I.230
Lut.

Sa Store

CATECHISMVS

Pad er/

Sion/ Einfolld

og lios Vtskyring Christelig-
ra Fræda/ sem er Grundvøllur Truar
vorrar og Sæluhialpar Lærdoms/ af þ̃m
hellstu Greinum heilagrar Bibliu/ hẽar
sijstorium og Bevysingum samantekẽ/ Gude
Almættugum til Lofs og Dyrdar/ eẽ
Almwganum til Gagns ẽ Goda.

Vtlagdur a Jslenskt Tungu
mæl/ af Herra Gudbrande Thorlaks-
syne þordum Biskupe Holastiptis/
(Loplegrar Minningar)

Editio III. Prentud j Skalholltte/
Af Jone Snorrasyne.

ANNO Domini. M. DC. XCI.

ENN þo marger merkeleger Menn og diuplærder hafe i Latinu z Þysku Mæle merkeligar Vtskyringar giørdt og skrifad yfer Høfud greiner christiligs Lærdoms/ sem nefnest Catechismus/þa hefur mier þesse Vtskyring ecke sysst i Gied þalled/vegna þess ad hun er miog ryk af godum Greinum og Epterdæmum heilagrar Ritningar/ hvar af þeir einþølldu og lyttlærdu meiga þar tvøþalda Gagnsemd. Fyrst / ad læra og skilia riettelega þenan hæsta himinneska Lærdom / Þar næst ad gisra sier kunnugar þær Greiner og allmerg Mal tæke Ritningarenar/ sem hier standa. Og sann liga kann ecke ad vera liosare nie betre Vtskyring en su/ad vtleggia Ritning med Ritningu so meiga hellst einþølldum z lyttlærdum kunnugar og skilianligar verda godar Greiner og Mæltæke þau i Bibliune standa/ lyka eirnin Historiur og Epterdæme/sieu þau god eda þar a mote/ hvad svo skrifar Sancte Paull/ ad hvad hellst i heilagre Ritningu er skrifad/ þad er skrifad oss til Lærdoms (ad vier þyls tum þvi goda/ en fordunst þad vonda)

Kunnige er godum Mønnum/ad eg hef i um liden Ar/ lated nockra Bæklinga a prent vt ganga/ af þvi eg hugde ad allmarger mundu Guds Erde og godum Lærdome gegna villa. Hvørke hef eg lated prenta Søgur nie Æfintyr/ eda þad annad sem Veralldligan Frodleik og gamansamar Skemtaner hefur ment ad

halda

hallda (hvad kañiſkie Menn hefdu giarna keypt allvyda) heldur allrnaſta nytſama Bæk linga / af Guds Orde tekna / og wtdregna / hvar af eg meinte Menn ſkylldu meiga prædaſt i ſañre Guds Kyñingu / og uppvekiaſt til Jd ranar z Otta DROTTINS / og ad facka Gude af hiarta / fyrer hans heilaga Ord / ſem hañ hefur oſſ gefed i þeſſu þarfa Lande / og yſta heimſins Vrkalka. Eñ hvørniñ þ er fackad / hvørnen þad er medtekid / hvørn eñ þar er epter breytt og lifad / þad velt eiñ Gud / z þ mar þ hñ klagad vera. Eñ ſamt eiga trulynder Ordſins Pienarar ad gifra Skylldu ſyns Embættis / hvør i ſynu Kalle z ſiñe Stiett Ad Kenna Predika / Straffa aminna z hoo ta mz allre Polenmæde og Vndervisſan / hvórt heldur þad ſkiedur i Tijma eda O-Tijma. Og þo Syner þeſſa heims / ſem sock ner eru i Aſtundan Fiedrættar / Agyrndar og añrar Vmhyggiu Bwſkaparlagſins / hugſe ecke añad eñ um þenañ heim / Gotz og Garda Muñ og Maga / Kyr og Er / þa eiga Guds Ords Pienarar ecke ad letiaſt / heldur gifra ſitt Embætte / og gieta ſig ecke þar ad / þo marger þorſmæne Orded af þeim ſem hellſter eru. Þad hefur ſo geinged til / og ſo vill þad ganga eñ nu ſem S. Pall ſkrifar / Ad þeir Megtugu / Kyku / og þeir Attſtoru / þeir ſkeyta ecke um Orded / eñ þeir Fatæku og einfølldu þeir medtaka þad og fyggia / t facka Gude fyrer þad. Og vijdaſt eda i

2 Tim 4 v. 2.

1 Cor 1. v. 26. 27

vælþlestum Stødum eru þeir sem þad elska/ & læta þad j sýnum Húsum og Hýbýlum lesid verda/ þo ecke sijst a Vestþigrdum / Þviad j Raun og Sañleika ma þeim sa Vitnisburdur gefast/ad þangad hafa þleyre Kver & Bækur borest/eñ j alla adra Fiordunga þessa Lands.

Nu þo eg vite/ad so mune para sem vant er/ ad ecke munu marger hyrda uñ þennann Catechismi Lærdom/ eda þessar Vtskyringar christeligra Fræda/sem þyktast þormenter/ og hallda ad Catechismus heyre til Børnum og ungu Folke/eñ ecke sier/ eda þorhygnum Mønnum. Þa hæfer ecke ad adrer uñ allt Landid þessgiallde/sem Guds Ord villa giarna hafa og heyra/skule þar fyrer þessara Catechismi Vtskyringa þarnast.

Eñ hvad Nytsamur og Gagnligur þesse Catechismi Lærdomur er/ þad verdur hier ecke ad sińe wtskyrt/ Guds Børn skynia þad og trua þvi/og þau elska hañ giarna og jd-
Joh 14. v. 23. ka/og þad mun heim Avoxt væra til eilyfs Lyfs. Hvór sem heyrer mijn Ord/ seiger Christur/ og vardveiter þau/ jeg og Fader
Luc xi. v. 28. eñ vilium koma til hans / og hafa Vistar-verv hia þónum. Item/ Sæler eru þeir sem Guds Ord heyra og vardveita þau.
Apoc. 3. v. 20. Item/ Jeg stend fyrer Dyrunum/ & klappa a/ hvór hañ heyrer mijna Rödd / og lykur upp fyrer mier/til hans mun eg jñganga/ & Kvølldverd hafa med hiñ/ & hañ med mier.

Nu þo

Nu þo ad þesse Lærdomur sie Mergur ꝛ Kiarne heilagrar Kirkiuingar/og christiligrar Religionis/ þa vita aller/ ad sydan Guds Ord og Evangelium kom hier ſi j Landed/ þa hefur ovyda hapt vered storlegt vid/ þessum Lærdome þrañ ad pylgia/ og hañ pyrer Almuganum ut ad skyra/ sem skyllde. Og þo Prestunum hape þad vered boded og bi þalad/epter Ordinantiuñe/ þa hefur þad ecke vidgeingest/ Sumer vilia ecke / sumer kunna ecke/ sumer hapa øngva Utskyring christelig ra Fræda / nema alleinasta þann litla Cate chismum Lutheri. Þar med hapa þlester ap Prestū tvær eda þriar Kyrkiur. Lyka eru Bygder hier j Lande miog sundurlausar/svo optast kiemur ecke nema eirn Madur ap Bæ/ eda lytt þleyre/ til Soknarkyrkiuñar/ Þeim er þad hier j Lande omøgulegt/ sem utlands j Kaupstedum/ Þorpum og a Landsbygdum er alhægt um Kyrkiusoknernar/ Þvi er stor Naudsyn / ad þar sie einhver almeñelig Ut skyring Catechismi Lærdoms / þviad þo sa litle Catechismus Lutheri sie vyda komen/ꝛ allmørgum kuñigur ordeñ ap almuga Folke/ þa er þad ecke nog / þar þarf einhver leing re og liosare Utskyring ad vera/til fullkom legra Skilnings a þessum Sauluhialpar Lær dome.

Þar fyrer og uppa þad/ad goder Menn og Gudhrædder Husbændur mættu hapa ein hverja skyra og liosa Utskyring þessa Lær

domo/ sem þeir meiga lata lesa j Hwsum sijn
um og Hybylum/þyrer Børnum og svo øðru
undergefnu Folke / og byda ecke þangad til
Prestarner hafi predika og vtleggia / þviad
skie ma/ad þau Bid verde nockud laung/ þa
hef eg nu asett mier j JESu Nafne/ad lata
þeñan Catechismū vtganga/ þyrer Bwendur
og Bændur/ ecke sijdst þyrer þa a Vestfiørd
um/sem Guds Ord elska og yðka/so og lyka
þyrer þa adra sem svo eru lærder / ad þeir
kuñe ad lesa/eda gyrnast sliꝯ þ sier ad lata
lesa/ so ad þeir einfølldu mættu þvi fram
ar vaxa og þroast j sañre Guds Kyñingu/
Ad læra ad þeckia rietteliga þañ lifanda
Joh 17. Gud/vita hans Vilia/ og lifa þar epter/ j
v. 3. hvórju þad Eilijfa Lijfed er komed / og
Sæluhialpeñ allra Manna.

Þar þyrer/so sem S. Paull skrifar 2 Cor 5
2 Cor 5. seigiande/Vær erum Sendeboðar af Chri-
v. 20. sti alfu/þviad Gud aminner þyrer oss/þar
þyrer bidiū vier ydur þyrer Guds Skylld/
lated forlyka ydur vid Gud/ etc. Svo
giøra eñ nu aller trwlynder Guds Ords Pion
ustu Menñ/af Guds alfu/Aminnande z bid
iande alla Menñ / Ad hvór og eirn hugse
vel og vandlega um sijna Sæluhialp / og
2 Pet 1. legge allt kapp þar a/ad giøra sijna Kall-
v. 19. an og Vtvalning vissa/ þad er / ad lifa i
sañarligre Jdran/og gudlegu Framferde/

eñ leggia

eñ leggia af Synder og Ranglæte. Þviad
svo sem hañ seiger j ødrum Stad/ Ef sa
hiñ Riettlæte (siñ alla Daga lifer j Otta 1 Pet 4.
DROTTens/ og hugsar umm sijna Sælu- 18.
hialp) eþ hañ verdur naumliga Sæluholp
eñ / hvórneñ mun þa ganga vilia þeim
Ranglætu og Jdranarlausu? J Gud
spiallenu seiger so sialfr Lausnareñ/ Marger
eru kallader/eñ fæer verda Vtvalder. Jtñ Mat 22
Sa Vegur sem leider til Glótunar/ er vijd 14.
ur og breidur/og marger ganga a hónum/
eñ sa er mior og þraungur sem til Lijfsins
liggur/og rata hañ fæer. Jtem/ Ecke all
er sem seigia til mijn/Herra/ Herra/munu Math 7.
jnnganga j Guds Rijke/helldur þeir sem gi 13. 24.
ora Vilia mijns himneska Fódurs/ sem er
a Himnū/ þr skulu jnnganga j Himmarijke.
Þesse Ord og þñur þyllyr ættu ad uppvek
ia oss/ og eirn og sierhvørn/ ad buxa
umm Sæg vorn/ og þa seirne Tijmana/ og ana
ecke þram j þessa Helms Heimsku og Hiegoma
Petta eru ecke laus Ord eda Hiegoma Hial/
helldur sialfs Guds/ þau ed stødug standa ℞
blijfa/þa Himen og Jørd eru þorgeingen.
Aller siaum vier/ad Heimur þesse er galin
℞ blindur/℞ so sñ S. Johañes hefr skrifad/
Settur/ þad er / sockenn j Illskunne og 1 Joh 5.
Ranglætenu/ Þar þyrer liggur Magt a/ v. 19.
ad hvør og eirn siae sig vel umm kryng/ hier er

vode a þerdum/ vier høþum hier ſlic Herberge
eñ Hwsbondañ eda Verten myklu verre / ſa
ſem er Høfdinge Heims þeſſa/um̃ hvørn S.
Petur ſkrifar. Ad hñ gange um̃ kryng ſem
2 Pet 5. grendanda Leon/og leite ad þeim hañ þæ
v. 8. j ſig ſvelgda/hvørium aller þeir ſin̄ Guds
Børn eru/ og verda vilia Erþingiar eilifþs
Lifþs/hliota Motſtødu ad veita/ med þeim
Eph. 6. Vopnum og Verñ og þeim Hætte ſem S.
11. Pæll ſkrifar j piſtlinum til Epheſios j 6.
Capitula. J ſamre Meiningu ſem nu
er um̃ talad/ lxt eg j JESu Nafne og a en
da Vertydar wtganga Vtſkyring þeſſ heilaga
Barna Lædoms og chriſtiligra Fræda / til
hellſuſamligrar Vndervyſingar/ og Frodleiks
þeim ſem Guds Ord elſka.

Almættugur Gud upplyſe vor Hiørtu m̃
ſinum heilaga Anda/ og giefe oſſ Vilia þar
til/hans Ord ad heyra/læra/elſka og æſtunda
til þeſſ ad lifa og breyta þar epter. Hañ
lætte ecke Ord ſitt hia oſſ wtſlokna / helldur
hia oſſ og vorum Epterkomendum/blifþa hrein
ſt og klæ t. Hañ virdeſt og ad ſamanſafna
ſier chriſtiligre Kyrkiu hier j Lande/ z vard
veita hana þ Villudomum og rangſnunñ
Kenningum / ſem nu vyda j ødrum Løndum
ſpilla hreinñ Evangelij Lærdome/ og marga
leida af ſønum Sæluhialpar Veige. Þad vei
te oſſ Gud Himne ſkur Fader/þ ſin̄ Son JE
ſum Chriſtñ/ſa ſem er eirn Gud j Preñingu/
z þrefur j Einingu/lofadur og bleſſadur um̃
Allder og ad eilifþu/ Amen.

Godfusum Lesara Nad og Fridur af Gude Fodur/ og Drottne vorū Jesu Christo.

KVnigt er þad godū Mon-
um ad sidan eg liet brwka Prent
verk hier i Skalholltе/hefe eg
nockrar godar andligar Bækur
Prickia latеd / þar sem eg hug
de ad Jnbiggiurum þessa vors Fodurlands
munde hellst gagnligar og giedþellder vera/
nefnelega. Paradysarlykel edur Medita
tiones Sanctorum Patrum, Harmoniam
Evangelicam, Nwss og Reisu Postillu
yfer Gudspioll z Pistla Ared um kring
Graduale, Dominicale, Þyslar Psal-
ma Sera Hallgryms Petursſonar /
Hugvekiu Psalma Sera Sigurdar
Jonssonar/ Daglega ydkun Gudrækn-
ennar Ioh. Gerhardi, þann stærre
Catechismum sem kallast Vitteber-
gensis, Item þañ miña Catechismum
Doct. Mart. Lutheri, med audrum
þleyrum sma kuerum og Bæklingum.

Bækur i Skalholtе utgeſ ingnar.

Auk þessa hefur hier Prikt vered

Landnama/ og Historia Kongs Olafs TRYGGVasonar / baader godar Frodleiks Bækur til ad lesa j / til Skemtunar þess a midle/þyrer þa sem þad gyrnast/ hvad Gude vorum er ecke a mot / einkum sieu þvilykar Søgu Bækur ecke meir edur þramar jdkadar eñ sialpt Guds Ord / hvad ætyd a mest ad meraſt og uñ hønd hapaſt.

Er svo Gude þyrer þackande/ og godum Mønnum/ ad hier j Lande er eingeñ Ekla a godum og agiætum andligum Bokum/ sem a adskilianligum Tymum/ eru a þrent wtgeingnar/einkum a Hoolum j Hialltadal j Tyd mijns Langapa Herra Gudbrands Thorlakssonar / mijns goda Fødurs/ Herra ThORlaks Skiulasonar/ og kiæra Brodurs/ Herra GYsla Thorlaksonar.

Hepe eg lagt Astundan og Kostgiæpne til ad þetta goda Verk mætte sem best þara/syd añ eg vid þvi tok / hvar yþer eg vil þo ei sialpur dæma / lætande slykt alit epter hia godum og sanngiørnum Mønnum / sem uñ er kuñigt / og Bækurnar hapa sied.

Eñ þvi er svo vared/ sem H. Gudbrandur opt uñ kvartar j Formælum sijna Booka/ad Bækurnar gange ecke vel wt/ þvi sumer mæ skie hyrda lyted uñ þær/ sumer villia þær ecke kaupa/þo giete/ sumer tiæ Vanepne syn/ ad hær ei keypt gete / þo giarnan eiga villdu/ hvar vid eg hepe eirneñ var orded / þvi hier [illegible] mier bysna margar Bækur og Ma

teriur

teeſur oſellder/ſvo jeg ma j Sañleika ſeigia/ ad Koſtnadur minn hefur hingad til ẽngvu miñe vered/ helldur meire/ eñ Abate/ Þvi aller meiga nærre gieta / ad ecke mune þad Koſtnadarlauſt vera/ ad kaupa til Verkſins aþ Vtlendſkū allt þ ſem þørf gieſt/papp yr/ prentþarva/ Bookaſkiñ/og margt añad þleyra/þyrer vtañ Laun þeirra ſem Verkinu þiona/ſem ſialldañ eru þærre eñ þim med Bok bindara.

Ecke hef eg verid miog vandlatr um Booka verden/ ne einſkorad myntada Peninga/helld ur læted mier lynda j bland / adra goda og gylda Landsaura/ ſem j Bode verid haþa/ þo mier ſieu hagligaſter Peningarner/ til ad kaupa med aþ Vtlendſkum/ þad ſem naudſyn legaſt er til Verkſins. Eñ hvørneñ ſem þeſſu er vared/ þa get eg ecke þorlagt þetta Verk / hellſt eþ þad kyñe ad vera Gude til Dyrdar/ og minnum Landsmønnum til Gagns og Goda. Med þvi eirneñ ad Konglig Majeſtat hefur aþ ſierdeilis Nad unt mier ẽ minnum Børnum epter mig/ad læta brwka Prentverk hier j Lande / ſem Kongligrar Majeſtatis allra Nadugaſtu Breþ wtgefeñ Anno 1685. og 1688. þramar wtvijſa.

Hef eg þeſſ vegna j Herrans Nafne lætid uppleggia þeſſa goda Book / ſem almeñeliga kallaſt Catechiſmus Store/ þvi eg þorteſt ei adra betre nie hendtare j þetta ſinn wtvelia kuñg/ einkum þar hinn jñeheldur Grundvøll

vorrar christeligrar Trwar/hvørn ad vita og kunna / ecke er alleinasta Naudsynligt Yngis. polkenu/ heldur ꝛ svo elldre Mꝛnn/leikū ꝛ lærdū Hvad hid sama Gudrꝛkeliga athugad hafa vorer hæloplygu Danmerkur ꝛ Noregs Kongar / sem liosliga sia ma ap Ordinanti uñar 1. Parte / Numero 3. Par so stend ur medal annars.

Ordinantian.

Hvørn Sunnudag skulu Prestarner a Lands bygdenne/utskyra nockra Grein af einhuørium Partī Barnalærdomsins/ og so leingesem peir duelia j einum Partenum / pa skulu peir alltyd (sem adur er sagt um Kaupstadena) uppleſa pann Part allann/ so sem / nar peir eru j Tiu Bodordunum/ ꝛ hafa eitt af peim ad wtleggia/ pa skulu peir lyka vel uppleſa oll hin ønnur/enn po ecke kome fleire fraiñ/eñ pad eina/Sømu leidis um Trwargreinemar ꝛ Pater noſter.

Pessu adurgreindu / um Catechismi kost gixpeliga jdkun/ bæde j Kyrkium og Skolum/ eru samhlioda Kongligrar Majestatis CHRJSTJANS pess piorda (Halop ligrar minningar) openu Brep/ Año 1635/ og 1638. Utgiepenn/ ꝛ j peim nyu Kyrkiu løgum vors allra Nadugasta Arpva Kongs og Herra / CHRJSTJANS pess pimta/ stendur so j annare Bok 4. Cap. Art. 12.

Kongl. M. Brep

Prestarner skulu an nockrar Forsomunar endeliga brwka pann sydsta part af Pre-

dikunar

dikimar Tÿmanum/ til Barnalærdomsins utskyringar/m3 Lutheri Vt leggingu/uppa þad/ þeir gömlu/ so vel sem þeir ungu/ meige skilia aþ rettum Grunne/ sama Lærdoms Meining/ og hañ vita/ad færa sier til Nytsemda j Lÿfe og Lifnade/ ad hvörin Prestarner skulu sierdeilis þylgia. Nýr Lögen.

Og þegar Dagurenn er stuttur um Veturenn/ og Presturenn hefur fleire þionustur skal hann þo j Endañ a hvörre Predikun/ uppleſa eunusiũe eda tvisvar Lutheri eigeñ Vtleggingar Ord yþer þañ Part/ sem hÿñ hefde añars nockud framar att ad utleggia/ og hvar sem Presturenn giefst upp vid j eirnre Predikun/ þa skal hann taka þar til j annare. Enn hier ber Prestunũ ad athuga/ ad Predikuneñ verde ei oplaung/ þrañyþer tilsettañ Tÿma j Kyrkiulögunum.

Þessvegna er eg umbidiande og alvarliga aminnande Rennemesena j þessu Skaal hollts Stiptz/ ad giæta vel og vandliga ad Skilldu sÿns Embættis/ j þvi ad þrañþylgia kostgiæveliga Catechismi Lærdoome hia þeirra Soknarfolke/ yngre og eldre/ sømuleides aminne eg Bændur og Buendur/ ad lesa þessa Bok kostgiæveliga j Hwsum sÿnũ/ þyrer Bærnum sÿnum og Hiuum/ einkum þar so er astatt/ ad þeir komast ecke til Kyrkiu/ so sem Formæle H. Gydbrands um getur.

Citatiũr

Citatiur z Greiner Ritningareñar hęr eg læted ſetia ut a Spatiuna/z þar tillagt Verſſenn/ ſo hægra ſie/ bæde þyrer Preſtana/ og adra goda Menn ſm Bibliu eiga/ ad uppleita þeſſar Greiner j ſialfre Heilagre Ritningu/ ſo þr gisre ſier hana þar med þeſſ kunugre.

O Gud Fader aþ allre Naad/ upplys vort Sinne Hug og Raad/ til Loþs og Naþne þinu þad / þiene allt Hvad vier Hęþunſt ad. A M E N

Skalholltę 17. Novemb.
Anno 1691.

Þordur Thorlaksſon.

KIstan lœst eþ Gulled gleest/ geymer og Steina skiœra / ecke nœst ne vr heñe þœst/ Ormabolid kiœra.

Vtan Likels viter vik/ vel so opnast kunne/ añars þiker hœttast hik ad hiorua bweed runne.

So vera hœttad sialfre mtt/ sañast trua og reyna/ Bokar þatt þeim Biblíu matt besta nefna eina.

Lyfs Gimstein hum geymer ein/ Guds son JESVM kiœra/ Adams Mein + allra Kuein/ eiñ kañ sa lagfœra.

Lykel þarf þad Letra skarþ/ liost eþ skilia skylde/ sa Lyfs Adhuarf og œdstan Arþ eignast þar med vilde.

Les og Ment er morgum lient/ mykla þœrre skilia/ þetta kient er Kuer og sent þeim kunna Biblíu vilia.

Lykel hennar lyse eg em litla Barna Fœde/ ad þeim reñ og odrum kieñ/ eingeñ bregdast Giœde.

Em hafuer þu med heimsku nu/ hofmood stolltum ella/ Meining su a mina Trw miog þig kann ad fella.

Birte eg Parta Brognū snart/ Barnalœrdoms rietta / Doctor Marteiñ drygde þarft/ dyrstur Verked þetta.

Mz sk
Vtskyr
ingu.

Gudz LOGmal þad lastar Tal

liotra

lio[illegible]Adams Kuista/sidar Sal eñ bañ
ar Brical j Bokar parte þyrsta.

II Reiser annar aumañ Mann/ vpp m̃
TRBñe hreinu/ Vort hid sæña Hia
lprad hañ/hermer allt j einu.

III Eñ hiñ pridie eykur vid/ a þvi ma-
rgt vill strijda/kieñer ad BJDia Christ
num Nid/sinn kiæra Fodurin blijda.

IIII SACramentum'tel eg tuent/ Truna
V styrkia kuñe / er fiorda hent og fimta
ent/Fræded Guds af Munne.

Liost þar jñe Lærdom þiñ/ vm Lausn
og Banded Synda / Eþ þu minnest
Orden suinn/ Apaskap skallt hrinda.

Arngrimur Jonsson.

Sa Store Catechiſmus.

Hvad merker þetta Ord Catechiſmus?

Þetta Ord Catechiſmus er dregid aþ Griſku Orde Katechein þad merker/a Norrænu/ad kienna þræda/undervyſa/yþer ad hlyda/yfer ad hoþa þad sem kendt er. Og þetta Naþn haþa heilager Lærefedur geþid Hof udgreinum og Lærdome vorrar christiligrar Trwar j þyrſtuñe/ þviad j Vþphaþe Christneñar epter Christi Vppriſu/a Dogum Poſtulaña/og þar epter var sa Siour ad hvad helſt Menn kiendu og undervyſudu heidnum Meñum aþ Hofudgreinum og Lærdome christiligrar Trwar/ þa urdu þeir sem kendt og undervyſad var/ ad læra þad þyrer utañ/haþa þad yþer/og opinberlega læta heyra hvad þeir læron/

og hvad þeir kynne j christeligum Lærdome. Og hvor ed j ſoddañ Mata kende og yþerhlydde odrum / og þrædde añañ/ hann var kalladur a Griſku Katecheta, eñ hiñ ſem ſo var þrædur/og j heimann mata var ad læra christeligañ Lærdom/ hñ kalladeſt Katechumenus. Aþ þeſſu Efne og Tilþelle tyckaſt þetta Ord eñ nu j christeligre Kyrkiu / ad þau FRÆDE ſem hvor Madur Christiñ a ad keña odrū og kuña ſialfur/neþnaſt Catechiſmus. Og lyka ſo ſem j christeligre Kyrkiu tyckaſt eñ nu nockur Ord/ ſem eru Hebreſk/ Griſk og Latinſk/ eins og være þau vort Modurmal/ þo ecke ſkilie þau aller/ſvo og lyka tyckaſt þetta Ord Catechiſmus, mz ſama Nætte j dagligu Male aþ oſſ/ til Dæmis/ Vr Hebreſku hoþum vier/ Alleluia, Hoſianna, Sabbat Amen. Vr Griſku Kyrieeleiſon, Chriſtur. Vr Latinu/Pater noſter, Credo, Ave Maria, og annad þleyra / þad Menn þa kolludu FRÆDE/ hvad miog vel hlyder uppa þ Griſka Ordeo Catechiſmus.

hvad

Hvad er þa Catechismus?

Catechismus er med riettu christelig Fræde / og sa Lærdomur sem Gud hefur Monnum giefed/ j hverium stuttliga er sied þaled og bunded allt þad sem oss er þarfligt ad vita/ oss til Saluhialpar. Hann kallast og eirnen audru Nafne/ BARNA lærdomur/ ecke alleinasta fyrer þa Grein/ ad Børnum ber ad læra hann og sem best ad kunna / Helldur heyrer hann til ollum Guds bornum/ hvort þau eru af Gydingu eda Heidingium/ þeir ed med þessum Lærdome kallader verda j Guds Christne þm til Saluhialpar/ so sem S. Paall avisar j Pistlenum til Corinthios/ þar hann segest/ skrifa þeim til so sem Vngbørnum j Christo/ Og enn ammner S. Petur alla Menn christna/ seigiande/ Þvi legged nu af alla Illsku / Svikræde og Smiadur / Ofund og alla Bakmælge/ og hafed Gyrnd til skynsamligrar hreinnrar Miolkur/ so sem nyfædd Guds Børn/ so ad þier fyrer hana meiged vagsa og þroast. I soddan Lærdome og Yferheyrslu hafa Postularner og heilager Kiennefedur j Fyrstunne sig þa

2 Cor 3. v. 3.

1 Pet 2 v. 1 2.

[illegible]dagliga/ med vingiarnligre Samrædu hvøria þr haþa kallad Catechiſmum/ hvad hid ſama ollu Christnu Meñu ber ad hæfer ad giøra alla Tijma/bædi ungum ad gomlum/ad þræda adra og læra þræda ſig j þeſſum Lærdome.

Hvad hefur Catechiſmus ſiñe ad halda?

Andſvar.

Fiñ Høfudparta/ eda Høfudgreiner christeligs Lærdoms.

I. Sem er þſt Guds tiu Laga Bodord
II. Þar næſt / Greiner Christeligrar Trwar:
III J þridia lage/ ORDTTenliga Bæn/ ſem Christur hefur kent oſſ.
IV Fiorda/Sacramentum heilagrar Skijrnar.
V Fimta / Sacramentum heilags Alltaris.

Vm þañ þyrſta Høfudpart christeligra Fræda / ſem eru tiu Guds Bodord.

Hier vil

Hier vil eg þyrst þrammsetia neckrar Lærdoms Greiner eda Spurningar/ umm þesse tiu Bodord/ þeirra Vppház og Myndugleika/ og þeirra Gagn og Nytsemd. Þar nærst skal hvert og eitt Bodord epter anad verda vtskyrt og vtlegt/ med þeim sierlegustu Lærdoms Greinum/ sem hverju Bodorde þylgia.

Sa þyrre Partur þeirrar fyrstu Hófudgreinar.

Fyrer hvórja Ordsók eður Grein hefur Gud vrgeped sitt Lógmal og tiu Guds laga Bodord?

Andsvar.

Almattigur Gud skapade Adam j Vpphaze/ svo heilagan og algiærdan/ ad hann visse med ollu Guds Vilia/ þar med kunne hann fullkomliga ad gegna allan Mata og breyta epter Guds Vilia. En þegar Adam þiell þra Gude/ ad hlydde meir Diofulenum en sinum Gude ad Skapara/ þa vard hann þyrer sina Ohlydni ad sitt Eyndsamligt Lagabrot med ollu umskiptaligur/ so ad þar hann ádur algiærliga skilde og visse

Gen. 2. Sap. 1. Syr. 17

A iij allan

allann Guds vilia/ þa ſem hann ſiálfann j ſoddan Eymd og Skilnirgs leyſe til ad giora þad ſem Gude lıkade / ad hans ell Nattura vard Gude med olln þrahertzen og gagnſtædlig. Soddan Fordiartzan hefr ur Adam ſo ſem annan Arf epter ſig lat ed/ ollum ſynum Nidium og Epterkomendum / ſo ad vier meigum med Hiartans Sorg og Nugat Angre klaga þad Synda fall / af hverju og þyrer hvert vier erum ordner (ſem S. Paall kienner) Börn Reidennar af vorre Natturu til. Vm þetta Fall talade Gud vid Adam/ i mote þvi Falle gaf Gud honum og ollum hans Nidium þeſſa dyrmæta Evangelij Nuggun. Ad Sæde Kuinnunar ſkilde ſundur meria Höggormsins höfud/ þad er ad ſkilia / Sonur Guds ſkilde taka a ſig Manndomliga Natturu /þæadeſt af Kunnunne og þrelſa Adam og alla þa ſem a Gud trwa þra Guds Reyndar reide / Diæflenum/ Daudanum og Helvijte.

Ephesij 2 v. 3.

Gen. 3. v. 15.

Vm ſoddan hryggiligt Syndafall og þa Nuggun ſem Gud gaf þar j giegn / hefur Gud optſinnis munliga talad vid

Adam/

Adam/ Enoch/ Noa/ Abraham/ Isaach/ Jacob/ og hann reysste Sattmal vid þa um sinn Vilia / hvert þeir sydan attu ad openbera og kyna synum Nidu og Epter komendum/ Enn þegar Gud sa/ ad Men gleymdu hans Dodum og Villa/ og Kyn- ing Guds hin sanna var wtsokenn hia ollum Þiodum j Heimenum / og þegar hon unn potte mal komed ad wtleida Israels Sonu ap Egyptalande jn j þ Fyrerheit na Land Canaan. So og uppa þad/ ad þta Folk skylde vera til Epterdæmis/ og so sem Speigill og Fyrermindan ollu odrum Þiodum/ þa vitte Gude þad vera gagnligt og naudsynligt/ ad lata þetta Folk ecke ganga ymislega og ovyssa Villu- stigu heidenna Þioda/ og þylgia þeirra Sidum og Niagudadyrkunum/ Þar þyrer gaf hann þeim sitt Logmal ᵵ þau X Bod ord/ skrifud med Bokstofum/ so ad hver og eirn skylde rietta sig þar epter/ epter þvi sem Gud talade til þeirra seigiande/ Þier skulud halda allt þad sem eg byd Deut. 4.
ydur/ Þier skulud þhvorke aukanie vana/ v. 2.
so þier mettud vardveita DRottens yd-

ars Guds Bodord/sem eg hef boded ydur. I somu Meiningu talar Christur j Nya-
Matth 15 v. 9. Testamentenu/Forgiefins piona peir mier a medan peir kienna ecke annad enn Bodord Mannana. Par pyrer ber ollum christnum Mønnum ad halda sier vid Guds Bodord alleina / og lifa epter peim so sem pau eru oss pyrer sett og skrifud/so ad vier skulum ecke ganga pram sem skynlausar Skiepnur / suo sem stendur j Psalmenum 49 Nær Madur var j Heidrenum / og hafde ecke Skilningenn / pa vard hann lijkur Fenadenum/og var eins og hann.

Hvørsu margfallt Lógmæl hefur Gud giefed j Gamla Testamentenu?

Pad var prefallt / Fyrst tiju Bodord enn/par næst voru Kyrkiuløgenn/Og j pridia Mata veralldleg: Lagarietter.

Nær og a hvørium tijma hefur Gud giefed tiju Bodordenn?

Pegar Israels Synir voru reistir af Egyptalande/og peir voru komner j Eyde
Exam 33. mørk/par ed var peirra Tolfte Herbudastadur / og pad var a pridia Manude hia Fiallenu

Fiallenu Sinai/a vꝛdum Vollum/vnder Fiallenu/ þegar liden voru þra Neimsins Vpphafe epter almeñeligū Ara Reiknínge 2456. Ar þad var 800 mrū ꝛ einu betur epter Vatnsþloded/þremur Degum þyrer Nyꝛstafuñu/þa kallade Gud Moysen/og baud honum ad ganga uppa Fialled Sinai til sꝛn / og sagde/ Svo skalltu segia Nwse Jacobs/ og þad skalltu kuñigt giora ollum Israels Sonum/ þier hafed sied hverneñ seg hefe bored ydur a Arnar Vængium/og ef þier vilied hlꝛda miñe Roddu/þa skulu þier vera eitt Keñe mañligt Konungs Ryke/og heilagt Folk. Og Gud baud Moyse ad Folked skylde brwa sig og vera til reidū. Exod 19

1. Fyrst skylde þad þuo sꝛn Klæde/ꝛ vera til reidu a þridia Deige þar epter.

2. Þad matte og ad giora nockud Takmark ꝛ kringū Fialled/ yfer hvort eing eñ matte ad ganga.

3. Þad skylde ecke þara uppa Fialled/ og ecke ganga yþer þad Takmark/ þvi ad hvor sem kiæme vid Fialled/ Nann skylde visseliga deyia.

þegar

4. Þegar Gliod Basonuñar heirdest þa ſkylde Fólked ganga wr Herbwrdu n/ og ad Fiallenu.

Zu ſem

5. Nu sem pridie Dagur kom/ þa giorð ust þar storar Eldingar/ Skruggur og Reidarþrumur.

6. Þar nast kom eitt þyckt Sky/ og hulde allt Fialled.

7. Þar heyrdest og so ognarligt Basu nuñar Hliod / so ad Folked vard hrædt j Herbwdunum/ Og Basonuñar Hlod vard sterkara og sterkara.

8. So geck allt Folked ur Herbwdum med Moyse j mots vid Gud / og stod nedan til vid Fialled.

9. Giorvallt Fialled Sina vard riuk, ande/ þviad DROTTeñ þar oþan a Fialled j Eldenum/ og Reikureñ gieck upp af Fiallenu/ eins og aþ Ofne / og allt Fialled skalf og bifadist.

10. Hliod Basonuñar vard æ sterkara og sterkara.

11. Og þar heyrdust soddañ Skrugg, ur og Reidarþrumur/ og Eldingar ad Folked vard hrædt/ þordade sier/ og bad Mosen ad tala vid Gud/ so þad skyll, de ecke deya.

Epter

12 Epter soddañ ognar Vndur/ gaß Gud þesse X Bodord / og talade þau sialfur fraꝫ med hærre Rødду / øllu Folke aheyranda/ sem þar var ser sinn um Hundrud þusund Mans/ad þrateknum Konum og Børnum.

Sijdañ var Moyses epter a Fiallenu hia Gude/ ꝛ Gud fieck Moyse j Hendur tvø Steinspiølld/ þau voru skrifud bædu meigeñ / sem Gud hafde sialfur giørdt/ og grafed Skriftena a þau.

Eñ þegar Moyses stie ofan af Fiallenu/ og heyrde Hareyste og Dansleyte Folksins/ vard hañ reydur/ og kastade Steinspiølldunum af Hende / svo þau brotnudu. Sijdan giørde Moyses eñ ur Spiølld af Steine / sem Gud baud honum/ eins og hin/ Og Gud skrifade
Exod 19 a þau aptur/ þau X Ord / sem stodu a fyrre Spiølldunum/ s ORDTeñ hafde talad wr Skyenum a Sinai Fialle fyrer øllum Israels Sonum.

Hvar fyrer vilde Gud skrifa þesse Bodord a Steinspiølld?

Tvær

Tuær eru Greinar þar til/ Su þyrre Að hann vilde þar med j lioſe laata/ hvor su Mañana Hiartu eru sem Steiñ/ so ad ap oss sialpum til kuñum vier hvorke ad hyra nie giora nockud gott/ eda Gude ad hlyda/ epter þvi sem skrifpad er/ Jeg vil ecke hier epter Bölva Jörduñe fyrer Gen. 8. Mañsins Skuld/ þviad Hiartans hugrenñ v. 19. ingar Mañsins eru illar fra Barndome.

Þar næſt vilde Gud med Steinspiolld um/ gefa oss til Kyñingar og ad læra/ ad þesse Ord skulu blifpa og vara og standa stodug og stadpost/ og umbreytaſt ecke so sem Christur keñer j Gudspiallenu/ þar hñ seiger/ Sannlega seige eg/ Til þess ad Him Math 5 enen þorgeingur og Jörden/ þa skal ecke v. 18. minſte Bokstafur og ecke Titill af Lög malenu þorganga.

Eñ hvar þyrer voru Bodorden skrifud med Fyngre Guds?

Þad er skied þyrer þa Grein/ ad þau skylldu halldaſt og ackta ſt þvi betur/ og þvi nytare vera/ og myndugre og obrygdan ligre/ eins og nu giora Herrar og Høpding iar/ ad þeir skripa og setia sijna eigen Hond þyrer nedan Brep og Giorninga/ so

þeir

þeir sie þvi sañare og stedugre / eins vill lijsande Gud laata sijn Bodord vera høþd og halldeñ hia Meñū j Agt z Neidre.

Næst þvi þa hefur Gud þesse Bodord skrijsad/ecke med Stæle eda Peña/heldur sijnum Fijngre / ad vier skulum vita og skynia/oss ecke j nockurn Maata kuña ad skilia eda vardveita þesse Bodord / nema Guds Fijngur/ þad er sa verduge Heilage Ande/veite oss Hialp z Styrk þar til.

Kañ nockur Madur aþ sialfum sier til ad fullkomna eda halldа þesse Bodord?

Sijdan Adam fiell j Synd og Ohlijdne/hefur alldrei nockur Madur getad halldeð þesse Bodord/ vtañ JESus Christus alleina/og ei heldur kañ nockur Madur ad verda Saaluhiolpeñ aþ. Nijdne þessara Bodorda. Þviad Logmaled heimter og krefur soddañ Nijdne / sem Adam gat veitt Gude/ adur hañ syndgade/eins og heilager Eingl^{r} nu veita Gude a Himnū. Eñ Meñ eru j Heime þessum aþ sijne upprunaligre Natturu eins og Spamadureñ seiger/ Aller erum vier so sem þeir ohreinu/ og allt vort Riettlæte er so sem saurugt Klæde

Esa 64. v. 6.

ugt Klæde / Vier erum aller visnader sem Laufblad / og vorar Synder feykia oss i burt sem Vindur. S. Pall skrifar til Galatas / Vier hafed mist Christum sem vilied verda Riettlæter fyrer Lögmæled / og hier eruð fallner fra Nadesse. Og hañ kenner klærliga ad Meñ verde ecke Riettlæter fyrer Lögmælsins Verk / heldur fyrer Trwna a JEsũ Christum / seigiande / Vier truum a JESum Christum / uppa Gal. 2. v. 16. Það ad vier verdum Riettlæter fyrer Trwna a Christum / ecke fyrer Verk Lögmælsins / hvíad fyrer Lögmælsins Verk verdur eckert Holld Riettlætt. Og sama Capitula endar hañ med þessum Ordum. Ef ad Riettlæted kiemur fyrer Lögmæled / þa er Christur forgiefens dæmeñ.

Gal. 5. v. 4.

Hvad höfũ vier þa med þesse Bodord? Hvar til eru þau gagnleg? med því vier fuñum ecke ad verda Sauluhólpner fyrer þau.

I Guds Bodord eru oss Gagnlig og nytsamligt til margra Nyta / enn þo vier giefum ecke hallded þau / Hvíad fyrst lærum vier af þeim ad þeckia vora forderfdar og Syndum spillta Nattura / og

hæñ gr

hẽnar Veykleika/ sem oss er aþ Adam til
medþæddur/ sie sem S. Pall kienner/
Rom 7. Jeg visse ecke ad Gyrnden være Synd/
v. 7. heþde Lögmaled ecke sagt/ Þu skallt ecke
gyrnast. So er um allar adrar Synder.

2. Þar næst rieigũ vier af vorũ Synd
um og Misgiordum j moti Gude og Na
unganum læra Þ/ ad skilia T þeckia hvad
hrædeliga þung og grimmlig ad sie Guds
Riettlætis Reide j giegn Syndunum/ med
þvi vier aller erum Guds Lögmæts Laga
brots menn.

3. Vier lærum og hier aþ ad þeckia Myst
un Guds / hans Þoleñmæde og Langlunde
argied / ad eþ hañ vill ganga j Dom vid
oss/ þa heþur hann þullañ og allañ Riett
til ad straffa oss og þordæma/ sem Spa
Garm 3. madurinn vottar/ Myskun DRÖTTens
v. 22. er þad ad vier erũ ecke med öllu eydelagde
er/ Hans Myskun hefur öngvann Enda/
helldur er hun hvörn Morgun ny T þerst.

4. Þegar vier høþum nu med soddann
Mote lært aþ Guds Bodordũ ad þeckia
Gud og oss sialfa/ og erum ordner þyrst
Erwna a JESum Christum þorijkter
vid Gud

vid Gud/ þa eigum vær ad bidia Gud ad vær mættum þrelfast þra vorum Syndū og Bolvan Logn malsins. Sydan ber oss ad leggia allt Kapp og alla Astundan a og haga oss vid Gud og vorn Naunga/ epter Bodordana hlidan / j Guds Otta/ Rettlæte/ Neilagleika/ hreinlifne/ Kiær leika/ og ollum godum Mannkostum/ecke alleinasta med ytra Framferde / heldur j Hiartanu/ og j Ordunum / hvar um seirna verdur talad j Vtleggingu Bodordanna.

Hafa Heidnar þioder vitad af þessu Logmale/ med þvi þad var alleinasta gleped Israels Sonum?

Epter Fall Adams loder epter j Manna Natturu nockur nattulig Kynning Guds Logmals. Og þo hun sie miog lytil t opullkomin/ þa hafa þo marger af Heidingium (sem ecke høfdu þetta Logmal skrifad) hafst Snert og nockurn Neista af þvi/ og hafa leitad vid t bored sig ad dyrka Gud og þiona honum / og þar jafnframt med skrifad morg merkelig Fræde og Heilrade / hvornenn Menn

ættu ærliga ad lifa hier j Heime/ sem ver id hafa/ Pythagoras Plato Aristoteles Cato Cicero og enn fleyre/ &c. En þeim rietta Grundvelle hafa þeir ecke nad hverke um Gud sialfann hvad hann er/ ecke heldur um hans Vilia/ og hafa þar fyrer epter Skynsemenne/ ecke kunnad ad þiona Gude riettelega/ sem S. Paull skrifar til Romveria 2. Cap. v. 14.

Verdum vier þa ecke Sæluhiolpner fyrer Lögmæled?

Openberliga kennir S. Paull/ Ad vor
Gal. 2. Sæluhialp sie fal.in j Trwnne a JESum
v. 16. Christum/ þviad lyfa so sem Lögmæled heimtar ad oss algiorda og fullkomna Hlyd ne og hotar oss alvarligre Refsingu vegna Lögmalsins Yfirtrodslu/ So hefur Christ ur uppfyllt Lögmæled & vered sialfur Fod: hlyden vorra vegna allt til Dauda Kross/
Phil. 2. ens/ sem S. Paull seiger Og hefr þar ad
v. 8. auk lided fullkomliga Refsing f. oss a Sæ lu og Lyfiama. Og en seiger S. Paull/
Gal. 4. Þa Tyminn var komenn/ sende Gud sinn Son
v. 4. fæddann af Kvinnu/ Lögmælenu vndergefinn so hann frelsade þa sem voru under Lög/

mælenu

mælem/so ad vær feingium Sonarleysdóma/ (Pad er eilýpt Lýf)

Vm Logmæled talar Christur sialfur seigiande/ Aller Spæmeñ og Lógmæled spædu til Johañem/Pad er ad skilia/ Allt til Johñem skylde Logmæled hafa Genge og þullañ Framgang/sydañ skylde Christ ur burttaka mz ollu Logmælsens Belvan so sem S. Paall hugumarsamliga talar um Romverja/ Lýka svo sem Fyrerdæmingen er komen yfer alla Menn / þyrer eins Mans Synd/ so er Lýfsins Riettlæte komed yfer alla Menn / þyrer Riettlæte eins Mans / þviad líka svo sem marger urdu synduger vegna eins Mans Ohlydne/svo verda marger Riettlæter fyrer Hlydne eins (sem er Christur) Matth 11 v. 13. Rom 5. v. 18.

Pad añad Lógmæl sem Gud gaf/ kallast Kyrkiu-Logmæl.

Petta Logmæl sette Gud sialfur vegna Kiennemanna Musteresins / ℔ Kyrkiu þionustugiærdarennar / med ad skiliañligum Fornfæringum/ Natydahellodum/ ℔ allmørgum Sidum og Statutum / um Hreinsaner/ Vigslur/ Slatraner/ ℔ adrar pleyre Kyrkiu þionustugiærder. A soddan

Sidū ꝛ Ceremoniū ꝛ Aarons Keñemans Skreꝺa ꝛ Skraute ꝛ ꝺru ſoꝺꝺañ þleyra ſ þa tíꝺkaꝺeſt/ hefꝺi Gud haþt Þockñā/ vil iande þar mꝫ aꝺ hīs Folk ſkylkꝺe ſóka ſig ſ Guꝺs Þionuſtugiærꝺū/ og breyta ecke epter añara Þioꝺa Aþgudaꝺyrkimum / og ei hellꝺur ꝺyckta eꝺa upphuxa nockra Guꝺs Þionuſtugiærꝺ epter ſíꝛnu eiginligu Nøþꝺe og Vilia.

2. Gud villꝺe og meꝺ ſoꝺꝺañ Kyrkiu Logmæle læta ſitt Folk vera þraſkiled og aꝺskiendt hia ollum ꝺrum Þioꝺum / aþ hveriu Chriſtur ætte aꝺ þæꝺaſt/ epter þvi ſem Gud mællte til Abrahams/ I þīnu Gen. 22. v. 18. Sæꝺe ſkulu allar Þioꝺer a Jørꝺuñe veꝛꝺa Bleſſaꝺar.

3. So villꝺe ꝛ Gud aꝺ hans Folk ſkylꝺe ſóka ſig/ og Guꝺe þiona meꝺ ſoꝺꝺann Guꝺs Þionuſtugiærꝺum/ ſem honum voru þægelegar/ og haſi ſialfur ſíſett og ſkickaꝺ haꝺe. Lyka eirneñ aꝺ Preſtar og Leviter ſkylꝺu haþa Vpphellꝺe og Atviſſu af Offrunum og Fornþæringum.

Allt ſoꝺꝺañ / meꝺ velþleſtu aþ Kyrkiu ſtatutum og Ceremoniis var ecke añaꝺ en

Fygura

Figura Fyrermynd og Lyking þeirra þess Fornar sem er JESUS Christus Sonur Guds/og allar þvilykar Ceremonier / og allt Gydinga Kyrkiu Logmæl hafde enda- Mar. 15
þegar Fortiallded j Musterium til Jerusa- v. 38.
lem rifnade j sundur/þa JESUS gaf upp Ondena a Krossenum/Þa brast þetta Kyrkiu Logmæl j sundur/ꝛ hafde Enda/so ad nu er engeñ Þorf a/ ad nockur Keñimad ur gange leingur jñ j þad allra helgasta/ epter þvi sñ Postuleñ keñer til Hebreos/ Vier höfum ongt Traust/ vier sem Tilflotta höfum / og fastliga höllum þeirre fyrrsettre Von hvöria vier höfum sñ ad Heb. 6.
þost og stödugt Atkiere Salareñar / sem v. 18 19
jngeingum j hid innra Fortiallded / hver ed Forerreñaren er fyrer oss jngeingeñ/ JESUS/ad eilifur Byskup ordeñ epter Stycken Melchisedech. Og ef þu les og grundar þañ siounda Capitula til Enda/ þa gierer hañ þig svodañ uñ þañ andliga og eilifa JESU Christi Keñimañskap.

Þar fyrer eiga nu aller Menn Hialpar og Myskunar ad leita hia Gude Himneskum Fodur / sem oss hefur leist og frelsad fyrer þañ rietta og ædsta Kennemann

Melchisedech/sem er Christur vor Sælu hialpare / um hvørn Spæmeñernei hafa spæd/ og sialfur Gud hefur umtalad/ so sem Herran JESus hefur tiltekiliga audsynt og bijvisad og heilagur Ande hefur fyrer Munn Postulaña openberliga læted oss ẽ allañ Heimeñ heyra ẽ skilia.

Hvørt er það þridia Lógmæl sem Gud hefur giefed?

Það er Veralldligt Logmæl/ hvørt þo ad veralldliger Herrar og Høfdingiar fyr er sierligar Greiner ecke hafe innsett í Landslaga Bækur christeña Mañа/ þa samt þinst þ margt í christnum Logum/ sem samhliodar Moyses Logmæle/ ellegar er og af því wtdreiged.

Hvør er sa Sumña/Mergur mæls óg iñe hallð Guds tyu Bodorda?

Það hefur Moyses med berum Ordum og í sijdstu Mæle sagt til Israels Folks/

Deut 6. v. 5. Þu skallt elska Drottiñ þiñ Gud af óllu hiarta þijnu/allre Sælu þinne / af óllum Kröptum þinum. Med þessum Ordum výsar Christur Diofflenum þra sier (þa

hañ villde

hann vilde ad Christur skylde tilbidia hñ fyrer Veralldar Gors ℔ Dyrd) seigiande/ Strikad er Þu skollt til bidia Trv Drott eñ þiñ/℔ þiona honum alleina. Matth. 4. v. 10.

Vm þessa Meining Logmalsins hefur Christū ℔ Phariseana optligana agreint.

Eñ Christur alyktar þad allt med þessum Ordum/Elska skalltu Gud Drottñ þinn af ollu Hiarta þijnu/af allre Sallu þiñe/ og ollu Hugskote þijnu/ Þetta er þad ad sta og staesta Bodord. Añad er þessu lykt/ Elska skalltu Naunga þiñ so sem sialfañ þig/I þessum tuelmur Bodordum er þaled allt Logmaled og Spamenñerner. Þar fyrer heimter nu Gud soddañ Hlydne af Sinne/Hiartanu og Hugskotenu Mañsins/ og af hans ollum Lidum og Limum hid innra og ytra eins og Heilager Engl ar veita Gude j Himmenum/og so sem Adam kunne ad veita Gude medur enn hann syndgade / Og vid þessa Hlydne hefur Gud lagt so hart Straff/ ef ad hun er ecke veitt og hallden/epter þvi sem Bodordeñ votta/ þa ognar hañ og hotar ad Bañ og Volvan og oll Olucka skule koma

ÿþer þa sem ohlydner eru þessum Bodord um og þau briota.

Þesse Bodord skiptaſt epter vanda// tus Spiolld / so ad a þyrsta Spialldenu eru þriu Bodord þau þyrstu/hvor ed oss fiella hvoria Þionustu/ hvor Verk eiliþur Gud sialfur fyrer sijna Personu vill haþa og heimta af oss. Añad Spiallded hefur ad halda sio Bodord/ j hvorium Gud seiger oss hvarnei vier skulum haga og breyta oss vid vorn Naunga j þessum Heime/ og eru þau sio Bodord lijka Guds Bodord sem hin þyrre/og hvad hellst hver Madur brytur a mote þessum sio Bodordum / þa liggur þar vid eins Straff og Refsing so sem vid Bodord þyrra Spialldsins.

Drosok hvar þyrer þessum Bodordum er so skipt j tvent/ eda j tva Spiolld/þa er þesse/Ad þar eru ecke nema duo Obiecta / þad er tvent/hvar uppa allt Løgmaled hlijder/sem er Gud/ vor Naunge. Þar næst þad/ad Gud sialfur hefur þessum Bodordum so skipt/og skrifad þau a tva Spiolld. Nockrer eru þeir sem giora sierdeilis Bodord af þessum Ordum/Þu skallt

Exod 32 v. 15. Deut 10 v. 3.

skallt ecke giora þier nockra Mynd / Lijk-neske eda Bylæte / etc. Og sleingia þar j stadenn saman nyunda og tyunda Bedorde / hvor bæde ad tala um Syndsaliga Eyrnd enn vier vilium bliþa vid þann gamla Sid vana / s verid heþur / þar med og setia þrann sierhvort Bodord med sine Vtleggingu.

Annar Partur þeirrar þyrstu Nøþudgreinar j Catechismo eru Bodordenn sialf med þeirra Vtleggingu.

Fyrsta Bodorded er so lætande.

Eg er Drottin þinn Gud sem vtleidde þig aþ Egypta lande / aþ Huse Prældomsins / þu skalt eckert Lijkneske giøra þier / eda nockud Bylæte / epter þvi sem er a Himnum eda a Jørduñe nidre / eda j Sioonum eda ynder Jørdunne. Þu skallt

Exod 20 v. 2. 3. Deut 5. v. 6. 7.

Psal. 8 v. 11.

ecke tilbidia þad eda þiona þvi. Þviad jeg er Drottiñ þiñ Gud/ eiñ Vandlætis Gud sem vitiar Miſgiørda Fedraña a Sonunum til þridia og þiorda Lids/ a þeim ſem mig hata/ Enn veite Myſkun j margar

Þusunder þeim mig elska og halda mijn Bodord.

Þetta þyrsta Bodord er hid sierligasta ad medal allra adara Bodordana/ecke allein asta þess vegna/ ad þad er þyrst selt ad Gude/ heldur þess vegna/ ad þad hlyder uppa þa Natte sem eru allra haleitastier ℔ helgastier/ og ahræra sialfann Gud/ og þ er so sem Sunna og Jhehalld og Mergur allra Bodordanna. Þviad hvort helst ad hinum Bodordunū sem vier briotum/ þa er þta stragt broted/So er ℔ likt hattad hinum odrum / sem S. Jacob skrifar/ Ad ef nockur heldur oll Bodordenn ℔ Synd gar j einu / þa er hann sekur j himnum ollū/ Þviad sa sem sagde/ Þu skallt ecke hora/ hann hefur og likt sagt / Þu skallt ecke j hel sla/Og þo þu ecke horest enn slaer j hel / þa ertu þo alls Logmalsins Ypertrodslu Madur. Jacob 2 v. 10.

J þessu fyrsta Bodordenu er ad hugsa
Vm epterfylgiande Greiner.

1. Hvorneñ/℔ med hvorriū Ordū Gud sialfur seiger sig ad vera sannan Gud.

2. Hvorsu

2. Hvorsu ad Gud vitnar til sinna Guddomligra Velgiorninga/ sem hann hefur veitt Gydinga Lyd.

3. Ad hann fyrerbydur ad hafa annarliga Gude.

4. Hann fyrerbydur og ad giora Líkneske eda Skurdgod.

5. Og ad ecke skule nockur soddann Skurdgod tilbidia.

6. Hvorneñ Menn hafa Syndgad í mote pessu Bodorde / og hvorsu Gud hefur pess hefnt og pad Straffad.

7. Hvorsu ad vier j margfalldann Maka Syndgū j mote pessu Bodorde.

8. Hvorrar Refsingar peir hafa ad vænta sem ecke hallda Guds Bodord/ og par a mote briota.

9. Hvilíka Blessan / og hvad mikled gott Gud lofar ad giefa þm̄ sem halda hans Bodord.

10. Hvorn Lærdom vier eigum ad taka af pessu Bodorde.

Fyrst er ad merkia þau Ordon sem hier standa.

Jeg er

Jeg er DROTTEN þin Gud I.
þad er/ Jeg er Iehova. Su sanna eilyfa guddomliga Vera/ ad hverium og i hverium aller Hluter standast/styrast stiorn ast og vid magt halldast. Jeg sem verndar og vardveite þa sem treista uppa mig/ enn straffa þa ß mig þersum ẽ þyrerlyta.

Mig skalltu yfer alla Hlute þrãm all eina dyrka/ elska/ jata og medkiena mig ad vera þinn Gud og DROTTenn/ eñ enguan anañ. Og allt hvad jeg hefi giort edrum/ þad vil eg giora þier sie þad i eñ Mata eda annañ. Þar þyrer vil eg all eina hafa allt þitt Hiarta/ alla þina Trw og Elsku og Ast / og ad þu setier þad ecke a annarliga Gude/ ẽ et. Hier þyrer sagde Elias so til Israels Folks sĩ þa var falled fra Gude til Baals/ hvar þyrer halltre þier so a ymsar Stiodur/ Ef Drotteñ er Gud/ þa fylged honum/ En sie Baal Gud / þa fylged honum/ ẽ et. 3 Reg. 18 v. 21.

Og so sem ein Kuiña skal ecke elska nockurn utann siñ eigeñ Mañ/ og ecke hlyda honum ẽ ecke hafa nockurn oftilbæreligañ Kiærleika til nockurs anars / so skal og

eingeñ

eingen haſa nockurn annan Gud/utan ſinn ſannann Gud.

Par naſt ſtendur ſo ſkrifad.

II. Jeg wtleidde þig aþ Egyptalande/ af Nyſe Prældomſins.

Peſſe Ord kiena oſſ liosliga/ ad peſſe Gud er ſa riette og ſanne/ ꝛ ad hann ſie sann eilifur Gud Skapare Nimens og Jardar/ par um verdur þleyra talad j Poſtulligre Trwarjatningu. En par Gud seiger hier/hann hafe wtleidt og þrelsad Israels Sonu aþ Egyptalande/þa er þad so ad skilia/sem Gud hefde talad peſſu Ord um til þeirra/ Jeg lofade ydar Fodur Abraham ad margfalda hans Aftoqame/so sem Stiornur a himnum. Nu haſe þier verid Framande ꝛ Vtlendingar j Egyptalande j 400. Ar/ꝛ þar haſe þier lided storan Motgang og margfallda Plagu so ad Pharao Kongz baud um allt sitt Rike ad ydar Sveinborn skylldu j helsleigen verda/hann minkade ydar Kost/en margfallde ade ydar Erfide/og Prældom. Þa heyrda eg ydar sarliga Klogun/þegar ydar Vein og Kvein og Kall kom þyrer mig. Jeg

Gen. 15 v. 5.

Exod 12 v. 29.

kallade

kallade þa Moyſen/og wtvalde hñ/ad hñ skylde ganga þyrer Pharao Kong og seig ia honum ad hñ giæte ydur Burtfarar Leyfe/þviad eg minkest a minn Sattmæla sem eg giorde vid Abraham Jſaac og Jacob / ad þier og ydar Epterkomendur skylldud þiona mier. Og þa Pharao vilde ecke lata ydur lausa liet eg bæde hñ og ydur sia t merkia aþ mier nijju Plagur/ad eg være sannur Gud. Og sem hañ vilde þa enn ecke helldur lata ydur þara / þa slo eg j tijunda sinne j hel alla Frumbur de / a medal Manna og Fenadar/ um allt Egyptaland / fra fyrsta Syne Pharaons / sem sat j Kongs hasæte allt til hins minsta Mans sem var j Myre vastofuñe. Þa baud Pharao Kongur Moyse t Aaron/ ad þier skylldud þara af Leidenu og þiona ydrum Gude. Sijdañ fieck Pharao og hans Folk annad Sinñe/t sagde Ofyresynin lietum vier Jſrael fara j burtu/ so hann skylde ecke þiona oss. t Pharao sañnade ad sier sijnu herlide/ haþande sex hundrud vtvaldra Vagna/ þar med Riddaralid og añann gangande her og fleyre Vagna sem voru j Egyptalande / t villde yferþalla ydur/ og hañ þreyngde ad ydur/

Exod 3. v. 10.

Exod. 7. v. 14.

Exod. 12 v. 29.

Exod 14 v. 5.

og hafa

og hafde ydur so sem j Kvijum jnelukta a mille tueggia Fialla/ svo þier kuñud ecke ad komast vndann/ Hafed rauda var fyrer framan ydur/ Og Fiöll a bædar Sijdur/ eñ epter ydur var Pharao/so ad omöguligt var ad flya eda vndañ ad komast/ þier höfdud hvörke Skipnie Ferir yfer um Sioenn ad fara/ og öll mannlig Hialp var vtgiörd. Enn þa þier og Moyses kölludud til mijn j ydar Eynd og Neyd/ þa skipta eg Sionum j sundur þyrer ydur/ og eg liet Vatned standa a bædar Sijdr: so sem tvo Murvegge/ so þier geingud þurrū Footū a Marar Botne yfer um þed rauda Haf. Þegar Pharao Kongur sa þad for hañ epter ydur/og villde hafa sleigied ydur j Hel/ eñ sem hañ kom j Hafed/þa liet eg Vatned balla saman aptur j sinn Farveg / so ad hañ med öllum sijnum Her / druckñade og fyrerforst/ ydur asiaönd um.

So er nu Meiningen Guds Orda/ þesse/ sa sem so hialpar vr Neyd z Dauda/sem eg gierde vid ydr/z þrelsade ydur þra ydar Þrældome Angist og Mæska/hañ er obrygdanliga sañur Gud/ so hann vill vissuliga þier gleymed ecke slijku/ heldur vill hañ þier ottest sig og packed sier þyr

er soddañ

er soddañ Velgiørninga. Og vill þvi minz þessum Ordum uppvekia og æmiña þa a soddañ dæsemdar Verk og Velgiørder/ sem og er tilheyreligt/ og hier uppa æminner Moyses Israels Folk/ ad þad skule ott ast Gud tyrer slyka dæsemdar Velgiørninga. Eñ þad hæfde lytt ad seigia/ þvi ad skomu þar epter/ þa þeir voru komner ad Hafenu Rauda/ þa hofdu þeir gleymt ollum Guds Velgiørningum sem hñ hafde veitt þeim j Egyptalande/ hofdu hverke Traust ne Tru a Gude/ seigiande til Moysen/ Hvort voru ecke Grafer noegor j Egyptalande/ hvadan þu leidder oss til þess ad deya hier j Eydemorku? Um þetta Folk skrifar so David/ Ad þad hafe gleymt Guds Velgiørningum/ Og j þiccrdu Moyses Book stendr so/ Og allr Almvgge Israels Sona møglade j mote Moyse og Aaron/ seigiande/ Gud giæfe vier hefdum dæd j Egyptalonde/ og etc. Þar tyrer hefur Gud med þessum Ordum/ um Vtleidslu af Egyptalande/ viliad miña þad Folk a sijna Velgiørninga/ so Meñ skylldu þeim alldrei gleyma.

Deut 4. v. 32.

Exod 14. v. 11.

Psal. 78 v. 11.

Num 14. v. 2.

Hier mætte einhvör seigia so / hvad kiem-
ur þ vid oss / þo Gud frelste þa af Egypta
lande / og þo hann hialpade þeim wr
Ovinanna hendū / z gæfe þeim þad
fyrerheitna Land / epter þvi sem
hann hafde lofad Abraham?

Hier skal hvor og eirn christenn Madur hugleida / og vel ad gæta / ad þesse Frelsan og Endurlausn Israels Folks wr Egyptalande / er ein Merking og Fyrermynd / og sem Fyrertæke vorrar Endurlausnar / þra Daudanum og Diæflenum z Helvijte. Þviad lijka so sem þetta Israels Folk vard þrelsad og leyst þra Eymdar Þrældome þess grimma Pharaonis / so erum vier fra vorum Syndū / þra Guds Reide / Diófulsins Magt og Valde / Lögmalsins Bölvan og Helvijtis endlū eilijfliga leyster z frelsader / fyrer eirn Leidsögu Mann sem er Jesus Christus.

Matth. 1 v. 24. Luc. 2. v. 11. Joh. 8. v. 12.

2. Var næst / Lijka so sem þ þegar Israels syner urdu frelsader wr þra Eymd z Neyd / og leidder j gegnum Hafed rauda / þa voru þeir ecke strax komner inn j þad Fyrerheitna Canaans land heldur urdu þeir ad hafa stort Ferdalag og Omak j

Eydemörku

Eydemerku um heil 40 Ar/ lijdande margt
illt bæde aþ sijnū Dvinū æ j añañ mata.
Eins erum vier frelsader þyrer heilaga
Skijrn/og j sama mata er oss þyrerheited/
og loþad voru sanna Fodurlande / sem er
Sæluhialpen og þad eilijþa Lijfed/þyrer
Jesum Christum. Enn þangad til/ og
So leinge sem vier lifum/ verdum vier ad Heb. 13.
vera a dagligre Reisu/ eins og S. Pall v. 14.
seiger/ Ad ecke hofum vier hier Samastad 1. Pet 2.
þastañ helldur leitum vier epter okomnum v. 11.
og erum Pilagrijmar og Vegþarendur/
og Heimur þesse er vort Ferdalag j þessū
Eymdardal/hvar vier vtsljtū vorre Tijd
so leinge sem Gud vill þad vera lata.
3. I þridia lage var þad stor Velgiorn-
ingur og mykillrar Hackar verdur/ hyer-
su Gud hialpade Israels Sonum/fra þra Exod 11
þrældome/og gaþ Egyptalands Monnum v. 2.
þad Sine / ad þeir med lostugum Vilia
lanudu og þeingu Folkenu bæde Gullker
og Silfurker/ sem þad hafde j burt med
sier. Og þa Gud hafde allar þær tyu stor
Plagur lagt uppa þa Egyptsku/ vegna
þeirra Ohlijdne/þa hialpudu þeir Folkinu
ad komast j burtu / tekande þad af þad/

þeirra Kvikþe / og allt þad þeir høþdu med sier/so þeir mættu komast j þad þyrerheitna Landed. So er þad stor Velgiorningur/ og þackar verdur/ad vier sem erū endurleystir þyrer JESum Christum / haþande hans heilaga Ord/Hialp ⁊ Huggun / ad hañ dagliga þorsorgar og Vmhyggiu veitir oss og siñe Christne j þessū vonda Heime/ under Valldi Vþkinga og omilldra Maña/þar til vier hreppum þad eilifþa Lyf/þyrer JESum Christum.

4. Item. Þa Israels Synir foru af Egypta Lande/voru þeir ad tólu 600000. Sex siñum hundrad þusimd/ad frateknum Kviñum og Bórnum / og ódru almœgu Folke. Eñ vegna þeirra Synda/Aþguda dyrkanar/Ohlyþne/ Meglunar / komu ad eins tveir Meñ jñ j þad þyrerheitna Land Josua og Caleb/ samt þielgade Gud þra Aþkvæme/ so s hñ haþde lofad Abraham og liet þad eignast Canaans Land j langa Tyma/og allar þioder vorn hræddar fyr er þessu Folke/so sem merkia mæ aþ Historium og Sagnabokum/Eñ samt Syndgade þetta Folk storliga/ og misse Guds

4. Mos. 14 v. 30.

Vinattu

Vinæktu/ og var vr Landeþlutt/ fyrst j Assyriam/þar eptera j Babylon/og ad sijd ustu vard þad Folk vegna sinna storra Synda/og Guds Sonar Forsmattunar med ollu eydelagt og aþmad/ so sem Historian um Foreydslu Borgarenar Jerusalem nogliga utvijsar. 4 Reg 17 v. 23.

Þvi er Rad ad vier (sem erū christner og aþ Heidingium komner) tokum oss vel j Vakt/ad vier liggium ecke ne lifum Athugalauser j Syndum og Glæpum/ so ad vier ecke med Gydingum missum þa Nad sem oss er giefenn j Christo þar med Lucku og Velgeingne stundliga og eilifþa/ eþ ad vier lifū þyrer vtan Guds otta/j Syndū og Glæpum og Ranglæte. Hugleidum hvad Postulin skrifar til Hebreos seigiande Þad er omoguligt / ad þeir sem einusinne eru upplyster og hafa smackad himneska Gæfu/ og eru ordner hlutttakarar heilags Anda/ + hafa smackad Guds gooda Ord/ og Krapt okomennar Veralldar (ef þeir falla fra aptur/ Krossfestande Guds Son uppa nytt og halldа hann fyrer Spott) ad þeir kunne ad endurnyast fyrer Idran. Item/ Eþ vier motproanliga dryginm Heb. 6. v. 4. Heb. 10

Syndernar/ vr þvi vier höfum fenged Kyming Samleikſins/ þa höfum vier þad an j þra óngua Foorn þyrer Syndernar/ helldur höfum vier ad vænta hrædeligs Doms/ og Eldſins Loga sem þa þverbrotnu mun uppſuelgia/

III. Þad þridia sem vier eigum ad merkia j Fyrſta Bodordenu er þad/ ad Gud þyrerbyd ur ad hafa adra Gude eñ sig/ seigiande.

Þu skallt ecke hafa annarliga Gude þyrer mier.

Nier þyrerbydur Gud ad setia nockra Von/ Tru eda Trauſt uppa nockra Skiepnu eda j hvorn Mata Madur kann ad þorsata sig uppa nockurn hlut j Neimenū. Og vill Gud/ ad Madur skule aþ sier alleina enn ongvum odrum vona og vænta Hialpar og Huggunar so hann vill einsamall hafa Mannsins Hiarta Hug og Sinne og Sal/ þullkomliga/ bæde j Medlæte og Motgange.

Meiningen Ordaña er þesse. Þu Israel hefur sied Aþgude ꝛ Skurdgod þeirra j Egyptalande/ og þar sem þu nu fiemur j Canaans Land/ þa þær þu ꝛ ad sia mar-

ga og

ga og otelianliga Niagude. En eg vil j
þessu þyrsta Bodorde vara þig vid / og Exod 20
þorbioda þier ad hafa nockurt Lag vid þa v. 3.
Gude/ laat þu þa þier ecke þoknast/ þiona
þeim ecke/ Helldr minstu a þad jeg hef laat
ed ydur vika / ad eg er ydar Fedra Abra-
hams Isaachs ⁊ Jacobs Gud/ og jeg hef
nu laated ydur sia so morg og stor Dasemd
ar verk/ og Frelsad ydur/ Evo vil eg og
þram veigis laata j liose þyrer ydur minna
Magt og min Krapt/ so þier skulud ecke
nockurn Gud þina megtugre og adre enn
mig. Laat þar þ ecke draga þig a Tal
ar/ og eige villa þig þra mier / Set til
minn allt þitt Traust/ þinar Hugsaner/
Ord og Gierder/ ⁊ laat alla adra Niagude
þara / hverfu Heilager og Vollduger sem
þier þykia þeir vera.

Pad fiorda sem vier eigum ad merkia/ IIII.
j þyrsta Bodordenu er þetta.

Þu skallt ecke giora þier nockud Likn
eske / eda Bijlæte / epter þvi sem er a
Himnum eda a Jordunne nidre / eda j
Vatnunum vnder Jordunne/ et ek.

Gud Almattugur eilyfur hefur þeckt Mannsins þordiarfada Natturu / hversu ad Men voru hneygder til Niagudadyrkunar / þegar þeir sau skrautligar Lykneskiur og Mynder / þar fyrer hefur hann fyrer boded Lykneskiur og Bilæten ad smyda / þar fyrer talade Moyses so til Folksins / Vardveited nu ydar Sæler vel / þviad þier sauud eckert Bilæte a þeim Deige þegar DROTTEN talade vid ydur a Fiallenu Oreb / ur Elldenum / ad þier skylldud ecke fordiarfa ydur / ok giora ydur nockurskonar Bilæte / sem lyket være Manne eda Kviinu / eda Fenade a Jardrunne / eda Fuglum under Himnenum / eda Skridkvikindum Jardarenn ar / eda Fiskum j Sionum / og ad þu ecke alyfter Sol og Tungl eda Stiornur og all au Himinsins her til ad þiona honum / hvorn DROTTEN Gud þinn hefur gefed ollu Folke vnder ollum Himnenum. J sama mæta aminner Josua allt Israels Folk ad hrædast Gud / og hverfa ecke aptur til Skurdgoda / hvor Abrahams Forfedur hofdu dyrkad / þa þeir voru j Mesopotamia / og sagde / wtvelied þann j Dag / hvorium þier vilied þiona / sie þad ydra Fedra Guder / hvorium þeir þionudu hinumeigenn Vatnsins / eda

Deut. 4. v. 15.

Josu 24. v. 14.

sins / eda Amonta Gud/ j hvórra Lande þier nu eruð bwande. Eg Josua sagde Jeg og mitt Hws vilium þiona DROttne. Item/ Kasted burt framande Gudum sem eru a medal ydar / og hneyged ydar hiortu til DROttens Israelis Guds/etc.

Aþ þessum Ordum er hagt ad sia og merkia/ hversu ad Swrdeig þeirra þornu Aþgudadyrkanor hefur leinge lodad vid Gydinga/ so ad marger edaþlester aþ þeim hafa þa og þa vered hneigder til Skurdgoda og Likneskia. Þar fyrer avijtar og straffar S. Paull hardliga alla ogudliga Skurdgoda dyrkan/ seigiande/ Guds Reide skal af Himnum openber verda yþer ogudligt Framűþerde/ og Ranglette Manna þeir ed Sannleikann afrækia j Rangletemu / Fyrer þvi hvad aþ Gude mætte kunnigt verda/ þad er þeim openbert/ þviad Gud hefur þeim þad openberad / med þvi ad Guds osyneleiger Hluter siast/ þad er hins eilijfa Krapts og Guddomsr/ eþ Gaum ad verdur giefed hans Verkum / einkum ad Heimsins Skopun/ so ad þeir hafa ongva Afsokun/ med þvi þeir vissu ad Gud er og hafa hañ ei dyrkad so sem Gud/ nie Rom. 1 v. 18.

honum þacker giort/ helldur eru þeir j sijtu
um Hugrenningum ad Niegoma ordner/og
þeirra þaujsst Niarta er þormyrkvad/ þvi
þa þeir Nielldu sig vijsa ad vera/eru þr
ad þuffu ordner/og haþa umsnued Dyrd
þorgeingeligs Guds j Likneskiu þorgeinge
ligra Manna Fugla og þerþættra Dyra
og Skridkvikinda. Þar þyrer hefur Gud
yþer giefed þa j þeirra Niartans Gyrndli
og ohreinindum/ so þeir skemudu sijna eig
en Lijkame a sialfum sier/ hverier Guds
Sañleika haþa umsnued j Lygar/ og haþa
meir dyrkad og þionad Skiepnunum enn
Skaparanum/ æ. ef.

V. Þad finna j þessu Bodorde sem vier skul-
um merkia er þetta sem Gud seiger.

Þu skallt ecke tilbidia þaug og ecke
þiona þeim.

Nier lætur Gud j liose berliga Ordsok
hvar fyrer hañ vilie ecke lijda Lijkneske og
Skurdgod/sem er/ ad hañ vill alleina verd
da dyrkadur og prijsadur/ og ad Meñ ecke
skule veita Lijkneskium eda Myndū Ski
epnenna / þa Dyrd og Æru sem sialfum

Gude

Gude ber ad haßa. Hvor hañ vill nu vera hlydug Guds Barn/og honum þæg ligt/hañ skal hlyda Gude j þessu.

VI. Þad siötta sem merkiande er j þessu Bodorde er þad/ ad heyra med hvørium hætte/ Menn haßa Syndgad j mote þessu Bodorde/ med Afgiuda og Skurdgoda dyrkan ẽ hvørnen Gud hefur þa þar fyr er Straffad.

Fyrst er ad sia/Ad jafnsnart sem Gud hafde gefed Israels Sonum þesse Bodord/og sialfur talad þau Munnliga/ allu Folke aheyranda/ þa lesum vier ad þegar Folkenu þotte Moyse verda dvalsamt a Exod 32. v. 1. Fiallenu/tok þad sig saman/gieck fyrer Aaron/og sagde til hans/stattu upp/og giordu oss Gude sem gange fyrer oss/vier vitum ecke hvad ordeed er af þeim Moyse/ sem oss leidde aß Egyptalande/Aaron sagde til þeirra/Takeed Eyrnagulled vr Eyrunum a ydur og ydrum Kviñum Sonum og Dottrum/og bered þad til mỹn/og Folked giordede so. Og hñ medtok þad vr þeirra hønd um/kastade uppfyrer med einũ Grafstijl/ og giorde steyptann Kalf. Og þeir sögdu Du Israel/þetta er þiñ Gud sem þig vtleidde aß Egyptalande. Og sem Aaron

sa þad

sa þad/byggde hann upp Alltare/og liet vt hroopa/ seigiande/ A Morgun er vaktyd DROTTens / og þeir stodu upp snemma Morguns/ offrudu Brennefornum ⁊ Packlætispornum/ siþdann sette Folked sig nidur ad eta og drecka/og stod upp ad dansa.

Þa sagde DROTTen til Moyser: / gack og stiggdu nidur af Fiallenu/ þt þad Folk sem þu vtleidder af Egypta Lande hefur spillt sier/og er viked aþ þeim Veige sem eg hefe boded þeim/og hefur giort sier steypt afn Kalfe/tilbeded hann/fært honum Forner/ ⁊ sagt so/ Israel/þesser eru þinner Guder/ sem þig leiddu aþ Egyptalande/og etc.

Soddann Galenskap hefur þad auma Folk sier fyrer Hendur feked/ ⁊ giegn þessu Bodorde/en visse þo aþ sañre Reynslu/ ad Gud var dagliga med þeim/ þar med hefdu þeir nyliga sied og reynt svo marga vurdanliga Guds Velgiorninga þeim til Handa.

Jud. 6. v. 1. Eins skiede seirna/ ad Israels Syner toku Madianita Gude og tilbædu þa/ og urdu þessvegna j 7 Ar þunglega refsster ⁊ straffader þordiarfader ⁊ eydelagder/ þang ad til þeir sau ⁊ medkiendu þeirra Synd/ Þa kölludu þeir til Drottins/ og hann sende

þeim

þeim hialparmañ Gedeon / sem þa frelsade vr Ovinanna hóndum.

Lyka eirneñ seirna þiell Jsrael aptur til sinnar Aꝑgudadyrkanar / og þionade Baal/Astaroth ✝ Gudum þeirra j Syrlande/ Og Gudum þeirra j Sydon/ og Moabs Gudum/ og Amons Sona Gudum/ og Philisteis Gudum / og yꝑgafu Drottum og þionudu hónum ecke. Jud. 10 v. 6.

So lesum vier og lyka/ Ad Jsraels Syner hafe haft Skurdgod og añarliga hiagude / og sligt Gud þar med/ Þar fyrer avitade Samuel allt Jsraels Folk seigiande / Sie þad so ad þier snued ydur til DROTTens aꝑ ollu ydar hiarta / þa kasted fra ydur framande Gudum og Astaroth/ ✝ tilreided ydar hiortu DROTTne og þioned honum alleina/ þa mun hañ þrelsa ydur af hóndum Philisteis. Þa burtkasted Jsrael Baal og Astaroth/ og þionade DROTTne alleina/ Og eñ vidar hefur Gud bañad fyrer Muñ Moysis hiagudadyrkanena/ og varad vid heñe / Þu skallt ecke giora Sattmala vid þa ne þeirra Gude/og lat þá ecke hwande vera j þinu Lande/so þeir ville þig ecke þra mier. 1 Reg 7. v. 3. Exo. 23 v. 32 33.

Item/ Þu skallt briota þra Alltare nid

ur/ og

ur/og sla i sundur þeirra Afgude/og upp-
höggva þeirra Lunda/þviad þu skallt ecke
tilbidia nockurn annan Gud/Og eg stendur
i odrum stad/Þier skulud ecke sniwa ydur
Levit 19 v. 4. til Afguda/ og ecke skuln þier giöra ydur
steypta Gude/þvi eg er DROTTen vdar
Deut 7. v. 5. 6. Gud. Þier skulud briota nidur þeirra Allt-
are/ og sla um Koll þeirra Bilætum/ap-
höggva þeirra Lunda/og brenna upp þeir-
ra Afgude i Elde/ þviad þu ert þiznum
Gude eitt heilagt Folk.

Hvörsu Gud hefur alla Tijma refst og straffad Sturdgodavyrkanena.

Vegna þess Gullkalfs sem Israels
Syner gierdu/ villde Gud hafa eydelagt
Exod 32 v. 10 11 þa alla saman/ En Moyses bad fyrer
þeim/ og ad Gud villde minast a sitt Fyr-
erheit sem hann hafde lofad Abraham/
Og Gud vægde þeim og eydelagde þa ec-
ke med ollu/þo vard su Synd so streffud
epter Guds Bizalningu/ad Moyses baud
Sonum Levi ad taka Vopn/og hver eirn
skyllde i Nel sla sin Brodur og Naunga/
so þeir slou i Nel a þeim Deige þriar
þusunder Manns. Og i sama Capitula
stendur so/ Ad Reide Guds var þa enn

ecke stillt

ecke stillt/helldur sagde hann/ ad hann vill-
de vitia peirra/ pegar sín Vitiunar Tíme
kæme. Slík Guds Reide ammer oss/
hversu stor og þung Synd Afgudadyrk-
anen er/ og ad alldrei hefur hun verid Di-
reft. Vegna Afgudadyrkunar sem þeir Num 25
drygdu vid Baal Peor / let Moyses epter v. 3. 4.
Guds Skipan slá í hel 24. þusunder
Manna/og heingia alla Höfdingia Israels
Sona. Vegna Afgudadyrkunar villde
Gud og eirnen hafa straffad Salomon/
af því hann liet heidnar Konur koma sier tu
ad þiona Hiagudum/hefde hann ecke hlíft
hönum vegna hans Födurs Davids. Í
Domaranna Bockum lesum vier / ad
þegar Israel yfergaf Gud og þionade 3 Reg 11
hönum ecke/ helldur gaf sig til Afgud- v. 11.
þa kviknade Guds Reide yfer þeim/og hann
gaf þa under Vallde Philistea og Amons
Sona/ sem pínudu ok plagudu Israels Börn
i 18tion Ar samfelld.

Eins er og um þad / ef ad nockur
Madr vill upphefa eitthvad i mote Guds
Vilia og Skipan/ í Gudligre þionustu-
gierd/ sem Gud hefur jnsett og skyckad/
þa er þad ecke Gude þægeligt. Slíkt gi- Levit 10
ördu Syner Aarons Nadab og Abihu/ þa v. 1.
þeir tokn

þeir toku sijn Glodarker og Reykelse / og lógdu Eld þar j og baru altarligan Eld þraũ fyrer DROttenn / sem þeim var ecke skipad / þar fyrer gieck Eldur ut þra Gude og brende þa / so þeir don strax þ hiñ. Þañeñ hefur Gud alla Tijma Straffad alla Afgudadyrkan ꝛ Niatrw / af þvi hú vill alleina og endeliga verda dyrkadur med þeim hætte / og j þañ mata sem hann hefur sett og skyckad / eñ ecke odruvijs.

VII. Þad siöunda sem merkia skal ꝛ lærar þessu fyrsta Bodorde er þad / hvørsu margfalldlige Menn brjota a mote þessu Bodorde og hafa broted / og hvørsu vier eigum alla tijma ad setia Trw og Traust til Guds alleina enn ecke til nockurs slutar annars hvørt sem oss geingur med eda j mote vel eda illa.

Assa Kongur treyste vppa sijna Kongliga Magt / og Nialp annara Nøfdingia / eñ ecke a Gud / þar fyrer vard hann mijtadur af Guds Spæmañe / mz þessu Ordũ / þu forlietst þig meir uppa Kõgeñ j Assyria enn uppa DRottenn þiñ Gud / þar fyrer 2 Parel. 16. v. 7 skalltu hier epter hafa Orþrid. Item / þegar Assa Kongur var siukur / þa reidde hann sig

meir

meir uppa sijna Doctores og Læknismeyst
ara eñ uppa Gud. J moke þessu Bodorde
syndgade Nabogodonosor med Drambe
og Metnade / þa hañ villde lata tilbidia
sig/ og vera sem Gud a Jordune/ eñ hvad
skiedes? Þar kom yþer hañ Rodd aþ Hjm
num/ og hañ vard votrekeñ þra Mønum/ Dan. 4.
misste sitt Vit/so hañ ät Gras sem Naut/ v. 32.
og hans Lykame la under Doggu Himen-
sins/til so leinge hañs Hær vard sem Arn
ar Fiadrer / og hans Neglur sem Fugla
Klær. Epter hñ vard Balthasar hans
Sonar son Kongur. Hañ Metnadist aþ
Mägt og Ryke sijns Fodurs / liet fram-
bera Gullker þau sem vered høþdu j Jeru
salems Mustere / og til Guds Pionustu-
giordar voru giord/ hælande og hroosande
sijnū Aþgudū sem giorder voru aþ Gulle
Sylþre/Kopar/Jarne/Trie og Steinum
eñ þorsmæde hañ saña Gud/þar fyrer vard Dan. 5.
hañ a somu Nottu j Hel sleigeñ. v. 3. 4.

Giörningur Davids var og hallden þyr
er Hiagudadyrkan / og eina Synd j moke
þessu Bodorde/þa hañ liet telia Folked/
viljande vita/hversu margt Strijds Folk 2 Reg 24
v. 2.

D hañ hefde

hann hefde/ og hvar uppa hann mætte sig reida/ eſs Dyridur kynne ad koma uppa hins Land og Riike/hvar fyrer hann var þunga-
Gisrnt. liga refstur. Herodes Kongur sat a Dom
Post. 12 stol j Kongligum Klædum/ og talade til
v. 21 22 Folksins/þa kallade Almwgenn upp og sagde/Guds Rodd er þetta enn ecke Mans/ Og jafnsnart var hann sleigenn aff Engle Guds / vard etenn aff Madkum og myse Lyfed/aff þvi hann gaf Gude ecke Dyrdena.

Þesse Dæme og odrum þvilyk kenna oss/ ad hvorier hellst sem forlata sig uppa Gotz og Peninga/Magt og Rikdom / og annad fleyra þvilykt/þeir Syndga a mote þessu Bodorde/þeir setia sitt Niarta þar uppa
• soo sem Christur seiger j Gudspialleuu/
Math. 6 Hvar þinn Fesioodz er/þar er ↑ eirnenn þitt
v. 21. 24 Hiarta/ hier kunned ecke bædi ad þiona Gude ↑ Peningenum /Hier ſ fallar S. Pall Agyrndena og Astundan Peningsins eina
1. Joh. 2 Afgudadyrkan/ Þviad hvor hann Agyrnd-
v. 15. ena elskar/ sa kann ecke Gud ad elska.

Marger syndga og eirnenn j mote þessu Bodorde sem j synum Sottum og siukdomum og odrum Motgange vyrkia þra Gude

og leita

og seita Diopulsins/ eda annra illra Rada so sem vier lesum um Saul ad hann j Neyd sinne ℞ Angist gaf sig til Galldrakonunnar/ og bad hana ad uppvekia Samuel/ so hann 1 Reg 28 mætte tala vid hann. Peir og sem leita v. 11. Lækninga hia peim sem para med Rukl Galldra Fiolkinge/ Særingar/ Signingar Ristingar / Rwner og adrar Forneskiur/ hvad allt ecke er annad en suivirdelig Niagudadyrkan / um hvoria Gud hefur talad pyrer Munn Moysis / Seigiane/ Nær Lev. 20 nockur Sal snyr sier til Spasagnar manna v. 6. eda til peirra sem vtleggia Takn/ ℞ hleipur so epter peim/ pa vil eg (segger Gud) setia mitt Andlit j mote soddan Sal/ og slyta hana pra sinnu Folke.

J mote pessu Bodorde syndga Papistar openberliga med peirra Lyfneskium og Byflætum / hvad peir hallda pyrer sanna Religion og stæstu Gudrækne / ad hafa Lyfneskiur j synum Kyrkium og Nærsum og tilbidia pau med saungoum og Lesning um Liosakueikingum og Lotningum/ eins og sialfann Gud / hvad ecke er annad enn berlig Skurdgodadyrkan/ pegar Menn vei Rom 2. ta Skiepnunne pann Heidur og pa æru sem v. 25.

Gude heyrer/ so sem S. Paall seiger. Ef vilie Papistar eda adrer/ vita hvad soddann Guder eru/ þa lære þeir aþ Davids Psalme þar so stendur/ Vor Gud er a himnum/ en þeirra Guder eru Silfur og Gull og handa verk Manna. Þeir hafa Munn enn mæla ecke/ Augu og sia ecke/ þeir hafa Eyru og heyra ecke / þeir haþa Naser og þefa ecke/ þeir hafa hendur og þreifa ecke Fætur og ganga ecke/ og ecke er Mælrom ur j þeirra halse. Nvor hañ vill vita Rok og Vpphaþ soddan Aþguda e Skurdgoda sa lese 6 Capitula Baruch.

Psl. 115. v. 3. 4.

Jtem/ syndga Papistar þungliga j mote þessu Bodorde/ j þvi/ ad þeir akalla og tilbidia þrañlidna Menn heilaga Mariam/ Petr/ Paal e adra otseliande/ prydande og forsvarande sijna Synd med þvi ad þr seigiast giora slykt Gude til Loþs og j goda Meining. Jtñ/ Ad heilager hafe giert stor dasemdar Verk og Jardteikner j þessu Lijfe/ Og med þvi þeir eru hia Gude/ þa sie þeir eñ megtuger ad hialpa oss. Þeir taka Dæme aþ Herrum og Hofdingium/ ad ecke leyfest hverium Mañe ad hlaupa

strax þyrer

strax fyrer eirn Kong eda Keysara/ sa nockud hęßur ad mæla parßa/ par ßyrer verde Menn ad fæa sier Medalgangara og Fyrer bonar Menn/ so eige og Menn ad hąßa heilaga sier til Arnadar Mańa/ &c. etc. En hier til er so svarande/ Vm Jardteikner Heilagra er so vared / ad pær hąßa peir ecke giort aß sinum Krapte / heldur aß Guds Krapte / par med ad bivisa ßyrer Heidingium / ad par være eirn sannur Almæktigr eilifßr Gud/ og ad pad Ord s. Pr. ßrambaru og predikudu/ være sannarligt Guds Ord/ par ß skiedu pær Jardteikner Ordenu til Styrkingar/ ad Menn skylldu heldur Ordenu trua/ ælika sem Christr sagde til Gydingańa/ Vilie pier ecke trua Joh. 14. ßa trued mier ßo ßyrer sökum minna Verka v. 11. sem eg giöre. Og j odrum stad stendur svo Sannlega seige eg ydur / Hvor sem truer a mig / hann skal giöra pau Verk sem eg giöre. Skylldu nu Menn tilbidia Heilaga/ vegna Jardteikna sem peir giordu/ ßa mega Menn tilbidia Heidenna Mańa Gude/ sem lika hąßa Jardteikner giort/ ßyrer Andskotans Magt og Krapt. Vier lesum

Exod 7. Ad Galldramenn Pharaonis giordu Jard-
v. 11 12 teikn fyrer Diofulsins Magt/sem Moyses
byrer Guds Krapt/en ecke eigum vier bar
byrer Galldra Menn ad tilbidia.

So er og umm Arnan og Fyrerbon Hei
lagra/ad beir skule bidia Gud vorra veg-
na / bad er bvert j moote Guds Orde/
psa 50. bar Gud seiger/ Akalla/ mig j pinne
v. 15. Neyd. Og JESUS seiger sialfur/
Joh 16. hvors bier bidied Fodurenn j minu Nafne
v. 23. bad mun hann veita ydur/ Og lyka skrifar
S. Paull Eirn er Gud/og eirn er Medal-
1 Tim 2 gangarenn a mille Guds og Mannana/ sem
v. 5. 6. er Madurenn JESUS Christus/sem sialfan
sig vtgaf til Endurlausnar. So kienner
S. Petur oss/ Ad ecke sie nockurt Nafn
Act. 4. gefed Mönnunum/ utan JESU Nafn/ j
v. 12. hvorum vier kunnum ad verda Saluhoolpner

Ecke hofum vier helldur nockur Epter
dæme/ad heilager hafe akallad adra Hei-
Jacob 5 laga/ helldur ad beir hier j Heime hafe
v. 14. beded byrer Siukum og Sarum/ So sem
S. Jacob kenner oss. Marger hafa og af
Medaumkan og Elsku beded byrer odrum
Num 12 til Guds/svo sem Aaron/ Pegar hann sa
v. 11. Systur sijna slegna med Spitelsku / greck

hann

hann þyrer Moyssen / og Moyses bad fyrer
heñe til Guds/so hun vard heilbrygd. A-
braham sa aumur a þeim j Sodoma/ og
bad fyrer þeim. hundrads hofdingen bad
JESum fyrer sijnum þienara. Su Can
verska Konan þyrer sine Dottur/ og etc.
Nellde þinast þau Dæme/ad Heilag hafa
ecke viliad lata tilbidia sig/ eda tilleggia
sier þa Æru sem Gude heyrer til. So les
um vier j Postulana Giernungum/ Ad þa
Paull hafde j Lystra heilan giort þñ Mañ
sem halltur hafde vered þra Modur Lijfe/
þa þuste Almwgen strax saman/ og villde
hafa veitt Paule og Barnaba gudliga
Virding og tilbeded þa sem Gude/ Eñ S.
Paull hastade a þa/ kende þeim og sagde/
vid erum Daudleger Menn/eins og þier/og
kennum ydur ad sniwa ydur fra Skurdgod-
um til lifanda Guds / sem skapad hefur
himen og Jord.

Lijka er þad stor Afgudadyrkan sem Pa-
pistar fara med/Ad akalla heilaga Engla/
þvi þar um þinst hverke Guds Bipalning
ne Epterdæme j heilagre Ritningu/helld
ur þuert a mote/ þa S. Johañes villde
hafa tilbeded Engelinn/ þa bañade Eng
ellenn honum þod seigiande/ Gior þu þad

Gen. 18. v. 23. Matth 8 v. 5. Matt 15 v. 22. Act. 14 v. 10.

Apoc 19 v. 10. ecke/ þviad eg er þinn Sampion/ og þinna Brædra/ og þeirra sem vardveita Vitnisburdenn Jesu/ Tilbid þu Gud.

Og enn syndga Papistar j mote þessu Bodorde j þvi/ ad þeir kenna Mønnum ad freista uppa Messu/ Aplatsbreyz/ Smurningar/ Vigslur/ Saungua Talnaleystra/ Pilagrimsferder/ og oteliande odrum Manna Verk og Setninga/ og setia slikt þrattfyrir Men j stadenn sannarligs Lærdoms um Jesum Christum.

VIII. Þad attunda sem merkiande er j þessu fyrsta Bodorde/ Þa eru þau Ord sem hlyda uppa straffe og þa Refsing sem koma skal yfer þa sem fyrerlysta hans Bodord seiglande.

Þviad eg Drottenn þin Gud er eirn vandlætande Gud/ vitiande Ranglætis Fedrana a Sonunum j þridiu og fiordu ættkuisl þeirra sem mig hata.

Nier høfum vier fyrst ad hyra um þad sem Gud seiger/ Jeg er DROTTENN Gud þinn/ Þvi þar aminner Gud oss ad med þvi hann er Gud/ þa ber honum alleina Neiduriñ/ Dyrdeñ og Bæna akall

ed eñ

ed enn onguum odrum/ og a hañ eiga allt
Meñ ad setia Trw og Trausst/ sem er vor
Gud og Drottiñ/ aþ hverium vier hofum
Lyþed og Sæluhialpena/ og allt þad vier
hoþum þerþ til Lyþs z Sæluhialpar.

Næst þvi ber oss ad hugleida/ hvilyk-
ur ad þesse Gud er/ sem er/ hañ kallar sig eirn
VANDlætande Gud. Þetta Vandlæte
bevyisar hañ fyrst med þvi Natre/ sem hañ
hefur apeim Ranglætu/ hvad og riett er/
med þvi þeir vilia ecke þeckia hañ nie Dyr
ka/og ecke þiona honum/heldur hafa adra
Gude fram hia honū/þiona-þeim og dyr-
ka þa/ þviad lyka so sem eirn ærligur
Madur sem hefur Ecktakuinnu/ hañ elsk-
ar hana og hefur hana j Heidre/ alla þa
stund sem hun stundar sinn Nytsbouda/ og
helldur vid hann syna Hionabands tru/
Enn briote hun aþ heñe/og halde sier vid
annañ/ þa er tilheireligt ad Madurenn
yfergiefe hana/ sokum hennar illrar
Breytne.

3 I þridia lage skyrer þra hvernen hañ
hatre og Reide sie hattad/ Sem er ad hañ
vitie Ranglætis Fedraña a Sonunum/ j

þridia og þiorda Lid/ þeim sem hañ hata. Nier mvnsar Gud og kienner oss/ ad hann hafe rietta Ordsok til ad leggia Straff ẽ Refsinga þa sem hañ hata elllgar þorsma og seiger / Ad sijn Reide j giegn Ranglætenu og Ohlidnenne sie so stor/ ad hvor skule giallda annars / ecke ad eins þeir ed syndga j mote sier/ helldur og eirneñ Born enn og Barnaberneñ allt j hiñ þridia og þiorda Lid.

Nier þellur til ein Spurning/ hvørneñ þad kunne ad vera riett/ ad Refsa Børnunum þyrer Illsku Forelldrana/ med þvi ad Ezechiel skrifar so/ Sonureñ skal ecke
Ezech 18 bera Misgiörning Fodursins/ og Fadirenn
v, 20. skal ecke bera Misgiörning Sonarens/ Rietttvijse hyns riettlæta skal vera yper hann. Skule nu Sonureñ giallda syns Foduts Ranglætis/ og refsast þyrer sijns Foduts Misgiorninga/ þad sijnest ad vera orietf/ ẽ j mote Spamañsins Ordũ/ þyrer hvørs Mun Gud hefur talad? Eñ þetta skulum vier so skilia/ þar Gud seigest vilia straffa Børneñ/ þad eru þau Børn sem ganga j Forelldrana Footspor / og eru þeim lijk j

Spndum

Syndum og Glæpum. Þvi so hlyda þesse Ord sem Gud talar / A ÞEIM sem hata mig. Eñ hvad er ad hata Gud? Ad þorsma og þyrerlyta hann. og skeyta ecke um hans Ord ne hys Vilia/ þalla j Nia gudadyrkan og adrar Synder / eins sem Forellrarner hafa giordt / þeirra Misgiorda vil eg vitia (seiger Gud) og þa vil eg straffa/hvad hid sama riett er epter Guds Rettlæte / ad þeim gange vel sem goder eru/hinum illa sem iller eru.

Adams Synd hefr giort oss þ/ad vier hliotum aller hier j Heime ad deya stundligum Dauda/og lyda marga Plægu/ og þungligt Straff vegna Syndar Adams/ og vorra Forellra/eñ ecke eilyfañ Dauda/eþ vier verdum endurfædder/ og eñ sieduger j Truñe allt til enda. Cain vard ad lyda stundligt Straff/þo vard hann ecke þordæmdur þyrer synns Fodurs Synd Adams/ helldur þyrer syna eigin Synd/ ad hañ j Hel slo siñ saklausañ Brodur/ og þyrer Niarkans Hardwd/ t Idranarleysesins hñ sialfr klagade t dæmde/ seigiande/ Min synd er styrre eñ ad hun meige mier verda fyrergefeñ. Nier klagar Cain ecke

Gen. 4. v. 13.

ecke yþer Synd sijns Fodurs Adams/heldur yfer sijne eigen Synd. ꝛ Illsku/hvar þyrer hañ eþade Guds Naad og Myskun.

Forelldranna Synder haþa opt verid Sök og Eþne ad Børneñ og Nidiarner haþa ordid ad bera stundligt Straff og storar Refsingar / þad verdur satt giørt
4 Reg 5 v. 27. med sonum Epterdæmum ꝛ Bevisingum. Giezi Elisei Þienare vard ecke ad eins straffadur sialfur/ heldur allt hans Hws ꝛ aller hans Nidiar urdu ad giallda hans Syndar/so sem Spamadurinn sagde/Naamans Spitelska lode vid þig ꝛ þitt Sæde
3 Reg 21 v. 21. æfinnliga. Achab Kongur og hans Drottning voru bæde ogudlig/þar þyrer hotade Gud þeim ad þau skylldu straffast/hvad ꝛ skiede so/ꝛ ad hans Syner skylldu giallda hans Synda/hvad líka skiede/ so ad hñs Syner 70 voru j einu Naalshoggner/ ꝛ aller hñs Nidiar ꝛ ættmeñ smaer og storer/ urdu drepner / aller hans Kiennemennog
2 Reg 12 v. 10. Viner/ so ecke stod eirn epter. Davids Konjs Børn og Nidiar urdu þungliga straffader fyrer sökum hans Syndar sem
2 Reg 31 v. 6. lesa ma j Biblíunne. Sa gode Jonathas vard ad missa Lijfed j Bardaga vegna

sijns Fod-

sijns Fodurs Synda. Þvi er radligt ad Forellrarner lifa gudliga og lata ecke eft er sig Straff og Refsing gudligrar Riett læris Reide yfer sijn Born. Þorneñ og lijka eirneñ þordest jll Epterdæme Forellr rana/og breyte ecke þar epter.

Þad thijnda sem merkiast skal j þessu fyr- IX.
sta Bodorde/er þad sem Gud seiger.

Jeg giøre Myskun j margar þusund er þeim sem mig elska og hallda mijn Bodord.

Aumer erum vier sem ecke vilium heyra hlijda ne þiona Gude/ sem þo vill ollum Mønum gott og til alls gods hefur þa skapad/og endurleyst. Nu lijka sem Gud hefur sagt ad hañ vilie Straffa Ohlijdnena j þridia og þiorda Lid/so lætur hann hier j Liose sitt þodurligt Niarta/ad hann vill giarna helldr veita Nad ℔ Myskun þusundfalldra/ ef ad Menn vilia hallda hañ fyrer sijn Gud/fraſt Syndarña/og sijn flya til hans Myskunar.

Ad Guds Nattura ℔ Niartans Þel/ sie sijkt vid alla Meñ/ þad feña oss þau

Ord

Jona 3 v. 10. Ord sem standa hia Jonam Spamannen/ þegar Gud sa þeirra Verk (j Ninive Borg) ad þeir sneru sier þra þeirra vondu um Veige/ þa angrade hann þad illa og vonda sem hann hafde talad og hootad ad giöra þeim/og giördc þad ecke. Þegar Jonas merkte soddann Naadargiæsku Guds þa þyktist hann vid/ og vard reidur/ bad til DROTTens og sagde/Þetta er þad sem eg sagda/ þa eg var j minu Lande/ hvar fyrer eg hugde ad þorda mier og þyia a Sioenn/þviad eg veit ad þu ert Naadugur/Myskunsamur/Þolennmodur/ Giæfkur yfkur og lætnr þig angra þad vonda/so tak nu DROTTenn mina Sal þra mier / þvi eg vil heldur vera daudur enn liþa. Þa sagde DROTTenn/ meinar þu Jonas ad þu reidest med rietfu? Og Jonas gieck vt aþ Borgenne/og giörde sier Hreasse/þyrer utan Stadenn/ bydande þar/ til þess hann sæe hvad yþer Borgena kiæme. Og DROTTenn liet einn Grasrunn vaxa yfer Hoþde a Jona/svo hann skygde a hans Hoþud/ og hlyþde honum þyrer Hita/ Og Jonas gladdest aþ þessum Grasrunne

og þotte

og þotte vænt um. En ORDTeñ sette til eirn Orm sem stack Grasruñen / soo ad hañ visnade/Og þegar Solen var upprunnen/liet Gud koma Austañ Vedur þurt og Solen stack Jonam/ so hañ vard van megna aþ Nøtudverk/þa oskade hañ sier eñ Dauda seigiande/Jeg vil heldur vera dauður/en liþa. Þa sagde Gud til Jonam/ Meinar þu ad þu reidest med riettu vegna þessa Grasruns. Og hañ sagde/ Ja/ jeg reidest riettelega allt j Dauda. Þa sagde ORDTenn / þu aumkar þig yþer þeña Grasruñ / þyrer hverium þu hefur ecke Erþide hafft/ og hvorn þu hefur ecke vaxa lated/hver ecke varde nema um Nott og spilltest a eirne Nottu/ Og skylda eg þa ecke sia aumur a Ninive / svo storre Borg/j hverre ad eru meir en hundrad og tuttugu þusunder þeirra Maña/ sem ecke giora Greinarmun hvad Nægra eda Vinstra er/og þar med þiolde Dyra.

Aþ þessum Ordum og aþ Jonas Historiu/ meigu vier merkia/ ad Guds Reide er ad vissu mykel og grim / enn þo er hans Nad og Myskun myklu meyre / So sem

David

Psal 33. v. 5. David seiger i Psalmenum/ Jörden er full af Myskum Drottens. Esaias Spamadur utmælar so Guds Myskunseme/ a hun gange yfer modurligt Hiarta/ seigiande/ Kann nockur Kvinna ad gleyma sijnu Barne/ so hun myskune sig ecke yfer Avörpt sijns Kvidar? Og þo hun gleime þvi þá vil eg þo ecke gleyma þier/ seiger Drottinn/ &c. Epterdæme slijkrar Nædar høfum vier hia Salomon Konge/ hvorsu ad Gud hafde godan Rietk z nogliga Ordsok til ad straffa hann þyrer sijna Hiagudadyrkan/ þo hlyfde Gud hönum þyrer sökū hans Födurs Davids/ sem var einn Madur epter Guds Vilia og Hiarta.

Esa. 44. v. 15.

3 Reg 11 v. 9.

X.

Su Tiunda Greinen er hvad hellst vier eigum ad læra af þessu þyrsta Bodorde.

1. Fyrst skulum vier læra af þessu Bodorde/ ad þeckia þan sana og rietta Gud og ORDETen/ sem er Skapare Himens og Jardar/ sa ad er Fader vors ORDETens JESu Christi/ og oss hefur þyrer sin Son skapad og endurleyst/ so sem vier lærum i Postuligre Trwarjatningu. Þen an Gud eigum vier ad ottast og hrædast/

2 Cor 11 v. 32.

og giora

og giera eckert a moti hans Vilia og Bodordum / hañ eigum vier ad elſka aþ ollu Hiarta/allre Salu og ollum Kreptum verum/og þiona hönum j Heilagleika og Riettlæte alla vora Lifdaga. Luc. 1. v. 74.

2. Þar næſt hliotum vier ad medkienna og iæka oſſ ad vera ſeka og ſynduga fyrer Gude j þeſſu Bodorde/ aþ þvi ad vier opt ꝛ tijdum hefum vegna Fauitſku vorr ar og Athugaleyſis / latid Sathan og Heim þennañ ſvikia oſſ og ecke þionad Gude/ne elſkad hañ ſem vera ſkyllde/heldur ſtundad þeſſa Heim meir og ſtramar eñ Gud.

3. I þridia matta/eigum vier ad þacka Gude / ſem oſſ ecke hefur ſtraffad fyrer Aſtleyſe vort/ og adrar fleyre Synder/ j moti þeſſu Bodorde drygdar/heldur hefur hañ hlifft oſſ/og ecke j eydelagt oſſ ſem hañ hefur med riettu matt giora.

4. Nær oſſ geingur vel og epter Oſkum og Vilia/þa eigum vier ad vera þeſſ audmiukare / og lifelatare / og ſyggia ecke Gud / og ei heldur giora Naunganum j moti/hvorke med Ordum nie Verkum.

5. Í Motgangenum (hvor hellst hann er) þa ber oss ad vera stodugum í Andanum og Polemmædene/ huggande oss vid Gud vorn DROTTEN / og þorlatande oss alleinasta uppa hann.

6. Í sídasta maka þa eigum vier æ og alla Tijma / og af ollu Hiarta ad hafa alla Von/allt vort Traust til Guds vors DROTTens/sem bæde kann og vill vard veita t verunda oss þra ollu Illu. Var med eigum vier ad flya og þordast alla Afguda dyrkan/og Hiatrn/til nockrar Skepnu/sem nu hefur sagt verid.

Annad Bodordid.

Þu skallt ecke leggia Nafn Drottins þijns Guds vid Hiegoma/ hvíad Drottinn lætur þann ecke ohegndann sem onit samliga tekur Guds Nafn sitt er í Munn.

Í þyrsta Bodordenu talar Gud um Manns Hiarta,

sins Hiarta/og vill haßa ad ßad sie hrein-
ast og klaart / ßvi hañ vilie ßar bua og
vera / og ßar haßa sitt Mustere / og sitt
Heimele / ßar ßyrer er tilheyreligt / ad
vier Hug og Hiarta og ollu voru Hug-
skote hegum og hegdum epter hñs Vilia/
og hoßū Trw og Traust a hønū alleina-
Gnn hier j ßessu odru Bodordenu tekur
Gud sier ßyrer Hendur Mañsins Muñ ℔
Tungu og Varer/ og skÿrer ßra/ hverne-
enn hañ vill ßeim skule hattad vera/ sem

er/ Ad vier med Munnenum skulum jasta og vidurkiena Gud og hans heilaga Nafn og akalla hann og packa honum og sia oss vel fyrer/ad vanheidra hann ecke/hins Nafn hans Ord eda Verk/eda misbrukum Guds Nafn med Suardogū/ Eidum/ Formæl-ingum/ Blote/ Banne/otierligum og ogud ligum Munsofnude/Nelldur ad vjer hog-um og hegdum so Mune/ Mæle og allre Rædu/so sem hæfer heilogu Guds Folke-hviad lyka so sem eirn Jardneskur Fader kann ecke ad lyda af synum Bernum For-smæn/ Spieskap eda Vanheidur/ so vill Gud j engvan mata lyda af oss Fyrerlitn ing/Spie eda Spott sem verd eiga hans Born. Par fyrer seiger Gud so/ Bornem
Mal. 1. v. 6. eiga ad heidra feirra Fodur/Dienare sitt Herra/ Er eg nu yder Fader / hvar er pa mitt Heidur? Sie eg ydar Herra/ hvar er pa mitt Otte?

I pessu Bodorde eigum vier ad Al-hyga hugleida og merkia pessar Greiner.

1. Hvad Gud bydur.
2. Hvad hann banar.
3. Hvorra Launa vier hafa ad vænta

sem hlydne

sem Nijdne syna Gude/og hallda þetta Bodord.

4. Hvor ad sie Nefnd og Refsing þeirra sem briota þetta Bodord.

5. Hvad hellst Menn skule læra af þessu Bodorde.

Fyrsta Greinen.

1. Fyrst bydur Gud oss og biþþalar ad játa og medkenna sig og sitt heilaga Nafn svo sem David kennir oss / segiande / Játed oj medkennied/ ad DROTTINN er Gud/hann hefur giört oss/enn ecke vier sialfer/sier ad Folke/og ad Sauðum sijns Hagi lendis. DROTTINN er liufur/og hans Nad varer eilijfliga/ oj hans Sannleikur a og alla Tijma. Ps. 100 v. 3. 4.

2. Þar næst bydur Gud oss ad akalla sitt Nafn/ sem David talar um sig / og segir vier eigum lijka ad segia/ Heyr þu mitt Akall / og hygg ad minne Bæn/hier a Jördu nidre kalla eg til þijn/og etc. Item Heyrdu Gud minna Bæn/og byrg þig ecke fyrer minne Graatbeidne/ hygg ad mier og Bænheyr mig / hvörnenn þad eg syrge sarliga og græt. Item/ Nafn DROTTens Ps. 6. v. 2, 3. Ps. 55. v. 2. 3.

Prov 18 v. 10. er hiñ sterkaste Kastale/ þangad flyr sa rietttlæte/ og er holpeñ. So og skrifar Joel Spæmadur/ Ad hvór sem ækallar Joel 2 v. 12. Nafn DROTTens/ sa skule verda Sælu hialpligur. Og David seiger j Psalmenum/ Vegsamed DROTTeñ vorn Gud/ Ps. 99. v. 5. tilbidied fyrer hans Fotskór/ þviad hañ er Heilagur.

3. J þridia lage vill Gud ad vier sieum þacklæter/ og þeckum honum af Hiarta/ þyrer hñs Guddomliga Velgiorninga/ eins og David seiger/ Jeg þacka þier mitt Ps. 71. v. 22. Gud/ þyrer þitt Sañleik/ og syng þier Lof þu hiñ heilage j Jsrael. Og enn j odrum stad/ Ganged jñ uñ hans Port med Þack- Ps. 100 v. 4. argiórd/ og j hans Forsal med Lofgiórd/ Þacked honum/ lofed hans Nafn. Og eñ anmiñer David alla openberliga ad þacka Gude/ þar hañ seiger/ Þacke þier DRott- Ps. 106 v. 1. 2. ne/ þvi hañ er godur / og hans Mysku- seme varer eilifliga/ hvór kañ vt ad skyra Kraptaverkeñ DROTTens? Og óll hñs Dasemdar Verk ad lofa? So þackade Luc. 17 v. 15 16 sa Spitelske Christo / þa hañ var hreinn ordeñ/ fallande frañ a sijna Asionu fyrer Fætur Christi / þa sagde JESUS/

Kom

Kom eingen aptur aþ þeim tyu ad geþa Gude Dyrdena/ nema þesse Vtlendingar? So eigum vier nu alla Tijma ad lofa ℣ dyrka Gud/ og þacka honum jafnan þyrer alla hans Velgiørninga Andliga og Lijkamliga/ og þordaſt þad illa Dhacklæte/ sem Myſkunar Brun gudligrar Millde ℣ Giæsku uppþurkar/ so sem talar S. Augustinus.

Annar Greinen.

Hvad hellſt Gud banne og fyrerbiode j þessu Bodorde.

Þu skallt ecke taka Guds Nafn þarfþeingeliga j þin Mun. Gud hefur j Vpphafe sied og vitad fyrer þann þarfþeingeliga og skadliga Dvana sem upp munde koma hia Israels Folke/ og lijka seirna hia edrum/ um Eyda og Svardaga/ Hver Eydagangur þyrſt er komenn aþ Heidingiu/ sem sotu vid sina Afgude og Skurdgod/ hvad hid sama Gud villde ecke lijda aþ sijnu Folke/ heldur ad þad skylde hafa Guds Nafn j Heidre og Virdingu med Otta og Nædslu. Hiner adrer sem van-

heidra Guds Nafn og þad leggia vid Niegoma eru þesser.

1. Fyrst aller þeir sem onytsamliga sveria vid Guds Nafn/Christi Dáuda ℣ Þín nu/ Sar og Vnder/ naudsynialaust/ af vondum Vana.

2. Þar næst syndga þeir j mote þessu Bodorde sem odrum giefa Ordsøk eda Tilefne ad sveria onytsamliga Eida.

3. So og eirnenn þara þeir rangliga med Guds Nafn sem særa Dioþulenn og ohreina Anda/ so sem ad giordu þeir Lausingiar um hvoria skrifad stendr Act. 19. Lyka þeir sem hafa Guds ord til nockrar Forneskiu/Galldra eda giorninga um hvoria skrifad stendur/ecke skalltu lata Galldra Konuna(eda Galldra Mañen) lifa. Item Syndga þeir a mote þessu Bodorde sem þara med Særingar Moñū eda Fienade til Lækningar eda Neilsubotar / edà hafa þar til Guds Nafn eda Guds Ord/ eda nockrar Greiner heilagrar Ritningar/hvoria Gud sannliga meinar þar hū so seiger/ Ef ad nockur Sál snýr sier til Þeirra sem fara med Spæfarer / eda Vtleggia Teikn,

Act. 19 v. 13.

Exod 22 v. 18.

Lev. 20 v. 6.

og dryger

og dryger hoor epter peim/ j giegn Deire
sonu Sal vil eg setia mitt Andlit/ ↄ slijta
hana þra sijnu Folke.

4. Item/ Syndga þeir j mote þessu Bod
orde / sem ecke akalla Naþn Drottins/
lijka þeir sem jlla bidia/epter þvi sem þar
stendur/ Þier hafed ecke/ aþ þvi þier bidied Jacob 4.
ecke/ Þier bidied og faed ecke/ þvioð þier v. 2. 3.
bidied illa. Item/ Þeir sem bidia med
Munnenum og Vörumum/eñ lata hiarta ð Esa. 29.
vera þar langt j þra/ so sem Gud klagar v. 13.
hia Spamannenum.

5. Item/ Syndga þeir hier j mote sem
eru opacklater Gude/ og ecke þacka honū
þyrer sijna Velgiorninga / so sem giordu
þr 9 meñ Spitelsker s̄ Christe hreinsade Luc 17.
ↄ þleire adrer um hveria Gud talar hia v. 17.
Oseam Spamañe/ Þu villt ecke vita ad Ose 2.
eg er ham sem giefur Korn Vijn og Vid, v. 10 12
siniór/ þar fyrer vil eg taka burt mitt Korn
og Vijn/ ↄ ct. Og Salomon seiger/ Illt pro. 17.
mun ecke vijkia fra howse hins opacklata. v. 13.

6. Aller þeir sem leggia sialfum sier til
nockra Vegsemd eda þañ Heidur s̄m Gude
ber og hans Naþne/ þar þyrer kieñer Da-
vid oss rietteliga / hvad vera eige vort

Psl. 115 v. 1. Mal og vor Ræda sín er/ Ecke oss Drott
em ecke oss / heldur gief þu þínu Nafne
Dyrdena.

7 Item syndga þeir aller, hier á mote
sem þyrer Gunst eda Vinattu/ eda vegna
Otta og Nædslu/ ecke þora satt ad tala/
eda medkiesa Gud og hans Ord/ hvar um
Mat 10 v. 32. 33 Christur talar/ Seigiande/ hvór ed med-
kienner mig fyrer Mónnunum þenn vil eg
medganga þyrer minum himneska Fódur/
Luc. 12 v. 8. Enn hvór sín afneitar mier fyrer Mónnu-
m þm vil eg † afneita þyrer minu himneska
Fódur/ Eins kienner Christur.

8 Lika syndga j mote þessu Bodorde allir
er þeir sem kallast christner/ enn hafa þo
sier j Mune illa/ ogudliga/ þalskliga og
þafeingeliga Niegoma Rædu/ † lifa þar
med ogudliga / hvar þyrer Guds heilaga
Nafn og hans Ord verdur lytt og lastad
af Tyrkium / Heidingium og odrum o-
milldum Þiodum/um hvoria Men/ S.
Rom. 2 v. 24. Paull talar/ seigiande/ Fyrer ydar Skuld
verdur Guds Nafn lastad a medal Heid-
2. Tim 6 v. 1. enna Þioda. Og þeim Þionustumonum
sem eru under Okeun / kenner S. Paull/
ad halda sijna Herra og Hwsbændur j
heidre

heidre og Virdingu / uppa þad ad Guds Nafn og Lærdomurenn ecke skule verda spottadur/ Og j þessare Meiningu ammñ er S. Paall Colossenses/seigiande / Allt hvad þier hafed ad med Ord eda Verk/ þa giored þad allt saman j vors Herra Jesu Christi Nafne/Og eñ seiger hañ/ hvórt helldur þier eted eda drecked/eda hvad þier giored/þa giored þad allt saman Gude til Dyrdar. Nier kiemur Spurning. Col. 3. v. 17. 1 Cor 10 v. 31.

Meiga Christner Menn þa ecke sveria?

Christur er bestur Logmalsins wtskyrare hañ wtleggur þetta Bodord liosliga/hvor neñ þad eige ad skiliast og halldast / þar hann so seiger/ Þier hafed heyrt hvad talad hefur vered til þeirra gómlu/ad eige skuler þu rangt sveria / og ad þu skuler luka Gude þijn Sære. Enn eg seige ydur/ ad þier skulud ólldungis ecke sveria/hvórke vid Himeninn þviad hann er Sæte Guds/ ecke helldur vid Jórdena/ þvi hun er Skór hans Fota / og ecke vid Jerusalem / þvi hun er Borg hins mykla Kongs/ Þu skallt og ecke sveria vid hófud þitt/þvi þu þorer mattt ecke ad giora eitt har hvitt eda svart Þar Rædan skal vera/ Ja/ Ja/ nei/ nei/ Mat 5. v. 33.

hvad

Hvad þar er fraſñ yfer þ er af hinū vonda. Þetta er ſu ſanna og rietta Vtlegging þeſſa Bodords.

Samt er oſſ christnum Mōnum boded og biſþalad/ ad haþa þyrer Augum Guds Heidur og dyrd/ ꝛ Naungans Lyſþ ꝛ Gots/ þar ſem Naudſyn kreþur/ og ſtyrkia Sañleikañ fyrer Veralldligu Valldi j Domum og Kiærumalum / þar rietter Domur dæmer. Og med ſoddan hætte meigum vi er Eida ſveria og viña/ þo med þvi mote ad Mēn ſeige og ſverie þad riett og ſatt er og naudſynligt. Soddan Eidvætte hefur Gud ſialfur biſþalad þyrer Moyſen/ ſeigiande. Þu ſkallt ottaſt Gud ꝛ þiona hōnum / og ſveria vid hans Nafn. Og þia Jeremiam talar ſo Gud. Vilier þu þi er gange vel/ þa ſkalltu ſveria þyrer utann Hræſne/ riettvijſliga og heilagliga/ ſo ſañ arliga ſem Gud lifer. Gud hefur og ſialfur ſvared heilogum Forfedrum. Og þegar Abraham villde þoornþæra ſinum Syne Iſaach/ þa kallade Engell Guds af Himnum/ og ſagde/ Jeg hefe ſvared vid ſialfann mig (ſeiger DR Otten) med þvi þu giorder þetta/ og hlijfder ecke þinum

Deut 10. v. 20.

Jer. 4. v. 2, 3.

Gen. 22. v. 16.

einka

einka Syne/ þa vil eg blessa þig, og þiolga þitt Sæde/ sem Stiörnur a Himnum/ og Sand a Sioarstrondu. Og til Jsaachs talade so Gud/ Þier og þinu Sæde vil eg giefa öll þesse Lönd/ og stadfesta þann Eid sem eg soor þinum Födur Abraham. Gen. 26 v. 3.

Christur hefur og sialfur svarad þar hann seiger/ Saunliga/ saunliga/ og alvöida so stadfest sitt Ord med einu saunindo Eide. Þar S. Paall þorsvarar þ heilaga Evangelium vt af Christo/ þa vitnar hann alvöida til Guds og seiger hann sie sitt Vitne. Og til Corinthios seiger hann svo/ Gud Fader vors DROTTens JESu Christi veit ad eg lyg ecke. Og j Pistlinum til Hebreos/ verdur talad um Eida Guds og Mananna/ þar svo stendur/ Gud soor Abraham/ og þa hann hafde ecke ad sveria vid nockurn ædra/ þa soor hann vid sialfan sig. Item/ Menn sverja ad vissu vid þann sem er ædre enn þeir eru/ þad er vid Gud/ og sa Eidur stiörer Enda a öllu þrætum/ so ad eflaust blyfur Mannana a mille. 2 Cor 11 v. 31. Heb. 6. v. 13. 16

So eru ✠ þeir Eidar ecke þyrerbodner sem Menn sveria Veralldligu Yfervalde

Trw

Trw og Hollustu / þviad þad er Guds Vilie og Biþalning / ad Menn skule beyþa Yþervalldenu Hlyðne/ so sem sialfum Gude/ so sem S. Paall allvyðda kenner og æminer. En þar vakte sig hvor Madur vid/ ad sveria dærliga/ svo sem Herodes Kongur giorde j synum Dryckiuskap/ hvar þyrer S. Johannes misste Lyfted. Enn kunne so ad skie / ad nockur Madur sopar nockru med Eide/ þad sem er dærlegt/ eda syndsamligt/ so sem margann hefur heitad sig Herrum og Høfdingium/ ad þeir sveria j sine Reide / eda þyrer ranga Vnderrietting/ þa er betra Sælarenar vegna/ ad þylgia ecke þrann onytsamligum Eidum/ so sem David giorde/ þa hann hafde med Eide heitast vid ad sla j Nel þann Dpocka Nabal/ og alla hans/ þa skiede þad so þegar hann var komenn a Veigen/ þa kom Nabals Nystru Abigael og þiell nidur til Fota Davids/ med Audmyktar Ordum/ og Skenkingum/ mykte og linade hans høstuga Reide/ svo ad hann stillte sig / og giorde ecke þad illa sem hann hafde svared.

Coloss. 3. v. 22.

Mat 14 v. 7.

1 Reg 25 v. 22.

Þridia

Pridia Grein j þessu Bodorde er/ hvörium godu Gud heitr og lofar þeim sem halda þ og hafa hans Nafn j Akri z Heidre.

1. Christur seiger sialfur hia Gudspialla-manenū/Ad þeir sie sæler sem heyra Guds Ord og vardveita þad/ þad er/ þeir sem medkiena Guds Dyrd/Nafn hans og Ord/ med allskins Lofgiord og Packlæte/ þeir skulu verda sæler. Luc 11. v. 28.

2. Par næst er Guds Nafn þeim Gudhræddu sem þad heidra eitt ærugt Slot/og Vigge/so sem Salomon skrifar/ Herrans Nafn er sterkur Kastale þangad flyr sa riett lærte/ og verdur verndadur. Prov 18 v. 10.

3. Item/ Ef vier vilium verda leysster og frelsader fra Olucku og þvi ē Illt er/ þa hliotum vier Guds Nafn ad æckalla z tilbidia/ þviad þar stendur so skrifad / Hvör sem akallar Nafn DRottins sa skal verda holpinn/hann skal leysast og frelsast. Joel 2. v. 32.

Þa David hlaut ad beriast vid Amorrita sem safnad hofdu otelianda Her honum j mote/ur Mesopotamia og Syrlande/ þa gaf Spæmadurinn honum þa Nuggun/ Ad Jacobs Guds Nafn skylde vera hiis verndr / og ad hann af Helgedomenum og Sion Ps. 20. v. 2. 3.

Psl. 20. v. 2. 3. Sion skylde þa styrk ℈ Hialp j giegn sijn
una Ouinum / Nañ skylde ad eins setia
upp Merked j DRottens Nafne. Og
lijka so sem hans Fiandmenn treystu uppa
þeirra Magt/ Vagna og Vijgheста/ so
skylde hañ treysta uppa Nafned Drottins/
þa munde Gud vissuliga honum hialpa/ ℈
giefa honum Sigur a ovñande Ner sijna
Fiandmaña hvad og skiede / sem lesa ma/
1. Paral. 20. v. 14.

4. J þiorda maata munu þeir þa sijn
Laun j Himerijke sem hier j Neme prijsa
Guds Nafn/epter þvi sem DROTTIN
Mat 10 sialfur seiger/ hvór sem jatar og medkenn
v. 32. er mig fyrer Mönnunum hañ vil eg medk-
enna fyrer minum himneska Fódur.

5. Item/ seiger Gud berliga so/ hvór
mig heidrar/ hañ vil eg og heidursamlig-
1 Reg 2 añ giöra/ Og hvór hañ fyrerlijtur mig/ hañ
v. 30. skal fyrerlitenn verda.

6. J siotta maata kenner oss David j
Bæn sinne/ hvad þa mun hende sem lofa
DROTTens Nafn þar hañ so talar/
Psal. 5. Lat þa alla meiga glediast sem treysta
v. 12. uppa þig/ eilijfliga lat þu þa fagna/ þvi
ad þu verndar þa/ og lat þa glada vera j
þier sijn þitt Nafn elska/ og etc. Fiorda

Fiorda Grein þessa Lærdoms sem vel er merkiande/ er þessi/ þar Gud sialfur talar so.

Drottinn vill ecke lata þann ohreþsta-an sem hans Nafn leggur vid Niegoma-

Med þvi ad Gud vill j enguan mata lyda ad hans Nafn sie misbrukad/ og um þta aminer hann alvarliga Israels Sonu/ ad þeir ecke skule rangliga sveria vid hans Nafn/ þa hefur hann giert so sem Versalldlinga Skickan/ og Logmal hlidande uppa þetta Bodord/ so latande/ Seig þu Sonum Israel/ ad hvor sem formæler sinum Gude/ hann skal bera sina Synd/ hvor sem lastar Nafned Drottins hann skal visseliga deyia/ Og j sama Cap. stendur soddan Epterdæme/ Ad þar var eirn Egyptskur Madur j bland Israels Sona sem þraukade/ og lastade Guds Nafn. Þennan settu þeir j Fangelse/ þangad til þeir þeinge ad vita Atkvæde DROTTens/ þviad hann hafde Syndgad a moote þessu Bodorde. Annars Dags þeck Moyses Andsvar af DROTTne/ ad þesse Madur skylde leidast ut yfer Herbudern

Lev. 19 v. 12.

Lev. 24 v. 15.

ar/ þar var hañ grytter j Nel/epter Guds skipan. Og med þvi ad Gud vill lata haþa sitt Naþn j Heidre/og lætur so hardliga Straffa þa s̄ þar a mote briota/ þa ættu aller christeliger Yþervallds menn/ad sia vel til/ og leggia æstundan þar a/ ad onytsamliger Eidar være straffader/og aþtekner / og ecke lata sveria vid Guds Naþn/ nema þegar Naudsyniar krefia/og taka ecke hvorn eirn Eid sem bydst naudsynialaust/ þviad þar med Syndga þeir ed sveria/ lyka hiner sem styrkia til soddañ Eida/ og þeir þa taka / þeir giora sig Sluttakara añarligra Synda/so þar verda hvorutveggiu reþster / bæde þeir sem sveria/ og so þeir semranga eda onytsamliga Eida taka.

Menn lata ganga Reþsing yfer þa s̄m tala illa um sinn Herra og Kong/ og so lyka Doma og Sekter yþer þa sem tala illa um sinn Naunga / Hvad mykru þrama ar ættu Menn ad stunda/ad Guds heilaga Naþns Vanheidur Dvirding og lastan fie aþtekenn. Og eþ Menn vilia hid sana j liose lata/ þa er þetta med ødrū Synd

um ecke

um ecke hin ſyðſta Sok og eþne/hvar fyr-
er Lond ᵹ Ríke ſo þungliga verda a þeſſ
um tímum reþſt og plagud/Erleger ᵹ þor-
ſtanduger Menn taka ſýn Høfudklæde oþ-
an þegar þeir heyra neþndann ſinn Herra
og Kong/ ſynande þar med ſýna hlýdne ᵹ
ſkyllugann Neidur/ ſem þeir veita eiga
Veralldligu Yþervallde/hvad miklu meir
og þramar ber oſſ ad veita andliga lotning
og audmiuka Reverentiu Guds Naþne/
þegar vier neþnum vorn Gud Fodur Son
og heilagann Anda/ og lytelæcka oſſ þyrer
Gude j vorum Hiartum/ med allre Líkam
ans hegdan og breitne.

Ad Gud vilie ſitt Naþn ſie haþt og
hallded j allre Virdingu Akt og heidran/
þad meigum vier merkia hier aþ / ad hann
ecke ad eins bydur og ſkipar þad ſialfur /
Helldur þyrerbydur hann Iſraels Sonũ Exo 23.
Ad nefna þalſkra Guda Nöfn / eda taka v. 13.
þa ſier j Munn. Og ſialfur Chriſtur ſeig
er berlega/ Ad Mönnum bere ad ſtanda Math 12
Reikning a Doms Deige/aþ hvórju onytiu v. 36.
Orde/ Hvad þungt og obærelegt mun þa
j þann Tíma vilia ganga yþer Gudlaſt-

ara og Spottara/sem alla Tijma illa og onytsamliga þara med Guds Nafns. Þar þyrer huxe huer Madur uñ/ ad þordast soddan Guds Nafns Vanbrukã/hafe heldur Guds Nafn j Neidre og allre Vidingu/epter Radum Jesu Syrachs / þar hañ seiger/ Ven þiñ Munn ecke til ad sveria/ og vid Guds Nafn ad leggia/ þvi ad lijka svo sem sa Prall sem opt verdur hwdstryktur/ er ecke utan Benjar/ so kann ecke helldur sa hreinn af Syndum ad vera/ sem optliga sver / og leggur Guds Nafn vid. Hvor sem sver optliga/ hañ syndgar optliga / og Plagan mun ecke ganga af hans Hwse. Þo hñ sverie og skilie þad ecke/ þa syndgar hañ þo ecke ad sidurr. Eñ ef hañ skilur/og skeyter þar ecke uñ/ þa syndgar hañ tvefalldliga. Eñ sverie hañ onytsamliga/þa er hann ecke ad helldur an Syndar / hans Hws mun hardliga hegnt verda/ Þad er ein dandlig Bölvan/ þyrer hvorre Gud vardveitte Jacobs Hws og þeir gudhræddu fordast soddañ/t þeir saurga sig ecke mz slijkre Synd. Ven ecke Muñ þiñ til ad sveria onytsamliga/ þvi ad þar af kemur illt Framferde.

Syr. 23 v. 10.

Fimta Grein.

Hvad

Hvad vier eigũ ad læra af þessu Bodorde.

1. Fyrst skulum vier sæta og medkienna oss ad vera auma Syndara og Sakameñ j mote þessu Bodorde/ ad vier (þvi midur) opt og osialldan hœpum lagt Guds Nafn vid Niegoma/ og teked oss þ j Muñ onyt samliga/ Gude til Styggdar og Vanheidurs/ enn vorum Næunga til Ogagns og Minkunar.

2. Þar næst ber oss ad sæta og medkiena vora syndumspilltu daufu og kalldu Natturu/ hvorsu ad vier erum steinhiartader ꝛ kallder ꝛ later til Bæneakallsins/ ꝛ þeirr ar æru og Virdingar sem vier eigum Guds Nafne ad veita.

3. J þridia mæta/ med þvi Gud so þungliga hótar þeim Neþnd og Plægu sem fanytliga þara med Guds Nafn/ þa ber oss ad hrædast og ottast Gud/ og sia vid þessare Synd / og bidia hañ af Hiarta / ad þ JESV Nafns saker straffe hñ oss ecke epter þvi sem vor er Forþenest til.

4. Menn eiga og ad venia sig af Svardøgum og Eidum / og allre Vanhelgan gudlegs Nafns/ og vita/ ad soddann illur

vane leider epter sig margt illt og alla Olucku.

5. I þiinta mæta ber oss ad bidia med David Konge/ og seigia, Drottin geymdu mínn Munn og vardveittu minnar Varer/ So Gud verde lofadur/ og ad allt mætte skie oss og vorum Naunga til Gagns og goda. Ps. 141 v. 3.

9. Ad sydustu ber oss ad vera sdner/ sem ad heyra og lesa Guds Ord/ þar med ad þlyia og þordast þa sem giarna sveria og þormæla/ og illa þara mz Guds Nafni seigia med David/ Jeg hef asett mier ad geyma minn Munn so jeg syndge ecke med minne Tungu. Ps. 39. v. 2.

Þridia Bodord.

Minnast skalltu ad helga Hvildardag Drottins.

Lyka svo sem Gud i þyrsta Bodordenu uttrettur og heimter af voru Hiarta ad trua og treysta a sig alleina/ eg so sem hann i odru Bodorde vill og heimter ad vier skulum Jata / Medkenna / lofa og

lopa og Heidra hans heilaga Nafn med Munnenum/ Vorunum og Tunguñ/ svo vill hann nu j þessu Bodorde/ sem er þ seinasta a þyrra Spialldenu/ ad vier med Hiartanu Munnenum og med allre Sálu/ med Augunum/ Hendunum/ Hniánum og ollum Lidum og Limum vors Lykama/ skulum þiona honum a Hvijldardegum ORDTens og odrum Natturlis Degum/ uppa þad ad þar af meige siast og merkiast/ ad vier sieum hans Born hier j þessum Heime-

Exod 31 v. 13. Hallded min̄ Hvijldardag. seiger Gud / þvi þad sama er eitt Teikn a mille mijn ꝑ ydar/ ꝑ ydvarra Nidia/ so þier skulud vita ad eg er DROTTen̄ sem ydur giörer heilaga/ Þar þyrer hallded min̄ Hvijldardag þvi hann̄ skal vera ydur heilagur.

So vilium vier nu hyglerda og merkia i pridia Bodordenu þessar Greiner

1. Hvad Sabbats Dagur eda Hvijldar Dagur er.
2. Hvor Laun peir fa s̄ Hvijldardag enn helga.
3. Hvort ad sie Straff peirra sem Hvijldardageñ briota.
4. Hvad vier eigum ad læra af þessu Bodorde.

Fyrsta Greininn.

Hvad er Sabbatum eda Sabbatsdagur? Sabbatū er Hebreskt Ord/ sm̄ merker ad hafa Hvijld/ og lata af þride og Biūu lage/ sem Gud hefur lagt uppa Manen̄/ þa hann̄ sagde/ I Sveita þijns Andlitis Gen. 3. v. 19. skalltu þijns Brauds neyta. Soddann̄ Guds Bodorde ꝛ slijkre Skickan ꝛ Skipanber

oss ad

oss ad hlyda / og vina þa Daga sem Gud hefur skipad oss / enn huila oss a þeim Dogum sem hann vill heilaga halda lata.

Það annad sem heyrer til fyrstu Greinenne/ er þetta/ hvad það er/eda hvad kallast ad helga Hvildardagenn?

Hvildardagenn ad helga/eda sem vier tolum/ heilagt ad halda a Hvildardeiganum/er ecke annad enn ad skilia hann Dag þra odrum Erþidis Degu / edur Rumhelgum Degum/ sem vier nefnum) Epter þvi sem Gud sialfur talar/ Sex Daga skaltu erþida/ og vinna alla þina Vinnu/ enn sia Exod 20. siounde Dagur er Hvildardagur Drottins v. 9. 10. Guds þyns/ Þa skaltu engva Vinn vinna/ ecke þinn Sonur/ecke þyn Dotter/ecke þin Þræll nie Þienare / ecke þyn Ambatt / ei helldur þinn Fenadur/ ¶ ecke nockur Framande sem er fyrer innan þinna Stodardyra. Þviad a sex Dogum skapade Gud Himnan og Jord og Sioinn/ og allt þad i þeim er Og hann hvilde sig a siounda Deigenum/ þar fyrer blessade Gud Sabbatedagin/ og giorde hann heilagann.

Dannen eru nu aller Dagar skapader af Gude/ og eru eins aller/ einn er af sialf-

um ſier til ecke heilagre enn annar/ Enn þañ Dag ſiounda/hefur Gud ſett ſkickad og biſalad ad vier a þeim Deige a Sokn-arkyrkium eigum ad koma til ſamans i Borgum og Byum/ og Kyrkiu Samfund um/til ad loſa og dyrka Guds Heilaga Nafn. Og uppa þetta eru bygdar ſtorar Borger og Lands Bygder og Kyrkiur i þeim/ ad Guds Born og Almuegeñ ſkule þar koma til ſamans a tilſettum Dogum og Tijmum / loſa og dyrka þar Gud / og þiona honum/ſo ſem David talar umm Jeruſalem/ þar hañ ſeiger/. Jeruſalem er uppbygd til þeſſ/ad hun ſkule vera Borg/
Pſ. 122 v. 3. 4. þar Menn ſkule koma til ſamans / þar ed Kynkvijſlerner ſkulu uppganga / ſem eru Kynkvijſler DROTTens/ad predika fyrer Iſraels Folke/og þacka Nafne Drottens.

So eigum vier og lijka ad hufa umm Daga og Tijma/epter þvi ſem DROTTenn hefur þa tilſett og ſkyckad / ſo ſem
Eccl. 3. v. 2. Salomon ſkrifar/ Tijmenn er til ad verda fæddur/og Tijmenn er til ad deya/ Tijmenn er til ad græta/ hlæa / leika og tala. A Tijmanum taka og eirnenn ſkynlauſar

Skepnur

Skepnur Vara/sem Jeremias Spæmadur seiger/ Storkurenn under Himnenum vert sijn Tijma / Turtildwpan og Svalan vita sijn Tijma. So og lyka Sol og Tungl/ Plánetur og Stiornur erþida og verka/ og geyma sinn gang/ sem þeim er aþ Guds Almætte ꝛ Vitsku settur. Hvad mykla þrámar ber oss þa christnu Menn ad heyra ꝛ hlyda Gude/ꝛ Hs Skickan ꝛ skipan/ til ad hallda þann siounda Dag/ꝛ adra Daga sem bodner eru til ad heyra Guds Ord og ad loþa og heidra Gud j almennelegum Kyrkium og Samkundum/ og um þa Stund ad hallda oss þra Vinu og Erþide / og ollu þvi sem þorhindra kann vora Salarhvijld/uppa þad ad Sal er vorar mætte þa sitt Foodur aþ Guds Orde og heilegum Sacramentis/ og jdka sig j Bænahallde / og ollum goodum Verkum. Jer. 8. v. 4.

III Grein.

Hvórsu margra Sabbats daga gieted verdur j heilagre Ritningu.

Heilog Ritning talar um þiogra hanada Sabbats daga/ Og nesþnest sa fyrste/ Sabbatum Creationis, þad er Skepunar Sabbats Dogun.

Sabats

Sabbats dagur/ um hvørn Moyses skrifar/ seigiande. So vrdu nu Himen & Jord fullgiord/ og allur þeirra Her og so fullkomnade Gud sinn Giorning a sex Dogū/ og huildest a siounda Deige aþ ollum sinū Verkū sem hann hafde giort og skapad.

Gen. 2. v. 12.

II. Sabbats Dagur.

Annar Sabbats Dagur er Moysis Hvildardagur/ þegar Gud baud Gydingū ad koma til samans/ og a þeim Deige ad lata aþ Veralldligre Vinnu og ollu Erfide. En vier eigum ad vita ad Gydingū var ecke ad eins skipad ad hafa Hvild & vinna ecke par/ helldur attu þeir a sinū Sabbats dogum ad lata sier i Hug koma og minnast a Guds Oasemdarverk og Velgiorninga/ Og vnder þessa Grein repeterar Moyses Guds Bodord apt ad nyu/ Og i þiniu Bokenne seiger hann/ Memento, þad er/ minstu þad/ ad þu varst Þrell i Egyptalande/ og DRotten þin Gud leidde þig i burt þadan/ m3 Mattar Hende og wtrettum Armlegg/ þar fyrer hefur Gud Drottinn boded þier ad halda Sabbatsdagenn.

Deut 5. v. 15.

Þannenn hafa nu Gydingar komed til samans hvorn Sabbats Dag/ og hafa i

sinum

sýnum Scholum og Samkundum lesed Guds Týulaga Bodord med nockre Vtskýringu. Og epter þeñan Logmals Lestur/þa haþa Prestarner eda Levitarner vissuliga uppleset ur Moysis Bokum / um Fall Adams og Guds Fyrerheit/ og þa Loþan sem Gud loþade Abraham/Isaac ℔ Jacob / þeir haþa og talad um Guds Dasemdarverk sem hann haþde veitt þra Deut 8.
Forþedrum / hversu hann verndade þa dasamliga j Fride og Dþride um 40 Ar/og Jos. 6.
gaf þeim Jericho og Ai/ og allar Borger v. 8.
j þyrerheitna Landenu. Petta og annad þleira haþa þeir lesed ℔ hugleidt a þeirra Sabbats Dogum. Þo haþa Gydingar auk Sabbatsdagsins haþt adrat Nattýder og Nelgehølld/ a hverium þeir epter Guds Skipan og Moysis/ undu saman ad koma ecke sýdur eñ a Sabbats Dogum/og hura um Gud og þær Pionustugiorder/og Ceremoniur/ sem siethverre Nattýd tilheyrdu.

Fyrst/þyrer utan Sabbats Dageñ/j hverre Viku/þa hoþdu þeir þriar Storhatýder a Arenu/s var Tialldbred ℔ Nattýd Deut 16 v. 1. Lev 23 v. 5.
Paska Nattýd/Nytasuñu Nattýd/a hv-

órium aller

orum aller Kallmeñ j ollu Gydinga Lande urdu ad þerdaſt til þeirrar Hæþudborgar ſem var Jeruſalem/med ſtoru Omake/ og miklū Koſtnade/og vera þar til ſamans j ſamfellda ætta Daga/lofande og þiſſāde Gud/og þremiande alla þa þionuſtugiord ſem þeim bar ad þremia/ ſem vier leſum um JESum/ þegar hann var tolf Ara. gamall/ þa hafe hann þared med Mariu ⁊ Joſeph/ nær 40. Mijlur Vegar aptur og þrāñ/ſo ſem Sidur var hia þvi Folke.

Luc. 2. v. 42.

Nier ad auk kom Kennemansſkapureñ til ſamās Dagliga j Jeruſalems Muſtere/til ad ſlæfra og Fornþæra/og giora eitt ⁊ añ ad ſem ſkylldugt var epter Logmælenu/⁊ Folkenu vid kom. Þar od auk gierdu þeir og ſijnar Bæner til Guds/þyrer ollu Landenu og Folkenu/Kvolld ⁊ Morgna.

Num 16

Ad auk Sabbats Dagañā og þeſſara Hatijda komu Gydingar til ſamans Arliga a hverju Nye/ a hverium Tunglkōn Deige / og þeckudu Almættugum Gude þyrer ſijna Guddomliga Vijſdoms Fyrerſion og Fyrrerhyggiu/þyrer Gioda Jardar og ærgiæſku/og miñtuſt þeſſ ſem Da-

vid ſeiger

vid seiger j Psalmenum/ Þin er Dagurin Þ. 74.
Þin er Nottin/ Þu lætur bæde Solena og v. 16.
Tungled hafa sin tilsettan gang. Item/ Þs. 8.
Eg vil sia himenen/ Verk handa Þinna/ v. 4. 7.
Tungled og Stiornurnar sin Þu tilreidder.
Og ein stendur j sama Psalme/ Þu munt
setia hann (Manninn) til herra yfer öll Þin
handaverk. So seiger og David/ Þin Þs. 102.
Ar vara æ og ad eilifu/ Þu grundvallade v. 25 26.
er Jördena/ og himnanner eru Þin handa
verk. Sömuleidis Aviisar og Postulenn/
til Hebreos/ ad Gud hafe sinn Vilia Kr- Hebr. 1.
apt æ Mætt j Liose latid/ j Þvi/ Ad hann v. 10.
grundvallade Jördena j Upphafe/ og ad
himnanner eru Verk hans handa. Hier ad
auk hofdu Gydingar merkeliga Menn og
Læreßedra/ s Folked præddu j Guds Orde
æ Þm Lærdoms greinum/ sin Saluhialp-
ena afrærde/ hvorninn Menn ættu ad lofa
og dyrka Gud og packa honum fyrer sij-
na giddomliga Almættis Fyrerhyggiu/
og alla adra Velgiorninga.

Nu po ad vier Christner Menn sieum
ecke skyllduger ad hallda slijka Tunglkomu
daga/ epter sid Gydingana/ pa erum vier
ecke sijdur skyllduger enn peir/ ad hugleida

og yfervega

og yfervega hvorsu ad þaug himneskū Corpora / Solen/ Tungled/ Planetur og stiernur / hafa ecke rædlausligann Gang (sem margr heimskr hyggur) heldur hafa þau eirn vissann ovmbreiteligann Gang/epter eilifs Guds asettre Skipan ꝛ Skickan/so s lærder Menn ꝛ Stiornumeistarar skrifa. Soddann eigum vier ad hugleida/ ecke alleinasta þegar hvort nytt Tungl kiemur/ heldur alla tijma endrarnær/ og lofa og dyrka almattugann Gud/sem ollum Skiepnum styrer og stiornar/oss Mönnum til Gagns og gooda.

III. Pridie Sabbatsdagur er sa sem vier Sabbats Dagur. christner hefium og höllum/ og eigum ad helga/ Hann hefur morg Nofn. Fyrst kallast hann Sabbatsdagur Endurlausnarennar / eda Upprisunnar / þad er sa Dagur á hvorium Sonur Guds uppreis af Dauda/ ollum oss til Endurlausnar sem S. Paull Rom 10 v. 9. seiger/ Ef ad þu medkienner JESVM med þinum Munne/ og trwer j þinu hiarta/ ad Gud hafe uppvaked hann fra Daudū þa verdur þu Saluholpenn/ Þesse Sabbats dag; kallast ꝛ eirnen/ Dies Dominicus/ þad er

tus/ þad er DROTTens Dagur eda JESu Christi Dagr/hvørn vier almeñe legafullum Sunnudag.

Sumer kalla þeñã Dag Sabbatum Ceremoniale, aþ því ad a þessum Deige verda j øllũ Kyrkiũ Christneñar/þrandar Gudligar Þionustugiørder/m̃ Saungrũ/ Lesningũ/Predikunũ ꝛ handsalan heilagra Sacramenta/ꝛ hvad annad Verũ er gagnligt til Sałuhialpar. Þesse Dagr kallast ꝛ sijka Postulaña Sabbatsdagr/þt Guds Postular hafa giørt þa Vmbreytíng/eda Vmskipte/ad setia þeñaDag j stadeñ Gyðinga Sabbatsdags/j þa meiníng/ad so s Gydingar hielldu (og hallda eñ nu a þessum Deige) þeirra Sabbat/ Laugardageñ hverrar Viku/ j Akt ꝛ Vru ꝛ allre Virðingu/epter þeirra Visu og Vana/ Svo skyldu og christner Menn halda Sunnudageñ helgann og hafa hann j øllum Heidre og Vru og christeligre Virdingu. Og visseliga hafa Guds Postular haft sierligar Ordsaker til/ad skycka og setia þeñan Dag j stadeñ Gydingaña Sabbatsdags/ og hafa bipalad og samteked / ad Menn

christner skylldu þeñan Dag haþa og halt da/eñ ecke þañ sem Gud haþde audur j sijnu Logmæle sett og skyckad. Og visseliga hafa þr hier med viliad giora Greinarmun a mille Gydinga/ og Christenna Maña Trwar / og þetta haþa þeir giort so sem þullmegtuger Vmbodsmeñ Guds/ af jnnblæstre heilags Anda/ sem þeim var
Act 15. v. 23. openberliga gefeñ. Og j sama mata haþa þeir aþlagt Gydingañā umskurnar Skyrn og hana aþteked/ þyrer Rad og Alyckan hins helga Anda/skriþande soddan Ord/
Act 15. v. 28. Vier Postular og Olldungar/ etc. Og endande þau Ord med soddan Alyktunar Grein/ Þad virdest heilogum Anda og oss/ og etc.

Epter sijkre Vissu og Skickan heilagra Postula/ þa ber oss ad halda þeñan Drottins Dag / enn ecke Sabbats Dag Gydingañā/ aþ þvi hañ er þyrer heilagañ Anda aþ Guds Postulum jnnsettur og skickadur. Og liika so sem Gydingar hielldu og høfdu sijn Sabbatsdag j Heidre ℔ Virdingu / so byriar oss og hæþer ad halda Postulañā Sabbats Dag/ þad er/ vorn

Drottens

Drottinsdag heilagann / heyra og læra Guds Ord a honum / endurnæra og lyfta þar med vorar Sæler / hafa gudræklig-ar Hugsaner Ord og Giorninga / og æfa æfla ſ joka oſſ j Bænaakalle / Almuſu-giordum og ellū ødrum godū Verkū.

Þar med og eirnenn / Lyka ſo ſem Gud baud Gydingum / ad þeir ſkylldu minnaſt þar a / og hugſa þar um a þeirra Sabbats døgum / hvorſu þeir voru þrælar j Egypta lande / og urdu leyſter wr þeim þraldome So eigum vier Chriſtner Menn og ad huga a vorum Sunnudøgum ad vier høfum og lyka vered Fangar Diøfulſins / og þræl-ar Syndarennar / eñ erum nu endurleyſter og þrelſader fra Draldome Diøfulſins og Helvytis / til þeſſ ad þa og ødlaſt eilyft Lyf j Chriſto Jeſu. Item So ſñ Gud baud Gydingū ad hvylaſt og leggia nidur allt Ervide og vinnuſag a Sabbatsdeig-enum ſeigiande / Þu ſkallt øngva Vinnu vinna / ecke helldur þin Sonur eige þyn Dott er / ei helldur þin þienare nie þyn Ambatt ecke þin Vxe nie aſne / og ei helldur þinn Fenadur / og ei ſa framande ſñ er hia þier. Deut. 5. v. 15. Deut 5. v. 14.

Med þessu Ordu þyrerbydur Gud visse-
liga alla oleyþeliga Agirnd / so hia oss
Christnum Mønnum sem Gydingum / ad
marger viña og erþida ecke sjønr a Suñu-
daga enn adra virka Daga / marger þresta
einu og ødru til Suñudags sm̃ þeir meiga
viña og giora alla Vikuna. Og med hve-
ørsu morgu mote. Meñ Syndga j mooke
þessu Bodorde / verdur hier ei uppfaled.
Þad og sem þa er þyngst / ad þaer eda ong
ver giora sier Samvitsku eda Synd þar
aþ / eins og Gud hefde soddañ alldrei sett
j sjn Bodord / eda hefde hñ teked þad aþ
aptur / hvar þyrer Gud visseliga straffar
Lønd og Lyde (sem vier meigum vel jamta
og medkeña j þessu Laude.)

IV. Fiorde Sabbatsdagur er sa sanne og
Sabbats eilijfe okomne Sabbatsdagur / edur Hvijld
Dagur. ardagur allra Gudhræddra / so vel Gydin-
ga sem christeña Maña j Himnarijke ann
ars Heims / um̃ hvern Esaias talar / seig
Esa. 66 jande / Þa mun allt Holld koma Mannd
v. 23. epter Mannd / fra einu Sabbats Deige til
annars / ad tilbidia þ mier (seiger DROT
1 Cor. 15 tenn. Þar mun Gud (seiger S. Paull) ve
vi. 28. ra allt

ra allt j öllum. Og uppa þenenn eilyfþa Sabbat eda Nyyldardag / sem Gud mun halda epter Doms Dag/med sijnum Utvoldum/ þa var Gydingaña Sabbatsdagur / og so lyka vor ein Fyrermyndan og Epterlyking/hvar um vyda er talad j gamla Testamentenu/bæde med berum Didum og so Fyrermyndunū /so ſ er þesse Mals grein/sem komenū er þra Schola Heliæ/ ſ̄ marger meina/ þar so stende/Ad Heimureñ skule standa umm sex þusund Ar/ tvo M. Ar skule vera eyde (þad er an Logmals / Tvo M. Ar skule Moysis Logmal yfer standa/ þa skule Dagar Messiæ vera tvo M. Ar/ ꝛ þa skule Heimurinn hafa Enda/ en upprijast Eilyfþur og sañur Sabbatsdagur. Nockrer halda epter Ordum Irenei Martyris sem skrifad hefur/ad so sem Heimureñ var skapadur j 6. Daga/so eige hū ad standa sex þusund Ar/reiknade M. Ar j motz vid eirn Dag hvad samhlioda er Didū Dvids/ þar hū segiger j Psalmenum/ DROtteñ/ þusund Ar eru fyrer þier eins ꝛ Dagureñ sa j gier var. So og skrifar S. Petur/Eirn Dag

NB. Vid þenā Spædom þella sig ecke sunr er af þvi Lærdu / þvi eiñ Gude er tuñugast umm endir ing þessa Heims/ Matt 24. v. 36.

Ps. 90. v. 4. 2. Pet 3. v. 8.

ur er fyrer DROttne s M. Ar /og M. Ar so sem eirn Dagur. I þeñañ mata er all ur Heimsins Alldur ad reikna 6000. Ar þyrer Gude so sem sex Dagar.

Nia Moyse þinnū vier vijda Epterlikingar og fyrermyndaner þess eilijþa akomna Sabbats Dagsins. Israels Syner lasu Himnamiol j sex Daga/ so sem þeim dugde til hvors Dags/ enn þa þeir lasu meira enn Þorþ var til sierhvors Dags/ þa madkade þad og þunade. Enn a siøtta Exo 16 v. 17 22 Deige lasu þeir tueþallt / vegna Sabbatsdagsins/ so þeir skylldu ecke um Sabbatsdagenn lesa/ þa madkade þad ecke og ei spillteſt þad. Hvar aþ vier eigum ad læra/ so vel sem Gydingar/ Ad eþ vier viliū ottaſt Gud/ z hyxa um hans Orrd z hlyda hīs Bodordū þa munde hī vissu liga gieþa blessan voru Ervide/ z gieþa ad þ luckeſt allt vel sem vier viñū a vorſt Erþidisdøgum/svo vier mundum a helgū Døgum og Nætijdū ongvañ Breſt haþa a vorre Atvinnu so ad eingen nūde Þorþ nie Naudsyn vera/ad viña a Sunnudegū.

Hier med þa gieþur þetta Dæme eirn merkeligañ

merkeliganu Lærdom/ sem er ad 6000 Ara er sa tyme / a hvorium Menn eiga sinn Alldur þessa Heims ad ala med Vinnu/ Mædu og Erfiðe/og a hvorium Sabbats deige saðna Himnamiklenu/ sem er Guds Ord/ Sydan þa eptera kiemur sa eilyfe Hvyldardagurinn/ a hvorium vier skulum med Gude lifa og vera ad eilyfu.

Lyka eirnen lesum vier/ Hvorsu Israels Sonum var bydzalad/ ad plægia Akra syna og Vingarda j sex Ar/enn a siounda Arenu villde Gud ad Jerden skylde hvyla sig/ og hallda þann mykla Sabbatsdag Drottins/ z a þvi Are(seiger Gud)skallstu ecke sa þin Akur/ecke skiera þin Vingard/ Hvad ad er ein Figura og merking/ ad Jerden skal verda særd z plægd z unnen j 6000 Ar/ en ad þeim lidnum skal hun med ollu Mannkyne taka Hvyld og frelsast fra þeirre Bolvan/ hverre hun var under gleðen vegna Adams Syndar/so z fra þm Þrældome og þeirre Anaud sem hun verdur ad lyda hier j Heime/ og þa og odlast Roo og Hvyld / a þeim mykla Sabbatsdeige DROTTens. Fiolast og þleyre

Exo 23. v. 10. Lev. 25 v. 3.

Dæme og Greiner/ſem oſſ kiena/ad epter 6000 Ara Tyma og þeña Heims Alldr ſkule koma eitt þuſur Nyttardagur/og Jorden ſkal ecke leingur bera Þyrna og Þyrſla eda oñur Illgreſe.

Ma þa Madur ecke par vinna a DROTTens Deigenum?

Sañliga er oll Veralldlig Viña/ og allt Erþide þyrerboded aþ Gude / ſvo ad Madur a ad hyttaſt a þeim Deige / og lata af allre Viñu/med ollu ſynu Heima Folke / og ollum Fenade. Eñ þo leyfeſt ad viña allt þad ſem er Gudrækeligt og Naudſynligt/ og ecke ma an vera ſkadſemdarlauſt. Til dæmis ad taka/Christur þo
Matth 12 v. 2. 3. ſvarade ſyna Læreſveina/þa þeir urdu af Þhariſeis aattader þyrer þad / þeir a Sabbatsdeige plockudu Axen aþ Hveitekornſtongum/og aku. Eñ Christur ſvarar
1 Reg 21 Þhariſeis/ ſeigande. Haþe þier ecke leſed hvad David giorde þa hañ hungrade/ þa ſem med hönū voru/ hvörſu ad hañ geck
Lev. 24. v. 9. jñ i Guds hus/og at Fornarbrauden/ſiñ hönum leifdeſt ecke ad eta/ og öngvum nema Kennemönnunum. Og þegar Christur

læknade

læknade þaū Vatnsſiuka a Sabbatsdeige Luc. 24.
þa tekur hañ Dæme/ad med þvi ad upp- v. 5.
meige draga Vxa eda Aſna (eþ j Dy dett
ur) a Sabbatsdeige/ þa ſie honum riett-
ara ad hialpa aumum ᵹ Siukum Mañe-
Bñ Kvñu þa ſem j atian Ar var fr-
aunk og Krept/ talar JESUS þa hñ hafde
læknad hana/ ᵹ þorſvar ſiñ Gierning ſeig
iande/ Þier leyſed til Vatns Naut ᵹ Aſna Luc. 13
a Sabbatsdeige/ hvad myklu fremar hæþ- v. 15.
de ad hun yrde leyſt aþ þvi Bande ſem Sa
than hafde hana bundet. Þañeñer nu ecke
ſu Viña eda ſa Verknadur þyrerbodeñ/
ſem Naudſyn dregur til/ og ei helſdur ſa
ſem ſkedur Gude til Dyrdar/ nie ſa ſem
ſkiedur ad hialpa Naunganum/ og aþven
da hans Skada. Og hier ættu Vallds
meñ Andliger og Veralldliger/ad ſia vel
til og ſundurgreina hvad leyfeligt er ad
viña Naudſyna vegna eda ecke/og alvar
ligar Skordur vid ad ſetia/ad Suñudag
ar og adrar Hatiider ſie ecke vanhelgadar
med Erfide og odrum Syſlunum/ hvar
med Guds Dyrd verdur þorhindrud/ og
hans Pionnſtugiord/ og þad þleyra Meñ

um er gagnligt Sælareñar vegna. Þviad Gud vill þullkomliga þetta Bodord halld oft lata/ sem öll oñur.

II. Hvörra Launa haþa þeir þa ad vænta sem eru Gude hlyduger og halda þetta hans Bodord?

Þad seiger sialfur Gud j þridia Book Moysis so mælande/ Ef þier ganged þraũ j mínum Setníngũ ↄ halded mína Bodord/ ↄ breyted epter þm/ þa vil eg giefa ydur Regn j tækeligañ tíma/ og Jörden skal giefa af sier sín Groda/ og Trien a Mörkeme sín Avört/ og Þreskíumar tímen skal vara allt til Vínyrkiuñar og Vínyrkian skal na allt til Kornsædesins Tíma/ Og þier skulud hafa Nægd Brauds/ ↄ bwa Obrædder j ydru Lande/ Eg vil giefa Frid j ydru Lande / og þier skulud meiga bwa/ so eingeñ þæle ydur. Og eg vil burttaka öll skadsöm Dýr ur ydru Lande/ og þar skal eckert Sverd ganga j gíegnum ydart Land. Þier skulud ellta ydar Óvíne/ og þeir skulu falla fyrer ydar Sverdum / þríñ af ydur skulu ellta hundrad/ og hundrad af ydur skulu ellta þusund Þviad ydar Óviner skulu falla vnder Sverded þyrer ydur/ og jeg vil snwa mier til

Lev. 26 v. 3.

ydar

ydar og læta ydur vagsa og þiónlga/og jeg vil stadfesta min Sattmæla vid ydur/og þier skulud eta af þvi þorna/ og þvi gamla burtkasta þegar nytt kiemur. Og jeg vil bwa a medal ydar/ og min Sal skal ecke burtkasta ydur/ og jeg vil ganga a medal ydar/ og vera ydar Gud / og þier skulud vera mitt Folk/ þviad eg er DROTTinn ydar Gud. Slijk Fyrerheit eru miog dyrdlig/og agiætlig/hvorsu luuþliga og þagurliga Gud talar til þeirra sem helgan halda Sabbats Dagen/ so ad ecke kann nockur Madur ad oska sier betra enn Gud talar hier og lofar.

Vm soddann Blessaner og slijkar dyrmætar Gæfur þleyre lesu vier j þimtu Bok Moysis hvad Gud vilie veita og giefa þeim sem hans Sabbatsdag heidra & halloa/& vijdar anarstadar stendr hier um skrifad / sem hier er oflangt ad setia. Nugleidum ad eins / hvad Gud hefur mællt j Mun Jeremiæ Spamans seigiande Ef þier hlijded mier (seiger DROTTen) og bered ongvar Klyfiar um þesse Stadarport a Sabbatsdeige / helldur halded hann heilagan/ so þier vinned ecke nockra

Deut 28 v. 1.

Jer. 17. v. 24.

Vinnu

Viñu a þeim Deige/ þa skulu Kongar og Höfðingiar sem sitia a Davids Stoole/ ganga wt og jñ uñ þau/ ridande og farande a Vögnum og Hestum/ þeir og þeirra Höfdingiar / med öllu þm s bua j Juda ⁊ Jerusalem/ og þesse Stadur skal bygdur vera eilifliga. Og Menñ skulu koma wr Borgum Juda/ og þeir sem bua j kringum Jerusalem / og wr Lande Benjamin/ wr Dölunum og af Fiöllunū/ ⁊ Sudrenu/ og hafa med sier Breñefoorner / Matarfórner ⁊ Reykelsi til DROTTens Hwss.

Þridia Grein.

Hvört Straff yfer þa koma mun sem briota Sabbatsdagen og hann vanhelga og afvirda.

I annare Bok Moysis seiger Gud upp endeligan Dom yfer ollū þeim sem briota af þessu Bodorde/ og ecke hirda um þad
Exo 31. v. 14. svo latanda/ hvör sitt viñur nockra Viñu a Sabbatsdeigenū/ sa skal vissuliga deya. Og eñ repeterar Moyses þau somu Ord aptur/ seigiande / Sex Daga skulu þier ervida / eñ þann siöunda Dag skulu þier heilagt halda/ þad er Saßbatsdagur/ sem er hvijldardagur DROTTens/ hvör sem

þremur

fremur nockud Ervide eda Viñulag a þiñ Deige/ hañ skal deya/ þier skulud ongvañ Eld giora j ollum ydrū Hybylum/a Sabbatsdeigenum/ og etc. Exo 35. v. 3.

Epterdæme lesum vier j þiorda Book Moysis/ þa Jsraels Syner voru eñ nu j Eydemorku/ var þar eirn Madur sa ed samanlas og tynde Eldevidarsmælke a Sabbatsdeige / og þeir leiddu hañ þyrer Moysen og Aaron og allañ Soþnudenn og settu hañ j Vardhalld / viliande vita hvad þeir skylldu giora til vid hañ. Eñ DRO TEñ sagde vid Moysen / ad sa Madr skylde Lyfed missa/og þeir leiddu hñ vt þyrer Herbudernar/ og gryttu hñ j Hel/sem Gud hafde boded Moysi. Num 15. v. 32.

Vm þetta Bodorda Brot/hefur Gud optliga avytad Folked/ og hootad ad hñ vilde straffa þad þyrer sina Ohlydne/ so sem stendr hia Jeremiam Spamañe/þar hñ sagde til Folksins/ Ef þier hlyded mier ecke j þvi / ad halldа heilagañ Sabbatsdageū / og bera ongvar Byrder umm Porteñ Jerusalems Borgar/ a Sabbatsdogum / þa vil eg kveikia Eld j hennar Borgarhlidum/sem upp skal brenna Howsen j Jerusalem/ Jer. 17. v. 27.

j Jerusalem/ ꝛ hñ skal ecke verda nockur.
4 Reg 17 Petta kom þram vid Gydinga seirna/þeg
4 Reg 21 ar þeir aþ Assyria/Babylon og Romaborg
v. 22. Luc 19. brutu nidur Jerusalem og hana uppbrendu
v. 43. epter Spadome þessara Orda / og Herr-
ans Christi

Vm Helgehølld ꝛ Vanbrukan þessara Hvijldardaga / og hversu þeir eru miog ræckeliga hallder/ talar Gud þyrer Mun
Esa. 1. Esaiæ seigiande/ Bered ecke leingur þre
v. 13 14 aum ydar Matarfórner forgefens/ydar Reykelse er mier andstygd/ og ydar Nymanader og Sabbatsdagar / a hvórium þier komed til samans/ hafande Armædu og Angist/ jeg kañ þ ecke ad lijda. Mijn Sal hatar ydar Nymanade og Artijdis dagar jeg hefe leida aþ þeim / og jeg er þreittur ad lijda þad. Slijkt hid sama talar Gud hia hinum ødrum Spamønum/ einkum Amos/ seigiande/ Mier leidast ydar
Amos 5. Helgedagar og Fornþæringar. Og an all
v. 21. rar Ebasemdar / þa liggur Guds Hefnd og Straff a þessu Lande ecke sijst / þyrer Vanhelgañ ꝛ Misbrwk vorra Sunnudaga og annara Natijda þviad þesser Dagar eru j ongvañ mata so ræckeliga og Gud

liga halld

liga halldner ſm̃ ſkyllde/epter Guds Bod orde og Bilia/ og par um̃ er eingen god Tilſion af Yfervalldenu/ hvor gierer pad hañ vill a helgum Dogum/an alls Guds Otta/ pvi liñer ecke Refſingum / Nung re og Nallære / og odrum Landplagum/ Og par mun viſſeliga koma um̃ ſyder/ad ſo ſem ſa eilyfe Sabbatsdagur añars Heims mun vera eilyfe Hvyld og Roo med Gude/ ſo munu peir Ogudligu ſem hier j Heime ecke ſkeyta um̃ petta Guds Bod ord/ og ſafnliga briota Sunnudaga og adra helga Daga/ peir munu halda peirra Hvyldardag med Dixplenum oendanliga med Svot og Sorg j Kvolum og Pyſlum Helvytis.

Fiorda Spurning eda Grein.

Hvad eigũ vier ad læra af pessu Bodorde?

Fyrſt skulum vier med Gydingũ læra ad sia ſ pecka vora margfalda Yfertrodſlu pessa Bodords/og pad/ ad vier hølldu pad j ongvañ mata sem oss ber/ Pviad vier eigum ecke ad giora hvad oss sialfum synest rietst ad vera / heldur hvad Gud

bydur og

bydur og skipar. Nu vitum vier ad vier j engvañ mata hølldum so vora Sabbats daga eda Sunnudaga sem oss ber/ þar fyrer eigum vier ad medkienna vora Synd/ og læta hana oss leida vera af Niarta.

2. Þar næst skulum vier hugleida/ad eþ Gud hefur so þungliga refst Gydingum fyrer þad þeir brutu Sabbatsdagenn/ þa metgum vier þullkomliga bwost vid því hañ mune visselliga a synum Tijma vitia vor med synu Refsingar Nryse/ Nungre Nallære og allskins Plægum/ eþ ad vier hølldum sømu þram̃/ ad briota og vanhelga vora Sunnudaga og adra helga Daga.

3. Lyka skylum vier læra hier/ ad giera sanna Idran/ rietta og betra oss/ og bidia Gud um Nad og Myskun fyrer medalgougu hans Sonar JESu Christi/ ad hañ fyrergiefe oss þetta Bodorda brot.

4. Ad sydustu eiga aller Leiker ℞ lærder/ Yfervalldsmeñ og Vndersatar/ Bændur og Bwmenn/ Børn og Kviñur/ og aller adrer wkiþra ad læra þad/ og þar a ad leggia allt Kapp og alla Astundan/ ad þeir ofteſt Gud / þare til Soknarkyrkna alla

Sunnudaga

Sunnudaga og Natt˜der / og adra Daga sem til bœnahallds eru jnnsetter/ aþ andligu og verallðligu Yþervalide/ So ad sia og merkia meige/ ad vier erum þraskillder þeim ogudligu sem Gud og hans Ord þyrerkyja. Og ad vor Gudhrœdsla meige siast og synast j voru gudligu Framþerde/ Saungvum/ Lesningū Bœnaakalle/ svo sem Christur seiger/ Ad Menn kveike ecke Math 5. Lioos til ad setia þad under Kopp eda v. 15. Kieralld/ helldur j Liosastiakañ/ svo þad lyse ollum þeim sem eru j Hwsenu/ so lat ed ydar Lios skijna þyrer Mōnunum/ ad þeir siæe ydar Godverk / og prijse Gud ydar Fodur a Himnum.

Fiorda Bodord.

Þu skallt heidra þīn Fodur og þijna Modur/ so þu meiger verda langlijfur j Landenu þvi sem DROTTEN þinn Gud hefur giefed þier.

Eins so sem þau þriu þyrstu Bodord hins þyrra Spilldsins/ heyra Gude til/ og ahræra Guds Guddomliga Dyrd og Majestat/ so ahræra þesse sio Bodord hins seirna Spilldsins / vorn Naunga alleina/ so sem Gud hed liosliga skyrer
Lev. 19. med þessum Ordum/ Þu skallt elska þinn
v. 18. Naunga eins og sialfan þig. Og hvort halldur Menn halda þesse Bodord/eda briota j mote þeim / þa reiknar og helldur Gud þad eins og hafe Menn halded þau þyrstu Bodordenn/ edur og broted j moteþvi þyrra.

þoi þyrra Spialldenu. Gud hefñ straffar eins Øfertrodslur og Synder þess seirna Spialldsins / svo sem hins þyrra / þar liggur ein og hin sama Refsing vid / s̄ er eilyfs Fyrerdæming. Nier næst stañ vier hier / ad j þessu þiorda Bodorde eru Forelldrarner setter næst Gude / ad vier þa næst Gude / heidrum ꝛ þionum þeim / þviad þeir eru Sæk og Øfne þar til / ad vier erum lifande / þar med hafa þeir mest Omak / Sorg og Ahyggiu hafst þyrer oss j Øppvextenum / og hafa vered oss trwaster j allre Neyd Sorg og Angist.

Sex Greiner eda Spurningar hlyda til þessu Bodorde.

1. Hvørier ad kallast Forelldrar vorer.
2. Hvad Forelldrarner eru Børnum skyllduger.
3. Hvad Børneñ eru skylldug Forelldrunum.
4. Hvørra Launa god og hlydenn Børn hafa ad vænta.
5. Hvørt straff þau ohlydnu munu fa
6. Hvad vier eigum ad læra af þessu Bodorde.

Fyrsta Greinen.

Hvórier eru/ eda hvórier kallast vorer Forellдrar?

1. Fyrst holldum vier vora rietta Forellдra/ Fodur og Modur/ap hvorium vier erum gietner og pædder.

2. Par næst alla andliga Kienepedur ę Ypermenn/ sem uppbęstra og præda Gudz Sopnud mz hreinu og sonnu Guds Orde/ sem Christur seiger til S. Peturs/ Fęd pu Saude mina/ ꝛ fodra pu Lomb mitt. Joh. 21 v. 15 16 I peirre somu meiningu kallar S. Paull sig Fodur peirra til Galatas. Gal. 4. v. 19.

3. I pridia maka eru verallдliger Valldsmen og Yperbodarar vorer Forellдrar/ epter er pvi sem Gud talar hia Spamannenu/ um sina Christeliga Kyrkiu/ seigiande/ Es. 49. Kongamer skulu vera pinir Fostrfedur/ v. 23. og Drottningarnar pinar Fostrur. S. Paull kenner oss/ Ad eckert Yfervalld sie utan af Gude/ og hvar hellst Yfervalld eda Yperbodarar eru/ pa eru peir af Gude skyckader. Rom. 13 v. 1.

4. I piorda maka eru vorer Forellдrar Skolameistarar/ Kenefedur/ Typtunarmen Umbodsmen/ Fostrar og Fiarhalldsmen og aller

og aller þeir sem j Forelldrana stad eru setter yþer oss/ til ad kena og aga oss/ og veita oss Mat og Dryck/Klæde og Fæde og aller þeir sem Vm hyggiu og Omak haþa vorra vegna/oss til Gagns t goda.

Aunur Greinen.

Hvad Forelldrarner eru skyllduger ad veita Bornunum.

1. Fyrst og umþram alla Hlute eiga Forelldrarner ad halldа synum Børnum til Gudhrædslu og Guds Otta/og kena þm ad ottast og elska/ loþa og dyrka eilyþann Gud/og haga og hegda sierærliga og Christeliga j Heimenum/ og ad vera hlyd en. Vm þetta aminner S. Paull alla Forelldra seigiande / Þier Fedur uppert ed ecke ydar Børn til Reide / helldur aled þau upp med Aga og Aminningu til DROTTINS. Med þessu moote kende David Syne synum Salomon a deyandа deyge ad hann skule ottast Gud alla syna Daga og sagde/ DROTTen hefur mælt Ef so er ad hyjner Syner giæta ad minu Veige/og ganga truliga fyrer mier/aþ ollu Hiarta og allre Sala/þa skal alldrei vanta Mann j Israels hasæte aþ hyjnum Eptirkomendum.

Ep he. 6. v. 4.

2 Reg 2. v. 4.

terkomendum. So kende og Tobias sijn
Tob. 4. v. 3. um Syne yngra Tobiæ/hvörnen hañ skylde jarda sig/ og hafa Modur sijna i heidre/ og hugsa umñ/ hvöria Meyd hun hafde/ þa hun bar hañ sier fyrer Briöste/og einkanliga lagde hañ þyrer hañ/od ottast Gud alla Daga/og hafa hañ japnañ þ Augum.

2. I annañ Mata/ Lijka so sem skynlausar Skiepnur aþ Natturuñe til elska sitt aþkvæme/ þostra þad og hialpa þvi/ Og eins sem Næturnar Triaña/Grasaña Jurtanna/ eru aþ Natturu skylldugar/ ad gieta Saþa og Vøkva Greinum og Kuijstum/ Leggium og Laufum Grasaña/ So eru Forelldrarner skylldugar aþ Natturiñe til ad þæda og uppþostra sijn Børn og veita þeim alla Hialp/ þa sem þeir meiga og gieta veitt.

3. Þar næst eru Forelldrarner skylldugar ad aga og hirta Bornenn/þegar þau eru oblydenn/ og eþyrelatsøm/og straffa þau ecke ad eins med Orduum/ helldur med Hrijse/ Noggum og Slogum þegar þau viña til / so ad Bodulleñ þurfe ecke ad giora þad seirna meir/ þegar Forelldrarner haþa uppaled Borneñ med Epterlæke/

ꝛ gieꝛedꝛm Laum ꝛ Tileꝛne til Synda
ꝛ ſtrafſkapar/ Nier um ſkriꝛ˙ ſo Salomõ
hvor ſem ſparar hrijſed/ hañ hater ſinn Son/ eñ hvor ſem elſkar hann/ ſa agar hann i tijma. Syrach ſeiger og ſo lijka Prov. 13 v. 24. Syr. 7. v. 25.
haꝛer þu Born/ þa tiemn þu þeim/ ꝛ beyg þeirra hals allt i þra Barnæſku. Og enn ſeiger Salomon/ Heimſkan er þolgen i Barnſins Hiarta / em hirtingarvondurum tekur hana i burtu þadan. Prov 22 v. 15.

Somuleidis ber og ol um edrum/ ſem eru i Forelldraña ſtad/ ad aga og ſtraffa ſijna undergiefna/ med haꝛeligum hatte-
lyſa a einnenn veralldligt Yꝛervalld ecke ad eins ad veita þeim undergiefnu Vernd og Forſvar/ þegar aliggr og þeirra Gots Lijꝛ og æra er i vede/ helldur a þad og ad ſtraffa og reꝛſa/ ecke aꝛ Hatre nie Neipt/ ecke Agyrndar eda Fedraattar vegna/ helldur epter ſañre Vandlætingu Lagaña ad reꝛſa / ecke allemaſta med Sektum eda Fiar uꝛlætum / helldur og einneñ uppa Lijꝛ og Limu/ med Sverde/ Ellde og Galga/ og ødrum ſøgligum Reꝛſingum/ þm̃ med Vilia og Verke þar til viña/ og edrum veita Valld og Yꝛirijke / eda giøra

ønur odsota Verk/ þa a þad allt ad skie epter Guds Løgum og Lands. Og um þetta talar Spamadurenn berliga/og leggur þungann Dom yþer þa sem ecke vilia reþsa/ og þorgeþens bera reſſingar Sverd
Jer. 48. v. 10. ed/ seigiande/ Bølvadur er sa sem þyrer, biødur Sverdenu ad wthella Bloodenu.
Rom 3. v. 4. Og S. Paall kenner oss/ Ad Valldsmadurenn sie hæþnare til ad Reſſa þeim sem illt giøra.

4. I þiordu Grein / ber Forelldrunum og øllum þeim sem eru j Forelldranna stad ad sia sig vel um kryng/ad þeir hvørke mi Ordum ne Giørdu geþe Ungdomenum nockurt Tileþne til Syndar eda til Hneyxlunar/ so ad hann meige þar aþ Manspillast. Og þar uppa hlyder Christi Aminning þar hann seiger/ Siaed til/ad eing
Marc. 9. v. 41. enn Manspille Smaabørnunn/ þviad hvør sem hneyxlar eirn af þeim smaa sem trua a mig/hønum vare þarfara/od Kvarnarsteirn vare hønum vid hals bundenn / og vare so j Sio sokt̃ur.

5. þimta Mata ber Forelldrunum ad bidia jaþnann til Guds þyrer Børnunum/ ad hann verndе þau og vardveite / þviad

Dicþullin.

Diæfullin ſtundar epter ad giøra þenn
Skada/ſem noog eru Dæme til. Þviad
hañ veit vel hvad Chriſtur ſeiger/ Ad
Smæbörnum heyre til Himmana Riſke. v. 14.
Þar þyrſer hefur hañ optſiñis uppæſt Os
gudliga Blodhunda / til ad þyrerkoma
Smæbornunum. Hañ blies Pharaoni j
Brioſt ad ſlæa j Nel øll Sveinbörn a med-
al Iſraels Sona. Eins vard Herodes af
Diæflenum uppvaktur / til ad lyſlæta
þau ſaklauſu Smæbörn j Bethlehem/ ſñ
leſa ma hia Mattheum.

6. Í ſiotta Mæta eru Forelldrarnet
ſkyllduger til ad hallda Bornunū til Lær-
doms og Menta/eda ꝛ til ærligrar Viñu
og gagnligs Embættis / hvar aþ þau
meiga ſeirna meir þa ſier Atviñu/Mat
og Dryck/og haþa ærligt Vpphellde/ ſo
þau ſeirna meir ſie ecke Forelldrunum til
Angurs nie ſialfum ſier til Skaꝫar/þegar
þau verda ad þara a Huſgang og higgia
Braud/hvar um Syrach talar/ Ad betra Syr. 41
ſie daudur ad vera eñ ad fara a Huſgang. v. 29.

7. Í øllū Aga og allre Vpptyptan/
Barna og Vngeingni/ þa ber Forelld-

runum ad skicka sier so/ad hafa Gud fiæ astann/ og akta hann meir og framar enn Berneñ/ Pad lærum vier af Dæme Abrahams / Hann ætte ecke nema pann eina Son Isaach/ af hvers Sæde Gud hafde lofad sa skylde koma/ i hverium allar Pioder skyldu blessadar verda/ &c.

Nu pegar Gud baud Abraham/ ad lata pann Isaach/ pa kastade hann fra sier øllu Fodurligu Hiarta/ allre naturligre Astarelsku/ j Hlydne vid Gud/ gieck fram og greip til Sverdsins/ & ætlade ad sla sin Son j Hel epter Guds Bode og Bifalningu. En pegar Gud leit soddan Hlydne / pa liet hann sinn Eingel hamla Abraham/ viliande ad eins hier med reyna Trw og Hlydne Abrahams.

8. I sidustu Grein/ber ollum Forelldrum/ Forstiorum/ Fyrermyndurum/ Umbodsmonnum / Hwsbændum / Yfervallsmonnum/ ad sia vel og vandliga til / ad høndla vel og Christeliga vid Ungdomenn/ og pa undergiefnu / pvi so seiger Postulenn/ Pier Herrar/ giored peim pad sama/ og latid af Ognunum/ og vited

Ephes. 6 v. 9.

pad ad

þad ad þier hafed og einn Herra a Himnum/ og ad hia hönum er eingenn Manngreiningar munur.

þridia Spurning.

Hvad Börnen eru skyldug Forelldrunum.

Med þvi ad Forelldrarner uppala Barninn/ þiona þeim og veita þeim alla Hialp og Hiastod/þa blauku Barnsbeine þa frezt Skylldan ad Bornen veite þeim Hlydne/Virding og þionustu þar aptur a mote/ og medkenne þyrer Gude þa ad vera Drosök og epne/af hvorum þau hafa Lyf og Lykama/Mat og Klæde/og allt Vpphellde. Til soddan Hlydne hefum vier þad hædsta Epterdæme af Herranum Christo sialfum/hvör ed sinum Himneska Födur hlydden var allt til Dauda/sem S. Paall skrifar. Þar med var hann og sinum Veralldligu Forelldrum hlydden og undergef eenn/sem Lucas skrifar. Hann var og hlydden Veralldligu Yfervallde / og gaf þvi Skatt z Skyldur/þyrer sig og sina Læresveina/ Og þegar Peningur var ecke þyr er hende/baud hann Petre ad fiska og hiet hönum af Guddoms Magt og Vallde/ad

Matt. 17 v. 24. 25

hann

hañ skylde i Munñe Fiskſins þunna eirn Silfur Pening og giallda hañ i Skatt.

So heyrer og hæþer nu øllum Børnū ad epterþylgia þessu Dæme JESu/ellis
Epheſ 6 og S. Paall kenner/ seigiande. þier Bø-
v. 1. 2. rn/vered hlijdeñ ydrum Forelldrum i DR. GTTNE/þviad þad er Tilheyrelígt. Heidra Fødur og Modur/ þad er þad fyrsta Bodord sitt hefur Fyrerheit/uppa þad þier skule vel ganga/ og etc. Eins æmiñ er og S. Paall alla adra Undersata/hvørt þeir eru Viñumeñ/ Þrælar eda Pionar/ eda hvørier hellſt þeir eru/ sem ødrū undergefner eru/seigiāde i sama Capitula þier Pionuſtumenn/ vered ydrum lijkamligum Herrum og Hvsbœndum hlijdugermed Otta og Hrædslu/ i Einfalldleika vd vars Hugſkots / eins og sialfum Christo/ ecke alleinasta þionande fyrer Augnunm/ Mønnum til Gedpeckne/hellour so sem Christi Þienarar/ ad þier giøred þeña Guds Vilia af Hiarta med godum Huga/og latid ydur þykia ad þier þioned DROTTne/ eñ ecke Mønnunm/ Og vited/ ad hvad gott hvør giører / þad mun hañ ødlast afr DROTTne/hvørt helldur hñ er Þrall eda Frelſinge. I sama Mata æminner

S. Paall

S. Paall j odrum stad og seiger. Þier Col. 3.
Börn hlyded yduꝛ Forelldrum j öllu/þvi v. 20.
þad þocknast DROTTne. Og til Tim=
otheum skrifar hann/ Kenn þu Gudhrædd. 1 Tim 5
um Eckium/ ad þeir endurgiallde sinnum v. 4.
Forelldrum þad riett er/þviad þad er gott
Verk og Gude þægeligt. Joseph visse ad
Guddomligum Draumum og Vitrunum Gen. 37.
ad hann munde verda ædre og yppar ligre v. 5.
enn hans Forelldrar og Brædur / þo samt
var hann audmiukur/ hlydenn og undergef=
enn sinum Forelldrum. Lika kenner Syr. 3.
ach hvørnenn Børnenn eiga ad haga sier vid v. 14.
Forelldrana/seigiande/ Kiære Son/ am
ast þu þinn Fodur j sinne Elle/og hallt hon
um þad til goda þo hann kunne ad verda
bernskuligur/og fyrerlijt hann ecke þar fyrer
þo ad þu siert skyckanligre.

Hier a mote finnast morg ohlydenn Børn
sem Forelldrunn giera Hiartans Sorg ℈
Angur/sem var Cain/ Ruben/ og þeir
adrer Jacobs Syner ꝫ selldu Joseph/svo Gen. 4.
og Amon ℈ Absalon Syner Davids/og Gen. 35.
þeirre adrer. So ber nu Børnunum ad v. 22.
angra ecke sijna Forelldra/ eda veika þm Gen. 37.
nockra Vanæru eda Dvirding/ helldur 2 Sam 13
2 Sa. 15

þiong

Þiona þeim og hęidra þa epter Guds Vilia og Bodorde / med allre Godsemd. Enn eþ so kañ til ad bera/ ad Forelldrarner eru ogudhrædder/ og hlyda ecke Gude eda hans Orde/ þa skulu Bornenn þramar hlyda Gude Himneskum Fodur eñ veralldligum Forelldrum. Þad sama kennir oss Christur/ j þvi Andsvare sem hann gaf sinne Modur/ þa hun þann hñ j Musterenu j bland þeirra Nælærdu/ þegar hann sagde so/ Hvad er þad ad þid leited ad mier? Vissu þid ecke ad mier byriade ad vera j þeim hlutũ siñ eru miþns Fodurs? Og j odrum stad seiger hañ so/ Hvór hñ elskar Fodur og Modur þramar enn mig/ sa er miñ ecke verdugur/ Og hvór sem elskar Son eda Dottur meir enn mig / sa er miñ ecke verdugur. Snogt ad seigia/ Bornenn so vel sem þeir undergiþnu eiga meir ad akta og virda Gud enn Fodur og Modur eda adra Yþerbodara / hvorier helst þeir vera kuña/ so sem S. Petur giorde / þa Phariseí vilsdu þyrerbioda honũ ad predika um Christũ / þa sagde hñ/ Framar ber ad hlyda Gude eñ Mónnum.

Luc. 2. v. 49.

Matt 20 v. 37. Luc. 14 v. 26.

Act. 5. v. 29.

Fiorda Spurning j þessu Bodorde.

Hvør

Hvör Laun fa þau hlydna Bórnin?

Heim Bornum sem elska ꝛ heidra sijna Forelldra/og veita þm Heidur og Hlydne vill Gud giefa sijna Blessan. Fyrst lofar Gud ad þau skule leinge lifa/ og ga godann roligann Alldurdom/ So blessade Gud Sem og Japhet sem heidur veittu sijnum Fodur Noa / þa hann var druckin/ Born Jonadab. Rechabiters voru hlydenn sijnum Fodur / drucku alldrei Win / og biuggu ecke j Hwsū helldur j Tiallabwdum epter þeirra Foduts Bode. Þar þyrer var Guds Nad og Blessan yfer þeim. Og fyrer þetta hrosade Gud þra Hlydne þyrer Munn Spamannsins/ Ēn avijtade og straffade Uhlydne Gydinga. So prijs ast Epterdæme Christi yfer oll Born/hver su hann var uppa Manndomsins vegna/ sijnum Forelldrum heyrugur og hlydenn/ hvar þyrer þar stendur/ Ad hann hafe þro ast ad Alldre og Visku og Nad hia Gude og Mönnum. So kienēr oss lijka Syrach/ Ad ef Bórnenn vilia fylgia Lærdome Forelldrana/þa skuln þau sitia a medal Herra sinna / og þeim mune ecke gleymt verda.

Gen. 9. v. 26 27.

Jer. 35. v. 14.

Luc. 2. v. 52.

Syr. 23. v. 18 19

Af Natt-

Aþ Natturunne veit þad hvør Madur/ ad hañ er skyldugur ad heidra og elska Forelldrana / og ad þad sama sie Gude þægelegt.

Fimta Spurning.

Hvört Straff mun koma yþer þau illu og ohlydnu Børn?

Exo 21. v. 15. Þar um talar Gud vid Moysen / og seiger / Hvør sem slær sitt Fodur eda sijna Modur/ hañ skal þullkomliga deya. Og

Lev 20. v. 9. eñ i odrum stad/ Hvør sem bölvar Fodur edur Modur/ sa skal vissuliga deya / hans Blood sie yfer honum / af þvi hañ Bölvade Fodur og Modur. Og i Fimtu Bok Moysis sienndur skrifad / med hvørium hætte ohlydeñ Sonur skal refsast/ sem ecke

Deut 21 v. 18. vill hlijda Fodur og Modur/ Ad hans Fader og Moder skule taka hañ og leida hañ yfer Alldungana i Stadarportenu/ og seigia/ þesse ockar Sonur er ohlydeñ og oyrerlætsamur/ og vill ecke hlijda ockur/ og etc. Þa skal allur Borgarlydur grijta hañ i hel.

Þetta Guds Logmal styrker og stadfestir þester Christur hia Mattheū/ og Avijtar Matt 15 v. 3. Phariseos yfer þad/ Ad þeir hafe ecke halldet

hallded sig rietteliga hier wtj/og ecke breytt epter Guds Lógmale/helldur epter sijn um Setningū. Vm ohlydeñ Bornn skrifar so Salomon/ Pad Auga sem spottar sijn Fódur/ og þorsmaer ad hlyda sinne Modur / Pad munu hrafnar wthóggva vid Lækè/ og Eirner munu Pad uppeta. Prov. 30 v. 17.

Med þessū hætte þorkasta og spilta marger Lijde og Gotze(sem annars mætte vel og leinge lifa) og koma umm sijder j Galga/ a Hiol og Steglur/sem hverke vilia hlyda sijnum Forelldrum/ nie vorum Yferbodurū. Nugleidum med hvilijkre ohlydne Absalon reisse sig upp j mote sijnum Fedur David/ og hverneū hñ vard straffadr/ad Joab lagde hñ j giegnū mz þremr Gladielum. 2 Reg 18 v. 14.

Eli Kennemadur og Landsdomare matte tvo Sonu Ophni og Phineas/þeir voru Strakar fyrer Gude og hñs Folke. Gud aminte Eli ad hañ skyllde straffa Sonu sijna/hvad hañ ecke giorde/ gaf þeim ad eins litla Amiñing / og sa j gegnum Fingurnar vid þa / hvar fyrer Gud liet seigia honum / ad hañ og hañs Syner skylldu a einum Deige aller deya/ 1 Reg. 2 v. 12.

Gen. 9. v. 25. hvad og skiede. Cham hloo ad sínum Fodur Noa og spottade hañ þyrer sínum Brædrum/ þar þyrer vard hønum bolvad

Gen 49 v. 4. Ruben misse þar þyrer allan sín Frumburdar Rietk/ þvi hann vanvirdte sín Fodur Saurgade hans Sæng. Fyrer þad ad þau

4 Reg 2 v. 23. Ungmenne j Bethel spottudu þañ gamla Guds Spæmañ Elisæum/ seigiande(kañ skie eins og þeir høfdu heyrt aþ sínum Forelldrum) Kom hier Skalle/ kom hier Skalle / þar þyrer komu Biarndyr vr Skooge og rifu j hel aþ þeim tvo og þiu orutyu Ungmenne/ sem hañ høfdu spottad. Sy lætur Gud j ongvañ Mata þa oreþ sta blufa sem spotta sína Forelldra / eda adra gamla Menn/ sem vel og ærliga hafa lifad.

Siotta Spurning j þessu Bodorde.

Hvad skulum vier læra af þessu Bodorde?

1. Fyrst þetta/ hvort sem þad eru þorelldrarner eda adrer/ sem eru j þorelldrana stad setter/ sem þiña sig ecke hafa hallded þetta Bodord / og hafa vered þorsomunarsamer j sínu Kalle og Embætte/ þeir

ſæte ſýna Synd / bidie Gud um̃ Nad/ bætre og bæte þad þeim hefur a orded/ og þeir hafa ecke giort ſem þeir ſkylldu.

2. Þar næſt ſkal Vngdomureñ leggia allt Kapp/alla Aſtund̃ þar a/ad halldа þetta Bodord/ veita Heidur og Virding þeim gomlu/ſem ſagt er j þeſſu Bodorde/ og huxa um̃ hvad Gud býdur og ſkipar/ ſeigiande/Þu ſkallt ſtanda upp fyrer þeim Græhærda/og heidra þañ Gamla/og ýrkedaſt þin̄ Gud/ þviad eg er DROtteñ. Lev 19.

Nier ſiaum vier / ad Gud vill læta hafa þañ gamla Græhærda j Heidre/ þo þeſsa ſie nu a vorum Dogum lýtt giæft / þvi verr. Nier þyrer bidur David ſo mækvæmliga j Pſalmenum ſeigiande/ DR. OTTeñ ýþerger þu mig ecke j miñe Elle og ecke þa eg tek Græhærdur ad vera. pſ. 71, v. 18.

Vm̃ þetta huxa þeir Vngu og Heimſker ecke par/þeir vita ecke ad þeir gomlu þur þa ſoddañ Heidurs og Huggunar vid/ og huxa ecke um̃ ad þár kañ ad koma/ ad þeir verde ſialfer gamler/ þvi bydur Gud og ſkipar / ad veita þeim gomlu Heidur og Virding.

3. Þar næst skal hvor og eirn vel hyra um þad sem Syrach skrifar/ og gleyma Syr. 3. v. 10. þvi ecke/ heidra þu Fodur og Modur med Ordum og giordum/ og Þo lenmæde/ so þeirra Blessan kome yfer þig/ Þvi Fodurssins Blessan bygger Bornunn hus/ ↄ ct. Vier skaum med hollyfu Omake ↄ Erfide Vinhyggiu og sarum Sveita allmarger uppala Bornunn og koma þeim a Legg/ þo þau sie miog morg/ Enn sydan skiedur þad so/ ad þeim geingur þad ecke epter kalnalaust/ og valla vilia þau/ oll veita Fodur og Modur Vppelde sem þeim ber. Slyfe er hefndarvænlig Synd/ og þar kiemur sannarliga epter Guds Dvilld og Bolvan/ þar vier lesu af Fuglu ↄ þleirri odrum Skiepnum/ hverssu ad þær annast orvasa Forelldra/ og hialpa þeim.

4. I þiorda lage eiga aller undergiefn er/ hvorrar Tegundar sem þeir eru/ ad vera Rom 13. v. 1. etc synum Yfirboduru heyruger ↄ hlyduger/ so sem S. Paull kienner/ Ad hvor Madur skule vera Yfervalldenu vndergiefenn/ sem yfer hann er soded/ ↄ leggur þad til/ ad hvor sem stendur Yfervalldenu imote/ sa stande imote Guds Skickan. Og þr sem þad

sem þad giöra/ þeir fae Dom yfer sig/ þviad Yfervalldeð sie ecke goodum Verkū/ helldur illum til skielfingar. Og hvör sīn ecke vill hrædast Yfervalldeð sa giöre hvad riett er/ og mun hañ hafa Lopstyr af þvi. Þviad Valldsmadurinn er Guds Þienare/ þier til goda ef þu giörer gott/ En ef þu giörer þad sem oriett er/ þa mættu ottast/ þviad hann ber ecke Sverdeð Forgiefens hañ er Guds Þienare/ og a ad refsa þeim sem illa giöra. Enn ef Valldsmadurinn giörer oriett/ þa huxe hann um þad ad hañ hefur ædra Vallds yfer sier/ hverju hann a Reikningskap ad standa a sīnum Tijma/ þia hverju ad ecke er Mañgreinaralit/ Hvar um aller Yfirbodarar ꝛ Valldamenn ættu ad huxa/ og vita/ ad þar vill koma/ þeir eiga og ad giora Reikningskapeñ/ so sem þeir vndergiefnu.

5. Ī þīnka mata lærdu þad hier/ þier ber ecke ad eins ad vera hlydeñ Yfervallds mannenum/ helldur skalltu og eirnen oska honum Gods/ vña honum þierrar Virdingar og þess heiduts hann hefur/ tala honum ecke lastligt til/ hvar uppa ad hlyder Aminning Moysis til Israels sona

Exo 22. v. 28. þar hann seiger / Þu skallt ecke lastliga tala um Höfdingia þíns Folks. Þar mz skalltu bidia fyrer hönum til Guds / epter því

1 Tim 2 v. 1. 2. sem S. Paall bydur / seigiande / Jeg vil þar skule skie Bæner Miíníngar / Fyrerbon er og Þackargiörder / fyrer öllum mönnum / fyrer Kongumog öllu Valldz Mönnum / so ad vær mættum lifa Rooliga og Fridsam liga / med allre Gudhræddslu og Sidsemne.

6. Ad sydustu lærum vier hier / ad þad sie Guds Vilie Skipan og Skickan / ad gefa og giallda Yfervalldenu vora Þegnskylldu / þ er Skatta og Skylldur / s vier erum því skyllduger med riettu / epter því sem S. Paall aminner oss seigiande

Rom. 13 v. 5. etc So fyriar oss nu undergefnum ad vera / ei alleinasta Refsingana vegna / heldur og eirnen fyrer Samvitskunnar saker / þar fyre er eigum vier Skatta ad giallda / þviad Valldsmen eru Guds Þienarar sem eiga ad veita Undergefnum Vernd og Forsvar. So gefed nu þad hvörium / sem hier erud skyllduger / þeim Skatt sem Skattur heyrer / þeim Toll sem Tollur heyrer / þeim Otta er Otte heyrer / þeim Heidur sem Heidur heyrer. Þetta stadfester Christur / seig

Matt 22 v. 21 iande til Phariseana / Gefed Keysaranum þad Keyso

þad Keyſarans er/ og þ Gude ſ Guds er. S. Petur aminner oſſ um hid ſama/ t ſeiger. Vered allre Mannligre Skyckan undergeþner/fyrer Herrans saker/sie þad Kongur ſo ſem ſa ædſte/ellegar Hofudsmenn ſin eru af honum wtſender til Hefndar Illgiordra Monnum / enn godum til Lops / þvi þad er Guds Vilie / ad þier med godum Giordum nidur þagged fawitſku heimſkra Manna/ſo ſem Frelſingiar / enn ecke þeir ſem hafa frelſid til Skalkaſkiools/ helldur ſo ſem Guds Þienarar. Veitid hvorium Manne Virding/ elſked Brædurnar/ Otteſt Gud/ heidred Kongenn. Vier Þionuſtumenn vered Herrunum undergefner med allre hædſlu/ecke alleinaſta godum og ſpakferdugum/ helldur og ſo hreckvijſum. Lyka eirnenn ſkrifar S. Paall til Titum/ Ad Menn ſkule vera Hofdingiunum/ og Xfervalldsmonnum undergefner og hlydugher/ t vera reidubwner til allra godra Verka. 1 Pet 2. v. 13. Tit. 3. v. 1.

Fimta Bodord.

Þu ſkallt ecke ſla j Hel.

Hingad til hefur Gud kient oſſ j ſijnu Logmale/ hvad vier erum Gude ſkylldugher t vorum Forelldrum/og hvornenn vier

eigū ad haga og hegda oss vid þa hvöru-tveggiu. Enn nu kiesser hañ oss j þeim Bodordum sem eptirfylgia/ hvørnenn oss ber ad breyta vid vorn Naunga/hūs Personu/ hūs Eigenkonu og hūs Gots Heid ur ę Vru/ę þad añad hønū heyrer til.

Fiorar Greiner eda Spurningar høfū vier ad agta j þessu Bodorde.

1. Med hvørsu morgu mote Manndraped kann ad verda.

2. Hvor Laun þeir skulu þa sem ford ast Reide og Manndrap. Þrid-

3. Pridig Grein er Refsing z straff peirra s eru reidegiarner z ofundsiuker.
4. Hvad vier hofu ad læra af þessu Bodorde.

Fyrsta Grein eda Spurning.

Med hvórsu mórgu mote Mandraped kann ad skie.

Fyrsta Manslag skiedur med Verkenu/ þegar Madur slær sin Naunga med Sverde eda Jarne / Lurke eda steine / so ad hann bær þar af sinn Bana. Þannen slo Cain j Nel sin. Brodur Abel/ So stack Joab j Nel Amasa og Abner. So lesu vier og um Rhasis j Bokenne Maccabeorum/ Ad hann lagde sig sialfur j Nel/ so ad hann skylde ecke verda hertekenn og þangadur af sinum Fiandmonnum. Slikt Manndrap/ hvort helldur Madur tekur Lifed af bórum eda sialfum sier / z med hvoriu mote þad skiedur/ þad verdur allt j þessu Bodorde þyrerboded. Gen. 4. v. 8. 2 Reg. 3 v. 27. 2. Macc 14. v. 45

Gu þegar Veralldliger Valldsmenn/ lata afliifa Manslagara/ Pioda og adra Obootamen/epter Guds Logum z Mana

þa giøra þeir þad so sem Guds Þienar ar og Vmbodsmenn / sem þar stendur/
Gen. 9. hvór sem wtheller Manns Bloode/ hans
v. 6. Bloode skal ꝛ so af Manne wthellt verda. Gud hefur og so sett liost Logmal/ svo
Exo 21. latande/ Ef ad Mönnum ber a mille/ og
v. 18. eirn slær annan med Steine eda hnefa/ og hann deyr ecke þar af/ helldur liggur uppa Sængena/ komest sa same a fætur aptur/ so hann gengur vid Staf/ þa skal hinn vera saklaus sem hann slo / þo skal hann betala hönum Verkafall. Slikt Lynkindar Logmal hefur Gud gefed þeim sem vporvarandis urdu sýnum Naunga ad Skada/ og þar til sette ꝛ skyckade hin nockrar Borger j þvi þyrrherheitna Landenu/ hvort þeir mættu þliva/ so sem þar stendur j sama Capitula. Ef nockur slær annan
Num. 35 ann svo hann deyr / þa skal Banamadurenn visseliga deya/ Enn hafe hann ecke staded epter hans Lifve/ helldur hefur Gud lated hann oforvarandis falla j hans hendur/ þa vil eg tilsetia eina Borg/ til hvórrar Vegandenn skal þliva. Enn dyrfest nockur ad sla sin Naunga j hel svikfamliga/ þann skalltu draga fra minu Alltare/ svo hann misse Lifved. So lesum vier og eirnenn

um opor

um̃ oforvarandis Manndrap / og oll
Bodaverk / þa skal Bancmadureñ flya til Deut 19.
einhvorrar af þeim Frelsis Borgum / og v. 4.
halda Lifenu. Og sydan̄ þa Israels
Syner høfdu jnteked Canaans Land / þa
minnest Gud a þetta oforvarandis Man-
drap / og sagde til Josua. Seig þu Isra Jos. 20.
els Sonum / ad þeir setie til nockra Frelsis v. 2.
Stade / a medal ydar so sem eg talade vid
Moysen / hvort þeir meige flya sem ovil-
iande slæ sinn Naunga j hel / so þeir me-
ige vera frij fyrer Eptermælsmañenum.
Og sa sem flyr til einhvors af þessum Fr
elsis stodum / hann skal standa fyrer utan
Stadarported / og seigia Aulldungunum
Stadarens fra sinu Misgiølle / þa skulu þr
taka hann jn̄ j Stadenn til sin / og lata hñ
fa Rewm svo hann meige bwa hia þeim /
Þad er nu þad fyrsta Mañslæged.

Attad Mañslag skiedur med Tunguñe
og þad skier med mørgu mote.

1. Fyrst þegar Madur giørir eda hefur
sviksamlig Rad j þrañe til ad fyrerkoma
sinum Naunga / og skilia hann vid Lifs
Gots. Þessa hattar var þad Mañdrap Gen. 37.
sem Disciplarnir fyrst jvleidde j Neimeñ / v. 1. etc.

Þa hafa

þa hañ j Paradijs ſvikſamliga þyerkom vorum þyrſtu Forellldrū/ꝛ kom so Dauda yþer allt mannligt Kyn. So drap Jeſa-
3 Reg 21 bel Drottning þañ ſaklauſa Naboth/med
v. 8. 9. ſynum þalſkligum Raadum þa hun ſette til tuo Liugvotta/ſem bera ſkylldu Vitne a mote honum/ hvar þyrer hann ſkylde j Hel grytaſt/ſo Kongureñ mætte eignaſt hs
Matt 14 Vyngard. So gaf og Herodias ſinne
v. 7. Dottur Raad/hvornenn hun ſkylde bidia Kong um Hofud Johañis Baptiſtæ/ up-pa þ hañ ſkylde ecke ſtraffa Kong og ha-
Matt 22 na þyrer oleyþeliga Sambvad/ So bæru
v. 15. og Phariſei Raad ſaman/ hvorneñ þeir giæte griped Jeſum j hñs Ordū. Slijkt er riett Banaraad/ og þullt Mañdrap þyrer Gude ecke ſyndur eñ Mañſlæged.

2. J annañ mata verdur Manndrap med Tunguñe/ Þegar Madur bydur eda biþalar odrum / ad drepa þa Meñ ſem
2 Reg 22 ſaklauſer eru / og þeir haþa hvorke Løg-
v. 18. nie Riett til/ ſo ſem giorde Saul Kong-ur þa hann baud Doeg ad ſla j Hel 85
2 Reg 11 Preſta þyrer utan Kviñur og Born. So
v. 15. baud og David Kongur j ſynu Breþe til

Joab

Joab/ad lata Briam vera par j Drustu sem mest var Mannhætta so hann yrde j Hel sleigen. Med pessu mote drap Absalon sinn Broder Amon / pa hann skipade sijnum Pienutum ad sla hann j Hel pa hin være druckenn ordenn/ Pannin skipade og Herodes, ad Halshoggva Johannem j Myrkvastoßu. 2 Reg 13 v. 28.

Mar. 6 v. 26.

3. Pad pridia slags Mandrap skiedur med raungum Dome/pegar saklauser verda til Dauda dæmder oriettelega/ so sem giorde Pilatus / pa hann aß Nædslu vid Gydinga ottadest Vpphlaup/ og pad hann munde pa Keysarans Dvilld/Lijßliet pann saklausa JESum/ peim til vilia/ Vm soddan Mandrap talar Spamnadurenn/ seigiande/ Hvad Hofdingen vill pad dæma er Domarenn/ svo hann skule vera honum til Pienustu j staden. Peir volldugu rada epter sijnum Vilia/ og giora Skada/ og beygia pad hvort peir vilia. Med slijku mote dæmdu peir Domarar æ Nøßdingiar Naboth j Samaria/ eptir Bißalningu Drottningarenar Jessabel. Slijker rang lafer Domarar attu ad hyra um pann

Matt 27 v. 24.

Mich 7. v. 3.

3 Reg 21 v. 11.

rietta

Riettlæta Domara JESum Christum/ ad hañ mune eitt siñ læta þeirra ranga Doma koma j tios Cnær vær aller komum þyrer hans Doomstoll so sem hans Postular S. Paall og S. Petur oss kenna/ þad hañ sie settur Doomare lifendra og Daudra.

Rom. 14 v. 10.

Act. 10. v. 42.

4. Fiorda slags Mañdrap er Svik og Forrad / eins og Judas sveik og þorried siñ eigeñ Herra JESum til Dauda/med sætum og þolskum Ordum/kallande hann Meystara/og kysse hañ. Med þessu mote giorde og Saul Kongur teingder vid Dauid/og gaf honum sijna Dottur Michol til eckta/og gyrntest ecke nema 100 Yþerhreder af Philesteis j Morgungæfu/meeinande þar med ad hañ skylde koma j Dauina Hendur/ og verda sleigeñ af Philisteis. Petta var allt þalskt Rad/so ad þ skylde gillda Lijf Davids.

Mat 26 v. 49.

2 Reg 18 v. 25.

5. J þimta Mata skiedur þetta Mann drap med þolskum Vitnisburde / þegar Meñ fa til Lingvitne/ ad þyrerkoma þar med Naunganum/so sem nu var strax talad um Jesabel/sm med soddañ hætte liet

3 Reg. 21 v. 8.

afliifa

aßlyßa Naboth. Vm soddañ ßølsk Vitne verdur talad j Vtskyringuße hins ættunda Bodords.

6. I sidsta mæta skiedur Maundrap Tungunnar / med Spotte / Nædne / Spieskap / Pegar Madur hæder spottar spiear sinn Naunga / so sem þa Cham spottade sin Fodur ßyrer Brædrum sijnū. Michol spottade David ßyrer þad hann liek ßyrer Guds Ørk. Syner Amon spottudu Þienara Davids Kongs / þa þeir skarn aß þeim Skiegg og Klæde. So spottudu þeir vngu Sveinar j Bethel þñ gamla Elisæum kallande hañ Skalla. Og þetta er þad Mañdrap um hvort Christur talar / segiande / Ef nockur talar til annars / Racha / þu Puss / Afglape / eda mæler vßur jaßn þung skiemdar og Nidingar Ord / Naunganū til Skamar og Nidrlunar / Þar ßyrer byd: Christr oss ad dæma hvörke nie fordæma Naungañ.

Gen. 9. v. 29. 2 Reg 6 v. 20. 2 Reg 10 v. 4. 4 Reg 2 v. 23. Matt 5 v. 22. Luc. 6. v. 37.

7. Sidsta og sydasta Tungudrap / skiedur j þann mæta / Pegar Yfervalldeds giesur þeim Lyß sem til Dauda hafa unnid / og Gud og Logiñ skipa ad Lyßed skule

missa.

missa. J þeñan mata syndgade Saul j
1 Reg 15 mote þessu Bodorde / þa hañ villde ecke
v. 9. sla j Hel Agag Amalechita Kong / sem
Gud baud honum.

So gengur þad eñ til opt og allvijda
Sa store Manndrapare Barrabas verdur
laus/ þyrer Villd og Peninga/ og adrar
Heimskas Fundingar/ eñ þr smau Mañ
draparar verda stundum fyrer litlar Sak
er eda ongvar/ Rietteñ ad standa/ og Lijs
ed ad missa.

Þridia slags Manndrap skiedur med Hiartanu.

Þad er þegar Madur hetur j sijnu Ni
arta Obund/ Reide/ Heipt og Hatur til
Joh. 13. sijns Nesunga. So skrifar S. Johañes
v. 15. Hvorsem hatar sitt Brodur/ sa er Mann
drapare. Petta utskyrer sialfur Herrann
JESus Logmalsins Herra liosliga/
Matt 5. þar hañ seiger/ Til þeirra gomlu var sagt
v. 22. þu skallt ecke sla j Hel/ En eg seige ydur
hvor sem reidest Brodur sijnum/ hañ er sek
ur þyrer Doome/ og hvor sem seiger til
Brodur sijns Racha/ hñ er sekur fyrer Ra
de/ eñ hvor sem seiger/ þu Gickur/ hañ er
sekur helvitis Ellds.

Hier heyrum

Nier heyrum vier / ad Gud þyrerbiodur ecke alleinasta þad yfra Manslag/ helldur ut vll jll og onyt Ord/ sem þramkoma ad Neipt/Natre og Reide/vid Naungann.

Vm Cain skrifar Moyses/ad hann vard reidur vid sinn Brodur j synu Niarta/þad sama var Mandrap þyrer Gude/ hveria Reide hann liet j liose / med synu Yfirbragde / þar þyrer sagde Gud til hans. Hvi ertu Reidur / og hvi er þanneg þitt Yfirbragd? Siertu godur/ þa ertu þæge-ligur/enn siertu ecke godur/þa hvijler Synd enn j Dyrunum / enn lat hana ecke hafa sinn Vilia / helldur rad þu yfer henne. Par þ liggr Magt a/ ad vier þordumst Reide og Natur til Naungans/ hvi þad er Niartans Mandrap þyrer Gude/og Gud aslijtur og aktar Vilian Mannsins þyrer Verked. Josephs Brædur voru reider vid hann/ kunu ecke ad lijda hann / ecke sia hann/þar þyrer voru þeir j Niarkanu riett er Mandrøparar þyrer Gude.

Gen. 4 v. 5. 6.

Gen 37. v. 4.

Annur Grein eda Spurning.

Hvor verda Laun þeirra sem þordast Mandrap/ Reide og Natur?

Þar um̄ skrifar David j sijnum Psalme
Ps. 133. v. 12. seigiande/ Sia hvörsu gott og lysteligt er það / ad Brædurner bwa samhyckeliga til samans / það er so sem það kostuliga Balsam sem renn̄ur af höfde Aarons j hīs Skegg og Klæde/ er lykta s Doggen s Þelle aþ Hermon uppa Sions Fiall / þvi þar (hvar Samlynde er) lofar DROTTenn sīn̄e Blessan og Lyfsemi/ alltijd er eilijfliga. Um̄ þetta talar og Christur openberliga
Matt 5 v. 5. 9. þar hann̄ seiger/ Sæler eru hogværer/ þvi ad þeir munu eignast Jördena. Sæler eru hreinhiartader/ þviad þeir skulu sia Gud/ Sæler eru fridsamer/ þviad þeir skulu kall ast Guds Syner. Þvi er það Gude kiært þegar Naungar og aller adrer lifa til samans j Fride og Samlyncke/ og i heilogum Kiærleika.

Þridia Grein eda Spurning.

Hvört Straff/ hvör Refsing yfer þa eige ad koma sem briota aþ þessu Bodorde.

Gud Almattugur vill ecke ad vier skulum haza heyat ne Natur a vorum Naungia/ og ei heldur hefnast a honum/ hann vill sialfur hefna þa Ord og það Valld eþ oss skiedur oriett/ so sem hann̄ seiger hia Moyse/

Moyse/ Hefnden er mijn/mier ber ad hef Deut 32.
na og endurgialldа. Par tyrer eigum vi v. 35.
er ad stilla vora Reide / elligar vill Gud
straffa oss/so sem par stendur j tyrstu Bok
Moysis/ Hvor sem wtheller Mans Blo- Gen. 9.
de/hans Blode sie af Manne wthellt verda. v. 6.
Item/ Hvor sem slær nockurn Mann/ svo Exo 21.
hann fær Bana af/sa skal visseliga deyia. v. 12.
Sama Dom leggur Gud a Mannslaged j
pridiu Book Moysis/Og lijka med sama Lev. 24
mote talar Christur umm sierhvern Mann v. 17.
sem engva Vallostiett hetur/og vill hef-
na sijn strax sialftur/ Hvor sem Sverded Matt 26
tekur/sa skal tyrer Sverde falla. v. 52.

Vegna slijks Vradrædis urdu peir
Simeon og Levi Syner Jacobs ad Arfe
setter/ pa hann sagde. Peirra Sverd eru
Mordinztia Vopn/ mijn Saal skal ecke ko- Gen. 49
ma i peirra Rad/ og mijn Sannd ecke j v. 5. 6.
peirra Samkundu/ pvi peir myrtu Mann
j sinne Reide/ og med sijnum eigenn vilia
hafa peir Vran fordiarfad. Bölfud vere
peirra Reide/ ad hun er so strong/ok peirra
Brædde/ ad pvi hun er so hord. Jeg vil
skipta peim j Jacob / og twistra peim j
Bland Israel. So og upptelur S. Jo-

hañes / Hvilykt Straff koma munu yßer Manndrapara/par hñ seiger/ ad peir
2 Joh 3. v. 15. haße ecke eilyft Lyf j sier blyfanda/ og hvor sem ecke elskar sinn Brodur/ sa skule j Daudanum blyfa. S. Paall telur upp Holldsins Verk ℣ a medal pra reiknar hñ/
Gal. 5. v. 20. Fiandskap/ Kyf / Prætur / Reide og ôpund/ Ofsamþycke/ Heipt/ Hatur/ Mord og Mannslag/ og endar þad so/ ad þeir sin slykt giora skulu ecke erfa Guds Ryke.
Matt 5 v. 22. Og Christur sialfur seiger/ ad hvor sinn Nauma kallar þuss / Heimskan Narra/ Apglapa/eda ônnur jafn ill Ord sa sie sekur Helvitis Ellds. Hvad vill þa koma epter Skiendar Ord/ Apiettes Ord/Riettar Ord/ og oll Smanaryrde og Hugmods Ord/ og Brixl/ sem hier optsinnis gießur hvor sinum samchristnum/ og gierer sier engva Samviſku aß / þar þyrer ættu Menn ad hyxa um sig og sin Eßne/ og hvad hier vid liggur/ eß ad Meñ lißa j Heipt og hatre/Reide og Ofund/℣ þora kasta so sine Sæluhialp.

Fiorda Grein þessa Bodords/er sa Lærdomur sem vier eigum ad læra aß þessu Bodorde.

14 Fyrst

1. Fyrst eigum vier ad læra hier aþ/ ad medkienna og ſæta/ ad vier høþum ecke ſo breytt vid Naungann ſem vier eigum/ ei elſkad hañ ſem oſſ byriade/helldur hatad hann og giort hønum illt/ og ſtygt hann med Ordum og Giørdū/ Nuar þyrer vier meigum ſæta og medkeña oſſ ad vera ſeka og ſynduga vid Gud j þeſſu Bodorde. Þviad þo vier ſlaum øngvann j Hel med Høndunum/ þa erum vier þo ſamt ſynduger og ſeker j hinum ødrum Mañdraps Gremum/vid Naungann/ ſem nu hefur verid umtalad.

2. Þar næſt eigū vier aþ Nug og Niarka ad innþalla til Guds og bidia hañ um Nad ᵭ þyrergieþning ᵭ ſeigia m̄z David Drottinn/ ef þu villt tilreikna Syndernar/ hvor kañ þ ad ſtandaſt? Þviad fyrer þ̄ſ̄/ nū Auglite er engen lifande Maña riett/ lætur/ ſæ ecke þeir allra heileguſtu. Eñ þo ſkulum vier trua og treyſta uppa Guds Nad og Myſkun/ ſo ſem David ſeiger j ſama Pſalme/ſeigiande/ Hia þier Drottin er Lyſtnen ᵭ Fyrergieſningin. pſ. 130 v. 3. pſ. 143. v. 2. pſ. 130 v. 4.

3. Þvi næſt ſkulum vier leggia alla Aſlundan þar a/ ad haþa goda og Brodur

liga Vmgeigne vid Naungann/ so sem S. Pall kienner oss seigiande/ Giallded ougvum illt þyrer illt/ legged Kapp-a/ ad
Rom 12 v. 17. vera Sidsamer vid hvórn Mann/ þ mógu legt er/ t þad þier formegned/ hafed Frid vid hvórn Mann/ Hefned ydar ecke sialfer
Deut 32. v. 35. mijner elskuleger / helldur gefed (Guds) Reide rwm/ þviad skrifad er/ mijn er Hefn den/ jeg vil endurgialda seiger Drottenn.
Rom 12 v. 20. Og eñ seiger S. Pall/ Ef ad Ovin þin hungrar/ þa gief þu hónum Mat/ ef hann þyrster/ þa gef þu hónum ad drecka/ Nær þu giórer þetta/ þa safnar þu Gloodum Ellds yfer hófud hónum. Lat ecke þad illa yfervinna þig/ helldur yfervinn þu þad vonda med godu. Eins skrifar Salomon
Prov. 25 v. 21. Ef þinn Ovin hungrar/ þa gef þu hónum Brand ad eta/ þyster hann/ þa gef hónum Vatn ad drecka/ hvi þu munt safna glood um yfer hans hófud/ og hann mun þier endurgialda. I Moysis Bok lesum vier / hvursu audmiukliga og lijtelatliga Jacob tok j moote sijnum Brodur
Gen. 33 v. 3. Esau / þiell til Jardar fyrer hónum j sió reisur/ og liet Kvinur og Born og allt sitt Folk veita hónum Lotning. So gierde og Joseph sijnum Brædrum til goda a

Egyptalande

Egyptalande/eñ þo þeir hefþe allt annad þorskulldad. Gen. 43 v. 44.

4. Item/ so skulum vier og eirneñ sia oss vel fyrer/ ad syndga ecke/ hvorke med Hiartanu ne Tunguñe/ ne helldur Verkunum/ helldr vera Manunganū til Gagns og goda/ veita hvnū Hialp e Styrk/ vernda og þo svara hans Lōf og Orotz og Kru epter þvi sem S. Johannes skrifar/ Elsked Manungan/ ecke med Orduum eda Tunguñe/ helldur med Verke og Sannleika. 2 Joh 3. v. 16.

Fylgium og eirneñ Radum S. Pals/ þar hañ seiger/ Reidest og Syndged ecke lated Solena ecke undergonga yfer yduare Reide/ og gefed ecke Rum Diofslenum. Ephes 4. v. 26.

5. Ad sydustu/ kuñe so skie/ ad Manungeñ giore oss oriett/ þa ber oss (ef vier vilium Christner vera) ad lyda þad/ og hefna þess ecke/ helldur lyda þad med Volenmæde/ og bydia þad Gude/ og fyrergefa þad af Hiarta þeim sem ofgiert fyrirast hafa/ svo sem ad vier vilium ad Gud fyrergefe oss. Matt 18. v. 35.

Siotta Bodord.

Þu skallt ecke Hordom drygia.

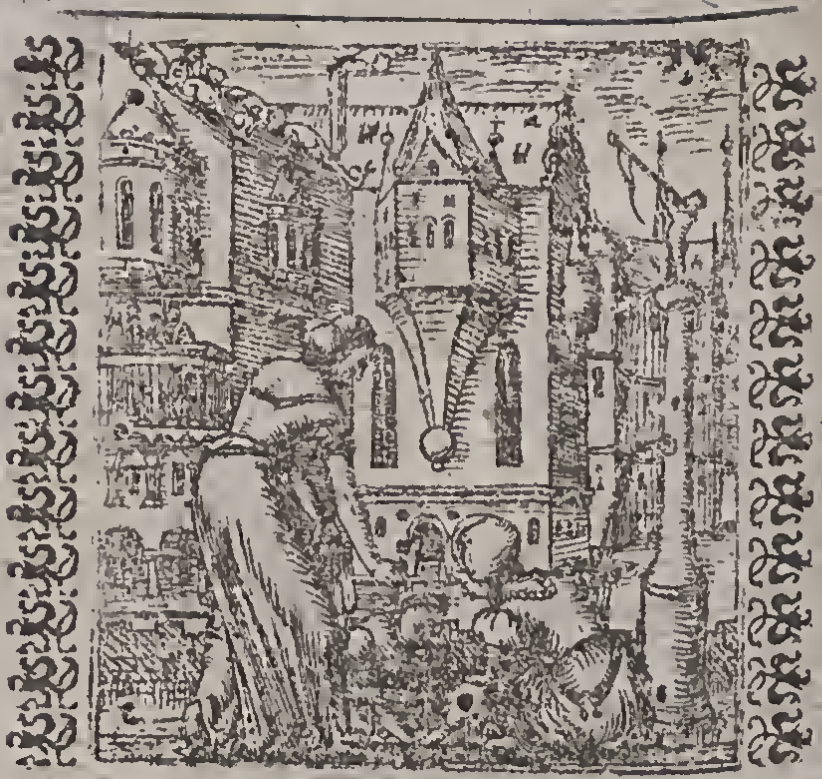

So sem Gud er sialfur eirn hreinn og heilagur Ande/ so vill hañ/ og so bydur og skipar hann øllum Mønnum/ bæde j Niuskapnum og utan Niuskapar/ ad flyia og þordast Hordoma / Frillulifsse / og allañ Saurlifnad/ z oleyfeligar Syrnder.

Fiñ Greiner høfum vier j þessu Bodorde/ ad hyørium vier eigum vel ad giæta.

1. Hvad Gud þyrerbydur z bannar.
2. Hvad hañ bydur og bipalar.

3. Hver

3. Hvor ad sie Laun peirra sm̃ hreinliga liꝑa.

4. Og hvors Straffs peir haꝑa ad vænta sem syndga a moke pessu Bodorde.

5. Og hvad vier af pessu Bodorde eigum ad læra.

Fyrsta Greinin.

Hvad Gud fyrerbiode og Banne i pessu Bodorde.

Gud ꝑyrerbydur i pessu Bodorde allan Saurugleika / allar ohreinar Gyrnder / Lostaseme / Gyrndarbruna / hvort ꝑad skiedur med Augnanna tillite / Teiknum Bendingum / Lauslæte eda odrū hættum. Hier ꝑyrerbyst Blodskom̃ / Hordomur Frylluliꝑe / Iomꝑrurkreinking / Naudgan og oll onnur saurliꝑis Verk og Giorningar / sem Syner pessa heims ꝑremia ꝛ drygia i moke Logmæle Guds ꝛ Maña / sier til stundligra og oendanligra Pꝑsla ꝛ Reꝑsinga. Soddan Otukt og ohreinleike skiedur med ꝑioram hættum. Fyrst med Augnaña tillite / ꝑar næst med Ordunū /

Í þridia mata med Hiartanu/ og seinast med Verkenu.

1. Fyrst skiedur Saurlyfted med Augunum/þegar Madureñ eda Konan lýtur Gyrndar Augũ hvört til annars/eda gefr fra sier nockurt lauslætis Teikn ǽ Merke/ hvar þyrer Madur eda Kona upptendrast til saurugra Gyrnda/so sem stendur í þyrstu Bok Moysis/ þar svo seiger/ Þegar Menëna fiólgade a Jórduñe/og þeir attu Dœtur/þa litu Guds Börn epter Manaña Dœtrum/hvórsu vœnar þœr voru. Item/ Þegar Siechem sonur Henior sa Dinam Dottur Jacobs/þeck hñ Ast og Gyrnd til heñar aþ þeirre Syn. Davíd sa aþ þaðenu sýns Nœst / eina Kviñu Lauga sig/ sem var þrýd og dœgelig / þar þyrer let hañ kalla hana til sýn. Hier siaum vier ad Synen og Augnaña Tillited hefur þessum vered Ordsök og Eþne til Syndareñar. Þar þyrer bidur David Gud/ ad snwa sýnum Augum / svo þau sice ecke uppa hiegoomañ. Og Salomon seiger/ Lat þýn Augu lýta riett fram þyrer sig/ og skima ecke med þeim. Job skriþar ǽ so eirneñ/ Sattmala giórda eg vid mina Augu/

Gen. 6. v. 1.

Gen. 34 v. 2.

2 Reg 11 v. 2. 4.

Þs. 119 v. 37.

Prov. 4 v. 25.

Job 31. v. 1.

Augu / ad eg skylldu ecke lijta til nockrar Meyar. Lijka eirnen keñer oss S. Paull ad þeir sem Christo tilheyra skule Kross festa hollded med sijnum Lysingum og Gyrndū. Og til Colossenses/Deyded ydar Limu sem erud a Jordunne/hordoma/Saurlijfe/Gyrndarbruna og vondar Gyrnder. Nier uñ æmiñer og Sprach/ þar hañ so seiger/ Sprogsettu ecke Jomþrur/ so þu verder ecke til heirra uppkveiktur/ snuw þu þijnu Auglite fra þrijdū Konū/ ok lijt þu ecke a Andlits Fegurd añara Mañaxveña/ þt frijdar Konur haþa margañ gabbad/ og þar af tendrast vond Gyrnd sem annar Elldur. J sama mata koma Konurnar morgū til Gyrnda og Saurlijfis/ med heirra Skraute og Skarke/og prijdelegum Klædaburde/ og morgu odru Lauslæte/sem vijda verdur uñtalad j Ritning uñe/og nog þiñaſt Dæme til.

2. Añañ mata skiedur Saurlijfe med Ordunum. Soddann Ord eru Klæm og Nijd og ohæþeligr Orda Muñsofnudur/ Sogur og Æþentijr/ Brunakvæde og Aþmors Vijsur/hvar aþ margur upptendraſt til Lostasemdar og sauruglegra Gyrnda/

hvad

hvad allt S. Paall þyrerbiodur og banar/
2 Cor 15 seigiande/ Jll Rada spiller godum Sidum
v. 33. Og j odrum stad seiger hann/ Lated ecke
Ephes 5 hoorarij og Saurugleik eda Agyrnd seig-
v. 3. iast fra ydur / sem heilogum ei hæfer/ eige
helldur skiemelig Ord/ þyþlsleyt Skraf eda
Vieskne.

3. J þridia matta verdur þesse Synd
drygd og þramen j Hiartanu. Þviad þo
Neimurinn hafe og hallde jllar hugsaner
ecke þyrer Synd/ þa dæmer Gud odruvijs
þvi hann vill hafa hreint Hiarta. Vm
soddann Nordom eda Saurlife Hiartans
talar Christur hia Gudspiallamannenum
Matt 5 seigiande/ Til þeirra gomlu hefur vered
v. 27 28 sagt/ Þu skallt ecke hora/ En jeg seige
ydur/ hvor sem litur vockra Konu/ til ad
gyrnast hana/ sa hefur allareidu drygt
hoor med henne j sinum Hiarta. Jtem
Math 15 Seiger Christur j odrum stad/ Af Hiar
v. 19. tanu koma jllar hugsaner/ Mord / Hoor-
domur/ Saurlifnadur/ ⁊ et. þetta er þad
Manen saurgar. So lesu vier j Judith bs.
Jud. 12. Bok/ ad Holofernis Hiarta vard upp
v. 17 kueikt af Gyrndarbruna til Judith/ og
bad hana ad setiast nidur/ drecka ⁊ giora
sig glada

sig glada. Hier vid varar oss Jesus Syrach/ þar hann so talar/ Sit þu ecke hia annars Manns Konu/ og tak hana ecke j Fadm/og haf ecke samdryckiu med henne/ svo hiarta þitt hneigest ecke til hennar/ þitt Sinne verde ecke fangad. So lesum vier ad Hiarta Abimelech vard vpptendrad ad þeirre Nrosan sem hans Nefdingiar hofdu hælt og hrosad Saru Abrahams huskrw þyrer honum. Syr. 9. v. 10 11 Gen. 20 v. 2.

So eigum vier nu ad þordast Hiartans Nordom og allan Ohreinleika/ þviad Gud dæmer ecke epter þeim ytra Heilagleikanum/ helldur epter Hiartanu. Sie Hiartad hreint / þa er allur Madurenn hreirn. I þann mata dæmde Christur þann Synd- ara j Musterenu Riettlatan/ sem eingenn Godverk hafde/ enn hafde þo hreint Hiarta/enn þordæmde hinn annan med ollum sinum godum Verku s hafde drambsamt Hiarta/ og hrosade sier af synum Verkum/enn þorsmade adra. Og Salomon seiger/ Ad DROTTenn hate þod Hiarta sem umsyngst med illum hreckium. Luc. 18 v. 14. Prov. 6 v. 18.

I þiorda mata skiedur Nordomurenn og Saurlifnadurenn med Verkenu / þad þarf

þarf ecke vtskyr[illegible]ingar vid/þar til eru Dæmi
eñ þorn og ny/og meir eñ Daglig. I þeñ
Gen 19. v. 36. añ mata syndgade Loth med badum sýne
2 Reg 11 um Dætrum. David med Bersabe Brie
v. 4. eigeñ Kviñu. Amnon med Thamar sínne
2 Reg 13 Systur. Sichem med Dina dottur Ja
v. 14. Gen. 34. cobs. Sa Israelete med þeirre Lausakonu
v. 2. Casbi. Allar soddañ Synder og Giörd
Num. 25 er eru í mote þessu Bodorde/þar þyrer ber
v. 6. oss soddañ ad þlya og þordast/ og lifa þei
lagliga/og ad hvór og eim vardveite sitt
1 Tess 4 Kier (sín eigeñ Lykama) í Helgan ✝ Heid-
v. 3. 4. re/enn ecke í Gyrndarbruna/ so sem heid-
ingiar þeir af Gude ecke vita.

Og med þvi ad Nordomureñ og Saur
lifnadureñ verdur þyrerbodeñ/þa verdur og
so hier þyrerboded allt þad sem Mañe kañ
ad verda Ordsók og Tilefne til soddann
Synda/og af hverju soddan Synder opt
ast koma og kvikna.

1. Þar er þyrst ad reikna Idiuleyse/sem
er Root margra Synda/ Enn þo hellst
Saurlifnadarins. Epterdæme giefur oss
David/þa hañ dro ecke vt í Strýd med
2 Reg 11 v. 1. 2. sínum Ners Nefdingia Joab/ heldur la

heima

heima j Jerusalem/og stod upp/ siñ Texte-
enn seiger/ og spatierade uppa Takenu a
sijnu Kongligu Huse. Eñ hefde hñ ver-
id j Stryde/ þa hefde hañ haft añad ad
giøra. Somuleidis og Bersabe/ hefde
hun vered heima j Hvse sijnu/ vid Rock
og Snælldu sijna/ og ecke aff Idiuleyse
geinged burt ℣ laugad sig þar nærre Kong
sins Hvse/ þa hefde þad ecke skied sem
skiede. Nefde Dina Dotter Jacobs vered
heima/ ℣ ecke geinged ad skoda þess Lands Gen 34.
Dætur/ þa hefde hun hallded Sæmd sine v. 1. etc.
℣ Æru/ þa hefde ℣ ecke sijk Dlucka epter
komed/ sem þar aff kom/ bæde yfer Stad
enn Sichem/ og so hefnar Brædur. So
er nu Idiuleyse opt og osialldañ morgũ
Ordsøk og Tilefne ad þeir þalla j
þessa Synd.

2. Onnur Ordsøk og Efne til þessarar
Syndar er Dryckiuskapur/ og Ofdrycki
þad kienner oss Dæme Loths sem druckeñ Gen. 19
lay med bædum sijnũ Dætrum. Aff þvi v. 32.
ad Nolofernes drack sig druckeñ og hurade Jud 12.
sier ad sofa hia Judith/ þar fyrer miste v. 4.
hann bæde Lijf og Neidur. Nier fyrer

ammuner

amiñer og vidvarar oss S. Paall/ ad
Eph. 5. vier skulum ecke giöra oss druckna/ þviad
v. 18. þar af kome saurugt framferde. Fleyre
Epterdæme skrifast hier ecke/ þau finnast
vel ef leitad verdur.

3. Danslæte/ Kvedskapur/ Mansongvar
Afmorsvisur/ Brunakvæde/ med allskonar
udum Afmorslætum og lausligu Fram-
ferde/ er optsinnes Sek f Efne/ til þessar
Syndar/ Hvad allt Men ættu ad flyia
og fordast/ þviad hvor hann fordast Ord-
sok til Syndarenar / sa fordast Syndena
sialfa/ og dryger hana ecke.

Annar Grein.

Hvad Gud biode og bifale i þessu Bodorde.

Fyrst vill hann hafa eitt hreint Hiarta
f klaart an Lostasemdar f Syndarbruna/
þvi slikt hæfer ecke Guds Bornum/ Hi-
artad skal standa a mote og hrinda fra sier
saurugum Hugrenningum/ og liotum Verk
um/ þviad þad er Guds Vilie/ ad Mad-
Lev. 11. ureñ sie Heilagur/ epter þvi Gud er sialf-
v. 45. ur Heilagur/ þviad ef Hiartad Mannsins
er hreint/ þa er allur Madureñ hreiñ.

Þar nest

Þar næst vill Gud / ad aller Lider og Limer Mannsins sie hæfder til þess sem er hreint og heilagt/ en ei til annars/þar þyr er eigum vier ad sijra vórum Lidum og Limum/og hafa þa j Taume/Augun svo þau horfe ecke a þad sem saurugt er/Hend urnar ad þar take ecke a því / Munen ad hann mæle og tale þar ecke um/Fæturn ar ad þeir gange ecke þar til / Eyrun ad þau heyre ecke þar uppa/ snøgt ad seigia. Þad er Guds Vilie ad vier lifum hreinferdugliga / hæverskliga/ sidsamliga j Ordu og Gierdu/og allre Umgeingne Og ad hvór og einn vardveite sitt Ker/ Sal og Lykama/ j Helgan og Heidre/en ecke j Gyndarbruna/ svo sem Heidingiar/ þviad vorer Lykamer eru Guds Mustere/ og þess Heilaga Anda/ sem vier hofum af Gude.

1 Tess 4. v. 4.

2 Cor 6. v. 16.

Þridia Grein.

Hvór eru Laun þeirra sem hreinferdugliga Lifa?

Þad seiger Christur j Gudspiallenu Ad þr skulu sia Gud sem eru hreiner j hiarta/ þad er/ þeir skulu þinna Nad hia Gude/

Matt 5 v. 8.

og þa eilyfþa Sæluhialp. Lyka eirnenn
haþa þeir Guds Blessunar ad vænta og
Gen 39 verndar sem eru hreinlyfþer. Nugleidum
v. 8. dæme Josephs/ Fyrer þad hann var so
hreinlyfþur/ ad hañ villde ecke samþickiast
Potiphars Nustru / þa hun lockade hann
til Syndar og Saurlyfþis/ þa gaf Gud
honū syna Blessan/ so ad hañ haþde Lucku
j ollum Greinum/ og vard upphafenn til
Kongligrar Bifalningar og Tignar. Iu-
dith vard lofud og prysud fyrer þad/ ad
hun med þorsialligu Rade syns Hreinlyfn-
is Frelsade Borgena Bethuliā fra Holo-
phernis Hende/ e kallast/ Korona Jeru-
Jud 15 salem/ og Glede Israel/ og Soome alls
v. 12. Israels Lyds. Þa hreinlyfþu Susañā frel
45 46. sade Gud fra Juda fyrer hond Danielis
& etc. þvi hann er Gud allra þeirra sem hrein-
ferdugliga lifa. Maria fieck þa Nad og
Blessan af Gude fyrer sitt Hreinlyfþe/ og
syna Gudrækne / ad hun fram yfer allar
Kviñur og Meyar j Heimenum vard vt-
valen ad vera Moder Heimsins Lausnara
JESu Christi/ epter Eingelsins Ordū s
Luc. 1. hañ sagde/ Ottast þu ecke Maria/ þviad
v. 30. þu hefur

þu hefur funded Nad fyrer Gude. Phineas Kieñemadur Sonr Eleasar hatade þad andstyggeliga Saurlyfe eins Manns aþ Israel / og eirnrar Moabitiskrar Kvinnu og lagde þau j gegnum med Spiote i þra Skemd^r Verknade/ꝛ vandlætte so vegna Guds/ þad lyfkade Gude so vel/ ad hann talade so til Moysen/ Sia / eg geþ hönum Frid mins Sattmala/svo ad hañ og hans Afkvæme skal haþa Sattmala eilyfs Kenemansskapar / aþ þvi hañ vandlætte vegna sins Guds/ꝛ forlyfte fyrer Israels Sonu. Num 25 v. 12.

Og j Openberingar Bokenestend ur so/ Þesser eru þeir § ecke hafa af Konunum saurgast/ þviad þeir eru Jomfrur/ og fylgia Lambenu/ hvort sem þad fer. Apoc 14 v. 4.

Fiorda Grein þessa Bodords er umm Straff ꝛ Repsing þeirra sem Syndga j moote þessu Bodorde.

Vier lesum j fyrstu Book Skopunarenar/ hversu ad Gud klagar yfer þeim sem þalifou j Heimenum / þad þeir toku sier Eigenkonr/ecke epter Guds Skyckan/ helldur hveriar þeir villdu/og Gud sagde/ad Menn villdu ecke lyda ad Guds Ande ad- Gen. 6. v. 1. 2.

vistade þa / og ad Guds Børn sæu med Mannana Dætrum / þvi jdradest Gud / ad hann hafde Manen skapad / og villde hafa afmad Manen af Jordune / og allar Skiepnur / hefde Noe ecke funded Nad hia Gude / so ad Gud vardveitte hann sialfann attunda j Orkene / med þeim Skepnum sem j Orkene voru med honum. Med þessu hætte eydelagde Gud alla adra Men j Heimenum / og allar skiepnur sem lifande voru a Jordune / vegna syndsamligra Gyrnda. Vm þetta Bodord hefur Gud sett ad gefed eitt strangt Logmal / seigande hvor sem hoorast m3 annars Mans Eigenkonu / hann skal vissuliga deya / bæde hoorkonan og hoorkallen / af þvi hann hoorade est med Eigenkonu sijns Næunga. J sama Capitula talar Gud um allra handa Saurlife ad Bloodskamer. Og j þimtu Moysis Bok stendur svo skrifad / Ef nockur synst med þvi / ad hann liggur med þeirre Konu sem hefur sin eigen Mann / þa skulu þau bæde deya / og þu skallt j burt taka þad vonda fra Israel. Ef Jomfrw er Trwlofud nockrum Manne / og einhvor hitter hana j Stadnum / og liggur hia henne

Gen. 7. v. 21.

Lev. 20 v. 10.

Deut 22 v. 22.

þa skulu

þa skulu þr leida þau bæde wt fyrer Port-
eñ Stadarens/ og gryta þau bæde j Hel/
hana þyrer þad/ad hun hropade ecke / þar
hun var jnnañ Stadar/hañ fyrer þad / ad
hñ skañade Festarkonu Maunga sijns. Og
þu skallt taka j burt þad illa af Jsrael.
Jtem/ Ef Madur tekur eina Mey til
Eckta/ og finur ad hun er af ódrum spillt/ eod. Cap
þa skal leida hana wt fyrer Dyrnar a sijns v. 20.
Fódurs Hwse/ og Folked j stadnum skal
gryta hana j Hel/af þvi hun giórde sodan
Heimsku j Jsrael/ ad dryg de Hooran j sijns
Fódurs Hwse/ &c.

Vier lesu hyorfum ad Jsraels Syner dryg-
du Horan med Moabitana Dætrū/Hvar Num 25
þyrer Gud baud ad uppheingia alla þij v. 1 etc.
Hofdingia Jsraels Sona. Og j þeirre
Plægu þiellu xxiij þusunder Manna/
og su Plæga stillteft ecke þyrr eñ Phineas
Sonr Eleasar/lagde med Spiote j giegn
um þau bæde sem Saurlifad þrømdu/
Hvar þyrer Gud mælte vid Mohsen /
Phineas hefur sniued minne Reide fra Js-
raels Sonum/j þvi hann vandlætte mina
vegna/So ad eg j mine Reide ecke skylde
afmæa Jsraels Som.

Hyorfu grimliga Gud straffade Sodo-

mam og Gomoram / og sokte þeim med
Elde og Breneſteine aþ Nimnum oþan/
Gen 19. v. 24. þyrer sokum þeirra Norana og onættur-
ligra Synda/ þad lesum vier j fyrstu Bok
Gen. 20 v. 18. Moysis. Item / hversu ad Abimelech
Kongur vard hardliga sleiginn aþ Gude
og plagadur og allt hans Hws/ þyrer þad
hann hugde sier ad taka til sijn Soru
Abrahams Nustru/ og hefde dauda daed /
hefde Abraham ecke bedet til Guds þyrer
Gen 34. honum. Nemor og hans Sonur Sichem/
v. 25 26 med ollum Bæiarmennum voru j Hel slegn
er vegna þess ad Sichem hafde freinkt
Jud 19 v. 2. 20 Dinam Jacobs Dottr. Allur kynþættur
c 35. Beniamin var hart nær j Hel sleigen og
eydelagdur/ þyrer sokum þess Skiemdar-
verks sem nockrer ogudleiger Men giordu
vid Levitans Kvinnu. Nyggeligt er ad
lesa hversu þungliga David var straff-
adur aþ Drottne þyrer hans Nordom og
Mandrap/ þa Gud liet Spæmanenn so
2 Reg 12 v. 9. seigia til hans/ Þu hefur j Hel sleged
Vriam med Sverde Amons Sona/ ok teked
hans Kvinnu þier til Hustrur. So skal
nu Sverded ecke ganga af þijnu Hwse æf-

enliga/

enliga/Eg vil lata koma Olucku yfer hig
og hitt hws/ og eg vil taka hýner Kvin-
ur fyrer hiną Augum/ og giefa þær hiną
Naunga/ so hañ skal sofa med þeim j al-
giortu Solarskine hvi þu giörder hitt heim
ugliga/ enn eg mun giöra þetta openber-
liga fyrer Augum allra Israels Sona/
Hvad og skiede/ ad Absalon hans eigenn
Sonur reiste Tiald uppa husþake mockru/ 2 Regr. 16.
og la þar med öllum sijns Födurs Frillum v. 22.
j Augsyn alls Israels Folks. Slik Dæme
þinast nog j Historium og Sagnabokum
heidenna og christna Manna hvorsu Gud
hefr alla tijma straffad Hordoma & Frillu
lifse/ Blodskamer/ og allann Saurlifnad/
ad/ anad hvort sialfur/ eda þyrer verallds-
liga Valldsmenn/sem þad eiga ad giöra
so sem Postulinn skrifar / seigiande /
Hordoms menn og Frillulifis Menn mun 1 Cor. 6.
Gud dæma/ þad er/Verde þeir ecke refst v. 9.
er og straffader hier j Heime af verallds-
ligu Valldi / þa vill Gud sialfur þeim Gal. 5.
refsa. Þar þyrer aminner heilog Ritning v. 19.
oss allvijda/ ad forda Saurlifis Synd- Eph. 5.
ernar/ og vokkar/ ad þeir sem þar dryg ia/ v. 5.
skule ecke erfa Guds Riike.

Fimta Grein þessa Bodords er um þad/hvad vierei um ad lœra aþ þessu Bodorde.

1. Fyrst skal hvor og eirn sem veit sig j þessare Synd sekan/ jaꝛta og vidurkiena sijna Synd fyrer Gude / med alvarligre Jdran/ og aþ ollu Hiarta bidia Gud um Nad og Myskun og Syndanna Fyrergiefuing/so þramt sem hann vill ecke verda bæde stundliga og eilijfliga þar þyrer straffadur og refsstur.

2. Þar þyrer skulum vier þylgia Lærdome og Radi S. Pals/ þar hann seiger. 1 Cor 7 v. 1. 2. Þad er gott fyrer Mannenn ad hafa sinerte konu / en fyrer sokum Frillulijfis (ad Menn dryge þad ecke) þa hafe hvor og eirn Madur sijna eigenkvinnu/ og hvor og ein Kviña hafe sinn eigenn Mann/ þvi ad betra er ad giptast enn ad brenna. So er nu Guds Vilie / ad Menn skule annad hvort halda Hreinlijfe og lifa hrein þerdugliga / ellegar giefa sig til Hionabandsstiettar/ hvor ad er so sem Lœrunng þyrer saurugu Gyrndarbruna.

3. J bridia lage vill hier vera þerf og Naudsyn a christeligre Bœn/ so ad vier

æ og alla Tijma bidium med þeim hei-
laga David/ DROTTeñ/ skapa eitt hre- Ps. 51.
int Hiarta j mier/ og geþ mier nyañ stodug v. 12 13
añ Anda/ kasta mier ei þra þijnu Auglite/
og tak ecke þinn heilaga Anda fra mier.
Giere þar þyrer hvør Madur Idran / og
Yþerbot/ og læte þad skie aþ Nug og Ni
arfa/ og læte sin verduga Avexte Idran Luc. 3.
areñar/ og bevijse hana med Fostu og Bin- v. 8.
dinde med graatande Tærum/ so sem Gud-
skipar hia Spæmañenum/ og sundurrijf
um vor Hiörtu/ eñ ecke vor Klæde/ og snu- Joel 2.
um oss til DROTTens þvi hañ er Næd- v. 12.
ugur / Poleñmodur og Myskunsamur.
So þeck David hia Gude Nad og Synd
aña Fyrergeþning/ þar hañ aþ Hiartans
Audmykt og Angre/ og med sañre Idran
medkendest sijna Synd/ og sagde/ Jeg hefe
Syndgad j mote DROTTne/ Þar fyrer gaf Reg 12
Spæmadureñ honum þa riettu Aþlausn/ v. 13.
seigiande/ DROTTeñ hefir þijna Synd
j burtu teked og þyrergeþed.

Sisunda Bodord.

Þu skallt ecke stela.

Med þessu Bodorde tekur Gud j vernd

og forsvar/og setur so sem Lœs þyrer það allt sem Naunganum tilheyrer/ og bañar oss ad stela/ eda taka þra honum nockurn hlut þañ honum tilheyrer/ eda þyrta hañ sijnu med Vielum/Svikum/Prettū eda nockrum Klokskap/so hañ þar Skada eda Tion/eda misse sitt j nockurn mata.

Þetta Bodord hefur þiorar Greiner jfir ad halda/ ad hvørium vier skulum vel giæta.

1. Hvad Stuldr eda Þioþnadur er/ og med hvørsu morgu mote hñ verdur.

2. Hvørt

2. Hvoria Blessan þeir munu þa sem eru hreiner og riettferduger j sijnū Hondlunum vid Naungann/ og hafa engvann rangann Fiarafla / helldur truliga erfida j sijnu Kalle og Em bætte.

3. Hvor ad sie Refsing og straff þeirra sīn syndga j mote þessu Bodorde.

4. Hvad vier skulum af þessu Bodorde læra.

Fyrsta Grein.

1. Þiofnadur og Stuldr kallast almeñeliga/ þegar nockur tekur edur stelur þra Naunganum leyneliga þad hañ a/ e hefur j Nug og Siñe ad þirra Naungañ þvi/ og hafa þ sier til Gagns/ hvort helldur þad er Gots eda Peningar/ kvikt eda daudt.

2. Þa er enn Þiofnadur med añadslag og kallast Sacrilegium. þad er andligur Þiofnadur/ og Kyrkiu Stuldur eda Rann hvort sem hann skiedur heimugliga edur openberliga/ so sem ad giora þeir sem taka þra Kyrkium og Guds orde þad sīn þeim hefur verid giefed edr gollded/ hvad nu

ecke alt

ecke alleinasta skiedr hia Papistum/helldur er pad lyka tydt hia peim sem Christner latast vera. Epterdæme andligs Pioß-
nadar / hoßum vier hia peim Ophni og Phineas Sonum Eli/ sem pyrer Gude ℞ Almæganum giærdu Svik j Matarßorn-
1 Reg 2 v. 12 15 um Folksins/med soddañ hætte/ Ad pegar Foomarkiöted var vered ad sioda / ka komu peirra Pienarar med Matarkroka/ og toku pad ur hvörium Katle/ sem best og Feitast var/ Og ef peir feingu pad ecke med godu/pa toku peir pad med Valde/ so og var Heliodorus Syrlands Kongs
2 Macc 3 v. 7. Pienare sendur ad taka ur Guds Kistu j Jerusalems Mustere / alla pa Peninga par voru/eñ po hñ kiæme pvi ecke fram.

3. pridia slags Pioßar eru peir sem mis klokskap og fyndugleika bara ad stela/ svo
Luc 16 v. 5. 6. sem giærde sa ranglæte Radsmadur/um hvørn skrißad stendur/ sem so klokliga stal fra synum Herra/ ad hñ gaf Skulldamon um koitt pad hañ atte ecke/ og giærde svo syns Herra Pienara Piooßa med sier.

Soddañ slags Pioßar eru stundum nockrer aß Vmbodsmonnum Fodurlausra Barna og Omaga. Lagsmeñ peirra Pioßa eru

aller peir

aller þeir sem haþa rangar Stikur/Vog er og Mælekier / eda annad þvilikt / sem Gud hefur þyrerboded/ Þier skulud (seig er Gud) ecke hondla orietti ferdugliga i Dome/med Alen/ med Vigt og Mæler. Rietta Voger / rietter Pundarar / og riett Mælekierolld og rietter Mæleaskar skulu vera hia ydur/ þvi eg er DROTTen ydar Gud. Vm soddann Þioþnad skrifar Salomon/Margheattud Vog er misjafn Mæl/ er hvortveggia þ Gude andstyggeligt. Item/ Margheattud Vigt er DROTTne svivirdelig og raung Vog er ecke god. Lev 19 v. 35 36 Prov 20 v. 10. eod Cap v. 23.

4. Fiorda slags Þioþar eru þeir sem med Rad eda Dad styrkia adra til þess/ ad stela/ eda koma þeim þar til / eggia þa þar a/ Vm soddann Þiofa talar Salomon þar hann seiger/ hvor hlutskipte hefur med Þioþnum/honum heyrer Bolvan/ og hvor hann seiger þar ecke fra/hann hatar sitt Lif. Prov 29 v. 24.

5. Fimtaslags Þioþar eru þeir sem vier kollum Þioþsnauta/þeir ed Þioþnad hylia og dylia/ hvert þad skiedur þyrer Skuld eda epter. Vm soddan Þioþnad hefum vier eitt Dæme/þegar Anna Hustru Tobiæ Tob 2. v. 20 21

haþde

hafde þeinged eitt Kid heim til sýn og Tobias Hennar Hwsbonde heyrde þad jarma/ þa sagde hañ / Siaed til þad sie ecke stoled/ þæed þad aptur heim sem þad a/ þviad ecke hæþer oss ad eta hioþstoled/ elligar ad koma vid þad. So faldi Rach el Skurdgod Fódur sýns vnder Vlþalldahælme/og sette sig þar oþana/ þegar Laban leitade og ransakade j Tialldbwdenne/ og fann ecke/ þa sagde hun til sýns Fódurs minn Herra/ reidstu ecke þo ad eg stande ecke upp j mote þier/ þviad eg er veyk af Kveñligre Edlessott/so þañ Laban eckesýn Skurdgod / hvórsu þastliga sem hañ leitade ad þeim.

Gen 31. v. 34 35

6. Siotta slags Þioþar eru þeir sem kaupa hioþstoled vitande/ eda þiggia/ hvørier vel meiga reiknast med Þioþs Nautū sem strax var ūmtalad.

7. Þad er og hioþnadr j siounda mata þegar Børneñ stela þra Forelldrunum sýn um/ og soddan Stuldur er bæde a mote þiorda og siounda Bodorde. Hier um skrifar so Salomon/ Hvór sem tekur nockud fra Fódur sýnum og Modur / og seiger þ vera ongva Synd / sa er Lagsmadur Fordiarfarans.

Pro 28. v. 24.

2 Attunda

8. Attunda slags Þiofar eru otrwer Þienarar/ Þiñumenn og Þiñukonur/og aller Verkmeñ og Daglaunarar/ ſ Otru og Dygd ſyna ſynū Hœrſbœndū/ j þeirra Fraveru/um hveria Chriſtur talar j Gud ſpiallenu/Dg hotar þeim hœrdum Neþnd um ſem otruer þinnaſt. Eins er um allra handa Embœttismenn og Vmbodsmenn/ og odyggva Kaupmeñ og ſvikſama/ſem j Kaupū og Sølū/Skiptū og Bÿtū ſelia Þals/ j hvorn helſt mata ſem þad kiemur þram. Þar um talar S. Þall ſeigiande/ Lūgeñ ſvÿke siñ Brodur eda Nauunga j nockre hōndlan/ þt Gud ſie þeſſ hefnare. Luc 12 v. 45. 1 Theſ 4 v. 6.

9. J Nÿunda mata er þad og Þioþnad ur/ ad ſelia Menn j burtu / Vm hvorn Þioþnad Gud ſialfur talar þyrer Munn Moyſis og S. Þals/ og lÿka eirneñ vor Landslaga Book. Exod 22 v. 16. Deut 24 v. 7. 1 Tim 1 v. 10.

10. Þa eru tyunda slags Þiofar þeir/ um hveria Spamadureñ talar til Gyd- inga Folks/ ſeigiande/ Þÿner hōfdingiar eru af þallner/og eru ordner ſamlags Meñ Þiofatia/ þeir þiggia Mwtur/og leita ept er Fiegiōþum/ þeim Fōdurlauſa gióra þeir ongvan Riett/ og Maleſne Ecknunar kem

ur ecke Eſa. 1 v. 23.

ur ecke fyrer þa. (Stormæle þætte eþ ad nockur dyrþdeſt ad hneygia þeſſa Grein ad ſumum Valdsmeñum og Domendum hia oſſ) A medal ſoddañ ſlags Þioþa eru og þeir ſem kaupa oþrialſt og jlla þeinged Gotz/ þeim til Tions og Skada ſem med rietta eiga/ um hveria Þiofa David
Pſ. 50. v. 18. talar j Pſalmenum/ þegar þu ſier Þiopeñ þa hleyþur þu med hónum/ Þad er/ þu veiter hans Mæle Vernd og Forſvar/ſo hañ hallde þvi ſem rangþeinged er.

II. J ellefta mæta verda þeir mz þioſu reiknader/ ſem eru later og leider/ og viñu lauſer/ viliande heldur ſtela enn ad viña og erfida/ um hvøria Salomon talar ſeig
Prov 18 v. 9. iande/ Hvór hañ er latur j ſijnu Erfide/ hañ er Broder þeſſ ſem ſijnu fyrerþer.

Þar þyrer eg miñer Salomõ Letingiana/ og
Prov 6. v. 6. 7. ſeiger/ Þu late/ Gack þu til Maurſins/ og giæt ad hñs Vegum/ſo þu verder hygg eñ/ hvórke hefur hann Hófdingia/ Yfirboda ara nie Herra/ þo tilreider hann ſier Fœdu a Sumartijmanum/ og ſafnar þvi a Korn ſkurdartijmanum/ ſem hann ſkal neyta. Þu late/ hvórſu leinge villtu liggia/ hvónær villtu ſtanda upp af þijnum Svefne?

Sijfer

Slijker ætlu ad hugsa um þad sem Job kenner/seigiande/ Eins og Fuglarner eru skapader til þess ad þiuga/ svo eru Menn erner skapader til ad erþida. Christur baud ecke S. Petre ad taka þra vorum/þegar hønum lag a/heldur ad erþida og kasta vot Netenu. Svo eigum vier ad læra aþ ollu þessu / ad viña og erþida truliga og dyggeliga/ hvor j sijnu Kalle og Embætte sem Gud hefur eirn og sierhvørn tilkiered og kallad/og venia oss til Erþvidesins þra Vngdome/ og vera ecke so sem þeir / um hvøria S. Paull skrifar seigiande/ Vier heyrum ad nockrer ganga oskyckanliga a medal vdar/og erþida eckert/ drygia heldur sienskap / sijkum tilseigum vier og manadum þa / og biodum þeim þyrer vorn DROTTen JESu Christu/þad þeir eri vide m3 Spaklæte/ ete sitt eiged Braud. Og eþ nockur vill ecke erþida sa sk svellta. 12. Tolþta slags Piofar eru þeir sm draga dulur a Peninga og ecke hallda þeim uppe/ hvort þad er kvikt eda daudt/ Vm þesshattar Men talar Guds Logmal/ og telur upp Naut og Saude / Klæde og margt annad/hvad hellst þad er/sem annar

Job 5. v. 7.
Luc 5. v. 4.
2 Thes 2 v. 3 11. 2 etc.
Deut 22 v. 1 2.

missser og tyner / þa vill Gud ad þad skule skilast honum j Hendur sem þad a.

Exod 23 v. 4. 5. Og þa eñ framar bydur Gud / ad eþ þu þiñur Vra eda Asna Qvinar þijns villast / eda liggianda under byrde / eda dotteñ ofan j / þa skalltu forsoma þitt og hialpa hñ.

13. J þrettanda mæta telur Ritningen þa mz þioꝛũ / s. þara illa mz Guds Blessan / og onytsamliga eida sijnu Gotze / hvært þad skiedur med onytsamligum Klædaburde / Drykkiuskap eda annare / hvørre sem helst Oþneytslu og Ohoꝛe. Dæme

Luc. 16 v. 19. hoꝛum vier hins Ryka Manns / sem klædd. est Perle og Purpura / og þorkoꝛduligum Klædum / og lifde j Vellystingum og Ey. æsingum / eñ hafde sitt Gotz ecke til naud

Luc 15. v. 13. sijnligra þarfenda. J sama mæta upp. soode og vtsvallade sa þortapade Sonur ellu sijnu Gotze. Vm soddan skriꝛar Jesus Syrach / hvór hñ er miog skraut

Syr. 20 v. 10. samur / sa fordiarfast þar af / eñ hvór hann hefꝛr hægt vid / sa upphefst.

14. J þiorfanda mæta eru þeir samlags Meñ þioꝛpaña / sem taka til Laans og betala ecke / og svikia so Peninga vt af sdrũ / um̃ þessa talar S. Paull seigiande /

Ad eingen

Ad eingeñ skule añañ svykia j nockre hönd- 1 Thes 4
lan/þviad Gud vilie þess fullkōliga hefna. v. 6.
Þeir Syndga og j mote þessu Boderde /
ſ ganga j Borgun sier og odrū til Ek-
da/uñ hveria Syrach so talar/Gack ec- Syr. 8.
ke j borgun yfer þitt Megn/eñ eþ þu giör v. 16.
er þad/þa hyxa þu ad bitala. Og enn
seiger hañ j odrum stad/ Ad ganga j Borg Syr 29
un / hefur marga ryka Menn fordiarfad/ v. 24.
Item/Læna þijnum Nauunga/þa hönum 2 etc.
liggur a/ Og þu hiñ añar gialld þad apt
ur j akvedeñ Tijma/og höndla ecke svikſom
lega vid hañ/so þiñur þu alla Tijma þijna
Naudþurft.

15. J þimtanda og sijdaſta maata reikn-
aſt þeir med hioþum/ sem eru þurþameñ
og Betlarar/og ganga Hus þra Huſe/ og
vilia ecke viña/ liþa vid Blood og Sveita
añara / gieta þo uñed sier Mat og Føt.
Vm þess hattar Menn talar Syrach/ Syr 29
Þad er skaminligt Lijferne ad þara a Hus- v. 30.
gang/ Og eñ seiger hañ/Gef þig ecke til Syr 41.
þurþamans Stiettar/ þt betra er ad vera v. 29.
Daudur/eñ fara a Huſsgang. Slijkum
Hwſsgangsmonnum og letedreingium / og
Noarum og Lausakonum ætta Valdsmeñ/med

meñ/med Rade ꝛ Tilstyrk añara buande Mana/burt ad koma/ edalata þa svellta sem ecke vilia vinna.

Fleyra slags Þioþa vil eg ecke uppreikna/eñ Suma ꝛ Mergr Mals er þetta Gud vill endeliga ad aller Meñ skule lifa j Otta ORDETens/med Riettvisse ꝛ ærliga hvor vid añan breyta/ hvor og eins j sinu Kalle og Embætte/ og vona uppa ORDETeñ/og vera til Frids/ og lata sier nægia sina Lucku/ꝛ hafa ecke j þram me slikar oheyreligar Synder / sem nu hefur vered umtalad/Rans eda Stuldar eda Svika eda orietteligs Fiaraflа/ sem j þessu Bodorde er þyrerboded og bañad.

Auñur Grein þessa Bodords.

Hvor Blessan þeim skule veitast sem erþida dyggeliga/ og eru truer j sinu Kalle ꝛ Embætte.

Þar um skrifar David j Psalmenum
Psal. 1. v. 1. 2. seigiande/ Sæll er sa sem ecke er j Radu med þeim ogudligu/ og ecke stendur a veige þeirra syndugu. Og j vorum stad seiger
Ps. 128 v. 1. 2. hann so/ Sæll ertu sem ottast Drottenn/ og geingur a hans Vegum/ Þu munt nærra

þig af

þig af erfide handa þiña/ Sæll ertu og þier mun vel vegna. Epterdæmeñ hæfu vier aþ Abraham Isaach og Jacob/ þeir haþa alla sína Daga erþidad og uñed/ og Gud hefur milldeliga og nogliga blessad þeirra Erfide. Med sama hætte vill Gud hialpa oss/ og lata oss þa vora þorf og Lifs Næring/ og Atvinñu/ eþ ad vier dyggeliga stundum vort Kall ℣ Embætte.

Nier mætte einhvør svara og seigia so Jeg vinn og erþida Bake brotnu/ og þo vill mitt Buskaparlag ganga stirdliga/ so eg hefe ecke Atvinnu þyrer mig og mína/Þvi neydest eg til ad hialpa mier hvørneñ sem eg kañ.

Þu aumur Madur/ veistu ecke hvad Salomon skrifar/ Blessan Drottins giórer Meñ ríka/ Ahyggiulaust/ Og David seiger/ Ríkedomur og noglig Nærúng skal vera i þess Manns hvse/ s ottast Drottiñ. Þar þyrer gieþ giætur ad/ eþ ad Gud vill ecke gieþa þier sína Blessan/ og ærliga Atvinñu/ þa skiedur þad(kann skie) þyrer þa Grein/ad þu ottest ecke Gud/ og ert Skalkur j hús Auglite/ elskar ecke þiñ Naunga/ ert Myskunarlaus vid Fatæka/

Prov 10 v. 22.

Psa 112 v. 3.

og ranglætur j þyÿnu þrāmþerde og Bw
skaparlage/ elskar ecke Gud nie hÿs Ord
og hier þyrer verdr þu (kañ vera) aþ Gude
straffadur med Armod ꝛ Fatækt.

Þar næst er Fatæktenn og Luckuleysed
morgū Straff umlidenna Synda/ so sem
Bok Sp þar stendur/ Hvar med eirn eda añar synd
ekēñ. 11 gar/ þar med mun hañ straþþadur verda/
Hvad er tÿdara hia þlestum þeim sem vnd
ergiefner eru/ eñ ad vera otrwr / þiona
med odygd sÿnum Hwsbœndum/ og stela
þra þeim naliga leynt og liost/ Þat þyrer
nær þeir enu sømu skulu sia þyrer Bw
skaparlægenu / þa þa þeir eins Vinnu
þolk og Þienara/ sem þeir haþa vndir ver
ed/ eda þeir haþa øngva Lucku j Bw
skaparlægenu.

Lÿka eirnenn med þvi Gude er þÿn
nattura kunnug/ þa ma skie/ Ef þu yrd
er rÿkur / ad þu mannspillest og verder
agiarn þieller j Freistingar og Snærur/
og skeyter ecke um med hvørju mote þu
Fiarens aþlar/ hvort þad skiedur mi raun
gu eda rietta/ og verder so glaradur um
sÿder med þeim rÿka Maþe.

Morgum

Morgum lætur Gud Fatæktena vera so sem Jdranar predikun til Saluhialpar so sem þar stendur/ Drottin/ J Mot- Esa 26. gangenum leita Menn þijn/ og þegar þu reþsar þeim/ þa akalla þeir þig af hiarta. So skalltu nu þar fyrer lyda og bera Þolenmodliga þyna Fatækt og þott þikt Broskaparlag vilie stirdliga gaga. Ottast Gud og vertu þrom̃ur og dandis/ vona þu uppa Drottin̄ og kasta þinne Ahyggiu uppa hann/ hann mun ecke ynergiefa þig/ So sem David seiger/ Vngur var eg/ og nu er eg gamall ordenn / og sa eg Riettlatan̄ alldrei yþergiþann/ og ecke helldur hans Nidia a Vonarvol fara. v. 16. þs. 55. v. 23. þs. 37. v. 25.

Þridia Greinen.

Hvilijkt Refsingar Straff koma mun yþer þa sem briota aþ þessu Bodorde.

Vm Straff og Reþsing þioþnadarinser liost hvad Moyses hefur skrifad / Exodi 22 Cap. og vijsar / Sa hann stal Naute eda Saud/ skylde bitala fimfallt Exod 22 fundum þerfallt/ stundum tuefalldt/epter v. 1. 3. Atvikum/ enn halda þo Lyfenu. Enn soddan sinkindar Logmal hefr Gud Mos

am giefed Tæum til Strakskap ꝛ skuld ꝛ
hvar þyrer ad veralldliger Herrar ꝛ Hefd
ingiar hafa orded ad herda Lægmaled/og
straffa þessa Synd med Dauda/ og stor-
um Fiar vtlætum/ so sem vier lesum i
Josuæ 7 Bok Josuæ / Ad eirn Madur sem hiet
v. 1. 20 Achan / stal af Herfangenu kostuligre
Babyloniskre Kapu/ og tveimhundrud
Silfurpeningum/ og eine Gullstungu/ sem
var 50 Silfurpeninga verd og grof þad
i Jord nidur i Tiallde sinu/ þa liet Gud
hans Refsing vera þessa / ad aller Isra-
els Syner gryttu hann i Hel/ og brendu
hann upp ad biortu Bæle med Sonū hūs.
og Dætrum/ Yxum og Asnum og ollu
þvi sem hann hafde. Enn S. Paull leggr
ur myklu þyngra Dom a þesshattar Menn
1 Cor 6. og seiger/ ad þeir mune ecke erfa Guds
v. 10. Riike. Og Spamadurenn Oseas klagar/
ad a sinum Dogum hafe Lygar/ Nordom
ar og hiofnadur/ Balld og Yfergang þre-
inged / og spær þar þyrer ollu Landenu
Hosee 4 illu/ seigiande Þvi skal Landed standa aum
v. 3. liga / og Landsins Innbyggiurum skal illa
vegna/ þvi Dyrenn a Mörkenne/ Fuglarner i
Loptenu / og Fiskarner i Siounum skulu
burttekner

burttekner verda. Og med þvi þiofnad uren er ecke alleinasta skadligur Nlutur/ helldur og eirnen skamligur þyrer Gude og ærligum Monum/ Par þyrer giora þr rieft sem hñ straffa epter riettum Logum/ hiner rangt sem Stuld og Þioþnad ecke vilia straffa/ helldur sia j gegnum Fingurnar med Þioþum og Strakum/ og læta þa oreþsta vera.

Fiorda Grein.

Hvad vier læra eigum af þessu Bodorde.

Fyrst eigum vier og meigū læra oss Synduga og Seka svo j þessu Bodorde sem odrum/ bæde j eirn mata sem añan/ og þo ad þesse Synd med þlegrum odrum sie andstyggelig og smanarlig/ þa hofum vier þañ sem þyrer vora Skuld er smanarligur orden/ sem er JESum Christum hañ talar so hia Spamañenum/ þiña veg ha heþ eg forsmanena þolad/ mitt Auglit var fullt Kiñroda. Latum oss nu þar þyr er iñþlya til JESum med señu trunadar Krauste til hans Nadar og Myskunar/ so ad hann vegna sinnar Forsmanar og sijns Kiñroda sem hañ vard ad lijda/

pſ. 69 v. 8.

Straff og Reþsing vorra Synda/sem oss med riettu ber ad lyda/ bæde þessa Heims og annars.

Þvi næst skulum vier aþ þessu Bodorde þad læra/ad halda oss og vorum Bornū til Binu og Erþidis / og lata þau ecke uppalast med Idiuleyse / Lete og Slen-skap/svo þau kunne med einhveriu Hand-verke og ærligu Binulage ad aþla sier og sinum Næringar Atvinnu og Upphelld-is/eñ ecke med Stulde/ Þioþnade eda ōr-um ovidurkvæmeligum hætte. Naþande so Raad Jesu Syrach þar hann seiger/ hvör med sinu Erþide sig nærer/ og lætur sier þar med nøgia/sa hefur sinnan nædug eñ Lifnad/þad kallast ad finna Fesiod ōll-um Fesioodum ædra. Salomon hefur riettelega hitt hier a i sine Bæn/þar hñ so bidur/ DRotteñ gef þu mier ecke Fatækt eī helldur Rikdom/helldr lær mig fa mīn deildañ Verd/ellegar mætte skie eg æpnt ade þier/þa eg er mettur/ og segde/ hvör er DROTTeñ/ ellegar ep eg er örfatækur/ þa mætte skie ad og stæle þyrer mig / og forgripe mig a mins Guds Nafne. Þeir sem broted haþa af þessu Bodorde/skyldu

Syr. 41 v. 18.

Pro. 30 v. 8.

giørg

giora so s S. Paall radleggur ẽ skipar/ hvór sem hefur stoled / hañ skele ecke leingur/helldur erfide hañ ẽ giöre uockud gott med hóndunum/ uppa pad hañ hafe nockud ad veita peim sem purfande eru. Ephe 4 v. 28.

Affunda Bodord.

Pu skallt ecke bera falskañ Vitnisburd j mote pijnum Naunga.

Gud er

Gud er eilyfliga heilagur/ og ſañorður / þar þyrer kann hañ ecke ad lyda/ ad hñs Børn venie ſig vid Lygar/ Oſañinde og Bakmælge leynt eda lioſt/ heldur tale Sañleikann og hvad riett er. Gud hefur ſied þyrerþram̃/ hvad obætanligañ Skada þolſk og lygenn Vitne kuña ad giera einum ẽ odrum. Þyrnar ẽ Þyſlar ẽ Noggormar ſtinga ſært/ og veita þau Sær/ ſem þvona rotna og ſvyda ſært / Enn þeir ſem ſtinga Æru ẽ Lyþ og Gots fra Mañe/ þeir ſtinga myklu ſærara.

Fiñ Greiner hofum vier ad gaumgiæfa j þeſſu Bodorde.

1. Hvad Gud þyrerbydur og bañar.
2. Hvad hañ bydur og bifalar.
3. Hvor Laun þeir ſkulu fa ſ fordaſt Lygarn"/ ẽ hallda ſier vid Sañleikañ.
4. Hvort ad ſie Straff falſkra Tungna og Liugvotta.
5. Hvad vier læra eigum af þeſſu Bodorde.

Fyrſta Greinen.

Hvad fyrerbydur Gud og bañar j þeſſu Bodorde?

Fyrſt

Fyrſt þyrerbydur Gud hier Baktal og Bakmælge ſeigiande/ Vertu ecke baktalare a medal þíns Folks. Og Jesus Syrach ſeiger/ Ver ecke ſögvijs/ og bakmælltu ecke med þíne Tungu/ Eirn þiofur er ſkadſigur Hlutur / enn þo er bakmælugur Madur myklu ſkadſamare/ reikna þad ecke fyrer klient/ hvört þ er myked eda lijted sem þu talar ödrum a bak/ þviad ſlijkur Bakmælare verdur endeliga til Skamar. Item/ Madur kann ad tala sier til Heidoms/ og hann kann ad tala sier til Skamar. So skal nu hvor christenn Madur hugsa um þad/ ad Dioßullim var j Opphaße Lig are og Mordinge/ so sem Christur vottar um hann / Og er Fader Lygemar/ þar þyrer somer þad ecke ad ganga j hans Fotspor. Þañen þyrerbydur nu Gud j þessu Bodorde/ allar Lygar ℣ Osannde ell raung og þolsk Vitne/ Naunganum j mote / so sem vier lesum um þa Nøßud straka sem bæru Vitne j mote Naboth/ so ad Achab Kongur og Drottningenn Jessabel skylde hellour fa Naboths Vingard. ¶ J sama mata þramleiddu Gyding ar tuo Lingvotta j giegn Herranum Christo og sneru

Lev. 19 v. 16.
Syr 5. v. 16.
Joh. 8.
3 Reg 21 v. 13.
Mat 26 v. 60 61

og sneru hans Ordum i ranga Meining/ þar Christur talade um Musterе sýns Lykama/ ad þad munde nidurbroted verda og uppreisast aptur a þridia Deige/ þa wtløgdu þeir hans Ord / ad hann hefde talad um Musterеd j Jerusalem sem med Høndum vær giort.

Med same mote skiedur tydt og opt ad einþalldra Manna Ordū verdur snued j adra Meining / og ecke þærd j þa Meining ū þau talud voru/ heldr j vestu meining/ saklausū til Skada og Skamar. J þennann mata voru Liugvottar þeingner til j mote Stephano þyrer Raadenn j Jerusalem/ sem sogdu/ Vier heyrdū hann seigia ad JESUS aþ Nazareth skylde þenan heilaga Stad ſ Lögmaled nidurbriota/ og umbreyta þeim Setningum sem Moyses hefur oss giefed/ Og epter soddan þalskre Klogun/ vard Stephanus til Dauda dæmdur og j Hel gryftur. Jacob Postule seiger so/ hvor hann verdur ecke brotligur j neinn Orde/ sa Madur er algiördur. Og j sama Capitula þinum þu margar Greiner og Epter lykingar/ med hvorium hann wtskyrer og mælar

Act. 6. v. 13 14

Act. 7. v. 57 58

Jacob 3 v. 2.

mælar Manſins Veikleika/ ꝛ vonda Art
og Natturu/ ſeigiande/ Ad Dyren og Fu v. 7.
glarner og þleyre adrar Skiepnur verde aþ
Mönnum ſpakar giördar og tamdar / enn
Tungyna getur eingen Madur tamed/ſo er
hun oſpök og ill/full daudligs Eiturs/med
heſſe lofum vier Gud Födur/med heſſe for
mælum vier Mönnum ſem ſkapader eru
epter Guds Mynd/ Af ſanna Muñe geing
er Bleſſan og Bölvan. Hann keñer oſſ og
eirneñ hvor ſu ſkadſamligt þad er/ad geta
ecke halldved ſiñe Tungu j Taume/þar hñ
ſeiger/ Hvör ſem leſt þiona Gude / emn
tenuir ecke ſijna Tungu/ſa viller ſitt Hior- Jacob 1
ta/ og þeſſ Gudrækne er hiegome. Mic- v. 25.
heas Spamadur klagar yþer Jnbyggiura
um Jeruſalem a hans Dogum/ og ſeiger Mich 6
þeir fare med Lygar/ ꝛ haþe falſkar Tung v. 12.
ur j ſijnum Halſum. Liſa eirneñ ſeiger
Hoſeas/ adeingen Kiærleike/eckert Guds
Ord ſie j Landenu/ helldur Gudlaſtan og Hoſea 4
Lygar/og þiofnadur/og Hooraner hafe yf v. 1. 2.
ergang þeinged j Landenu. Þar þyrer ma
minner Chriſtur oſſ j Gudſpiallenu ad þord Luc 6.
aſt Lygar og Falſkleika / ecke alleinaſta j v. 37.
Domum og Malaþerinm/ helldur j allre

Vmgeingne

Vmgeingne / og þyrerbydur oss ad dæma eda þordæma. Og Syrach seiger / Vertu ecke Sógvijs / og Bakmælltu óngvann
Syr 5. v. 16. med þijne Tungu / eirn Þioofur er skamlig ur vlutur / þo er Bakmælugur Madur myklu skamligre.

Enn þo þijnast Dæme / ad Lygar og missagner meiga vera Syndlausar. Ader
Exod. 1 v. 17. setukonurnar j Egyptalande ottudust Gud framar en Kongin og giordu ecke hans Bodalmng / heldur sogdu Honum allt annad
2 Reg 19 v 14 17 en var. Michol Davids hustru Dotter Sauls Kongs / sagde sijnum Fodur ofatt þa Saul vilde hafa Lijf Davids. Soddann Lygd misliukade ecke Gude ad hun hialpade sijnum Manne og þrelsade hann.
Josu 2. v. 4. 5. Þa Raab vilde hialpa Niosnar mennum og þrelsa þeirra Lijf / laug hun ad Kongsins Þienurum / soddan Lyge var Kærleiks Lyge / og var Gude þacknæmelig.
2 Reg 19 v. 2. og 20. 37. Med soddan mote þrelsade Jonathas Lijf Davids / og leyste hann ur Hendi sijns Fodurs Sauls. Slykt / nær þ skiedur ad brodurligum Kærleika / Naunganum til goda / en Nneyklunar / þa reiknast þad ecke til Syndar / annars þyrerbydur Gud allar Lygar

allar Lygar öll Dsannínde og Baktal/ so sem Salomon seiger/ Lygen Tunga giör. Prov 15 v. 4.
er Hiartans Sorg.

I þessu Bodorde verdur og eirnen su Synd þyrerbodin / þegar Madur veik nockud um annars Heimuglig Rædd og Epne eda Fyrerætlun/og openberar þ hon um til Skada eda Skamar/þ er þalskleike/ so sem Dalila gierde vid Samson Jud. 16 ad hun dagliga dags plægade hann med v. 16 17. sijnum Ordum / og villde vita j hverju hans mykia Apl være komed/ þar til honum leiddest / og hans Sal preyttest nær til Dauda / og let j Liose þyrer heñe allt sitt Hiarta. Eñ er hun þieck hid sanna ad vita/sveik hun hañ j Dvina Hendur. Slijkur þalskleike þinst eñ allvijda hia mørgum/ uñ hveria Salomon talar selg ande. Samlaga þig ecke þeim Maime Pro. 20 sem Leyndarmal openberar/ t ei Bakmæl/ v. 19. ugum nie þeim sem er falskur.

Nier verdur og þyrerboden allur Roogburdur/Deilur og Skamaryrde/og þalskligar Bryxlanir Nalungantum til ad leggia/ og med hverju mote Madur heimug-

liga eda openberliga laſtar og lyter eda
2 Reg 16 v. 1 2 3 ſpottar og hæder ſin Naunga/ og ſpiller hans godu Rikte. So laug Ziba uppa Mephiboſeth ſin Herra / og Rogbar hann
2 Reg 16 v. 5. 6. vid David Koug. Vm Simei leſum vier i ſama ſtad / hversu ad hann bølvade David Konge/og bryxlade hønum/ og kallade hañ Bloodhund / og ſlo til hans med Steinum. So gierdu og Phariſei vid Chriſtum / bryxludu hønum og ſøgdu /
Joh. 8. v. 48. Seigium vier ecke vel/ ad þu ert Samverſkur ? hefur Diofulen? Soddann Bryxl
Tob. 3. v. 11. og ſkammaryrde gaf Ambætten Saru Raguels dottur / kallande hana Mana morde ingiu/og ſagde/ Villtu drepa mig/ſo sem
cod Cap þu hefur dreped þrjna fiø Menn? Þviad
v. 8. hun var gipt fiø Mønum / hverium epter annan/en ſo bar til/þa þeir ſkylldu hætta hia henne þa urdu þeir aþ jllum Anda
Tob. 6. v. 17. 18 Aſmodeo i Nel ſlegner/ en hvorneñ ſlikt kom til/ þad wtſkyrde Guds Gingill þyrer þeim unga Tobia.

Nier i þeſſu Bodorde verdur og þyrerboden allur Falskleike og Flattſkapur/ ad tala ſlett og þagurt med Munenum/ enn

vera þo

vera þo þalskur j Hiartanu. Vm slyka
skriþar Salomon/ Falskur Munur dylur pro. 10
Hatur. Naþe soddañ Falsleikur vered nock- v. 18.
urn Tijma/ þaer hañ nu. Vm soddañ
Men talar David/ seigiande/ Munnr þeir psal 55
ra er klöckvare eñ Smiór/ og hafa ko St v. 22.
rid j Sine/ þeirra Ord eru miukare eñ Ole
um/ og eru þo nakeñ Sverd. Jtem j od-
rum stad/ J þeirra Munne er eckert sañar psal. 5.
ligt / þeirra hid jñra er Hiartans Angur/ v. 10.
þeirra Barke er open Gröf. Jtem/ sijnū ps. cod
Tungum breyta þeir svikſamliga. Har v. cod. 2
þyrer seiger so Salomon/ Auþundarmañ psal 12.
sins Koss er svikſamur. So hylur marg- v. 3.
ur Natur med Vinattubragde/ og þorrad- pro 27.
ur þar med sin Næunga. Þetta giorde v. 6.
Joab vid Abner/ og vid Amasa/ hañ tok
j hans Skegg og liet sem hañ vilde kysſa
hañ seigande/ Fridur sie med þier mīn 2 Reg 3.
Broder/ og lagde hñ j þvi sama med Sv- v. 27 og
erde/ so hañ deyde. Soddañ Fals synde 20 9 10
sa slæge Herodes Vitringunum/ baud þm Matt 2
ad leita upp þad litla Barn JESum/ v. 8.
og koma til sijn aptur hñ vilde og eirneñ
veita þvi Lotning/ eñ hvorneñ þeirre Lot-
ningu var hæltad/ þad synde hañ seirna/

Matt 2 v. 16. med Dræpe og Dauda þra saklausu smæ Barna. Med sama mote sendu Phari

Matt 21 v. 15 16 sei til JESum med sætum Ordum/ kalla udu hñ Meystara/ og prýssudu hans Stod ugiynde/ eñ j Niartanu var allt añad/ sñ er ad þeir villdu haþa veidt hñ j Ordum. Eins gierde sa Falske Svikare Judas/

Mat 26 v. 48 49 hañ kallade JESum Rabbi/ og kyste hñ hvad ecke var nema sviksamligt Teikn/ mz hverju hñ forried JESũ Gydingũ j Hendur.

Aunur Grein þessa Bodords.

Hvad Gud j þessu Bodorde bydur og byþalar.

Eins og Gud þyrerbydur Fals ℔ Flærd so bydur og byþalar hañ og skipar oss ad tala hvad riett og satt er og heilogt/ og þar med ad vera Naunganũ til Styrks ℔ Adstodar med Ordũ ℔ Vmrædũ ℔ Sañ leiks Vitnisburdũ. J Moysis Bokum

Deut 17 v. 6. 19 lesum vier/ ad Gud gaf þad Logmal/ ad Meñ skylldu ecke dæma epter eins Mans Vitne nockurt Mal/ helldr ad þeir skyll du dæma epter Vitnisburde tveggia eda þriggia vll Mal/ Nvert þad kostade Lyf eda Got

eda Gots/ þa skylldu Domendur athuga vel og vandliga/ allan malavøxt og Atvik øll j hvørju Male/ so ad ecke kome j Doma Natur/ Agirnd/ Fylge / og añad þleira sem opt spiller goodre Søk og sønu Male/ og kiemur morgum saklausum j Skada ẽ Naska. Þar þyrer bydr Gud so malande/ Þu skallt ecke halla Riette hins þatøka j hans Malefne. Exod 23 v. 6.

Gud hefur sialfur vottad til vitna/ Nia Esaiam kallar hañ Himen og Jørd til Vitnis/ ad heyra hns Vilia/ og vidar annarstadar. I Gudspiallenu kienner oss Christur/ ad þegar nockur vill avista sinn Nauñga/ og hann vill ecke hlyda hñ þa skule hañ taka eín eda tuo til sín/ so ad j Muñe tveggia eda þriggia standi hvørt Mal. Postulinn til Hebreos talar um Eida og Vitne seigiande/ Menn sveria vid þa sem meire eru enn þeir/ og sa Eidur giører Enda a allre þrætu. Sialfur Christur vitnar til sína Giørninga þa hñ sagde til Philippum/ Ef þier vilied ecke trua mier/ þa trued mier þo vegna minna Giørninga. Item/ Þau verk sem eg giøre þau bera Vitne um mig. Og til Postul- Esa. 1 v. 2. Mat 18 v. 16. Hebr 6. v. 16. Joh. 14 v. 11. Joh 5. v. 36.

Act. 1. v. 8. aña seiger Christur / Þier skulud vera mijn Vitne j Jerusalem j Judea og Samaria/ og allt til Heimsins Enda. Þa S. Petur vilde vtvelia einn Postula j stad

Act. 1. v. 21. enn Judas/ þa sagde hann/ þad hæper/ ad einn af þeim Mönnum sem hia oss hafa vered/ alla þa stund sem vor Herra JESus Christur tok til ad ganga ut og jm a mille vor/ j fra Skijrn Johannis/ allt til þess Dags hann var fra oss uppnumenn/ sie Vottr med oss um hans Vpprisu. Og enn seiger hann j odrum stad/ Christur

Act 10. v 40 41 openberade sig/ ecke öllum/ helldur oss sem vorum hans vtvalder Vottar af Gude.

I lika maata ber S. Paall Vitne um Vpp

1 Cor 15 v. 5. risuna Christi/ ad hann hafe vered siedur af Cephas/ þar næst af þeim tolf/ sijdann aþ meir en þiim hundrud Brædrum j sem/ þa aþ Jacobo/ þa aþ öllu Postulunum. Snegt ad seigia Gud vill alvarliga ad vier skulum eckert tala nie bera/ annad en þad sem er riett og satt.

Þridia Grein.

Hvör eru Laun þeirra sem þordast Lygar og bera og seigia Sannleikan?

So sem Esaias talar um Gud/ seigiande

þitt

Þitt Aform Drottinn j fra fornum tijmum Esa 25,1
er truanligt og sannarligt/ so hæper ollu v. 1.
Guds bornum/ ad tala hvad riett og satt
er. David setur þramm Spurning j
Psalmenum/ seigiande/ Drottinn / hvór Psal 15
fær ad bwa j þinne Tialldbwd og ad hafa v. 1. 2. 3
hvijld a þijnu H. Fialle? hann svarar
sier sialfur/ seigiande/ hann sa ed þrañ-
geingur flecklaus / og giórer riett/ og talar
Sannleika ñ a̅ hiarta/ hvór ad ecke svik
samliga talar med sinne Tungu/ og Naunga
sijnum giórer eckert illt / ecke leggur hón-
um til nockud þad lastligt er. Þetta er ein
stor Nuggun þyrer þa s̄ a̅tijd tala hvad
riett og satt er/ og þordast Lygar og Roog
og Bakmælge. Og enn seiger David/
hvór sem girnest vel ad lifa og vill giarn- Psal 34.
an hafa goda Daga/ hann vardveite sijna v. 13 14
Tungu fra illu/ og sijnar Varer ad þær
tale ecke flærd. Og Salomon seiger so
hvór hann vardveiter sinn Munn og sijna
Tungu / hann vardveiter sijna Sal þra Prov 21
Kvólum. v. 8.

Fiorda Grein.

Hvórt ad sie Refsingar Straff þeirra sem eru þalsker og þara med Lygar og Osannende.

Nia Spamañenū Micheam talar Gud
Mich 6 um Jsraels Syne/ sem þara med Lygar
v. 12 13 og haþa þalskar Tungur sier j Halse/ og
seiger/ Þar þyrer vil eg taka til ad plaga
þig t eydeleggia þig/ þiña Synda vegna.
Spamadureñ Nahum avitar þañ Mord
ingia stad/ sem þullur er Lyga/ og Piof-
Nahū 3. nadar/ og hootar ad hañ skule med Str-
v. 1 etc itde t Storme eydelagdr vera. Slikt hid
sama talar Noseas/ Ad j Landenu sie eing
Hose. 4 en Tru/ eingenn Kærleike/ helldur Guds
v. 1. 2. Spottan/ Lygar/ Piofnadr/ Hoordomur ha
fe yperhond feinged. Slikar Refsing-
ar Hootaner er oflangt upp ad telia.

Salomon seiger/ Sa sem diarfliga tal
Pro. 19 ar Lygd/ mun fyrerfarest. Og eñ skrifar
v. 9. hañ j odrum stad/ Liugvottur fyrerferst/
Pro 21. t hvor sem verdur rikur med Lygum/ hañ
v. 28. mun fordiarfast/ og þeim j Hendur koma
sem leita epter hans Dauda. Syrach seig
Syr 28. ger og so/ Roogs Menn/ sogvisser og iller
Eg 15. Falsmunnar eru Bolvader/ þviad þeir sturla
marga þa sem haþa godañ Frid. Ill Tun
ga giorer marga Menn sundurþycka/ og
rekur þa ur einu Lande j annad/ hun nidur
bryte fasta Stade/ t ruglar Valldstiettunū.

Gud baud j sinu Logmale/ ad þar sm

nockur

nockur yrde þunden̄ ad þvi/ ad liuga a sin̄
Naunga/ þa skyllde Men̄ giöra vid hañ eins og hñ ætlade ad giöra sinū Brodur. Deut 19 v. 17.
So gieck þm falsku Liugvottum og Domarum sm̄ villdu liuga Lyþed aþ Susanu og bæru Liugvitne uppa hana. En̄ Gud uppvakte Daniel Spamañ/ sem med hæleitum Skilninge gaþ giætur ad/ ad þeira Vitnisburder voru ecke sañer / svo ad Susaña vard þrū / en̄ þeir Falsvottar urdu i Nel grytter epter Guds Logmals hlioodan.

Hvilyka andstigd heilagur Ande hefur a Lygunū / þad meigū vier merkia a Epterdæmū Ananiæ/ ℣ hñs Kviñu hvernenn þau urdu streffud/ ℣ þau Samtok s. þau høfdu ad liuga/ ad þau þiellu bæde nidur daud af Nrædslu / þa S. Petur talade þessum Ordum/ þid hafed ecke loged ad Mønnunum/ heldur ad Gude/ Og þvi hafe þid samþyck or ded ad freysta DROttens Anda. Og um Lygara og Falsara talar David/ seigiande/ DROTTen̄/ DROTTen̄ þu tyrerfer Lygurunum/ og hefur Andstygd a þm sem þalsfuller og blodgiarnet eru. Salomon selger og eirnenn/ Act. 5 v. 1. 2. v. 4 þs. 5. v. 7.

N v ad Drotte

Pro. 6. v. 17. Ad DROTTen hate falska Tungu. Og j Bok Spekeñar stendur so/ Sa kañ ecke
Sap 1. v. 8. ad dyliast/ sem oriett talar / og sa Domur sem hañ skal straffa mun hönum ecke bregd ast/ þviad lygeñ Munnur deyder sijna Sal.

Fimta Grein.

Hvad vier eigū ad læra af þessu Bodorde.

1. Fyrst þetta/ad jæta og vidurkeña oss ad vera Synduga og Seka j þessu Bodorde / bæde vid Gud og vorn samchristenn Næunga / og læta oss þad leidt vera aþ Hiarta.

2. Þar næst skulum vier sia vid soddan Synd þrāmveigis / og læta vort Hiarta ecke villa vora Tungu til ad vera bakmæl uga/ þolska og lygna/og ad liuga uppa ad ra/og þm j illt Rikte ad koma/eda þa ad rægia/ med þvi Gud talar so hia Spæmañenum/ Falskar Tungur eru daudlig Skeyte/med sijnum Munne tala þeir vin samliga til Næunganns/enn j Hiartanu uñ
Jer. 9. v. 8. sitia þeir þañ hinn sama / skylldu eg ecke vitia þess a þeim / seiger DROTTenn? Skylldu ecke Sal mijn hefnast a soddann Folke? &c. Þar fyrer eþ vier heyrum

adra

adra liuga/þa vited þyrer vyst/ Gud vill straffa þa a sijnum Tijma/þar fyrer vogt um sialfa oss/þlyum og þordunst allar Lyg ar/ og osañende oll/ svo ad Gud skule og ecke vitia vor med Reþsingar Nijse sinar Reide.

3. I þridia lage/hvonær sem hellst vier heyrum ad loged er/þa hoþum Rad Jesus Syrachs þar hañ seiger/ Ef þu heyr er nockud illt/þa seig þad ecke epter/ þvi ad þogn giórer ecke Skada. Vm̄ þetta hyxa þeir ecke / sem aþ einu Orde giora langa Rædu/um̄snua añara Ordum/ og auka vid Helmingenū/Naungaūt til Dþrægdar z Skada/og koma honū so j vondt Rkte / og hyxa ecke einu sinne um̄ Guds Dom og Nefnd/og þad þeir mune epter a mote dæmder verda. Latum oss hlijda helldur S. Pals Ordum/þar hañ seiger/Leggied af Lygarnar/ z taled Sann leikann hvor vid sinn Naunga/þviad vier erum hvor annars Limir. Item/ Lated eingenn slæm Ord þramganga af ydrum Munne / helldur þau sem eru gagnlig til Betrunar/þar sem þorf giórest/ad þad sie liuþligt ad heyra/og hryggied ecke heilagañ

Syr. 19 v. 7.

Luc 6. v. 37.

Eph 4. v. 25.

eod Cap. v. 29.

Anda/

Anda/ med hvörium þier eruð jnnsiglader/ uppa Dag Endurlausnarennar.

Niunda og Tiunda Bodord.

Þu skallt ecke gyrnast Hws Naunga þijns.

Þu skallt ecke gyrnast annars Eigenkonu/ eige þionustumañ Þionustukvinnu/ Vxa eda Asna/ og ei nockud þad hann a.

So sem Gud hefur j þyrerþarande Bodordum þess seirna Spialldsins þyrer boded oss ad giora vorū Naunga Driett eda Skada/a hēs Personu Æru ꝛ Gotse So kiemur nu Gud þrām med þesse tuo seinustu Bodord og þyrerbydur oss alla Agirnd / alla syndsamliga Fysn / ranga Gyrnd og Astundan/ s̄ eiñ eda annar kann ad hafa til nockurs þess sem Naungeñ a/ eda hønum tilheyrer/ og þrāmkelur hier nockrar Greiner/ so s̄ til Epterdæmis/ hvad hann þyrerbydur.

Nær

Nær vier athugum hvad j annare Bok Moysis stendur / þa hlyder þad niunda Bodord so/ Þu skallt ecke gyrnast Hws Naunga þíns. Og j þrimtu Moysis Bok er þad tiunda Bodord so lætande/ Þu skallt ecke gyrnast Eigenkonu Naunga þíns/ Hvar aþ vier siaum ad þessum Bodordum er samannsleingt / og þau eru so sem j eitt Bodord bundenn. Enn þo lætum vier þad vera tus Bodord epter gemlum Sidvenu.

Exo 20 v. 17. Deut 5. v. 21.

Fiũ Greiner hofum vier ad agta j
þessum tveimur Bodordum.

1. Fyrst hvor og hvilijk su Gyrnd er
sem Gud fyrerbydur.
2. Hvad Gud j þessũ Bodordum byd-
ur og bipalar.
3. Hvar Laun þeir hlydugu skulu þa
og vdlast.
4. Hvort Refsingar Straff koma mu
ne yfer þa ohlydnu.
5. Hvad vier eigum af þessum Bod-
ordum ad læra.

Fyrsta Greinin.

Hvõria og hvilijka Gyrnd Gud fyrerbydur.

1. Fyrst þyrerbydur og bannar Gud hier
alla þordiarþada Gyrnd Natturuñar/ þad
er Nolds og Blods Fysn og Girnd/ til
þess sem Naunganũ tilheyrer.
2. Og þo ad soddañ Girnd eda Agirnd
hreiþe sier j off/ þa vill Gud ecke ad vier
skulum verda henne samþycker / helldur
haþa ꝛ hallda soddan Girnd/ þyrer Synd
eũ þo hun þ holldligre Skynseme þike

ad vera

ad vera nattturlig og meinlaus/ Þviad so skrifar S+ Paall/ Jeg þeckte ecke Rom 7.
Syndena/være ecke Lögmaled/þviad eg v. 7.
visse ecke þar aþ gyrndeme hefde Lögmal
ed ecke sagt/þu skallt ecke gyrnast.

3+ I þridia mata verdur hier þyrerboded ad lata a sier sia eda merkia nockur Teikn eda merkie Agyrndarennar/hvert helldur þad skiedur med Folun / Bodskap/ Vielū/Vnderhyggiu/ Radum eda Dadum/Hug eda vilia/ ad komast yþer þad sem Naungenn a/ hvert helldur þad er haus Eigenn Kona / eda añad þad sem hier er uppfaled/ þviad soddan er a mote Gude og brodurligum Kiærleika+

4+ I þiotda mata verdur hier þyrerboden allshattud Tileþne / med hverium eirn edur annar kañ sine Agirnd þram̄ ad koma til ad girnast þad sem Naungenn a/ og komast yþer þad/ sem er þyrst/ ogudligt Okur / ad taka meira inn eñ Madur vte lætur og lanar/ hvad Gud berliga þyrer bydur/seigiande/Eþ þu lanar minū Folke Exo. 22
Peninga/ sem er þatækt hia þier þa skallv. 25.
tu ecke verda hardhrægur vid þiñ Naunga hönū til Skada/ eda okra hann ut/ Taker

þu hans

þu hans Klæde til Panta þa: þædu hönum
það aptur adur enn Solen geingur vnder/
þviad Klædeñ eru Skiol hñs Lykama/ j
hvörium hañ sefur/ Sie það so hann kalle
til min/ þa vil eg Bænheira hann þviad
Luc 25. eg er myskunsamur. Jtem/ Þegar þinn
v. 33. Broder vtarmast og verdur þæklur hia
þier/ þa tak hann ad þier/ so sem Giest
og þramanda/ so hñ meige lifa hia þier/
og þu skallt eckert Okur taka aþ hönum
ei helldur nockurn hlut frañ yþer það þu
lanar/ helldur skalltu ottast þinn Gud so
Deut 23 ad þinn Broder meige lifa hia þier/ þviad
v. 19 20 þu skallt ecke giefa hönum Penínga uppa
Nehem 5. Okur/ og ei helldur reikna hönum ofdyrt
v. 6. 7. þinn kost/ Þviad eg er Drottiñ ydar Gud.
Ezech 18 Hvad þleira Moyses og Spæmennerner
v. 8. Luc. 6. og Christur tala hier um er oþlangt hier
v. 34. 35 ad þræmtelia.

5. Þar næst verda hiet þyrerbodenn vm
Vielakaup/ og ad selia það Fals er j / og
med hverju moke eirn og annar gietur
vielad þra edrum það sem hann a/ Slykt
hefur Gud þyrerboded/ seigiande/ Þier
Levi 19 skulud ecke svikſamliga hendla hvör vid
v. 11. annann. Og S. Paull kiennet oss/ Ad eing
enn skule nidur þryckia eda svikia sinn

Brodur

Brodr j nockre Hóndlan/ þviad Gud hefner 1 Tess 4
alls þessa. Enn ecke þyrerhydur Gud v. 6.
christeligar og ærligar Hendlaner j Kaup
um og Sølu þegar eirn og annar vill af
ødrum kaupa/ Naut og Saude/ Syk og
Asna/ eda annad þad Naungenn a/ og
geta þar vid þullt verd/ svo sem Sale og
Kaupe verda æfætter sijn a mille / hvar
um Gud talar hia Moyse/ hvorneñ
Israels Syner skule kaupa og selia/ og
Hendla hver vid añañ / hvar hañ leggur Leut 25
þetta til/ Svikie eingenn sinn Naunga / v. 14. 17
helldur ottast þu þinn Gud / þviad eg er
DROTTenn Gud ydar/ og etc. Og j sodd
añ Sølum og Kaupum og øllum ødrum
Hendlunum Mana a mille/ þinst eingenn
betre Regla eñ su sem Christur kenner oss
seigande/ So sem þier vilied ad Menn Luc. 6
erner giøre ydur / þa giørid eins vid þa/ v. 31.
þad er/ gior þad eina ødrum/ sem þu vilt
ad adrer giøre þier. Være þessare Reg
lu epterþylgt/ þa være miña Osamþycke
Mana a mille eñ nu er.

6. Þad er og Synd j mote þessu Bod
orde ad þala undañ ødrū hñs Byggingar
Jørd og Leigumæla/ so og lijka ad þala añ

ars Biñuman̄/ Biñukonu/ hvert helldur Madur giorer þad sialfur/ eda lætur añ-añ þad giora. En̄ þo nu sie so komed/ ad þetta hallde eingen̄ rangliga giort/ þa er þad þo Synd j mote þessu Bodorde.

7. J þessu Bodorde verdur og tyrer-boded ad eigna sier þad nockud sem hañ a ecke med riettu/ so sem þeir giora/ ed eigna sier og hefda Einge eda Akur/ eda adrar Landsnytiar fra Næunganum þad þeir eiga ecke med riettu/ og ganga svo rangliga a Næungans Eign/ hønū til Tions og Skada. Vm̄ þess hattar Menn talar Gud hia Moyse/ seigande/ Bölvadur sie sa sem samanfærer Landamerke sijns Næ-
Deut 27 v. 17. Deut 19 v. 14. inja/ og allt Folked skal seigia Amen. Jtem/ þu skallt ecke færa aptur Landa-merke þijns Næunga/ sin̄ þeir hafa sett er þ þier voru. Være ad þessu giætt/ þa være misña Osampycke/ Natur og Deilur Landa a mille eñ nu er/ þvi verr. Slijk
3 Reg 21 v. 2. Joss. 7. v. 1 21 Dæme vondra Lystinga t Agyrnd eru all morg j Ritninguñe. Med þm hætte syndg-ade Achab Kongr þa hñ gyrntest Bijngard Naboths. So Syndgade Achā/ þa hñ gyrn-

test af

kest ad þvi þyrerbodna Herþrange. Sa ryke Madur hafde stora Gyrnd a Gotze z Audœfum/og hugdest ad lifa leinge j Lyst og Glede / enn vard þo ad deya a somu Nottu. Judas hafde mykla Gyrnd til þeirra 30. Silfurpeninga/ eñ hañ keypte þa noogu dyrt med eil yfirñ Smalar Skada. So hefur allmarga hendt/þeir hafa med Agyrndeñe þorkafad Lyfe og Smalu/ þat þyrer mamiñer oss hiñ heilage Johañes/og varar oss truliga vid Agyrndeñe/seigãde/ Elsked ecke Heimeñ/ og ecke nockurn hlut þañ sem j heimenum er / Ef nockur elskar Heimeñ/ j hõnum er ecke Kiærleike Fódursins/ þad er hañ elskar ecke Gud/ Þviad allt þad sem j Heimenũ er/ sem er/ Holld sins Gyrnd og Augnaña Lyst og Dramblæti/ er ecke af Fódurnum/ helldur af Heimenum z Heimureñ þorgeingur og hñs Lyst. Þar þyrer er allt þad sem af Heimenũ er/ þyrerbodet j þessu Bodorde. Christur talar berliga j Gudspiallenu/ad Gyrnden sie þyrer Gude þullur Biarningur/þar hañ seiger/hvor hñ horfe er a Konu og gyrnest hana / sa hefur alla reydu drygt Hoor m3 heñe j sinu Hiarta.

Luc. 12 v. 19.

Mat 26 v. 15.

1 Joh 2 v. 15.

Matt 5 v. 28.

Jacob 1 v. 14 15 Jacob Postule skrifar svo/ hvór og eirn þreystast þegar hñ verdur dreigen ⁊ lockadr af sinne eigen Lyst/ sydan þegar Lysten hefur geted Syndena/ þa fæder hun hana. En þegar Synden er fullkommud/ þa fæder hñ Daudañ. Snegt ad seigia/ j þessu Bodordi verdr oss oll Lyst og Fysn og Gyrnd fyrirboden sem oss lockar og leider til ills og oll Agyrnd.

Aunnur Grein.

Hvad Gud j þessum Bodordum bydur og bydalar

Nañ bydur oss ad hallda verũ Gyrndum j Taume/ mz Skynsemd og godu þorsettu rade/ so sem christnũ Mañum og Guds Bornũ hæfer/ eñ ecke so s̃ giora ogudleger Meñ eda Heidingiar/ so s̃ S. Paull kenner

Rom 6 v. 12. Lated Syndena ecke ryckia j ydrum dauda lijkam Lysama/ so ad þier hlyded henne j hennar Girndum/ Lysaeins aminner S. Petur seigiande/ Med þvi Christur hefur

1 Pet 4 v. 1. etc þyrer oss lided j Holdenu/ þa Brynied ydur og eirneñ med þvi sama Hugarþare/ Þviad hvór a Holdenu lijdur/ hann hættir ad syndga/ so ad hann þadañ j þra þad epter er æfenar j Holdenu/ life ecke j holdligum Girndum/ heldur epter Guds vilia.

Þvíad

Þviad þad er nog ad vier höfum þeim
mnlidna Tijma lifdaganna spillt/ og lif-
ad epter heidenna Manna hætte/ þa vier
geingū j Lausungu/Lostasemdum/ Girnd-
um Ofneislu/ Ofdryckiu/ og hrædeligum
Skurdgodadyrkunum. Og enn seiger S.
Paull/ Vier erum nu ecke skyllduger ad lifa Rom 8.
epter Holldenu/eā eþ þier lifed epter Holld- v. 12 13
enu (þad er/ epter jllum Gyrndū Holldsins)
þa munu þier deya (eilifum Dauda) En
eþ þier fyrer hellagan Anda deyded Hold-
sins Giörder/þa munu þier lifa (eilifliga)

Þridia Grein.

Hvör ad sieu Laun Þeirra sem hlydner eru þessum Bodordum.

Þad kienner oss S. Paull/ seigiande/ Rom 8.
Eþ þier deyded Holdsins Girnder/ med v. 13 14
h. Anda/ þa munu þier lifa/ Þviad þeir
sem af Guds Anda leidder verda/ þeir eru
Guds Börn. Þader oss ein stor Huggun/
ad þegar vier slaum þra oss Holldligum
Girndum/ lifum ecke epter þeirra Fysn/
heldur stöndum þeim a mote/ og lifum
epter Andanum/ höfū goodar Huxaner/
þa erum vier visser uppa ad Gud er vor
Fader/ og sie hann vor Fader/ þa lætur
hann oss eckert skorta nie vanta/þa hialp

ar hañ oss/þyrer utan alla vora þaþeingeliga Gyrnd og Ahyggiu. Gud gaþ Abraham Fyrerheit ad hañ villde blessa hann/ Vppa þetta Fyrerheit þorliet sig Abraham/ og gieck þram̃ med Þolenmæde og Dannmeinsku/þor ecke epter Agyrnd/helld ur þorliet sig uppa Nad ꝛ Blessã Gude/ Og þegar Nirdarar Loths hñs brodursonar settu sig upp j mote honum/ ꝛ kyfudu vid hann um þeirra Kvikþie / þa talade Abraham vingiarnliga vid Loth/og sagde Latum ecke Kyf vera a mille mijn og þijn og ei helldur a mille miña hyrdara og þiña þvi vier erum Brædur/ allt er Landed op ed þyrer þier/ skilium ad/ Vilier þu vijkia til vinstre handar/þa vil eg þará til hægre Ellegar vilier þu þara til hægre handar/þa vil eg vijkia til Vinstre/ꝛ etc. Slijk Epterdæme þiñum vier nu þa/ad eirn Broder eda Vinur vilie svo audmiukliga vnd an odrum læta og þyrir odrum vijkia/so sem Abraham gierde. Þar þyrer upphoþ Gud hañ og hans Epterkomendur/ og openberade sig fyrer honum skamt þar epter/ og sagde/ Jeg er almættugur Gud/ gack nu fyrer mier/ og vert Algiörður / Jeg vil

Gen 12. v. 2.

Gen. 13 v. 7.

Gen 17. v. 1.

reisa

reisa Sattmæla j mille mijn og þijn/ og fiölga þig miög / og þu skallt vera Fader margra Þioda. sem j Bibliunne stendur/ ad Abraham hafe verid ryfkur og megtugur. J sama mæta gaf Gud Jacob stora Audlegd og Blessan þyrer sijna trua Þionustu sem hann þionade Laban / en þo Laban uñiskipte hans Verkalaunum j tyu reysur/ þo samt gaf Gud Jacob sijna Blessan. Eins launade Gud Joseph/ þa hñ liet Sautlifes Gyrnd ecke bleckia sig til ad drya Hordom med Eigenkonu sins Herra/ so sem hun girntest/ Þar þyrer upphoof Gud hann/ so hann vard settur einn Herra yfer allt Egyptaland. So og skrifar S. Petur/ Ad ef vier fordumst þorgeingeligar Giruder Veralldarennar/ þa munum vier verda hluttakarar gudligrar Natturu.

Gen 17. v. 1.
Gen 15. v. 2.
Gen 30. v. 32.
Gen. 39. v. 7.
Gen 41. v. 40.
2 Pet 1. v. 4.

Fiorda Grein.

Hvört ad er Straff þeirra Ohlydnu sijn syndga a mote þessum Bodordum.

Syrach skrifar svo/ Fylg ecke þijnum Gyrndum/ þo þu meiger þad/ og giör ecke hvad þig lyster / og hyra ecke/ Hvör vill mier þad bañad Þviad DROTTen sa

Syr. 9. v. 2. 3.

2 Cor 6 v. 9. hædſte hepnare/nium þeſſ hepna. S. Paul ſkrifar ſo/ Vite þier ecke / ad rangſatter Meſſ munu ecke erfa Guds Riſke/ Og til Rom 8. v. 13. Romveria ſeiger hañ/Ef þier lifed epter holldenu/þa munu þier deya. Epterdæme þeirra ſem vegna ſiña holldligra Gyrnda hafa ſtraffader vered/hofum vier allvida Ginkum hverſu Gud ſtraffade Kong Abimelech Gen 20. og allt hans Hws/þyrer þad hñ hafde Gyrnd til Saru Abrahams Kviñu. Amon ſonur Davids vard j Hel ſleigeñ þyrer þad hañ hafde oleþeliga Gyrnd til 2 Reg 13 v. 1 29 ſiñar Syſtr Thamar. Achab Kongur/og hans Drottning Jeſſabel / urdu afmæd/ 3 Reg 22 v. 34. med ollum þeirra Bornum og Epterkomendum/þyrer þad þau ſyndſamliga gyrnt 4 Reg 9 v. 33. uſt Vingard Nabothſ. Item/þyrer þad Gieſi þienare Eliſei Spæmans hafde Gyrnd a Gulle ꝛ Sylfre Naamans hins Syrlendſka / þa ſagde Spæmadureñ til 4 Reg 5 v. 27. hans/ Naamans Spitelſka ſkal loda vid þig og þitt Sæde eilifliga/og hañ gieck vt fra hñ/hvitur af Spitelſku ꝛ Snior. Og þiñaſt þleyre Dæme hver oflangt er upp ad telia.

Fimta

Fimta Grein.

Pad vier eigum ad lœra af pessum Bodordum/ er petta.

1. Fyrst eigum vier ad jœta ȩ medkienna vora Syndum spillta Nattura/ hversu ad su synsamliga Girnd er oss jngroen og medfœdd / og er oss obstork / so ad eȝ Gud villde par ȝyrer hendla vid oss makliga/ pa vœrum vier wtgiœrder. Pesse Girnd/ ad girnast ȝ oleyfeligt er/ hun er ecke j vorum Fotum eda Klœdū helldur j voru Hollde og Blode. Adam og Eva mœttu rœda allum Heimenum ȝo lieku pau sier ecke nœgia/ nema pau ȝeingu Epled/ pad Gud hafde peim fyrirboded. Pannen erum vier ȝordiarȝader/ og kunnum oss alldrei so vel j vakt ad taka/ ad su vonda syndsamliga girnd kome oss ecke til ad syndga j mote pessu Bodorde. Par fyr er eigum vier ad jœta og vidurkienna vora Synd ȝyrer Gude. Harmgr Jer. 31. v. 22. Gen. 3.

2. Nœst pvi ber oss ad hafa j Tauma Agyrndena/ og allar adrar Syrnder/ og hepta peim/ lœta pœr ecke rœda nie hafa Framgang/til ad komast yȝer pad sem Na-

unganum til kiemur/ hyrfa myklu hellður
1 Tim 6 v. 6. Þad S. Paall kienner oss seigiande/ Ad lifa Gudliga og vera fromer/ þad er mykell Avinningur/ og læta sier nøgia þad Gud giefur. Þviad vier høfdum ecket med oss i þennañ Heim/ og ei hellður høfum vier nockurn hlut i burt med oss. Þar fyrer/ þegar vier høfum Mat og Klæde/ þa lætum oss þad nøgia/ Þviad þeir sem riker vilia verda/ þeir þalla i Freistingar og Snørur/ og margar skadsamligar girnder/ sem men nidur søckua i Glötun og Fyrerdæming. Þviad Agirnd er Root til alls ills/ til hvørrar sumer hafa lyst/ ✝ hafa villst fra Trwñe/ og giora sier sialfum myked illt. Og eñ seiger hann/ Fly þu (hordast þu) Gyrnder Æskuñar/ eñ þylg ept
2 Tim 2 v. 22. er Riettlætenu / Trwñe/ Kiærleikanum/ og Fridnum. Og hvørsu skadsamligt þad sie ad gyrnast Gotz og Audæþe / sier til Gløtunar/ þ keñer oss Lausnareñ seigande/
Mat 16 v. 26. Hvad stodar þad Mañeñ/ þo hañ eignest allañ Heimeñ/ eñ lijde skada a sinne Sælu? 3. Eþ ad vier vitum oss haþa hapt nockud þra odrum med raungu eda oriettu/ þa eigum vier ad þylgia Dæme Sachei ✝
Luc 19. v. 8. leggia þad aptur/ þviad ellegar verdur su

Synd

Synd traudlega þyrergiesen/ so s vottar hin heilage Agustinus.

4. Þad heirer og lijka hier til j þiorda mæta/ ad jnþlia og þalla til Guds Mædar/ og bidia hann ad styra og stiorna Hiertum vorum med sjnum heilaga Anda/ so ad hann hreinse þau og vardveite þau/ þyrer Syndsamligū Nøtrunum og Girndum so sem David bad/ DROTTin skapa þu hreint Hiarta j mier og gief mier eitt nyan stödugan Anda/ Og j odrū stad seiger hann/ Hneig þu Hiarta mitt til þinna Vitnisburda enn ecke til Agirndarenmar. þs. 51. v. 2. þs. 119 v. 36.

5. Sie so ad vor Vilie er og Girnd ad komast yfer nockud þad Naungetū a/ sie þad Jord hans eda Heimele/ Akur eda Einge/ Naut eda Sauder/ Vxe eda Asne eda hvad hellst þad er kvikt eda daudt sīm Naunganum tilheyrer / þa meigum vier þala þad og kaupa þad/ og þar um vid Naungann hendla løgliga/ ærliga/ og jafnadarsamliga/ so sem ædur heyrdum vier kient og talad/ og so sem Moyses og S. Pall hafa oss boded. Þar um høfum vier Epterdæme hins heilaga For Lev. 19 v. 35. 1 Tess. 4 v. 6.

þeðurs Abrahams. Þegar hans Nøstru Søra var enduð/ þa vilde hañ þa til
Gen 23. eignar eitt Akurlende/ aþ Sonū Hets sīn
v. 3. 4. um þraīlidnum til Greptrunar/ Eñ þegar Ephron Sonr Soar vilde hafa gieþed Abraham þetta Akurlende / þa vilde Abraham ecke þiggia þad þyrer ecke/ helldur betala þad þullu Verde/ hvad og skiede/ ad hañ gaf þyrer þad Akurland tvø hundrud aura Silfurs. Hañeñ byriar oss rietteliga og christeliga ad høndla vid Naungann/ ecke pretta aþ hønum þad hañ a/ med Svikū/ Slægdum/ Vielū/ Vnder hyggiu/ eda ødrum kyndugum brøgdum og Klokskap sem margur gierer.

So høfum vier nu i stuttu Male og i Sumū þetta ad læra af øllum þess um Bodordum.

1. Í fyrstu/ Nøfnum vier saman Gud almattugur hefur i þessum tíu Bodordum sinn Vilia tied og i liose latid þyrer Mannligu Kyne/ og latid þad þa ad vita sinn vilia/ hvad hønum lynder og líkar/ og so þad hønum misliкar. Þvi ad þa Heimurinn hafde stadid nær um 2000 Ar

2000. Ar/ og þegar su sanna Kynning Gudz var j ollum Heime naliga wtslokn̄ a medal allra þioda/þa vtgaþ Gud þesse tyu Bodord og let sin̄ Vilia j liose/ vil iande ad þesse Bodord skylde vera ollum Mon̄um so sem Glonargler og Speigill so ad vier skodum oss þar j / sem S. Jacob talar um̄ þan̄ sem sijna lijkamliga Asionu j Speigle skodar/ So eigum vier j þessum Bodordum/ad skoda vora synd-umspillta Natturu/og ad lata þesse Bodord vera Typtunar Meistara / og eina Reikuingsbook/ hvar epter vier eigum ad rietta oss/ Hvad þegar vier lesum Bodordeñ/ þa siaum vier ad vier erum skyldiuger um̄ tyu Þusund Þund / sem Epterlijkingen keñer oss hia Gudspiallamañenū So ad vier meigum vel seigia sem þar stendur skrifad/ Vier høfum syndgad j moote DROTTne Gude vorum/hœde vier og vorer Forfedur/þra Vngdome/† allt til þessa Dags/og hlijddum ecke Rōddeñe Guds vors. Jacob 2 v. 23. Mat 18 v. 24. Jer. 3. v. 25.

2. Þar nœst skulū vier af Nugleidingu þessara Bodorda læra þad/ ad medkenna og af Niarta ad grata og syrgia þyrer

Gude

Gude vorar Synder og Misgiørder/ſem
þrāſinnis aþ vorre þordiarfþædre og ſyndu-
umſpilltre Natturu. Þad er ſu uppruna
Synd ſem oſſ er medfædd/ um̄ hværia
Gen. 8. Gud talar/ſeigiande/Ad Hiarta Manſins
v. 21. og hūs Hugſaner ſieu hreckvijſar i fra Barn
Pſal. 51 domi. Og ſem David ſeiger/ Aþ Synd-
v. 7 ſamligu Sæde er eg gieten̄/ og i Syndeñe
hefur min̄ Moder teked vid mier. Svo
vier meigum vel ſeigia ſem Job ſagde/ Ad
Job 15 þar er eingen̄ oſtraffanligur a medal hans
v. 15 16 heilagra/ ↄ Himnanner eru ecke hreinar fyr
er hōnum / hvad myklu ſydur Madurenn/
ſem er andſtyggeligur og þvell/ hvōr ed dr
eckur Ranglæted i ſig/ſo ſem añad Vatn?
Og ſvo ſem hañ ſeiger eñ i odrum ſtad/
hvōrſu kañ Madureñ ad verda Riettlætur
Job. 25 fyrer Gude/og hvōrneñ getur Konuñar Ba
v. 4. rn vered hreint? Sia þu ad Stiornurnar
eru ecke hreinar þyrer hans Augum/ hvad
myklu ſydur Madureñ/ſa Mōlur/og Mañ
ſins Sonur ſa Madkur?

3. I þridia Mata eigum vier ad ſæta
og medkenna/ad eñ þo ſu Natturliga upp
runa Synd ſie oſſ medfædd/ þa drygium
vier þo ſialfer þleite Synder i mote Guds

Bodord

Bodordum / sem vier hefdum ecke matt ad drygia / thviad so er oss hattad / ad hvad hellst sem oss kemur j Hug og Hiarta / thad thullkomnum vier strax med Verkenu / og hvad vier so syndgum j moote Guds Bodordum / tha kunnum vier thullvel ad skioota Skulldenne uppa Adam / og thykinnst sialfer Saklauser.

4. J thiorda maata skulum vier ecke draga dulur a Synder vorar / tha thær eru drygdar / eda thegra thær so sem Cain gierde tha hann thottest ecke illt hafa giort / vilde ecke mata syna Synd / heldur dro thar Fiodur yfer seigiande / Skal eg vakta minn Brodur? Helldur so / ef ad vier vilium vera rietthristner / tha skulum vier mata og medkienna af Hiarta allar vorar Synder / og seigia sem David sagde / Jeg hefe syndgad a mote DROTTne / og sa fortapade Sonur / tha hann so talade / Fader / Jeg hefe syndgad j Himenenn t fyrer thier / Skodu Dæme hins heilaga Peturs / tha hann hafde afneitad synum Meistara / og JESus leit til hans / tha slo hann ecke synnum Misgierninge j Hind / helldur

Gen. 4. v. 10.

2 Reg 12 v. 13.

Luc 15 v. 21.

Mat 26 v. 75.

angrade

2 Par 33 angrade hann þad alvarliga/ gieck ut og
v. 12 13. griet beyskliga/ ad hann hafde so syndgad.
So skulum vier og eirnen med Manasse
og ǫdrum Gudhræddū jaꝛta vorar Synder
jdraſt þeirra/ audmykia oſſ þyrer Gude/
og bidia hañum Nad og Myskun.

5. I þrimta Maꝛta eigum vier jdugliga
Gude ad packa ſyñna Nad og Myskun ad
hañ hefur ſo mildeliga hlyfft oſſ/ og ecke
refſad oſſ epter Stærd og þiolda vorra
Synda/ Og meigum þvi medkienna med
Pſal 33 David Konge/ ad Jörden ſie full af Guds
v. 5. Myskunſeme/ Þad er hid ſama ſem Spa-
madurinn ſeiger/ Myskun DROTTins
Harm. 3 er þad/ ad vier erum ecke aller ſamann
v. 22 23 tynder og tapader/ hans Myskun hefur
ongvan Enda/ helldr er hun hvörn Morgun
ferſk og ny.

6. I ſiette maꝛta eigum vier ad trua
og treyſta uppa Guds Nad og Myskun-
ſemd / og halda oſſ þaſtliga þar vid med
Bæna akalleni til Guds / ſem gierde ſu
Mat 15 Canverſka Kviña / og læta ecke nockuru
v. 22. hlut hindra eda ſkielfa oſſ þar j þra.

7. I ſiounda maꝛta eigum vier ad taka
oſſ þyrer Nendur þad Nugarþar og Sine
ad þyggia

ad fyggia alldrei Gud þramar meir med vorum Syndum/ heldur sia vid þeim og standa þeim j mote az ollum mætte / og allre Astundã/ so ad Gud skule ecke verda ad refsa oss og straffa Syndanna vegna/ sem hañ sagde til þess er hañ hafde Heilbrygdañ giordt/ Syndga nu ecke framar meir/ so þig hende ecke añad verra. Joh. 5. v. 14.

8. J attunda mata ber oss ad hafa vort Hofud j Taume/ mata ecke epter Holdsins Fysnum og Gyrndum / heldur uppbyria eirn nyañ Lifnad / ydka oss j ollum godum Verkum og gudligu Framferde / þviad vier erum (so sem segier S. Paull) skapader j JESV Christo til ad giora Godverkenn / og þar til hefur Gud oss adur fordum fyrerbued/ ad vier skylldum þar jnne ganga. Eph. 2. v. 10.

Og enn segier S. Paull/ Heilsusamlig Guds Nad er openber orden ollum Monnum/ og kienner oss ad afleggia allt ogudligt Athæfe j veralldligar Gyrndir/ og lifa sparliga/ riettferdugliga og gudliga j þessum heime og vakta uppa þa sælu Von/ og dyrdliga Auglysing hins mykla Guds og vors Lausnara JESV Christi/ sem sialfan sig hefur utgiefed fyrer Tit. 2. v. 11.

oss/ uppa þad hann endurleysste oss fra öllu Orlettlæte/ og hreinsade sier sialfum Folk til eignar/ þ kostgiæfued er til godra Verka.

J stuttu male ad seigia/ Vier skulum læra aþ þessum Bodordum/ alla tyma ad hugleida/ Fyrst/ hvørnen og hvilyk mannlig Nattura var fyrer Falled adur enn Adam syndgade/ sem er/ Hann þeckte Gud algiørliga/ var syndlaus an allra vondra Girnda/ breytade aþ Ast t Elsku til Guds og Naungans/ lofande og prysande Gud/ og var honum hlydenn epter hliodan þessara 10 Guds Bodorda/ lyjande hvorke Eymd nie Neyd/ Dauda eda nockurn Motgang. 2 Þvi næst skulum vier hugsa um hvilyker vier nu erum ordner epter Adams fall/ fuller Favisku/ skeytande ecke um Gud/ fuller vondra Girnda/ hlaðner med Eymder og Motlæte og Daudanum undergiefner. 3 J þridia mata aminnna og kienna Bodordenn oss/ hvørnen og hvilyker Guds Utvallder verda munu epter Uppriſuna j eilyfu Lyfe/ sem er/ þeir munu verda andleger/ Rettlæter/ Gude j øllu Greinum hlyduger t odaudeleger/ lof

leger/ lof

leger/lopande og prysande Gud ad eilyfu-
4. J þiorda maata aminña Bodorden oss/
þyrer hvørn og aþ hvørium vier þaum og
vdlunst þeña Algiorleika/ sem er þyrer
Christum/ so sem þar stendur/ Lögmaled Gal 3.
er vor Typtunarmeistare/ og vyssar oss ad v. 24.
Christo/ so ad vier þyrer Truna verdum
riettlæter. Og til Corinthios skrifar so
S. Paall/ Lögmaled er Krapts Syndar- 1 Cor 15
ennar / En loþ sie Gude sem oss hefur v. 56.
Sigurinn giefed fyrer vorn DROTTenn
JESum Christum. Hann þyrergiefe oss
myskunsamliga ecke alleinasta þær synder
sem vier minnunst og aþ hvørin vier vit-
um/ helldur og lyka hinar adrar sem ern
heimugligar/ sem vier vitum ecke aþ/ so
sem David bidur j Psalmenum seigiande/ psal 19
DRottinn/fyrergief þu mier myjnar leynd- v. 13.
ar Misgiörder.

Ynar Partur

eda Høfudgrein Catechismi og christeligra FRÆDA / er Postu-lig Truarjatning.

SO sem vier høfum heyrt og lært af Guds Bodordum/og peirra Skyringu/hversu Eyrduger ℔ Seker vier erum vid Gud Almattugan/ og ef vier vilium riettelega huxa um vor Efne/ þa hanger yfer oss Reide Guds / og eilyfs Bolvan / vegna vorra Synda/og Misgiorninga, Ein upp a þad ad vier skulum ecke falla j Dryent ing eda Mistrauft/ og epa Guds Nad ℔ Myskunseme Syndana vegna/ þa høfum vier j þessare Trwarjatningu eina gledeliga Huggun j moke Logmalenu og Logmalsins Bolvan/sem er/ ad Gud Fader og Jesus Christus Sonr Guds/og sa verduge H. Ande/su heilaga Preining/hafe sied aumur a oss vesolum Meinum/℔ hialp ad oss / med Getnade og Fædingu Jesu Christi

ſu Chriſti / og hans Pijnu og Dauda/ Vppriſu og Himnaför/ ſo vier mættum komaſt aptur til Nædar og Myſkunar/

og verda leyſter ɛ þrelſader þra Dioþlenū
Reide Guds og eilyþre Fyrerdæmingu/
Gal. 3. v. 13 14 ſo ſem S. Paall kieñer oſſ ſeigande/ Chriſtur hefur frelſod oſſ fra Lögmælſins Bölvan/ þegar hañ verd Bölvan fyrer oſſ þvi ſvo er ſkrifad / Bölvadur er hañ ſem hanger a Triem/uppa þad ad Abrahams Bleſſan kome medal Heideſka Pioda i Chriſto JESu/ ɛ ad vier medtækium ſo fyrer-
Ebh. 2. heitenn Anda/fyrer Trewna. Og til E-
v. 8. 9 phesios ſkrifar hañ ſo/ Af Nad (Guds) erum vier Sæluholpner ordner fyrer Trewna/ og ecke af oſſ ſialfū/ Guds Gæfa er þad/ecke af (godum) Verkum/ſo eingenn ſkule hroſa ſier. Les þañ ſiounda Capitula til Romverja/þar finnur þu/ ad þra Lø[illegible]lenu erū vier þrelſader af Chriſto. Og hvarſu S. Paall klagar yfer ſynum daudliga Lyſkama/ eñ huggar ſig þo med þvi/ad hañ ſie af Guds Nad þrelſadur fyrer JESum Chriſtum. I ſama mæ-
Rom 5. v. 20. ta huggar S. Paall alla oſſ ſeigiande/ Hvar ed Synden yfergnæfer/þar yfergnæfer nyklu meir Naden/ uppa þad/ad lyſta ſem Synden ryker til Daudans/ſo lyſta ryke er Naden fyrer Riettlæted til eilyfs Lyfs fyrer JESum Chriſtum. I þvi gamla

la Testamentenu ædur enn Jerusalems Mustere var bygdt/ bandi Gud ad leggia Steinspiøllden̄ (a hvørium tyu Guds Bodord voru skrifud) j Saktmæls Ørk ena/ og ad Prestarner skyldu bera hana allt til þess þeir kiæme sīn j þ fyrirheitna Land. Pad hafde ecke annad ad merkia/ en̄ ad Løgmæled skylde vngvan̄ fordæma af þeim sem trua a Christū/ helldur skylde þad vera jnnelukt og geymt j þm rietta Naadarstool/ sem er JESus Christus. Deut 10 v. 1. 2.

Hvørnu Nafne kallast þesse annar Part ur Catechismi Lærdoms?

Nan̄ nefneſt Symbolum Apostolicum/ þad er/ Postulig Truarjatning/ þtta Ord Symbolum merker a Norrænu. Sefnud/ Samanburd/ Samlegging/ þegar marger bera eitt saman/ og sitt leggur til hvør. Og vr soddan̄ hæfte hafa heilager Postular/ af Naad og Vpplysingu hins helga Anda/ samanlagt ẽ samansett þessa TRVarjatning/ svo sem nockurskonar Grundvoll christeligrar TRVar/ og svo sem Merg Mals/ og Innehalld þeirra

hellstu Nøtzudgreina christeligs Lærdoms/ og hafa af Moysis Bokum og Spamaña/og Davids Psalmum samsett/ og samandreiged þessar Truargreiner / med því þleyra sem þeir sialfer høfdu sied og heyrt og vissu/af Herranum Christo/ hvad allt þeir hafa fra sier gefed ẽ skrifad. Nu þo ad Meñ þũe ecke þessar Truargreiner Ord eptter Ord skrifadar j því Nya Testamentenu/þa hafa þo þeir ellstu/af heilogum Lærefedrum christelegrar Kyrkiu hallded og skrifad / ad med því JESus hafde boded þeim Ad fara vt
Mat. 28. v. 19. um allan heimeñ til ad kiena ollum Þiodum/og skira þær/Og er þeir skylldu ad skilia/ þa hafa þeir samsett þeña Grundvoll christeligrar Truar.

1. So eingeñ skylde kiena nie predika nockurn annan Truareñar Lærdom eñ þeña og nuder þessa Grein skrifar S. Paull so
1 Cor. 1. v. 10. til Corinthios/ Jeg amũne ydur godder Brædur fyrer Nafneð JESu Christi/ ad þier hafed aller eina Rædu (eda Lærdom) ydar a mille/og lated ecke Sundurlynde vera ydar j mille/heldur ad þier sieud eins Sinnis og eirnrar Meiningar.

2. Þar næst

2. Þvi næst hafa Postularner samann sett þessar Truargreiner til þess/ad Tilheyrendurner skyldu ecke hneyxla sig a imisligum Meiningum Lærdomsins/ og falla so fra Christo/ heldur bidja einfaldliga vid þa sønnu og riettu Trv/ ℔ Trvarjatning/ og leata hana vera so sem eitt Merke/ af hverju sia og merkia ma/ ad vier þionum einum Herra og Gude/og beriumst under hans Merkie j mote Diofla enum og hans Villumoñum/ og bidjum so hier med audkiender fra Tyrkiu/ Heidingium ℔ ollu Falskieñepedrum.

3. Framar meir hafa Postularner viliad styrkia og stadfesta christeliga Kyrkiu/med soddan Nuggunarsønum Trvargreinum j giegn ollum Aræsum og Freistingum sem ad henne koma kuña/ Aminnande ad hver og eirn christeñ Madur skule stadfastliga trua og treysta uppa Gud Himneskañ Fodur/ og a JESum Christū hans Son eingietenn/ og a þañ verduga Heilaga Anda/ og alla Daga og tima vera reidubueñ/ ad standa ℔ beriast j mote sjnū Ovinum/ epter þvi sem S. Pall kienner oss

seigiande/ Kiærer Brædur/ vered sterker i
Epbes 5 DROttne og i Krapte hans Mattar/
v. 10 11 Iklæded ydur Guds Herklædum/ so þier
gieted staded i giegn vielafullum Umsat-
rū Diófulsins.

4. I þiorda mæta hęfum vier i þessum
Truargreinum/ og aþ þeim/ ema stoora
Nuggum um Guds Nad ę Myskun. Eþ
so kynne til ad þalla/ ad villde Gud straffa
oss vegna vorra Synda/ og læta oss burt
verda þlutta til Tyrkia eda Heidingia/
Papista og annara ogudligra Pioda/ þa
meigum vier samt þæta og medkiena vorn
Gud og Skapara/ og vera glader i hęnū/
hvad sem ageingur Lijkamans vegna/ so
sem bydur oss S. Paall seigiande/
Gledied ydur i Drottne alla tijma/ og eм
Phil 4. aptur seige eg/ Gledied ydur/ Læted ydar
v. 4. Hogvęrd kunna vera øllū Mønnum/ ę ct.

Par þyrer/ lijka so sem vier erum skyldu-
ger til ad hafa Guds Bodord i Akt og
Heidre/ og lifa epter þeim/ aþ þvi Gud
hefur oss þad boded og bifalad/ og hann
hęfur sialfur med eigenligre Rødду/ þau
vrkhroopad/ og sialfur skrifad þau med
sijnum eigenligum Fingre/ Eins eigum
vier

vier j Akt z Heidre ad hafa þeſſañ añañ
Part chriſteligra Fræda/ ſem er heilog
Truarjatning/hver ed ſkrifud og ſamſett
er af Guds andligum Sendeboodum og
Poſtulum/um hvorja Chriſtur talar ſeig Joh. 20
iande/ Lyka ſo ſem Faderenn ſende mig/ v. 21.
ſo ſende eg ydur. Par med er hun lyka
ſtyrkt og ſtadfeſt/ med haleitum Krapte
Heilags Anda/hver Poſtulunum var gief
enn a Hvitaſunnudag / Pegar ſa þakæke Act. 2.
Fiſkare Petur / hver ed madur afneit- v. 14.
ade ſynum Gude / og þer j Fylſne og
Felur/ og var eirn olærdur Leikmadur/hñ
bieck ſoddann Diærfung og Styrk /
ad hañ med haleitre heilags Anda Upp
lyſingu og Hugarhreyſte / gieck ut a al-
menneligt Torg og Stræte Jeruſalems
Borgar/ kiende og predikade/ſvo ad allra
handa Pioder under Soluñe/ſkyldu þar og
heyrdu ſitt eigenligt Tungumaal/ þa hañ
hoop ſyna Predikun med Ordum Johelis
Spæmans/og Davids/ſo ad hñ med eirn Joel 2.
re ſiñe Predikun/ ſnere þremur þuſundum v. 28.
Maña til ſañrar Truar a JEſum Ch- Pſal 16
riſtum/ Pad matte kallaſt þagur Fiſke- v. 8.

draktur/

draattur/ þa kom þad þram̃ sem Herrann JESUS sagt haþde ædur til S. Peturs Hier epter skalltu Menn veida. So predik udu og adrer heilager Postular og skyrdu og giordu mørg Guddomlig Kraptaverk/ epter þvi sem Christur haþde lopad þeim/ christeligre Tru ꝛ Guds Ord: til Stad þestu og Styrkingar. Nin̄ heilage Augustinus hefur þa Meining/ad sijna Grein haþe hvor aþ Postulunum lagt til þessarar Truarjatnadar.

Luc. 5. v. 10.

1. Fyrsta Grein er eignud S. Petre.

Jeg true a Gud Fodur Almattug/ an̄ Skapara Himens og Jardar.

2. Grein er eignud S. Andrex.

Og a JESUM Christum hans eingetin̄ Son vorn DROTTenn.

3. Er eignud S. Jacob þeim stærra.

Sem er getin̄ aþ heilogum Anda/ fæddur af Mariu Meyiu.

4. Er eignud S. Johañi Gudspiallamanne.

Pijndur under Pontio Pilato Krossfestur/daen̄ og jardadur.

5. Grein er eignud S. Philippo.

Nidurstie han̄ til Helvitis/ a pridia

Deige

Deige reis hañ upp fra Dauda.

5. Grein er eignud S. Bartholomeo.

Vppstie hañ til Himna/ Situr hañ til Guds Almattugs hægre Handar.

7. Grein er eignud S. Thomæ.

Padann mun hañ koma ad dæma Lifsendur og Dauda.

8. Grein er eignud S. Matthæo.

Jeg true a Heilagañ Anda.

9. Grein er eignud S. Jacob þeim minna.

Jeg true heilaga christeliga Kyrkiu og Samneyte heilagra Manna.

10 Grein er eignud S. Simon.

Jeg true Fyrergiefning Syndanna.

11. Er eignud S. Juda Thaddæo.

Jeg true Holldsins Vpprisu.

12. Grein eignast S. Matthiæ.

Jeg true eilifft Lif.

I mote þessum Nøfudgreinum postuligrar Truarjatningar hafa sig uppreist marger Kiettarar og Villumenn/ og Falsk kienefedur/og margt og myked hier j gegn framsett ℔ disputerad/En þeir hafa ecke þar þar munned/hafa ordeb ad giefa upp fyrer kapt/ So ad þesse postulig Truarjatning

arsætning er þyrer Guds Nåd vardveitt hrein og klær/ allt í þra Postulaña Dogum og til þessa tíma. Gud Fader þyrer sín Son JESum Christum/ vardveite þeñan rietta Lærdom/hia oss í þessu Lande/ so vær mættum/ sem S. Páll seiger/ lifa roliga og spakliga/ med allre Gudrækne og sidseme/ AMEN.

a Tim 2 v. 2.

Þessare Trwarsætningu haþa Postularner skipt í þria Høþ ud Parta. Og er/

1. Nin þyrste af Skøpunenne.
2. Annar af Endurlausnenne.
3. Þridie af Helgunenne.

Þessar þriar Høþudgreiner vilium vier skoda og ypervega Ord epter Ord med sine útskyringu og Lærdome.

Su fyrsta er so lætande.

Jeg true a Gud Fodur Almattugann Skapara Himens og Jardar.

Í þessum

I þessum fyrsta Høfudparte høfum vier sex Ord ad merkia og athgua.

1. Það fyrsta Ord JESUS hefur kroptugan og stadfastan Lærdom sín ad halda sem er/ad hier hefur eingen Madur nockra Afsokun/so hann meige seigia/Vier Biskupar/Prestar/Profastar / Kierkar / og lærder Menn/ siae þeir fyrer því/ og hugse þeir um það/ hvad christelig Trw og Religion er / Nytr Forellbrarn er þar um sína Barna vegna/ hvad kiemur mier það vid sem er andligt? Því stend ur hier so fyrst / JESUS/ Jeg/ það er ad skilia/ hvør og eirn Madur sem hefur Vit og Mæl, og er komen til Skynsemdar Alldurs/ hann skal skynia og dæma um sig sialfan/ og standa Reikning fyrer sig/ fyrer utan alla Afsokun/ sie hann Keysare eda Kongur/ungur eda gamall/ Borgare eda Bonde/ Ryfkur eda Fatækur/þar hlyt ur hvør og eirn ad hafa/ jatta og medkenna sijna eigen Tru/fyrer sijna eigen Personu sijka sem þa Christur spurde Læresveinana ad/ hvørn Menn hielldu hann vera/þa sogdu þeir/ Sumer seigia ad þu siert Johann

es Baptista

eꝫ Baptista/ sumer ad þu siert Elias/nock-
Mat 16 rer hallda ad þu siert Jeremias/ellegat eitt
v. 14 15 af Spamönnum. Þa sagde Jesus til þeir-
ra/ Hvörn seige þier mig vera? Simon
Petrus svarade og sagde / þu ert Christus
Sonur lifanda Guds. JESUS sagde til
hans/Sæll ertu Simon Jonasson/ þviad
Hold og Blod hefur ecke openberad þier
þetta/helldur mitt Fader sem er a Himnū.

Lyka nu eins sem ad Christur villde
ecke laata sier þad nægia/ ad heyra annara
Manna Meining og Jætning um sig/
helldur villde hann fullkomliga vita/hvør
og hvilyk være Postulanna Jætning um
sig/ og S. Petur let j liose sýna Trw
og annara Postulanna/ So vill hann og
ad hvor og eirn christenn Madur fyrer sig
og sýna sialfs Personu/ medkienne og j
liose laate med Hiarta og Munne sýna eig-
en Trw/hvad hann true og hallde aꝑ Gude
so sem Spæmaburinn seiger/ Sia/ sa sinn
Habac 2, hardsviradur er/ hann mun aungva Roo
v. 4. haꝑa j sýnu Hiarta/ Þvi sa Riettlaate af
Trunne/hann munn lifa/ Item seiger Post-
Hebr 10 ulenn so/ Sa riettlaate lifer af synne Trw/
en hvór sem skeitar/ er epasamur/til hans

skal Sal

skal Sal mijn ecke hafa Pocknán/Og vier erum ecke af peim sem skeika og verda fordæmder helldur af peim sem trua og frelsa Saler sijnar. So skrijbar og Postulen til Galatas/ Ad Abraham hafe ecke orded riettlætur og Sæluholspenn fyrer annara Trw/ helldur fyrer sijna eigen Tru/ og ad peir sem pessa semu Trw hafa/peir sieu Abrahams Børn. Pannenn kienner oss petta Ord JESS/ ad hvor og eirn Madur hlytur ad hafa sialfr sijna eigenliga TRV/ vilie hann Sæluhialpligur verda. Gal. 3. v. 6. 7.

Annad Ord sem stendur hier j fyrsta Parte postuligrar Truarjætningar er/ Jeg TRVE.

Petta Ord jeg TRVE/ er ecke sodd an Tru/og ecke pess Skilnings sem Men hafa j Kaupum ꝛ Sølum/pegar hvor tru er annars Lofan og Fyrerheite/ecki helldur er þ. Sagna Tru/eda Historica Fides pegar Madur truer pad ad vera allt vijst og satt / sem skrijbad stendur um Gud og hans Ord/ um hvoria Tru S. Jacob so skrijbar/ Pu truer ad eirn Gud sie / pad giorer pu vel/ pessu sama trua Diofflarner Jacob 2. v. 19.

og skelfast/Ad Diøflarner hafe Truna/ þad meigum vier liosliga sia og merkia aþ þeim toeimur Diøfuloodum sem hroop-
Matt 8 v. 29. udu og sogdu/ Ach JESu Sonur Guds hvad høfum vier med þig? Ertu komenn ad kvelia oss fyrer Tijmann? Enn Diøflarn er hafa engva Nuggum nie Von j sinne Tru/þviad þeir hafa aþ Gude eckert Fyr erheit um. Nad og Myskun/hvar med þr kunne stijna tru ad styrkia og stadfesta.

Enn þesse TRV um hvøria hier verd ur talad/hun er em stadfest eþlaus Kynn-ing Guds og hans heilaga Ords/ og alls þess sem skrifad stendr j heilagre Ritningu um his Riettlætis Reide j gegn Syndenne so og um hans Nad og Myskun/ Synd aa Fyrergefning / Riettlæted og eilifft Lijf/ þyrer Arnan og Forbienan JEsu Christi/so sem Postulenn oss kenner seigiande
Hebr 11 v. 1. Truen er eitt stadfast Trunadartraust a þvi sem Madur vonar/ er fullvisst uppa' þad sem hann sier ecke/ so sem Postulenn j sama Capitula upptetur marga heilaga Menn/ og setur þann þeirra Oxasemdarverk/hv-er þeir hafa giort fyrer Truna a Gud.

Vier

Vier þiñum og marga þa sem trua og verda þo ecke Sæluholpner / þviad þeir skeika og eru ecke stadfaster/ hvoria Christ ur votmælar j Gudspiallenu/ þar hañ talar uñ Sædmannenn og Sæded. Adrer eru þeir sem hafa Truna/og seigiast þeck ia Gud/eñ þeir neita þvi med Verkunū. Til dæmis høfum vier Cain/Saul/Judas sem trudu a Gud / enn su Tru var daud/ þviad þeir breyttu ecke þar epter j Verkunum/og þiellu þar fyrer j Efasemd og Vrvilnan. Og so sem þesser hafa eþad Guds Nad og Fyrerheit/og eru glatader/so hafa þ^r a mot Gudhræddir Meñ og Rietfruader treyst uppa Guds Nad og Myskun / og hafa þeinged Syndamna Fyrergefning/sem voru þeir Adam/Noe Forfedurner/ Moyses/Aaron/ þeir Gud hræddu Kongar og Spæmeñ/ Item Paull og Petur / og aller adrer sem vel þundu siñ Veikleika/og sijna Synd/eñ huggudu sig þo vid Fyrerheit Guds uñ þad tilkomanda Sæde Christum / og trudu þvi ad fyrer hans Forbienustu og Arnan være Gud þeim Nadugur og Myskunsamur/

Luc. 8. v. 13.

hvar þyrer þeir eru Sæluhoelpner ordner
Rom 10 so sem Ritningen vottar/Ad hvór sem tru
v. 11. er a Christũ/ sa skule ei til Skamñar verda
Og j jama Capitula vottar S. Paall ad
su lifanda Truen/kome af Heyrneñe Gu
ds Ords / þegar Madur heyrer þad / og
lætur þad ganga sier til Hiarta/ þa kemur
Kraptur hins Heilaga Anda / styrker og
verkar Erwna j Mañenum. Þvi er Rad
legt og Naudsynligt hverium Mañe/ ad
astunda sem best ad heyra Guds Ord/ vera
Gudhræddur/ og bidia Gud uhm Naad hei
lags Anda / ad Meñ mættu vera sterker
og stadfaster j Truñe/ hvort heldur upp a
kañ ad koma Kross eda Motgangur/ Oþ
sokner eda adrar Freystingar. Og þo
Meñ ættu ad lijda Oþsokner og Pijsler/
so sem lidu heilager Spameñ og Postul
ar/ þa eiga þeir ad vera stadfaster j Truñe
Þviad so talar Christur/ hvór mier vill
Luc 9. fylgia/sa afneyte sialfum sier/ og take sinn
v. 23 24 Kross a sig Dogliga/ og epterfylge mier
þviad hvór sitt Lijf vill vardveita/ sa tyn
er þvi. Og hvór sem lætur sitt Lijf þyrer
mijna Skuld/hañ mun halda þvi.

Þridia

Þridia Ord j fyrstu Grein eñe er/ A GVD.

Vel og vandliga ber oss ad giæta ad þessu Orde ę hugleida þad/ so vier vitū a hvorn vier eigum ad trua. Marger liþa so/ ad þeir hyxa ecke annad enn um Munn og maga/ og haþa hann fyrer-sinn Gud. Eñ þo vier værum heidner/ þa mættum vier hyxa um/ad þar er visseliga Gud sem vill læta heidra og dyrka sig so sem þar stendur skrifad/ Himnarner segia fra Guds Dyrd/ og Himnaþeslingen giörer kunnig hans Handaverk. Visseliga meigū vier mz David jæta og medkiena/ hverju volldugur Gud þad er/ sem Sol ę Tungl og adrar Planetur og Stiørnur hefur ecke sett a Stola eda Stytter/ og ei heilcur þess þar med Bøndum eda Hlecktum/ enn eru þo stoter þreifanligar/ Himneskar Skiepnur og Corpora/ Og hefur Gud þær Nefndskiepnur so skapad og skickad/ af sinū Guddoms Almætte ę Visku/ad þær haþa sinn Gang a Himnenum/ lyka sem Fiskar j Sionum / og Fuglarner j Loptenu/ og allar adrar skiepnur/ hver

pbil 3, v. 19.

psal 19 v. 2.

epter sinn Legund/ a Jørduñe.

Alla tijma hefur vered j Heimenum Agreiningur og Efasemd um pad/ og er enn nu/ hvor ad sie sa sanne og riette Gudheidingiar hafa haft og hallded hina og adra Gude/ og hvort Land og Rijke hefur haft sinn Gud / so sem fordum var for æ Odinn j pessu Nordur Londu. Tyrkiar Trua a eirn Gud skapara Nimens og Jardar / og dyrka hann storliga/ enn peir vilia ecke trua so sem vier/ ad j Guddome enum sie 3. adskilianligar Personur. Og lijka so sem vier christner Menn akollum Christum j vorum Saluhialpar efnum/ og halldum hann fyrer vorn Arnadarmann og Medalgangara. Papistar jata æ med kienna med oss Gud og heilaga Prenning Enn par ad auk hafa peir giort sier otel iande Gude/og akalla heilaga Engla/heilaga Menn/ Meyar og Kvinnur og hafa giort pa og pær sier ad Arnadarmonnum so sinn j Pavadomenu var Vane æ Vijsa ad hvor Madur/ Kona sem Kall/ ungur og gamall / rijkur sem fatækur / hlaut skylldugliga ad ætvelia sier og hafa einn

hvorn

hvorn aþ þeim heilogu þrāmlidnu sier til Arnadar/ og Fyrerbonar/ Sumer hæþdu Mariam / sumer Petur/ sumer Paal eda einhvern annañ aþ heilogum/ Og j sodd- an Villu liþa enn nu Papistar.

Meñ haþa og lyka j gamla Testamen- enu þrattad um þann saña Gud/ so sem lesa ma j Bibliunne/ ad Kongarner haþa hallded Strijd þ^r um sijn a mille. Sena cherib hiet Kongur j Assyria Lande/ hañ kalade Hædungar ordum til Guds ꝛ Kong sins Ezechia/ og hootade þvi/ ad hann skylde so þreingia ad Ezechia og hans Folke/ ad þeir skylldu eta sinn eigeñ Preck og drecka sitt Puag/ og skriþade Ezechia Konge Spottyrde/ og sagde/ Þu þorlætur þig uppa þinn Gud / ad hann mune þrelsa þig/ ꝛ ct. Þa akallade Ezechias Kongr þann rietta og sanna Gud / seigiande/ Drotteñ Israels Gud sin situr yþer Cheru- bim/ þu ert alleina Gud a medal allra Kon garikia a Jordinne/ þu giorder himin og Jord/ Drottinn/ hneyg þu þijn Eyru og heyr/ lypt upp þijnum Augum og sia/ og heyrdu Ord Senacherib sem hañ sende hin gad þier til Hædungar/ þu lifande Gud/

4. Reg. 18 v. 27

4. Reg. 19 v. 10

4. Reg. 19 v. 15

Og a þeirre somu Nottu utsende Gud sinn Engel/ og liet hann sla j Hel j Herbuðum þeirra Assyriorū hundradsinnum þusund Mans og fim og 80 þusunder/ So ad þegar þr voknudu um Morgunen þa voru allar Herbuder þullar af dauðra Manna Kroppum / so vard Senacherib ad þlyia / og þara heim j sitt Ríke og vard sydann j Hel slegen j Mustere syns Afguds.

Historiur og Sagnabækur N. Ritning ar kiena oss/ ad Israels Gud er sannur Gud sem alla Nute hefur skapad/ Himen og Jord/ Engla og Menn. Hann
Gen 2. v. 16. uingeck med Adam og Evu/og kalade vid þau. Og þegar Manglæted og Syndern ar toku til ad fara j Vext a Jordune/þa openberade hann sig þyrer Noa ℞ baud honū ad smiꝺa Arkena/ og taka eitt Par af ollum Skepnum til syn j Arkena/og þrelsade so Noa sialfan attunda/ en dreckte þeirre Ogudligu Veroldu/og liet þa so sia og þina syna Magt/ sem ecke skeyttu um hans Ord. Sa same Gud openberade sig sydan þyrer Abraham/ og Lofade

ad af

ad ap hñs Sæde skylde sa koma s Blessan skylde gepa ollum Þiodum a Jordune og lopade ad gepa Abraham Canaans Land. Gen 12. v. 2. 7.

Og eñ j anad sin openberade Gud sig pyrer honum / seigiande / Jeg er Almattugur Gud/gacktu pyrer mier/og vert algiordur/ Item/eg vil giora Sattmala a mille mijn og pijn / og etc. Gen 17. v. 1. 2.

Pesse same Gud openberade sig pyrer Isaach og Jacob seigiande/ Jeg er pijns Fedurs Abrahams og Isaachs Gud / petta Land vil eg gefa pier og pijnu Sæde. Gen. 26 v. 2. 3.

Pegar Nafn og Kyñing pessa Guds hafde leinge vered so sem vtsloken j Neimenum/pa openberade Gud sig fyrer Moyse/ repeterade og endurniade syna Kynning og sagde/ Jeg er Gud Abrahams Isaachs og Jacobs/ og baud Moyse ad ganga pyrer Pharao Kong/ t seigia honū ad hñ skylde lata Abrahams Isaachs t Jacobs Nidia fara jñ j Þ pyrer heitna Lād Exod 3. v. 2 6.

Pa svarade Moyses og sagde/ Nær jeg kem til Israels Sona og seige peim/Gud ydra Forfedra hefur sendt mig til ydar/ og ef peir seigia pa til mijn / hvört er hans Nafn t hvad skal eg pa seigia peim? v. 13.

Gud svarade og sagde til Moysen / Jeg er sa sem vera mun/og sagde/ So skalltu seigia til Israels Sona/ Jeg mun vera/ hann hefur sendt mig til ydar. Enn hvern enn Gud vilde lata peckia sig/ad hann være sannur Gud enn eingenn annar / pad getha oss til kynningar pau Ord sem hann talade til
Exod 9 v. 13. Moysen/seigiande/ Svo skalltu seigia Pharaoni Konge/ pu skallt fa ad vita/ad minn Lijke er ecke a Jordunne/ pvi eg vil wtrietta minna Hond / og sla pig og pitt Folk med Plægum / so pu skallt afmadur verda af Jordunne/ og sannarliga hef eg par fyrer uppvakt pig/ ad eg vil sijna minna Mazt a pier/so mitt Nafn verde kunngt a Jordunne. So liet Gud koma tyu Plægur yfer Pharao Kong/hans Folk og Land/ og liet hann umm sijder druckna j Nafenu Rauda/med ollum sijnum Strijdsher/ enn leidde Israels Lijd purrum Fookum j
Exod 17 v. 13. gegnum Nafed Rauda. Pesse same Gud hialpade Israels Sonum/so peir feingu Sigur a Amalech / peir felldu og j Nel
Jos. 6. 8. 10. 11. slou alla Jnnbyggiara Canaans Lands/og eignudust peirra Land/svo sem Gud hafde lofad peirra Forfedrum Abraham/Isaac og Jacob

og Jacob. Þeir bygdu upp Borgena Jes 2 Reg 6
rusalem / og þad prydeliga Mustere sem v. 1. 18
þar stod / ꝛ uñi allan Heim var miked hall ꝛ etc.
ded aþ þessu Folke / so ad Drottningen aþ
Ryke Arabia / og þleire adrar Þioder sendu
þessu Folke Presentur og Gaþir / og alle
ar Þioder hefdu þetta Folk j Heidre og
Virdingum / svo leinge sem þad Ottadest
þañ sanna Gud vm̃ hvørn nu var talad.

Aþ þessu ꝛ øllu ødru Historiu ꝛ Fra
sognu meigu vier læra / ad þesse er sannur
og eilifur Gud / vm̃ hvørn aller Spa-
menn hafa talad og skrifad / hvørn vier Kr
istner lofu og dyrku / Heidru og akallu /
epter hliod'an [illegible]sarar Postuligrar Trua
ar / og epter þvi sem Gud hefur sig fyrer
oss j sinu Orde openberad / hvørn Gud /
Christur kallar eirn Anda og seiger / Ad Joh 4.
þeir sem hañ tilbidia / skule tilbidia hann v. 24.
j Anda og sañleika. Þennañ sama Gud
nefner S. Paall Eilifañ Kong odaudlig- 1 Tim 1
añ / osyneligañ og allena Vitrañ. Og hia v. 17.
Esaiam kallast hañ DROTTen Zebaoth Esa 54.
þad er Allsheriar / og eñ hefur hañ þleire v. 5.
Nefn / sem nu er oflangt upp ad telia.

Hvad þiorda

Pad þiorda Ord j fyrsta Parte Postuligrar Trwarjatningar er/FADER.

Petta Ord FADER haþa Postularner ecke sett þorgiefens/ ad kalla Gud FODUR/ þvi þar med haþa þeir viliad avijfa og til Kyniingar giefa/ad Gud a einn Son/ og einkum haþa þeir petta Ord sett j sijna Truarjatning j giegn vantru og motmælum Gidinga/ sem a þeim Dogū settu sig upp j mote JESU og Postulaña Lærdome/ um Guds Son/ hvørn þeir þorsmadu og þyrerlitu/ og spottudu/og villdu ecke halda hñ ad vera Guds Son/ um hvørn Guds Son vier vilium þleira tala j so[illegible]m Parte vorrar Truarjatningar.

Pad fimta Ord j þyrsta Parte Truarvorrar er/ALMATTUGUR.

Pessa Heims Herrar/ Keysarar/Kongar og Høfdingiar giefa sier marga Titla og stora/ og kalla sig osigrande/ oyþerviñanliga/ hvad optsinnis odurvijs reyneft/ þviad þeir verda opt yþervunner aþ sijnū Dvinum/ og aþ Sottum og Siukdomum og Daudanum verda þeir þellder/ so

þeim bregd

þeim bregdaſt ſijn fior Nøfn/ epter þvi ſem nog finnaſt Dæme til j fornum Søgum/ um þeirra Magt og oteliandа Nerſolk. Enn oll þeirra Magt er eckert ad reikna hia Guds Almætte/ Þeir meiga vel kallaſt volldugер og ſtormegtugер/ eñ þennañ Titel/Almattugur/hefur eingeñ og ønguum hæfer hann/ nema Gude einum/ ſem er allsvalldande/ og Nialp og Nuggun kann ad veita ſijnum Atruendū/ epter ſijnum Drotnum og þyrerheitum/ þa og þegar þørf giøreſt/ So ſem Anna Samuels Moder medkieñer um Gud/ſeigiande/ Þar er eingenn heilagur ſem Drottenn/ þyrer utan [illegible]g er eingenn/ og eingeñ er Frelſare nema vor Gud/ Hann ſlær j Hel og lifgar aptur/ Hann leider til Heliar og j burt þadan aptur. Vm þañ Gud talar Job ſo/ Hann ſærer og hañ bindur um/ hann lemſtrar og lækнar. Og þeñan Titil giefur Gud ſialfum ſier/ Þar hann ſeiger til Abrahams/ Jeg er almætтugur Gud/ Og enn ſeiger Gud ſo til Moyſen Jeg er Drottinn/ ſ jeg hef openberad mig ſyrer Abraham Iſaach ſ Jacob/ ad jeg vilde vera þeirra almattugur Gud.

1 Reg. 2 v. 2. 6
Job 5. v. 18.
Gen 17. v. 1.
Exod 6. v. 1. 2.

Moyſe

Moyses seiger og eirnen svo/ Drottinn/
Exo. 15 hvór er þinn liké? Þar er eingen so mætt
v. 11. ugur sem þu ert. Og enn talar Jeremias
Jere. 32 Spamadr um Gud/ eingen hlutur er þier
v. 17. omógulegur. Sijkt vottar Guds Eng-
ell þyrer Mariu/ ad Gude sie eingen hlut
Luc. 1. ur omógulegur. Og Christur sialfur seig
v. 37. er j Gudspiallenu/ Fader / allt er þier
Mar 14 mógulegt. So hafa nu Postular giefed
v. 36. Gude þ rietta Nafn og sañan Titil/ so
ad vier med þm jatū og medkiennū hann
Exo 15. ad vera allsvalldāda og almættugañ Gud
v. 11. og Drottinn/ hvorium eingen kañ j mote
ad standa.

Siótta Ord eda Attrædde fyrsta Parts
sins/ er SKAPARA HIM
ENS OG JARDAR.

Med þessum Ordum giefa Postular-
ner Gude þa Dyrd og þann Heidur/ ad
hann af Almætte sijnu hafe skapad Him
Gen. 1. en og Jord/ med allre þeirra Pryde af
v. 2. engnu eþue/ so sem j Skrpunar Bok-
Ps. 102 eñe verdur avisad/hvar um David skrif-
v. 26. ar/seigiande/ Þu hefur grundvallad Jord
ena/ og Himnarner eru þijn Handaverk/

Item/

Item/ Þu sem staðfester Jörðena a sinū Grundvelle/að hun skiptealltiþ ſt eilifliga. Þſ. 104. v. 5.

Vm þetta talar ſt Gud sialfur hia Spa manenū ſt seiger/Himeneñ er mitt Sæte og Jörden er Skör minna Foota / og minn Hönd hefur giört þad alltsaman. Og enn medkenner hann/seigiande/Jeg er sa sem upp þiller Himen og Jörd. Þad sama medkenner og Jeremias j sine Bok/þar hann seiger DROTTenn DROTTenn/ þu giörder Himenem og Jörðena med þinne Magt/ſt med þinum vtriettum Arme/og eingenn Hlutur er þyrer þier onóguligur. Og j Pistlenū til Hebræos stendur so/ DROTTenn hu grundvallader Jörðena j Upphafe / og Himnarnir eru Verk þinna Handa. Hier skulum vier ecke alleinasta skilia og under standa sialfann Himen og Jörðena/heldur alla þeirra Prydde og Fegurd/hvad heilst þeim þylger synelígt og osynelígt/ sem eru Einglar/Andar/Planetur og Stiornur/Elldur og Vatn/ Fiskar og Fuglar og allar adrar Skepnur/med ollu þvi sem dyrmætt og gagnligt er a Himnum og a Jorduñe. So kenner S. Paall/Fyrer hann er allt skapad/ þad sem er a Himnum og

Esa 66. v. 1. 2.

Jer 23. v. 24.

Jer. 32 v. 17.

Hebr 1. v. 10.

Coloſ 1. v. 16.

a Jorduñe/

a Jördunne/ bad synelega og osynelega/ bæde Threnarner og Höfdingiedæmenn/ ⁊ Her rasttetnar/ og Yfervöldenn.

Svo skulum vier nu asamt heilegum Postulum / alyckta og enda þenann fyrsta Part vorrar Truar/ ad vier medkennum og jatum og stadfastliga setiu vort Trunad ottraust a þenna Gud Fodur Almattug ann/ sem er Skapare Himens og Jardar/ þviad hann einn/ enn eingenn annar er sodvan Heidurs og Dyrdar verdugur / epter þvi sem hann seiger hia Spamannenum/ Jeg er sa Fyrste/ og jeg er sa Sydaste/ ⁊ etc.

Es. 44 v. 6 45 v. 5.

Annar Partur vorrar Truar jatningar/ um Endurlausnena.

Og a Jesum Christu Son hans eingieten vorn Drotten/ Hvor ed gieten var ap heilog um Anda/ Fæddur ap Maria Meyu/ Pijndur under Pontio Pilato/ Krossfæstur

dcyddur

deyddur og grafenn / Nidur
ſtie hann til Helvijta/A þrid
R ia Delge

ia Deige reis hann upp þra Daudum/ Vpp stie hann til Himna Situr hañ til hægre Handar Guds Fodurs Almattugs/ þadañ er hañ koman de ad dæma Lifendur og dauda.

I þessum ødrum Parte christeligrar Truar/medkeña heilager Postular JESum Christum ad vera sañan Gud og sann añ Mañ/sa oss med stñe hingadkomu/Nærvist/ Pijnu og Dauda og øllum sijnum Velgiørningum hefur þrelsad og endurleyst/so sem hier skal sagt verda. Og skipteſt þesse añar Partur vorrar Trwar j atta smá Greiner/ Æ er hin þyrsta þesse.

Eg true a JESum Christum hñs eingetin Son vorn DROTTenn.

Fiogur Ord eda Atkvæde hofum vier ad merkia j þessare Greineñe/ medal hvørra hetra er hid fyrsta.

Og a Jesñ

Og a JESUM.

Eins sem vier heyrdum j þyrsta Parte Trwarjatningar/ad vier eigum ad trwa a Gud Fødur/so lærum vier j þessare Grein og odrum Parte vorrar Trwarjatningar þetta/ad trwa a þann sem kallast JESus hvørt Nafn oss kenner ad vita hvad og hvi lyst ad sie Embætte vors Endurlausnara/ og hvar þyrer hann er j þenann Heim kominn. Ad sonu hafa marger j Gamla Testament enu hafst þetta Nafn/sem var Josua son ur Nun/og JESus vm hvørn Zacharias skrifar/so og Jesus Sonur Syrachs sem skrifad hefur þa agiætligu lærdoms Book/en þesse vor JESus/hann er þraskilen þessum ollum/Fyrst j þvi/ad hans Nafn er honum gefed af Himnum ofan/af heilogum Engle/adur hann var getin j Modur Kvide. Par næst vegna Embættis hvørt ed wtskyrest med þessu Nafne/hvad þetta Nafn JESUS er eitt Hebreskt Ord/þad merker a Latinu SALVATOR/en a Norrænu Frelsare/Endurlausnare. Þesse er ecke lykamligur Frelsare/so sem þa Gud frelsade Israels

Exo 17. v. 9.

Zach 3. v. 1. etc

Luc 2. v. 21.

Sonu þyrer Nond Hershøfdingians Jo-
Jos 10. sue/heldur er hann andligur Frelsare/sa
v. 7 8. ed þrelsar þra andligum Qvinum/svo sem
Eingellenn sagde til Josephs/ Ad þesse
Matt 1. JESUS munde frelsa sitt Folk fra þess
v. 21. Syndum. J þridia mata er þad þra-
fell Lazarum Nefnum/vegna Verdugleika
og Dyrdar þessa Nafns/so sem S. Pe-
Act. 4. tur talar um j Postulana Giorningu seigia
v. 12. nde/ Ad eckert Nafn sie Mønnum gefed i
hendur/eda þyrer hvørt vier kunnum Sæl-
holpner ad verda/nema Nafned JESus.
Vm þetta JESV Nafn skrifar S.
Paull seigiande/Ad Gud hafe upphafed Je
Phil 2. sum/ og gefed hønum þad Nafn sem a-
v. 9. ra er øllu Nøfnu/ so ad j JESu Nafne
skule sig beygia øll Knie/sem eru a himn-
um og a Jørdunne/og under Jørdunne / og
allar Tungur jata og medkenna/ ad JES
us Christus sie DROTTen til Guds Fø-
urs Dyrdar. Og hvørsu dyrdarlegt ad
þetta Nafn sie / þad gefur sialfur Guds
Sonur JESus oss til Kynningar/þar
Joh. 16 hann so talar/til allra Rietttruadra/ Sann
v. 23. liga sannliga seige eg ydur / ad hvørs kier
bidied Fødurenn j minu Nafne / þad skal

þu gefa

hann gefa ydur. So hafa hellager Postular/ vijsad oss ad þessu Nafne/ uppa þ ad vier skyllum fyrer þad verda Saluholpner/ og hugga oss vid þad j gegn alle Epasemd vorra margfalldra Synda vegna / og j gegn Diæflenum og hans Magt og Valldæ/ so og j gegn Gud Reide/ Logmalsins Bølvan og eilijfre Fyrerdæmingu. Lijka nu sem Guds Born hafa þetta Nafn/ og þad akalla sier til Saluhialpar/ so misbrwka þad þeir Ogudligu þegar þeir akalla þad ecke nie tilbidia/ heldur fyrerlijta þad og forsma/ eilegar hafa þad til fæfeingeligra Sluta/ med onytsamligum Ordum j Eidi/ til Galldra/ Giorninga/ eda annara ogudligra Sluta.

Annad Ord sem vier eigum ad merkia/ er

CHRISTUR.

Þetta Ord Christr/ er eitt Griskt Ord kallast a Hebresku Messias/ a Norrænu þyder þ Smurdan. Hvad j gamla Testamentenu baud Gud ad smyria þriggia handa menn/ Spameñ/ Konga og Kienne wenn. Og j þennan mæta er JESUS

smurdur aþ Gude med H. Anda / til Spæmans/ til Kongs og Kiennemans/ epter þvi sem Gud talar vnder Christi Esa. 61. v. 1. Personu hia Spæmannenum seigiande/ Ande Drottins er yfer mier/ þar fyrer hefir Drottin smurt mig. Vm soddañ Smurningar lesum vier/ hversu Samuel hellte Vidsmiere yþer Sauls Hoþud/ og sagde 1 Reg 10 v. 1. Drotteñ hefi smurt þig til eins Hofdingia og epter þad baud Gud Samuel ad smyria David.

Luc. 1. v. 76. So er nu Christur eirn Prophete og Spæmadur/ þviad hann spæde þyrer i Gen. 3. v. 15. Paradijs um sialfan sig/ Kviñuñar Sæde skal simdur meria Hoggormsins Hofud. Hann er og sa Spæmadur/ hvern Gud loþade ad senda i Heimenn/ liķan Moyse/ biodande ad Meñ skyldu honum hlyda/ Hvad og Almugiñ medkiende þa hñ leit hans guddomliga Magt/ ad hañ med þim Byggbraudum og tveimur Fiskum metkade 5000 Manna so ad aþgeingu 12 Karþer mz Aþgangs leyþar/ þa sægdu þr/ Joh. 6. v. 14. Þesse er visseliga sa Spæmadur sem i Heimeñ skal koma.

I sama

I sama mæta er Christus i Heimenn fonenn til þess/ ad vera eirn Kongur/ so sem Eingellenn mællte vid Mariam/ seigiande/ Hann mun sitia i Hasæte sijns Fódurs Davids/ og rykia yfer Hwse Jacobs eilijfliga/ og þar skal eingenn ender verda a hans Ryke. Fyrer Pilato medkiennir hann og eirnenn sig ad vera eirn Kong/ eñ þo ecke aþ þessum Heime. Og i Psalmenum seiger Gud/ Jeg vil setia mitt Kong yfer mitt heilaga Fiall Zion/ Þad er þad sama hvar um Zacharias spade fyrer og sagde/ Fagna þu Dotter Zion og þu Dotter Jerusalem vert glód/ Sia/ þinn Kongur kiemur til þijn/ ſ ct. Snogt ad seigia/ Christur er sem S. Paall seiger/ Eirn eilijfur odaudligur Kongur.

Luc. 2. v. 32 33.
Joh 18. v. 36 37.
Psalm 2 v. 6.
Zach 9. v. 9.
1 Tim 6 v. 17.

I þridia mæta er Christur og so eirn Kiennemadur/ þviad lijka sem Kiennemanna Embætte var ad kiena / bidia og Fornfæra / so hefur Christus kient og predikad/ og fornfært sialfan sig a Krossenum fyrer oss/ og bedet fyrer oss til sijns Himneska Fedurs/ þa hann sagde/ Fyrergief þm/ þvi þr vita ei hvad þr giora.

Heb. 9. v. 9.
Rom 4. v. 25.
Luc 23. v. 34.

Pad þridia Ord sem merkiande er j allare Grein vorrar Truarjatningar/ er/

GUDS EINBJETEN SON.

A þessum Ordum hafa Gidingar/ Heidner Menn og Tyrkiar dagliga steitt sig og hneixlad/ og halldа oss christna Menn nu þyrer Andstygd/ af þvi ad vier medkiennum JESUM Christum ad vera Guds Son. Enn til þullkomligrar styrkingar og stadfestu þessarar Postuligrar Truargreinar/ þa hofum vier sañar Bevisingar/ ad Christur sie Sonur Guds/ so sem Gud seiger j odrum Psalme/ og talar um Christum seigiande/ Þu ert min Sonur/ i Dag hef eg þig ated. Og j sama Psalme stendur svo/ Minnest vid Sonen/ svo hann verde ecke reidur/ og þier fyrerfarest a Veigenum. Þar fyrer/ liska sem Gud er elskadur so er hans Sonur elskadur/ og af honum elskadliga og ommædeliga þæddur.

Psa. 2. v. 7.

Ad Christur sie Sonur Guds/ þad vottar Gud sialfur af Nunnu ofan/ seigiande Þesse er minn elskulegur Sonur/ sa mier vel þocknast/ hlyded honum. Hier um talar S. Petur/ seigiande/ Vier hofum sialfer sied.

Matt 3. v. 17. Mar 1. v. 11.

er ſied hans Dyrd/ þa hafi þieck ſeidur og Dyrd afþ Gude Fodur þyrer þa Rauſt ſem kom yfer hafi j mikelle Dyrd og ſegde. Þeſſe er min elſkuligur Sonur/a hvorium ieg hef alla þocknan. Og vier heyrdum þeſſa Rauſt koma afþ Himnum / þa vier vorum med honum a þvi heilaga Fialle/ Og j odrum ſtad medkenner S. Petur Je ſum ad vera lifanda Guds Son. Og eñ j aſtad ſin/ þegar Jeſus ſpurde þa tolfþ ad hvort þeir villdu ganga þra honum / þa ſvarade Petur vegna Poſtulana/ Herra/ hvort ſkulum vier fara? Þu hefur Ord eilifs Lifs/og vier truum og vitum ad þu ert Chriſtur lifanda Guds Sonur.

2 Pet 1. v. 16 17.
Mat 17. v. 5.
Mat 16 v. 16.
Joh. 6. v. 68.

Johañes Gudſpiallamadur kennir oſſ allvijda / ad Chriſtus ſie Guds Sonur. Nathanael kallar hñ Guds Son/og Kōg Jſraels. Og um ſig ſialfan talar Chriſtur vid Nicodemum/og ſeiger/So elſkade Gud heimeñ / ad hann gaf (hönum) ſinn Eingetenn Son /uppa þad ad aller þeſſen trua a hann/ſkule ecke þyrerfaraſt/helldur hafa eilifft Lif. Item/ Af Verkum og Giorningum Herrans Chriſti/ beviſar S. Johañes / ad JESus Chriſtus ſie

Joh. 1. v. 49.
Joh. 3. v. 16.
Joh. 20. v. 31.

Guds Sonur. Og j sijnum postuligum
1 Joh 4 Reñingum skrifar hañ so/ J þessu er Kiæ
v. 9. rleikur Guds openber ordenn vid oss / ad
Gud sende sijn Eingetin Son j heimen/ ad
vier skylldum lifa fyrer hañ. Slijkt hid
sama medkeñer Christur uñ sialfañ sig/
Joh 14 seigiande/ Jeg er Sonur Guds/ef eg giöre
v. 11. ecke mijns Födurs Verk/þa trued mier ecke
Med soddan openberum Ordum hefur Je
sus medkendt sig ad vera Son Guds/hver
oflangt er upp ad telia.

Ad auk þessa hafa ohreiner Andar opt
sijnis medkendt JESum ad vera Guds
Son/so sem allvijda ma lesa j Gudspial
ligre Historiu. Hia Lucã kallar Diefulle
eñ upp j einum Manne sem var besetenn.
Luc 8. O JEsu Sonur Guds hins hædsta / Jeg
v. 28. bid þig/kvel þu mig ecke. Og j añan Tij
Matt 8 ma hlupu tveir Diefulooder Meñ j mote
v. 29. JESU/ sem komu ur daudra Manna
Grofum/ og voru so Olmer/ ad eingenn
matte ferdast uñ þañ Veg/og sia/ þeir
hroopudu ad sögdu/Ach JEsu Son Guds
hvad höfū vær med þig ad giöra? Ertu
komen til ad kvelia oss fyrer Tijmañ? Og
Marc 5 hia Marcum hroopar enn ohreinn Ande og
v. 7. seiger

seiger/ Hvad hef eg ad giora med þig O, JEsu/ þu Sonur hins hæsta Guds/ Jeg fære þig vid Gud/ad þu kvelier mig ecke. Aþ ollu þessu lærum vier/ ad Christur er Sonur Guds/þar þyrer latum vier Tyrkia/Heidingia/ Gydinga / tala hvad þeir vilia.

Fiorda Ord sem er ad merkia j þessare Grein vorrar Truar/ er

Vorn DROTTENN.

Þetta Ord er oss ein stor og mykel Nugg un/ ad vier trwum og treystum a Christū Guds Son/ þañ sem er vor eigeñ Herra og Drottenn. Þa Thomas preiþade um Sarenn Christi/a hans Sijdu ẽ Hondum/ kallade hann upp og sagde/ Minn Drottenn og minn Gud/ sem hann villde so seigia/ Jeg hefde ecke truad þig minn Drottenn og Frelsara vera uppriseñ/ hefde eg ecke preiþad med mijnum Lijkamligum Hondum a þijnum Sarum. Eins byriar oss ad trua stadfastliga þessu Orde/ ad Christur sie vor Drottenn so sem Christr sagde til Thomam/ Sæler eru þeir sem ecke sia og trua þo. Þañenn huggar Da-

Joh. 20 v. 28.

v. 29.

vid sig

vid sig allvijda j sijnum Psalmum / og
Psal 72 v. 1. einkanliga þar hann seiger/ Drottenn eg treysste uppa þig lat mig alldrei til skamm-
ar verda/ Og j odrum stad seiger hann/
Psal 23 v. 1. 4. DRottenn er minn Hirder / og mun mig eckert vanta/ Og þo eg gange um Myrk-
ranna dal/ þa hrædest eg öngva Olucku/
þviad þu Drottenn ert hia mier/ Og eg
mun bwa j Hwse DROttens eilijfliga.
So eigum vier og lijka eirnenn ad hafa
Huggun j þessu vorum Drottne/ þo vier
sieum veiker og synduger/ þa er hann þo
samt vor Drottenn/ sa ecke vill eilijfliga
vera reidur uppa oss / So sem Joseph
Gen 45 v. 5. sagde til Brædra sinna/ vered okvijdner/
og hyxed ecke ad jeg mune vera reidur vppa
ydur/ vegna þess þier selldud mig hingad.

Þridia Grein Christeligrar Truarjatningar er þesse.

Hvor ed gietenn er af heilogu Anda/ Fæddur af Mariu Meyiu.

I þessare Grein hofum vier þiogur Ord ad hugleida.

Þad fyrsta.

Gietin

GIETNAD aþ heilogum Anda.

Þesse Grein stadþesler oss gietnad og Nolldgan JESV Christi / um hvøria Guds Eingell so talar vid Marian / Þu munt fa gietnad j þinn Kvide / og føda eitt Son. Og þegar Maria talade til Eingelsins / seigiande / Hvørnen skal þad skie / med þvi eg hefe ongvan Mann kient? Þa undervysade Eingellen hana / og sagde / Heilagur Ande mun koma yfer þig og Kraptur hins hædsta mun yfirskyggia þig / Þar fyrer þad helga sem af þier mun fød ast skal kallast Sonur Guds. So sem Moyses sa Skogarrunnen breña j logade Ellde / og þo uppbrann Runnrinn ecke / so er Christi Gietnadur aþ Ellde heilags Anda / og hans dyrdarligum Guddoms krapte. Þesse Gietnadur Herrans Christi er vor hædsta Nuggun / ad vier sem erum gietner og þædder aþ Syndumspillte og þordiarþadre Adams Natturu / verdum fyrer heilagan og dyrmætan Christi Gietnad heilager og Saluhoipner / so þramt sem vier truum a hann.

Luc 1. v. 31. og etc.

Exod 3. v. 2.

Act 7. v. 30 31

Annad Ord þessarar Greinar er.

Fædde

FAÐIR.

Fædingenn Christi er grundvøllud aþ Gude j gamla Testamentenu. Þviad
Gen. 3. v. 15. liþa so sem Gud talade/ ad Sæde Kvinnunnar skylde sundurmola Høggormsins
Gen 12. v. 3. høfud. Og til Abrahams sagde hann/
Gen 18. v. 18. J þier skulu blessaþst allar Þioder a Jørdunne. og til Isaachs og Jacobs/ J þiønu Sæde skulu allar Kynkvøysler a Jørdunne verda blessadar. Og so sem Esaias seiger/ Oss er fæddt eitt Barn/ eiñ Sonur er oss giefenn/ &c. So er þad skied/
Esa. 9 v. 5. þegar uppfylling tijmans var komenn.
Gal. 4 v. 4. sem S. Paall seiger/ Þa wtsende Gud siñ Son/ fæddañ aþ Kviñuñe. Og j þañ mæta hefur Christur boresst j þeña Heim/
Matt 1 v. 18. so sem Gudspiallamennerner Matheus
Luc. 2. v. 1. 2. vg Lucas hafa þar vm skriþad/ þa lideñ voru fra Veralldareñar Upphafe 3963. Ar/ þa Romaborg hafde staded j 700 Ar og a þertugasta Are Keysaradoms Augusti/ þegar Cyrenius var Landsherra yþer Syrlande/ þa þerduduſt þau Maria og Joseph wr Galilea/ til Davids Borgar Betlehem / aþ þvi þau voru aþ Ætt Davids.

vids. Og þad skiede svo þa Maria var þar/þa kom sa Tijme ad hun skylde lietta verda/og hun þædde þar sinn Son. Enn hun var þatæk / og vard ad vera med sijnum Syne og Festarmanne j einu Nesthuse/eda Asnastalle/ og vegna soddann þatæktar huxade eingenn umm þessa Fæding Þar þyrer sende Gud eirn Eingel af Nimum / til nockra Hirdara sem vøktu yþer Hiord sijne umm Nottena. Þesse Einell kungiorde Hirdurunn Christi Fæding og sagde/ Sia/ eg boda ydur myken Fognud/sem veitast skal øllu Foolke / þviad j Dag er ydur Lausnarenn fæddur / sem er Herrann Christur j Borg Davids. Og Eingellenn vijsade þeim j Bethlehem til Stallsins og þeirra þatækligra Reiþa j hverium Barned JESus var reiþadur/ Og strax var þar hia Englenum mykell þiolde Himneskra Hersveita / sem lofudu Gud og sögdu. Dyrd sie Gude j Hædinum/ Fridur a Jördu/og Mönnunum godur Vilie. Luc 2. v. 10. 2 etc.

Enn aþ þvi ad þesse Fæding skiede ecke j Kongs Herbergium / eda a Herra gardi/ og ei helldr barst hun ut a medal

þeirra

þeirra Skriptlærdu og rýfu j Gydingalande/ þa var þesse Fæding og Bodskapr N. Engla; ecke halldid annad eñ þaunytt hial þakækra Nidara/ so eingenn hyrade þar um noskuru Hlut / allt þangad til þeir Austurvegs Vitringar komu til Jerusalem/ og spurdu ad/ hvar sa nyfædde Kongur Gydinga være/ þeir hefdu sied hans Stiörnu j Austurlöndum/ og være komner ad veita hönum Lotning/ Þa hero des heyrde þetta vard hann skielfdur og öll Jerusalem med hönum/ og kallade saman alla Kiennemenn og Skriptlærda/ og spurde þa ad hvar Chrystur ætte ad fædast/ eins þeir sögdu hönū ad hann ætte ad fædast j Bethlehem epter Spadōe Micheæ Spamans/ sem svo hliodar/ Og þu Bethlehem Ephrata/ sem ert litel j bland þusunda Juda/ Af þier skal koma sa sem vera skal Hertoge yfer Israel/ hvörs Utgeingur vered hefur fra Upphafe/ og fra Eilífo. Sydann vísade Herodes Vitringum þeim til Bethlehem/ Og sem þeir komu þar/ fiellu þeir fram og tilbadu Herran Christum/ og gafu hönum dyrmætar Gafur/ Gull Reykelse og Myrru.

Matt 2 v. 1. 2. 3 etc.

Micheh 5 v. 1.

Stora

Stora og mykia Giund z Forleinging
haþa heilager Forþedur haþt eþter þessa
Barns Fæoingu/ so sem skriþad stendur
aþ Eyu/ þa hun haþde fædt sinn þyrsta
son Cain/ kallade hun strax a Adam/ vil-
iande hugga bæde hann og sialfa sig med
þvi ad nu være safæddur sem þeim hial-
pa skylde j þra þeirra Eymd og sagde/ Gen 4.
Jeg hefe þeinged þann Mannen z er Drottenn v. 1.
Enn hun þor vilt. Slika Gyrnd haþa
þleyre haþt af Israels Folke/ epter Fæd-
ingu JESu/ so sem Christur liosliga tal
ar j Gudspiallenu/ Marger Spamenn z Luc 10.
Kongar haþa gyrnst ad sia þad þier siaed/ v. 24.
og hafa þad ecke sied / og heyra þad þier
heyred/ og hafa þad ecke heyrt. Nvilika
Gyrnd hinn gamle Simeon haþe haþt/ ad sia
Messiam/ þad ma merkia aþ þeim Ord-
um sem þar standa/ Ad hann hafe feinged
Andsvar aþ heilögum Anda/ ad hann skyll- Luc. 2.
de ecke sia Daudann fyrr enn hann hefde sed v. 26.
ur sied Christ DROTTens. Sonu Gyrnd
z Astundan hefr David haft/ þa hann sagde
DROTTenn hneyg þu Himnana og kom þar 144
ofan. Þannen tala nu heilager Postular v. 5.
um Christi Fæding/ eins z Postulenn skrif

S ar til

ar til Hebræos/ Med þvi Gud hefur fyrr
Hebr. 1 meyr optliga og j margann hatta mata/
v. 1. 2. talad til Forfedranna þyrir Munn heilagra
Spamanna/ þa hefur hann nu a þessum sijd
ustu Dögum talad til vor þyrer sinn Son/
hvörn hann hefur skyckad Erfingia allra
Hluta/ og etc.

Þad þridia Ord er/

MARIA.

Þar Postularner nefna Mariam/
þa vilia þr þar med lata vita/ af hver
re Ætt Christur er fæddur/ so sem Bod
unar Historian um Christi Fæding liosliga
vottar/ ad Maria hafe vered af Davids
Mat 22 Slegte og Blode/ svo sem Phariseárner
v. 42. svorudu Christo/ og kolludu hann Davids
Son/ þar med medkenande/ ad hann hafe
vered af Davids Ætt/ sem og S. Paall
Rom 1. vottar/ ad hann sie fæddur af Davids Sæ
v. 3. de epter Holdenn/ Þad er so ad skilia/ ad
Maria hafe vered af Blode Davids/ en
epter Andanum sie hann kroptugliga aug
lystur ad vera Guds Sonur.

Ad Christur skylde fædast af Davids
Ætt og Epterkomenduni/ þad hefur Gud

liosliga

liosliga sagt og talad til Davids/ Nær þin Tijme er wte/ og þu sefur med þijnū Forfedrum/ þa vil eg uppvekia þitt Sæde epter þig sem skal koma af þijnu Lijfe/ hans Rijke vil eg stadfesta/ óg etc. Svo hefr og lijka Esaias spæd þyrer/ af hverre Ætt Christur skylde fæddast/ seigiande Ein Grein mun uppspretta af Ætt Jesse/ og eirn Kvistur af hans Root skal Avört bera/ og yfer hónum mun hvijlast Ande DROTTens. So er nu Christur fædd ur af Maria a þeim Tijma/ þegar Augustus Keysare og Herodes hefdu broted Gydinga Lyd under sitt Valld/ hvar med Gudspiallamadureñ gloggliga avijsar/ ad þa hafe sa rietta Tijmeñ vered komeñ/ a hverium Christus skylde fæddast/ epter Fyrersøgn og Spædome Forfodursins Jacobs / þar hann sagde/ Ad Kongligur Sprote skule ecke takast fra Juda/ fyrr eñ Silo kiæme (það er Messias)

2 Reg 7 v. 12.

Es. 11. v. 1. 2.

Luc. 2.

Gen 49 v. 10.

Það fiorda sem hugleidende er j þessare fridiu Grein Truarsiar/ er það/ ad Postularner nefna Mariam

IOMFRV.

Nier hafa Postularner ecke ad eins akt-

ad og alited ſialfa Hiſtoriuna/ad Maria haſe vered ein hrein Mey / ſo ſem hun ſialſ medkienner ſyrer Ginglenū /ſeigiande/ hvörneñ ſkal ſad ſkie/ med ſvi eg hefe
Luc 1. v. 34. ongvann Mann kient? Nelldur ad Gud haſe lated framkoma ſad han ſyrer Munn Spæmannſins talad haſde j gamla Teſta menkenu/ ſeigiande/ Sia/ Ein Mey ſkal
Eſa. 7. v. 14. verda oliett og ſæda eim Son. Deſſe Grein geingur yfer allann Mannligann Skilning/ Dviad Gud hefur ſo tilſkickad/ ad af Samviſtum Kallmans og Konu ſkule Born gietenn verda. Ēn ſlikt Dæme hefur alldrei heyrſt/ad ein Jomfru haſe aled Barn utan deſſe Mey Maria. Deir gomlu Lærefedur hafa j deſſu efne framſett eina Epterliking/ og ſagt/ ad liſka ſem Soleñ ſkīn j giegnum Glered/ og ſkadar ſad ad ongvu/ſo liſka er Chriſtur ſædour/ af Jomfrur Liſe hreinu. Og ſo ſem Bifflugann vidregur og ſiugur dyrmætt Nunang af ſeim agiætuſtu Blomſtrum og Jurtum / og ſkadar ſær ecke ad neinu/ ſo hefur H. Ande ſyrer ſina Guddomliga Speke og Makt teked

JESu

Jesu Holld af Jomfrur Maria Holde og Blode/þo so/ad hun var ospillt Mær bade j Burdenum/ þyrer Burdeñ og epter. Hvad allt saman ad skied er vorra vegna/ so ad vier þyrer hans dyrmæta Gietnad og Ningahburd/ yrdum hreiner ↄ helgader af Adams Fordierfun ↄ spilltum Gietnade og Fordæmingu/ vier semerum fædder affyndsamligu Sæde/ og j Modurlijfe j Ranglætenu gietner. Ps. 51. v. 7.

Fiorda Grein Christeligrar Truarjatningar.

Pyndur vnder Pontio Pilato/ Krossfestur/ Daudi og Jardadur.

I þessare Grein hofum vier fiñ Ord og Atkvædc ad merkia/ Pad fyrsta Ord er.

PYNDR.

Hier tala heilager Postular vm̃ JEsu Christi Pijnu og Krossfesting/ hvoria hann leid allu Mannkyne til Sæluhialpar/ so sem skrifad stendur. Hann er utgiefenn vorra Synda vegna. So skijra nu Postularner þra/ hversu omyskunsamliga og grimmliga Rom. 4. v. 25.

grimliga þeir ogudligu og veralldligu
Matt 26 og 27. Nøzdingiar j Jerusalem haþe høndlad vid þann saklausa JESum/ þar þeir so orietteliga og grimliga haþa pynt hann æ lyþlæted. Enn hier ber oss christnum Mønnum/ ecke ad eins ad huxa um þessa hans Pynu/ þa seinustu/ helldur og eirnenn hvad hann adur fyrre hefur þolad æ lides vorra vegna/a medan hann umgieckst hier j Neime / sem er epter þvi sem S. Paall seiger/ En þo JEsus Christus vere j Guds Mynd/ þa hiellt hann þad ecke
Phil. 2. v. 6. 7. fyrer Rann / Gude lijkur ad vera / helldur myrkade hann siaþann sig/og tok a sig Mynd eins Pions/vard lijkur odrum Mønnum/og er ad hegdan fundenn sinn adar Madur/etc. Þar næst hefur hann synna Aþe og Nidurstoduna
Luc. 2. v. 7. uppbyriad med Neyd æ Fatækt j Asnastallenum/og sijdan þar epter vard hann wr
Matt 2 v. 14. Lande ad þyia fyrer þeim grimma Herode/ æ var synum Forelldrum vndergefenn/allt
Luc 2. v. 51. þar til hann var prijtugur ad Alldre / þa
Matt 3. v. 13 14 liet hann skijra sig / og vard med Fodursins Roddu aþ Himnum kalladur Sonur Guds.
Matt 4 v. 1. 2. Sijdan þar epter var hann j Eydemørku J 40. Daga/ og þiorutiu Nætur/ med

Føstum

Foſtum og Bænahallde/ bætande Adams Synd og Oxneytſlu/ ꝛ vard ꝓreyſtadur af Diøflenum/ eins og hañ hefde vered For latteñ af Gude og Mønnum. Par eptera uppvakte Diøfullen ꝑa Vantruudu og Ogudliga Phariſeos og Gydinga / ønum j mote/ ꝓeir ed hañ ꝓorſmaadu og hæddu/ og løſtudu ſeigiande/ Ad hañ være Samverſkur/hefde Diófsul/være Vinur Glæpamanna og Berſyndugra/ Og optſiñis høfdu ꝓeir j Ræde ad ꝓyrrkoma ønum. Eñ ꝓegar hans Stund var komen/ꝑa gaf hñ ſig vilivgliga til ſiñar ſeinuſtu Pyna og Pýſlar / epter ꝓvi ſem aller Gudſpiallameñerner hafa ſkrifad / og a Friadagenn Langa verdur uppleſed/og hier er oflangt ꝓra ad ſkýra/hvørſu hañ hefur algierliga fullkomnad allt ꝓad ſem Moyſes og Spameñerner hafa uñ hann ſkrifad og ꝓrerſpad. Jph 8. v 48 Matt 12 v 19

Nu eigum vier chriſtner Meñ ſvo ad hyxa uñ Pýnuna chriſti og hans Krossfeſting/ad hañ leid ꝓad allt ſaman / ecke af Gydingaña Neypt og Natre/heldur af halfs ſyns Villd og Vilia / ꝓviad lýka

so sem hñ med einu Orde j Alldengarden-
um slo nidur sijnū Oßsoknarmonnum/ þa
Joh 18. hañ sagde/ Ej er hañ/ og þeir duttu aptur
v. 6. a bak til Jardar/ So kunne hañ med einu
Orde ad opna Jardena/ og iafna þa sock-
va j Nelvijte/ so sem þordum skiede Dath
4tam 16. an Corah og Abiram/ Ad Jörden uppliet
v. 31. 32. sitt Munn/ og svelgde þa lifande/ med
ollu þvi sem þeir hofdu.

Vier eigum og ad hyxa þad/ ad ecke
pijndu Gydingar JESum under þa gre-
in/ eda med þvi Nugarßare/ ad þeir kyne
ad verda Saluholpner ßyrer hañ/ helldur
aß Vantrw og Oßund/ Neipt og Natre/
eins og hañ hefde verid Svikare/ og sialf-
ur giort sig ad Guds Syne.

Lijka er þad hugleidande hvarsu saklaus
hann var pijndur/ Par um ber Vitne hñs
eigenn Svikare Judas/ þa hañ skriptast
vid sijna Samviskn/ seigiande til Kienis-
Mat. 27. mannanna og Olldungaña/ Jeg hefe illa
v. 4. giort/ ad eg sveik saklaust Blod. Pilatus
talar opt og myked um Sakleised Christi/
Eins gierer Pilati Hvssßru/ sañande Je-
sum ad vera riettlatañ/ ℣ radlegg: Mañe

sijnum-

sijnum ad þordœma hann ecke. Rœning-enn a Krossenum medkiende sig ad lijda makliga/ vegna sijna Illgiordha og Eynda eñ JESum ad vera saklausann. Luc 23. v. 41.

Nier eigum vier eirnenn ad lœra/ hvar þyrer Herrañ JESus hefur soddañ sara Pijsl og Pijnu so þolenmodliga lided. I.

Og er su þyrsta Sek ᵉ Grein þᵉ til Eynd Adams og rœnglœte alls Mannkynsins/ hvors vegna Christur er komenn/ og hefur lided sijna saru Pijsl og Pijnu/ so sem Esaias hafde adr longu þirre þspœd og sagt/ seigiande/ Samliga bar hann vorn Siukdom og tok a sig vorar Pijsler/ Enn vier hielldum hann fyrer þañ sem af Gude vœre Plagadur og sleigenn/ Enn hann er særdur vegna vorra Misgiörninga og Lemstradur vegna vorra Synda/ A honũ liggur Refsingen/ so ad vier skylldũ hafa fridiñ/ Þetta sannar og S. Paull/ ad JESus sie vtgiefenn vegna vorra Synda/ Item / Christur er daeñ þyrer oss ogudliga/ þa þegar vier vorũ eñ nu vexter epter Tijdenne. Gen. 3. v. 6. Esa. 53. v. 7 8. Rom 4. v. 25. Rom 5. v. 6.

Og S. Johannes Skyrefader Christi talar so um JESum/ Sia þar er Guds Lamb sem ber heimsins Synder. Joh. 1. v. 29.

II. Onnur sok og Grein hvar þyrer Christur er Þijndur / var Riettlætis Reide Guds og Refsing / þyrer Synd og Fall Adams / þviad so sem hañ Syndgade bæde meg Sælu og Lijkama / so hlaut Christur þad ad bitala og borga bæde a Sæluñe og so Lijkamanum. A Sæluñe bitalade hañ / þa hañ j Grafgardenum skalf og bifade / og sveittest Bloodugum Sveita af hiartãs Sorg ꝛ Angist / seigiãde til sijna Læresveina / Mijn Sæl er hrygg allt j Daudañ. Þar næst bitalade hañ a Lijkamanũ þa hañ leid þa særu og beisku og þungu Kvøl og Þijnu / til ad frelsa og endurleysa oss / svo sem vottar S. Petur / seigiande / Vier erum ecke endurleysster med Gulle eda Sylfre / heldur med dyrmætu Bloode þess saklausa og þlecklausa Lambsins JESu Christi. Og eñ seiger S. Paall / Hann fyrergaf oss allar vorar Synder / og afmæde þa Handskrifft sem oss var j mote / og j Setningũ var hulen / ꝛ oss gagnstædelig var / og tok hana j burt / og feste hana a Krossenn.

Mar. 14 v. 34.

1 Pet. 1 v. 18 19

Coloss. 2 v. 13 14

III. Þridia Sek og Grein / til JEsu Christi Þijslar og Þijnu var Guds afgroenn Kiærleike

Kiærleike til Mañliggs Kyns/ sem heldur
vilde lata sinn Son pijnaſt og plægaſt/
eñ ad Mañkyned skylde tapaſt/ epter þvi
s Christur seiger til Nicodemũ/ So elſk-
ade Gud heimeñ/ ad hann gaf sitt Son/ Joh. 3.
uppa þad ad aller þeir sem a hann trua/ v. 16.
fordæmeſt ecke/ heldur hafe eilift Lijf.

Fiorda Sok og Grein til JEſu Christi IV.
ſi Pijnu/ er hans sialfs eigenlig og hiart
groen Aſt og Elska s hñ hafde til Mañ
kynsins / svo sem hann vottar / seigiande/ Joh 15.
Eingenn hefur stærre Kiærleika eñ þann/ad v. 13 14
hann lætur Lijf sitt fyrer sijna Vine/og þi-
er erud mijner Viner / ef þier giöred þad
sem eg bijd ydur. Þetta kenner oss Postulin
seigiande/ Af þvi þeckium vier hans Ki-
ærleika/ad hann liet sitt Lijf fyrer oss. 1 Joh 3
v. 16.

Annad Orded.

Vnder Pontio Pilato.

Hvar fyrer verdur hier nefndur Pontius I.
us Pilatus? Med þessu Pilati Nafne
hafa heilager Postular viliad undervijsa
og aminna oss/ad þugleida Tijmañ/a hvo-
rium Messias var pijndur/ sem er/a þñ
Tijma þegar sa ouñskorne Neidinge Pi-

latus var

latus var af Romverſku Keyſarligu Velldi ſettur til eins Domara yfer Gydinga Lyd/ſa hafde Rikesſtiorn Gydinga eitn Enda/med thvi peir hofdu nu vtlendſkan Domara yfer ſier / enn hverke Kong nie Hofdingia af peirra eigen Ætt og Slekte/ ſo ſem adur fyrre.

II. I annare Grein villdu Poſtularner Amiña Gydinga ad Chriſtur hefde a peirra Dogum/ſa Pilatus var peirra Yfirdomare/ giort og fullkomnad allt thad ſem þm̃ ſanna Meſſiæ og Heimſins Lausnara bar ad giora/ epter Spamannanna Fyrirſagn/ ſo ad Gydingar thar af lærdu/ ad þeckia ſijna Vantru/ & bijda ecke eda vona ecke epter odrum Meſſia. Nvar vm̃ Chriſtur manner/bæde Gydinga og oſſ/ad vier ſkulum ecke laata ſvijkia oſſ/eſ nockur ſeiger/ Sia hier er Chriſtur/eda thar/ſa trued ecke/ thvi thar munu uppriſſa Falschriſtar/ & Falsſpamenn/ og giora ſtor Teikn og Vndur/ſo ad Vtvalder falle i Villu/ef thad er mogulegt. Siaed / Jeg ſeige ydur thad fyrer. Thar fyrer thegar peir ſeigia til ydar Sia/hann er a Eydemorku / ha fared ecke ut thangad / Sia / hann er i Herbergium/ trued ecke. Matt 24 v. 23.

Item

Jtem haþa Postular Guds viliad hier med haþa aminst alla Menn Christna/ ad hyra vel og vandliga um þa medkienning JESV Christi/ hvoria hañ gierde fyrer Pilato/ so sem S. Paall a hid sama a minner sin Læresvein Timoteū seigiande/ Jeg byd þier fyrer Gude/ sem alla hlute lyfgar og fyrer Christo JESu/ sa under Pontverskū Pilato giórt hefr gooda Jatning/ad þu vardveitter þetta Bodord fleckLaus/og ostreffanlegur. III. 1 Tim 6 v. 13 14

Jþiorda maka haþa þeir nefnt Pilatum under þa grein/ ad eingeñ skylde efa þessa þrasegu/ helldur þullkomliga trua/ ad þetta haþe visseliga so skied. IV.

Þa er hin þimta Grein þesse/ hvar fyrer er Pilatus er settur hier/ ad aller Domendur sem heyra Pilati Nafn/ lære af hans Epterdæme ad dæma riett/og hverke af Otta nie Nædslu / ei helldur af Villd nie Vinattu dæma nockurn saklaus ann/ sem Pilatus gierde. V. Luc 23. v. 24.

Þad þridia Ord er /

KROSSFESTAR.

Nier mætte einhver spyria/ Nvar fyrer Christur

Christur er Krossþestur heldur eñ Lyþlæt-
Joh 8. v. 59. enn med odrum hætte: Andsvar/ Opt
toku Gydingar upp Steina og villdu ha-
þa grytt hañ/ eñ aþ Guddomligre Magt/
hvarþ hañ þra þeim/ so þeir sau hann
ecke/ enn til þessa Krossens dauda gieck
hann vilugur/ so sem hañ talade til Nico-
Joh 3. v. 14. demum/ Lyka sem Moyses upphof Eir-
Num 21 v. 9. ormenn j Eydemörku/ so skal Mannsins
Sonur verda upphafenn/ uppa þad ad all
er þeir sem trua a hann fyrerfaresst ecke/
heldur hafe eilyfst Lyf. Nann þeþur og
Mat 20 v. 18 19 hia Mattheum og annarstadar sagt sÿnū
Læresveinum þyrer/ ad hañ atte ad ver-
da Krossþestur/ Þvi þeþur hann viliad
halda sÿn Ord/ og er þyrer þann skuld
a Krossen þestur epter veralldligum Laga
Deut 21 v. 23. riette Gydinga/ þar so stendur/ Bölvad-
ur er sa af Gude/ sem verdur þestur a Trie.
Þad utleggur S. Paull til Galatas seig-
Gal. 3. v. 13 14. iande/ Christur vard ein Bölvan fyrer oss/
og þrelsade oss fra Bölvan Lögmalsins/
Þvi so er skrifad Bölvadur er sa sem a
Trienu hengier/ uppa þad ad Abrahams
Blessan skule koma yfer Heidingiana j
Christo JESV/ og ad vier so medtækum

Fyrerheitenn

Fyrerheiten Anda fyrer Truna.

Fiorda Ord.

DAUDINN.

Var ecke nog ad Christur leid pijsl og pyny/ þvi þlaut hañ ad deyia?

Andsvar/ Hañ þlaut endeliga ad deyia vegna þess Ords sem Gud talade til Adams/ ad ef hann bryte af Guds Bodorde þa skylde hann visseliga deyia. Þad kienner oss S. Paall seigiande/ Christus er dauden fyrer vorar Synder epter Rittinguñe. Þviad lijka sem Naut og Sauder Kid og Naztrar/ og allt annad þad þornzært var/ þad vard ad drepast og deyia/ svo þlaut eirnenn Christur ad deyia fyrer alla (sem S. Petur kienner) sa Riettlæte fyrer rangiæta/ uppa þad hann fornzærde oss Gude/ og er dæmdr epter Holldemi/ en lifande ordenn epter Andanū. Þañen er nu Christur dæmdr/ svo ad hañ med sijnum Dauda dræpe þañ eilijfa Dauda/ so sem Gud talar fyrer Spæmañsins Munn/ seigiande/ Jeg vil endurleysa þa fra Helvijte/ og fra elsa þa fra Daudanum / þu Daude / jeg skal vera þijn Banamadur/ þu Helvijte/ eg

Gen. 2. v. 17.

1 Cor 15 v. 3.

1 Pet 3. v. 1. 8.

Hos. 13. v. 14.

skal vera

skal vera þijn Plaga. Þetta meinar S.
1 Cor 15 Paall/ þar hann so skrifar. Hann (Jesus)
v. 25. skal rijkia/ þangad til hann hefur lagt alla
sijna Owine sier under Fætur/ sa seinaste O
vinur sem burt verdur tekenn / er Daudenn/
þviad GUD hefur lagt allt under hanns
Fætur.

Finita Ord/ er

Grafenn (Jardadur)

Gudhrædder Forfedur og Kongar j gamla Testamentenu / og aller ærliger Menn hafa latid heidarliga Jarda Lijkame Framlidenna godra Manna/ og so
Gen. 23 gjørt peirra Legstade prijdeliga/ so sem
v. 19. vier lesum umm Greptran Soru / Jacob
Gen 25. jardade sijna Kvinnu Rachel og sette
v. 8. 9. Teikn yfer hennar Leide. So lesum vier
Deut 34 Ad Gud sialfur hafe Jardad Moysen j
v. 6. Dal nockrum j Moabita Lande/ og etc.
Soddan Skyckan hefur og so verid j Nya Testamentenu/ sem vier siaum af Dæme
Joh 11. Lazari/ og Syne Eckiunnar af Naim/ hvorium mikill Mannfiolde fylgde til Grafareinar. So talar og Christur umm hinn Rijka Mann/ Ad hann hafe verid Grafenn/

og Jardadur

og Jardadur. Eñ þa Herrann JESus var lateñ/ſa Dauda hafde adur uppreyſt og grædt alla Siuka/og giort Mallausa talande/ Blinda ſiaande / og hreinſad þa Spilltu/ þa kom ecke eirn ſem ſa aumur a honum/eda þorde ad veita hans Framlidnu Lykama nockra Aru og Þionuſtu/ ad þrateknum Joſeph og Nicodemo/Þeir lögdu hann j eina nya Gröf/j hverja alldrei hafde adur nockur lagdur verid.

Matt. 27. v. 61.

Og þegar hann var nu Jardadur / þa mynkade ecke Neipt nie Hatur Gydinga. Phariſei og Preſtahöfdingiar geingu aller fyrer Pilatum/og ſögdu/Herra/vier munum ſt/ad þeſſe Svikare ſagde/þa hann lifde Jeg vil Upprijſa epter þria Daga / bioddu þu þar fyrer ad Gröfen ſie vardveitt/ allt til hins þridia Dags/ſo hans Læreſveinar kome ecke og ſtele honum j burtu/ og ſeige Fooltenu ad hann ſe Upprifenn ap Dauda/og verde þa ſu ſeinne Villan verre en hin Fyrſta. Pilatus ſagde / þar hafe þier Vardhalldsmenninna/fared og giætid ad ſem þier kunned. Þeir geingu burt og geymdu Gröfina med Vardhalldsmönnum/t mſidludu Steinenn.

Matt. 27. v. 62.

So hefur vor lifde Lauſnare j Grafe-

T eſſe leiged

eñe leiged j 40 Stunder / ad hañ vill de þar med bevijſa/ad hañ være þuilliom liga andadur. 2. Þar næſt villde hañ nppfylla Spaadom Davids Kongs / þar hañ ſa talar under Christi Perſonu/ Jeg
Þſam 3. v. 6. ligg og ſef. Ei vil eg deya/ heldur lifa t
Þſ. 118. v. 17. kunng giöra Verk DROttens. 3. I þrid
Jona 1. v. 17. ia mæta villde hañ liggia j Grøfeñe til hins þridia Dags / eins ſem Jonas la j Hvalfiſkſins Kvide þria Daga.

Hier eigum vier Christner Meñ ad læra/ hvorſu N. Forfedur haſa Vegſama liga ſardad fraamlideña Mana Lifame/ bæde j þvi gamla og nya Teſtamentenu. Og hvorſu ogudliga og hakurliga Gydingar breyttu vid JEſum/ þa haſa þeir þo unt hønum ad haſa ærliga Grefran. So ber oſſ christnum Mønnum ad þiena vorum Naunga og ſamchriſtnum/med ærligre Jardarfor og Grefstran/fyrer þeſſar epterfylgiande Greiner.

I. Ad þeir eru vorer Forelldrar Frændur og Viner og Naungar/og þo þad ſie ecke og þo ſa Fraamlidne ſie hinn aumaſte og okunugaſte ſem verda ma/ þa er hañ Mad

ur chriſtenn

ur christeñ skapadur aƒ Gude/eins ☧ þu/
þar þyrer er skylldu þijn/ad veita honum
þessa seinustu þionustu / ad jarda hann.
Hverfu kostgiæfen Tobias hefur verid j Tob 2.
þessu Myskunar Verke / þad lesum vier v. 2. ect
j hans Lijfsegu/ad hañ jardade þa Dau
du/þvert j mote Kongs Bode og Bifal-
ningu/og sette j hætta Lijf og Gotz.

J añare Grein eigum vier þa þrattf II.
fidnu ad jarda/☧ veita þm somasamliga
Lijfbør / vegna þess ad þeir eru med oss
Medarfar til eilijfs Lijfs/og svo sem oss
ber ad þiena þeim a medan þeir lifa/svo
er skylldu vor ad veita þeim þessa þion
ustu epter Lijfed.

J þridia Mata eigum vier þessa þion III.
ustu þeim ad veita vegna Dyrdarligrar 1 Thes 4
Uppriſu a efsta Deige/ epter hvorre vier v. 16.
vonum og væntum/ Þviad ecke hæfer ad
þeim sie vtkastad/ so sem skynlausra Kvik
inda Hræum/ helldur truum vier/ad vier
med þeim/ og þeir med oss/ mune a efsta
Deige upprijsa/ til eilijfrar Glede hia
vorum Lausnara JESV Christo.

J fiorda mata krefr Naudsyn þessa- IIII.

rar Pionuſtu/ad Lyfamenn þae Nyjſlo eg Roo þa Smalen er j burtu viken / Nvar aþ vier meigum læra ad þeckia vora aumo og veſæla Natturu/ og hverſu ad vier erum veiker og daudliger. Og ſo ſem Poſtulenn ſeiger/ Ad þad ſie ſo tilſett og ſkickad/ ad aller Menn ſkule deyia. Og Syrach kienner oſſ/ ad vier ſieum eins ſin Laufblad a grænu Trie/ Sum falla aþ/ ſum vara j ſtaden. Eins geingur oſſ Mönnunum / ſumer deyia/ ſumer þrodaſt.

Heb. 9. v. 27.
Syr 14. v. 19.

Þar þyrer ſetur David þram þim Epterlyfingar j Pſalmenum um Mannſins Lyf hier a Jørduñe/hvad þanyte/ſtutt æ veykt þad er. Þar þyrer er hid naudſynligaſta Rad/ ad vier bidium Gud/ ſo ſem Moyſes og David og ſeigium med þeim ſem þar ſtendur j ſama Pſalme / Kiem þu oſſ Drottenn ad hugleida/ þad vier eigum ad deyia/ ſo ad vier verdum ſkynſamer.

Pſal 90 v. 4. 5.
v. 12.

Fimta Grein Chriſteligrar Truarjatningar.

Nidur ſtie hañ til Helvitta/ A pridia Deige reis hañ upp þra Dauda.

Event

Tvent er j þessare Grein athugande og merkiande/ sem er fyrst.

NIDur stie hann til Helvítis.

David talar so under Christi Personu/ Þu munt ecke lata Sal mína glíðsa j Helvíte. Og eñ seiger hañ j ødrum stad/ Gud mun frelsa mína Sal fra Helvíte. Og til Colossenses skrifar so S. Paull. Christur hefur afklætt Höfdingiadomana/ og þa Volldugu/ og þa til synis framűlcidt openberliga/ og hrósade Sigre a þeim fyr er sialfañ sig. Item/ hañ hefur fangelsed ad Herfange teked. Þesse Ord og onnur fleyre sem allvída standa j heilagre Riteningu/ hlída uppa Nidurstigning Christi til Helvítis/ uñ hvoria Postularner tala j þessare Grein. Eñ soddañ kuñum vier af Mañligū Skilninge j aungvañ mata ad understanda nie skilia / hvørnenn þad hefur geinged til. Þar fyrer hafa margir haft jmisligar Meiningar uñ þetta/ Sumer hafa meint/ ad þesse Nidurstigning eda Helfarar Christi hafe ecke vered añad eñ hans allra saraste Píslar og Pína/ einkanliga þegar hañ hieck a Krossen-

Psal 16 v. 10.

Psal 30. v. 4.

Col 2. v. 15.

Eph 4. v. 8.

um/ kallande hærre Reddu/ Minn Gud/
Mat 27 minn Gud / hvi hefur thu yfergefed mig?
v. 46. Og thegar hann la daudur j Grefeñe / og
var so nidurthryckter/ad thar var um hann
all Von rœte. Adrer meina/ ad a meda
an hans Lykame la j Grefeñe / tha hafe
hans Sal ofanfared til Helvytis / og
thar lided thyter allra Maña Saker. Nock
rer eru j theirre Meiningu/ ad Salen ha
fe nidurfared/eñ tho ecke nockra Kvel eda
Pijnu thar lided. Marger hafa meint/
ad Christur hafe nidurstyged / bæde med
Salu og Lykama/tha hañ reis upp af Da
Mat 28 uda/og Jardskialfteñ vard/sem Matthe
v. 2. us um skrifar / og hafe svo audsyndt sig
Sigurvinara Daudans / Diofulsins og
Helvytis. Finast og their ẽ thessa Grein
vilia burt taka vor Ertuarsatninguñe.
Margar adrar Meiningar eru um thessa
Grein/um hvorjar eier thorf nie naudsyn
fleyra ad tala/hvenær eda med hverju mo
te thesse Helvytis Nefder hafe skied. Vier
sem erum Christner / skulum lœta oss thar
med nœgia/ ad vier truum og medkeñum/
ad JESus Christus hafe visseliga til Hel
vytis fared/

vijtis þared / til ad endurleyſa og þrelſa
þra Dioflenum Helvijte og eilijþum Da-
uda/alla þa ſem a hann trua. So ſem Oſeas Spamadur talar under Christi Per-
ſonu/ſeigiande/ Jeg vil þrelſa þa fra Hel Oſea 13.
vijte/og leyſa þa vr Daudanum. Daude/ v. 14.
jeg ſkal vera Pin Bane/Helvijte/ jeg ſkal
verda þier Plaga.

Annad Ord þeſſarar Greinar er/

A Þridia Deige Reis Hann
Vpp Fra Dauda.

So ſem JESV Christi Pijninger Hiſtoria er hryggelig/ ſo gledelig og huggunarſamlig er Hiſtorian um hans dyrdarligu Vppriſu/ þviad hun leider epter ſig eilijþa Gagnſemd/ ſo ſem S. Paall kienner ſeigiande/ Ef ad þu med- Rom. 10
kienner JESum med Munninum/ ad hann v. 9.
er Drottenn / og truer j þijnu Hiarta ad Gud hafe upp vakt hann af Dauda/ þa verdur þu Saluholpenn. A þeſſare Tru argrein/ hefur alla tijma manhlig Skyn-ſemi ſig ſteytt og hneyxlad/ ſo ſem ſkrifad ſtendur/ Gydingar oſka teikna eū Grick- 1 Cor. 1
ier leita epter Speke/ Enn vier predikum v. 22.

(seiger S. Paull) JESum þann Krossfesta/ Gydingum ad sönnu til hneyxlunar/ en Grickiu til heimsku/ En þeim sem kallader eru/ bæde Gydingum og Grickiu predikum vier Christum ad vera Guddomligann Krapt/ og guddomligaa Vijsdom. Þviad Guds Fauijska er hyggnare en Menemer og Guds Ostyrkleike er sterkare en Menemer. Siaed ydar Kallan/ Þar eru ecke marger hyggner epter holldenu/ ecke marger Vollduger/ ecke marger Edalborner kallader/ heldur það sem audarligt er fyrer heimenum/ það hefur Gud utvaled/ so hann ad skiöm giöre þa vijsu. Og hvad veykligt er fyrer heimenum/ það utvalde Gud/ ad giöra til Skamar þa sem sterker eru/ og þa sem oedla eru fyrer heimenum og forsmader/ og það sem eckert er/ hefur Gud utvaled/ uppa það ad ecke ert holld hrose sier fyrer hönum.

Til Stadfestu og styrkingar þessare I. Truargrein/ þa ber oss ad hugleida Fyrst þa Vitnisburde/ sem hlyda uppa JESu Christi Upprisu j gamla Testamentenu/ sem vijda standa bæde med liosum Ordum og so Figurum og Fyrermyndum.

Þar næst eru j nya Testamentenu bæde II. Teikn og

Teikn og Openberaner og Munligar med
kienningar/ strax epter þad hann var upp-
risenn. I þridia mata voru Vitnis- III.
burder noger epter þad hañ var uppþareñ
til Himna/ hvad allt oss kiceñer ad JEsus
er sañarliga og visseliga upprisenn.

Fyrst talar so Gud/ Kvinnuñar Sæde Gen. 3.
skal sundurmola Höggormsins Höfud. Og v. 15.
til Abraham sagde hañ so. I þijnu Sæde Gen. 12
skulu allar Þioder Blessadar verda. Þetta v. 3.
Höggorms Hausabrot/ og þesse Blessan
kuñe ecke þram ad koma med ödrum hætte
eñ þyrer Christi Upprisu af Dauda.
Þar þyrer reis hañ upp so sem eirn dyrd ar
ligur Herra og Sigurvegare/ og liet open
berliga sia sig lifanda epter sijna Upp-
risu / og ad hañ hafde stillt Guds Reide/
yfer uñed og sigrad Syndena/ Daudann &
Diefbulen.

Fygurur og Fyrermyndaner j Gamla
Testamentenu eru allmargar/ sem oss keña Gen 22.
ad Christur matte upp ad risa. Abraham v. 9.
batt sin Son Isaach/ og vilde hafa brendt
hañ Gude til þægeligrar Fornar / Og
þa Abraham greip epter Sverdenu / ad

Iyflæta hañ/þa kallade Guds Eingell oþ Himnum og sagde/Abraham/ Abraham/
Gen. 22 v. 11 12 Legg ecke þyna Hönd a Sveinen/ og giör hönum ecke Mein. Nu veit eg ad þu hræddest Gud/ad þu hlyfder ecke þínum einka Syne fyrer mínar saker. Þetta er ein sierlig Figura og Fyrermynd/og svo sem Fyrersögn eda Fyrertake/ad Messias Guds einka Sonur skylde verda bundenn og til Dauda leiddur/enn verda þo laus vid Daudann fyrer sína dyrdarliga Upprisu.

Gen 37. v. 28. og etc. Joseph var svikenn og selldur oþ sínum Brædrum í Framande Land/og vard vegna síns Hreinlyfes kastadur í Myrkvastozu/ad hañ skylde þar deyia. Enn ut Myrkvastozu og Dauda vard hann upphafenn til Kongligrar Tignar / hvad hid sama og so var Fyrermynd Christi Dauda og Upprisu.

Samson hinn Nadverske Guds / reiþ
Jud 14 v. 6. og etc. í sundur Leoned af Styrk og Afle/ og þa hañ var sídan lucktur í einne Borg/ sem hiet Gassa/ stood hañ upp oþ Svefne sínum/ took Ported Stadarens/med bædum Dyrastoolpum/ og lagde þad sier a Herdar/

og bar

og bar þad uppa Fialled Hebron/þar þad
var hædst/hañ ſvipte þeim tveimur Stolp
um undañ Nwſinu/þar Philiſtei voru ſam
ankomner/og ſlo þá alla j Hel. Þad var Jud. 16
ecke añad eñ ein Fyrermynd eda Fyrerþare v. 29. 30
ad ſu riette Kempa Jeſus af Nazareth
ſkylde j Hel ſlá Leoned/ þ er Diefþuleñ/
& nidurbriota Port Helvijtaña/ſo ſ Jeſ-
us ſialfr vott/Ad Port Helvijtaña ſkule Mat. 16
alldrei Sigr viña a chriſteligre Kyrkiu. v. 18.

Jona Spæmañe var kaſtad j Sioeñ/
ellegar hefde Skipverjar aller þorgeinged Jonæ 1.
Svo hefde allur Heimureñ þorgeinged/ v. 15.
hefde ecke ſa rietta Jonas komed til vor j og etc.
þeñañ Heim. Og lijka ſem Jonas var
j Hvalfiſkſins Maga j 3. Nætur og 3.
Daga/ Og Gud baud hvalnum / ſvo ad Jonæ 2
hañ ſpioo Jona a þurt Land. Svo var v. 17 10
Chriſtur til hins þridia Dags j Grefenne
og er af Guddomligum Krapte dyrdarſam
liga a þridia Deige Vppriſinn.

Vm Chriſti Vppriſu hafa Guds
Spæmeñ talad/ adur enn Chriſtur kom j
þennann Heim/ þui ſo ſkrifar Eſaias/ Eſa 53.
Þa hann hefur wtgiefed ſitt Lijf til Syn- v. 13 14
daoffurs þa mun hann þa Sæde/ og leing-

ge lifa

ge lifa/ og Aſetningur Drottins mun fyrer hans Hönd ga Framgang. Af ꝑvi ad hans Sæl hefur Erfidad/ ꝑa mun hans Sæl hafa ꝑulla Nægd. Og med ſinne Kyñingu mun hann/ mínn Þienare ſa riettlæte/ marga Riettlæta giöra/ ꝑviad hañ bar ꝑeirra Synder. Eirnenn talar Daniel hier um og Noſeas og adrer Spamenn ꝑleire+

Pſ. 110 v. 7. David ſeiger ſo/ Af Læknum a Veigenū mun hañ drecka/ ꝑar ꝑ ſkal hann upphefia ſitt Höfud/ ꝑad er ad ſkilia/ So ſem hañ var ꝑormynkadur og læckadur med Fatækdom og Dauda hier j Heime/ ſo er hann upphafenn med Dyrd ſinnar Vppriſu+

2 Reg 17 v. 36. Item Lyka ſem David ſlo j Hel Biarndyred og Leoned/ og ꝑrelſade Saudeñ ur Vargakiapte/ Og ſo ſem hann ſlo Goliath j Hel/ og var ꝑar med Figura og Fyreſmynd Chriſti/ So hefur ſa ſañe David Chriſtur j Hel ſleiged Diefvulenn ꝛ leiſt og ꝑrelſad ſynar Saudakindur/ ꝑad er/ alla chriſtna Menn ꝑra hans Valldi+

II+ Annars ſlags Vitnisburder epter Chriſti Vppriſu/ ſagda eg ad være Teikn Openberaner/ og munligar Jatningar ꝛ Medkienningar/ ſkrifadar af Gudſpialla

mennum

mennum / sem er / ad þar kom fyrst eirn Jardskialfte / og Eingell kom af Himnum / gieck ad og vellte Steinenum af Grøfenne / og sat a hønum / Hann var ad sia sem Elding leiptrande / og hans Klædevoru hvit sem Snior. Þar nast / hvorfu Vardhalldsmennerner sem Grøfena geimdu / vrdu skielfder af Hræddslu / og so sem dauder. Mat 28 v. 2. etc

I þridia Lage seigia Gudspiallamennerner þra / ad Einglarner hafe predikad Æ Risne bored fyrer Kvinnunum um hans Vppriſu. Og Matheus skrifar ad Eingell Guds hafe so sagt til Kveñana / Vered ecke hræddar / jeg veit ad þier leited epter IESV hinum Krossfesta / Ecke er hann hier / Hann er uppriſenn sem hann sagde Komed og skoded Rwmed þar Drottenn hefur leiged / og ganged strax ad seigia hans Læreſveinum þetta ad hann sie af Dauda Vppriſenn / og sia / hann mun ganga undan vdr j Galileam / þar skulu þier sia hann S. Marcus skrifar um annan Eingel / sem huggade Kviñurnar / og vyſade þeim til Læreſveinana / og nefner sierdeilis Petur / og seiger ad JEſus mune laata þa sia sig j Galilea / so sem hann hafde adur sagt III. Mat 28 v. 5. etc Mar 16 v. 6 7.

þeim

Luc 24. v. 6. þeim þyrer. S. Lucas getur eñ tveggia Engla / sem byrtust j Mans Mynd/ med skynande Klædum/ og sogdu JEsum ad vera Uppriseñ/ Lyka og so skrifar Johañes um tvo Engla sm satu j Grefeñe Joh. 20 v. 12. i hvytum Klædum/ eirn til Hæfda lags ogñar til Fotalags þar Lykamenn JEsu hafde vered lagdur.

IIII. Fiorda slags Vitnisburder eru Teikn Luc 24 v. 3. og Merke/ ad Grefen var tom og hñs Lykame þanst þar ecke/eñ þo þundust þar Lynloseñ og Sveitadwkureñ/hverium vafed hafde vered um Hofuded a JEsu/og um Joh. 20 v. 6. 7 Hans Lykama.

V. Þa eru j þimta lage þær Openberaner sem hañ sialfur liet sia sig/ Fyrst af Maria Magdalenu/ Þar nast af hinum odrum Kviñum/ hverium Englarner hofdu Mar 16 v. 9. sagt þra Christi Upprisu / og sendt þær Mar 28 v. 28. til Postulaña og a Veigenum mætte JEsus þeim og heilsade þeim/talade vid þær v. 10. og baud þeim/ Ad kunngiora hans Brædrum ad þeir skylldu ganga j Galileam/og Joh 21. v. 1. 2. sia hñ þar. J þridia sine hefur hñ birst Petre/so sem Postularner vitna þyrer þm

tveimur

fveimur Læreſveinum/ſem komner voru fra Emaus. Luc 24 v. 34.
J þiorda ſiñe byrteſt hann Cleophæ og hans Forunaut a Veigenum til Emaus. Og j þimta ſiñe þa þeir tveir ſem komu þra Emaus og ſøgdu hinum Luc. 24 v. 15 30
þdrum þra hvarneñ hañ hefde ſier birſt/ þa liet hañ hina adra Læreſveina ſia ſig ad Kvolde Dags. Sijdan hefur hañ byrſt Joh 20 v. 19.
þeim ellefu Poſtulum. S. Petur ſñebind ur j ſiuttu Maale Vppriſtnñar Hiſtoriu/ ſeigande/ Gud uppvakte hañ a þridia Degi/ & liet hañ openberann verda/ ecke øllu Folke/ heldur oſſ ſem vorum hans Utvald er vottar af Gude/ vier ſem atum & drucknum med hønum/ epter þad hañ var upprisenn af Dauda. Hañ Openberade ſig & ſo vid þañ Fiſkedratt ſem Læreſveinarner þeingu/ og vijdar añarſtadar. Ap þeſſu Joh 21 v. 4. 5.
er nu liost og openbert ad JESus er viſſe liga uppriſenn ap Dauda.

Act 10. v. 40 41

J ſijdaſta mæta verdur Chriſti Vppriſa bevisud ap þeim Vitnisburdum ſem utgiefner hafa verid ſijdan hann er uppſtigenn til Himna/ ap hverium Vitnisburdum vier meigum taka Lærdom og alls VI.

fyns Leid

fyns Leidrietting og Nuggun/ og sierdeil is skrifar S. Páll þar um/ segiande/ 1 Cor 15 v. 3. og etc. Christur er daeim fyrer vorar Synder/ og er Uppriſem a þridia deige epter Ritningunne/ og er siedur af Cephas/ sydann af þeim tolf/ þa eptera er hann siedur meir enn af fim hundrud Brædrum i sen/ af hvörium marger lifa enn nu/ en marger eru sofnader. Þar eptera er hann siedur af Jacobo/ Sydan af öllum Postulum/ Og seinast allra er hann siedur af mier/ svo sem af Otimaburde nockrum. Og i sama Capitula þrami setur S. Páll morg agiæt Argumenta og sterkar Bevisingar um Uppriſuna Christi segiande/ Ef ad Christur er ecke upprisenn/ þa er vor Predikun til einskis/ þa er vor Tru til omotis/ enn vier yrdum sannreinder liugvottar Guds/ þa eru þier enn nu i ydar Syndum/ þa eru og lika þeir fortapader/ sem burt sofnader eru i Christo/ Item/ ef ad vier vonum alleinasta i þessu Lifse a Christum þa erum vier aumaster allra Monna.

Nuggun høfum vier þessa af Christi Uppriſu/ ad hvört helldur vier lifum eda Rom 14 deyum þa erum vier Drottins/ og heyrum v. 7. 8. 9 honum til/ Þvi til þess er Christur daenn og Upp-

og Vppriſeñ ſ liſcende aptur ordenn/ ad hñ
ſkylde vera DRÆTTen bæde þeirra ſem
dauder eru og hiña ſem lifa. Og en ſtend
ur ſkrifad/ Ad epter þad hañ var daudur/ Act. 13.
logdu þeir hañ j Greftrina/ eñ Gud uppvakt v. 29.
te hañ fra Daudum/ og hñ openberade ſig og etc.
marga Daga fyrer þeim ſem med hónum
hófdu geinged vr Galilea til Jeruſalem/
hvórier hans Vottar eru til Fólkſins. S.
Petur ſeiger/ Ad Gud hafe uppvakt JE Act. 10
Sum a þridia Deige. Og þyrer Agryppa v. 40.
Konge/ og Landſtiornaranū Feſto/ votte
ar S. Paull ſeigiande/ Pad vitna eg fyr
er ſmaum og ſtorum/ og ſeige eckert añad Act 26.
eñ þad ſem Spameñerner hafa talad og v. 22, 23
Moyſes/ ad ſkie ætte/ þad Chriſtur ſkylde
lijda Pijnu og Dauda / og vera þriſtur ap
Vppriſu Fraunlideña/ ſ ſa ſem Lioſid ſkyll
de Lydnum bioda/ og ſo heidnum þiodum
Og til Romverja ſkrifar S. Paull/ Hañ Rom 4.
er gefeñ vt þyrer vorar Synder / eñ upp v. 25.
vaktur oſſ til Rietttlætis. Jtem/ Chriſtur
tok Maktena þra Daudanum/ ſ hefur Lijf 2 Tim 1
eð og Odaudleikann j lioos leidt fyrer E v. 10.
vangelium. Jtem/ haf þu j Minne JE etc.
um Chriſtum / ſem Vppreis af Dauda ap
Davids Sæde. Og ſomu Ord ſkrifar S.

Colo 2. v. 12. Eph. 1. v. 20. Pæll til Colossenses. Item til Ephesios skrifar hañ/ Ad Gud hafe uppvakt Christ um fra Dauda.

So er nu Christur visseliga Vppriseñ a þridia Deige (sem nu er sagt/og stadfastliga Bevyssad) fyrer þessar Greiner. Fyrst/ ad hañ villde uppfylla Ritninga 2 Cor 15 v. 4. ena/epter þvi sem S. Pæll hefur sagt. Hose 6. v. 8. Og sem Noseas hefur fyrerspad/ seigande hañ mun giora oss lifande epter tvo Daga/hañ mun uppreisa oss a þridia Deige/ so vier skulum lifa fyrer honum. Og i Psalmenum seiger David under Personu Psal 3. v. 6. Christi/ Jeg ligg og sef/ og vakna aptur/ þad er talad umm Daudañ og Vppriſuna Jonæ. 2 v. 10. Christi. 2. Þar næst hefur hñ viliad uppfylla Fyguru Jonæ Spæmans/ sem kom ut Hvalfiskſins Maga a þridia Deige. Mat 20 v. 19. 3. So og er hañ a þridia Deige upprisseñ/til ad enda og uppfylla sijn Fyrerheit. 4. Ad sijdustu vard hañ upp ad rysa Rietfvysennar vegna / sem David seiger/ Psal. 16 v. 10. DROTTeñ/þu lætur ecke þinn heilaga sia Rotnan/ þviad rangt hefde þad vered og osæmeligt/ad þad helga Nollb/sem þædd

esi ab

eſt aþ Jomfrw Maria ẽn allrar Syndar/
ſkyllde rotna og þwna ſem adrer ſynduger
Lykamer/ſem og Spamadureñ ber Vitne
um̃ Christum/ Ad j hans Munne ſie eingiñ Esa 53.
Svik þyndenn/ Nañ ſialfur ſkytur og eirn v. 12.
eñ til ſiña Dvina/og ſeiger/ Hvór aþ yd: Joh. 8.
kañ ad bevijſa nockra Synd uppa mig? v. 46.
Med einu Orde ad ſeigia/ hañ er uppris
eñ ollum rietttruudum Christnum til Hugg 1 Pet. 1
unar/ſo ſem S. Petur ſeiger/ Bleſſadur v. 3. etc
ſie Gud Fader vors DROTTens JESU
Christi/ſem oſſ hefur endurfædt til lifande
Vonar/fyrer Vpprijſima JEſu Christi þra
Dautdum/til oforgiallvalltrar/ oflecka dar og
ouinſhreytanligrar Arfleifdar/ſiñ vardveitt
eſt a Himnum ydur til handa/hier ſem aþ
Guds Makt vardveitter verded þ Trunu.
Hañeñ hofum vier nu alla vora Huggun j
Vpprijſuñe Herrans JEſu Christi/vitan
de ad j hanũ/ og þ hañ faũ vier þ eilifa
Lifed j Vpprijſuñe/ ſo ſem hañ talade til
Martam/ſeigande/ Jeg er Vpprijſen og Joh 11.
Lifed/hvór ſem truer a mig/ ſa ſkal lifa/ v. 25 26
þo hañ deye/ Og hvór ſem lifer og truer
a mig/ ſa ſkal alldrei deya. Þviad være 1 Cor 15
Christr ecke uppriſeñ/þa være allur Heim v. 17 18
ureñ tyndur og tapadur.

Sidsta

Siötta Grein postuligrar Truarsatningar.

Uppstie hann til Himna/ Situr til Guds Almattugs hægre Handar.

Tvent er j þessare Grein ad hugleida.

Fyrst Christi Himnaför.

Hier taka Heilager Postular til ad tala um dyrdarliga Himnaför ℣ Uppstigning Herrans JESU Christi/ epter þad hann
Luc 24 v. 41 42 hafde openberad sig þyrer þeim med margfalldum Teiknum / og hafde eted og drucked med þeim/ og veitt þeim Avisstan þyrer þeirra vantruar saker.
Mar 16 v. 14. Og sem hann hafde nu kient þeim og undervisad so ad þeir vissuliga trudu ad hann være sannarliga uppriſenn/ ba stie hann upp til
Col. 2. v. 15. Himna / eirn Triumphator og Sigurvinnare og Drottinn/ ecke epter Plagsid Veralldligra Konga/helldur til sijns himneska og gudliga Rijkis/ og hefur med sinne Himnaför skiled sig vid alla Eymd ℣ Neyd þessarar Veralldar/ og hennar Athæfe/

villde

villde ecke vera leingur eda optar þyndur eda dæmdur aþ Pilato/ Ecke þeþur hann heldur sýdan openberad sig þyrer nockrum Manne/ ad þrateknum S. Þaule og Stephano / og ecke avýsast oss nockur stadar j heilagre Ritningu / ad hañ vilie lata sia sig þyrr eñ a seinasta Deige. Act. 7. v. 55. 56 Act. 9. v. 3. etc

Týmenn a hverium hañ upstie til Himna/ var þertugaste Dagur epter hýs Upprisu / Sem Lucas vottar j Postulanna Giorningum/ Stadurinn þar sem hýñ upp stie/ og þar hañ vard þra þeim uppnumenn var Bethania (sem Lucas skriþar) hia Fiallenu Oliveti/ hvert ed var þra Jerusalem/ so nær sem Sabbatsganga þangad hafde hañ sýna Læresveina. Og so sem Marcus skriþar/ Ad epter þad hann hafde talad vid þa/ þa var hann uppnumenn til Himens. S. Lucas skriþar/ ad hýñ hafe upplypt sýnum hónðum og blessad þa/ og þad skiede þa hann blessade þa/ skildest hann vid þa/ Og þor upp j Himenenn. I Postulanna Giorningum stendur so/ Þa hann hafde þetta talad/ var hann þeim asiaðndum uppnumem/ + Sky ed tok hañ fra þeirra Augum. Act. 1. v. 9. Luc. 24 v. 50. 51. Mar. 16 v. 19. Act. 1. v. 12

Þetta er Hiſtoria um hans dyrdarligu og hyggunarſamligu Himnaferd/ hvørſu hann af eigenligum Guddoms Krapte er med ſynum Natturligum og preifanligū Lykamia uppfarenn j Himenenn/ Og ad ſia uppa þeſſa Himnaferd/ þar til hefur hann kallad ſyna Poſtula og Læreſveina/ ad þeir ſkylldu vera hans Vitne fyrer ell um Heime/ ſo ſem hann þa baud þeim/ ad þeir ſkylldu ganga ſtrax til Jeruſalem/ og byda þar epter Fødurſins Fyrerheite. Act 1. v. 5. Johannes (ſagde hann) ſkyrde med Vatne/ en þier ſkulud ſkyrder verda med heilögum Anda/ ecke langt epter þeſſa Dagga/ Og j ſama Cap. ſtendur ſo/ Þier ſkulud ödlaſt Krapt Heilags Anda ſem yfer ydur mun koma/ og þier ſkulud vera mijner Vottar j Jeruſalem og j Gydingalande og Samaria/ ↄ allt til Heimſins Enda.

Enn hvar fyrer hañ er til Himna uppfarenn / þa er þad ſkied fyrer þeſſar Greiner. 1. Su fyrſta/ ad lyſa ſvo ſem hañ hefur uppfyllt allar adrar Fygurur og Fyrermynder / ſem skrifadar ſtanda j gamla Teſtamentenu um̄ hañ/ ſo hefur hañ lyka viliad þeſſa uppfylla ſem vottar um̄ hañ

um hans Himnaför. Enoch var upp-
numenn til Himna / og fannst ecke meir. Gen. 5. v. 24.
Elias var med Sælu og Lykama upptek- 4 Reg 2
en j glooande Vagne/med elldoligum Hest v. 11.
um/ So er Christur uppfarenn/en þo m
sínum eigenlegum Guddoms Mætte og
Krapte. 2. Su onnur Grein þvi hann
til Himna uppstie/ er þesse/ ad hann vill-
de þar med Fullnægiu giora þeim Spa-
domum sem uppa hann hlyda/ og læta þad
framkoma sem David hafde sogt/ Þier Psal 24.
himnesker Höfdingiar/læted upp ydar Port v. 7. 9.
so ad Kongur Dyrdarenar meige jnnganga.
Hvør er sa Kongur Dyrdarennar nema
þesse JEsus/ein nyr Giest: komen j Him
enin sem þar var ecke fyrre / og ei helldur
mun koma ad eilyfru/ utann þesse JEsus
sem nu kemr j Himenen/ hvør ad er sannur
Gud og sannur Madur. 3. I sydo-
sta mata er hann til Himna uppstygen til
þess/ad læta framkoma/ þad eilyfst Gagn
sem Manneskian hefur hloted af hans Him
nafør/ sem er.

1. Fyrst ad hann er til Himna farenn
svo sem eirn Sigurvinnare allra Dvina/

situr og ryker sem eiñ Herra og Drottiñ/ so sem S. Paull seiger/ Hañ hefur hertok Fang elsed/ og foor yper alla himna/ so ad hañ upp fyller alla hlute.

Eph 4. v. 8. 10

2. Vill hañ med siñe Himnaper greida vora Gotu/ og vijsa oss hann saña Veg j Himeneñ/ so sem hann seiger/ J minna Fodurs hwse eru margar Samastader og vere pad ecke/ pa munde eg seigia til ydar/ Jeg fer ad beva ydr til Samastad. So vil eg po koma aptur/ og teka ydur til mijn/ uppa pad ad pier skulud vera par s Jeg er/ og hvort eg fer p vite pier/ og Veg geñ vite pier. Og eñ seiger hann j odrū stad/ Fader/ Jeg vil ad peir s pu hefer gefed mier sie par s Jeg er/ so peir siae minna Dyrd hvorna pu hefur mier gefed.

Joh 14. v. 2.

Joh 17 v. 24.

3. Pad pridia Gagn hans Himnaparar er pad/ ad hañ vill draga vor Hiortu til sijn/ so sem hañ seiger j Gudspiallenu Pier skulud ecke safna Audæfum a Jordu uñe/ par sem peim ma Molur og Rid granda/ og hvar Pioofar meiga epter grafa og stela/ helldur safnid ydur Fiesiood a himnum/ par sem hvorke kann ad granda Molur nie Rid/ og hvar Pioofar fa ei stoled nie eptergrafed/ pvi hvar sem ydar Fie

Matt 6 v. 19. 20

sioodur

sioodur er/þar er ydart Hiarta.

4. Það þiorda Gagn sem hans Himna þer veiter oss/er þetta/að geþa godar Gaf ur og goda Keñeþedur siñe Christne/so sm̃ Postuleñ seiger/Hañ gaþ Mönnum̃ godar Gafur/ Suma hefur hañ sett til Postula Eph 4. v. 7. 11. suma til Spamanña/suma til Gudspialla manña/suma til Hirdara og Keñesedra/ so þeir heilögu verda tilreidder j Verk þess Embættis / þar Líkamen̄ Christi verdur uppa bygdur.

5. Fimta Gagn sem Himnaþer Christi leider epter sig/ er það/ að hann vill a Himnum hia Fodurnum vera vor Arnadarmadur og Medalgaungumadur/ so sem S. Johannes vottar/ Efad nockur synd. 1 Joh 2 gar/ þa höfum vier Arnadarmañ hia Föd v. 1. urnum / JESVM Christum sem er rietlætur.

6. Fyrer þa sidttu Grein uppstie Christ ur til Himna/ að hañ villde aþ Himnum senda heilagann Anda yþer sýna Postula Joh 16. og Læresveina/ so sem hann haþde þeim v. 7. lofað og þyrerheited / so sem og skiede/ að heilagur Ande vard aþ Himnum op. inberliga sendur yþer Postulana / þar Act. 2.

aþ vitum vier og truum ad hann sie a Himnum.

7. Siounda Gagn er þetta/ ad lijka sem Adam gierde sig og alla Menn vtlæga og vtlukta vr Himnarijke med sinne Ohlydne/ So hefur Christur med sinne Himnaþer opnad Himensins Dyr/ so sem hann sialfur seiger/ Jeg er Dyrnar/eþ nockur geingur jñ umm mig/ sa skal verda Sæll holpenn. Og j odrum stad talar hann svo Jeg er Vegurenn / Sannleikurenn og Lijfed. Vier lesum hia Gudspiallamannenum/ Ad þegar JEsus var daudur/þa opnudust Graþernar/ og marger Lijkamer Heilagra risu upp/geingu vr Grofunum epter hans Vpprisu / og komu j þa heilogu Borg og byrtust morgum. Og er truligt ad þeir enu somu heilogu Menn mune hafa uppþared med Christo j Himenenn/ þa hann for til Himna.

Gen. 3. v. 6.

Joh. 10 v. 9.

Joh. 14 v. 6.

Mat. 27 v. 52. 53

8. J attunda mata leider Himnaþøren Christi þad Gagn epter sig/ad hann er nu a Himnum/Nøþud sinar Christne/ verndar hana ℔ vardveiter epter sinu Fyrerheite/ þ^r so stendr/ Jeg er hia ydur alla Daga/ allt til Heimsins Endas. Og þo hann sie ecke synelig

Eph. 5. v. 23.

Mat. 28 v. 20.

ecke ſyneliga hia oſſ og vor a mille/ þa er hñ þo nalægur oſſ med ſijnum Guddoms Krapte. Og vilium vier hier enda þeſſa Rædu/ uñ Nijnnaþorena Chriſti/ med þñ Ordum ſem Poſtuleñ talar / ſeigiande/ Hebr. 3. v. 1. 2. 5.
Med þvi ad vier hófū megtugañ Biſkup JEſū Son Guds/ hvór til heimens er þar eñ/ þa lætum oſſ halda faſt þeirre Vidur kenningu. Þviad vier hóþum ecke þañ Biſkup ſem ecke kann ad ſampijnaſt vorum Breyſkleika/ heldur þañ ſem þreyſtadur er a allañ hætt/ liſtá ſem vier/ þo án Synda. Göngum þvi þrañ j fullu Trauſte til Nádareñar ſtools/ ſo ad vier ódlumſt Miſkunſeme og fijnum Nád/ a þeim Tijma/ þegar vier þurþum hialpar vid.

Þad añad Ord ſem ſtendur j þeſſare Sigrtu Grein er þetta.

Situr hañ til Guds Fodurs Almætt ugs hægre Handar.

J þeſſare Grein medkeña heilager Poſtular/ ad Jeſus Chriſtus ſie til Guds hægre Handar/ Eñ Guds hægre Hønd er hñs Heidur/ Dyrd/ Magt/ Majeſtat og Veldi/ ſo ſem David ſeiger j Pſalmenum/

Rottens

Pſ. 118 v. 16. DROTTENS hægre hönd er upphafen DROTTens hægre hönd hefur Sigurein feinged. Ad JESVS ſitur til Guds hægre Handar / ßad er ſo ad ſkilia / Ad hann er lyfter og ſaßn Gude j allre Dyrd og Magt og Guddomligu Velldc/ſo ſem ſialfur JEſus medkenner ſeigiande/ Mier er gefed allt Vallds a Himnum og a Jördu- uñe. Og enn ſeiger ſo David/ Alla hlu- te hefur ßu lagt under hans Fœtur. Hier um talar eirnenn Poſtulenn ſeigiande/ Gud uppvakte Chriſtum ßra Dauda/og ſette hann ſier til hægre handar j Himnenum/ yfer all ann höfdingsſkap / Valldſtiett/ Magt og Herradœme/og allt hvad nefnaſt ma/ ecke allenaſta j ßeſſare Veröldu/Helldur ja- vel j okomenne/og alla hlute hefur Gud hönum under Fœtur lagt/ og ſetto ham til ad vera höfud Safnadarens/ yßer allt/hvör (Sœnudur) ad er hans Liſkame/ og Fylla- ing hans ſem alla hlute uppfyller. Og til Coloſſenſes ſendur ſkrißad/ Fyrſt ßad ßi er erud nu upp aptur risner med Chriſto/ßa leited ßeſſ ſem ßar uppe er/ßar ed Chriſt ur ſitur til Guds hægre handar/Noſtgiaf- ed epter ßvi ßar uppe er/og eige epter ßvi ſem a Jördunne er/ßviad ßier erud daud-

Mat. 28 v. 18. Pſal. 8. v. 7. Epheſ. 1 v. 20 etc Coloſſ. 3 v. 1 etc.

er Synd-

er (Syndesse) og ydart Lijf er folged med Christo j Gude. S. Petur kenner oss/ Ad Christur sie uppfarem i himenen/ til Guds hægre handar / og Einglarner og Krapter ner/og peir Volldugu sie hönum Undergef ner. S. Marcus seiger/ hann er uppnu- mem i Himinenm/ og situr til Guds hægre handar. Med einu Orde ad seigia/hü er Gude Fødur og Gude heilsugum Anda lijfur og jafn j Magt og Dyrd Krapte og Neidre/a Himnum og a Jordunne/alla Hlute ad giøra og laata skie epter sijnum Vilia.

1. Pet. 3 v. 22.

Mar. 16 v. 19.

Siøunda Grein Christelig rar Truarjatningar.

Padann mun hann koma ad dæma lifsendur og dauda.

Nier kienna oss Neilager Postular ad JESUS Christus mune visseliga koma opann ap Himnum til ad dæma Lifsendur og dauda. S. Lucas skrifar so j Postul- anna Giørningum/ Og er peir horfdu ept er hönum til Himens farande/ Sia ad tve ir Menn stodu ja peim i hvijtum Klædu/

Act. 1. v. 10 etc.

peir ed

þeir ed sögdu/ þier Menn af Galilea/hvar þyrer horfe þier uppi Himenenn? Þesse JESUS sem uppnumenn er fra ydur til Himens/ hann mun koma aptur/ liꝛka sem þier sáud hann nu til Himens uppfarandann. Þesse Vitnisburdur N. Gingla stadfestir vora Tru um hingadkomu JESU Christi til seinasta Dags. Hvar um S. Petur talar j Giorningabok Postulana seigiande/ Christur baud oss ad predika þyrer Folkenu og Vitne bera/ ad hann er sa sem skickadur er af Gude/ ad vera Domare lifendra og daudra. S. Páll talar so/ Þar til er Christur daenn og uppriſenn og lifande ord eim aptur/ ad hann skylde vera Drottinn daudra og þeirra ed lifa/ og seiger/ ad all er eigu vier ad koma fyrer Christi Domstol.

Act 10. v. 42.

Rom. 14 v. 9, 10

Þo eru allmarger hier j Heime sem ecke hyꝛa myked um þessa Guds Son Ving adkomu/ og þad enn er þyngra/ Marger kala minkunarliga þar um/ so sem S. Petur skrifar seigiande/ A seinustu Dögum munu koma Spottarar/ sem ganga epter eigen Lyst og Girndum/ seigiande/ Hvar er Fyrerheit um hans Tilkomu? Og j Bok Spekenar stendur Ræda þra ogudligu/

2 Pet 3. v. 3. 9

Komed

Komed/ latum oss hafa goda Daga a
medan tijmenn er/ neytum vors Lyfs j Sap. 2.
Yngdomenum. Vier vilium fylla oss af v. 6.
hvi besta Vijne og (smyria oss) med dyr-
ligum Smyrslū/ Vier vilium ecke gleyma
Blomstrum vorrar Æsku/ giorū oss Kran
sa af fögrum Roosum adur þær visna.
Late eingenn af oss þar vanta o nockurt
Ohoof/ so þad meige allstadar spyrjast
hvörsu þad vier höfum vered glader/ Þvi-
ad vier höfum ecke annad þar af en þetta.
Christur talar opt og tijdum j Gudspiall- Mat. 25
enu um sijna Ningadkomu/ hvörtre hann v. 32.
safnar vid eirn Nirder sem skilur Saud-
ena fra Nøfrunum/ og vid tiu Jomfrur/
af hvörium þiñ voru forsialar enn adrar Mat 13.
fiñ favijsar/ so og vid Illgresc og gott v. 3 etc.
Sæde og vid þleira annad.

Og skyllde ecke Domsdagur koma þa
være Gud ecke riettlatur/ þviad hier j
Heime geingur þeim Gudhræddu optast
illa/ og þeir hliota optast ad lijda Kross
og Motgang/ eñ þeir ogudligu hafa all-
añ siñ Vilia og Framgang/ epter þvi siñ
Syrach seiger/ sa rijke giörer rangt/ & þael Syr 13.
est uñ þ þar ofana/ eñ fatæki Madur hlyt v. 4.

ur ad þola

ur ad þòla/ og med þòckum ad taka. Allt soddann hliota Guds Bern ad lyda hier j Heime/ svo sem Christur talar til sinna Læresveina/ Þier munud grata og sy-
Joh 16. ta/en Heimurenn fagna og glediast/ en yd-
v. 20. ar Hrygd skal snuast j Fognud. Þannenn mun a þeim Deige umskipteligt verda þ
Luc 16 þeim goodu og illu/ so sem þad gieck Laz-
v. 25. aro og þeim Rika Manne. Og þvi eiga Guds Bern ad hugga sig vid Herrans JESu Tilkomu/ og kvida ecke vid hen ne/so sem giora þeir Vantruudu/ helld- ur hura saþnliga um þessar epterþylgian- de Greiner. 1. Nver Teikn skie skule þyrerþram adur Christur kemur til Dom- sins. 2. Nvar þyrer Christur þram- setur þesse Teikn/ og under hveria Grein hann gierer þad. 3. Hvad vier eigum ad þlya og þordast / og hvad vier skulum giora/ og hvernenn vier eigum ad vera vid buner hans Tilkomu. 4. Vm Doms Atþerle/hvernenn Domurenn sk ganga til.

Þad fyrsta Teikn sem undann geingur adur Christur kemur/þad kenner oss Chris- tur seigande/ Marger munu koma j minu

Name

Nafne/og seigia/ Jeg er Christus/og þeir munu svykia marga/eþ noctur seiger þa til ydar/ Sia/ hier er Christur/ eda þar/ þa skulu þier ecke trua. Þvi þar munu upprisa Falschristar og Falsspamenn/ ᵗ giora stor Teikn og Kraptaverk/so ad Otvalder skule j Villu leidast / eþ þad er mǫguligt/ Siaed/ieg seige ydr þetta fyrer ædur/þar fyrer nær þeir seigia til ydar/ Sia/hann er j Eydemǫrku/þa ganged ecke ut/hann er j herbergium/þa trued þvi ecke. Mat 24. v. 5. 23 Mar 13. v. 21.

Annad Teikn/ Þier skulud spyria Bardaga ᵗ Hernadar Tydinde/og Upphlaup/ og eitt Folk skal setia sig j mote ódru/ og eitt Kongs Ryke i mote ódru. Mat 24 v. 6. 7. Mat 13. v. 7. 8

Þridia Teikn / þar skulu vera Pestelenkiur og Drepsotter. Mat. 26 v. 7.

Fiorda / Dyrtijd og Hallære og Hungur. Mat. 24 v. 7.

Fimta Teikn/ Jardskialptar j ymsum Stedum.

Sietta Teikn / Natur og Upsokn Guds Barna / og hans Ords Pionustu Mana/ so sem Christur sialpur vottar seigande/ Þeir munu selia ydur j Harmkvæle/ og sla ydur j Hel/ og þier munud verda hatader af ǫllum Þiodum/þyrer mitt Mat 24 v. 9.

ns Naþns saker. Og sa Tijme mun koma
Joh 16. v. 2. ad hvor ydur lijslætur / hann meinar sig ad giora Gude þægeligt Verk. Þeir munu
Marc 13 v. 9. haþa ydur uppa sijn Raadhws og Samkunduhws/og þier munud vera hwdstrykter/og haþder þyrer hofdingia og Konga/ þ mijna Skuld/ til eins Vitnisburdar yfer þeim.

Siounda Teikn/Marger munu hneyxlast og jafbyrdis hvor annann svykia og ad
Mat 24. v. 10 1 hatre hafa/t marger Falsspamenn munu koma/og marga afvega leida. Þa mun
Mar 13 v. 12. eirn Brooder svikia annann j Daudann / og Fader Sonenn / og Børnenn munu reisa sig upp j mote Forelldrunum/og hialpa til ad sla þa j hel.

Attunda Teikn/ Ranglæted mun þa
Mat 24 v. 12. og etc. Yfervalld fa og yfergnæfa.

Nyunda/ Kiærleikurenn mun kolna a medal margra.

Tyunda/ Evangelium Rikesins skal predikad verda um allann heimenn/ til Vitnisburdar yfer ollum Piodum.

Ellefta/ Sool og Tungl munu missa sitt Skyn/ og Teikn munu siast a þeim.

Luc 21. v. 25. Tolfta/ Haþed og Siooarbylgurnar munu yfergang hafa.

þrettanda/

Þriꝺia/ Kraptar Himnana skulu hrœrast. Mat 24 v. 29.

Fiorda/ Menn skulu uppvisna aþ Hrœdslu og af Bidlund þeirra Hluta sem koma eiga a Jordena. Luc 21. v. 26.

Fimta/ Menn munu verda athugalauser og Nirdulauser j mote Domsdeige/ eins og þeir voru fyrer Vatnsþloded/ þeir atu og drucku/þeir kvongudust/þar giptust/ allt til þess Dags Noe geck j Aurkena og þeir visstu ecke þyrre af enn Floded tok þa j burtu alla. Mat 24 v. 38 39

9. Hvar fyrer setur Christur fram þesse Teiknenn?

1. Fyrst vill hann ad vier skulum læra ad soddan Teikn og Tilburder skie ecke oþorvarandis / helldur aþ eilyþu þyrerhugudu Guds Rade og Fyrerhyggiu/ ollu Mönnum til Vidvorunar og Aminingar. Eo sem Daniel Spamadur sagde þyrer. Gyd. ingum/ morgum Arum adur enn þad skiede/ þau Teikn/ hvar aþ þeir mattu vita og þeckia syna Eydelegging/ so sem Christur talade vid syna Læresveina/ seigiande/ Þegar þier siaed Andstygd Foreydslunnar/ standa j heilogum stad/ &c. Dan 9. v. 24. Mat 24. v. 15.

2. Þar næst vill Christur ad vier af þess um Teiknum þad lærum/ ad þesse Veröld a ecke ad standa eilyfliga/ sem margur þavgis þeinker. Þar fyrer skylum vier ecke reida oss uppa hana/ eda treysta henne Helldur huxa ad hun er hæl sem Is/ þa vier þykiunst standa sem best/ þa er hun um Koll.

3. I þridia mata upptelur Christur þesse Teikn/ vegna sinna wtvalldra þeim til Huggunar/ so sem hann seiger/ þegar þetta tekur ad skie/ þa lypted upp ydar Luc 21. höfdū/ þviad þa nalgast ydar Endurlausn v. 28. Siaed Fykiutried og öll önnur Trie/ nær Laufenn spretta wt a þeim þa merke þier ad Sumared er i nænd/ I sama mata/ þegar þier siaed ad allt þetta tekur til ad skie/ þa vited ad Guds Ryke er nalægt.

4. Ad sydustu og i þiorda mata vill Christur ad þesse Teikn/ sie til Aminningar bæde illum og goodum / ad giöra saña Idran/ og bwa sig til og vera reidubuner þa hañ kiemur.

Luc 21. 5. Hvad ber oss ad tyda og þordast þyr
v. 34. er Domsdag? Þad þyrfa vier eigum ad

fordast

þordaſt/ er Oþneytſla/hvor ed var ſu þyr-
ſta Eynd ſem Adam dryggde j Paradys/
þa hañ hafde alla Heimſins Dyrd j ſinu
valldi/ og liet ſier þo ecke nægia/ nema
hañ æte eirneñ af þvi Eple ſem honum
var bañad. Hvoria Adams Ofneyſlu Gen. 3. v. 6.
Chriſtur hlaut ad bæta/ þa hañ j Eyde- Matt 4.
merkuñe faſtade j 40 Daga og 40 Næt- v. 2.
ur. Peir eru marger/ um hvoria S.
Paull talar/ ſem hafa Magañ fyrer Gud Phil. 3.
og ſeiger ad þeirra Dyrd mune verda til v. 19
ſkaññar/ſem jardliga eru Siñader/ Peir
eru ſoddañ ſem ſa Rike Madur var / uñ
hvern Chriſtur talar j Gudſpiallenu /
Min Sal þu hefur miklum Nægtum ſaf Luc 12.
nad til margra Ara/ hvil þig nu og et og v. 19.
dreck/og etc. Eñ hañ vard ad deya a peir
re ſomu Nottu.

Ad eta og drecka ærliga epter Þerfum
er ecke forboded/ ſvo ſem Chriſtur talar j
Gudſpiallenu/ þar hañ ſeiger/ Ad þad Mat 15.
ſem jñ uñ Munnenn geingur ſaurge ecke v. 11.
Meñen. Og S. Paull / þar hann talar
uñ Chriſtelegt Frelſe/þa ſeiger hañ/Lat
ed ongvañ giora ydur Samvitſku j Mat Colo 2.
eda Dryck/Og til Ronmveria/Guds Rike v. 16.

X ij er ecke

Rom 14 v. 17. Luc 16. v. 19. er ecke j Mat og Druck. Ēn Opneytslu Kræsingar og Bilyste/ skynande Kræser sem hafde hiñ Ryke Madur/ hvad verdur hier fyrerboded/ og su Byskyplle / uñ hvøria S. Petur talar/ hvad er eirn godur Nytur og nierkeligur/ ad hafa Sparneytne/ bindast Matʳ/ ɔ fasta/ es ad Madur giorer ecke Niagudadyrkan thar af/ eda Nræsne/ so sem giørde Phariseareñ/ tha hañ sagde/ Jeg Fasta tvisvar j Viku. Ad vera Sparneyteñ/ og hafa Bindinde/ er miog gagnsamligt / svo sem S. Paull vottar/ seigiande/ Audsynum oss sialfa j øllum Hlutum/ so sem Guds Pionustumeñ/ j mikille Polenmode/ j Harmkvælum/ Hæskaosendum/ i Pyngslum/ i Fiotrum/ i Vppblaupum/ i Ervide/ i Vøkum og Fostum.

Luc 18. v. 12. 2 Cor 6 v. 4 5.

Ēn riett Fasta er sañarligt obryggdanligt Teikn og Merke sañrar Idranar/ og j soddañ Bindinde iska Guds Børn sig sierdeilis/ thviad thad er miog nytsamligt/ Fyrst til ad deyfa og deyda Holded og Holdsins Gyrnder. Thar næst so ad andligar og Gudrækiligar Nytaner mættu uppvekiast j oss til allra godra Verka/ thviad j oss berst Holded j moote Andanum/ og

Gal. 5. v. 17.

um/og Andeñ j mote Holldenu/sem Paul us vottar. Hversu þægelig ad Fastan þeirra Gudhræddu er þyrer Gude/ þad meigū vier sia aþ Dæme þeirra j Ninive Borg/þegar Kongurenn liet vt hroopa/ Ad hvórke Menn uie Dyr/ei Naut ne Sauder/skylldu smacka neckra Fœdu/ og eingeñ skylldc þeim Foodur geþa/ t ecke Vatn/ eñ Menn aller skylldu klœdaſt Seckium/ t kalla j Akafa til Guds. So leſū vier uñ Daniel/Judith/ Esther og adra þleyte/ad Gudlig Fasta hefur æ og alla Tijma vel þocknaſt Gude. Jonæ 3. v. 7 8. Judit. 8 v. 6. Esther 4. v. 16.

2. Pad añad sem vier eigum ad þordaſt þyrer Domsdag er Dþdryckia. Og visseliga hefur Christur varad sijna Læresveina vid þessare Synd/ Þviad hñ visse vel ad þar munde koma/ a seinuſtu Dœgum / ad Dþdryckia mun ei reiknud verda med Syndum / helldur med heidarligum Giørdum/eñ er þo skadligur og skemeligur Lostur. Salomon seiger/ Vijned giører Menn lauſlata/og sterkur Dryckur giører galda/ t hvór þar hefr Lyſt til/sa verdr alldrei Vitur. Esaias Spamadur seiger so/ Vei þeim sem eru hrouſter til ad drec- Luc 21. v. 34. pro 20. v. 1. Esa. 5.

 v. 22.

ka Vijn/ſ eru ſterker af ſier j Dryckiuſkapa
Hoſ. 4. num. Og enn ſtendur ſkrifad/ Coroner/
v/ 11. Vijn ſ ſterkur Dryckur giörer Menn galda-
Syr. 30. Syrach ſeiger ſvo/ Ofdryckian giörer Aſ
v. 39 40 glapann eñ galdara/og traſſar og metnar
ſig/allt þar til hann verdur bareñ Lemſt-
radur og Sœrdur. Lijka eirneñ amunner
Gal. 5. oſſ S. Paall/ Ad vier ſkulum ecke drecka
v. 21. oſſ druckna/þviad þar af kemur oſkyckan
1 Cor 6 ligt Framűferde. Og til Romverja Latũ
v. 10. oſſ ganga Sidſamliga ſo ſem a Deige/ ec-
Eph 5. ke med Ofate eda Ofdryckiu/ecke j Legu
v. 18. koſũ og Munadarlijfe. Syrach ſeiger eñ
Rom 13. ſo/ Vert þu eingeñ Matarſvelgur/ og ven
v. 13. þig ecke til dryckiuſvalls/ſo þu verder ecke
Syr. 19. ad Þurſamaſſe. Hvad illt Dryckiuſkapa
v. 3334. leider epter ſig/ þad ſiaum vier af Dæme
Noa / þa hañ þeck ad vita hvad hans
Gen 9. yngſte Sonur hafde giørt honum / þa
v. 24. 25 þormœlte og Bolvade hañ honum. Loth
Gen 19. þiell j Bloodſkom̃ med ſijnum Dœtrum/
v. 36. j ſijnum Dryckiuſkap. Kong Balthaſar
Dan. 5. vard og ſtraffadur vegna ſijns Dryckiu-
v. 30. ſkapar. Benadad Kongur j Syrlande ha
2 Reg 20 þde þriatyu og tvo Konga Rijke/ og ſett
v. 1 etc. eſt um̃ Borgena Samariam/med ovijgañ

Her/og

Ner/og dræck sig druckeñ/ ꝛ þieck Ofsigur. Hvad Holophernes þeck af sine Ofdrycke. iu Þ seiger oss Bokeñ Judith. Fyrer þess er og adrar þleyre Greiner / æminna oss Guds Postular/ S. Petur og Paull/ Ad vera vakande ꝛ Sparneytner alla Tíma. 3. Það þridia sem JESUS vill ad vier skulum varast og þordast þyrer þann síðasta dag er Sorg og Ahyggia þyrer timanligre Naringu/ það er allskins þa þeingelig Nugsyke og ill Aggrnd/sem hafa agiarner Meny/ þeir ed rijfa og slíta og ad sier hripsa og draga hvad þeir kuña ad þaa og na/ hvort það er med rietta eda raungu/Lýka sem Gudhefde engva Ahygg iu þyrer oss/þar Christur þo seiger j Gudspiallenu/ Ydar himneskur Fader veit ad þier hafed alls þessa þórf. Ecke hefur Gud þyrerboded christeliga Umhyggiu og Fyrersion/so sem Joseph hafde j Eggptalande/ þar hann a godum Arum safnade Korne og Vistum j Kongsins hus ꝛ Korn hlodur/ so ad Meñ hefde Korn og Vister þegar Hallæred kiæme/So hefr Gud sialfur bifalad hverium Manne ad erfida

Jud 13. v. 9.
1 Pet 4. v. 7.
1 Tess. 5 v. 6.
Luc. 21. v. 34.
Matt 6 v. 32.
Gen. 41 v. 48.

og haßa Ahyggiu j ſynu riettu Kalle og Embætte/ Par ßyrer ſagde hñ til Adams/ J Sveita ſijns Andlitis ſkalltu ſijns Brauds neyta. J Gudſpiallenu ſtendur/ ad ßa Petur haßde leinge erßidad til einſkis/ ßa vijſade Chriſtur honum ecke ad ſtela/rœna/eda adra ad ſvijkia/heldur ad draga wt a Diuped og ßiska/ hvad hid ſama ad er ærligt Embætte/ og ecke erßidislauſt. Og j annad ſiñ/ ßegar ßad vantade ſem giallda atte j Skatteñ/ ßa baud Chriſtur Petre/ ad kaſta Aungle j Vatn/ og i Munne ßeſſ fyrſta Fiſks ſem hann dræge/ ſkylde hañ taka Skattpening enn/ &c. Hañenn gießur Gud Bleſſan hverium og einum ſem hañ ottaſt j ßeirra riettu Kalle og Embætte / ſem David ſeiger j Pſalmenum/ Kaſta ßinne Ahyggiu a Drottenn/ og mun hañ nœra ßig.

Gen. 3. v. 19.

Luc. 5. v. 4.

Mat. 17 v. 27.

Pſal. 55 v. 23.

1 Pet 5. v. 7.

Og enn ſeiger S. Petur/ Kaſted allre ydar Ahyggiu a Gud/ ßvi hann hefur Vmhyggiu ßyrer ydur.

4. Vad ßiorda ſem JESUS vill ad vier ſkulum gieta adur hañ kiemur/ ßad er ad vera vakande og ſoßa ecke/ Eñ hier meinar Chriſtur andliga Voku/ og andliga Sof-

Luc 21. v. 36.

liga Forvænting/ þess andliga Brudgumans JESU Christi/ og hans Tilkomu Og hvernenn vier eigum hans ad vænta/ og epter honum ad bijda/ þad verdur oss kient j Epterlijkingunne um þær þim þor sialu Meyarnar/ og þim þawijsu/ sem bidu epter Brudgumans Tilkomu/ þegar Kalled kom um Midnætte. Og lijka seig er Christur j Gudspiallenu/ Læted yder Lendar vera umgyrdtar/ og ydar Lios logande/ og vered eins og þeir Menn sem bijda epter sijnum Herra/ nær hann kemur fra Brullaupum/ uppa þad nær hann kiemur/ og klappar a Dyrnar/ ad þa sie strax upplæted fyrer honum. Sæler eru heir Pienarar sem Drottenn finnur vakande þegar hann kemur. Ogen j ødrum stad Radleggur hann oss ad vera ecke sofande / þegar Herran kemur / sie þad ad Kvølde ellegar ad Midnætte / ellegar þa Hanen galar/ eda ad Morgne/ uppa þad hann kome ecke ovarliga og finne ydur sofande. Hvad eg seige ydur/ þ seige eg øllu/ Vaked. S. Paull kenner oss eirnen þetta hid sama/ seigiande/ Vered ecke sofande so sem þeir hiner adrer/ heldur verum vakande og Spar

Mat. 25 v. 6.

Luc. 12 v. 35

Marc. 13 v. 35.

1 Tess. 5 v. 6.

neytner.

neytner. Þessare Boku og Bæntan þylger añad/ sem er Bæna akalled/ hvar vm̃ vier vilium tala j Vtleggingunne Drotteñlig-tar Bænar/ Fader vor.

Hvórnenn mun ganga til þegar Domureñ skal halldast?

Þegar oll Teikn eru þramkomeñ/ sem adur voru uppteld/ þa seiger Christur/ Ad Teikn Mañsins Sonar skule auglysast/ (eda slast) a Himnū/ þa munu allar Kyn-kvisler a Jórdunne grata. Vm̃ þetta Mañsins Sonar Teikn hvers hier verdur geted/ halldа marger og hafa þessa Meining/ ad adur eñ Christur kemur til Domsins j sinne Magt og Dyrd/ þa munu hñ laka sig sia j Loptenu med sijnu Sijdueare/ so sem hann hieck a Krossenū særdur a Hendum og Fotum Dg eil Vtleggingar og Styrkingar sijnu Mæle/ hafa þr Ord Spamañsins Zachariæ s̄ seiger. Þeir munu sia mig/ hvórn þeir hafa j gegnum stunged/ Þar epter munu þeir sia Mañsins Son komanda i Skyi Himens med storum Krapte/ og Dyrd mikellre. Þar næst mun hañ wtsenda sijna Engla med hvellum Ludra hliodum/ ad þeir samansafne

Mat 24. v. 30. Zach. 12. v. 10. Luc. 21. v. 27. Mat 24. v. 31.

ansapne hans Vtvoldum vr öllum attum heimsins/fra einum heimsins enda til anns ars.

4 Sydan munu Doms Sæte sett verda handa Christo og hans Postulum/svo sem Christur liosliga talar / seigiande/ Sannlega seige eg ydur/ ad þier sem hafed mier epterþylgt/ þier munud j Endurþædinguñe þa Mannsins Sonur situr j hasæte sinar Dyrdar / og so sitia a tolf Stolum/ og dæma tolf Ætter Israels. Vm þetta talar S. Johañes j sine Openberan/seigiande/ Og eg sa Stoola / og þa sem þar a sætu. Og j sama Capitula stendur so Og ieg sa eitt storañ og hvitañ Stool. Og enn seiger Christur j Gudspiallenu. Mannsins Sonur mun sitia a Stole sinnar Dyrdar. Daniel skrifar og so/ Petta sa eg/ þar til þar urdu Domstoolar setter/ og sa Gamle sette sig/ hvörs Klæde vonu hvit sem Snior/og Hared a hans Höfde sem Vll/ hans Stooll var sem Elldslogi og Hiolen under hönum logudu sem Elldur og af hans Audlite gieck vt langur gloandi Geysle/ og etc.

Matt. 20 v. 28.

Openb. 20 v. 4 11

Matt. 25 v. 31.

Dan. 7. v. 9. 10

5 Þa þar er komed mun Christur sialfur kalla alla Menn fyrer Dom/ so sem hann

hann ſialfur ſeiger/ Sa Tyme ſkal kouia
Joh. 5. a hvǫrium ad aller þeir ſem i Gröfunum
v. 28 29 eru/ſkulu heira Rǫdd Guds Sonar ꝛ mu-
nu þa framganga/ ꝛ ct. So ſeiger S.
Paull/ Jeg ſeige ydur leyndañ Dom/ Vier
munum ecke aller ſofna/helldur umſkipte-
1 Cor 15 ſeiger verda/ ſkyndeliga a einu Augabra-
v. 51 52 gde/ vid Hliod hins ſeinaſta Lwdurs/ Þvi
Ludureñ mun gella og þeir daudu munu
upprijſa oforgeingeleger/ Og til Teſſal-
1 Teſſ 4 ſkrifar hañ/ Þetta ſeigium vier ydur ſvo
v. 15 etc ſem Ord DROTTens/ad vier ſem lifum
og epter erum ordner þa DRotteñ kemur
vier munum ecke koma fyrre framm eñ þeir
ſem ſofnader eru/þviad DROTTeñ ſialf
ur mun koma ofan af Himnum med Hliod
um og Hǫfud Engelſins Rauſt / og med
Guds Lwdre/og þeir Framlidnu i Chriſto
munu fyrſt upprijſa/ſijdan vier ſem lifum
og epter erum ordner/munum verda uppte-
ner med þeim i ſkyenn i mots vid DRott
enn i Lopted.

6. Sijdañ þar epter munu aller koma
fyrer Domſtool Chriſti/ſ ſkrifad ſtendur.
Rom 14 So ſannarliga ſem eg life ſeiger DROtt-
v. 10 11 eñ/ſkulu ǫll Knie beya ſig fyrer mier / og
allar Tungur ſkulu medkeñá Gud. Þa mu

hvor

hvór Madur ſtanda Reikning aþ Ordum / Giórdum/og hvóriu miniſta Orde ſem hañ talad hefur. Og j Openberingar Bookeñe ſtendr ſo ſkrifad/ Þa voru upplæatnar Bækurnar/ og hiner daudi urdu dæmder/ epter þvi ſem ſkrifad var a Bokunum/ept er þeirra Verkum. Og hia Daniel ſtendur Domureñ var halldeñ og Bækurnar voru upplæatnar.

Esa. 45. v. 23 24. Rom. 14. v. 12 Mat. 12. v. 36. Apoc 20. v. 12. Dan. 7. v. 10.

Þar epter mun JESVS ſialfur ſeigia upp Domenn/Hverium Dome ſo mun vera hættad/ og er æadur dæmdur/ Ad hvor ſem deyr ogudliga og þórunarlaus/ hañ hefur ſinn Dom med ſier/ Og hvor ſem truer og treyſter a JESum/ hann hefur og lyka ſin Dom/ſo ſem Chriſtur ſeiger/ hvór hann truer a mig hann ſkal ecke verda dæmdur/ Eñ hvór ſem ecke truer/ hann er þegar dæmdur/ þvi hañ trude ecke a Nafn Guds einzietens ſonar.

Joh. 3. v. 36.

Og Salomon ſeiger ſo/ Þegar Tred fellur/ hvórt þad fellur ſudur eda nordur/ og i hvória ætt þad fellur þar liggur þad. So mun nu Chriſtur ſialfur ſeigia upp Domenn epter þvi ſem hann ſeiger / Faderenn dæmer ongvañ / heldur hefur

Eccl. 11. v. 3. Joh. 5. v. 22.

hañ gefed

hann giefed Synenum allann Dom/ Og
pesse domur verdur ecke langordur/ hañ er
jnnebunden j tveimur Ordum/ Komed/
Fared. Hier um talar Spamadurin Dan-
Dan. 7. iel seigiande/ Par kom einn j Skyum hi
v. 13 14 menskins til pess gamla/og var leiddur fyr
er hann/ og hann gaf honum Magtena/
Dyrdena og Riked ad allt Folk/ Pioder
og Tungumaal skylde piona honum/ hans
Vald er eilift/ hvort ecke forgeingur/ og
hans Rike hefur ongvañ enda. Pa vill
pad framkoma sem Christur seiger j Gud
Matt 7 spiallenu/ Par munu ei aller sem til mijn
v. 21. seigia/Herra herra/jnnganga i Guds Rike
helldur peir sem giora Vilia mijns Fodurs
sem er a himnum/ Marger munu koma
og seigia til mijn a peim Deige / Herra/
Herra/hofum vier ecke spad i hijnu Naf-
ne? hofum vier ecke vtreked Diofla i þij
nu Nafne? hofum vier ecke giort morg
Kraptaverk i hijnu Nafne? Pa mun eg mi
kenna vorer peim/ Alldrei peckta eg ydur/
Fared fra mier aller Illgiorda Menn.
Petta hid sama kenner oss Christur j odrum
stad/ ad hañ mune seigande verda a peim
Luc 13. Deige/ Jeg pecke ydur ecke / hvadan pier
v. 27.28 erud/Vijked fra mier aller Illgiordamenn/

Par mun

þar mun vera Grætur og Tañagnystran/ þegar þier siaed Abraham Isaach og Jacob og alla spaamenn j Guds Ríke/eñ ydur vtrekna.

Ad sydustu muru Nimen og Jord j biartu Baale breña / og þar mun verda Nyr Nimen og ny Jord / hvar vm̃ Gud talar hia Spaamañenum. Sia Jeg vil skapa nyañ himen og nya Jord/so ad Menn skulse ecke minnast a þad fyrsta / eda leggia þad a hiartad. S. Petur seiger svo/ Himnarner munu forganga ap̃ Ellde / og Hopudskepnurnar brædna ap̃ hita/ eñ vier vonum epter nyum Himne/og nyrre Jordu epter Guds Fyrerheite/j hvorium Riettlæte ed mun bwa. Og j Openberingar Bokenne stendur svo/ Jeg sa nyañ himen/ og nya Jord/ þviad se fyrste himen/ og su fyrsta Jord voru þorgeingen̄/ og Sioren̄ er ecke leingr. Þetta styrker Christr sialfr seigiande/ himen og Jord munu forganga/eñ mitin Ord þorganga ecke. Epter þetta taka til Plagur og Pyster þeirra Ogudligu/ og þeirra Ormur mun ecke deya/og þeirra Eldur ecke vtslokna. Og þa mun Gud þurka oll Tar af Augum Vtvaldra/ og hañ mun burttaka Smaan syng Folks j

Esa. 65. v. 17.

2. Pet 3 v. 12 13

Apoc. 21 v. 1.

Luc. 21. v. 33.

Esa. 66. v. 24.

Esa 25 v. 8.

öllum Löndum. Þa mun uppbyriast su
Es. 64 v. 17. Gleden ꝛ sa Fognudureñ/um̃ hvorn Spa
madureñ og S. Paall hafa talad seigande
1 Cor 2 v. 9. Ad hvörke hafe þad Auga sied/og ecke Ey
ra heyrt/og aldrei hafe þad j Mans Hug
nie hiarta komed/sem Gud hefur þyrerbu
ed þeim sem hñ elska. Þa mun allur Mot
Joh 16 v. 20 22 gangur Guds Barna snuast j Glede og Fög
nud/hvörn eingeñ kañ fra þeim ad taka.

Og hvorsu þesse Dagur mun ovatliga og bradliga koma/þ keñer oss Christur mð tveimur Epterlikingū/ Su þyrre er þesse/ Ad lika sem eirn Þiofur kemur þa minst
Mat 24 v. 43. varer/og eþ Hwsbondeñ visse nær Þiofur eñ kiæme/þa munde hañ vaka/og lata hñ
& etc. ei grafast j sitt Hws. So æmiñer Christ ur oss/ Ad vier sieum æfinlega vakande/þvi ad Mañsins Sonur mun koma a þeirre Stundu sem oss minst varer. Og j Pistlenum
1 Tess 5 v. 2. æmiñer S. Paall sll Guds Born / Ad lifa svo ad þesse Dagur kome ecke yfer oss sem Þiofur. Þar næst liker Christur siñe
Mat 25 v. 27. Tilkomu vid Elding / sem geingur upp j Austre/og lysir allt til Vesture/so bradlig og skyndelig mun vera Mannsins Sonar Tilkoma.

Þridie Part

þridie Partur christeligrar Truar er um Helganena.

Og er so lætande.

Eg true a Heilagañ Anda Heilaga Almenneliga Christne/ Samneyte Heilagra/ Fyrergiefning Syndanna/ Holldsins Vpprisu/ Og eilifft Lifft Amen.

Þesse þridie Höfudpartur christeligrar Truar um Helganena/ hefur þrïm þær seinustu Truarreñar Grein er sïe ad hallda.

Attunda Grein christeligrar Truarjætningar.

IEG True a Heilagañ Anda.

I þessare Grein höfum vier fiïm Smagreiner eda puncta ad hugleida z merkia.

1. Hvad heilagur Ande er.

2. Ad heilagur Ande er adſkilianlig Perſona þra Fodurnum ꝛ Synenum.
3. Hvørt hꝫs Embætte er/ eda hvør hꝫs Verk

Hans Verk hafe vered j þvi gamla og nya Testamentenu.

4. Af hverium og fyrer hvorn/eda j hvors nafne hann verdur veittur og giefenn.

5. Hvoriū hñ giefest og veikest.

Fyrsta Greinen.

Heilagur Ande er ein guddomlig andlig Substantia eda Vera/ Fognudur og Astarkiærleike j mille Guds Fodurs og Guds Sonar/ og er su Pridia Persona Guddomsins/ fragreind fra Fodurnum ꝛ Synenum/ framgangande af Fodurnum og Synenum/ og verdur sendur og giefenn christeligre Kyrkiu/ til ad halda vid magt heilogu Predikunar Embætte/ Nañ sem og byr j Gudhræddra Mana Hiertū endurfæder þa ꝛ upplyser til Sañleiksins ꝛ Helgunareñ/ ꝛ veiter þm niañ guddomligañ styrk ꝛ Krapt/ til allra godra Hluta. Dar fyrer/ liꝗka so sem þad vier af ollu Hiarta jatum og medkiennum Gud fodur ꝛ hans eingietenn son JESum Christum/ So eigum vier liꝗka eirnenn ad jata og

medkienna þañ verduga heilaga Anda/ þa þridiu Personu Guddomsins. Og líka so sem vier christner Menn medkiennū j vorre Truarjatningu / ad Faderenn sie vor Skapare og allra Skiepna/ og hañ sie vor og þra Verndare og Vardveitare og ad hañ ollū Hlutum vid magt hallde. Og líka sem vier j sørum Parte christeo ligrar Truarjatningar eignū Guds Syne JESV Christo vora Endurlausn/ þyrer hans Holldgan og Hingadburd/ Dauda & Vppriſu/ So eigum vier og til ad legg ia þeim verduga heilaga Anda vora Helg an/ so ad nær vier med godþwsu Hiarta heyrum / eda Hugleidum Guds heilaga Ord / þa uppkveiker hañ og uppvekur j vorum Hiertum Fognud og Huggun j ge gn Synd og Sorg/Motgange og Olucku og ollum vorum Ovinum/so ad vier erum med godu Gede/& seigium med S. Paule Rom 8. v. 31. Eþ Gud er med oss/hvór kañ þa ad vera j mote oss.

Ad heilagur Ande sie sañur Gud/þad vottar S. Petur/þa hañ sagde til Anania/ Act. 5. v. 4. Þu hefur ecke loged ad Mönnunum/

helldur

helldur ad Gude. Item/ Þvi eru þid sam
þyck ordeñ/ ad þreyfta Anda DROTTens?
Moyses skrifar j þyrstu Bok Skepunar- Gen. 1.
eñar/ Ad Ande DROTTens hafde þared v. 2.
yfer Vötneñ. David medkeñer Almætte
guddomligs Anda/ seigiande/ DROTTeñ Psal 139
hvört skal eg fara þyrer þijnum Anda? og v. 7 etc
hvört kañ eg ad flya imdañ þijnu Auglite?
fare eg j Himenen/ þa ertu þar/ og þo eg
bygge mier Rwm j Helvijte þa ertu einn-
eñ þar/ þo eg take Væinge Morgunrodans
og bwe vid hina yfstu Hafsbrun/ þa munde
þo þar j þeim stad þijn Hönd leida mig/
og þijn hægre Hönd halda mier vid. Og Capit. 8
j Bok Spekeñar/ stendur so/ Veralldar- v. 7.
kringlan er full med Anda DROTTEns/
þad er/ Heilagur Ande asamt med Gude
Fødur og Synenum styrer og stiornar øll-
um Hlutum nælægur/ verndar þa og vard
veiter/ og þeim vid Magt helldur/ bæde a
Himnum og a Jerduñe/ þetta sama med-
keñer og hin heilage Job/ seigande/ Ande Job 33.
DROTTEns hefur giört mig/ og Ande v. 4.
hins Almættuga hefur gefed mier Lyfed.
Af þessum og ødrum þvilijkum Greinum
heilagra Ritningar meigum vier liosliga
sia og merkia/ ad H. Ande er sañur Gud-

Audur Greinen.

Ad heilagur Ande er su þridia Personan j Guddomenum/þar til hœfum vier øngva adra liosare Bevijsing eñ þa/ sem þramkom j Skijrneſie Christi / þa Gud Fader liet heyra sijna Rødd aþ Himnum opañ/ Sonur Guds stod j Añe Jordan/ og liet sig skijra/ eñ heilagur Ande liet sia sig j Dwþu Mynd yfer Christo/ svo sem S. Johañes skijrare vottar seigiande/ Jeg sa Andann ofanstijgauda sem Dwþu aþ Himnum yfer JEsum/ og jeg þeckta hañ ecke / eñ sa sem mig sende ad skijra med Vatne/ hañ sagde til mijn/ Yþer hvórn þu sier Andañ ofann faranda/ og blijfanda/ yfer hónum / hañ same er sa sem skijrer med heilógum Anda.

Joh. 1. v. 32. 33.

Og ad heilagur Ande sie sañur Gud/ þo sierdeilis Persona j Guddomenum/ lijkur Fodurnum og Synenum/ þad lærum vier af Ordum Christi/ sem hñ sagde til sijna Lærisveina/ Gangid ut uñ allañ heim eñ/ og skijred j Nafne Fódur og Sonar og heilags Anda. J Gudspiallenu talar og so Christur/ seigiande/ Jeg vil bidia Fódur enn / og hann skal gefa ydur eirn annann

Mat. 28 v. 19.

Joh. 14. v. 16. 17.

Huggara

huggara/ sem skal vera hia ydr eilijslega Sannleiksins Ande / hvörn heimurem fær ecke medteked/ því hann sier hann ecke og kecker hann ecke. Og eñ seiger Christus/ Þegar huggarenn kemur / hvörn Jeg mun senda ydur fra Fódurnum / Sannleiksins Ande/ sem vtgengur fra Fódurnum/ hann mun bera Vitne vm mig. Joh 15. v. 26.

Þridia Grein.

Þridia Grein um H. Anda er þesse/ hvert hans Embætte er og hvur vered/ og hvad hann alla tijma hefur giort og vtrietted j Guds Christne. J gamla Testamentenu hefur H. Ande alla tijma vered kreptugur/ og talad fyrer Munn Davids og annara heilagra Spamanna/ Hann hefur avijtad og straffad Heimenn/ Kongana/ Lønd og Rijke/ Bæe og Borger / og hefur aþ stad komed myklum Nlutum. Fyrer hann hafa aller Spamenn talad og skrifad margt um þann andliga Konginn JESVM Christum og hans Rijke. Eñ j nya Testamentenu/ eþ vier hyrum um Holldgan Herrans JESV Christi/ þa hefur H. Ande vered Verkmeistare Luc. 2. v. 35.

þar til/ og til allra añara Herrans Jesu Verka og Gierninga. Eþ vier vilium alijta Guds Postula/þa siaum vier hvørsu vijsa diarþa og hughrausta Heilagz Ande hefur giort þa j Ordum og Giørningum/so sem lesa ma j Postulaña Giørningum. Zachariam/ Elizabeth/ Mariam/ Joseph/ Simeonem/ Stephanum hefur hñ uppfyllt med Krapt og Vijsdom og margar H. Anda gafur. Pesse H. Ande er Meistare til vorrar Endurfæðingar/ so sem Christur vottar seigiande/

Joh. 3. v. 5 Nema so sie Madureñ verde fæddur af Vatne og Helgum Anda þa kann hañ ecke ad komast j Guds Rijke/ Heilagur Ande hann kieñer og undervijsar Christeligre Kyrkiu/ styrer og stiornar heñe med Guds

Joh 14 v. 27. orde/ so sem Christur seiger/ Huggarenn sa H. Ande/ hvørn Faderenn mun senda ydur j minu Nafne/ sa same muu kienna ydur þad alltsaman/ og bera Vitne um allt þad sem jeg hefe sagt ydur. So kallar Christur hann/ einn Huggara og sann-

Joh 15. v. 26. leiks anda Og seiger/ ad hann skule mz Postulunū/ bera Vitne um Christū. Item/

Joh. 16 v. 8. hann skule straffa Heimenn fyrer Syndena

Riettlæte

Kiettlæted og Domenn. Og Christur huggar æ styrker sijna Dlærda og likt styrk va Postula/ og seiger/ Vered ecke hugsiuker/ hvad þier skulud tala eda hvörnen/ Mat 10 v. 19 20
þviad þier erud eige þeir sem tala/ helldur Ande ydars Födurs hann er sa sem talar.
Sømuleidis þa er Heilagur Ande Kreptugur j Predikunar Embættenu / ad þyrer giefa Syndernar/ so sem Christur sagde/ Medtaked heilagann Anda/ hvörium hellst þier fyrergefed Syndernar þeim eru þær fyrergefnar / og hvörium þier þær aptur halded / þeim eru þær apturhalldnar.
Joh 20 v. 22 23
Heilagur Ande hñ er og sa sem Mañaña Hiortu uppvekur og skapbellig giører til Bænaakallsins/ svo sem Herrañ JEsus seiger/ Sanner Tilbidiendur munu tilbidia Föduren i Anda og Sañleika/ þviad Fadered vill hafa þa sem hañ so tilbidia.
Joh 4 v. 23.

Fiorda Grein.

Fyrer hvørn verdur Heilagur Ande veittur og gefenñ? Heilagur Ande veitest og gefst af Fodurnum / þyrer Christum/ þyrer hans Skuld/ Arnan og Medalgongu. Þad ma skilia af Ordum Christi/ þar hañ so seiger/ Ef þeg fer ecke i burtu/
Joh 16 v. 7.

þa kemur

þa kemur ecke Huggaren til ydar/ enn fare eg i burt/ þa mun eg senda hann til ydar.

S. Jacob skrifar svo/ Allar godar Gaf
Jacob 1 v. 17. ur † allar fullkomnar Gæfur koma ad of an fra Fodurnum Liossins. Hanen verdur nu heilagur Ande veittur og gefen/ hans Kraptur og allar hans Gæfur af Gude Fodur fyrer JEsum Christum.

Fimta Greinen.

Hvorium veitest og gefst H. Ande?

I. Fyrst se iger Christur og lofar/ Ad hvór
Joh 14 v. 23. ier sem hellst hans Ord heyra † vardveita þa vilie hann med sinum Fodur og heilögum Anda/ hafa Vist hia þeim Mönnum/ hvar af vier lærum/ ad Heilagur Ande gefst ecke ogudligum nie Idranarlausum. Æxme hefum vier/ þegar S. Petur predikade fyrer Cornelio/ og þeim sem i hans
Act 20 v 44 45 hvse voru/ þa fiell heilagur Ande yfer þa alla/ sem Orded heyrdu/ svo vel heidingia sem hina sem Vinskorner voru. Þar

II. næst gefst heilagur Ande ollum þeim sem rietteliga † truliga bidia/ so sem þar stend
Luc. 11 v. 13. ur. Med þvi ad þier erud iller og kunned þo ad gefa godar Giafer ydrum Börnum/

hvad

hvad myklu þramar mun Faderenn a hinn ad gefa þm heilagan Anda sem hann bidia.
Ad sidustu verdur heilagur Ande gefenn III.
ollum þeim sem giora sana og alvarliga Idran/ og skyrder eru j JEsu Nafne/ svo sem S. Petur radlagde þeim Gydingum sem med hofdu vered ad Krossfesta JEsum Christum / og hæda hann og spotta/ þa þeir af rietta Idranarmerke toludu til Postulana/ og medkendu synar Synder segiande/ hvad skulum vier giora goder Brædur? Þa svarade S. Petur þeim Act 2. v 37 38. sagde/ giored Idran/ og hvor og eim laate skyra sig i Nafne JESu til Syndanna Fyrergefningar / þa munu þier fa og odlast gafu hins helga Anda.

Niunda Grein Postuligrar Truarjatningar.

Jeg true ad sie Heilog christelig Kyrkia/ Samneyte Heilagra.

Fiin smagreiner eru hier vel merkiande og athugande.

1. Hvar er hvilyk ad sie Guds Christne sem hier kallast christelig Kyrkia.

2. Hvor

2. Hvør Nafn hun hefur/og hvørn-eñ hun nefneſt j heilagre Ritningu.
3. Hvørſu ad hun er ſamanblønd-ud af jllum og godum Mønnum.
4. Hvørſu ad hun er veyklig z oſtyrk Syndū z Villū underløgd z giefen.
5. Hvørt ad ſie rietk Teikn og aud-kieñingar merke/ hvar af hana ma peckia og af hvørium Merkium pa Følſku Kyrkiu meige peckia.

Fyrſta Greinen.

Petta Ord Kyrkia/ þyder og merker ecke Hws eda Bygging/ ſo ſem var Jeruſalems Muſtere/ eda adrar Kyrkiur og Byggingar aþ Kalke og Steinū/ Trie z Torfe gisrdar/ j hvørium Meñ koma til ſamans ad heyra Guds Ord/ Nellder merker petta Ord chriſtenna Manna Søfnud og Samfund/ liķa ſo ſem þa Jſraels Syner ſamanſøfnuduſt og til ſamans komu j ſķnum Samkundum og j Muſterenu elligar ſo ſem vier komum til ſamans j vorum Soknarkyrkiū. J ſoddan Meiningu / medkieña nu og ſkta heilager

Poſtular

Postular/ ad hier a Jørdu sie ein heilog christelig Kyrkia/ vtdreiþd og adskilen um allañ Heimenn/ oll Lond og Ríke sem sier helldur vid eirn Drotteñ/eina Trw eina Skírn/ ℰ þa riettu Atferd ℰ Tíds kan H. Sacramenta. Þennañ Soþne ud christenna Maña styrker Christur og helgar med sinne Nalægd/epter þvi sem hañ hefur sialfr heited og lofad seigiande/ Hvar hellst tveir eda þrír eru samankomner i minnu Nafne/þar er eg a medal þra. Mat. 18 v. 20.

So ſ vier siaū ad skiede þegar ad Cleophas og hans Forunautur toludu uīm hñ/ þa var hañ þeim nalægur/ líka eirnenn Postulunū þeg' JESUS kom til þra. Lúc. 24 v. 15.

Nu þo ad hann sie ecke so synneliga og líkamliga hia oss sem þa skiede/ þa er hann þo andliga a medal vor so sem hann hefur lofad ſ Gudspiallenu / seigiande / Jeg er hia ydur alla daga allt til Heimsins enda/ þad er / med minne guddomligre Makt og Krapte/ og heilagra Engla Verndan og Vardveitslu. Mat. 28 v. 20.

Aunnur Greinen.

Hvórt Nafn hefur christelig Kyrkia? Christur

10. Christur rædur og drottnar yfer sinne Christeligre Kyrkiu. Og þar fyrer nefnest hun fyrst af honum heilog/ þviad hun er Helgud ǽ heilog giord med hans dyrmæta Blode/ þviad so sem S. Paull vottar/ hann gaf sig sialfann vt fyrer hana/ svo ad hann giorde hana heilaga og hreina / fyrer Skyrnar Sæinn j Ordenu/ svo ad hann til byggge sier eirn dyrligann Sofnud/ sem ongvann Fleck eda hrucku hafe/ eda nockud þess konar / helldur ad hann vǽre heilagur og ostraffanligur.

Ephes 5 v. 25. og etc.

11. Þar næst nefnest hun Catholica/ þ er almeinilig/ þviad hun er ecke j einu Riike eda Lande/ og ei er hun bunden vid Pavann j Rom / eda vid hans Rikisstiorn og Vallde/ eda nockud annad Velde eda Riike helldur er hun almeinelig/ og þinst allvida umm Heimenn j Tyrklande / Persialande/ Armenia/ Ryslande/ og hvar sem Menn umm Heimenn þara / þar sem Guds Ord keinest/ og Menn medkenna JESum Christum/ og trua a hann/ þo ad Menn hafe ecke aller eda j ollum Stodum eins Ceremonur eda Skickaner j ytre Pionustugiordum/ þviad hvert Land og hvert Riike hefur

sijna Sidu-

ſyna Sidu/ þa eru þeir og nefnaſt Chriſti Kyrkia og hans Folk / ſvo ſem S. Paall talar um Guds Sofnud j Corinthu Borg/ ſegiande/ Þeim helgudum j Chriſto JESu / kölludum heilögum / oſamt medur þeim ſem akalla Nafned DRotins vors JEſu Chriſti/ j öllu þeirra Lards ok vorum. Og til Epheſios ſkrifar S. Paall ſo/ Þier erud nu ecke leingur Geſter og þramande/ helldur Samborgarar med heilögum/ og Guds Heimamenn uppbygder yfer Grundvelle Poſtuloña og Spamanna/ þar Jeſus Chriſtur er horn ſteinen/ a hvörium öll Byggingen er ſamſett Gude til heilags Muſteris j DRottne uppa hvörn þier verded eirnen uppbygder/ ſo ad þier ſieud Heimile Guds j heilögum Anda. 1 Cor 1 v. 2. Eph 2. v. 19.

J þridia mata hefur Chriſtur ſafnad ſier Chriſteligre Kyrkiu vid Vingard ſem er dyrdarligur dyrmætur Hlutur/ So er og chriſtelig Kyrkia j Guds Augliſe/ dyrmæt og þögur. Heilagur Ande hefur talad þyrer Munn Eſaiæ/ og hefur kallad Iſraels Folk eirn Vingard/ Eins gierer Davið j Pſalmenum. Nun kallaſt og Matt 20 v. 1. ꝛ etc. Eſ. 5. v. 1. Pſal 80 v. 9.

Mat 21 v. 28. Nimnarijke j Gudspiollunū/ad thui ad Gud byr og bygger j heñe/ og hun er hūs
Mat 21 v. 33. Nuus og Neimile / og Herberge / sem S.
Mat 12 v. 1. Paull seiger/ Tu matt ad vita hvernen tu
Luc 13. v. 6. skallt ganga j Guds Howse/ sem er lifanda
Luc 20 v. 9. Guds Samkunda/ Stolpe og Grundvöllu
1 Tim 3. v. 15. ur Sañleikſins. Par eru og enn fleyre Nofn sem heilager Prophetar og Postul ar/ og sialfur Christus hafa gefed christe ligre Kyrkiu/ sem hier er ofslangt upp ad telia / thiad j henne er og bliſur alleina Guds Guddomligur Sañleikur/ eñ hvorge añarstadar.

Pridia Greinen.

Ad christelig Kyrkia sie epter ytre Yfer syn og lijkamligre Asynd og Vmgeinge ne/blondud med illa Meñ og Ogudhræda hvad hid sama so verdur ad vera/ allt til Veralldareñar enda/ thad keñer oss Christ ur j Epterlijkinguñe/ um Illgresid hverju
Mat. 13. v. 24. og, etc. Dvinurin nidursade j Akureñ/ ꝛ theg Pi enararner geingu thyrer Nuesbondan / og bædu um ad their mættu uppreyta thad/ tha sagde Nuesbonden thar vid nei/ uppa thad/ (sagde thañ) ad thier ecke under eins upprætt

ed Hveited

ed hveited / þa þier leſed vr Illgreſid/ Lated hvortveggia vaxa allt til Korn-ſkurdartijmans. Þañeñ þliota jller Menn og gooder/ad umgangaſt og vera til ſam-ans til þeſſ ad ſa rietta Kornſkurdardag-ur kemur/ſo ſem Chriſtur keñer j Epter-liſkinguñe um Bodsmeñena / ſem bodner voru til Brullaupſins/og um hañ ſem ec-ke hafde Brullaups Klæde/ og vard þar þyrer kaſtadur j hin yſtu Myrkur. Þetta hefur ſo geinged til j þra Heimſins Upp-haf / ad vonder og goder hafa vered til ſamans/ Til Dæmis/Abel og Cain/Ja-cob og Eſau/ ſo var og Svikareñ Judas a medal þeirra godu Poſtula. So geing-ur þad eñ nu til a þeſſum Dogum / ad j chriſteligre Kyrkiu þiñaſt þleyre Jller eñ gooder/ ſvo Madur hlijtur opt ad hafa Umgeingne vid þa/ lijda þa/og leta ſem Madur ſiae þa ecke. Soddañ eru marg-er Munchriſtner og Ogudliger/ſem Yfer-vald og Magt hafa hier j Heime allt til þeſſ ſeinaſta Dags/ eñ þa munu þeir ſkil-der verda þra þeim godu/ſvo ſem Nafrar þra Saudunum.

Mat 22 v. 11.

Gen. 4 v. 5.

Gen 25.

Mat 13 v. 4.

Mat 25 v. 32.

Fiorda Greinen.

Ad christelig Kyrkia sie ecke þrÿ þra Syndum og Villudomū og margh̄attudū Breyskleika/ þad kienner oss Salomon
pro. 24 seiglande/ Sa riettlæte fellur siósinnum
v. 16. og rÿs upp aptur/ enn sa ogudleige hrapar
Gal. 2. nidur j Gluckuna. S. Petur hræsnade m̄
v. 14. Gydingum/ og vard þar þyrer avÿtadur
Act 2. aþ S. Þaule. So hefur su christeliga Kyrkia sem til sañrar Truar snereſt aþ Gydingum/ hafst sin̄ Veykleika aþ Vand læte Logmalsins/ hvorju menn so þæstliga þrañhielldu. Lÿka eirneñ þeir j Galatia og j Corintho Borg/ hafa hafst margar Villur/ og þeim hefur storliga yfer sieſt j morgum Greinum/ So þinnast enn nu a vorum Dogum margar Villur og Agreiningar hia christnum Mon̄um/ bæde openberliga og svo heimugliga/ so þad geingur ecke til sem vera ætte opt og tÿdum.

Fimta Greinen.

Aþ hverium Teiknum eda Audkiennÿingum / meigum vier þeckia christiliga Kyrkiu/ eda Christne Guds þra Falskre Kyrkiur? Svo eru

Tvø eru Teikn og obrigdälig Audkienne og Merke / aƀ hværium þa christeligu Kyrkiu ma þeckia. 1. Þar er fyrst andligt merke / af hværiu heilog christne hæƀur sin Vppruna/ sem er aƀ sialfu Gude/ so sem skrifƀad stendur/ So marger sem hann (JESVM Christum) medtoku/ þeim gaf hann Vallд til ad verda Guds Börnum/ þeir sem trua a hans Nafn/ og ecke eru fædder aƀ Blode/ ei heldur aƀ Holldsins Vilia nie Mannsins/ heldur of Gude. Joh 1. v. 12. ꝛ etc.

I þessare Meiningu gierer S. Pall Greinarmun a milli Agar og Saru/ a milli Barnaƀiølld a Agar epter Holldenu og Blessanar Saru epter Guds Fyrerheite og Andanum/ hvad hann kallar þa H. Jerusalem. Gal. 4. v. 25. ꝛ etc.

I þennann mata hroosudu Gydingar sier aƀ þeirra Forfedrum og þeirra Heilagleika/ og þottust þvi vera Guds utvalid folk/ þa þr sægdu Vier erum Abrahams Sæde/ En Christur bevisar med sonnum Greinum/ ad þeir sieu ecke þad rietta Abrahams Sæde/ og ecke su rietta christeliga Kyrkia/ heldur sieu þeir Diøfulsins Börn og Syner. Joh. 8. v. 33.

Eins j sama mata uppsettu þeir sig j

mote Johañe Skjrara/ aþ þvi hañ atalde þeirra Villur/ og undervijsade þeim uñ ſanna og rietta Jdran og heñar Avœrtu/
Matt 3. v. 9. ſeigiande/ Hured ecke ad þier vilied ſeigia med ſialfum ydur/ Vier hofum Abraham þyrer Fodur/ Jeg ſeige ydur/ Gud kañ ad uppvekia Abraham Sonu aþ Stein um þeſſum.

2. Had annad Merke edur Audkieñing hin andliga og ſañre/ hvar aþ christelig Kyrkia verdur þeckt/ er þetta/ Ad hun ſtyreſt og ſtiornaſt aþ N. Anda/ ſvo ſem
Rom 8. v. 9. S. Pall kienner ſeigiande/ Ecke eru þier holldliger/ heldur andliger/ ſo framt ſem Guds Ande byr med ydur/ Og hvor ſa ſem ecke hefur Christi Anda/ ſa er ecke hans. Jtem/ Deyded Holldſins gyrnder fyrer heilagañ Anda/ þa munu þier lifa/ þviad hvorum Guds Ande ſtyrer/
v. 13 14 þeir eru Guds Born.

3. Pridia Teikn og Audkeñingar Merke gudligrar Christni er þad ſem S. Pall talar uñ/ Ad vera ſtyrkur j Andanum/ j
Eph 3. v. 16 17 þeim ſañra Mañenum/ ſvo Christur meige bwa j Mañſins hiarta/ og vera rootfeſtur og grundvalladur þyrer Kiœrleikann.

Nier giœr

Hier giorer S. Paall liosan Greinarmun a mille sannar Guds Christne/ og hirnar sem pad ecke er. Su palska Kyrkian hefur Christum alleinasta a Verunum og Tunguñe/ og j ytre Sidum og Ceremoniis/ og soddan Menn kallast Munchristner/ Enn su sanna christelig Kyrkia hefur Christum j Hiartanu / pyrer rietta Tru og sanna/ Og eru pesse pau hellstu priu Audkenningar Teikn og Merke Guds Christne/ pau jnre sem nu er umm talad. Esa. 29 v. 13.

1. Hier ad auk hefur christelig Kyrkia ennur Teikn og annad Merke synelegt sem er pyrst/ hreint og klart og opalsadur Lærdomur/ sem Moyses/ Spamenner/ Christur og hans Postular hafa kendt oss/ og epter sig lated/ sem er/ Ad Menn skale og medkenne JESum ad vera alleinasta pann rietta ok sanna Messiam og Grundvoll vorr ar Saluhialpar/ umm hvern S. Paall talar seigiande/ Eingenn pær lagt annan Grundvoll enn pann lagdur er/ sem er JESus Christus. Hann er sa Steinn ok pad rietta Biarg umm hvert S. Paall talar/ og umm hvört Christr sialfr seiger/ ad Jatning Petri 1 Cor 3 v. 11. v. 4.

Mat 16 v. 18. sie uppa bygd/ A þessu Biarge vil eg upp byggia Christne mina. Þegar Menn þeyta Guds Ord vel og vandliga og vardveita þad sem David kener oss/ seigiande/

P sal. 1 v. 2. Sæll er sa sem hefur Lyst til Guds Lögmals/ og hugsar um hans Lögmal Nott og Dag. So er skrifad um þa i Thessalonia / ad þeir hafe ransakad Ritningena / hvort þad være svo sem S. Paull hefde predikad.

Act 17. v. 11.

2. Þad adiad synneliga Mark hefir Guds Christne/ sem er riett Atferd og Handter an heilagra Sacramenta / epter þvi sem sialfur Christur hefur þau innsett og skyckad.

Luc. 22 v. 19. Mat 28 v. 19.

3. Vad þridia Mark henar og Audkene er / ad hun er ecke bunden vid nockurn Stad/ Land eda Riike/ eda Personu/ svo sem Gydingar hielldu / ad hun være ad eins i Jerusalem/ þa þr fölludu æ sögdu hier er Mustere DROttens/ hier er Mustere DROTTEns/ hier er Mustere DROTTEns / og stærdu sig þar af. Ecke helldur er hun bunden vid Pavan i Rom/ eda hans Magt og Vallde / svo sem hann falskliga helldur og sier eignar/ Helldur sem S.

Jer. 7. v. 4.

ſem S. Paall ſeiger/ Par eru hvorke Gyd ingar nie Grycker/eingen Præll nie Frelſinge/ ei Kall nie Kona/þviad þier erud alle er ſaman eitt j Christo JESu. Þañenn erum vier christner þrj og þrialſer/ og vid sugvañ bundner vtan alleinaſta vid vorn ORDE Teñ JESum Christum. Gal. 3. v. 28.

4. Fiorda Audkieñingar Mark christeligrar Kyrkiu er christeligur brodurligur Kiærleike / uñ hvørn Christur talar j Gudſpiallenu/ hvør Kiærleike þeckeſt þar aþ/ I þegar Menn aþ godu t gudhræddu Hiarta hialpa Fatækum voludum / og hugga þa hryggvu og hærmþrungnu. Joh. 17 v. 34. t etc.

2. þegar Madur hetur Volenmæde/ og hetur þridſamliga Vmgeingne vid alla menn ſo miked ſem hønum er moguligt. Rom 12 v. 18.

3. þegar Madur ſokar ſig j ollum godum Verkum og christeligum Dygdum og Mañkoſtum. 4. þegar Madur þordaſt Skøm og Laſt og allt þad illt er/ J þeſſum þiotum Smagreinum/ er christeligur Kiærleike faleñ og komeñ.

5. þad fimta audkieñis Merke christeligrar Kyrkiu hid ſyneliga/ er þad/ þegar

Madur lijdur Motgang og Opsokner aþ þeim ogudligu/ eda verdur ad lijda Hungur og Neyd/ Forakttan og Fatækt/verdur opsoktur og hrakenn þra einu Lande j annad/ þra einum Skad j annañ/ og allmarg er verda Lijþenu svipter/ so sem Sagna bækur Christnennar eru þullar med soddañ Frasogur og Historiur. Nveria alla og sierhveria Christur huggar j Gudspialle
Matt 5. v. 10 etc
nu og seiger/ Sæler eru þr sem ofsokter verda Riettlætisins vegna/ þviad þeirra er Rijke Himnarna. Sæler eru þier þegar Menn hæda ad ydur/ og opsækia ydur þyrer mijna Skuld/ og tala illa uñ ydur/ liugande/ Glediest og fagned/ þad skal ydur bitalad verda a Himnum/ þvi so hafa þeir opsokt Spamennena sem voru fyrer ydur.

Aþ þessum hverutueggiu Audkiennigar Merkium þeim jnre og osyneligu/ æ þeim ytre og syneligu sem nu eru þrañtøld/ þa ma liosliga þeckia rietta christeliga Kyrkiu/ þra heime sem er þolsk og ecke sann Christne. Þo þecker Gud sijna utvalda/ og vardveiter þa/ þo þeir sieu harla þaer enn þeir omildu allmarger/ so sem skiede

a Dogum

a Dogum Elia/ þa Elias meinte ad eing
enn være epter ordenn sem Gud ottadest/ 3 Reg 19
þa Achab Kongur og hans Drottning/ v 10 14
og allur Israels Lydur høfdu yfergiefed
Guds Ord/ og j Hel sleiged alla Spæ-
menn Drottins med Sverde/ Elia einum
undantekinum/ þa sagde Gud/ Jeg hefe v. 18.
lated epter verda handa mier sio þusunder
Manna/ sem ecke hafa beygt sijn Knie
fyrer Baal/ og ei hafa minst vid hann med
sijnum Munne.

Tiunda Grein vorrar Tru-arjatningar.

Jeg true Fyrergiefning Syndana.

I þessare Grein lærum vier/ad Synd
ernar verde oss fyrergefnar/ af Hialp og
Myskun hins verduga heilaga Anda. Og
þesse Lærdomur er miog godur og gagnlig-
ur/ þviad þar er eingen Madur a Jord-
uñe/sem ecke er Syndugur / og ecke þau
nyfæddu Smæbørn/ sem David seiger j
Psalmenum/ I Kuangleytemu er eg geten/ Psal 51
t j Syndunum tok mijn Moder vid mier. v. 7.
Og Sancte Johañes skrifar/ seigiande/

Ef ad

Ef ad vier seigium ad vier hofum ongva
1 Joh. 1 Synd/pa svikium vier sialfa oss / og pa
v. 8. er ecke Sannleikurenn i oss. Og enn seiger
Epheſ. 2 S. Paull/ Vier erum ap Natturu Reido
v. 3. enar Born. Heilager Guds Englar pur-
pa ecke vid Fyrergepningarenar/ enn peir
Illu Englar hafa hverke Lopan nie Fyr-
erheit umm Syndana Fyrergepning/og ecke
helldur nockra Nuggun i gegn pra Synda
palle. Enn vier erum fallner vegna A-
dams Syndar/under Guds Reide og Ri-
ettlætis Dom/vier hoptum dyrmæta Nugg
un og stadpast Traust i pessare Fruargr-
ein/i gegn Synunum. Og med pvi ad
vier kunum ecke sialfer ad bitala pyrer vor
ar Synder/pa hanger yper oss bæde stund
lig og eilip Repsing Syndanna vegna.
Enn peir sem pa og odlast af Gude Al-
mattugum Syndana Fyrergepning/ peir
pa pa Glede og Nuggun/sem David tal
ar umm i Psalmenum seigande/ Sæll er sa
hvorium Ranglæted verdur fyrergeped/og
Psal. 32 hvorra Synder ad eru huldar. Sæll er sa
v. 1, 2. Madur / hvorium DROTTenn tilreiknar
ecke Misgiordernar. Og med pvi ad oss
liggur storliga a pvi / ad kunna penna Lær-
dom riette

dom rietteliga ad skilia/ oss til Sæluhiolp ar / þa skal hier talad verda um þessar epterþylgiande Greiner/eda Spurningar.

1. Hvad Synden er og hvad margfølld hun er.
2. Hvor sa er ſ Syndern' þyrfti.
3. Hvorius Syndernar verda þgefnar.
4. I hvorn maka eda med hvorium hætte Syndernar fyrirgefast.
5. Med hvorium Sktlmala Synden verdur fyrirgefen.
6. Hvort allar Synder þyrfti eda ecke sumar.

Fyrsta Greinen.

Synden er/ oll Ohlydne/ og allt þad sem skiedur Gude j mote/hvort helldur þad verdur med Huxunum Ordum eda Giordum/ og allt hvad skiedur j mote Gudsordum og vilia. Og þesse Synd er med tvennu mote. Su fyrre er su/ j hverre vier erum gietner/og ad Modurlifi fædd er j Heim þennañ/ hun kallast Uppruna Synd/ þvi hun fylger vorre Natturu/

og hana

og hana hæþū vier so sem j Arþ teked ept er vora þyrstu Forellðra/og aþ hefe upprenna og spretta allar adrar Synder. Adrar Synder nefnaſt giæranligar/ þegar vier hyxum tølum eda giærum þad sem er illt og Guds Legmæle gagnstædligt/ um þessar Synder stendur skrifad/ Manna Hreckvisse er stor a Jørdunne/ og allar þra hugrenningar eru illar þra Barndome. Lika eins seiger David/ Þeir eru aller afvega geingner og allersaman eru þeir odug leiger/ þar er eingenn sem giører gott/og ecke einn. Þesse somu ord talar S. Paull j Pistlenū til Romverja/Og j odrū Stad Gud hefur alla inne luckt under Syndenne/ so ad hann miskunade sig yfer øllum.

Gen. 6. v. 5.

Psal 14 v. 3.

Rom 3. v. 12.

II.

Hvør fyrergiefur Syndernar?

Syndernar þyrergiefast aþ enguum nema aþ Gude alleina/ so sem hann sialfur talar þ Mun Spamanns seigiande/ Jeg/Jeg afplana þinar Synder/þ mig og jeg vil ecke minnaſt a þinar Misgiørder. Þeg" JESus talade til hins Halfvisna/ Þier eru þinar Synder þyrergiefnar/ þa toku Pharisei strax til ad mæla JEsus j motte/

Esa 43. v. 25.

Matt 9 2.

ſu j moke/ meinande ad eingenn mætte eda ætte ad þyrergieꝑa Syndernar nema Gud/ Og hefde Chriſtur ecke verid ſañur Gud med Fedurnum og heilegum Anda/ þa hefdu Phariſei haft ſatt Mat a ad ſtanda. Þar þyrer bevijſar Chriſtur ſtrax ſig ad vera ſannañ Gud/ þyrſt j þvi ad hann ſa þeirra Nytaner/ hvad eingeñ kañ ad giora utann eirn Gud. Þar næſt þa hañ med Guddomligu Orde talade til hins Nalfviſna/ Stattu upp tak Sæng þijna og gack. Og þ ſkiede ſo jafnſnart. Eins þyrergaf Chriſtur þeirre Syndugu Kviñu ſijnar Synder. Eñ Phariſei ſegdu med ſier/ hvor er þeſſe ſem og fyrergefur Syndernar? Sem þeir villdu ſvo ſeigia/ engvū ber ad þyrergeꝑa Syndern nema Gude alleina. Matt 9 v. 6. Luc 7. v. 48 49.

Enn hier mætte einhver ſeigia/ Vo aflatsa og fyrergieꝑa Byſkupar og Preſtar Mønnum þeirra Synder Andſvar/ Byſkupar og Preſtar þyrergieꝑa Syndernar og ſvo lijka aptur hallda þeir Mønum Syndernar/ eñ þad giora þeir ecke af ſialfum ſier/ eda af ſijnu Valde/ heldur

ſvo ſem

so sem Vmbodsmen Guds/og hans vegna so sem S. Paall skrifar/seigiande/ Hvor
1 Cor. 4 v. 1. Madr a ad halda oss þa Christi Piomustumen og Vmbodsmenn/setta yfer Guds Leinda doma. Þessvegna þyrergiepa þeir Mennum ecke Syndernar/eda halda þm þær aptur af synu valde/epter synum eigenn Vilia/heldur epter Guds Orde/sem Jesus talade til sina Læresveina/ seigiande/
Joh. 20 v. 23. etc. hvorium þier fyrergefed Syndernar/þeim eru þær fyrergefnar/ ⁊ hvorium þier aptur halded þær/þeim eru þær apturhalldnar/ Liska sem Fadereñ sende mig/ so sende eg ydur. Soddan Vald er þeim gefed af Christo/ og þad haþa þeir ecke af sier sialfum/heldur af Krapte Guds sem þm hefur Bisalning gefed Syndernar ad fyrergefa/vegna þeirra Embættis/ sem þm er / Guds Orde tiltruad og bisalad.

III.

Hvorium ad Syndernar verda fyrergiefnar.

Christur sagde til Nicodemū/ Svo
Joh 3. v. 16. elskade Gud heimeñ/ ad hañ gaf sinn einageteñ Son/uppa þad ad aller sem trua a hñ/ skule ecke glatast/ heldur haþa eilift

Lif. Nu er

Lyþ. Hier keñer oss Christur / ad þeir sem trua/skule ecke verda fordæmder vegna sinna Synda/heldur haþa eilyþt Lyþ+

Eñ þesse Truen hun er þaleñ og þolgen j þremur Hlutū/sem er. Fyrst Angurþullt Sorgbited jdrande Hiarta/uñ hvört Gud talar hia Spamañenum/seigiande/ Jeg lyt a hiñ Fatæka / og a þann sem hefur Sorgbiteñ Anda/og er hræddur fyrer mijnu Orde. Og David seiger/Sorygdarþullt Hiarta er þad Offur sem Gude þocknast/ sundurmæred + lytelætt Hiarta þorsmæer Gud ecke. Þad annad j hverju Truen er komen/ er sañarligt og stadfast Trunadartraust til Guds Nadar og Myskunar/ so sem skrifad stendur/ Truen er órugt Trunadartraust til þra Hluta sem hun vonar uppa/og hefur óngva Efasemd / a þvi sem hun sier ecke. Soddan Tru er þad a hveria S. Paall aminner þa j Corinthu Borg/seigande/ Standed j Trunne/ vered Kallmañligger og sterker. Hier uñ þramsetur S. Petur Esaiæ Ord sem so hru lætande/ Sia/ Jeg vil leggia j Zion/ (seiger DROTTEN) eirn wtvalen kostuligan Hornstein/og hvór sem truer a hann/ sa

I+ Es 66. v. 2.

Psal 51 v. 19.

II+ Heb 11. v. 1.

1 Cor 16 v. 13.

1 Pet 2. v. 6. Esa 28. v. 16.

III. skal ecke til Skaſſiar verda. Pad þridia ſem heyrer til ſanne Tru/ er eitt chriſtelegt Framferde og Gudligt Aþorm/ aſetiande ſier ad lata af Syndenne/og lifa Chriſtelliga og Gudliga/epter Guds Orda Ntiod an/ med ydkan allra godra Verka.

Soddan Monnum hæfer ad þyrfergefa Syndernar/ſem ydraſt Syndana/og hafa Truna / og þar med gott og Gudligt Aþorm / ad betra ſin Lifnad. En hinum ſem breyta hier þvert a mote / þeim eiga Drofins þienarar ad apturhalda Syndernar,/ þangad til þeir betra og bæta ſig.

IV.

Fyrer hvad/ Eda i hvørn mata verda Syndernar þyrfergefnar?

Par er eingen Mate / eckert Medal og eingen Nutur/ þyrfer hvørn ad Syndernar þyrfergefaſt/nema allena JESus Chriſtus. Par um talar S. Petur i Poſtulana Biørningum/ſo ſeigiande/Peſſum JESu Chriſto bera aller Spamenn Vitne/ Act 10. v. 43. ad aller þeir ſem trua a hann / ſkule fyrer hans Nafn fa Syndana Fyrirgefning. Og enn ſeiger ſo Johannes. Ef ad nockur synd

gar/ þa

Bar/ þa höfū vier eim Medalgangara hia Födurnum/ JEsum Christum/ þañ rietta lata/ hañ same er Forlijkunen fyrer vorar Synder/ og ecke allcinasta þ vorar Synder/ helldur og so alls Heimsins. Og j sama Capitula seiger hañ/ Jeg skrifa ydur þ til/ ad ydar Synder skulu fyrergefast ydur/ fyrer hans Nafn. Og til Timotheū skrifar S. Paall/ Eirn er Gud/ og eirn er Medalgangare a millie Guds ok Manna/ Madureñ JEsus Christus/ sem sialfañ sig hefur wtgeped fyrer alla til Forlijkunar. Og eñ talar S. Paall umñ Christū og seiger/ Ad j hönum höfum vier Endurlausnena fyrer hans Blod/ sem er Syndanna Fyrergefning. Og semu Ordum talar hñ til Ephesios/ og til Romverja/ Ad JEsus sie wtgeped/ fyrer vorar Synder. So lærum vier nu/ ad JEsus Christus er eina Medal/ og Mark/ hvar med oss verda Syndernar Fyrergeþnar/ eþ ad vier trwū a hañ/ Og hans Blod er bad ꝫ oss þvær og hreinsar af öllum vorum Syndū/ ef vi er trwum a hañ.

1 Joh 2 v. 1 2.

v. 12.

1 Tim 2 v. 5 6.

Coloss 2 v. 14.

Ephes 1 v. 7.

Rom 4. v. 5.

1 Joh. 1 v. 7.

V.

Med hvörium Stilmala Syndernar verda fyrergeþnar.

I. Fyrst kienner oss Johannes Skyrare/ ad
þad verde þyrer rietta og sauna Idran/
Matt 3. þar hann seiger/ Bued Drotne til Veg-
v. 3. enn og giored hans Stigu rietta. Med sø-
mu Ordum byriade Herrann IESVS
Matt 4 syna Predikun/ seigiande/ Betred ydur/
v. 17. Þviad Himnarike er nalægt. Þesse Id-
ran nia ecke vera Yþervarp eda Hræsne/
helldur aþ riettu og sønnu Hiarta/ þar
til hlytur hun ad vera stadfest og stedug-
liga varande/ so sem Christur sagde til
Joh 5. hans sem hann þaþde heilbrigdann giert/
v. 14. Syndga nu ecke leingur/ so þig hende ecke
II. armad verra. Þar næst/ eþ ad vier vitum
oss haþa haþt nockurn Hlut þra vorū Na-
unga/ med oriettu/ þa eigum vier ad þa
honum þad aptur/ eda þvilika þad. So
giorde Zacheus þa hann idradest/ seigiande/
helþtena aþ mine Eigu gieþ eg Fatæku t
Luc. 19 haþe eg nockurn sviked/ þa borga eg þ
v. 8. ferþallt. So kienner og Christur / sei-
giande/ Ef villtu offra þinna Gaþu til
Matt. 5 Alltaris/ og þu minnest ad þinn Broder
v. 23 24 hefir nockud til þin ad tala/ þa læt þina
Gafu vera þar hia Alltarenu/ og far ad-
ur ad forlyka þig vid þinn Brodur/ og
kom

kom ſydam ad offra þyna Gæfu.
Sa þridie Skilmæle er þetta / ad eþ III.
Syndernar verda oſſ þyrergieþnar / þa
hliotum vier ad þyrergieþa og þorlæta
þeim ſem oſſ haþa i mote giort / e gisra Mat. 6
þad aþ Hiarta / ſo ſem Chriſtur ſkipar oſſ / v. 22.
So vier mættum aþ hreinu Hiarta bidia /
Fyrer gief oſſ vorar Skullder ſo ſem vier Luc. 11.
þyrergiefum vorum Skulldmautum. v. 4.

VI.

Hvört ad allar Synder verda þyrergieþnar?

Gud Almattugur vill þullkomliga aþ
ſinne Nad og Myſkun allar Synder
þyrergieþa / og þar er eingenn Eyre a /
ſem S. Paall vottar / ſeigiande / JESUS 1 Tim. 1
hs Chriſtus er komenn i þenan Heim / ad gi v. 15.
óra þa ſyndugu ſaluhoolpna. Og ſialfe
ur JESUS kallar upp og ſeiger / Komed Mat. 11
til min aller þier ſem Erviced og þunga v. 28.
erud þiader / og etc. Þar þyrer vill Gud
viſſeliga þyrergeþa Monunu allar Synd-
er / ſem Chriſtur ſeiger i Gudſpiallenu /
Ad Herran haþe geþed Dienaranum kvitta
alla Skulldena / þegar hann bad hann / ſvo Mat. 18
v. 27.

Joh 1. v. 29.

Mat 12 v. 32.

Mar 3. v. 29.

Luc 12. v. 10.

1 Joh 5 v. 16.

Joh. 8. v. 48.

þar var eingen Skuld nie Synd epter hia honum/Og Johannes seiger/ Sia þar Lambed Guds sem burttekur Heimo sins Synder.

En þad Christur talar hia Mattheu/ seigande/ hvór sem talar nockud j moote heilógum Anda/ hónum skal þad ecke fyr ergeþast/hvórke j þessum Heime nie ódrū/ Og eñ seiger hañ j ódrum stad/ hvór sīn lastar heilagañ Anda/hañ hepur óngva fyr ergefning ad eilijfu/helldur er hañ sekur eilijfs Doms. Item/ hvór hañ hæder ad heilógum Anda/hónum skal þad ecke fyrergefast. Og S. Johañes seiger/ þar er ein Synd til Dauda / fyrer hene seige eg ad eingiñ skule bidia/ &c. etc. Þetta skulum vier skilia rietteliga aþ Epterdæme Phariseaña/og peirra skriptlærdu / sem gæfu Herranū Ordsok ad tala þesse Ordþeir mæltu j mote ellum Sannleika og Riettindum / forsmædu og fyrerlitu og spottudu JEsum Guds Son / seigande/ Ad hañ hefde Diófull. Slijkt var ein hrædelig Synd/ad þorakta so sialfañ Guds Son/sem bæde med Ordum og Kraptaverkum bevijsade og synde sig ad vera þañ hin sama.

Þad

Pad er og Synd j mote H. Anda/ þeg
ar nockur veit Guds ord/ og Samleikann
enn liger þo j Syndum og Glæpum/ og
þar med hæder ad Gude/ þorsmæer hans
Ord og H. Sacramenta/ og gioter alle
drei sanna Jdran/ heldur syndgar leint æ
liosi j mote Gude og sine Samvitsku/ viss
vitande og vilrande/ og þer so þram allt
til æþeloka/ Soddan Synd kallar Christ
ur ad vera j mote heilogum Anda/ hvad
ecke a so ad skilia/ so sem ad H. Ande sie
meire enn Gud Fader og Guds Sonur/
hvorriar allar Personur ad eru eitt j gud
domligre Veru Magt æ Ord eilifliga/
heldur kallar Christur þessa Synd ad
vera j mote H. Anda þyrer þa Grein/ ad
Gydingar hofdu þra sier hrunded og vt
skwþad allre Nad og Gæzku heilags An
da/ og hans Upplysingu/ sem Gud liet
þa þa ad vita umm Christum. Þo meig
um vier ecke/ og ecke eigum vier ad þor
dæma nockurn Mann/ so leinge sem Dyr
nar gudligrar Giæsku og Myskunar stan
da hiet j Heime opnar fyrer þeim synd
ugu. Þvi skulum viet vakta oss ad dæ Matt 7. v. 1.

ma nockud dærliga j mote Guds Nadar dasamligum Domum.

Ellepta Grein vorrar christe ligrar Trwarjatningar.

Jeg true Holldsins Vppriſu.

Med þvi ad hier er adur þyrre talad um̄ Herrans Christi Vppriſu j þimtu Grein vorrar Truarjatningar. Somuleidis var og talad j siøundu Greineñe um̄ Vppriſu jllra Manna og godra/ So ẽ verdur þesse Grein saþnliga utlogd þegar Predikad er yþer þeim þram̄lidnu þvi er ei Þarf nie Naudsyn ad tala mergt um þessa Truargrein/ eda ad repetera þ adur er skrifad. Vil eg þvi einfalldliga og med þam Ordū/ Skyring giora a þess are Truargrein.

Nia Gydingum voru þeir Villumeñ/ sem neþndust Saducæi/ þeirra Lærdomur var/ad epter þetta Lijf være eingenn Vppriſa/og høfdu Diſputeran vid Herrañ Christum/ og settu honum Eptirdæme þyrer/ eirntar Kviñu/ sem epter Moyses

Mat 22 v. 25.

Logum -

Legum matt hafde ſio Brædur hvern eptei añañ/ og þa þeir voru aller Dauder/ þa andadeſt og Ronan. Þvi var þeirra Spurning/ hvor aſ þeim ſie ſkyllde eiga hana epter Vppriſuna. Meinande þar med ad ovidurkvæmeligt være / ad þeir ſkyllou eiga hana aller/ þar þyrer være ecke Vppriſan. Eñ Chriſtur avyrtade þa og ſagde þyrſt til þeirra/ Þier þar eð villt / og vited ecke Ritningena / og ei helldur Guds Kropt. Þar naſt yfervañ hñ þa med Guds ſialfs eigen Ordñ / ſeigande Gud er Gud þeirra ſem eru lifande/ nu er hañ Gud Abrahams Iſaachs og Jacobs þar þyrer liſa þeir Abraham/ Iſaach ẽ Jacob/ eñ ecke ſ Holldenu eda Lykamanum/ þviad þier vited af þeirra Grofum/ helldur liſa þeirra Saler hia Gude / til ſeinaſta Dags / og þa munu Lykamarner uppryſande verda. Ad ſyduſtu kennir hñ og undervyſar þeim ſeigande/ I Vpprisuſſe munu hvorke Menñ kvongaſt nie Konur giptaſt/ helldur munu þeir ẽ þar vera ſem Englar Guds a Himnum/ med hvorium Ordum Chriſtur bevyſar þra Mein

Deut 29 v. 5 etc

v. 29. I.

II. v. 32.

Exod 3. v. 6.

Gen 23. v. 19 20

III. v. 30.

ing ad vera dætliga og ranga/ þviad añ ars Heims sie hvorke Hionaband nie Hiu skaparlag eda Barneign/ Misfynde Hiona eda añad þad hier j Heime plagar ad vera.

Vort Hollo og Blod er ad vissu veykt til ad skynia og skilia þessa Truargrein/ hvørneñ sa Madur sem deyr og roknar/ og verdur ad Dupte og Mollon / ellegar sa añar sem verdur brendur til Osku / eda hiñ sem drucknar / og verdur uppeteñ af Villudyrum/ Fuglum og Fiskum/ og ecke kunne þa aptur siñ eigeñ Lykama med sam teingdre Sialu. Eñ þeir sem trædder ens af Guds Orde og heilogum Anda/ þr trua þvi sem Martha sagde uñ siñ Brod ur Lazarum/ Jeg veit Herra/ ad hañ mun uppstanda j Oppriſuñe a þañ sidasta Dag Þetta er su rietta Meining og Skilningur þessarar Greinar/ sem Job og so nied keñer/ seigande/ Jeg veit ad miñ Endurlausnare lifer og hier epter mun hañ vppvekia mig vr Jordune/ + sidar meir mun mier gefast aptur Hwd og Hörund/ og jeg mun lysta Gud j minu Holde / þañ hinn sama mun eg sia sialfur / og mine Augu munu lysta hañ/ eñ ecke añarlig.

Job. 11 þ. 24.

Job 19. v. 25.

Þessa

Pessa Grein hafa Postularner jnsett j christeliga Truarjatning/ heidnum Mönum og peim batrodu til Lærdoms og Vndervijsunar/ enn oss christnum Mönum til Huggunar/ pegar Viner og Nanngiar vorer j burtu deyia/ og lijka oss sialfum til Truarstyrkingar/ pegar vier skulum deyia/ Ad vier pa hefdū pessa vissa Von ē Huggun/ ad Salen fare til Guds sem hana gaf/ enn Mollden aptur j Jördena/ sem Salomon seiger/ Og enn stendur so j Bok Spekennar ad pegar Sæler Riettlatra bara af Lijfamanum/ pa koma peir Drottne j Hendur/ og eingen Pijna kome vid peir. So var Sal hins Gudhræddra Lazari/ boriñ j Abrahams Skaut/ Og til Reyfarans a Krossenū sagde JESUS/ J dag skalltu vera med mier j Paradys. Sialfur JESUS pa hañ gaf upp sin Anda a Krossenum/ pa befalade hañ sijna Sal j Fodursins Hendur. So skulum vier hier af læra/ ad Sæler Gudhræddra Mana bara til Guds/ j pañ stad sem peir er fyrerbwenn. Og skulum pvi læra af Dæme JESV og hins heilaga Ste-

Eccl. 12 v. 9

Sap. 3. v. 1.

Luc 16 v. 22.

Luc 23. v. 42.

v. 46.

Act 7. v. 59.

phani

phani/ nær vier skilium hier vid/ elligar þegar vorer Viner ꝛ Naung ꝛ þara j burt ad vier þa hýþsolum Sœlernar j Guds Hendur/ sem þær hefur skapad/ hafande þa Von og þad Trunadartraust/ ad Líkamenn mune a þeim efsta Degge uppriſa til eilífþrar Glede ꝛ Dyrdar/ Vid hverja Grein S. Paall huggar oss christna Menn seigiande/ Vier vœntum Lausnar-

Philip 3 ans JESV Christi af Himnum/ sa ed v. 20 21 forklæra mun vora lýtelmotliga Líkame og lata þa verda lýka sínum forklarudum Líkama/ epter þeim Krapte/ hvar med hann kann sier alla hlute ad giora vndergiefna.

Dan 12. Daniel seiger/ Þeir morgu (þer aller þeir) v. 12. sem liggia under Jordunne oj sofa/ skulu uppvakna/ sumer til eilífs Lífs/ sumer til eilífrar Smanu ꝛ Skemmar. Þetta sama seiger ꝛ Christr j Gudspiallenu/ Þeir gott hafa giort mums framganga til Uppriſu

Joh. 5. Lífſins/ enn þeir sem illt hafa giort/ til v. 29. Uppriſu Domsins. Líka og so hefur Gud bæde j gamla Testamentenu og þvi nya

Ezech 37 j Ejose lœted Samleikann og sitt guddom v. 12. ligt Rad og Afgorm/ um Uppriſu Fram

Luc 7. lidenna/ bæde med berum Ordum og Ept v. 13.

erdœmum

erdœmum þeirra sem hier hœfa aþ Dauda uppvakter vered. So liggr nu oll Magt a þessu/ ad med þvi vier vitum ad Upprisan skal vissulega skie bœde illra og godra/ ad vier þa hœgum og hegdum oss i Framferde og Athœfe øllu/ svo ad vier mættum upprijsa til Glede og Fagnadar med vorum Herra JESV Christo og øllum Guds Bornum/ Og sieum minnuger þess sem Postulenn seiger / hvad hellst sem Madurinn sœer nidur/þad mun hann uppskiera/ Hvor hann sœer nidur i hollderni/ sa mun of hollderni Fordiorfinn uppskiera/ En hvor sem sœer nidur i Andanum hann skal af Andanum uppskiera eilijft Lijf. Luc 8. v. 52. Joh. 11 v. 23. Gal 6. v. 8.

Tolfta Grein christeligrar Truarjatningar.

Og eilijft Lijf.

Vegligre og œdre Skepna er ecke a Jordunne eñ Madurenñ / þo er ecke nockur Skepna vesœlre og aumligre eñ hañ/und er Solenne/vœre ecke þesse huggunar Von sem vier hofum uñ eilijft Lijf. Þvi

meigum

meigum vier aller saman jnnslya og falla til Guds/og bidia hann um Naad ℔ Myskun/og haga og hegda oss so hier j þessum Heime/ ad þegar hann hefur Enda/ og þa oll Eymd og Sorg er vtte / ad vær mættum þa þa og odlast eilifft Lijf.

Philip. 1 v. 21 23 Med þessum hætte hefur S. Paall hugg ad sig/ þa hann sagde. Christur er mitt Lijf og mier er þ Aviñingur ad eg deyie/ jeg hefe Gyrnd ad skilias hier vid / og vera þar Christur er. Eins var sa gamle/

Luc 2. v. 29. Simeon gladur/ þa hann sa sin Endurlausn ara/ og oskade sier ad fara þa j Fride j eilifft Lijf. þar fyrer lijka so sem Gud er eilifur og oendanlignr/ so hefur hann asett sier ad geta synnum Vtvoldum eitt eilifft Lijf og Vist og Veru hia sier og ollum Himneskum Her og heilogum Englum. Vm þetta Lijf vilium vier nockud tala/ og hugleida.

1. Hvad eilifft Lijf er.
2. Þar næst/ hvar þetta Lijfed er.
3. J þridia lage / hvorier eilifft Lijf munu odlast.
4. J fiorda mata/ hvort Gagn oss er ad eilifu Lijfe.

1 Hvad

I.

Hvad er er eilyfst Lyf?

Eilyfst Lyf er ein Vlld eda Xfse epter þetta Lyf/ og eitt eilyfst Ryke af Gude Almattugum fyrerbwed/ handa ollum hins Vtvoldum/ j hverju Ryke þeir munu fa og vdlast fullkomliga himneska Dyrd og Glede og Sælu med Gude ad eilyfsu/ og fullkomliga þeckia Gud. Þar mun ecke vera Synd nie Sorg/ Morgangur nie Daude/ eige Frost nie Kulde / eige Hungur nie Hallære / og ecke uockud þad illt er/ heldur munu Vtvalder þar lifa j oendanligre Glede/ Fride og Fegnude og Farsælld/ og syngia þann dyrdliga Lofsaung med heilogum Guds Einglum/ seigande/ Heilagur/ Heilagur/ Heilagur ert þu DR OTTen Gud Zebaoth / oll Lond eru full af þine Dyrd. Esa 6. v. 3.

Þa mun framkoma þad sem Spamadurenn sagdt hefur/ DROTT enn allsheriar mun giora ollu Foolke eitt feitt Gestabod a þessu Fialle/ eitt Giesta bod af klaru Vyne/ af Feite og Merg/ og dreggialausu Vyne. Esa 25. v. 6.

Og hann mun burttaka Lyfbleyuna a þessu Fialle / j hverre allt Folk er sveipad/ ok Molldarkleded sinn breydt er

breidt er yfer allar Þioder. Þvi hafi minn uppfvelgia Davdam eilyfliga/ Og Drottinn Drottinn minn þurka Tæreſi af ollum Augum og mun taka i burtu Smaan ſijns Folks i ollum Londum. Þvi Drottin hefur talad þetta.

II.

Hvar þad eilyfa Lyfed munu vera?

Heilog Ritning kienner oſſ/ ad þad mune vera i Himnenu/ i Himnariike/ þangad ſem Chriſtur vyfar ollum Gudhræddum/ Hogværum/ Fridſemum/ og þeim ſem Øfsoku lyda byrer Rettlæteſins ſaker/ og ſeiger/ Fagned og vered glader/ þ ſkal ydur endurgollded verda i Himnenu. Lykaeirnenn vyſar S. Paall oſſ i Himenenn þar hann ſeiger/ Vier vitum/ ad þegar þetta vort Jardneſkt Hreiſe þorgengur þa baa vier eina adra Bygging af Gude uppbygda/ þad Hus ſem ecke er med Hendum giert/ hvert ad er eilyft i Himnenum/ Og þvi andvarpum vier og gyrnunſt ad ſklædaſt vorre Byggingu/ ſem er a Himnum/ ſo ad vier finnunſt klædder og ecke nakter/ Dviad a medann vier erum i þeſſu Hreiſe/ þa forleinger oſſ/ og

Matt 5 v. 12.

2 Cor 5. v. 1. ecc

erum mæd

erum miog þvingader/ aþ þvi vier villdu
þegen ecke nakter/ heldur yþerklædder vero
da/ uppa þad ad hid daudliga uppsvelgest
aþ Lyfenu (þad er ad skilia/ vier villdum
giarna j þessum Lykama þa eilyþt Lyf) En
hañ sem oss byr til hins sama/ er sa Gud
sem oss geted hefur Heilagañ Anda j Pa
nt. Item / I Paradijs vijsar Christur Luc 23.
Ræningianum a Krossenum / þad hefur v. 43.
ecke vered añad en Himnesk Paradijs/ um
hvoria S. Paall talar/ seigande/ Vor Viñ Philip 3
feingne (eda vort Heimule) er j Himnenum v. 20.
hvadañ vier væntum Frelsarans JESu
Christi. Og hia Johañem seiger hañ so/
I minns Fodurs Hwse er margur Sama- Joh 14
stadur. Snogt ad seigia/ heilog Ritn- v. 2.
ing vijsar oss til heilagra Bustada / sem
ad eilyþu haþa verid tilreidder allū Guds
Bornum. Þegar Christur forundrade sig
uppa Tru Høfdingians/ og kvadst ecke Matt 8
hafa funded soddañ Tru j Israel/ þa segde v. 10.
hañ/ ad þeir sem soddañ Tru hefdu/ mun
du marger koma vr Austre ok Vestre (þad
er/ vr øllum Attum Jardarkrynglunnar/
mundu Rettruader koma) og sitia med A
braham Isaach og Jacob j himna Rijke.

Nier nefnuer Christur hoſtiga þann riettа Stad/hvar vier høfum þad eilijfa Lijfed.

III.

Hvørier þeir eru sem eignast munu eilijft Lijf.

Heb 11. v. 6. Joh 6. v. 40. Joh 5. v. 24. Joh. 3. v. 15 36 Matt 7 v. 21

I Pistlenum til Hebreos skrifar so Postulenn/ Aan Truarennar er omøguligt Gude ad þocknast. Þviad hver sem vill komast til Guds/sa hlytur ad trua ad Gud sie/ og ad hann vilie gieta þeim laun sem hñs leita. So seiger ℣ Christr hia Johañe Þetta er hans vilie sem mig sende/ad hvør sem sier Sonenn og truer a hann/ sa skule hafa eilijft Lijf og jeg vil uppvekia hann a hinum sijdasta Degge. Item/ Sannliga sannliga seige eg ydur/ Hvør hann heyrer mijn Ord og truer a þann sem mig sende/ sa hefur eilijft Lijf. Item/ Hvør sem truer a hann skal ecke fyrerfarast/ heldur hafa eilijft Lijf. Og j sama Capitula stendur so/ Hvør sem truer a Sonenn/ sa hefur eilijft Lijf. Snøgt ad seigia/ Eilijft Lijf verdur ecke veitt nie gefed ollum þeim sem kalla Herra Herra/ heldur þeim sem giøra Guds Vilia a Himnũ.

IV.

Hvørt

Hvórt Gagn og hvór Giæde ad eilijfu Lyfe munc pylgia.

Enn þo mannlig Skynseme kunne ei ad skilia þad sem S. Paul talar/ ad hvórke hafe þad Auga sied/ og ecke Eyra heyrt/ og ecke sie þad j nockurs Mans Hug nie hiarta komed sem Gud hefur fyrerbwed handa þeim sem hñ elska/ þo talar heilog Ritning þar nockud uñ 1. Fyrst seiger Christur/ ad þeir skule hafa eilijfann Fógnud/ hvórn eingenn kunne þra þeim ad taka. 2. þar næst seiger Christur/ ad þeir skule vera j Guds Ríke/ þar þeir ogudligu utrekner verda j ystu Myrkur/ hvar ed vera mun Gp og Tanna gnystran/ og sia þaden Abraham/ Isaach og Jacob og alla Spamenñ/ og Guds Útvalda j Guds Ríke. 3. Epter Vppris-una skulu þeir verda sijker Guds heilógñ Einglum/ sem Christur kenner j Gudspiall-enu. 4. Þeir munu vera hia Christo/ ad sia hans Tign og Majestatis Dyrdarvellde sem hónum er gefed af sjnum himneska Fódur. 5. Þa munu Útvalder vera j Byrtu og j Lióse/ og skijna so sem Solen i þeirra Fódurs Ríke. 6. Þeir munu vera hellager

1 Cor. 2 v. 9.

Joh 16 v. 22.

Luc 13. v. 27.

Mat 22 v. 30.

Joh 17 v. 24.

Matt 13 v. 43.

1. Joh 3. v. 2. vera heilager so sem Gud er/ so sem Johannes skrifar/ Vier erum aller Guds Börn/ enn það er enn ecke openbert ordeð/ hvað vier munum verða/ Enn það vitum vier/ að þegar hann birtest/ þa munum vier verða honum lyker/ Þviad vier munū sia hann so sem hann er/ Vier munum þa verða skrædder hvitum Skruda/ sm S. Johannes seiger/ Þeir munu ganga fyrer mier i hvitum Klædum (seiger Gud) þvi ad þeir eru þess verduger. Um þessa hvitann Klædnad talar Johañes j siette siðunda z nitianda Cap. Þetta er su rietta Brudurenn/ umm hveria S. Paull talar/ og hveria hann meinar/ sem ecke hefur Fleckan eda hrucku/ eda nockud soddann/ heldur er hun ostraffenlig og einn dyrdarligur Sófnudur. 7. Eingenn Daude mū þar vera/ ei Sorg þúsl nie þyna nockur. Hirðullenn med ollum sinum Lidum og Limum/ Vallde og Vielum/ mun þar engva Magt haba epter þvi sem skrifad stendur/ Sa gamle Dreke og Höggormur sem er Diófull og Andskote/ vard bundenn og kastadur i Apgrunnenn. Þetta meinar og S. Paull þar hann seiger/ Gud mun inn-

Apoc. 3 v. 4. z etc.

Eph. 5. v. 27.

Apoc 21 v. 4.

20. v. 2. 3. Rom 16 v. 20.

an skams

unnskams troda Sathan nidur under ydar Fætur hvad hann og skrifar til peirra j Corintho/seigiande/Daudenn er uppsuelgd ur i Sigur. 8. Ad sydustu munu Vtvalder verda lyker Christo/ so sem Postulenn kienner oss/ seigiande/ Hann mun forklara vora fønyta Lykame/ so peir verde lyker hans Forklarudum Lykama. Da munu peir hafa himneska Lykame andligt Lyf sem S. Paull kenner. Af pessu meigū vier merkia og læra/ hvorsu gott og gagnligt eilyft Lyf er.

1 Cor 15 v. 54.

Phil. 3. v. 21.

1 Cor 15 v. 44. &c.

Ender og Nidurlag Christeligrar Truarjatningar.

Vier hofum nu heyrt pessar tolf Truareñar Greiner og peirra Vtskyring/ og af pm lærdt ad Gud Fader og Guds Sonur og Gud heilagur Ande sie prior ad skildar Personur. Eñ hier ber oss ad giæta vel ad og grandvarliga/ad hafa ecke nockra ranga Meining uīm Gud/ og hyra ad par sie dryr sundurgreinder og adskiliangliger Guder. Helldur eigum vier ad læra af heilagre Ritningu pad/ad einn er Gud

alleinasta/ Þo eru þriar sierligar og adskild
ar Personur Guddomsins. Þetta ber oss
ad vita og trua/ jata og medkiena/ epter
þeim hætte sem Gud hefur sialfur sig j
sinu Orde openberad/ Enn epter mañlig-
re Skynseme er omoguligt og darligt hier
uñi adransaka eda disputera. Helldur eig
um vier Gud rietteliga ad þeckia/ og hañ
ad lofa ag dyrka/ þad veitir og giefur
eilifft Lif/ so sem seiger j Gudspiallenu/
Joh. 17 Þetta er eilifft Lif ad Menn þecke þig
v. 3. ad vera sannañ Gud/ og þañ þu utsender
JESum Christum.

Ad Gud sie alleina eiñ/ þad verdur
nogliga bevisad og satt giort. J gamla
Testamentenu talar so Moyses til Isra-
Deut 6. els Sona/ Heyrdu Israel/ Drottinn þinn
v. 4. Gud er einn einasta Gud. Slikt hid sa-
ma medkienner David/ seigiande/
þsal 18. Hvor er Gud og Frelsare utan vor Gud?
v. 32. Og þyrer Muñ Esaiæ Spamans talar
Gud so/ Fyrer mig var eingenn Gud/ og
Esa 43. epter mig skal eingenn vera. Jeg jeg er
v. 10 11 DRottinn/ Og þar er eingenn Frelsare
nema jeg. Og j nya Testamentenu skrif
1 Cor 8. ar S. Paull/ Eingenn er Gud nema eiñ/
v. 4 etc

Og þo

Og þo ad þar ſie nockrer ſem Guder kalla ſt/ hvórt þad er a Himnū eda a Jórd uñe (med þvi ad marger eru Guder/ og marger Drottnar) þa hófum vier þo ecke vema eirn Gud og Fódur. Item til Timotheum/ Eirn er Gud / og eirn er Medalgangare/ etc. 1 Tim 2 v. 5.

Eñ hvor þeſſe Gud er/þar um hefum vier þulla Skrīring j þyrſta Bodorde/ſvo og liķa j fyrſtu Grein Poſtuligrar Truarſatningar. Þeſſe Gud hefur optſiñis latid merkia/ ad þar eru þleyre Perſonur j Guddomenum eñ ein. Og liķa ſo ſem þeſſar Poſtuligar Truargreiner kenna oſſ/ ad j Guddomenū ſieu þriar Perſonr/ Gud Fader/ Guds Sonur/ Gud heilagur Ande / ſo eru þær j ſamleika. Vier leſum j Bok Skopunarreñar / ad Gud hafe ſagt Lætum oſſ giora Manneñ epter vorre Mynd ı Gen v. 26. ı Lķkingu. þar verdur talad um þleyre Guddomſins Perſonur eñ eina. Item/ þegar Syner Noa toku ſier þyrer ad byggia Babilons Turn/þa mælte Gud/Lætum oſſ fara ofan ad hindra þeirra Ervide Gen xi. v. 7. Af þeſſum Ordum ma ſkilia ad Gud talar j þleyrum Perſonum eſſ eirne. Engla

Esa. 6. v. 3. Apoc 4. v. 8. aña Lofsaungr hia Spæmañenū Esaiam og j Openberingar Bokeñe hins heilaga Johañis/gefur liosliga ad skilia Preñing Personaña / þviad þeir seigia þrisvar/ Heilagur/ Heilagur/ Heilagur/ Eñ þar þeir seigia DROTTen Zebaoth / þar medkeña þeir Eining Guddomsins. I Gamla Testamentenu hefur su fyrsta Persona margfalldliga talad um sinn Son Christum/vid Moysen David og Spæ-

Joh. 16 mennena. Christur j Gudspiallenu talar margt um Fodureñ og heilagañ Anda. Sømu leidis hefr heilagr Ande margt og myked talad fyrer Munn Postulanna / um Gud Fodur og Guds Son Herran IESum Christum.

Ad þesse Gud er þreñur j Personum/ þad meigum vier læra j Gudspiallenu bæ-

Matt 3 de þegar IESus var skyrdur/ og svo lyka þa hann forklaradest a Fiallenu Thabor. Marc 1 Luc. 3. v. 22. 2 pet 1. v. 17. þvi þar talade Gud Fader ofan af Himnum og sagde/ Þesse er Sonur minn Elskuligur. Eñ j Skyrneñe skiede su liosa asta Openberan þriggia Personaña / þar fallar Fadereñ af Himnum / þar stendur

Sonureñ

Sonureñ og lætur skÿra sig/Heilagur An
de kemur þar ÿfer Christum j Mynd eirn=
rar Dwfu. J Nafne þessara þriggia
Personaña / bÿdur Christur ad skÿra alla
Meñ/ og a þeim Personum er su heilaga
Skÿrn Grundvellud / þar hañ sagde til
sina Læresveina/ Færed wt og prediked Ev
angelium/og skÿred j Nafne Fodurs og Mat 28
Sonar ꝛ heilags Anda. J þeñan mata lof v. 19.
ar ꝛ dyrk̄ christelig Kyrkia Gud/Heilaga
Þreñing j þremur Personum og seiget/
Gloria Patri/ etc. Dyrd sie Gude Fed=
ur/ Dyrd sie Guds Syne/ Dyrd sie þeim
Heilaga Anda/ medkeñande þar med/ ad
þessar þriar Personur eru ein ꝛ sañ Gud
domlig Essentia og Vera / eñ þo þriar
sundurgreindar Personur/ og eru eins ei=
lÿfar/eins Almattugar/ og ollum Hlut
um eins radande / þar þÿrer eiga aller
Meñ þær ad lofa og dyrka / og þeim ad
þiona/ epter sialfs Guds eigenligre Op
enberan.

Vier eigum og ad verda minnter/ a
þad/ad trua fullkomliga ollu þvi s̄ þram̄
er sett j þessum Truareñar Greinum/ og

hugleida hvørn Skada ꝛ hvilíka Forlo-
orfun Vantruen hefur giort, mergū Mon-
um/ hverſu Gud ſtraffade heilan Heimen/
Gen. 7. og þorepdde han vegna Vantruar og eguds
v. 11 etc ligs Athœfis/ med Vatnsflodenu/ epter
ſinum Riettlætis dome. Sømuleids
is ſeckte han Borgum Sodoma og Gomo-
mora med Eilde og Brennefteine / vegna
Vantrwar ꝛ Synda. Moyſes einka Vin
ur Guds/ ſa ſem talade vid Gud/ og ſvo
mørg Kraptaverk og Stormerke giørde af
Guds Krapte/ þieck þad Straffþyrer ſyn-
na Vantru/ ad han mætte ecke ganga jnn
Num 11 j þad þyrrerheitna Land / ſem Gud hafde
v. 21. lofad ad gefa Abraham Iſaach ꝛ Jacob.
Deut 3. Kviña Loths villde ecke trwa Eingelſins
v. 25 26 Ordū / þar fyrer vard hun ad Salltſteine.
Gen 19. So hefur Gud ſtraffad Borgena Jeru-
v. 26. ſalem þyrer hennar Vantru og Ohlyfne/
ad hun villde ecke þeckia hennar Vitiumar-
Luc 19 tijma / og hyxa umm hvad til hennar Fridar
v. 42. heyrde. Eins lika ſtraffade Gud Zachar
Luc. 1. v. 20. iam med Malleyſe/ þyrer þad han trwde
Joh 20 ecke Eingelſins Ordū. S. Thomas
v. 27. var j ſtorum Sælarhaſka vegna ſinnar

Vantruar/

Vantruar / hefde Christur ecke hialpad honum til Truareñar. Par fyrer er hvorium og einum Manne radligt/ad ſaka fyrer Gude ſyna Synd og Sekt/ſ oſſ hefur nu kendt vered j Vtleggingu Bodordaña. Par næſt ad hafa ſatta og ſtadfaſta Trw/epter Greinum ſeſſarar Trwarjatningar/ og ſydañ ad ſyßlya til Guds Godgyrndar og Giæſku/og gyrnaſt af honum Nad og Myſkun og Sæluhialp / j Guds Syne vorum Frelſara JESu Christo/ ſvo ad vier med peim Vantruudu verdum ecke ſtraffader/ bæde peſſa Heims og añars/Pviad fullkomliga kemur Guds Reide yfer oll Börn Vantruareñar / ſem S. Paull hoſliga vottar. Eph. 5. v. 6.

Par fyrer liggur ſtor magt a/ ad vier ſkyckum oſſ ſo ſem Riettchriſtnum t Guds Börnū hæfer/ ſo ſem S. Paull kenner og aminner / Og afleggium Verkenn Myrkranna/ og klædum oſſ Herklædum Liosſens / ſvo ad vier gaungum ſidſamliga ſvo ſem a Deige/ ecke j Ofate eda Oforyckium/ecke j Legu kofum t Munadarlyſe/ ecke j Prætum og Aufundſyke/ helldur ſklædumſt DROTTne JESu/ og raktum Hollded/ fo ſo ad Rom. 13 v. 12 etc

pad fremie

þad þremie ecke sijnar Gynder. Og verum miñuger þeirra Orda/ sem S. Paall
Rom 15 v. 4. talar j ødrum Stad/ Ad allt hvad skrifad er/ þad sie skrifad oss til Lærdoms/ svo ad vier fyrir Polenmæde og Huggun Rithingana hefdum Vonena. Hier vilium vier nu enda þessa Truarjatning mi Ordum S. Peturs / þar hann sagde /
Act 15. v. 11. Vier trnum / ad vier verdum Saluholpner/ fyrer Nad DROTTens vors JESu Christi.

Þridie

Þridie Hofud-

partur vors Catechiſmi Lær doms/er Þr oftenlig Bœn/hr ria Gud ſpiallamennerner hafa ſkrifad Matth. 6. Luc. 11. Gun hliodar ſo.

Fader vor þu ſem ert a Him num. Helgaſt þitt Nafn. Tilkome þitt Riſke. Verde

þinn

þinn Vilie so a Jørdu sem a Himne. Giefþ oss j Dag vort dagligt Braud. Fyrergiefþ oss Skullder vorar/ so sem vier þyrergiefþū vorū Skulldu nautum. Og eige leid þu oss j Freistne. Helldur þrelsa oss þra Illu/ þviad þitt er Rijk ed/ ct/ ck.

Almættugur Gud veit best hvørs vier þurfum/ ℞ myklu betur eñ vier kunnum ad bidia/ þo vill hann ad vier skulum hafa vit a þvi/ hvad oss vantar/ og a hvørju oss liggur. Og uppa þad vier ecke skulū bidia alleinasta j huganum/ helldur med Munenum/ og med nafne akveda þad vier girnumst/ sie þad lykamligt eda andligt/ so ad vier mættū helldr uppvekiast til sougligrar Gudrækne og Goodfysse/ og ad vor Bæn verde þess helldur

helldur stodug/ og sie ecke Munnlapur eda sem heimskra Manna Munngialtpur.

Enn so ad vor Bæn verde pess helldur skiallig og skickanlig/ pa hetpur vor Drotten JESUS stalpur samsett pessa dyrmæta Bæn/ FADER Vor/ sem er mieg paord/ enn hetpur po jnne ad halda allt pad sem oss er naudsynligt ad bidia/ Gude til Lopss og Dyrdar/ enn oss Mennunum er gagnligt pyrer Lijp og Sæl. Moyses/ Daniel/ Spamennerner og marger heilager hafa j sijnum Motgange og Naudsynium giort sijnar Bæner/ med storre Alvoru og ap Hiarta/ Enn eingenn peirra Bæna er so kroptug sem pesse/ Pviad hun er(til ad japna)so sem Solenn a Himnenum/ hvor ed med sijnum Lioma og Krapte dyrmætum/ ytergeingur allar adrar Planetur og Stiornur/ so geingur pesse Christi Bæn ytter Bæner allra annara heilagra. Og er p eingenn Vndur/ pviad pesse JESUS sem hana hetpur dykkad t samsett/ er sa beste Theologus og Himneskur Doctor/ sem best pecker Hiarta Guds/ og helst veit vora Eymd og Neyd

og Neyd. Enn audur eñ eg tek til ad uti-
skyra þessar Bæner/ þa vil eg koma vid
þær hellstu og sierligustu Greiner/ sem
heyra til riettchristenne alvarligre Bæn/
Þar næst skulu Bænernar epterþylgia m̃
sijnū Vtskyringū og Lærdomum.

1. Fyrst hvad ein riettchristelig og
gudlig Bæn er.
2. Þar næst hvorsu margfølld hū er.
3. Sijdan/ Hvar þ̃ vier eigū ad bidia.
4. Þa enn/ Hvørn vier eigum ad a-
kalla og tilbidia.
5. Fram̃veigis / Nær/ a hvørium
Tijma/ vier eigum ad bidia.
6. Item/ I hvørium stad vier eig-
um ad giøra Bænena.
7. Þa þar næst/ Hvørnenn Madur
skal vera skickadur sem riettelega vill
giøra sijna Bæn.
8. Ecke sijdur/ Hvad Bænena kann
ad forhindra.
9. Þa eñ þad/ Ef Gud hænheyrer
oss ecke jafnsnart/ þegar vier bidium

Hvad

Hvad vier skulum þa hyxa/ og hvar med vier eigum þa ad hugga oss.

10. So og lykta/ Vm hvad vier eigum ad bidia.

11. Þa um sijder/ Fyrer hvorn/ eda j hvors Nafne vier skulum bidia.

12. Ad sijdustu/ Hvort vier munum verda bænheyrder/ þo vier bidium.

Fyrsta Greinen.

Hvad er Christelig Bæn?

Hun er ecke annad enn Samtal christens Mans vid Gud/ j hverju Samtale hann bidur Gud burt ad taka maklig giolld giærdra Synda/ og setur þram þyrer Gud sijna Þarfer og Naudsyn/ og bidur hann um Hialp og Hiastod/ og þackar honum þyrer alla Velgiærninga/ andliga og lykamliga Soddan Bæn er ecke komin j Munnsins Ordalage alleina/ helldur myklu þramar j Root og Þele Hiartans. Þad lærum vier af Dæme Moysis/ Vier lesum þegar hann med allu Israels Folke var staddur j storre Neid/ og myklum Lijfshæska a milli tveggia Fialla/ hafandi Sioenn þyrer

Exod. 14.

þraman sig/ enn Dvina Ner eptter sier/ so ecke var nockurstadar ad þiya/ þa hoop hañ sijn Augu til Himens/ eñ hñs Barer sa eingeñ hræraſt / og ecke heyrde nockur
v. 15. hañ Ord tala/ þo sagde Gud so/ Moysses þvi hropar þu til mijn? Su Bersyndduga Konan kallade ecke hatt / heldur gratt
Luc 7. hun/ og vætte Fætur JESu med sijnum
v. 38. Tærum/ þurkande þa med sijnum Harlockum/ minteſt vid þa/ ſmurde þa med dyrum mætum Smyrſlum.

II.

Hvörsu margþölld/ eda marghatta ud Bænen er.

1 Tim 2 S. Paull j Piſtlenum til Timotheum
v. 1. gizrer þiora Bænahætte. Fyrſt nefner hñ
I. Afbeidne/ þar Madur bidur j gegn þvi sem illt er/ sem er Synd og Daude / og allar adrar Eymder og Nærmungar / svo
2 Cor 12 sem þegar S. Paull bad/ ad Eingell Ands
v. 7 8. skotans skylldi þra sier vijkia. Annann
II. Bænahatt kallar hañ einfalldliga Bæn eda Bon / þegar Madur bidur Gud uñ þad nockud sem hañ gyrneſt/ sie þad andligt eda Lykamligt. Þridie Bænahatt
III.

er er sa/

ur er sa/þegar Madur bidur þyrer odrum sem ad eru Siuker eda Sarer/eda stadd er eru j einhverium Voda eda Nauska/ So bad Abraham þyrer þeim j Sodoma/ og Moyses þyrer Israels Sonum/ Canverska Kviñan þyrer sine Dottur/ Nuno radshøfdingenn þyrer synum þienara. Gen. 18 v. 23. Exo 17. v. 9. Mat 15 v. 22. Matt 8 v. 6.

Fiorda slags Bæn kallar hañ þackargiørd/þegar vier þockum Gude/ lofum og dyrkum hañ fyrer sina Velgiorninga/ Nialp og Niastod sem hañ hefur oss veitt. IIII. 1 Tim 2 v. 1.

Þridia Greinen.

Hvar fyrer vier eigum ad bidia.

Fyrst eigum vier ad bidia þess vegna/ ad Gud hefur oss þad skipad og boded/þa hañ sotalar þyrer Munn Davids/Þu skallt ekalla mig. Og sialfur Christur bydur oss ad bidia j sinu Nafne/ Og med morgum lofsum Ordum og Epterlikingum amiñer hann oss allvida ad bidia / seigiande / Bidied/og þad skal ydur verda veitt/bered a / og þyrer ydur skal vera upploked. Og hia Lucam setur hañ þram eitt Dæme um ranglatan Domara og eina Ecku og vidar anarstadar bydur hañ oss / Ad Vaka/ I. Luc 11. v. 9. Luc 18. v. 2. Luc 21. v. 36.

Vaka og bidia/ So aminner oss S. Paul
1 Tim 2 v. 1. Ad vier hellst fyrer alla ǫllute fram skulum
Rom 12 v. 12. bidia. Og til Romverja skrifar hann so/
Vered stadfaster i Bœnenne.

III. Par næst eigum vier þyrer þa Grein ad bidia/ ad Gud er milldur og myskunsamur til ad Bœnheyra alla þa sem hann akalla og tilbidia / so sem hann hefur lofad i
Psal 50 v. 15. þyrerfarande Psalme / seigande/ Jeg vil
Ps. 145 v. 18 frelsa þig. Og i ǫdrum Stad/ Nalœgur er Drottenn ad hialpa þeim sem hann akalla i Sannleika. Slikt hid sama seiger N. Ande þyrer Munn Spamannsins/
Joel 2. v. 32. hvǫr hann akallar Nafned Drottens / sa
1 Joh 5 v. 14 15 skal verda holpenn. Og enn skrifar S. Johannes / Ef vier bidium um nockud/ þa vitum vier ad vier faum vora Bœn/ sem vier bidium um. Og til Romverja
Rom 10 v. 12. stendur skrifad / Einn er Drottenn allra/ rikur ut yfer ǫllu þeim sem hann akalla.

IIII. Pridia Grein sem oss skal upphvetia til Bœnarennar er þesse/ med þvi Christur er sitiande til Guds hœgre Handar og er þar vor Arnadarmadr ℣ Medalgangare þa meigum vier og eigum i þullu Frelse ad ganga þram ℣ bidia so ſ Postulen seiger/

Hann

Hann kann alltíd ad giöra þa holpna sem koma til Guds þyrer hann/ og hann lifer alltíd ad bidur fyrer þeim. Hebr 7. v. 25.

Og S. Paull skrifar so/ Þier hafed ecke medteked Þræl doms Anda/ so þier þurfed ad vera hrædd eruñ ydur ad nyu/ Heldur hafe þier medteked sonarligann Anda/ þyrer hvörn vier köllum Abba/ elskulige Fader. Rom 8. v. 15.

Og til Galatas/ Epter þvi þier eriud nu Börn/ þa hefur Gud sendt Anda sins Sonar i ydar hiörtu sem kallar Abba/ Hiartans Fader. Galat 4. v. 6.

Su þiorda Grein er þesse/ Med þvi vier erum af Gude setter og skickader til þess/ ad vera hans Kieñemeñ/ so sem skrifad stendur/ Hann hvode oss med sinu Blode og giörde oss ad Kongum og Kiennemoñum fyrer Gude sinum Födur. Og S. Petur seiger/ Þier erud sa Konunglige Kiennemannskapurenn þad h. Folked/ Þar þyrer lika so sem Presta Embættedvar ad bidia og offra i Musterenu/ so hæfer oss sem Christner erum/ alla tima ad þæra Gude Foruer Vara vorra/ þad er/ ad akalla og tilbidia Gud. IIII. Apoc 1. v. 5. 6. Apoc 5. v. 9. 10. 1 pet 2. v. 9.

I þimta manta eigum vier ad lata vore

ar preingiande Naudsyniar aminna oss/
Ephe 6. og koma oss til Bæna akallsins/ sem S.
v. 18. Paall kienner/ Bidied jdugliga/ j ölum
Naudsynium/ med Bænum og Amiñing-
um j Andanum. Og adsoñu liggur magt
a sijku/ þviad eingeñ Modur a Jerduñe
er sa/ad ecke hafe nockurn Kross og Mot
gang/ þar þyrer þarf hvor Madur vid
Guds Hialpar og Nuggunar. Þess vegna
1 Thes. 5 hydur S. Paall oss/ ad bidia Gud oafe
v. 17. latanliga. Og til Romverja skrifar hañ/
Rom 15 Hialped til j ydrum Bænum/ ad bidia fyr-
v. 30 31 er mier til Guds/ so ad eg þrelsadur verde
þra Vantrumdū j eru a Gydingalande/ et c.
Hvor Magt oss liggur a ad giora vorar
Bæner j mote Diseplenum/ þad kienner oss
S. Petur/ seigande/ Ad hann gange vm
2 Pet. 5. kring sem grenianda Leon/ og leite ad þñ
v. 8. sem hann kunne ad svelgia. S. Jacob
skrifar so/ Þier hafed ecke/ af þvi þier
Jacob 4 bidied ecke/ Þier bidied og faed ecke/ þvied
v. 2. 3. þier bidied illa. Af þessu lærum vier/
ad oss byriar j ollū vorum Motgange/
Gud ad bidia og a hañ ad kalla.

VI. Ad sijdustu eru Epterdæme heilagra
sem oss kienna ad bidia/ og upphvetia
oss til

oss til Bæna akallsins. Sialfur Christ Luc. 22.
ur bad sijn himneska Fodur j Alldengarde- v. 41. 42
enum/og j Gudspialienu stendur/ ad ham Luc. 6
hafe verid a Bæn alla Nootta gegnum/ v. 12.
So badst Daniel þyrer j Leonagrøfenne/ Dan. 6
Moyses/ David/ Josaphat gierdu ætijd
sijnar Bæner til Guds/ þegar þeim lea
a. So hafa alla Tijma giert þeir Hei-
løgu Forfedur og Spæmen/og aller Gud
hrædder / og Gud hefur þeim hialpad/
Soddan Dæmum eigum vier ad þylgia/
og af þeim ad læra / ad akalla og bidia
Gud sdugliga.

Fiorda Greinen.

Hvórn vier skulum tilbidia og akalla.

Þegar Sathan freystade Guds Sonar/
synande hónum øll Rijke Veralldarennar og Matt. 4
þeirra Dyrd/ þa sagde hann/ Allt þetta v. 8 etc
vil eg giefa þier/ ef þu fellur fram og til
bidur mig. Þa svarade JESVS/ og Deut. 6
sagde þu skallt tilbidia Drotten Gud þin v. 13.
og þiona hónum einum. Hier kienner Chri-
stur oss ad allt Bænaakall og øll Lofgiord
heyre almattugum Gude til/ enn
ongvum odrum/ so sem Gud talar þyrer

Psa. 50 v. 15. Munn Davids seigande/ Akalla mig i þyngum Motgange/ og jeg vil þrelsa þig og þu skallt þryssa mig. Þar þyrer kienner oss Christur i þessare Bœn/ þad vier i oll um Motgange og Manraunum eigum ad leita Guds vors Himneska Fodurs / hann hefur Matt og Vallt ad hialpa oss/ hann hefur so asett og skyckad/ad Bœner þeirra Christnu og þeirra Fatœku og aumu/ skule koma þyrer sig/so sem Eingell Guds Tob 12. v. 12. sagde vid Tobiam/ Þa þu grietst so beisklega / badst fyrer og stodst upp þra þinne Malthid/ og greptrader dauda Menn / og geymder Lijk þeirra i þynu howse/ og jardader þa um Nœtur / þa þlutta eg Bœner þynar fyrer DROTTen.

Gud veit og best i hvorn mœta og hvorneñ hann vill hialpa oss/ so sem hann seiger hia Spamanenum/ Jeg er Gud sem Esa 45. v. 21. ydur þrelsar/ eñ engen annar. Þar þyrer / lijka svo sem vier ecke eigum ad setia Tru eda Traust til nockurs Eingels/eda nockurs annars af Heilogum/so ber oss ecke helldur þa ad akalla/eda nockrar Hialpar til þeirra ad leita/ helldur alleina til Guds/ Rom. 10. v. 13. so sem skrifad stendur/ hvor sem akallar

Nafned

Nafned DROTTens/ſa ſkal Sœluholpeñ verda. Vier leſum / ad S. Johannes villde tilbidia Eingeleñ/ eñ Eingellenn vilde ecke loßa honum ßad og ſagde/Sia til. ßu giörer ßad ecke/ Jeg er ßin Samßion/og ßeirra ſem haſa Vitnisburd JEſu/tilbid ßu Gud. Apoc 19. v. 10.

Fimta Greinen.

Nær/ eda a hvörium Tijma Menn skulu bidia.

Med ßvi ad Bœnen ſkal ecke ſkie aß Muñenum alleinaſta/heldur aß Hiartanu ßa er eingeñ Tijme heldur añar eñ añar/ tilſettur nær vier ſkulum bidia / Tijmeñ ſeiger ſialfur til ßeſſ. Vier erum ſtundum glader/ ſtundum graatande / ſtundum geingur med/ſtundum moke/ Tijmeñ er ad eta og drecka/Tijme ad ſtanda upp og legg iaſt nidur. Allt ßetta œmiñer ſig ſialfft epter ßvi ſem Tijmeñ ßellur. Var ßyrer œmiñer oſſ S. Paull/ ad bidia œtijd og oaßlœtanliga. So haßa ßeir heilegu giert/ eñ ßo haßa ßeir teked til ßeſſ ſundum ſierligañ Tijma ad bidiaſt fyrer/ſo ſiñ giorde Daniel/ ßa hñ ßiell a Knie og bad Eccl. 3. 1. Theſſ. 5. v. 17. Dan. 6. v. 11.

Gud ſæliga med Lofsgiørd og Packlæte/ þrisvar a hvorium Deige/eins hefur Da vid giort og þleyre adrer/ Og þo ad vier hofum ecke alla Tijma þulla Ordsok eda Þorf til ad bidia/eda getum ei alla Daga a Banum leiged/þa er þo tilhøyreligt og somasamligt/ad hvor Madur christenn wtvelie sier Stund t Stad ad giøra Bæn dagliga.

Siotta Greinen.

J hvorriu Stad Bænen eige ad skie.

Gud lofade j Gamla Testamentenu / ad
2 Kro 25 gefa christeligre Kyrkiu Andsvar af Mad
v. 22. arstolnum j Jerusalems Mustere. Þar fyr
er sagde Josaphat Kongur so j sijne Bæn.
2 Par 20 Og þeir hafa bygt þar jnne eirn Helge
v. 8. 9. dom þijnu Nafne og so sagt/ Nær ad noc
kur Olucka/Sverd / Plaga eda Drepsott
kemur yfer oss / þa skylldum vier standa
j þessu Huse fyrer þier (þviad þitt Nafn
er j þessu Howse) og kalla til þijn j vorre
Neyd/þa vilier þu Bænheyra t hialpa oss.
Christur talar og sialfur um Jerusalems
Matt 21 Mustere/ ad þad sie Bænahus/ en þeir ha
v. 13. fe giort þad ad Spillvyrkia Bæle. Og þeg

er hann

at þañ sa Nræsne Augnaskalkaña / sem þiellu a Knie j Samkunduhwsum/ a Horn um Gatna og Strætum og bædust þyrer/ so þeir yrdu sieder aþ Folkenu / þa sagde hañ/ ad þeir hefde wtteked sijn Laun. Matt 6 v. 5.

Sydañ kenner hañ sijnum Læresveinum/ hvar þeir skule bidia/ og seiger/ Þegar þu bidur/ þa gack jnn j Svefnhws þitt og lat aptur Dyrnar/ og bid þinn Fodur heimugliga og þinn Fader sem sier þad heimmigligt er/ skal giallda þier þad openberliga. v. 6.

S. Paall skrifar so/ Jeg vil ad Menn bidre allstadar. Og vid Samverska Konuna talar so Christur/ Tru þu mier/ sa Tijme mun koma/ ad þier munud hvorke bidia Fodurenn a þessu Fialle/ ne ecke heldur j Jerusalem. 1 Tim 2 v. 8. Joh. 4 v. 21.

Aþ ollu þessu meigum vier læra/ þad vier christner Menn erum ecke bundner vid nockurn Stol eda Stad/ hvorke vid Jerusalem nie Rom/ heldur eigum vier ad giera vorar Bæner jnnañ Kyrkiu og utañ/ a Akre og Einge/ a Sio og Lande/ wte ne jnne/ hvar vier erum staddir. So bad Daniel til Guds j Leonagrøfeñe/ ne vard þrelsadur. Jonas bad j Hvalfiskzins Maga/ Dan 6. Jon 2.

maga. Ezechias Kongur bad a sinne
4 Reg 20 v. 2 5. Sottarsæng/ snere sier til Veggiar/ bad
grætande/ og vard bænheyrdur. Postu-
Matt. 8 v. 25. larner hroopudu a Christum j Skipenu/ æ
bædu hann ad hialpa sier/ og hann stillte
Stormenn og Siovenn.

VII.

Hvörnenn sa skule vera skickadur sem Gud vill rietteliga bidia.

1. Sa sem Gud vill akalla/ hann skal
fyrst jata og medkienna sijna Synd og
Overdugleika/ fyrer Guds Auglite so sem
giorde Tollheimtumadurenn j Musterenu/
Luc 18. v. 13. þa hann þorde ecke ad lypta sijnum Augũ
til Himens/ helldur barde sig a briost og
Eph 2. v. 10. sagde/ Gud vertu mier syndugũ nadugur.
2. Þar næst skal hũ idka sig j ollum goda-
um Verkum / til hvörra vier erum aþ
Gude skapader. Þo skulum vier sia vid
þvi/ ad metna oss eda særa oss þar aþ/
so sem giorde Phariseanenn / sa sier hros-
ade aþ Fostũ og Olmsugiordũ/ Helldur
skulũ vier hyxa umm hvad Christur seiger/
Luc 17. v. 10. Þo hier giöred allt hvad ydur er boded/
þa seiged/ Vier erum onyter Præler/ vier

giördum

giördum þad vor Skylldu þaud.

3. Þar næst skal hann haþa stöduga og stadfaſta Tru til Guds/ sem Christur kienner oss þar hann seiger/ Allt hvad Matt 21
þier bidied um j ydvare Bæn/ eþ ad þier v. 22.
trued/ þa skal ydur þad veitast. S. Ja- Jacob 1
cob skriþar so/ hvór sem vill bidia/ hann v. 6.
bidie j Trunne og efe ecke/ Þvi hvór sem
er efadur/ hann er sem Bylgia Sioar/ su
af Vinde verdur driþen og uppvægd/ Þvi
lijstur Madur haxe ecke ad hann mune nock-
ud af Gude ödlaſt. 4. Ad sijdustu Kien-
er oss S. Petur ad þr ꝫ vilia bidia Gud/
skule vera skickanliger / sparneyter/ og 1 Pet 4
yfer alla hlute fram haþa bremande Kiær- v. 7 8.
leika jmbyrdis.

Vm Sidu og Lijkamans Negdan þra sem giert haþa sijnar Bæner/ lesum vier Dan. 6
þad/ ad sumer haþa falled a Knie/ so sem v. 11.
Daniel/ og Herran Christur j Grasgard- Luc 22
enum. S. Paall seigest og beygia sijn v. 41.
Knie/ fyrer Födur vors Drottens JESV Eph 3.
Christi. Moyses j sijnu Bænaakalle hie- v. 14.
llt upp sijnum hændum Hendi. So giör- Ex. 17.
de og lijka Salomon Kongur/ þa hann vigz v. 11.
de Mustered þad hann haxde smijda latet- Kes 8.
de. v. 22.

Sialfur

Mat. 26 v. 39. Jonæ 3. v. 6. sialfur JESUS þiell þram̃ a sijna Asionu til Jardar/ þa hañ badst þyrer / j Alldengardenum. Kongurem j Ninive lagde aþ sijn Purpura Klæde/ vaþde sig j Seck/ og sette sig j Molld eda Osku og giørde so sijna Bæn. Kongur j Samaria reiþ sijn Klæde/ vegna þeirrar Eymdar og hørmungar sem hañ sa og heyrde ad var j Borgeñe/ þegar Forellrarner matu sijn eigen Børn vegna Hungurs/ þa sau aller ad hann haþde Seck næst Klæda. Þanneñ haþa nu Guds utvalder haft ymisligar Hegdaner/ þo þeir haþa Gud ad kallad. Enn j stuttu Mæle er þetta Meiningen/ ad hvor hañ vill riettelega bidia/ og verda bænheyrdur / hann skal ecke alleinasta Kriupa nidur a sijn Knie fyrer Gude/ eda lypta upp sijnum hendū/ helldur akalla og bidia j Andanum/ þad er aþ øllu Hiarta so sem David seiger/ Til þijn Drotteñ upphef eg Salu mijna.

4 Reg 6 v. 26. Psal. 25 v. 2.

Attunda Greinen.

Hvad Bænena forhindrar?

Enn þo allar Synder/ allt Ranglæte og ogudligt Athæfe þorhindre christens Manns

Mans Bæn og Akall/þa tilteku þo N. Riti̇ng nockrar ſierligar Synder/ vegna hverra Gud vill ecke Bænheyra oſſ/ eþ ad vier dryg̃ium þær. 1. Nin þyrſta aþ þeſſum Syndum er hun/ um̃ hveria S. Þetur talar ſeigande/ Gud ſtendur i mote þeim Dramblætu/ enn liſtelætum veiter hann Nad og Myſkum. Þar fyrer eiga aller men̄ ad þorda ſt Dramb og Metnad þeir ſem Gud vilia riettelega bidia. 1 pet. 5 v. 5.

2. Su onnur Synd ſem Bænena hindrar er Nardud og Myſkunarleyſe. Vm þeſſa Synd talar Jacob ſeigande/ Myſkunarlauſann Dom mun ſa fa/ſem ongva Myſkun syner. Og liſka ſeiger Salomon/ hvor ſijn Eyru byrger vid Kall hins þataka/ſa mun kalla og ecke verda Bænheyrdur. Jacob. 2 v. 13. Prov 21 v. 13.

3. Su þridia Synd ſem Bænena hindrar/er Valld og Oþrijke/ hvar um̃ Spamadurenn̄ ſo talar/ Þo þier bidied margfalldliga / þa vil eg ecke Bænheyra ydur/ þviad ydar Hendur eru fullar af Bloode/ þad er Valld og Oþrijke/ Fiedrættur og Peninga Plogur/þegar þeir Rijku plaga og plægia þa undirgeþnu / og wtſuga þeirra Blood og Sveita. Eſa. 1. v. 15. 4. Fiorda

Synd

Synd er Reide og Øpund/ þegar Mad
ur vill ecke aþ Hiarta þyrergeþa Naung
anum hans Misgierder/ soo sem skriþad
Mat 18 stendur/ So mun miñ himneskur Fader gi
v. 35. óra vid ydur / eþ þier fyrergefed ecke af
Hiarta hvór ódrum hñs Misgiórder. Vm
þetta talar og S. Paall/ og seiger/ Ad
2 Tim 2 vier skulum bidia med upplyptum heilóg-
v. 8. um hóndum/ an Reide. Soddañ Syn
der og adrar þleyre eru Sók og Epne/
hvar þyrer Madur verdur ecke aþ Gude
Bænheyrdur.

Nyunda Greinen.

Ef ad vier ecke strax verdum Bænheyrder
hvar med vier eigum þa ad hugga oss.

Þo ad Gud veite oss ecke vorar Bæner
jaþnsnart/eda hialpe oss ecke j þañ mata
sem vier bidium/þa mun hañ þo visselega
hialpa uñ sýder/epter sinu Guddomligu
Luc. 1. Rade og Vilia. Til Epterdæmis høfd-
v. 5 um vier Zachariam og Elizabeth / þau
bædu j langa Týma/ad þau mættu Barn
eiga/eñ þeim veittest þad ecke. Enn
þegar þau voru orden gomul/ og hyrdu

sem minst

sem minst uppa þetta / þa kom Engell
Guds til Zachariam/ og sagde/ Þin Bæn v. 13.
er heyrd/ og þin Hwssfru Elizabeth skal
þier Son þæda/ og af honum skalltu hafa
Fögnud og Glede. Þañen breytir Gud
optsinnis vid oss/ hañ gefur ecke strax þad
vier bidium/ ecke heldur med þeim hætte
sem vier vilium/ en þo gefur hañ annad
hvort þad sem vier bidium/ eda þad betra
er/ og þetta gieret Gud þar fyrer / ad
hañ vill lata oss skynia þad og skilia/ ad
Hialpen kemr ecke af oss sialfū/ heldur af
honum sem sier hefur allt i Valldi. Is-
raels Syner þeingu ecke strax ad þara in i
þad fyrerheitna Land/ þa þeir komu af G
gyptalande / heldur urdu þeir ad rafa
um kryng i Eydemörku um heil 40 Ar.

Þar næst/ er ad vier þeingium strax 11.
þad vier umbidium/ þa munde jafnsnart
Dramb og Metnadur vaxa med oss/ En
uppa þad ad Trœen/ Vonen/ Polenmæd-
en og Bænaakalled/ med þeyrum ödrum
christeligum Dygdum meige vaxa og auk
ast i oss/ þa vill Gud ad vier skulum bly-
fa jafnliga vid Bænaakalled/ og lina þvi

ecke/ so sem S. Paall kienner oss par hafi upptelur pa godu Avøxtu sem koma aþ Krosse og Motgange / seigiande svo/ Sorg aþlar Polenmæde/Polenmæden Reynslu/Reynslan verkar Von/Vonen lætur ei til skamar verda.

Rom 5. v. 3.

III. Par med eirnen vill Gud ecke j hyørt sin strax Bœnheyra oss/ þyrr en vier skilum ad Hialpen kemur aþ hønum alleina/ sem Dovid sagde vid Goliath/ J Dag mun DROTTen geþa þig j mina Hønd/og eg mun fella þig og taka þitt Høfud af þier/ 1 Reg 17 v 46 47 t geþa Hræen Philisteana Hers j Dag Fugl um Loptsins og Dyrum Jardar/ so ad øll Lønd vite / ad Jsrael hefur eim Gud og DROTTen/og ad aller vite ad DROTTen enn hialpar ecke med Sverde/t Spiote.

IIII. Ad sydustu undandregur Gud sjna Hialp stundum þyrer þa Grein/ ad lyka sem þa vier sialfer erum stadder j Neyd t Motgange/ þa kennum vier til vorra Meina/ So vill Gud ad vier skulum hyxa um vorn Naunga/vera hønum til Gagns og goda / þa hann þarf Hialpar vid/ og sia aumur a Brædrum og Systrum hins auma Lazari/ þad sama er Gude miog þægeligt/ so

ligt/so sem skrifad stendur um þa / sem med Bænaakallenu hafa latid þylgia Almusugiordernar vid þa Fataku. So sem sagde Eingellen til Cornelium/ Þinar Bæner og Aulmusugiórder eru komnar upp til Miñis fyrer Gud. Þañen þreftar Gud opt ad bænheyra oss/so ad vier skulum bidia þar til hans Tyme kemur / sem Christur sagde til Modur sinnar / Mijn Stund er ecke eñ komen.

Act. 10 v. 4.

Joh. 2. v. 4.

X.

Vm hvad hellst vier eigum ad bidia.

Þegar vier vilium giora vora Bæn / þa eigum vier ecke ad bidia um nockud annad eñ þad sem Gude er til Lofs og Dyrdar/eñ oss til Sæluhialpar/ Þar næst um þad þleyra sem oss er gagnligt enn odrum skadlaust/ hvad allt er jnnfalad j þessare Bæn/Fader Vor. Og hvor sem lyndur Kross eda Motgang / sa lærer þullsnart hvad hann a ad bidia.

XI.

Fyrer hvórn/eda j hvórs Nafne vier eigum ad bidia.

Þad kenner oss Christur hia Gudspialla-
Joh. 16 mønnum/seigiande/Sannliga sannliga seige
v. 23. eg ydur/ef þier bidied Fodurenn minn nockud
i minum Nafne/þa skal hann gefa ydur þad.
1. Joh. 2 Og enn seiger S. Johannes/ Vorar Synd
v. 12. er verda oss fyrergefnar fyrer hans Nafn.
Act. 4. Sø hofum vier nu ongvann annann Arnad-
v. 12. armann/og ecke nockurt Nafn annad/fyr-
er hvort vier verdum Bønheyrder/ufann
Medalgangaran JESum/ sem fyrr var
kendt og umtalad i fyrstu Grein christe-
ligrar Trwarjatningar.

XII.

Hvórt þad er visst/ ad vier verdum Bønheyrder.

Þad er mz einu Orde ad seigia/Nar helst
vier so bidinm/ þa er þar eingenn Efe a/
Gud hann Bønheyrer oss fullkomliga og
visselliga/ so sem hann lofar hia Spamann
Esa. 65. enum/seigande/ Þad skal skie / adur enn
v. 24. þeir kalla/ þa vil eg svara / og a medan
þeir eru ad tala/ þa vil eg Bønheyra þa.
Nier uppa hofum vier morg agiæt Epter
dæme/i gamla og nya Testamentenu/svo
Jacob. 5 sem seiger S. Jacob/ Myked ma Bøn
v. 16. hins Riette

hins Riettlæta jdugleg. Elias var Madur lijka sem vier/og hann bad Bænar/ ad ecke skylde rigna/ & þad rigndi ecke yþer Jörd- ena j 3. Ar og 6. Manude. Og hann bad j adrad sijn aptur/og Himenen gaf Regn/ & Jörden bar sijn Avøxt. Sool og Tungl stodu kyrr epter Bon og skipan Josuæ/ so leinge & þangad til ad Folked hafde hefnt sijn a sijnum Øvinum. Soddan Dæme þijnast allvijda/ þar er Moysee/ David/ Nelisæus/ S. Petur/ S. Paall/ su Canverska Konan/ þeir Lijkþrau/ og so marg er sem Gud hafa akallad j Neyd og Motgange/ og Gud hefur þa alla Bænheyrt. So vill Gud og eirnen heyra vorar Bæner/ ef vier bidium hann rietteliga/ af Hug og Niarta/ og j JESu Nafne.

3. Reg. 18 v. 45.

Jos. 10 v. 12.

Joh 15. v. 23.

Nu kiemur epter Drottenlig Bæn/ hvor samsett er af þremur greinum/ Og er hin fyrsta Formæleñ framañ til Bænarennar. Aumur er Bænen j sialfu sier. Pridia er Ender eda Xtid: lag Bænarennar.

Formælenn er þesse.

Fader vor þu sem ert a Himnum.

Prent kienner oss þesse Formæle.

Fyrst nefner Christur Gud eirn Fodur eins og vier heyrdum j postulegre Trua-
14 jatningu/ þar kallast Gud af N. Postulum Fader/ aþ því hann heþur Son/ J samre meiningu kallar Christur hñ hier Fodur. Fyrst þyrer þa Grein ad hañ hefur alla Hlute sier j Hende/ stiórer þeim e vid magt helldur. So neþner og Spamadurenn Gud/ þar hann seiger/ Þu ert vor Fader/ því Abraham veit ecke aþ oss
Esa 64 og Jsrael þecker oss ecke/ enn þu Drottenn
v. 10. ert vor Fader og Frelsare/ þad er þitt Nafn ad Alldóðle. Og enn stendur j sa-
v. 21. ma Capitula/ Drottinn þu ert vor Fader/ vier erum Leirem/ enn þu ert Leirkierasmidurin̄/ ok vier erū verk þinna Handa. Vm þetta heþur Moyses so talad til Jsraels Sona seigande/ Þackar þu þannem
Deut 32 Drottne og Gude þínum/ þu heimskur
v. 6. Lýdur og þavíss/ Er hañ ecke þin Fader og Drottenn? Og þyrer Mun Spamañsins seiger Gud so til Jsraels Sona/
Jerem 3 Þu skallt kalla mig þinn kiæra Fódur og
v. 14. vóndia ecke þra mier. J Gudspiallenu nefner Christur Gud einn Fodur þar hañ seiger/

seiger/ Ydar Fader veit hvörs þier þarfed Matt 6
þörf adur þier biöied hann. Item/ Eiñ v. 7.
er ydar Fader a Himnum. So nefner Gal. 4.
og S. Paall Gud j sijnum Pistlum/til v. 6.
Galatas ℞ Ephesios og eñ vijdar. Eph 3.
v. 14 15

Par næst kallar Christur Gud eirn II.
Fodur þyrer þa Grein ad hann fæder og
fedur Utvalda sijna og þeirra Sæler m3
sijnu heilaga Orde og Sacramentunum.
Par næst þyrer þad ad hann fæder og Upp
helldr veiter øllu Meñum og Skiepnum
lijfsamliga / so sem David seiger/ Allra
Augu vona til þijn Drottinn/ og þu gief" Psl. 145
ur þeim þeirra Fædu j hæfeligann tijma v. 15 16
Þu lætur upp þijna Hönd og fedur all.
ar lifande Skepnur med þinne Blessan.

Fyrer þa þridiu Grein kallar Christur III.
hann Fodur/ ad hann hefur Fodurligt
Hiarta til vor Mannanna/ og sier aum"
ur a oss/ sem David seiger/ So sem Fad" Psal 103
erenn Myskunar sig yfer sijn Börn so v. 13.
aumkar Drottin sig yfer þa sem hann ottost.
Um soddan Fodurligt ℞ modurligt Hiar"
ta talar Gud þyrer Spamannsins Mun
seigande/ kann ein Kvinna ad gleyma sijn" Esa 49
nu Barne/ so hun siae ecke aumur a Fosire v. 15.

sijns Lijfs/ og þo hun gleyme þvi þa vil eg þo ecke gleyma þier. Soddan Fødurligt Niartans þel utmæalar Christur/ þar
Luc 15. v. 20. hañ talar um þann þortapada Son/ sem lesa ma hia Gudspiallamañenum.

III. I þiorda mæta hefur Gud sitt Fødurligt Nafn af þeim himneska Arfe eilijfs Lijfs/ sem þann hefur tilreidt øllum þm sem a þann trua.

V. Ad sijdustu nefnest þann Fader þyrer þa Grein ad aller þeir ed a þann trua verda Guds Børn og Samarfar þans
Rom. 8 v. 17. Sonar JESV Christi/ So sem skrifad stendur/ ad so marger sem þñ medtaka/
Joh. 1. v. 12. þeim giefur hañ Vald ad verda Guds Børnum.

Annad Ord j þessum Formæla er þetta/ VOR.

Þetta Ord FADER VOR/er miog
I. huggunarsamligt/ þad utlebyrger eda fraskilur engvañ fra þessu Faderne/ Christur seiger ecke/minn Fader/ so sem vere Gud eins Mans Fader/ Nellour seiger þann/ FADER VOR/ þviad vier erū hønū aller jafnkiærer jafnnæfomner/ eins el-

skulig Børn

skulig Børn/eþ ad vier truum og treyſtū
uppa hñ. Þar næſt er þetta Ord ÞÐR II.
mieg huggunarligt þyrer alla þa sem eru
þorſmaader og þyrerlikner og harader aþ
þeſſum Heime og Dieþlenum. Hann er
allra Fader/ ſo vel þeſſ hins aumaſta og
armaſta sem hins ad er rykaſtr og megtug-
aſtur. Giætre Heimr þeſſe Greinarmun Deut 10.
Maña a mille/ þa er hia Gude einigenn v. 17.
Greinarmunur. Hann er allra vor faþn Eph. 6.
Fader. Hvar aþ aller aumer og þataker v. 9.
og volader haþa færſtu Nuggun einkum
i Daudans Neyd og Angiſt / vitande ad
nær þeir skiliaſt vid þetta Liſþ þa þara
þeir j sitt rietta Fodurland/ ut þeſſum
Eymdardal / ſo sem skrifad ſtendur/
Vier hoſþum hier ongvan ſtadfaſtañ ſtad/ Heb. 13.
helldur leitum vier epter odrum okomnum. v. 14.
Þeſſa Nuggun haþde S. Stephan j ſiñe
ſyduſtu Daudans ſtundu/ þa haim leit
upp j himenenn/ og ſa Guds Dyrd/ og Act. 7.
JESū ſtandanda til Guds hægre handar/ v. 55. 56
ſagde/ Jeg ſie Guds Dyrd og JESum Act. 5.
ſtanda til hægre handar Gude. v. 56.

Þridiu grein aminner þetta Ord ÞÐR III.
alla þa ſtoru æ rikju og megtugu/

ad hugleida/ Had sa hatækaste og aumaste er heirra Broder/ so vel sem hinn Ríke og megtuge sem er heim líkur og jafnsu í Ríkdome Magt og Vallde. Hvar af hr ríku eiga ad læra/ ad had er Guds vilie og heirra Skyllda/ad heir Hialp og Hiastod/ Vernd og Forsvar veite sínū hatæk um Brædrum og Systrum ef heir vilia vera Guds Bern. Christur hiellt alla sína Læresveina hyrer sína Brædur/ og gierde engvañ Greinarmun a mille heirra Hā hann sagde til Mariam/ Far hu til mínna Brædra og seig heim/ Jeg fer upp til mins Fódurs t ydars Fódurs/ til mins Guds t ydars Guds.

Matt 23 v. 8.

Joh. 20 v. 17.

Had hridia Ord í hessum Formala/ er

Hu sem ert a Himnum.

Líka so sem Gud er í ollum altlum/og hefur Magt og Rad yfer ollu / og vill vera allt í ollum/ sem S. Hall talar/so aminña oss hesse Ord/ ad hans Stoll og Hasæte er Himenen/og Jórden Skór hīs Fóota. Hetta stadfester David/ha hañ seiger/Vor Gud er a Himnum/hañ kañ ad

1 Cor 15 v. 28. Esa. 66 v. 1 Ps. 115 v. 3.

giora

giöra allt hvad hañ vill. So vïsar nu Christur oss med þessum Ordum j Nimeneñ til hñs sem er Gud og Fader vor allra/og oss ecke vill þorlaata j vorum Eymdum og Neydum/og oss veita vill og hañ ad veita Nialp og Styrk j mote Diöflenum/hverium vier aþ sialfum oss til kunnum ongva Motstodu ad veita. Hañ vill og so veita og geþa alla goda Hlute/andliga og Lïkamliga/sem S. Jacob kennir oss seigande/ Allar godar Gæfur og allar fullkomligar Gæfur koma ad oþan fra Födurnum Ljossens. Sem hañ vilde so seigia/Forellrar Frændur og Viner/kunna ad geþa Rïkdom Gotz og Peninga/eñ soddañ Gæfur eru oþullkomligar og þallvalltar/sem snart kuña ad missast og þorganga med Swt z Sorg. Eñ þær Gæfur sem oss eru gagnligre og gledeligre/z Radþastare/ þær hliota ad koma oþan aþ Himnum/svo sem Christur seiger j Gudspiallenu/ Med þvi þier sem erud iller/ kunned ad gefa godar Giafer ydrum Börnum/hvörsu myklu fremar mun sa himneske Fadereñ gefa þeim heilagañ Anda/sem hañ bidia z

Jacob 1 v. 17.

Luc 11. v. 13.

Nu so sem

Nu so sem aller Hluter koma aþ Himinum/ Solskin / Dogg og Regn/ og allar Jardareñar og Sioarens Gaþur ꝛ Gagnsender/ Vin og Braud/ Fiskar og Fuglar og allar Skepnur haþa siñ Krapt/ Lifþ og Vpphellde aþ Himnum / So koma og af Himnum Teikn gudligrar Nadar/ og liꝗka eirneñ gudligrar Reide og Repsingar/ so sem Dæme og sañar Hisioriur nogliga
Gen. 7. v. 11. vtvijsa. Pad var ad vijsu stort Teikn gudligrar Reide ꝛ Refsingar/ Pegar Gud ecke alleinasta liet uppspretta alla Brunna Vnderdiupsins / helldur og eirnenn opnade Fossa a Himnum/ og liet Vatn oþan þalla j fiorutyge Daga og þiorutyge Nætur/ til ad eydeleggia allt Hollde sem hræredest og skreid a Jordune / Dyr og Fugla og alla Menn og allt þad sem hafde lifande Anda þad drapst/ ad fratekinum þeim Monnum/ og Skepnum sem j Aurkeñe voru. Litlu þar epter gaþ Gud Monnunum eitt Nadarteikn sem var Regnbogeñ / Monnunum
Gen. 9 v. 14. til Huggunar/ ad nær hañ leidde Sky yfer Jardena/ þa villde hañ lata sia Regnbogañ j Loptenu/ og lofade þar med ad hañ villde þa Minnugur vera sinar Nadar/ og ecke

ecke þramar eyda Heimen med Vatnsflode-
þar þyrer/ Nær heilst vier siaum Regn-
bogañ/þa skulum vier lœta oss j Nug to-
ma bœde hans Reide og Reþsing / og sio
lyka Nœd hans og Myskun/ og lyteliœt-
liga sñþlyia til Guds/ og bidia hañ ad
vera minnugann sijns Nœdarsattmœla.
Item þad var enn hrœdeligt Teikn gud- Gen. 19
ligrar Reide og Grimdar/þegar hañ liet v. 24. 25
Elide og Brennesteine rigna aþ Himnum
og eydelagde þar med Borgena Sodomã
og Gomorram. Elias bad Gud/ so ad 4 Reg. 1
Eldur þiell aþ Himnum og uppsvelgde v. 10. 12
Hetþudsmann Achabs Konges z hans þim Joh. 3.
tiu Forunauta. Enn þad allra stœrsta z v. 16.
haleitasta Nadarteikn Guds er þetta/ ad
hann hefur sendt og gieþed oss aþ Himnũ
sinn Son IESVM Christum so ad
vier þyrer hann ydrum eilijþliga sœluhelp
ner/ So og þad/ ad hann utgaþ sinn
H. Anda med sijnum heilœgum Astgieþs-
um/z liet aþ Himnum heyra sijna Rodd/ Matt. 3.
ad hañ nu vœre Nœdugur z Myskunsam v. 17. etc
ur ordeñ vegna sijns elskuliga Sonar Je
su Christi. Fyrer þessar Greiner vijsar

Christur

Christur oss j þessare Bæn j Himenen̄/til þess rietta stormegtugasta Herra / sem er yfer ollum/ Kongur allra Konga/og Drottenn̄ allra Drottna/ og skipar oss ad akalla og bidia hann̄/þviad þad er alldrei neitt sem hann̄ kann̄ oss ecke ad veita. So vill Christur nu med þessu Orde A NIMM/ aminña oss/ad hvad vier hiũm tolum eda gierum/ þa skulum vier jafnnann lyta upp j Himenen̄/ og svo haga og hegda voru Framferde hier a Jørduñe ad vier um̄ sijder mættum koma j þær eilifu himnesku Tiallbuder/ þar Gud er og hans Utvalder / og huxa jafnnañ/ ad a medan vier erum j þessu Lifue/þa erum vier aumaster og wtlender/ og ad vort hiemile þad rietta sie a Himnum / hvadann vier vœntum Lausnarans JESu Christi. Þar fyrer ætte oll vor Astundan vera/ad komast þangad og þar eilifliga ad bua.

1 Tim. 6 v. 15. Apoc. 17 v. 14.

Phil. 3. v. 20.

Annar Partur Drottenligrar Bœnar Fader vor/ er Bœnen sialf og skiptest hun j sio Smabœner.

Þar fyrsta þriar Bœnernar afhrœra Guds

Guds dyrd og vora Sœluhialp. Ninar adrar þiorar heyra til Naudsynium Lykamans og Sœlarennar/ so sem nu skal umtalad verda.

Fyrsta Bœnen.

Helgest þitt Nafn.

I þessum Ordum kienner Christur oss ad bidia um Guds Naþns Heidr e Dyrd/ hvor ad er œdre og hœleitare enn aller Nimnar / og aller Nimnanna Herrar og

Einglar

Einglar/ og edre eñ aller Keysarar og Kongar og aller Menn/ eiñ eilijfur Herra og Drottinn/ Peim er tilheyreligt og skyllugt/ ad hans Nafne veitest og tileggest Heidur æ Dyrd/ Prijs æ Æra þramar eñ ollum odrū Nofnum.

Hvad heiter Gud/ Hvört er hans Nafn/ Med þvi ad vier skulū bidia ad þad verde heilagt?

Ad þessu spurde Moyses/ þegar Gud sende hann til Israels Sona/ þa sagde Moyses/ Hvad heiter þitt Nafn? Hvad skal eg seigia Sonum Israels/ þa sagde Gud/ Jeg mun vera sa eg mun vera/ So skalltu seigia til Israels Sona/ Jeg mun vera/ hann sende mig til ydar. So vitum vier nu eckert añad Nafn Gude ad gieta/ enn þad hañ hefur j liose latid þa hann gaf ut sijn tiu Bodord/ þa sagde hann Jeg er Drottenn þinn Gud. Og þyrer Kongum og Forfedrum hefur hann alltijd nefnt sig Gud þeirra Forfedra/ þad er hañ Gud sem talad hefur vid Adam/ Noa/ Abraham/ David og adra heilaga Forfedur. Þegar Moyses var vppa

Exod. 3. v. 13, 14

Exo. 20 v. 2.

Fiallenu

Fiallenu hia Gude/ þa gaf Moyses Gu-
de soddan Nafn og Titla. DRottenn Exod. 34.
Drottenn myskunsamur Gud/ nadugur og v. 6.
þolenmodur/ miog lyknsamur Gud og
trur þu sitt veiter Myskun j þusund Lidu
og fyrergiefur Misgiordernar Ranglæted
og Syndernar/ og fyrer hvorium eingenn
er saklaus. Þu sem vitjar Ranglætis Fed
rana a Bornunum og Barnabornunum
jnn. til þridiu og fiordu Attar.

Lyka sem Moyses nefner hann hier/ so Jer 10.
kallast hann Drottenn Zebaoth/ þad er v. 16.
Allsheriar/ Almattugur/ eilyfur/ Riett- Gen. 17
lætur/ Dumrædeligur/ Oskyneligur/ Vys v. 1.
og sannordur/ sa ed Hiertun ransakar. Og 2 Mac 1
morg eñur þleire Nafn tilleggiast honū/ v. 25.
sem hier er ofslangt upp ad telia/ hvor ad Ps 116.
eru ollsomun dyrmæt haleit og guddomlig. v. 5.
Þar fyrer er tilheyreligt/ ad vier bidium Ps. 145
hans heilaga Nafn verde heidrad dyrkad v. 3.
og vegsamad. Coloss 1
v. 15.

Fyrst fyrer þa Grein/ ad hans Nafn
er j fialfu sier haleitt og heilagt/ af sine 1.
guddomligre Natturu/ So bidium vier
ad hans Nafn kunne hia oss og ollum

Mönum ad verda heidrad lofad og dyrkad og Begsamad.

II. Par næst bidium vier ad hans Nafn verde heilagt/þyrer þa Grein/ad medþvi vier erum veyker og þungroder vegna Adams Syndar/og vitum ecke af Gude nie hans Vilia/nema þad eina/ sem hann vill oss sialfur openbert giöra/þvi bidium vier hier j þessare Bæn/ad hann vilie kenna oss ad þeckia sig rietteliga/ uppa þad ad hann af oss verde prüfsadur og dyrkadur/so sem David seiger/Lyfta sem þitt Nafn er/so er og einnen þinn Dyrd allt til Jardarenn ar enda. Psal 48 v. 11.

III. J þridia lage skulum vier bidia/ad vi er þyrer alla Niute þrañi/ kynnum ad hafa Gud og hans heilaga Nafn alla Tima j Ackt og Heidre/meir og þramar en sialfa oss/ eda vort Gagn / sem David giörer j Psalmenum/ Ecke oss/ ecke oss DROTT enn/heldur gef þu þinu Nafne heidurenn/ vegna þinar Mysknunar r þins Sannleiks. Psal 115 v. 1.

IIII. J þiorda mæta bidium vier / ad Dyrd og Heidur gudligs Nafns meige aukast r eflast / þegar vier bidium ad Guds Ord

og hreinn

og hreirn Lærdom: haþe Framgang/ þeg-
vier bidiũ Gud ad geþa goda ☧ trua Ord Matt 9
sins þienara/gott og christeligt Yþervalld v. 37.
og Lucku og Velþerd Almuegans / þegar
vier lofum og dyrkum Gud þ sijna Nad
og Myskun j JESu Christo/og prijsum
hans Almætte/Vijsdom/ Giæsku og Ri-
ettlæte/og anad soddañ.

J þimtu Grein vegsamast Guds hei- V.
laga Naþn/ þegar Guds Børn lijda þol-
enmodliga Kross og Motgang / Kvalir
☧ Pijsler so sem giorde hiñ heilage Job/
treysta uppa Gud/og seria Lijf og Sæl/
og alla Velþerd j hans Myskunar Hend-
ur / og lijda þad giarnañ sem Gud vill
uppaleggia/ hvort þad er illt eda gott.

J siottu Grein eykst og eþlest Guds VI.
Naþns Heidur og Vegsemd/ þegar Kong-
ar Herrar og Høfdingiar/Klerkar ☧ Keñe
menñ/Bœndur og Borgarar/Børn og For
eldrar/ Þegnar og Þrælar/ og aller adrer
lifa j rietire Tru til Guds ☧ christeligũ
Kiærleika til Naungans hver j sijñe Sti-
ett/Kalle og Embætte.

Næst þessu bidium vier j þessare Bœn I.

ad Gud vilie nædarſamliga hindra og aptaka allañ Mañligañ Blindleika/ og allt ogudligt Framferde ꝛ Athæfe/ſem Gud hia Spæmeñunum klagar/ad Iſrael hafe
Eſaiæ. 1. hafst/par hañ ſeiger/ Nautid þecker ſinn
v. 3. herra / og Aſneñ Jótu ſijns Hwſbonda/ Eñ Iſrael þecker þad ecke/og mitt Folk
14 ſkilur þad ecke. Þar næſt bidium vier j þeſſare Bæn/ad Gud vilie afſtyra ollū Villum og Vantrwnade / ollum raungū Lærdome/og Falskeñefedrum/ ollum Vīſkingum og Oprijkismeñum og þeirra Vppſatre / og hvad hellſt þad er ſem hindra kañ Guds Ord og hīs Æru. Snegt ad ſeigia/Vier vilium enda þeſſa þyrftu Bæn med þeim Ordum og þeirre Reglu ſem ſialfur Chriſtur hefur kalad/ Hvór
1 Reg 2. mig heidrar / hañ vil eg læta verda heidarv. 30. ligañ / og hvór mig foracktar/hoñ vil eg forſmanarligañ giora. Þar þyrer / eſ vier vilīū þa Neidur og Hroſan hia Gude/ þa hliotum vier hañ ad lofa og dyrka heidra og vegſama. Eñ eſ vier vān heidrum hañ / hans Nafn og Ord hier j Heime / þa lætur hañ oſſ verda þyrer all-

ſkins

skins Forsmaan/ Þínu æ Plœgum/ hier stundliga eñ añars Heims eilyfliga.

Ønnur Bœn.

Tilkome þitt Ryke.

Vier aumar Manneskiur erum hier j Heime ecke annad eñ sem hertekner Fangar j okunugu Lande/ hyœria storliga og af Hiarta langar heim j sitt Fodurland og til sijns Heimelis. Ellegar s. sa Fugl er fangenn situr j Fuglabure/ hver allorei verdur so vaktadur nie rœktadur/ ad hans

Krappur og Fiadrer hafe sijna rietta Art og Nattura. Eins alijka er Guds Børnum hattad hier j Heime/ þeim geingur alldrei so vel/ ad þau hafe ecke betra j Guds og vors Herra JESV Christi Rijke. Þvi vill Christur/ og þad er hans Meining j þessare Bæn/ ad hans Rijke skule eflast og aukast.

Hvad er þesse Heimur?

Rijkesstiorn og Yfirrad þessa Heims æ allt vort Lijf og Framferde/ þad er blandad med Mannraunū og Motgange/ og endast med Sorg og Swæ/ Eymdū æ Harmkvælum/ og stundligum Dauda. So ad vier (ef vier annars erum Rietchristner) meigum vel bidia so sem Postulenn bad þa hann sagde/ Eg hefe Gyrnd ad skrifast hier vid æ vera hia Christo/ og kalla upp med Simeone/ seigiande/ Drottenn lat nu þinn Þion fara j Fride epter þijnu Orde og Fyrerheite. og bidia Gud af Niatta ad vær mættum komast til þess rietta Fodurlands sem oss er fyrerbued fyrer JESVM Christum/ og ödlast þad Rijke sem vor himneskur Fader hefur oss fyr

Psal 90 v. 10

Philip 1 v. 23.

Luc. 2. v. 29.

Matt 25 v. 34.

erhugad

erhugad þra Vpphafe Veralldar/ ꝛ þagna þar og glediaſt ad eilyfþu med Gude og ollum hans Vtvoldum/ Enn vier ſkulum vita ad hier j Heime eru þreñ Ryke/ Nier er Veralldar ryke/ Hier er Sathans Ryke/ Nier er Guds og JESV Chriſtj Ryke.

Fyrſta Ryke ſem er þeſſa Heims.

Ryke þeſſarar Veralldar/ med þeirra Dyrd ꝛ Metnade og Soma/ med þeirra Nofþrakt/ Skraute ꝛ ſkarte/ eru vyſſt koſtulig/ enn þau eru þallvollt og þorgeingelig. Keyſarar og Kongar ꝛ Herrar hafa hier mykeñ Soma Heidur ꝛ Vegſemd/ eñ þeirra Rykisſtiorn þylger ſtor Vode Ahyggia og Vande. Þeir hliota ad ottaſt Vpphlaup Stryd ꝛ ſtyriold/ Svikrade og annad ſoddan/ og hafa myklu þyngre Sorg og Ahyggiu eñ nockur einfœdis Madur. Og ſtundum verda þeir yfirunner og þangader / og þeirra Lucka er miog umbreitelig. Hier ofan a/ ef þeir ſtanda ecke rietteliga j ſynu Kalle ꝛ Embœtte/ þa hafa þeir þungan Abyrgdarhluta og Reikningſkap ad ſtanda a Doms

deige. Og j soddan Veralldar Rykium eru storar umbreytingar/ Stundum ryker godur Joseph/ stundum grimur Pharao/ I Dag er Saul a morgun David. Stundum kiemur hinn oguolige Absalon og hans falske Radgiafe Achitophel. Snøgt ad seigia/ Ryke pessa Heims og Rykisstiorn kiemur fra eirnre Ætt til annarar/ og geingur upp og nidur/ Og flestir af peim undergiefnu lyda Fatækt og Vtermun/ So ad oll Veralldar Rykisstiorn er ecke par annad enn Niegome Eymd og Armæda.

Annad Ryked kallast Ryke Sathans. Pad er pad Ryke yfer hverium Satan er Kongur. Yfer hvorju hann drottnar og ryker/ med peim Einglum og Arum sein med honum voru nidur kastadar af Himnum. Pessu synu Ryke hellour hann vid magt med Lygum og Morde/ pad er med Villudome og Ofsoknum/ so sem JESVS talar um hann j Gudspiallenu Hvorneñ Sathan hafde plagad eirn ann mann og giort hann blindann daufann og mallausann/ hvorn Diefull JESus wtrak

Joh. 8. v. 44.

Mat 12 v. 22.

vtrak/ leidande þraim þulla Bevýsing
ad hñ være Diæplenum sterkare/ og sagde/ Luc 11.
Nær eirn hervopnadr vardveiter sitt Hws v. 14.
þa er allt j Fride hvad hann a/ Nier med
og þleiru ødru/ gierer Christur Greinar
mun a mille Sathãs ríkis ℔ sýns Ríkis.

Hvad illt og aumt ad Sathans Ríke
er/ þad ma merkia j Gudspialligre Hist- Matt 8
oriu/ og oþ morgum sønum Segnũ hver- v. 16 28
su ad JESVS utrak Diæpla/ oþ svo Luc 8.
morgum aumum Mønũ þungtiga plag- v. 12 27
iadum. Þannenn er nu Sathan volldug- Marc 9
ur megtugur Ande/ ℔ sm S. Paull seiger/ v. 16.
eiñ Høfdinge þessa Heims sem drottnar j Eph. 2.
Loptenu ℔ hefur sýn Verk j Børnum Van- v. 2.
trueremar/ þad er/ Nann fiemur þeim
til ad giøra hvad illt er/ so sem sia ma af
Dæme Cains/ sem hatade sinn Brodur Gen. 4.
Abel/ og oþ Diæplenum var hñ upphvatt v. 8.
ur til ad slæa hann j Nel. Eins þor hann Joh 12.
ad vid Judam/ sem hafde Fepungenn ad ge- v. 5.
yma/ ℔ var þiofur og agiarn/ so Sathan Luc. 22
gaf ecke þyrre upp/ enn hñ hafde sviked sinn v. 34.
Meystara JESum/ enn komed sier sialfum Matt.
j eilifa Fyrerdæming. v. 5.

Petta Ryke byriade Sathan j Paradys
Gen. 3. v. 1. med Lygum og Mandrape/og pvi hellldur hann sterkliga vid Magt allt til Heimsins Enda. Marga veider hann j synn Nete/ hvoria hann andliga besitr og eignast/ peller
2 Pet. 2 v. 8. pa j Synder og Glæpe. Hann geingur umm kryng sem greniande Leon/og leitar ad
Job 10. v. 12. peim hann fae svelgdann j sig. Christur nepner hann Vlp / pvi hann gepur sig ecke openberliga pann hellldur situr hann umm oss og svikur oss med Flærdum og False / til ad pella oss j Synder og Ranglæte/ og alla Olucku til Lyps og Scalar. En
Mat 25 v. 41. petta Sathans Ryke mun eirn jllann Enda pa/so ad hann med synum Einglum Arum og Vndersatum skal kastadur verda j Helvytis Eld og Afgrunn ad eilypu.

Pad pridia Ryke er Ryke Guds.

Vm petta Ryke talar David og seiger/
Ps. 145 v. 13. Pitt Ryke er eilypt Ryke / og pyn Rykis-stiorn fra Eilyped til Eilyfdar. Petta er soddann Ryke/ hvoriu Diopullenn kann ecke j mote ad standa/nie pad ad yfervinna/eda sigra. Petta Ryke byriar Gud hier j Nesime pessum vid Menena / og kallar pa

til synis

til sýns Nadarrýkis/ mz heilagre Skírn Guds Orde og þui heilaga Alltaresins Sacramente/þyrer Truna a JEsum Christum / þo so ad Guds Born hliota hier j Heime margt og myked ad lýda / under Rýke og Valde Andskotans / med Von og Polemmæde. Ein med þad seinosta munu þau fa eitt eilýst rosamt Rýke/ j hvorju vera mun Glede ꝛ Fognudur þyr er utan Enda. So hafa þeir Abraham Isaach og Jacob og adrer heilager Fedur upphyriad Guds Rýke hier j Heime/ med myklum Motgange og Mannraunum / og ein nu gledias þeirra Saler/ein Lýkamarn er hvýlast til seinasta Dags / a hvorium þeir med ollum Guds Bornum munu þa ꝛ odlast eilýfa Glede/ꝛ oendanliga Sælu hialp j Guds dyrdarsonu Rýke.

Ein hvilýkt þetta Guds og JESu Christi Rýke mune vera/ þad hefur Christ ur nockurneigen lated merkia og sia a Fialenu Thabor/þegar hans Andlit vard skýnande sem Soolen/ꝛ hans Klæde urdu klær sem Lios/og hvýt sem Snioor. Par sau Læreseinarner Moysen og Eliam/ꝛ þec

Mat 17 v. 2. Mar 9. v. 1. Luc 9. v. 29 33 Psal. 34 v. 20.

ktu þa/

ſtu þa/ þo þeir hefdu alldrei ſied þa ad
ur. Og þeſſe Dyrd gieck S. Petre ſo til
Hiarta/ad hann girnteſt ad meiga blyſþa þar
hia Chriſto og Elia/hann þotteſt þar ha-
fa þullkomliga Glede og Saluhialp/ ſo
ad hann oſkade ſier einſkis þrekara. Nu
med þvi ad S. Petur liet ſier nægia þa
Dyrd ſem hann ſa þar/og var þar aþ þeig-
en og gladur/þa ſkulum vier þar aþ merke
ia/hverſu ouminnædeliga meire og þullkome
nare Glede Guds Bornū mune vera þyr-
erbuen annars Heims eilyfliga.

So er nu þeſſe Bæn um Guds Ryke
I. miog þarfliga/ad vier bidium Gud. Fyrſt
þad/ ad hann vilie ſtyrkia verunda og
vardveita ſyna chriſteliga Kyrkiu/og ut-
valenn Guds Born hier j Heime/j ſynu
Nadarryke/ þa ſtund ſem vier hier lifum
II. þar naeſt ad Guds og JESV Chriſti
ryke maette aukaſt og eflaſt og þa godann
Luc 15. Framgang/ Þad ſkiedur ſo ſem Chriſtur
v. 10. kienner oſſ/ begar Menn alvarliga ſnua
ſier þra ſynum vondum Veige og giora
ſanna og alvarliga Iaran / hvar aþ
Guds Einglar a Himnum þagna og

gledjaſt

glediast. I þridiu Grein bidium vier/ad Guds Ryke mætte blyþa j oss/ hvar um S. Paall talar seigiande/ Guds Ryke er ecke Matur og Dryckur/helldur Riettlæte Fridur og Fognudur j heilogum Anda/ hvor sem þionar Christo þar inne/ sa þocknast Gude og lyka Monnum. III. Rom 14. v. 17.

I þiordu Grein bidium vier Gud j þessare Bæn/ ad hann vilie vardveita sitt Naadar Ryke hier j Heime/ og giefa goda Stiornendur/ bæde andliga og veralldliga/ og ad þeir undergiefnu mættu under þeirra Valldstiorn lifa gudliga og friosamliga og vera glader j Guds Naadarr yke/ eflast æ þroast/ ecke alleinesta j Ordv. 20. unum sem Paall Postule talar/ helldur j Krapte. IIII. 1 Tim 2 v. 2. 1 Cor 4.

I þessare Bæn bidium vier og eirnem af oss Sathans Ryke/ hans Raad Makt og Valld/ og allt þad illt sem hann kann ad giora Guds Bernu hier j Heime. Þar næst ad hans Ryke mætte eydast og nidur broted verda/ med Tyrkium og Pæpum og ollum omilldum Opsoknurum Guds Ords og hans Kyrkiu/ so þeir hafe ecke Makt nie Framgang epter þeirra Vilia/ I. II.

Guds

Guds Christne til Skada ꝛ Forcydslunar.

III. I þridiu Grein bidium vier j Bæn þessare/ ad Gud villde afstyra ollum Fals kiennezedrum og þeirra raungū Lærdome med hvørium Gudsrýke sturlast og eydest/ enn Diofulsins Rýke vex og magnast. Gud afstyre Myskunsamliga ollu því sem oss þorhindrar þra Guds Rædꝛ Vinattu/og eilýfu Lýfe/ og vardveite oss þra Sathans Magt ꝛ Valldi/Rædi og Rýke/ Og þo vier verdum nockud ad lída hier med Christo og hans Lørnum ad vier mættum med hønum komast til eilýfrar Glede ꝛ Dyrdar.

Þridia Bœnen.

Verde þinn Vilie svo a Jørduñe sem a Himnum.

Guds Vilie verdr þo vier þess ecke bidiū/ so sem Gud talar hia Spamañenum seigiande/ Minn Asetningur skendur stōdugur/ og eg giøre allt þad eg vil/ hvad eg seige þad lęt eg framkoma/ hvad eg hugsa þad giøre eg efnem. So hefur Gud skapad alla Hluti med Mætte og

Esa 46 v. 8 9.

Krapte

Krapte ſynum/ og þeim enn nu rædur
ſyrer og ſiornar epter ſynum Vilia.
Enn j þeſſare Bœn vill Chriſtur kienna
oſſ ad bidia þar um/ ad vort Framferde
mætte vera ſo/ ad Gude lyſe a Nimnū/
Og lyſa ſem heilager Guds a Nimnum
giora ætyd hans Vilia/og brieta þar all
drei a moke/ſo mættum vier og eirneſ ha-
ga voru Lyſe og Framferde/ ſo ſem S.
Paall ſeiger/ Guds vilie er ad þier ſieud
heilager/og ad þier fordeſt Saurlyfe/ og 1 Teſſ 4
ad hvor og eim a medal ydar kunne ad vard v. 3 etc.
veita

veita sitt Kier(sin Lykama) j helgan theidi ecke j Gyndarbruna/ so s Heidingiar þr eð ecke aþ Gude vita. Vm þeña Guds Vilia talar Christur j Gudspiallenu/og seiger/
Marc. 3 v. 36. Svór sem giórer Guds Vilia / sa er minn Broder Syster og Moder. Mañanna Vilie er ætlud Guds Vilia gagnstædlegt.

Þsal. 32 v. 9. Þar fyrer aminer oss David og seiger/ Vered ecke sem Hestar og Mvldyr / sem ongvan Skilning hafa / hvórium Madur hlytur ad leggia Beysl og Bitel j Mun/ nær eð þeir vilia ecke til þin.

Enn vier þinum marga mótþroanliga og oþyrerlatsama a þessum tymum sem S. Pall hefur þyrerspad/ad koma munde a seinustu Dogum/ þeir sem væru sier-
2 Tim 3 v. 1. etc goder/ Agiarner/ mykelæter/ drambsamer hædgiarner/ Forelldrunũ ohlydner/ o þacklatter ogudleger/ ohyrliger/ ofridsamer/ Lesiasamer/ Manndygdarlauser/ Svikfamer/ Illvodliger/ Brokaþuller/ þeir meir elska Mannadlyfe enn Gud/ þeir er latast hafa gudligt Framferde/ enn þess Krapte efneyta þeir. Lyka eirnen kenner oss S. Petur hvor
1 pet. 2 v. 15. Guds Vilie sie/ seigande/ Þad er Guds Vilie/ ad hier med Velgiórningu þagg ed nidur dærligra Manna Heimskv. S.

Pall

Paull kiennir oss lyka/ ad þad sie Gvds Vilie / ad aller Menn hialpest og kome til Sannleiksins Kyñingar. 1 Tim 2 v. 4.

Og þañen bidium vier ad Guds Vil ie verde. I fyrstu þegar vier bidiun um Nialp og Niastod Guds/ og ad hañ vilie upplysa oss / til ad giora hans Vilia, og þad honum er þægiligt/ so sem hañ hefur boded oss og bifalad i synū Bodordū og Lærdome Spamañana og Postulanna/ hvad allt þaled er i tveimur Bodordum/ Ad elska Gud af öllu hiarta/ og Naung. añ sem sialfan sig. I. Luc 10 v. 27.

Þar næst bidium vier um Guds Vilia II. af hñ meige verda/ þegar vier bidiū Gud um Polemmæde i Kresse Vorum og Motgange / hvert heldur vier lydum fyrer Rietkinde eda Ranginde / ad vier berum þad allt Polemmodliga med Christo/ og sie um honum heyruger og hlydner / so sem hañ skipar ẽ bydur/ þar hañ segier/ Hvór sem vill fylgia mier/ sa afneyte sialfū sier/ og take sin Kross uppa sig Dagliga/ og ept erfylge mier. Þetta giora Rietkristner med godum Vilia/ þvi þeir vita/ Hvórn Gud elskar/ þañ agar hañ/ og hvórn þañ Luc 9 v. 23. Apoc 3 v. 19.

sem hann ad sier tekur/ þann hirter hann.

III. Í þridiu Grein bidium vier um þann gang gudligs Vilia hier a Jørdune / so sem a Himnum/ þegar vier bidium/ad vær mættum blýþa stadþaster j hans Vilia/ og læta Stunder vorra Lýfdaga lýda þann hier a Jørdúne/ j stadþastre Trw/ gudligu Framþerde/ hier j Heime/ enn annars Heims giora þullkomliga hans Vilia/ þa wte eru allar vorar Eymder og Annauder.

I. So skulum vier og bidia aþ oss j þessare Bæn/ Fyrst alla Fauitsku / Blindleik/ Skilningsleysse/ Dhlydne og Hardwed og allt annad þvilýkt / sem hindrar

II. Guds Vilia j oss. Þar næst/ ad Gud villde snua ollum illu Mønum þra Synd um og Glæpum/ so þeir med vondum Gierdæmum drage ecke adra þra Guds

Rom 12 v. 2. Orde og hans Vilia/ Hvar um S. Paall aminer oss seigande/ Skicked ydur ecke epter þessum Heime/ helldur snwed ydur fyrer Endurnyan ydvars Hugskots.

III. Í þridiu Grein bidium vier ad HRDTEn vilie vardveita oss þra allre D

holenmæde/

þolenmœde/ Ohlyþne/ Nardwd og ollum illum Verkum/ sem er j mote hans Orde og Vilia/ so ad vær mœttum hier j Heime lifa/ sem hans elskulig Bern/ eñ annars Heims hia honum blyþa og vera eilyþlig.

J þiorda Maka/ sie svo ad Kross og Motgangur kome oss ad Hondum/ eg ligge so þungt a oss/ ad vier þikiunst þad ecke þola/ þa meigum vier bidia Gud ad lietta honum af oss/ þo med Slyku Fororde/ sem Christur sialfur bad j Grasgardenum þa hañ sier þyrer Augũ sa Krossens Kvol og Dauda/ þa bad hann so/ Abba miñ Fader allt er þier mogulegt/ tak fra mier þennañ Kaleik/ þo ecke sem eg vil heldur sem þu villt. Eins med ollu skulum vier setia oll vor Epne j Guds hendur ad laka hañ breyta vid oss epter synũ Gud domuligũ vilia/ hañ sem vill allra Manna hid besta og þeirra eilyfa Salu hialp. IIII. Mat 26 v. 39. 1 Tim 2 v. 4/

Fiorda Bœn.

Gief oss j Dag vort dagligt Braud. So sem vier hofũ nu beded umm Framm

gang Guds Dyrdar og Riķis og hans Vilie j þremur þyrſtu Bænunum ſem heyra til Gude og vorre Sæl/ So kieñer Chriſtur oſſ j þeſſare fiordu Bæn/ hvar uenn viet eigum ad bidia uñ Lyķamans Naudſyniar og Vppheldе/ So ad Lyķa menn ſem er Sælareñar Nwe og Herbergе/ mætte þa þad hañ naudſynliga hefur þorfe. Nu þo ad Gud/ſo ſem milldur og myſkunſamur Fader/ gieфe Lyķamanū Atriñu an vorrar Bænar/ þa vill þo vor Lauſnare JESVS/ ad vier bidiū uñ þeſſa

um þessa stundliga Niute/ og lærum þar
med/ fyrst/ Ad Gud Almattugur er allra Manna og allra Skiepna Fader/ sa þeim veiter Upphelldi og Fyrer hyggiu alla/ So sem vier meigum sia hvørsu dæsamliga og nøgliga Gud forsorgar og fyrersier Mannskiepnunne j Modurlyfe/ medur hun fædest j þennann Heim/ og byr henne til Fædslu j Modureinar Lyfe og Briost um/ so sem Gud talade vid Jeremiam/ Jeg þeckte þig medur enn eg tilbio þig j Modurkvide og jeg utvalde þig medur enn þu vørst fædder af Modur lyfe/ ok hef sett þig til eins Spamans a medal Folkssins. Eins forsorgar Gud og Fædu veiter ollum sinum Skiepnum/ sem David seiger/ Drottenn þekur Himenen med Skyiunum/ og giefur Regn a Jordena/ ok lætur Gras vaxa a Fiollunum/ Hann sem giefur Fenadenum sitt Foodur/ og Ungum Hrafnanna sem hann akalla. Fuglana hefur hann so skapad/ ad sumer lifa vid Staal og Jarn/ sumer vid Fiska/ sumer vid Orma og Madka/ sumer af Kornsæde smaum og storu/ og ollu þessu veiter Skapareinn Fædu og Forsorgan/ so hin minste Eit-

I. Pf. 147 v. 16.

Jerem 1 v. 5.

Psa 147 v. 8. 9.

Matt 10 v. 29.

lingur þellur ecke a Jørdena j Hungre eda
øðruvijs/ nema þ sie Skaparans Vilie/
Pſ. 104 v. 27. sem David seiger/ Fiskarner storer ↄ smaer/ Dyren og Hvalþiskarner/ aller vona
þeir uppa þig/ og þu gefur þeim Fødu
a sijnum Tijma.

Herrann JESus setur oss þyrer Fugla og Gras og Blomstur/ til Epterdæmis/ med þeirum odrum Epterlijkingum sem
Matt 6 v. 28. vier lesum j Gudspiallenu/ og vill þar med hugga sijna Postula/ og oll sijn Børn/ ad Hann vilie ecke yþergieþa nockurn j Hungursneyd og Hallæristijd/ sem
a Hann vonar. Og þar setur Hañ þrañ
v. 33 34. eina almennelega Reglu/ ad vier fyrer alla Hlute þrañ leitum Guds Rijkis og hans Rietterlætis/ þa skule oss aller Hluter tilleggiast og veitast/ sem vier þurfũ vid/ og seiger so/ Haþed ongva Sorg fyrer odrum Deige/ þviad sa Dagur a morgun/ mun þyrer sier Ahyggiu bera/ þad er nog/ ad hvor Dagur haþe sijna Plægu.

Mat 17 v. 27. Matt 2 v. 11 13 Þa Skatturenn var heimtur aþ Christo j Capernaum/ þa sa Christur so til ad Hañ þeckti j Fiskijns Muñe. Þa Joseph og Maria og Barned JESus urdu ad þara

j Vtlegd/

Vilegd/ þa sæ Gud þeim þyrer Vegarneste / sem var Gull Reykelse og Myrra þeirra Austurvegs Vitringanna. So vill hann og forsorga þeim þyrer Fædu og ollum naudsynligum Hlutum / ollum sem a hann treysta/ so sem nogligar Greiner og Epterdæme Ritningarenar wtvisa.

Þar næst vill Christur kenna oss þad sama sem Moyses sagde til Israels Sona/ Ecke lifer Madur alleinasta af Braude/ helldur af hvoriu Orde sem fram geingur af Guds Munne/ Og i sama Capitula stendur so skrifad/ Þinn Klæde a þier slitnudu ecke af Fyrnd / og þinner Fætur hafa ecke veikst i þesse 40 Ar/ so þu skuler vita og vidurkenna i þinu Hiarta/ ad Drottenn Gud þin hefur fostrad þig / liska sem þa ein Moder fostrar Barn sitt. Deut 8. v. 3 etc.

So meigum vier og rietteliga seigia med David Konge/ Nema DROTTenn bygge Hwsed/ þa vinna þeir forgefens sem þar uppa ervida. Nema DROTTenn vardveite Stadenn/ þa vak[illegible] Vokumennerner forgefens. Forgefens [illegible]d hafa mykt lar Vppstodur og Kvolld[illegible]r/ eg eta Braud med Sorg i Abyggiu/ [illegible] Gud gefur sinum Vinum þad ad þeim sofa. Ps. 127. v. 1. etc.

III. I þridiu Grein vill Christur kenna oss
í þessare Bæn/ ad oll vor Fyrerssion og A
hyggia/allar Nægter/Matarmaurar og
Klædaskyrmingar hialpa ecke par / ef ad
DROTTEN vill taka sijna Blessan þar
þra/ so sem hann seiger til Israels Sona/
Lev. 25 Jeg vil fordiarfa Nøgdena ydars Braud
v. 27. so ad tiu Konur skulu baka ydart Braud i
einum Ofne/ og ydart Braud skal vegast ut
med Vygt/ og nær þier eted/ þa skulu þier ei
vda metter/ ef þier vilied ecke hlyda mier.
Esa. 3. Og enn er skrifad/ DROTTenn Zebaoth
v. 1. mun i burt taka fra Jerusalem og Juda
allra handa Nægter/Nægt Braudsins og
alla Nægt Vatnsins. Pad sama skrifar
Haggeus/ So seiger DROTTenn Zebaoth
Hagg 1. Siaed til hvörnenn ydur geingur/ þier saed
v. 5. 6 mykiu/enn jnnsafned litlu/ þier eted og verd
ed þo ecke metter / þier drecked og verd
ed ecke glader/ þier klæded ydur og hitned
þo ecke/ og sa sem nockud Kaup tekur/
hann leggur þad i sliten Pung. En þegar
Gud vill ble[illegible] Manns Braud og Fædu
þa giesur h[illegible] Krapt/ og dmsamliga þor
enskur og dry[illegible] sitt Land. So sem vier les
um um Eliam/ hvorsu ad Gud liet Eing

elenn bera

eleñ bera honum Fædu/ bakad Braud og Krus eina med Vatn. Þessare Fædu gaf Gud soddañ Krapt / ad Elias geck þar epter j þiorutyge Daga og þiorutyge Nætur/ og ad hverke nie dræck j. 40 Daga/ ẽ vanmegnadest ecke/ vegna Guds Blessañar. Vier lesum og hvernen̄ ad Guds Sonur blessade þa Braud og Fiska/ og mettade þar med margar þusunder. Soddañ dæme og gñur þleyre keña oss/ ad Gud kañ vel ad gefa oss vort dagligt Braud/ so ad oss skal eckert vanta/ eþ ad vier vilium̄ ottast hañ og akalla. 1 Reg 19 v. 5. 6. v. 8. Joh 6. v. 11 12

IIII. I þiordu Grein vijsar oss Christur til sijns Fodurs/ og vill ad vier aþ honum skulum vænta vors Brauds / vors Vppheldis/ eñ ecke med nockrum oleyþeligum hætte leita vorrar Atvinñu/ Matar og Klæda/ sem marger giora (þvi midur) þeir ed med Sorg Synk ẽ oroligre Ahyggiu og Agyrnd vilia rijker verda. Hvert ia Agyrnd Christur fyrerbijdur seigande/ Vakted ydur fyrer Agyrndeñe/ þviad eingen lifer þar aþ/ þo hañ eige myked. Og S. Paull kallar Agyrndena Root til alls hins Luc 12. v. 15. 1 Tim 6. v. 10.

Vonda/hafe nockur lyst til heñar/ sa villest
þra Truñe/ ꝛ giórer sier sialfū miker skada
Þetta Ord VORÐ/ kenner oss/ ad vier
eigum ecke ad leita þess Brauds/eda Pen
inga þeirra sem adrer eiga/og adrer hafa
afflad med Ervide ꝛ sýnum Andlits Sve
ita / sem þeir giora er stela þra ǿdrum/
eda hafa añars med Svikum Vielū Prett
um og Vnderhyggiu / þetta Braud hę
grer oss ecke til/ heldur bidium vier um
þad Braud sem Gud gefur/og riettelega
er þeinged/ j Guds Otta/og j voru riettu
Kalle og Embætte.

V. J þimtu Grein kienner oss þesse Bæn
ad þara sparsamliga og giegndarliga med
Guds Lan og Gafur/eyda þeim ecke eda
uppsoa onytsamliga/ med Oþneytslu og
Oþorryckiu/eda onytsamligum Kostnade/
Luc 15. so sem giorde sa þortapade Sonr og gie
v. 13. þa sýdan Gude Skulldena/so sem hann
giefe oss ecke þad vier þurfum vid.

VI. J sióttu Grein/ med þvi ad Brauded
og hvad añad vier vidþurfum/giefst allt
af Gude/ og all Blessan kiemur af hon
um alleina/ þa vill Christur j þessare

Bæn

Bæn aminna oss/ ad nær vier tøkum hñs Bæður til vor/ ad vier gisrum þad þa m̃ Bæn og þackargierd/ so sem vier lesum hann sialfur giort hafe/ ad hann tok þau sió Braud/ giórde þacker og braut þau. Marc 8 v. 6.
Og hia Johannem stendur skrifad/ ad hann tok Branden giórde þacker og braut þau og gaf þau Lærisveinunum/ Joh. 6. v. 12. Luc. 24
Lyka so skiede j Emaus. So kiemer og S. Paull/ ad Maturen helgest af Ordenu og Bæncke. v. 30. 1 Tim 4 v. 4. 5

Ad sydustu aminner Christur oss j þessare Bæn/ ad leita vors Brauds og vorrar Atvinu og Næringar/ med Guds Otta og Riettvisse/ So ad es oss virdest ad vor Æfle og Atferd vilie ecke hrockva til fyrer Konu og Børn ej Heimafolk/ þa skalltu alleina forlæta þig og treysta uppa Guds Almætte og Myskun/ truande þvi ad hann kunne vel ad hialpa þier so þig skule eckert vanta. Þviad so seiger David/ Augu Drottens lyta a þa sem hann ottast/ og vona til hans Myskunar. Psal 33. v. 18.
Og j odrum stad/ Sæll er sa madur sem ecc. ottast Drottenn/ og geingur a hans Vegu/ ad Ervide handa þinna muntu þig næra/

Sæll

Sællertu þess og vel mun þier ganga. Og þo Drottinn læte oss stundum lyda Skort/so vier høfum ecke allt þad vier þurfum/ þa skulum vier þo samt ecke efa/ heldur trua fullkomliga/ ad hann mune sia eitthvad Rad oss til Hialpar/so sem Spamadurenn seiger/Eñ þo Drott einn dvelie/ þa mun hann visselliga koma og ecke i burtu vera. Og eñ seiger David/ Kasta allre þiñe Abyggiu uppa Drottenn/ ↄ hñ mun fœda þig.

Habac 2. v. 3. Psal 55 v. 23.

So skulum vier nu bidia i þessare I. Bœn/Fyrst ad Gud vilie afs siñe Myske un hafa Vuhyggiu ſ oss/ og hialpa oss til ad fa vort Dagligt Braud og vora Atvinnu/ og allt þad þar tilheyrer sem er/Mat og Drykkur Klæde og Skiæde/ Nus og Neimele/ þar med godur Nusbonde/ good Eigenkviña/ hlyden Børn/ dyadugt Vinnufolk/ goder Nagrannar/ Gudhrædder Vallosmenn/ og allt annad hvers vier þurfum vid til þessa Lifs Upphelldis. Þar næst bidiū vier ad Gud villde giefa oss Heilsu og Heilbrygde/og christeliga Skynsemd i voru Embætte/ad

II.

leita

leita vors Brauds og vortar Næringar riettþerdugliga/ og ad Gud vilde leggia Lucku og Bleſſan þar til. Marger eru ſem haſa Eigner og Inntekter/ en þeir hialpaſt ecke ad helldur/ þvi Guds Bleſſan er þar ecke med. Deut 28 v. 12.

III. I þridiu grein bidium vier ad vier mættum haſa Polenmode j Motgangenum og Fatakleſe/ þo ecke ſie allt ſem vier villdum/ og hugga oſſ vid S. Pals Ord/ þar hann ſeiger/ Hafi vier hofum ad eins Klæde og Fæde/ þa lætu oſſ nægia/ Þviad þeir ſem gi naſt ryker ad verda þeir falla j Freiſtingar og Snörur og margar þarfleſigar og ſkodſamligar Girnder/ hvörtar Menenum ſöck va nidur j Fordiörfun og Fyrerdæming. 1 Tim 6 v. 8 9

IIII. I þiordu Grein eigum vier ad bidia Gud um ſina Nad/ ſo ad vier riettelega kynnum ad fara med hans Laan og Gaſur hönum til Loſs og Orvar/ og Naungantj til Gagns og Goda/ og þeim Fatæku og voludu til Hialpar og Huggunar.

V. I þimtu Grein eigum vier ad bidia um Avext og Groda Jardarennar/ og adrar Naudſynlar og Guds Gaſur j Sionum/ ad Gud vilde þeim Skiepnum ſem oſſ eru til

eru til Fædu og Atvinnu Skickadar/vid magt halldа auka þær og avaxta epter sínum guddomligum vilia/ Mennum til gagns og gooda.

I. Vier bidium og í þessare Bæn/ ad Gud/ vilie þra oss taka Hungur og Hallære og Dýratýd/ sem er Straff vorra
II. Synda. Þar næst bidium vier Gud ad vardveita oss þyrer Sottum ꝛ Siukdome og ǫdrum Meinsemdum sem oss kunna ad hindra í voru Vinnulage/ eda eru Sok og Ęfne þar til/ad vier gietum ecke vorrar
III. Atvinnu leikad so vel sem skylde. Lýka bidiu vier Gud í þessare Bæn/ ad vardveita oss þra Agyrnd/Lete/ Fyrersionarleise/Dþrifnade og Omensku/og ǫdrum þvilýkum Lestum/svo ad vier med Heidre og Æru og í Guds Otta mættum vorrar
IIII. Atvinnu leita/og hana þa og ǫdlast. Ad sýdustu bidium vier Gud ad hindra Ormа/Madka ꝛ adrar Dvætter/ꝛ ill Kvikinde sem opt þalla ur Lopte og þordiarfa Gras ꝛ Groda Jardar ꝛ Avøxt/um hvoriar Skepnur skrifad stendr hia Spamanninum Joel og vydar anarstadar.

Joel 1. v. 4.

Fimta

Fimta Bœnen.

Fyrergiefs oss vorar Skulder/ so sem vier fyrergiefum vorum Skulduneutum.

Med thvi ad adur fyrre i tiundu Grein christeligrar Erwarjatningar var talad um Syndena/ tha gisresst ecke thess ad repetera/helldur hyra um hvad Christur seiger hier/ad vier skulu bidia um fyrgefning Syndana/mz soddan skilmala ad ef vier fyrergefum vorum Skulduna-

ufum/

um/ þa skule oss þyrergeþed verda. Med hvorium Ordum Christur giörer Greinarmun a mille Sathans ᵹ Heimsins Barna/og hina sem eru Guds Born. Þvie ad lyka sem Guds Born þyrergeþa giarn aſ þad þeim er a mote giart/ og umbera
Matt 5 v. 9. þad þolinmodliga / og þeckiaſt aþ þvi ad vera Guds Born/ad þau eru ſpakþeidug hogvær og þridſem / Svo þeckiaſt Sathans Bern af þvi/ad þau eru oþridſom/ hefndargiorn/reiden/ laung.. nn/ſeigaſt alldrei skule þyrergeþa medan þau lifa/ þeir vilie forlata/ en minnaſt skule þeir a þad/þyrergeþa vilie þeir/ en alldrei skulu þeir ſia haſi med Augunum/ ſiae eg honum gange illa/þa skal eg þ ecke aþþæra. I gegn ſlykum eda þvilykum ogudligum Ordum/kenner Christur oss i þeſſare Bæn ad lyka ſem vier þurfum vid Guds Nad
Matt 6 v. 14. 15 ar ᵹ Fyrergeþningar ſo skulu vier ᵹ veita Nad og Fyrergeþning þm oss i moote gi era. En ef vier vilium vera grimer/ omilder og þyrergeþa ecke odrum/þa skule þad ſama koma þrafn vid oss aþ Gude. Þo talar Christur hier ecke um andliga

ᵹ Veralldar

og Veralldliga Yfirbodara / Forelldra / Kenn. 13
Kyptunarmeistarar / og adra þleire / hvørjum bipalad er ad straffa Synder og Glæpe / Strækskap og Ohlydne / og allt slikt þad Guds Orde er j mote. Helldur meinar hann hier alleina brodurliga Vmgeingne og dagligt Framferde / j hvørju þullsnart kann til ad bera / ad eirn reidest vid annann.

Vier eigum og ad yfirvega þad / hvørsu lytils verd ad er su Misgiord / sem Naungen eirn kann vorum j mote ad giora / ℈ hvørsu þungliga ad vier sialfer styggium almættugan Gud med vorum storu Syndum og Glæpum / og med odrum Raungindum og Svikum og Prettum sem vier opt ℈ osiallda synu Naunganu. Hvi vill Christur ad vier sieum Vingiarnliger / til ad fyrergefa / so sem hann kenner hia Marcum / seigande / Nær þier stonded og bidied / þa fyrergefed / ef þier hafed nockud til annars ad tala / uppa þad ad ydar Fader a Himmum fyrergefe ydur ydar Misgiorder. Vm þetta talar S. Paull seigande / Reidest og syndged ecke / læted Solena ecke

Marc. 11 v. 25.

Ephes. 4 v. 26.

ganga under yfer ydvarre Reide/Og j sa-
v. 32. ma Capitula/ Fyrergefed hvór ödrum/ lij
ka sin Gud hefur fyrergefed ydur j Christo
Vm þessa Brodurliga Fyrergefning tal-
Luc 17 ar og Christur j sidru Stad/seigiande/Ef
v. 3. 4. ad þin Broder Syndgar a mote þier/þa
avitadu hann/og ef hann betrar sig/ þa gef
hönum þad til/og þo hann syndge siösinnum
a Deigenum j mote þier/og kemur siösinn
um aptur til þin seigiande/ Mig angrar
þad/ þa skalltu fyrergefa hönn þad. Jtm/
Matt 18 Ef Broder þin syndgar j mote þier / þa
v. 15 etc far og avita hann a mille þin ↄ hans alle-
ina/ hlyde hann þier/ þa hefur þu sigrad
þin Brodur/en hlyde hann þier ecke/þa tak
til þin eirn eda tvo/so ad j Munne tveggia
eda þriggia stande öll Ord/hlyde hön þi-
er þá ecke/þa seig þad Samkundune/En
ef hann heyrer ecke Samkundune/ þa hallt
hann sem annann Heidingia og Tollheimtu-
mann. Vm petta talar so Syrach seig
Syr 28. iande/Hvor hann hefner sin / a þeim vill
v. 1. 2. DRotten hefna / og ecke fyrergefa hönum
hans Synder/ Fyrergef þu þinum Nauna-
ga þad hann hefur þier a mote giört / og
giör sidan þina Bön/ þa munu og þin-
ar Synder þier fyrergefnar verda. Les þl-

eyra j þeim

eyra j þm sama Capitula. Þar þ skulū vier alla Tima og aþ Hiarta/ þyrergeþa Naunganum hans Misgiorder.

Fyrst fyrer þa Grein/ad þad er Guds Vilie og Skipun og Biþalning / so sem Christur sagde til Peturs/ hvor ed spurde ad/ hvørt þad være ecke nog/ eþ hañ þyrergiæþe Brodur sinum sioſinūm/ eñ JEsus sagde/ Jeg seige þier/ ecke sioſinūm/ helldur siötiusinūm sioſinūm/ þad er þiogurhundrud og nyutyge sinū. Med hvørisū Ordū Christz keñer oss/ ad so opt s vor Broder af Mañligū Veykleika Misgierer vid oss/ so opt skulū vier þgefa honū þ. Eñ þar s snerter Guds Dyrd z Æru eda ahrærer vort Lif z Gotz/ eda þegar so stoor Mal kuña til ad þalla/ s ecke kuña audvalldliga ad þyrergeþast/ þa ma þ kiæra þyrer Veralldligum Riette og Domara/ þo þyrer utan Neipt og Natur. I.

Þar næst skulum vier haþa fyrer oss Epterdæme Guds/ ag giarna þyrergeþa Naunganum sin Brot/ so sem Christur keñer oss j Epterlikinguñe/ ad lika sem Kongurenn gaþ koitt þienaranum tyuþusund Pu II. Mat 18 v. 27.

ud/ þad er so nyked sem 60 Kuñur Gulle
þa eigum vier ad geþa vorum Naunga
kritta eina hundrad sma Peninga/ þad er
þad lyked sem hañ giorer oss j mote/ so þr-
amt sem vier vilium vera Guds Born-
þar þyrer seiger Christur j odrum Stad/
Luc. 6. Vered Myskunsamer/ lyka sem ydar Fad-
v. 36. er er Myskunsamur. Og hia Mattheum
Matt 5. Sæler er Fridsamer/ þviad þeir munu Gu
v. 9. ds Syner kallader verda. Nelldur ættu
Luc. 23 vier ad haþa Dæme Herrans Christi og
v. 34. Stephani/ og bidia þyrer Ovium vorum/
Act 7. eñ ad haþa Neipt og Natur a þeim / svo
v. 60. seiger Jesus Syrach/ Pad er Gude þæge
Syr. 25 ligt þegar Brædurner ern sampycker. Lyka
v. 2. seiger David/ Sia hvorsu gott og Lyste-
þsal 133 ligt þad er/ þegar Brædurner forlykast vel.
v. 1.

III. Þridia Grein/ hvar þyrer vier hliotu
ad þyrergieþa/ er þad Straff ꝛ su Nefnd
og Refsing sem þar kiemur epter/ eþ ad
Mat 18 vier vilium ecke þyrergieþa. Sa Mysk-
v. 28 35. unarlause þienare var kastadur j Myrk-
vastoþu sem ecke vilde þyrergieþa synum
Medþienara litla skuld/ So vill ꝛ Gud
vera oss reidur/ og selia oss þram j Nel-

vytis Pyn-

vijtis Þÿnu og Þÿſler/ eþ ad vier vilium ecke odrum þyrergieþa/ Þar þyrer/ þegar vier leſum eda bidium þeſſa Bæn/ og høfum Neipt eda Nakt j voru Hiarta til nockurs Mans/ þa bidium vier j mote oſſ ſialfū/ lÿka ſem villdū vier ſo ſeigia. O Gud/ Epter þvi ſeg vil ecke þyrergieþa mÿnum Naunga ſÿna Miſgiørd og Synd/ ſo vil eg ecke heldr þiggia Synd-anna fyrergiefning aþ þier/ Slÿkt er ein hryggelig og aumlig Bæn. Eſi vier ſkuleum vel giæta ad þvi ad gieþa ecke Naunganum nockra Ordſek eda Tileþne til Oſamþyckis eda Natturs/ Nelldr umlÿda med Polenmæde þad Naungamum kann a ad verda. Eph 4. v. 2.

So bidium vier nu j þeſſare Bæn um Guds Nad og Vinſkap / ad Gud ecke ſtraþþe oſſ ſo ſem ver er Forþienan til epter ſÿnu ſtranga Rettlæte/ ſo ſem David bidur/ ſeigiande/ Drottinn ef þu villt tilreikna Syndemar/ hvor kann þad ad ſtandaſt? Þvi hia þier er Lÿfkuen/ ſo ad menn otteſt þig. Og enn ſeiger David/ Drottenn giører ei vid oſſ epter vorum I. pſal 130 v. 3. 4. pſ. 103 v. 10.

Syndum og ei endurgelldur hann oss epter vorum Misgiörningum.

II. Í annare Grein bidium vier hier ad Gud villde giefa oss sýna Nad og upp vekia vor Hiörtu til Vinattu/ Samþyck/ is og Forlýfunar vid Naungañ.

III. Þad þridia/ ad Gud vilie verenda og vardveita oss þyrer allū Syndū og Glæpum og illum Verkum/hvar med Gud verdur stygdur og vor Naunge.

IIII. Í þiordu Grein/ bidium vier Gud j þessare Bæn/ ad vær mættum lifa hier j Heime j Vilid og Vinattu Guds/ og þordast allar þrætur og Deilur/ og giora sem Abraham sagde vid Loth/ Kiære/ lat ei Deilur vera a mille mīn og þīn/ og ei helldur a mille minna Hirdra og þinna þvi ad vid erum Brædur. Gen 13. v. 8.

I. Enn þad vier bidium af oss j þessare Bæn/ þad er þetta/ Fyrst allt þad Straff/ Reide og Refsing Guds sem vier hefum forskient/ og yfer oss hanger vegna Synda vorra/ ef ad Gud vill epter

II. Rettenum vid oss hendla. Þar næst/ ad Gud vilie vardveita oss þyrer allum

Blindleika

Blindleika/ Holldligu Athugaleyse/ og ollum ødrum tilefnum Syndanna sem oss meiga leida til Reide ꝛ Naturs ꝛ Mot giorda vid Naungann. Item/ ad Gud III.
villde snua allra Maña Hiortum sem Ossamþycker eru til Fridar og Forlyfkunar. Ad sydustu bidjum vier/ ad Gud villde giefa sinn heilaga Anda j vor Hiortu/ ad IIII.
vtrymma alla Ofund Neipt og Reide vr vorum Hiortum/ so ad vier verdum ecke þar þyrer aþ Gude straþþader/ bæde þessa Heims og annars.

Siotta Bœnen.

Leid oss ecke j Freistne.

Herrann JESus Christus hefur vel sied og vitad Mannsins Veikleyk og Eymd og Neyd og Hørmung/ sem hier j Heime hanger yfer Mannskiepnunne/ og allt þad illa med hverju hun er pynd og plœgud/ Þetta hefur hañ hugleidt medur hañ samsette þessa Bœn um̃ Freistingarnar/ Og hefur þar þyrer kient oss ad bidia j mote soddan Astrydu og Freistingū/ sem S. Paull um̃talar/ seigiande/ Vier høf Ephes 6 v. 12 etc.

um ecke vid Holld † Blod ad beriast/helld
ur vid Höfdinzia/ og þa volldugu/ sem
eru Drottnar þessa Heims/þeir sem drott
na j Myrkrum þessarar Veralldar/ vid
illsku Andana under Himnenū. Þar fyrer
iklæded ydur Guds Herskrwda / svo þier
kunned ad standa j mote þegar su illa Sto
unden (Freystingarcñar) kemur / og hafa
Sigur þa allt er yþerskaded. So standed
nu gyrdder um Lendarnar mz Sannleikanū/
og iklædder Brynju Riettlætesins / og um
Fætumar Skooþatader/ so ſ reidubuner ad
filgia fram Evangelio Fridarens/uppa þ
þier sieud

þier ſiend vtbvnner. Eñ umfram alla þlute/þa hóndled Skiólld Trvareñar/mz hvórium þier kuñed vt ad ſlóckva óll eldlig Skeite hins prettvíſa/ᵗ grípped Hialm Hialprædeſins/og Sverd Andans/ ſem ad er Guds Ord. Fyrer ſokum ſoddann Freyſtinga og hryggeligra Ahlaupa er þeſſe Bœn ſamſett/ Og er þvi harla Naudſynligt med heñe jñ ad þlya til Guds/ og bidia hañ/ j hvoria hellſt Freyſtne Sorg og Olucku Neyd og Motgang vier kuñum ad rata/ad hañ villde þa veita oſſ Hialp og Hiaſtod/ ſo vier ecke þollum eda þorgengum j Vantru og Eþaſeme. Þañ eñ liggur ſtor magt og Naudſyn a ad bidia Gud/ſo ſem S. Paull oſſ keñer/ ſeigiande/ hvór hañ lætur ſier þikia ad hann ſtande / ſiae ſa til ad hañ falle ecke / ydur hefur eñ ecke hendt nema Mañlig Freyſtne/ eñ Gud er trvr ſem lætr ydur ecke freiſtaſt fram vþer þad ydur er bœreligt / helldur mun hañ lœta Freyſtingena fa þann enda/ ad þier geted vel ſtadeſt. 1. Cor. 10. v. 13.

Eñ med þvi ad Von er Freyſtingaña/ þa vilium vier athuga hvadañ þœr koma og þar med hvorjar Nugganer vier eigum

I. þeim j mote ad setia. Fyrst skedur Freystingen aþ Gude/ hvar med hann vill stundum proþa og reina Mannsins Tru/Hlydne og Polimmæde/so sem skede þa Gud baud Abraham ad þoornþæra sin
Gen 22. v. 1 etc Son Jsaach. Abraham var Gude hlydenn/bio til strax eitt Alltare/lagde Elldvid þar a/sott sinn Son og lagde hann ofann a Elldevidenn a Alltarenu / vtriette sijna hönd/greip Sverded ↄ ætlade ad lyfiata sinn Son. Þa kallade Eingell Drottins af himnu og sagde/ Abraham/Abraham/ og Abraham sagde/hier er eg/hann sagde/ legg ecke hönd a Sveinenn og giör hönu ecke Mein / þvi nu veit eg ad þu Ottast Gud/ad þu hlyfder ecke þijnum einka Syne fyrer mig/etc. So skriþar og Moyses ad Gud þreyste/ og seiger so/ DROtt
Deut 13/ v. 3. 4. enn ydar Gud freystar ydar / ad hann reyne hvört þier elsked hann af öllu Hiarta / og allre Sælu/þvi þier eiged ad þylgia DROTTne ydar Gude/og Ottast hann/og halda hans Bodord/hlyda hans Raust og þiona hönum/og halldа ydur fastliga vid hann.
Mat 15 v. 23. So þreystade Christur þeirrar Canverskv Kviñuñar / so aþ henar Bæn j þriar reyfur/ so ad aller Christner skylldu taka aþ henne

aþ heñe Dæme Nuggunar ☞ Þolinmædeñ
ar S. Petur huggar og ſvo alla þa ſ̄ eru
endurleyſter aþ JESu Chriſto/ og ſeiger 1 pet 1.
Þier ſkulud vera glader/ þ̄ier ſem uiñ ſtund v. 6 7.
arſaker (kuñe ſo til ad falla) erud hrygg
ver j margfölldum Freyſtingum/ ſo ad yd-
ar Tru þiñeſt riettelig/ og dyrmætare eñ
þorgeingeligt Gull ſem j Elde reyneſt.

Næſt þeſſu kemur Freyſtingeñ aþ Dioþ II.
lenum/ ſvo ſem hann fyrſt byriade hana j
Paradyſ/ med ſ̄ynum Lygum og Svikum
og leidde Adam ☞ Evu j ſoddañ Næſka Gen. 3.
og Neyd/ ad þau hefdu viſſeliga med øll v. 1. etc
um ſ̄ynum Epterkomendum verid Dioþ-
ulſins Fangar ad eilyfu/ hefde Gud ecke
Myſkumad ſig yfer þau / og gefed þeim
þad gledeliga Nuggunar Fyrerheit/ Ad Gen. 3.
Kvinnunnar Sæde ſkylde ſundurmola v. 15.
Höggormſins höfud. Sathan ſ̄ynde og
ſ̄yna Dierfung j þvi ad hañ med Kyndug
ſkap ☞ Slægd/ leitade vid ad leida JESū Matt 4.
Guds Son j Fall og Freyſtne/ og ſpilla v. 3.
ſo ad nyu Mañſins Velfærd og Sælu-
hialp. Vier leſum og/ hvorſu ad Sa- Job. 1.
than þeck leyfe aþ Gude ad þreyſta Jobs v. 12 etc
og plæga hañ/ ſem þo var einfallur/

Rietſæk-

Riettlætur og Gudhræddur/ sa ed fordad-
est þad vonda/og Gud liet þad epter Sa-
than/ svo ad Job komst med storre Neyd
þra þeim Sathans Freystingum. Vm
Act. 5. v. 3. Verk og Aeggian Diæfulsins talade S.
Petur vid Ananiam og sagde/ Hvi upp-
fyllte Sathan hiarta þitt/so ad þu Lyger
ad heilögum Anda? Soddañ eru nu Diæf
ulsins Freistingar/ ad þella Menn ſ Synder
og Glæpe/ og allskins Olucku og Skada
til Lijfs og Sala.

III. I þridiu Grein kiemur Freistingen af
illum Mönum/ Limum Andskotans/hvor
ia hann hefur til hess ad þreista mañana
og leida þa ſ Villu og Vantrw/ Synd-
er og Glæpe.

IIII. I þiordu Grein þreistast Madur af
sialfs sijns eigenn Girnd og Fysn/so sem
Jacob 1 v. 14 15 Jacob Postule kiennir/ seigiande/ Hvor
og eirn þreistast/ nær hann tilteigest af sinne
eigen Girnd/ og lockadur verdur. Og sijd
an þa Girnden hefur gieted(Syndena)
þæder hun hana/ En þa Synden er full-
komnud/ þæder hun Daudann.

V. Fiñast og þleire Tilefne til Freisting-
anna/ hveriar Mañe giefa Ordsok til ad
verda

verda þreiſtadur/ ſem er Ríkdomur Fatækt Hungur/ Siukdomur/ Vinir og Óvinir ſem tíðt og optkoma Manne ſ Skada og Olucku.

So vísar nu Christur oss ſ þessare Bæn til almattugs Guds/ ad leita hia honum Hialpar og styrkingar/ so vier þyrferfunst ecke ſ Freistingunum / nær þær koma. Þviad þad næger ecke ad freista Gude þegar vel geingur/ helldur liggur þar magten a ad veykiaſt ecke ſ Neyd og Motgãge/ þvi seiger Christur/ Sæll er Mat 10 v. 22. sa sem er stadfastur allt til enda. So skulum vier og hugga oss vid Guds heilaga Ord/ nær vier bidium þessa Bæn/ sem S. Petur kienner seigiande. Drotten kann 2 Pet 2. ad þrelsa þa Gudhræddu þra Freistinguñe. v. 9. Þannenn kieñer Moyses Israels Sonum hvørneñ þeir eige ad vona til Guds og þorlata sig uppa hann/ seigiande/ Þu Deut 7. sæst med þínum Augum/ fyrer Teikn og v. 19. stormerke/ hvørnenn ad Gud Drottenn uteleidde þig med volldugre Hende ꝛ utriettũ Armlegg/ ꝛc. Eyka sem Gud hialpade Israels Folke/ og hefur alla Tyma síñe Christeligre Kyrkiu veitt Hialp ꝛ Hiastod/

bæde ſ

bæde j þvi gamla og nya Testamentenu/ So mun hann og eirneñ hialpa oss og þrelsa j vorum Freistingum/ eþ ad vier erum stadþaster j Bænaakallenu. Enn avallt skulum vier vera vidbvner/ ad Freistingen mune koma/ so sem kieñer oss Syrach seigiande/ Son mim/ Eþ þu villt vera Guds Þionustumadur/ þa bvd þig vid Freistingume / Halltu kyrru fyrer/ og veyklast ecke þegar Menn locka þig þar fra/ Halltu þig ad Gude/ og vik ecke þra hönum/ so ad þu jafnann styrkvare verder. Allt þad þier geingur a mote þa lijd þu þolenmodliga/ og vert þolemmodur j allskyns Mannraunum / Treystu Gude þa mun hñ hialpa þier/ og giör þijna Vegu rietta fyrer hönum.

Syr. 2 v. 1. etc

So bidium vier nu j þessare Bæn/ I. þyrstu ad Gud veite oss Nialp og Styrk og Huggun j ollum vorum Maũraunum og Motgange og Freistingum/ ad qtzere vinna þad hid Vonda/ og gieta veitt Motstodu Diøtzlenum/og voru Holde og Blode/ jllum Mønnum/ og ollum odrum Freistingum/ sem oss kuña ad Nøndum ad koma.

Þar næst

Par næst bidium vier / ad Gud vilie II.
auka vora Trw/og eßla og styrkia hana
stadßesta / par med geßa oss Von og Pol Luc 17.
eñmæde/so sem JESus sagde til Peturs v. 5.
og añara Læresveinaña/ Simon Simon
Sathan hefur gyrnst ad ham mætte sælla Luc 22.
ydur sem hveite/en eg hefe bedet fyrer þi v. 31 32.
er/ad þijn Trw skylde ecke þrotna. So
bad og sa sorgfulle Fader fyrer Syne sijn
um/sem sagde/ Herra jeg True/en hialpa Marc 9
þu minne Vantru. v. 23.

I þridiu Grein bidium vier j þessare III.
Bæn/ um̃ Poleñmæde/til ad sigra og yßer
vina allar Freystingar og Astrydur/og ad
vier kynum ad taka Nuggun af Gudz Orde
og heilogum Sacramentis / og þa so og
fina Styrk ok Nialp af Gude/ok um̃ syder
gledeliga Sigurvining.

En þad vier aß oss bidium j þessare
Bæn/er fyrst Mistraust/Truarveike/all-
ar Hneyxlaner / sem koma kuna aß Krosse
og Motgange / hvar aß vier kunnum ad
halla fra Truñe/og verda sigrader og yß
eruner j Freystingunum. Vier bidiß
og svo ad Gud læte ecke Freystingarner

verda oß

verda oppstorar/ oppungar/ helldur moguligar/ lyduanligar / svo ad Diofullen og Neimuren med peirra Vielum og Freistingū pae ecke Ypervalld og Sigur a oss. Og hvad sem hellst vier hliotum ad lyda/ og lagt verdur uppa Lykamann Gotz og Peninga/ Vine og Frændur/ ad Gud vill de þa apvenda Saalareñar Skada.

Siöunda Bœnen.

Helldur þrelsa oss þra Illu.

Enn þo ad eilyfur Gud opt og osialdañ hialpe oss og þrelse þra Sottū ꝛ sorgum/ Neydum og þreyfingum/ þa þollum vier þo jafnsnart aptur j Syndena og þorpienū þa ad nyu Straff og Refsingar/ ef ad Gud villde hœndla vid oss epter synu Rettlæte/ Þar fyrer kienner Christur oss hier. Fyrst ad bidia alla Tyma j mote þvi hinu vonda/ og allre peirre Olucku sem dagliga hanger oss yfer Nøfde/ og so brædliga og ovarliga kann uppa ad koma ad vier vitum þad ecke. Til dœmis/ Þar stendur skrifad um Vsa/ ad hann utriette syna Nønd/ til ad stydia Ork Drottens/

Ps. 130. v. 3.

I.

2 par 14 v. 9. 10

jafnsnart

jafnsnart kom Reide DROTTens yfer
hann/ og slo hann j Hel/ fyrer pad hann
fom vid Orkena. J Postulanna Giet-
ningum stendur/ hvorsu ad eitt Ungmeñe Act 20.
sem hiet Evthycus fiell j Svefn/ pa v. 9.
Paall predikade/ og datt ur pridia Lofte
og var daudur upptekenn. S. Paall
skrifar og um pad vonda sem hñ pvingade/ 2 Cor 12
sem var Engell Andskotans/ hvor hann v. 7. etc
slo med Hnefum/ og seigest hafa beded
Drottenn j priar reisur par um/ og feinged
pad andsvar/ Lat pier nœgia mina
Nad/ pviad mitt Kraptur er styrkur j pin
Veiku. Og sa sem j Dag hefur eckert
illt/ hañ kañ a Morgun ad hafa feinged
pad/ Skadeñ e Oluckan kemur bradliga
pa pad vill til/ pvi œttum vier alla tij-
na ad vera vel forvarader/ e so sem Bryn
iader med pessare Bœn/ audur p illa kemur.

J añare Grein keñer Christur oss hier/ II.
ad pad illa sem Guds Bornum ad Hond
um kemur j pessu Lifi/ pad kemur ecke o-
forvarandis eda af slumpu Lucku/ (sem
Meñ plaga ad seigia) heldur af tilsettu
Rade og Guds Vilia / par hefum viet psal 68
Herran Christum sialfan til Dæmis/ hñs v. 20.

F f Pijsl og

2 Cor 11 v. 32. Pijsl og Pijnu/ sem allt var af Gude ad ur þyrerhugad. Þad hid sama lærum vier og lijka af Historiu Jobs/ og Postul anna/ og annara heilagra Manna Dpsoknū.

III. I þridiu Grein vill Christur kenna t amminna oss/ ad nær Dluckan edur annad illt kemur yþer oss/ þa skulum vier med Jer. 30. v. 15. kenna ad þad er rietlþerdugt Straff af Guds riettlætum Dome yþer oss komed/ Syr 11. v. 14. þviad sem Syrach seiger/ Lucka og Olucka/ Lijf og Daude/ Fatækt og Rijkdom ur kemur allt af Gude. Og enn seiger so Spæmadurenn Amos/ Eckert illt (engenn Amos 3. v. 6. Glucka) er j nockrum Stad sem Gud giör er ecke.

IIII. I þiordu Grein vill Christur kenna oss hier/ ad lijda og umbera med Polinmæde hvad hellst hann uppa oss leggur/ svo sem vier hofum hans sialfs Epterdæme t hins wtvaldra/ leita ecke Rada eda Lækninga hia Diofflenum/ Galldramonum/ so sem gi 2 Reg 28 orde Saul/ heldur leita allena Nialpar v. 8. hia Gude.

I. Svo bidium vier nu j þessare Bæn/ Fyrst um þad/ ad Gud vilie vardveita oss

og geyma

og geyma j heilogu Lyfiorue og Framfierde/ſo vier ecke med vorum Syndum / og vondum Verkum getū Gude Ordſok til ad lœta ſad Illa koma yfer oſſ.

Par nœſt/ med ſvi vier erum af vorre Nœkturu til aumer Syndarar/ ſa bidiū vier ad Gud villde ſtyrkia oſſ med ſinne Nad og Myſkun/ſ Hialp heilags Anda ſo ad vier med godre Holeñmœde lydum ſad illt ſem ORDIN kenn leggur a oſſ. II.

I ſridia mœta bidium vier Gud ad hū med ſiñe Myſkun minke ſad illa ſem oſſ plœgar/ og line ſvi/ og lœte ſad ſa ſañ Enda/ad vier getū vel ſtadeſt/og uñ ſyder fœum ſad allt ſigrad og yfieruñed. III. 1 Cor 10 v. 13.

I fiordu Grem bidium vier Gud/ad gefa oſſ Heilſu og Heilbrygde / vardveita Lyf og Gotz/ gefa Frid og Samlyncke/aſamt med ſynu Orde og ſiñe Nad/ſo ad ſo ſuñe ad ſkie/ad vier verdum ad lyda nockud illt med Lazaro og odrum Guds Bœrn um/ ad vier ſar epter mœttum fa og odlaſt eilyfa Glede og Sœluhialp. IIII. Luc. 16 v. 20.

Ad ſyduſtu bidium vier Gud j ſeſſare Bœn ad taka j burt fra oſſ alla Opolenn I.

mæde og Meglan/ under þvi sem illt er/ eþ ad Gud vill ei añad eñ epter sijnum Riettlætis Dome leggia þad a oss ad vier skulum lijda nockud. II. Þar næst er vor Bæn/ ad Gud vilie taka þra oss allt illt sem er Drepsotter og Dyrtijd/ Hungur og Hallære/ Þridur og Þþsokner/ og ell oñur Olucka. III. Hier bidium vier og so ad Gud vilie vardveita oss þra Dieþlenum og hans Limum/ sem vilia skada oss/ og leita epter vorre Fordiorþun Nott og Dag. IIII. Ad sijdustu bidiū vier/ ad Gud verude og vardveite/ og þrelse oss/ ecke alleinasta a medan vier lifum hier j Neime/ helldur og einkum og allra hellst a vorre Daudastundu / þra Dioþlenum og hañs Vallde/ þra Helvijte og eilijfum Dauda og ell illu.

Pridie Partur Drottenligrar Bænar/ er heñar Ende og Nidurlag.

Þetta Nidurlag hefur ecke Lucas/ helldur alleina Gudspiallamadurenn Matthæus. Og so sem vier hofum nu heyrt og yþerþared Formalañ þraman til Bænareñar/ so

ennar/ so og þær sio Bœner / med þeirra Vtskyringu/ þa epterfylger nu Niduriag-ed þessara Bœna/ sem hefur jnne ad halda þim̃ Ord/ eda Titla/ og eru þau Ord so lœtande.

Þviad þitt er Riked/ og Krapturinn/ og Dyrdenn/ ad eilifzu Amen.

Þetta Nidurlag Drottenligrar Bœnar/ samhliodar nœsta vel vid packlœtis Bœn Davids Kongs/ þar hañ so seiger/ Blessadur siertu Drottenn Israels/ vorra Fedra Gud/ eilyfzliga/ Þier ber Vallded og Magten/ Dyrden/ Sigurñ og Packargiordenn/ Þviad allt þad sem er a Himnum og a Jordunne/ þad er þitt/ Riked er þitt/ og þu ert yfer ollum Hofdingium. Lyka eitneñ samhliodar þetta Nidurlag vid Bœn Josaphats Kongs/ þar hñ sagdi so/ DROTTeñ vorra Fedra Gud/ þu ert Gud a Himnum/ og þu Drottnar yfer ollum Rikium Heidingiomia/ og j þinne Hende er Magten og Vallded/ og þar er eingenn sem kañ ad standa þier j mote.

1 Par 30 v. 10 11

2 Par 20 v. 6.

Eins endar nu Christur þessa sýna Bæn
Mat 28 v. 18. að epter því allt heyrer hönum til/ og er í hans Valldi/ þa kann hún að gieta oss allt það sem vier umbidium epter hans Vilia/ það hönum er til Dyrdar/ og oss kann að vera gagnligt. Fyrst seiger Christur í þessu Nidurlage/ RIKED er þitt/ það er að skilia/ Ein þo Diofullen sie stor Magtarhøfdinge í Heimenum/ og hafe med sínum Einglum og Arum nyked Vald. Item/ þar eru marger Keysaradømar/ konglig Ríke og Herradæme í þessare Veroldu. Ein allt það er ecke so megtugt/ að það kune að standa þessum Gude í mote/ eda minstu Magt hans Ríkes. Vier lesum/ að Ein-
4 Reg 19 v. 35. gell Guds í Hel slo a einne Nottu í Herbudum Kongsins Senacheribs af Assyria hundrad fim og attatiu þusunder Manna. Og þa S. Petur greip til Sverdsins æ hugdest að veria sinn Herra/ þa straffade JESVS hann og sagde/ meinar þu að
Mat 26 v. 53. eg kunne ecke að bidia mínn Fodur/ að senda mier meir en tolf Legion Engla? Og
Luc. 1. v. 37. til Mariu sagde Gabriel Engiell/ Hiá Gude er engen Hlutur omøgulegur. Nu fyrst það

þyrſt þad Gud er ſo maattugur og hans Einglar ſem allar Hiſtoriur votta/ ad eingenn kann þeim j mote ad ſtanda og Gude er ecke nockur Hlutur omøguligur/ þa tølum vier rietteliga j Nidurlage þeſſarar Bœnar/ og meigum vel ſeigia/ ad einſkis Rykis Dyrd og Velde kann ad jafnaſt vid þetta Himneſka Ryked/ hvort ad er ſoddan Ryke/ ſem er yfer øllum odrum Rykium. Dan 4. v. 35. Pſal 103 v. 19.

Þar næſt ſtendur j Nidurlagenu þetta Ord/ MAGTEN. Himneſkar ſkiepnur hafa mykla Magt/ So og hafa ſumer Menn myken Maatt/ ſo ſem ad voru þeir Samſon/ Goliath/ þeir þryr Kappar Davids Jeſabeam/ Eleaſar z Samma. Vm Jeſabeam ſtendur ſkrifad/ ad hann ſlo j Hel aatta hundrud Manns j einu/ med Spiote ſynu. Enn ſlykt er ecke þar ad reikna hia Guds Magt eda Mætte/ þa hann tekur til/ þa ſkialfa Himen og Jord/ Menn og allar Skiepnur/ ſem vier meigum merkia/ hvorſu Men verda hrædder vid ſyklar Skrugga og Reidarþrumur/ eda annan Krapt himneſkra Jud. 16. v. 6. 1 Reg 17. v. 4. 2 Reg 23. v. 8. 2 Reg 22. v. 8. Syr 17. v. 18 19.

Nøgðskiepna. Huad viliū vier þa tala um hæsta Matt og Magt Guds? Salomon seiger/ Ad hiórtum Konganna sieu Prov 21 v. 1. j hende Drottens/ so sem Vatnslæker/ og hann veiter þeim hvort sem hann vill. Lyka sem hann nu styrer og forhindrar þeirra Asetning og allra annara Mana/ Deut 10 v. 17. epter sinum Vilia/ so er hans Magt og Mattur yfer allt þad sem er a Himnum og a Jardunne/ sem vier meigum vel medkienna og jata.

Þad þridia Ord j þessu Niðurlage er DYRÐEN. Vist ma þar vera stor Dyrd/ hia honum sem er a hædsta Himne 2 Mac 1 v. 24. 25 sem er eilifur Almattugur Gud ☧ Drottenn/ upp yfer øllum Hlutum a Himne ☧ a Jordu. 3 Reg 10 v. 1. Christur hæler Dyrd Salomonis/ so sem vier lesum ad Drottningin af Arabia Riike/ hafe komed ad sia hans Ester 1. v. 1. etc Rikdom og Dyrd. Assverus sem riede yfer 127. Londum/ giorde eitt Giestabod/ øllum sinum Hofdingium og Sveinum/ og þeim megtugu af Persia og Meden/ Lands Fogetum og villdustu mønnum j sinum Londum/ so ad hann liete þa sia Dyrd og Rikdom sins Kongsrikes/ og Tignarvelldis/

vellðis/ sem stod yfer i hundrad og mtta-
tiu Daga/ og þad þleyr/ sem skrifad stend
ur um hans Kongliga Dyrd og Riksdom/
Magt og Prial. En hvad er þessa Hei-
ms Dyrd og Herligheit ad reikna hia Gu
ds Dyrd/ sem hefur himenen fyrer Sæte Esa. 66
en Jordena fyrer Skor sina Fota. Afv. 1.
Dyrd heilagra Engla meigum vier nock
urn part skilia / hvilik ad Guds Dyrd
mune vera/ so sem Lucas Gudspiallamad Luc 2.
ur hefur skrifad um Dyrd DRottens v. 9.
og Lioma/ sem Englenum fylgde og þm
himneska Herskara/ þa Christur var fædd
ur. S. Mattheus skyrer og fra Dyrd
Engelsens/ j Uppriſune Christi/ ad hann Mat 28
hafe vered ad sia sem Elding. Og Enge- v. 3.
le þeim sem S. Petur tok ur Myrkva- Act 12.
stofu fylgde Lios myked / svo sem skrifad v. 7.
stendur j Postulana Giorningum. Sieu
nu Englar og Þienarar Guds so dyrdar
liger Megtuger og Vollduger / þa mun
Almattugs Guds Dyrd Heidur og Lio-
me / vera miklu herligre. Sem og S.
Stephanus af sierligre N. Anda Openber Act 7.
an sagde/ Sia/ Jeg sie Guds Dyrd a him v. 55.56

num/ og JESum standa til Guds hægre handar. Þar þyrer þegar vier aføllum og biðium Gud/ þa er oss þetta ein stoor og mykel Huggun/ad Gud er so Megtugur og Dyrdarligur hvørn vier biðium og aføllum.

Það þiorda Ord j Niðurlage Bænarenn ar/ er ad EILIFT. Med þessu Orde giører Christur Greinarmun a mille Guds Riks/hans Magtar og Dyrdar/og alls annars það Monum og Skepnum vidkemur/ þviad lika sem Gud er eilifur / so hæfer og engvum ad kallast eilifur/ utann honum alleina. Aller Menn og allt það under Solunne er / það er þorgeinges
Eccl. 1. ligt / sem Salomon seiger. I samre Meiningu tal^r S. Petr/Allt holld er lik
1 Pet 1. ka sem Gras / og øll Mannsins Dyrd lika
v. 24 25 sem Blomstur/Grased visnar ↑ Blomstrid þellur af/enn Ord DROTTens varer eilifliga. Spamadurenn Daniel kenner oss ↑
Dan 7. Huggar oll Guds Born/ Ad þau munne
v. 18 27 eignast Riked það Eilift er. Og j sama Capitula stendur/Hans Ryke er eilift.
Þar þyrer þegar vier lesu þetta Ord/ Ad

EILIFT/

EILIFD/ þa skulum vier setia oss til Huggunar j mote stundligum og eilyfdum Dauda / ad allt þad sem þessu daudligu Lyfde vidvyfkur/ þad skal þorganga. Eñ vier sem truum a IESum Christum/ munum blyfda og vera hia Almæktugum eilyfdum Gude Eilyfdliga. 1 Thess 4 v. 17.

Fimta Ord j Bœnar Nidurloge þessu er AMEN/ þetta Ord er Hebreskt/ og merker Sañleik og Stadfestu/ sem Christ ur villde so hafa talad. Allt hvad þier hafed med Hiarta og Muñe og stodugre Tru rietteliga og gudrœkeliga beded j þessare Bœn / þar meige þier visselega reida ydur uppa/ ad Gud kañ og vill gefa ydur þad. Trued minnu Fyrerheite / sem Joh 16. v. 23. seg hefe sagt ydur/ Sañliga seige eg ydur/ hvar uñ þier bidied Fodureñ j minu Nafne/ þad skal hañ veita ydur. Luc. 21 v. 33. Jtem/ Himen og Jord skulu forganga/ en minn Ord (bregdast) ecke. I Joh 5 v. 20. Og med þvi nu ad Christur er sañur Gud/ og vor Frelsare og alldrei ern Svik fundeñ j hans Munne/ Esa. 53. v. 12. sem Spamadureñ seiger/ þa meigum vier reida oss fullkomliga þar uppa/ þegar

vier

vier seigium AMEN/ þa er þad ja/ja
stadt og stødugt/ Gud Bænheyrer oss þull
komliga/an alls Efa/ so þad kemr vissu-
liga þram sem David seiger j Psalmenū
Psal 34. Þegar sa Riettlæte kallar/þa heyrer DRO-
v. 18. OTTeñ hañ/og hialpar hm̄ vr hūs Neyd.
Vm̄ þetta talar Syrach huggunarsam-
liga og seiger/Þier sem Otteſt Drottenn/
Syr. 2. reided ydur uppa hañ / þvi þad skal ydur
v. 7 et c ecke bregdaſt. Skoded Epterdæme þeir
ra Gómlu/ og merked þau / Nær hefur
nockurn Tíma sa til Skammar orded sem
Vonad hefur uppo hañ? Hvór hefur nock
urn Tíma vered yfergefeñ/ sem liþad hef
ur j Guds Otta? Eda hvór hefur nockurn
Tíma forsmædur vered sem hañ hefur
akallad? Þvi DROTTeñ er Nædugur
og Myskunsamur og fyrergefur Synderna
ar/ og hialpar j Neydeñe. Gud Fader
þyrer sín Son JESum Christum/ hialpe
oss og ollum christnum Mañum/ j ollum
Motgange/ og leide oss epter þetta þall-
valta Líf j eilíft Líf/ Amen.

Formale yfer hañ þiorda og

Fimta

fimta Part Catechiſmi og Chriſtelig ra Fræda/ ſem er Lærdomur um̃ bæde Sacramenten.

Nu þylger epter þiorde og þimte Part- ur chriſteligs Lærdoms ſem er um̃ Skyrn ena og Kvøldmaltyd Drottens. Hvor- ier tveir Partar hafa jñe ad halda Styrk ing t obrigdanliga Bevyſing uppa allañ vorn Sæluhialpar Lærdom/ ſm̃ vier hing ad til heyrt høfum/ um̃ Skopunena/ Endurlauſnina/ og Nelgunena/ t hvern- eñ vier eigum med drottenligre Bæn/ Fader vor/ Gud ad akalla og tilbidia/ hvert oſſ geingur med eda niok. So er nu j þeſſum Lærdome um̃ Sacramenten/ eckert annad eñ eitt ſtadfaſt Tryggdar- band og ſterkur ſattmæle mille Guds og Mannañ/ hvørnen vier j Skyrneñe/ og ſo j Kvelldmaltydenne verdum ſtyrkter t fradfeſter j Trunne ſo ad vier vitum full- komliga og efalauſt/ ad vier erum riett Galat 3 utvalen Guds Børn þyrer ſaña Tru og v. 26. eitt gott og gudligt Framþerde/ ſem S. Petur kienner oſſ/ og aminner ſeigiande/ 2. pet 1 Legged kapp a/ ydar Kallan og Utval- v. 10 11 ning viſſa

ning viſſa ad giöra. Þvi ef þier giöred
þad/ þa munu þier eige hraſa/ og mun
ydur verda gieſeñ nogligur Jnngangur i
eilifft Riike vors Drottens og Lausnara
JESV Chriſti. Og j ſama Cap. huggar
S Þetur oſſ ſeigiande/ Vier höfum öfe
lugt Spædoms Ord/ og þier giöred vel
v. 19. ad þier hafed þar gæta a/ ſo ſem a þvi
Lioſe/ ſem lyſer j myrkvum Stad/ þar til
Dagurenn byrter/ og Morgunſtiarnan uppe
rennur j ydrum hiörtum/ ct.
Alia Tyma ſydañ j þra Vpphafe/ hefur
þad vered Vilia og Vane Guds/ þegar
hañ hefur Mönum giefed ſitt Ord/ og
lated þa vita ſinn Vilia/ þa hefur hañ
aſamt med Ordenu/ giefed nockud ſyne-
ligt Teikn ſem nefneſt Sacramentum/ ſo
Menn ſkylldu aſs ſyneligu Teikne ſkilia
og læra þ' ſama ſem Orded uppa hlydde.
Þa Gud hafde ſkapad Adam/ gaf hann
Gen. 1. honum j Valld alla Heimſins Dyrd og
v. 28. Herligheit/ og ad eta af allra handa Tre
Gen. 2. am j Paradijs/ ad þratekinu einu Trie ſem
v. 16 17 giæfe Skilning Jlls og Gods / af þvi
ſkyllde hann ecke eta/ leggiande þad til/
ad a hvörium Deige ſem hann æte þar af

þa ſkyllde

þa skyllde hañ Dauda deyga. Enn sem Adam og Eva høfdu broted aþ Guds Bode/ hefdu Hiartans Sorg og Angist sodu naken̄ þyrer Gude og skom̄uduſt syn þa huggade Gud þau/ og gaf þeim eitt gledeligt Fyrerheit/ ad Sæde Kviñuñar skyllde i sundur mola Høggormsins høfud og þar med borga og bitala þyrer þeirra Synd. Vppa þetta Fyrerheit gaf Gud merg og smiſlig synelig Teikn/ Offur og Fornfæringar/ og adskilianligar Guds Dionuſtugiørder/ Adam og hans Eptercomendum til Huggunar og Truarstyrkingar/ um̄ þad þyrerheitna Kviñumar Sæde sem var Christur. Gen. 3. v. 7 etc v. 15.

Item/ þegar Gud hafde þoreydt Heim enn med Vatsþlodinu/ þa lofade hann ad hann skyllde upp fra þui ecke optar med Vatnsflode fordiarfa allt holld. Gen. 9. v. 11.

Og til styrkingar þessu fyrerheite/ gaf hann Noa og hans Epterkomendum/ eitt synelegt Teikn/ sem er Regnbogen̄. Eins giorde Gud vid Abraham/ hañ baud hm̄ ad ganga þ̄ sinu Anglite + vera algiordur. Gen 18. v. 1. 7.

Þad er ad lifa Gudrækeliga/ og lofade

ad vera

ad vera hȳs Gud ↄ Drottiñ/ ↄ hȳs Sꝛdis.
Enn uppa þad ad Abraham og hans
Epterkomendur skylldu vera audpeckter /
hia ollum þiodum Ad þeir være Guds
vtvaled Folk/ Þa baud Gud Abraham
og hans Nidium ad setia eitt Merke og
Teikn a sig og allt Kallmans Kyn sem
v. 9. etc aꝑ hønum þꝛeddest/ og sagde/ Hallttu miñ
Sattmala þu og þitt Sꝛde epter þig/
hia þeirra Epterkomendum/ Enn þetta
er mum Sattmale/ Þier skulud umskiera
Yferhwdena a ydar Hollde/ hvort eitt
Sveinbarn atta daga gamallt. Þar fyr
er þegar uockr Neyd Plaga eda Moot
gangur kom yꝑer þetta Folk Gydinga /
þa freystu þeir Gude og huggudu sig j
sinum Mootgange med þvi þeir være
Guds uñskored Folk/ og so sem jñsiglad
med þessu Nadarteikne Vñskurnareñar.

Til dæmis/vier lesum hvorsu ad Jo
nathas Sonur Saul vard vegna þessa
1 Reg 14 Guds Sattmala hraustur og fullhug
v. 6. adur j mote sinum Ovinum Philisteis/
þa hañ talade so vid sin Skialldsvein/
Kom / förum til Herbꝛoda ouñskoreña/

hvor

hvór veit nema DROTTen wtriette nockud þyrer ockar Hendur/ Þviad ecke er Gude um Megn ad hialpa/ svo þyrer fa sem marga. Sð geingu þeir nu þram j Trauste Guds og umskurnareñar / og Gud gaf þeim Lucku/ so ad þeir slou j hel marga af Philisteis/ og tøku allan Her þeira a þlotta. Svmuleidis bar til/ þa sa umskorne Goliath spottade lifanda Gud og hans Her/ þad þorbocknadest David/ og hann treyste uppa Sattmæla Vmskurn areñar vid Gud / gaf sig þram j mote Goliath/ og slo hann j Hel. 1 Reg 17 v. 8. etc

Nu med þvi ad umskurnen var Guds Folke j Gamla Testamentenu hid sierlegasta Sacramentū / þa vil eg nockud þleyra tala þar um. Þessa Vmskurn hefr Gud alvarliga og streingeliga boded ↄ bifalad j Gamla Testamentenu/ og lagt þar so miked vid/ Ad hvór sem ecke være Vmskoreñ a Forhæd sijns Holldz / hans Sal skylde afplanast og wtsliettast fra Guds Folke. Þetta Vmskurnar Bod ord vilde Gud ad hallded være j Hefd ↄ Heidre/ viliande j engvan Mata þvi skyll Gen 17. v. 14.

Exod. 4. v. 24. de gleymt vera/ hvad vier meigum merkia aþ þvi/ ad þa Moyses hafde þorsoomad ad Vmskera sin Son sem honum fæddur var j Midian/ þa villde DROTTenn hafa sleiged han j Nel/ hefde Zephora ecke teked Stein og Vmskored Yferhvodena a synum Syne. Og þa Israels Syner hefdu ecke latted Vmskera syna Sonu j 40 Ar/ umm allan þann Tima þeir reistu umm kryng j Eydemerku. Og þa þr komu yfer Jordan/ mattu þeir ecke eignast þad Fyrerheitna Land / þyrr enn þad Josua hefde Vmskored alla Israels Sonu/ þviad umm þann Tima voru Israels Syner oumskorner / þeir ed komu til j Eydemerku.

Jos. 5. v. 2. etc

I. Þesse Vmskurn hefur aþ Gude jnnsett og skickud vered/ ecke alleinasta til þess/ ad hun skylde vera Teikn e Merke Naud arsattmala/ helldur hefur Gud hier med viliad hafa aþ Abraham eina skylldoga Nidne/ og ollum hans Epterkomendum/ so sem vier lesum aþ Abraham/ Ad a sama Deige sem Gud band honum ad Vmskerast/ þa Vmskar han Yferhvodena a sy

Gen. 17 v. 23 etc

nu Nolde/

nu hollde/og sijns Sonar Jsmael/og allra Kallmaña sijn voru j hañs hwse/bæde þeir sem heima alder voru/ og so hijña sijn til voru Keyptir.

Auñur Grein þvi Gud hefur jnnsett þessa Wmskurn er su/ad Gud villde hier med giora Mismun a mille sijns Folks/ og allra añara þioda. Og vegna þess Teikns sem Gydingar hæfdu og baru a sijnu Nollde/þa forsmæddu þeir alla Meñ ouñskorna/og hielldu þa sem Hunda hia sier ad reikna/so sem þa ed ecke þeckti þañ saña lifanda Gud. II.

J þridiu Grein villde Gud med þess are Wmskurn læta Meñ skilia og læra/ ad aller Meñ sem komner eru af Adam/ þr hafe aller spillt og fordiarfada Natturu/so vel Gydingar sem adrer epter þvi sem Spæmadureñ seiger/ Vei Syndugu Folke / Glæpafullum Lyd / Illsku Sædemi/ þeim skemdar Sonum sem yfergefa DRottenn. Soddañ uppruna Synd þiñ ur hver og eirn med sialfum sier / sem er Fysn og Byrnd til alls jlls/ so sem Dauid medkeñer um sig og alla oss/ Ad vier fiedum j Syndeñe getner og fædder. III. Gen. 6. v. 5. Esa. 1. v. 4. Psal. 51. v. 7.

IIII. Í þiordu Grein hefur Gud med þessu Teikne eda Merke/ viliad læta vita allt Folk/ hvar og aþ hveriu Slekte Messi-as og Heimsins Lausnare skylde þædaſt sem er aþ því Folke sem umskored være ẽ þetta Guds Rædarteikn hefde/ og því var þetta Gydinga Folk þraskyled ollum odrum Þiodum í Heimenum.

V. Í þimtu Grein hefur Gud viliad med slykre Vmskurn læta þta syneligt Teikn a Holldenu/ vera Merke andligrar Vmskurnar í Hiartanu/ hvør skiedur þegar Menn sporna vid Syndum og illum Verkum/ deyda Holldsins Girnder/ og lifa í Guds Ottu/ Vm hveria andliga Vmskurn/ Gud hefur vijda talad í Ritningunne. Í þimtu Bok Moysi lætur Gud Moysen so tala til Folksins/ Vmskiered Forhwd ydars Hiarta/ vered ecke leingur hardsvijrader/ þviad Drottenn ydar Gud er cirn Gud yfer ollum Gudum/ eirn Herra yfer ollum Herrum eiñ micils hattar Gud/ Volldugur og hrædeligur/ sem ei fer ad Mannvirdingum. Og enn seiger Moyses/ Drottenn Gud mun umskiera þitt Hiarta/ og Hiarta þijns Sæd-

Rom 8. v. 13.

Deut 10 v. 16 17

Deut 30 v. 6.

is/ so þu

is/ so þu elsker Drottenn þinn Gud af
öllu hiarta þijnu/ og af allre þine Sal/
so þu meiger lifa. Jeremias seiger so/ Jerem 4
umskiered ydur fyrer Drottne/ og toked v. 4.
burt Forhwd ydars hiarta/ þier Menn
aþ Juda og Jerusalem/ so myn Reide
wtgange ecke sem Elldur og verde logan-
de so eingenn giete þad Bal utslökt/ sök-
um ydar Illsku. Item/ Allar þioder Jer. 9.
hafa oumskorna hwd/ en Jsraels hws v. 26.
hefur oumskored hiarta. Þa S. Ste-
phanus hardliga avijtade Gydinga/ þa Act 7.
sagde hann/ Þier hardsvijrader og oum- v. 51.
skornier j hiarta og Eyrum/ standed jef-
nam j mote heilögum Anda eins og ydar
Forfedur / so og ijka þier. Þessa holld-
liga Vmskurn haþa N. Postular aflagt
og afteked/ so sem skriþad stendur j Gior- Act 15.
ninga Book Postulanna/ og haþa þar ad
auk fient oss og undervijsad/ ad su holld-
liga Vmskurn stode ecke til Saluhiolpar
helldur su andliga/ so sem þar stendur/ Galat 5
J Christo gillder hvörke Vmskurn nie v. 6 etc
Forhwd/ helldur ny Skiepna. Þar fyrer
hefur Gud j nya Testamentenu/ giefed
ollum Mönnum annad Teikn og Sacra-

mentum sem er Skirnen og Drottenlig Kvolldmaltijd/ þau eru oss Innsigle og Stadfesting uppa allt þad sem JESUS hefur giort/ og hvad hann hefur oss lofad og þyrerheited j sijnu heilaga Orde. Vm þesse tuo Sacramenta skal nu þrām veigis talad verda.

Fiorde Høfud

þartur vorra christeligra Fræda og Catechismi Lærdoms er heilog Skirn/ hver ad er þad fyrsta Sacramentum j þvi nya Testamentenu/ sem S. Mattheus og Marcus skrifar og hlioda ordenn so.

Matt 28 v. 18 19
Mar 16 v. 15 16

JESUS sagde til sinna Læresveina/ Mier er gieved allt Valld a Himne og a Jordu. Fared þar þyrer ut/

og kenned

og kienned ollum þiodum/ og ſkijred þær j Nafne Fødur og Sonar og heilags Anda/ og kienned þeim ad hallda alle þad jeg hef ydur bodad/ Hvor ſem truer og verdur ſkijrdur hann ſkal verda Smluholp

enn/ Ẽn hvor ecke trwer/ sa skal verda þordæmdur.

Fiin Greiner hỏfum vier j þessum Ordum ad hugleida og athuga.

1. Hvad Christur meinar og talar um sialfann sig.
2. Hvar þyrer og hvorra Erenda vegna hñ sina Lærisveina utsender.
3. Hvilikar Personur hñ wtsender.
4. Hvorneñ hñs Sendebodum mune vegna/ og hvornenn þeim verdur tekid aþ þessum Heime.
5. Hvort Gagn og hvoria Nytsemd þesse Ordeñ hafa jnne ad hallda.

Fyrsta Greinen.

Mier er giefed allt Valld a Himne og a Jordu/ et ck,

Desse Ord talar Christur/ ecke so sem eiñ sliettur og riettur Madur/ sem Gydingar hielldu hñ ad vera/ þa þr sogdu/ Joh. 6 Er þesse JESVS ecke Sonur Josephs v. 42. og Maru/ hvórs Fódur og Modur vier

þeckium

þeckium? hvormenn seiger hann þa ad hann sie komenn aþ Himnum? Og þo hañ sie þæddur aþ Ætt Davids sañur Madur epter Holldenu/ þa talar hann þo þesse Ord ecke epter holldoligre Mannligre Kongligre Vijsu/ heldur talar hañ þesse Ord aþ kroptugu Valldi/aþ gudhoomlig re Magt/sem eirn sañur Gud og Madur so sem hañ strax epter þesse Ord uttolud/ liet sia og merkia/ þar hañ stie upp j Him enen/og sette sig til Guds hægre Handar j Dyrdareñar Thron og Hæsæte/ eg þvi talar hañ þessum Ordum/so sem eirn sañ ur Messias/og Mañkynsins Endurlausn- are/ sem þa hafde fullkomnad sitt Endur lausnar Embætte. Þar fyrer / fyrst hann tal'ar so/Mier er gefen oll Magt allt Vallde a Himne og Jordu. Þa hefur hañ þar med viliad lata oss vita/ad hann þa allareidu hefdi endad og vtgiort sitt Endurlausnar Embætte/til hvers hñ var j þeñan Heim sendur / og hafde þa lided Dauda og Pijnu og Dafsokner aþ þeim Dgudligu/hvad hañ vill ecke optar eda leingur lijda/med þvi hñ sie nu buen Mañ-

Matt 13 v. 54. Rom 1. v. 3.

Mar 16 v. 19.

kyned ad Endurleysa/ ecke med þorgeinge
ligu Gulle og Sylfre/helldur med sijnu sæt
1 Pet 1. v. 18 19 lausa og dyrmætu Blode. Svo sem S.
Petur talar.

Þañen talar nu JEsus Christur þesse
Ord / svo sem sa ed alla reidu er sitiande
Hbr. 1. v. 3. til Majestatis Dyrdareñar/ mz Fødumkt
og heilogum Anda/ hafande Guds Reide
stillt/og under Fætur sier komed Diøfslen
um/Helvijte/ og ollu þeirra Ræde og Rij
ke/og þorlijkt vid Gud alla þa sem a hñ
trua og treysta. Og vill JEsus nu
þar þyrer med þessum Magtarordum/ hug
ga og hughrausta giøra alla sijna wtvalda
ad hañ vilie og kuñe þa alla ad endurleys
sa og þrelsa þra Reide Guds / Helvijte
Dauda og Diøfle/Eymdum og Øfsoknum
um þessa Heims. Ehñ þeñan Ogudliga
Heim sem hañ og hans Ord og Sacra
menta þorsmæer æ þlijtr/kuñe hñ og vilie
med Magt og Valde straffa/ hier stund
liga og so añars Heims eilijfliga.

Auñur Greinen.

Hvörra Erenda Christur wtsende sijna Læresvcina.

Það vottar

Það vottar hann þar hann segir/ Farid út um allan Heimen/og kennid öllum Þiodum/og Skírred þær/ & kennid þeim ad halda allt það eg hefe ydur bodid. Med þessum Ordum gefur JESUS sínum Postulum Birtalning Magt og Myndugleika/ad kenna og predika sitt Ord/ & handtiera þau heilögu Sacramenta/ Ad líka so sem hann er nu a Himne & a Jördu einn Almattugur Gud og Madur/til ad veita þeim Nad og Myskun sem medtaka vilia hans Ord og lata sig skírra / og Magt hefur ad fordæma þa Vantruudu svo sender hann þa út/ svo sem sýna Fullmegtuga Legata og Sendeboda. Og sodd an Magt og Myndugleika gaf hann þeim þar hann sagde/ Líka so sem Fadirenn sende mig/svo sende eg ydur. Joh. 20 v. 21. Af soddan Magt og Myndugleika hrosa sier þeir heilögu Postular S. Paull og Petur/ og fleyre adrer í þeirra Pistlum. Rom 1. v. 1. 2 Pet 1 v. 1 16. 1 Cor 4 v. 1. Og til Corinthios skrifar S. Paull/ Ad hvór Madur skule halda sig og adra Postula fyrer Christi Þienara/ & Forstiora sem setter eru yfer Guds Leynda Doma. Svo kallar nu Johann

Joh. 1. v. 23. Esa 40 v. 3. nu Johañes Skyrare sig Rödd eins Predikara j Eydemörku/epter Ordum Esaiæ Þar þyrer ber öllum Mönum þeim ad heyra og hlyda/ og þa ad medtaka soo sem Christur berliga talar seigande/Hvör ydr medtekur sa medtekur mig/ Og hvör sem mig medtekur sa medtekur þann sem mig hefur sendt/hvör sem medtekur eirn Spamann j Spamans Nafne/hann fær Spamans Laun/ og hvör sem medtekur eirn Riettlætann j riettlæts Nafne/ hann fær Riettlæts Laun / og hvör sem gefur einum af þessum kalldann Vatnsdryck ad drecka j Lærisveins Nafne/Sannliga seige eg vdur / honum skal þ ecke verda olaunad. Vm þetta talar Syrach/þar hann segier/Elska þann af öllu Megne sem þig hefur giört/ og yfergef ecke hans Dienara. Slyket Guds Ords Dienarar eru Mönum bæde Naudsynliger og Gagnliger/þvi þeir haþa med sier og þrambera lifanda Guds Ord / hvört ad bienar þeim til Sæluhialpar/sin þar a trua/ so sem S. Paall kennir. Þetta Ord kallar David Lykt ϸ Lios fyrer vor um Footum. Slyckt er þafækum Ord sins Dienurum stor Nuggun/ hverfu sem

Mat 10 v. 40. Syr 7. v. 31. Heb. 4. v. 12. Rom 1. v. 16. Psal 119 v. 105.

þeir verda

þeir verda þyrerlitner hier j Heime aþ þm Ogudligu Veralldar Sonum/ og hversu sem Guds Ord verdur þorsmad. Þad vill so ganga til sem Spamadurenn seiger/ Hvör truer vorum Ordum/og Predikunum? Esa 53. v. 4.

Þridia Greinen.

Hvilikar ad sieu þær Personur sem ut eru sendar.

Sitt heilaga Ord og Skírnena bíþalar hier Christur j Hendur þatækum Fiskurum/ og olærdum einþolldum Leikmonnum/ sem hvorke voru mentader hia Bricklands Spekingum/ ecke helldur hia Þeim Rabbinis j Jerusalem/ eige hia Phariseis eda þeim Lægkloku og skriptlærdu/ei helldur hia þeim Megtugu Herrum j Romaborg/ ecke helldur hia odrum diuplærdum og skarpvitrum Meisturum/ helldur olærdum einþolldum sem ad engvan Hlut kunnu j því ad vera þalsker tve þallder/ helldur einþallder til ad tala þad riett og satt var. Þar þyrer sagde Christur so til þeirra/ Verid ecke hugsiuker/ hvörnenn eda hvad þier skulud tala/ því þad skal Mat 10 v. 19 20

þad skal ydur verda giefed a þeirre sömu stundu/ hvad þier eiged ad tala/ þvi ecke eru þier sa sem talar helldur Ande ydars Fódurs/ sem talar fyrer ydar Munn.

Act. 2. v. 2. etc Og uppa þetta gaf hann þeim sinn helga Anda openberliga/ so ad þeir alldiarfliga og roksamliga þrambæru þad sanna Guds Ord sem þeir hæfdu af honum heyrt og lært/ so ad Menn skylldu þæ ad vita sann ann Saluhialpar Lærdom/ af þessum einføldum og olærdum Monnum/ þetta sannar S. Paall seigiande/ þad

1 Cor 1. v. 27. heimskuligt var fyrer þessum Heime/ þad utvalde Gud/ so ad hann til skamar giörde þa hyggnu. Soddan vöfu hefur Gud og lyka hafd i gamla Testamentenu/ og optsliga utvaled lytelmotligar Personur/ til

Exod 3. v. 1 10. haleitrar og mykellrar Kallanar/ so sem var Moyses sa ed var Fiarmadur sins Mags Jetro/ og þar med Maalhalltur

Exod 4. v. 10. Madur/ þo hafde Gud þocknan a honū/ og kallade hann til þess ad vtleida Israels Sonu af Egyptalande. Saul var til-

1 Reg 9. v. 3 16. komulaus madur/ leitande epter Asnum Fodur syns/ þo liet Gud smyria hann til eins Kongs. David geymde Saude Fod

ur syns/

ur ſijns/ og var hinn minſte og lijtelmot- 1 Reg 17
ligaſte aþ ſynum Brædrum/ þo gaþ Gud v. 1532
honum Hughreyſte/ ad þella þann mykla 1 Reg 16
Goliath/ og utvalde hann til Kongs- v. 12.
Eliſeus var teken þra Plognum til ad vera 3 Reg 19
Spamadr Guds/ ſo lijka var Amos kall- v. 19.
adur aþ Gude til ad spa j mote Jſraels Amos 7
Folke/ ſo ſem hann ſialfur medkiennir/ v. 14 15
þa hann ſagde til Amaſia/ Jeg er eingenn
Spamadur/ og ecke helldur nockurs Spa-
manns Sonur/ helldur er eg eirn Hirder/ ſa
ed les Morber/ Enn Drotten tok mig fra
Hiordene og ſagde til mijn/ Far þu og
ſpadu mijnu Folke Jſrael.

Med ſoddann mote hefur Chriſtur kall-
ad þeſſa olærda einfalda tilkomulauſa
Menn til Predikun[v] ℞ Poſtula Embættis-
þar þyrfti eiga Chriſtner Menn ecke ad
akta eda alijta Perſonur þeirra ſem eru j
Predikunar Embættenu/ þo þeir ſieu þa-
tækir og Lijtelmotliger þyrfti Heimenum/
Helldur haſa þa j Heidre og Virdingu
vegna Guds ſem þa hefur kallad/ og
utvaled til ſo hæleits Embættis- Og
ber hvorium Manne/ ſvo hærre Stiettar
ſem lægre/ ad huga vel ad þalla ecke j

þeirra

þeirra Kall og Embætte/ so þeir þae ecke þar þ Straff og Refsing af Gude/
2 par 25 v. 26. so sem skiede Josia Kong j Jerusalem þa hann gieck jnn j Mustered/ og meinte ad hann vilde þornfæra Reykelse yfer Alltarid/ af þvi hann være eirn Kongur og þo Kienemenerner stæde hm j mote seigiande ad ecke bære honum þad ad giora helldur Prestum/Sonum Aarons sem þar til være vigder og skickader/ enn med þvi hann vilde ecke afsiata/þa slo Gud hann med Lykþra/hver honum þylde alla Daga til Dauda. Eins gieck þad þeim Dathan
Num 16 v. 31. og Abiram/ ad Gud straffade þa svo/ ad Jorden svelgde þa j sig/ so þeir forv
v. 35. tvker j Helvite. So lyka þeir tvehundrud og þimtyer hellstu af Soknudenum/ og naunkiender Men s offrudu Reykelse urdu uppbrender af Elde þeim af Himnum þiell/ af þvi þeir vildu ecke hlyda Moyse og þiellu jnn j hans Kall og
Matt 23 v. 37 38 Embætte/ Eins gieck þad Jerusalem/ sem ofsokte og j Nel slo Spamennena/
Luc 13. Christum sialfann og hans Postula/ ad
v. 34 35 þeirra Land og Stadr vard þorepddur og j

Eyde/ so

Eyde/ so þ᷑ stod ecke Steirn a Steine/ þ᷑ ei var nidurbrotenn. So vill Gud endeliga hefnast a slijk þeim sem þyrirlyta hans Ord og Ordsins Pionustu Menn. Ps. 102 v. 15. Zach 2. v. 8. 9.

Fiorda Greinen.

Hvória Lucku þesser Sendemenn munu hafa?

Pad avijsar þeim Christur/ seigande/ Jeg sende ydur so sem Saude a mille Vargа/ þeir munu hvdstrykia ydur j sijnum Samkunduhvsum/ og leida ydur þyrer Verа og Kóngdingia/ fyrer mijna skulld. Jtem þier munud hatader verda af hvórium Menne vegna mijns Nafns. Hafe þeir kallad Hvsbondan Beelzebub/ hvad helldr munu þeir þa nefna so hans Heimafolk? Og j odrum stad seiger hann/ Þeir munu j Hel slaa nockra af þeim/ + suma Krossfesta/ suma hvdstrykia og ofsækia fra einne Borg j odra. Jtem/ þar epter vtvalde DROTT enn adra LXXII. + sende þa vt two + two undan sier j þa stade sem hann ætlade ad koma/ og sagde/ Jeg sende ydur sem Lómba medal Vlfa. En þo hughreyster Christur sijna Læresveina j soddan Neyd og Þyrerlitningu og Ofsoknum/ og seiger/

Matt 10 v. 16 etc

v. 22.

Matt 23 v. 34.

Luc 10. v. 1. 2.

Mat 10 v. 28 30 hrædest ecke þa sem Líkamann deyda/ en Sálena geta þeir ecke lifflatid / hrædest heldur þann sem Líkama og Sálu tann ad kasta j Helvitis Afgrunn. Aull ydar hófud har eru talenn/ og af þeim fellur eckert an Guds Vilia. Og hvilíka Forsorgan og Vmhyggiu Gud hafe þyrer þeim / þad kenner Christur med þeim Ordum/ Ad eirn Titlingur falle ecke a Jördena an Guds Vilia. Og enn seiger hann j odrum Stad/ Sæler eru þier þegar Menn hræda ydur og Ofsækia/ fyrer minar saker.

cod. Cap v. 29.

Matt 5 v. 11.

Þar þyrer skal nu hvor og eirn Guds Ords Þienare ganga þrann j sinu Kalle † Embætte/ ~~til hvers~~ hann er ad Gude kiorenn og kalladur/† huga ecke þar um Forsmæin og Fyrerlitning/eda Ofsokn þessa Heims heldur vita þad/ ad so sem madur þordum hefur Gud straffad þa sem hans Ord og Ordsins Þienara hafa þyrerlited/so munu aller Ogudliger a sinum Tima enn vel verda þundner. Enn þeir Ofsokner lijda Riettlætesins vegna hier j Heime/ þeir hugge sig vid Herrans Ord/þar hann seiger/ Þier munud grata † syrgia/ en Heimurenn mun glediast † fagna/ þier munud vera

Rom 12 v. 7.

Joh 16. v. 20.

ud vera hryggver/eñ ydar hrygd skal snw
ast í Fógnud/etc. Petta samhliodar vid
pad sem S. Paall kenner oss/ seigande/ 2 Thess. 1
Gud mun dæma riettperdugliga / og pad v. 5. etc
pier verduger verded til Guds Ríkis/pyr-
er hvórt pier og líded/ pviad pad er riett
fyrer Gude/ ad endurgiallda peim hórm-
ung sem ydur hrelling veita/ eñ ydur sem
hórmung líded/ hrýld med oss/ pa DR-
OTTeñ JESus mun openberast af him
num med Englum sýns Kraptar/ og med
Elldsins Loga/ad leggia hefnd a pa sem
ecke peckía Gud og ecke hafa vered hlýdn
er JESu Christi Evangelio.

Fimta Greinen.

Eru sialfp Jñsetningar Ordeñ heilag
rar Skírnar/ og hvada Gagn vier hefum
ap Skírneñe/ og hvad hun stodar oss pad
er allt sñebunded í pessum Ordum/ sem hi-
er standa/ Skírred allar pioder í Naf
ne Fodur og Sonar/ og Anda heilags.
Hvor sem truer og verdur Skírdur/ sa
mun verda Sæluholpeñ/ eñ hvor sem
ecke truer/ sa mun verda pordæmdur.
Í pessum Ordum hefum vier ad hug-

leida Magt og Vallds Herrans JESu/ hvar med hann jnnsetur og skickar þetta heilaga Skyrnar Sacramentum/ ✠ hvørsu hann med Vatnenu ✠ Ordenu/ j Krapte
Galat 3. Guds/ styrker stadfæster/ og so sem jnnsiglar
v. 26 27 þad/ ad vier erum Christner Menn/ og Guds elskulig Børn. En uppa þad ad vær mættum þvi betur skilia og understanda þetta/ þa hofum vier ad hugleida þessar smaa Greiner sem eptirfylgia.

1. Hvad Skyrnen er.
2. Ad hun sie jnnsett og skyckud af heilagre Þrenningu.
3. J hvørju Kraptur Skyrnarennar er þolgenn.
4. Hvørt Gagn Christi Skyrn giør er oss/ lyka eirnenn vor Skyrn.

Hvad er Skyrnen?

Skyrnen er jnnsigladur Sattmaale hins nya Testamentis/ settur og skickadur epter Christi eigenligre Bifalningu/ j Vatne og Orde og H. Anda/ j hvørre Skyrn Gud giører Sattmala vid Menenna/ og lofar ad vera peirra Gud og Drottenn

Drottenn/ og þeirra Verndare og Frelsare þra Uppruna Syndenne og ollum Mannsins audligum Ovinum. Þar a mote lofar Madurenn/ j þullu Trunadarathauste til Guds/ ad afneita Djeflenū/ og ollum hans Vilia og Verkum/ og allre Illsku og Hreckvisse Hollds og Blods Eins og þa Gud gierde Umskurnar Sattmala vid Abraham j gamla Testamentenu/ og vid hans Afkvæme lofade ad vera þeirra Gud og Drottenn/ Enn Abraham ꝛ hans Epterkomendur skylldu j stadenn vera honum hlydner og hlydner og ad þeir af soddañ Sattmala skylldu þeckiast ad vera Guds Folk og hñs eigen Eign. Eins j sama mata verdum vier j vorre Skirn innsiglader ad vera Christi og Guds Barn/ þraskilder Djeflenum/ Tyrkum/ Heidingium og ollum ogudligum Mennum. Gen 17. v. 7. 10

Aunnur Greinen.

Af hvorium Skirnen er inn sett og skickud.

Nun er innsett og bodeñ af Guds heilagre Þrenningu. Þa meigū vier liosliga

merkia og skilia aþ Historium hins gamla Testamentis/ hvorjar ad hafa verid Figurur Fyrermynd ꝛ Merkingar Skýrnarennar. Fyrst Iesum vier/ hvorsu ad Gud aþ sierligre Nad og Giæsku þrelsade Noa sialfan attunda j Orkenne so Gen 7. v. 23. þeir yrdu vardveitter þra þvi grimma Vatnsflode sem dreckte ollum Heime.

Þesse Historia hefur merkt N. Skýrn/ Ad so sem Gud j Orkenne/ eda þyrer Orkena þrelsade þær atta Mañeskiur/ so vill hann nu þyrer Skýrnena vardveita og þrelsa þra sinne Reide/ og eilýfre Fordæmingu alla þa sem a hann trua og treysta.

Exo 14. v. 29. Item/ So sem Gud vardveitte Israels Folk j Hafenu rauda/ og j Aanne Jordan Josuæ 3. v. 17. so þad gieck þar j giegnum þurrū Fotum. So hafa þessar tuær Historiur þa Merking/ ad Gud munde þyrer Skýrnena Herrans IESV Christi/ og so vora/ Hialpa oss og jnnleida j þad þyrerheitna Land sem er Himnarýke. Item/ Elias tok sīn 4 Reg 2. v. 8. Kyrtel og slo hønū a Aana Jordan/ hvar oþ Vatned brast j sundur og giorde Farveg/ so

veg/so ad Elias og Eliseus þoru þurrū
Footū þar j giegnū. Syndañ þar eptera/ v. 11.
kom eirn gloande Vagn med elldigum
Nestum/ skilde þa ad og tok Eliam upp j
einum Byl/ Nuor Historia oss kienner
þad sama/ Ad vier fyrer heilaga Skÿrn
hliotum ad jnnplantast j Guds Christne/
adur enn þad vier verdum upptekner til
Himneskrar Arfleyfdar/ Jtem/ So sem 4 Reg 5.
Naaman hinn Syrlendske vard hreinn af v. 14.
sinne Líkþrá j Aanne Jordan/ þegar hann
þvode sig j Jordan/ epter Spamannsins
Skipan/So eins verdū vier hreinsader
af vorre Andligre erfdar Líkþrá/Synd-
enne/ þyrer JESV Christi Skÿrn og
vora/ þegar vier verdū epter hans Skip-
an og Bifalningu skÿrder. Soddann
Frasogur/ Figurur og Epterlÿkingar j
gamla Testamentenu/ hafa merkt vora
Skÿrn j nya Testamentenu/ hvad S.
Paull styrker og stadfester med sÿnum Ord 1 Cor 10
um þar hann seiger/ Jeg vil ecke dylia v. 1. etc
þyrer ydur goder Brædur/ ad vorer Forfed-
ur voru under Skyenu/ og aller geingu
þeir j giegnum Hafed/ og aller voru þeir

skyrder aþ Moyse/ j Skyenu og j Sion-
um/ og aller atu þeir eina andliga Fœdu/
og aller drucku sama andliga Dryck/ og þr
drucku aþ andligum Steine sem þeim epte
erfylgde/ hvór Steum ad var Christur.
Soddañ Figurur og Fyrermynder og flei-
re adrar/ hlyda allár uppa heilaga Skÿ-
rn og stadfesta og innsigla þetta Skÿrn-
ar Sacramentū vorrar Sæluhialpar.

II. Þar næst/ ad N. Skÿrn sie aþ Guds
heilagre Þrenningu innsett og skickud /
Luc. 3. v. 2. etc þad kienner oss Gudspiallig Historia þar
so stendur/ Á þimtanda Are Keisara-
doms Tiberij/ þa Pontius Pilatus var
Landstiornare j Gydinga Lande ↄ Herodes
Fiordūgs Höfdinge j Galilea/ ↄ hañs Broder
Philippus Fiordungs Höfdinge j Iturea/
og um Thrachonitidis Heröd/ ↄ Lisanias
var Höfdinge j Abilene/ þa Annas og
Caiphas voru Höfudpresstar/ þa kom
Guds Ord (ↄ Bidalming) til Johañem son
ar Zacharie j Eydemörku. Og hañ for
um allar Byggder hia Jordan og predikade
Jdranar Skÿrn til Syndaña Fyrergefning
ar/ sem skrifad stendur j Mæla Bok
Esa 40 v. 3. Esaiæ Spamans þar so seiger/ Ein hrop-
ande Rödd er j Eydemörku / Tilreided

Drottne

Drottne Gótuna ᵵ giórer hᵴs Veg riettañ
þar þyrer var þesse Johannes kalladur
Baptista/þad er Skírare/ þvi hann var
sa þyrste sem þetta Skyrnar Embætte
upphyriade/epter Guds Skipā ᵵ Biþal-
ningu. Mattheus skriþar/ Ad Borgen Matt 3
Jerusalem geck ut til hans/ og allt Gyd- v. 5 6.
ingaland/ og allt Land nær Jordan/ og
liet hañ skira sig/medkeñande og játande
þeirra Synder.

I þridiu Grein lærum vier þad aþ III.
Christi Læresveinum/ ad Skyrnen sie aþ
Gude/ sem vier lesum j Gudspiallenu/
þar sostendur/Epter þad kom JEsus ᵵ Joh. 3.
hans Læresveinar j Gydingaland / og hañ v. 22.
dvaldest þar med þm/ᵵ skirde/eñ þo JE Joh. 4.
sus skirde ecke sialfur/ helldur hans Læ- v. 1. 2.
sveinᵛ. Þad sama stadfester ᵵ eirneñ Ch- IIII.
risti Biþalning og Skipan/þar hᵴ so sm
sañur Guds Sonur medkeñer hiet/ sig ad
hafa allt Vallð a Himne og a Jerdu/ og
bydur þar þyrer sinum Postulum/ecke all
einasta ad keña og predika/ helldur enneñ
ad skira/ svo sem Ordeñ berliga votta/
Fared og keñed allum þiodum/og skir
ed þær. Ad sydustu stadfester þad V.

Skýrnena/ad hun sie aþ Gude/ ad sialfur
Matt 3 v. 13 etc Guds Sonur let sig skýra/ og Gud Fad er og sa Heilage Ande / haþa Skýrnena styrkt og stadfest.

En aþ þvi ad Skýrnen Christi er sier deilis Athugande og Merkiande/ þramar eñ Skýrn añara Maña / þa vil eg tala þar nockud um̃/ þeim einþøllou til Skilnings ẽ Vndervýsunar/ ẽ skýra þra hvørniñ hun hefur geinged til. Mattheus
Matt 3. v. 13. skriþar/ Ad JESus kom af Galilea ad Anne Jordan til Johañem/og villde lata
Luc. 3. v. 23. hañ skýra sig/ Og Lucas skriþar svo / Ad JEsus hafe þa verid nær 30 Ara gamall. Nu þo Johañes være sañheilag ur Madur/ þa þorsti hañ sig j þvi/ ad hañ syniade Christo Skýrnar/aþ þvi hañ visse aþ heilags Anda Naud/ hvør hann var/þeckte JEsum/og visse hñ var Son
Hebr. 5 v. 2. ur Guds og Syndalaus/ og meinte þvi ad þar være eingeñ þørf / ad hañ skylde skýrast/þar m̃ed hyrade Johañes um̃ siñ Overdugleik/ siñar Personu vegna. Eñ
Mart 3. v. 15. Christur keñer og undervýsar hm̃/ ẽ seiger Lat þad nu so vera / ockur byriar svo ad

fullkomna

fullkomna allt Riettlæte. Sem hñ vill de so seigia/ Johannes/ þu skallt vita/ ad þier ber ecke j þÿnu Kalle ad æliÿta Overdugleika þiñar Personu/ helldur æliÿttu þitt Kall og Embætte/ til hvors þu ert kalladur aþ Modurliÿþe/sem er ad predika og Skÿra. Nuna þu og uñ þad ad jeg er eirn Madur þo saklaus sie og Syndlaus/Helldur skal þesse mÿn Skÿrn vera Speigill og Epterdæme øllū Mønum/ad þeir læte skÿra sig/ so sem jeg vil sÿdar bioda og biþala. Og hvor helst sm lætur skÿra sig og truer a mig/ sa skal þa Syndaña Fyrergeþning j miñe Skÿrn t mÿnum Dauda. Luc. 12.

Af þessu Samtale Christi og Johañis/eigum vier ad læra/ Fyrst þad/ad med kenna JESum ad vera Syndlausann. Þar næst skulu aller Yþervalldsemeñ and- liger og Veralldliger læra aþ hinnm heilaga Johañe/ad jmta þra Overdugleika og syndsamliga Natturu/ eñ þo ecke þess þegna þorsnia þad sem þeirra Kalle og Embætte vidkemur/og þeir eiga ad giøra þad keñer Christur hier Johañi og øllum Joh. 8. v. 29. Esa 53. v. 12.

Mønum/

Matt 3 v. 15. Minnum/ þar hann seiger/ Oss ber so ad fullkomna allt Riettlæte. Og epter þessa Vndervisan/ veitte Johannes JESV Skirn

Hvar fyrer Christur hefur lated skyra sig.

Hann hefur lated skyra sig fyrer þrim 1. Greiner/ad hvorium su er hin fyrsta/ Ad hann hefur hier med viliad singanga og uppbyria sitt Sæluhialpliga Kall og Embætte/ med predikunum/ Jardteikna giordum/ Pynu sine og Dauda/ og hefur þar fyrer viliad openberliga læta sig kiosa og hylla og vthroopa/ ad hann være sannur Guds Son. Og hier kom þad fram sem Gud hafde mællt fyrer Munn Davids seigiande/ Psalm 2 v. 6 7. Jeg vil setia minn Kong yfer mitt heilaga Fiall Zion/ Jeg vil predika umm soddann Stickon/ þa DROTTEN mællte vid mig/ þu ert minn Sonur/ j Dag Ol eg þig. Þad sem nu so langann Tyma hafde nidre leiged/ og Engelsen mællte vid Mariam og sagde/ Þad heilaga sem af Luc. 1. v. 34. hier fædest/ skal nefnast Sonur Guds/ þad hlaut nu ad koma j Ljos og verda openbert/ af sialfum Gude sem ofan af Himnum hrop

num hropade og kallade hañ sinn Son/ seig ande/ Þesse er min elskuligur Sonur / a hvorium jeg hef alla Þocknan. Matt 3. v. 17.

Þar næst i añan Mata villde JESUS II. med sinne Skÿrn stadpesta Skÿrn S. Johañis/ og med sine Skÿrn vera Hyd= ingum og oss ollum til Epterdæmis/ hvor ium vier skulum þylgia/ þvi hvad hann baud sÿnum Postulum og oss/ þad hefur hann sialfur giort.

Þridia Greinen/ hvar þyrer hann villde III. verda skÿrdur er þesse/ ad hañ vill ve= ra hia oss/ þegar vier skÿrumst/ So vier sieum med honum og hañ med oss/ epter Gal. 3 þvi sem S. Paall seiger/ So marger af v. 27. ydur sem skÿrder eru/ þeir hafa iklædst Christo/ þad er ad skilia/ þeim er vijs Nad Guds og Nimnar ÿfe uz Christo.

Fiorda Grein þvi Christur er skÿrdur IIII. er hun/ Ad lÿka so sem Christus hefur tek= ed uppa sig Vmskurnar Sattmala epter Moysis Logum/ so hefur hañ viliad taka Luc. 2. uppa sig Skÿrnarennar Teikn ℔ lata sig v. 21. med Vatne skÿra/ til þess ad hañ lati vita/ ad hann vill vera Gud og Fader ℔

Nertug:

Hertuge bæde þeirra j Gamla Testamentenu og hiña j þvi Nya/ til ad þrelsa þa þra Guds Reide og Diøplenum/ og lysa þyrer þeirra Synder Þínu og Krossins Dauda/ og taka uppa sig Strýdsmerke þra j gamla Testamentenu/ s̄ var su bloduga Vmskurn/ og lyka Teikn Skýrnarennar j hinu Nya. Viliande þar med sanna ad hann vilie vera bæde þeirra og vor Frelsare og Medalgangare.

V. Fimta Grein hvar fyrer hann liet sig skýra er þesse/ Ad hañ villde med sinne Skýrn med øllu aptaka Moysis Sid og Ceremoniur og Kyrkiuþionustugiorder/ med øllū þerra Offrunum/ Slætrunū Fornþæringum/ epter þvi ad Johannes predikade ad Vmskurn og Fornþæringar gilldte nu ecke par/ heldr Trucñ a Christum med heilogu Lýþerne og Framþerde. Og þetta er þad sem Christur sialfr segir

Matt 11 v. 13. Joh 1. v. 17. Ad Lögmæled og Spamenñerner hafe spad allt til Johannem/ So ad hier sannast þad Johannes segir/ Lögmæled er fyrer Moysen utgiefed/ en Nad og Sannyskum er orden fyrer JESum Christum.

þridia

Pridia Grein um Skijrnena.

J hvoriu Skijrnaremar Kraptur er þalenn og þolgenn.

Kraptur heilagrar Skijrnar er komen j þremur Hlutum/ sem er þyrst ORded/ þar næst VATNed / pridia Christi INNsetning og Skyckan.

Það Fyrsta.

Það þyrsta sem haþa skal til heilagrar Skijrnar er synelig og þreifanlig Materia, Elementum eda Efni/ það er Vatned/ sem ecke er annad en Vatn/ j Skijrnenne og epter/ so sem S. Johannes sagde til þeirra er til hans voru sendir / og spurdu hann ad seigiande / þvi skijrer þu/ þyrst ad þu ert ecke Christur/ ecke Elias/ ecke Spamadur. Joh. 1. Hamv. 25. sagde/ Jeg skijre j VATne. Þar medkiem er Johannes Vatned ad vera Vatn. En hann leggur þar nockud meira til er seiger/ Sa stendur a mille ydar sem þier þecked ecke/ hann er sa sem koma mun epter mig hvor eg var fyrer mig/ hvors skopveinge eg er ecke verdugur upp ad leysa. Þesse Ord talar Johannes um JESum

Christum

Christum. Vatned er ecke annad en Vatn j hvorum jeg skyre/ Enn þesse Skyrn þeyrer sijnn Kraft af Christo Chver ad er samuur Gud med Fodurnum og heilegum Anda/ og af Guds Orde og Trunne. Þar byrer þegar þetta þylgest ad/ Ordeð og Vatned/ epter Christi Bifalningu/ og Truenn/ so ad þetta samteingest/ þa verdur þad þullur og þastur Truloþunar Sattmale a mille Guds og Mannsins/ epter Rade og Skickan heilegrar Preðingar/ sem vottar S. Paull seigiande/

Tit. 3. v. 5 etc. Epter sinne Miskunsemi giorde hann oss salubialpliga/ fyrer þa Endurfæding ar Laug og Endurnyung heilags Anda/ hvórum hann hefur yferrikulega wthellt yfer oss fyrer JESum Christum vorn Endurlausnara/ so ad vier Riettlater fyrer hans Nad/ vrdum Erfingiar eilifs Lifs epter Voninne/ Þesse Rada er sönn og truanlig.

II. Þad annad hvar jnne Kraptur Skyrn areñar er þaleñ/ þa er ORDIÐ/ Og þetta Ord er ecke annad enn þad sama og sanna Ord sem JESVS Christus talade þa hann sagde/ Skyred j Nafne

Fodur t

Fødur og Sonar og Heilags Anda.

Pad pridia j hverju Kraptur Skÿrn III.
arennar er komenn er Jnnsetning og
Skickan Christi/pad er/hañ hefur giort
soddan Fundatz/og hefur bipalad ollum
sÿnum prenurū ad predika/ og skÿra/ og
ollum Monnum hefur hañ skylldugliga
skipad og boded/ ad heyra og hlyda Chri- Joh. 17.
sti Bipalningu og Skipan/par med tru- v. 5.
liga med allre Audmykt og Gudhræddst
ad vera hans Skickan undergiefnum/ og
krua fullkomliga pvi / ad j Skÿrnenne
verdum vier jnnsiglader til Rettchristenna
Manna og Guds elskuligra Barna. Par
fyrer / pegar Presturenn skÿrer nockurn j
Nafne Fødur og Sonar/og heilags An-
da / pa er pad ecki sem hañ segde svo/
Jeg skÿre pig epter JEsu Christi Bi-
palningu/ eñ JEsus Christur Guds Son
er sa sem med sÿnu dyrmæta og saklausa
Blode burtpvær af pier fyrna Vpprura
Synd/ og gieter pig med sÿrum heilaga
Anda/ Erfingia til Himnarÿkis/ so sem
seiger S. Johañes/ Bloded JEsu Chri- 1 Joh 1
sti hreinsar oss af ollu Rangleete. v. 7.

Fiorda Greinen um Skýrnena.

IIII. Nvort Gagn høfum vier af Christi Skýrn/ og vorrer Andsvar/ Fyrst hefur Christi Skýrn vered Gude a Himnum so þægelig/ad þegar Christur var skýrdur þa hefur Gud opnad Himenen/so sm S. Marcus einfalldliga skrifar/ seigande/

Marc 1 v. 9 10 Þa JEsus var skýrdur/af Johañe i Jordan/stie hañ upp ur Vatnenu/ok Himenenn opnadest. Lucas skýrer nockud greinelig

Luc. 3. v. 21. ar hier fra og seiger/ Þa JEsus var skýrdur og badst fyrer /þa opnadest Himenenn. Og Mattheus seiger ecke alleinasta med einføldum Ordum/ad Himeneñ hafe opnast/ helldur ad hañ hafe opnast upp yfer

Matt. 3. v. 16. honum. Nvor Himensins Opnan oss und ervýsar og feñer/ ad fyrer Adams Fall/ var øllum Mønum Himeneñ apturlatenn og læstur/og aller eru þeir vteloker/ eñ fyrer Skýrnena Christi skiedur þad / og fyrer hans Bon sem hañ bad til Fodurs sins/ad Himeneñ opnast/ ecke alleinasta yfer honum/helldur yfer oss øllum sem j hans Nafne og epter hans Bifalningu skýrdrerum/ so ad vier hofum nu lidugañ Inn-

gang/ og

Jngang/og meigū ad þrialsu og j þullu Eph. 3.
Trauste þyrer hȳs Skullo jnganga j Nim v. 12.
enenn þrām̄ þyrer Gud Fedur og bidia
hañ so sem hañ sialfur seiger/ Jeg er Veg Joh 14.
ureñ Lyfed og Sañleikureñ. Jtū̄/Jeg v. 6.
er Dyrnar / eþ nockur geingur jñ um̄ mig/ Joh 20.
hū̄ skal verda Sæluhoolpeñ. Med þessū v. 9.
hætte er nu skyrnen Christi og hans Bæn
oss christnū̄ Mōnū̄ eirn Jngangur j Nim
eneñ/til ad þa og edlast aþ Gude Nimnesk
um Fedur allt þad gott sem vier skulum
hafa.

Vm̄ anad Gagn Jesu Christi Skyrn II.
ar skrifa Gudspiallameñerner/ad sa verd-
uge heilage Ande / su þridia Guddoms
Persona/ hafe komed opan af Himnum
yfer hañ / j Lyking holldligrar Dwfu. Luc. 3.
Þetta hefur þordum þyrermyndad vered/ v. 22.
og þetta hefur merkt su Dufa sem bar
j Muñe sier eitt Blad aþ Oliuvidar Erie
j Orkena/og vitnade þar med þyrer Noa
ad hañ var þrelsadur aþ Gude þra hañs Gen. 8.
Reide/og ollum Nœska Vatnsþlodsins/ v. 10. 11.
hefde þeinged Nad e Vinattu aþ Gude.
Eins ber nu heilagur Ande Vitne j Ch-
risti Skyrn /ad aller Menn þeir s skyrder

verda uppa Christum/ eda j hans Nafne skule endurleyst og þrelsast þra Reide Guds og Vppruna Syndenne/ og skule þa og þinna Nad ag Myskun og eilyfa Saluhialp/ j þessum vorum Endurlausnara JEsu Christo.

III. Vad þridia Gagn JEsu Christi Skirnar/ber oss alla Tima ad hafa j Hug og Hiarta/ sem er ad Gud Almattugur af sinne Giæsku/æthropar Nad og Myskun og Saluhialp j synū Syne JEsu Christo/þeim ollum til Handa/sem honum heyra og hlyda/seigiande/ Matt 3 v. 17. Þesse er mitt elskuligur Sonur a hvoriū/ etc. Stoor Glede og Huggun er oss þetta j vorum Eymdum og Hørmungum/ad Almattugur og Myskū samur Gud hefur Rom 5. v. 10. 2. Cor 5 v. 18. Pocknan til vor/og er til Frids orden vid oss/ fyrer saker sins Sonar JEsu Christi/ um hvorn Gud af Himnum ofan kallar og seiger/ Þesse er mitt elskuligur Sonur/a hvorium jeg hef alla Pocknan. Og fyrer hvorn eg er forlyftur og vel til Frids vid Ephes 1 v. 5. 6. Mannkyned. Þetta meinar S. Paall þar hann seiger/ Gud hefur fyrerhugad oss til

Sonar-

Sonarleiꝑdarennar/ til sialꝑs sÿns / ꝑyrer JESum Christum/ epter Pocknan sÿns Vilia/til Lofs sÿne dyrdarligri Nad/ ꝑyrer hvöria hann hefur giört oss sier ꝑægeliga/ (ka:knæmeliga) i sÿnum elskuliga Syne.

Lÿka eirneñ huggar hin heilage Johañes oss bar hann seiger/ So marger sem hönn medtaka/og trua a hans Nafn/ ꝑeim gefur hann Vallo til ad verda Guds Börnum. Joh 1. v. 12.

Fiorda gagn Guds Sonar Skÿrnar er ꝑetta/ Ad Christur hefur med sÿne Skÿrn heilog giort oll Vötn/ og skickad ꝑau til heilsusamligrar Laugar/ og rÿkugligrar Hreinsunar aꝑ Syndunum/ so ad hvor eirn Madur sem i Vatne verdur skÿrdur i Nafne Fodur og Sonar/ og H. Anda/ ꝑa er ꝑad so kraptugt aꝑ Gude ad ꝑess Mans Synd er med ollu utplanud aꝑmæd og hveigen ꝑyrer Guds Auglite. IIII.

Petta wtleggur so hinn H. Augustinus ꝑar hann seiger/ I Skÿrnenne verdur Synden fyrergiefen/ ecke i ꝑam mata ad Vppruna Synden sie ecke med Mannenum (sem vier meigum sia og merkia a Sma börnū so ve: sem ꝑeim pullordner skÿrast/ ad epter ꝑad ꝑeir eru skÿrder/ ꝑa eru ꝑr Augustinus.

af Natturunne hneigder til Syndarennar/ eins og þeir voru þyrer Skírnena)Enn Uppruna Synden verdur oss ecke reiknud til Fyrerdæmingar/ helldur fyrergefen i Skírnenne.

V. Fimta Gagn Skírnareñar Christi/ er
Eph. 5 v. 25. þad ẽ S. Paull kienner oss þar hñ seiger/ Christur elskade Sófnudenn/ þad er sijna Christine/ og gaf sig sialfann vt þyrer hana Uppa þad ad hann giórde hana heilaga/ og hreinsade hana med Skírnarlaugenne i Ordenu/ so hann tilbue sier eirn dyrdligann Sóknud/ sem óngva Fleckan eda Brucku nie þess konar hefur/ helldur være heilagur og ostraffanligur.

VI. Þad siøtta Gagn Guds Sonar Skír nar i liose lætur S. Petur seigiande/ Skírnen giórer oss sáluhialpliga hvór ed
1 Pet 3. v. 21 22 merkest fyrer Vatnsfloded/ ecke til ad afþvo Holldsins Saurugleika/ helldr ad hun sie Truloþun eda Settmale godrar Sonvitsku fyrer Gude/ fyrer JESV Christi Upprisu/ sa sem ad er i Himenenn uppfaren/ til Guds hægre Handar/ og Englarner og hiner volldugu Kraptarner eru hónum undergiefner.

VII. Þad siaunda Gagn/ sem oss leider as

JEsu

JESV Christi Skírn/ þrammsetur E. Páll og seiger/ Ad aller vier sem erum skírder/ vier erum skírder í JESV Christi Dauda/ og því sieum vier og eirnein med hónum Jardader/ fyrer Skírnena í Daudann/ uppa þad/ ad lifa sem Christus er uppvakenn af dauda fyrer Dyrd Fódursins/ lifa so eigu vier ad ganga í Endurnyungu Lífsdaganna. Rom 6. v. 3. 4.

Summa og Mergur Mals er þetta/ Ad vor Sáluhialp hun er þalen í Jnnsigle heilagrar Skírnar/ so ad Skírnen er so sem Jnnsigle vorrar Sáluhialpar so ad þa vier tokum uppa oss Sattmála þessarar Skírnar/ og truum a Herrann Christum/ þa erum vier jnnsiglader Erfingiar til Himnaríkis/ og eilífrar Sáluhialpar/ so sem eigen Ord Christi hlioda þar hann seiger/ Hvór sem truer og verdur skírdur/ sa skal verda sáluhólpenn. Mar 16. v. 16.

Þviad lifa so sem Heilager Forfedur/ Abraham og hans Eptirkomendur/ hielldu Sattmála sinar Vinskurnar vid Gud stodu þast a hónum/ og legdu Líf og Gots í ved þyrer Guds Logmál og Bodord/ og lidu Pínu og Dauda heldur enn

ad þeir vilidu briota aþ Guds Logmale/
2. Mac. 7 So sem vier lesum j Bok Maccabeorum
Pa. 44. etc eitt hryggeligt Epterdæme aþ eirnre Kviñu og hennar sio Sonum/ hverier ed ecke villdu eta Svijnakiet j mote Moysis Logmale. Eins og ecke sijdur ber oss sem erum Christner/ ad halldа aþ vorre Skijrn og hapahana j Neidre/ og Æru/ og latа heldur Lijfed(eþ Þorþ giorest)en ad aþneyta christeligre Tru so sem heilager Pijslarvottar Guds hafa giert. Þar nijr skulum vier ꝛ eirnen þacka lijfanda Guds Syne sem þyrer heilaga Skijrn hefr gieþ ed oss sæla Nuggun j allre Neyd ꝛ Olucku Og med þessu Sacramente heilagrar Skijrnar hefur skiled oss þra Tyrkium/ Gydingum og Neidingium. Og med þvi vier erum nefnder Christner/ og hefum þad Nafn af vorum Lijfs Hertoga Christo/ þa ber hverium og einū christnum Manne ad skicka sier so j Truñe og Voneñe/med christeligu Framferde og Athæfe/ og allum godum Verkum/ ad hann sie þad hann a ad vera/ og sie bikiendur sijns Nafns med Æru og godre Samvit

skn fyrer

ſku þyrer Gude og Mønnum/ bæde hier i Heime/ og ſo annars Heims/ þegar skodad verdur/ hvort vier hoppū þad rietta Trulofa aupskiæde eda ecke. Mat 22 v. 11.

Fimte Hlut

partur Catechiſmi og Barna Lærdoms/ eda christeligra Fræda/ um Sacramentum heilagrar Kvölldmaal tydar vors Drottens JEſu Christi.

Spamaduriñ Hoseas talar ſo um þañ andliga Brudguma JESum Christum ſem hefur truloſad ſig ſiñe Christeligre Kyrkiu til andligs Nuskapar/ og ſeiger ſo til heñar/ Jeg vil trulofa þier ad eilyſu/ Jeg vil trulofa mig þier j Riettlæte og Dome/ Nad og Miſkun/ Ja/ jeg vil trulofaſt þier j Truñe/ og þu ſkallt þeckia DROTTEN. Johañes Skÿrare kallar hañ eirn Brudguma/ og ſeiger/ Jeg er ecke Christur/ eñ Jeg er ſendur undañ hönum/ Hvor hañ hefur Brudena/ ſa er Brudgumi ſkal/ en Vinur Brudgumans ſtendur/ og heyrer Hoſe 2. v. 21 22

Joh. 3. v. 28 et.

hans Ord/og gledst miög af hans Rodду/ þesse mijn Glede er nu fullkomen/hñ skal vara/eñ eg fer mynkande. Christur kallar
Marc 2 sig sialfur eirn Brudguma/ þa sagt var
v. 18 etc til hans/ hvar fyrer þasta Lærisveinar Johañis og Phariseaña? eñ þijner Lærisveinar þasta ecke. Þa sagde JEsus til þeirra/ hvórneñ meiga Brullaups Börneñ fasta a medan Brudgumeñ er hia þeim? Vvíod so leinge meiga þau ecke þasta sem þau hafa Brudgumañ hia sier / En þeir Dagar munu koma/ ad Brudgumeñ mun verda þra þeim tekeñ / þa hliota þau ad fasta. Þar þyrer lijka so sem eiñ Ekta madur/ edur Festarmadur/sem þinnur ad Daudeñ er j nand/ og ad hañ mune skilia vid þetta stundliga Lijf/ hñ lætur allt sitt Hiarta j liose/ þyrer siñe eigen Kvinnu/ eda Festar mey/ og giörer sitt Testamentū med godre Roksemd/ svo ad Gotzed skule ecke tapast þra heñe/ heldur ad hun meige þvi bihalda og þess niota. So hefur þesse truloþade Brudgume JEsus Christus giört vid sijna Brudur/ christeliga Kyrkiu/a þeirre Nott sem hñ skylde verda svikeñ/ þa liet hañ j liose sinn Niartans

Grun/

Grun̄/ j midle Guds og ſiñar Kriſtne/gio
rde eitt þaſt og oraſkanligt Teſtamentum
ad hun ſkyllde þa þyrer þeña Brædguma
Syndaña Fyrergeþning j riettre Neytſlu
og Bergingu hans Lykama og Bloods/
ſo ſem han̄ hefur tilſett og ſkickad epter
hliodan ſiña Ordа/ til eilyfþrar Min̄ingar
allra hans Velgiorninga/ſem hverium og
einum chriſtnū Mañe ber ad halldа og gio
ra/ſem S. Paall ſeiger/ Meñ foracka Galat 3.
ecke nockurs Mans Teſtament/þegar þad v. 15.
er ſtadfeſt/og auka þar ongvu vid. Svo
er tilheyreligt ad yþervega vel ꝛ vandliga
þetta Teſtament Guds Sonar / og lata
þad bliþa vid Magt og allan̄ Myndug-
leika/ og lata hia lyda allar þræter og
Diſputeraner/ꝛ bliþa alleinaſta vid Ord
og Jñſetning Herrans Chriſti / og trua
ſtadfaſtliga ad oſſ veiteſt og gefeſt j þeſſu
Sacramente epter Ordaña Hliodan/ſañ-
arligt Hollд og Blood Herrans JESu
Chriſti/og diſputera þar uñ ecke þramar/
og wtleggia þad ecke odruvijs eñ ſvo ſem
Orden hlioda/ þviad hefde Chriſtur vil
iad ad þau Ord aefte odruvijs ad ſkilia

eñ þau

eñ þau hlyda/þa hætte hñ þau vordu vijs
vtlagt og talad/ þar tyrer eigum vier ad
læta þau Ord standa/ j þeirre Meiningu
sem þau hlyda/og disputera þar ecke um
og ecke uppvekia nockra Ætasemd Præct-
an eda Osamhycke / heldur tala og seige
ia med S. Paule/ bæde um þetta Testa-
ment og oll oñur Guds Guddomlig Verk/
Rom 11 O hvilijk Dypt Rijkdomsins/bæde Spek-
v. 33 etc eñer og Guds Ryñingar/hvorsu ouñrædde
liger eru hans Domar / og oransakanliger
hans Veiger/ hvor hætur þeckt Siñe DR
OTTens/ eda hvor hefur hans Radgiafe
vered? Eda hvor hætur hönum nockurn
Tijma gefed so ad hönum mætte þad vero
da endurgollded? Dviad of hönum og fyr-
er hañ/ og j hönum eru aller hluter. Hön
um sie heidur og Dyrd ad eilijfu/ Amen.
1 Cor 2. Lijka eirneñ skrifar S. Paull til Corin-
v. 14. thios/ ad Mañlig Skynseme kuñe ecke ad
understanda þad Christo og hans Orde
vidvijkur. So eigum vier ad byrgia apt
ur vorn blindañ Skilning/ og hafa hann
j Taume/læta hñ ecke rada/ heldur læta
oss nægia Herrans Christi lios Ord/ þar
hañ seiger/ Þad er miñ Lijkame/ sem

tyrer

fyrer ydur verdur gefeñ / Pad er mitt Blood sem fyrer ydur wthelleſt til Fyrergefningar Syndaña.

Ordeñ þessa Sacramentis ſkrifar S. Mattheus 26. Capitula. Marcus 14. Lucas 22. Og S. Paull 1. Corinth 11. Og hlioda þau so.

Vor Herra JESus Christus/ a þeirre Nott sem hann Mat 26 v. 26. Mar 14 v. 22. Forrædenn

Formædenn vard/ Tok hann
Luc 22. v. 19 20 Brauded/ Giørde þacker/ og
braut þad/ og gaf sijnū Læri-
1 Cor 11 v. 23 etc sveinum og sagde/ Taked og
eted/ þad er min Lijkame sem
fyrer ydur verdur giefenn/
Giored þad j mijna Minning.

Somuleidis epter Kvølld-
maltijdena/ Tok hann Kaleik
inn Giørde þacker/ gaf þeim
hann og sagde/ Drecked aller
hier af/ þad er Kaleikur hins
Nya Testamentis i mijnu
Bloode sem fyrer ydur ut
hellist til Fyrergefningar
Syndanna/ So opt sem þier

giored

giøred þetta/ drecked þad j mijna Minning.

Nu uppa þad ad vier þvi betur meettum skilia og understāda þesse Jnsetningar Ordenn/ og vita hvert Gagn og hverta Nytsemd vier høfum j þeim/ þa skulu þessar Greiner verda vel athugader sem hier standa.

1. Fyrst/ hvørt Nafn Christur ꝛ Postularner haþa gefed þessu Sacramente.
2. Þar næst/ hvør þetta Sacramentum hefur jnnsett og skickad.
3. Hvørnenn/ og med hvørium hætte þad er jnnsett.
4. Hvad þetta Sacramentum er.
5. Hvørsu ad þetta Sacramentum er j gamla Testamentenu adur þyrefram̄ þyrrmyndad.
6. Hvørjar Greiner þar eru til/ ad vier skulum neyta þessa Sacramentis.
7. Hvørium þetta N. Sacramentum skal giefed verda.

8. Hvørir̄

8. Hvorru þ ſk ecke veitaſt z gefaſt.
9. Hvert Gagn vier hofum af þeſſu Sacramente/ þegar vier medtotum þad riettelega.
10. Hvornenn ad hattad er þeirre riettu Reynſlu/um hverna S. Paull talar/ adur enn Madur berger þeſſu Sacramente.
11. Hvad vier ſkulum huga og giora/ þegar vier hofum medteked þetta Sacramentum.

Fyrſta Greinen.

Hvört Naþn Chriſtur ſe Poſtularner haſa gieted þeſſu Sacramente.

I. Jeg fyrſtu hefur Chriſtur ecke gieted þeſſu Sacramente adad Naþn enn þad hann ſeiger/ Taked og eted/ þad er mín Liſkame/ Drecked aller hier af/ þad er mitt Blod/ og kallar þad Kaleik hins nya Teſtamentis.

II. Þar næſt haſa heilager Poſtular/ kallad þetta Sacramentum Braudbrotning/ ſo ſ Lucas ad Orde kvedur j Giorninga Bok Poſtulanna/ ad þeir trunden haſe allir vered

er vered stadfæster j Postulanna Lærdome og j Söfnudenum/ og j Brandsins Brotningu/ og Bænaakallenu. Þesse Ord eru tekenn þar af/ ad JESUS Christus braut Brauded/ so sem vier lestum hia Marcū & Lucam/ad þad hafe vered Bane og Sidur Christi ad briota Brauded. Act 2. v. 41 42

Marc 6. v. 41. Luc 24. v. 30.

J þridiu Grein nefner S Paall þetta Sacramentum Braud og Herrans Kaleik þar hann so seiger/ hvör hann etur overdugliga af þessu Braude og dreckur af þessum Kaleik/ hann er sekur vid Hold og Blod DROTTens. III. 1 Cor 11 v. 27.

J fiorda lage nefner S. Paall þetta Sacramentum Kvölldmaltijd DROTTens/ þar hann seiger/ Nær þier komed til samans/ þa hallded þier ei DROTTens Kvölldmaltijd/ þvi nær þier skulud Kvölldmaltijdena halda/ þa medtekur hvör Madur sijna Maltijd adur. Þetta Nafn er mieg almeneligt / þviad þetta var su seinasta Kvölldmaltijd/ hvoria JESUS Jnsette/ og hielt med sijnum Postulum/ Adur en hann geck til sinar Pijnu. IIII. Jbidem v. 20 22

J þimtu Grein nefnest þad Sammeyte edur Hluttekning/ so sem S. Paall seiger V.

Sa blessadur Kaleikur hvórn vier blessum
1 Cor 10 v. 16. er þad ecke Samneyte Christi Blods? Brauded þad vier briotum/er þad ecke Samneyte Christi Líkama? Þad er / aller þeir sem bergia þessu Braude og Vyne/ epter Christi eigen Innsetningu / þeir verda Hluttakarar Líkama og Blods Christi/ & þeir neyta þess hvors tveggia.

VI. Jbidem v. 21. I sidstu Grein nefnest þad/Bord Drottens/ epter þvi sem S. Paall skrifar seigiande/ Þier geted ecke j sẽ orded Hluttakarar Matbords DROTTNens / og Matbords Diófiaña. S. Paall nefner þad Matbord/ af þvi ad Christur jnsette & skyrade þessa Kvøldmaltijd vid Bord ed. Nvør hann nu verdugliga medtekur þetta Sacramentũ/sa geingur til Bords med Herranum Christo sialfum/hvorium Neidre ad eiugeñ kann ædre og meire ad þiñast. Þeir Grisku haþa gefed þessare Kvøldmaltijd þleyre eñur Nafn sẽ er Synaxis, Liturgia, Evcharistia, Agape. Eñ vier skulum læta oss nægia med þau Nafn sem j heilagre Ritningu standa/og gefa þessu Sacramente eingeñ

eñur/

eñur. Olærdur Almuge kallar þad þion uſku/ Jñargongu/ aþ engvum godum rekum/ hvar þyrer þau Ord ættu med øllu aþ ad leggiaſt / og Preſtarner eiga þaug ecke ad lýda/ helldur aþ ad taka og avýta ſo ad Kvøllmaltýden haþe ſitt eigeñligt Naþn.

Aufiur Greinen.

Hvór þetta Sacramentum hefur jñſett og ſkyckad.

Þad ſkrifa aller Gudſpiallameñerner/ Ad JESus Sonur Guds og Mariu/ hafe þad jñſett a þeirre Nottu ſem hann var Svikeñ/ Og S. Paull ſeigeſt haþa medtekcd þad af DROTTne hvad hann ſkrifar þar um̃/ Hvar af vier høþum ad læra/ hvørſu dyrdarſamligt haleitt og heilagt og gagnligt þetta Sacramentum er/ þar þyrer uppvekur Diøpulleñ nu a þeſſum Týmum allra handa Mootſtand og Motmæle j gegn þeſſu Sacramente/ þvi ad hañ er Dvinur Christi og allra chriſteña Manna/ og ſtundar epter hvi ad þorþalſka/ Dyrda/ nidur ad þryckia/ og ad engvu giora þetta haleita Sacra-

1 Cor 11 v. 23.

1 Pet 5. v. 8.

mentum. En oss ber med allre Gudhræd slu og Gudræckne þetta Sacramentum ad handtera/ aþ þvi ad sialfur Guds Sonur hefur þad jnnsett og skyckad/ æ ovirda eda misbrwka þad ecke j nockurn Mata/ svo þramt sem vier vilium ecke a Salu og Lykama verda þar þyrer plægader stundliga og eilyfliga.

Þridia Greinen.

Hvörneñ eda med hvörium hætte þetta Sacramentum er jnnsett.

Fyrst tok JESUS Brauded sier j Hendur/ þar næst giorde hann Packer og braut þad/ og gaf þad sijnum Lærisveinum sem satu til Bordsins hia honum/ slijka eirneñ tok hann j Hendur Kaleikeñ med Vijnenu/ giorde Packer j anad sinn og þieck þeim hann. Þetta Braud sem hann gaf þeim/ var osyrt Braud/ fyrer utañ allt Swordeig / hvörs aller neyttu umm sierhvöria Paskahatijd/ epter Guds Skipan/ so ā skrifad stendur j anare Bok Moysis/ ad Gydingar mattu ecke a þeim Dogum eta swrt Braud/ undir Exod 12 v. 8. er Fortöpun þeirra Sialna. Epter þessare vijsu talar S. Paull/ og kennir oll

um christnñ

um Christnum Mønum j Nya Testamentenu/ hvørneñ þeir eige sijna Páskahatijd ad halda og seiger/ Vier christner Menn høfum lijka Páskalamb (ecke sijdur enn Gydingar høfdu) sem er JESUS Sonur Guds fyrer oss Lijþlatiñ. Latum oss þvi halda vora Páskahatijd / ecke med gómlu Surdeige/ og ecke j Surdeige Illskuñar og Breckvijseñar/ heldur j sætu Deige Hreinleikans og Sætleikans. Ad Christur hafe hafst Vijn a Kaleiknum/ pad vottast af hans Ordum/ par hañ sagde Jeg mun ecke drecka af Vijnvidar averte/ iñ til þess Dags jeg dreck þad nytt med ydur j Ríkie mijns Fódurs. Sijdan epter þetta kemur Christur þram̃ med Mergeñ Malsins/ og seiger Postulunũ med lijkũ Ordum / hvad þad er hañ hafe þeim afhendt og j Hendur þeinged / og hvar til/ og til hvørs Gagns þad sie þeim geþed/ seigiande med tiosum Ordum/ Taked æted/ þad er miñ Lijkame/ drecked aller þar af/ þad er mitt Blood/ þad er Kaleikur hijns nya Testamentis / hvørt Blood wthellt verdur fyrer marga / til

1 Cor 5 v. 7. 8.

Mat 26 v. 29.

Fyrergeþningar Syndaña/ Giored þ j mijna Mining. Þetta er eingen myrk Rœda/ þung eda vanskilen Ord / helldur einfølld lios Ordskyr og skilianlig / Og nar vier vilium trua / og þau medtaka epter Christi Jnsetningu og Skickan/ og Ordaña Nliodan/ þa er þ allt gaguligt skyrt og liost/ og eingen þorf er ad eþa/ ransaka eda nockrar adrar Spurningar og Disputatiur ad hœþa um þesse haleitu JESu Christi Ord.

Fiorda Greinen.

Hvad Sacramentum sie.

Þetta Sacramentum er eitt Nadar Teikn/ hins nya Testamentis/ a JESous hefur jnnsett og skickad/ sitlu þyrer sin Dauda/ giefande Braud og Vijn/ og epter Ordanna Nliodan/ sitt sannarligt Nollb og Blod/ til Syndaña Fyrergieþ ingar/ og Truarstyrkingar uppa allt þad þann hefur giort vorra vegna/ Og er ein obrigdanlig Stadfesting/ og so sem Jnsigle uppa Guds Nad og Vinattu/ og eilijft Lijf/ hvad vier skulum til vor ta-

ka med

ka med sannre Tru/ til Minningar hins Dauda og allra hans Velgiørninga.

Fimta Greinen.

Ad þetta Sacramentum sie í gamla Testamentenu audur tal þorna þyrrmyndad.

So sem Ord og Giørningar Herrans Christi eru þyrrsagder/ og þyrrspadder í þvi gamla Testamentenu/ so er og þetta JESV Christi Testamentum. Vier lesum um Abraham/ ad þegar hann kom ur Bardaga/ þa hann hafde þellt sijna Dvine og frelsad sinn Brodurson Loth/ ur Dvina Hendum/ þa gieck Melchisedech/ sem var Kongur í Salem/ og Kienemadur hins allra hædsta Guds/ wt í mote Abraham og hans Folke sem med hønum var/ og bar hønum Braud og Vijn til ad endurnæra hann og þad Folk sem med hønum var. Af þessare Historiu tek ur Postulenn til Hebreos eitn Lærdom/ Ad lijka so sem Melchisedech var Kongur og Kienemadur Guds hins hædsta/ hafande ecke Fódur nie Modur/ var an Slectis og hafde hvórke Upphaf Dagana nie enda. Gen 14. v. 17 &c. Heb. 7. v. 1.

lot Lyssins. Þesse Melchisedech merker JESUM Guds Son/ um hvorn Da-
vid hafde adur þyrerspad og sagt j Anda/
Þsa 110. seigiande um Christum/ Þu ert Kenne-
v. 4. madr eilijfliga epter skickan Melchisedech.
Abraham Fadet allra riett truadra Manna/
Rom. 4. trude Gude hvad hönum var til Riettlæt-
v. 3. is reiknad/ hann merker alla þa sem trua
Gen 15. og treysta a Gud. Þar þyrer lijka so sin
v. 6. Gen 14. Melchisedech Kongur og ypparste Kenne-
v. 18 etc. madur/ blessade Abraham og hans preitta
og mædda Strijdzmen/ styrkte og endur-
nærde þa med Braude og Vijne/ Lijka
eins hefur vor Lausnare JESUS giefed
ollum truudum synelegt Braud og Vijn
ad eta og drecka/ og þar med sitt eigen-
ligt Hold og Blod/ epter Ordanna hljod-
an heim til Nuggunar/ Endurnæringar
og Styrkingar j mote þeirra Ovinum/
Diofslenum/ Reide Guds og Lognmalsins
Bölvan.

Exod 12 J annare Bok Moysis lesum vier ad
v. 3. etc Gud baud Israels Sonum ad slatra einu
Lambe / lytalausu / ad Kvolde Dags/ til
Paskahatijdarennar/ þar epter skyldu þeir

taka af

taka aþ Blodenu/ og slæckva eda nua þvi
a bæda Dyrustaþena og Dyratred þess
Nwssins j hverju þr aktu Paskalambed
ad eta. Þesse Nistoria var Figura og
Fyrermynd og Merking vorrar Paskaha-
tijdar j þvi nya Testamentenu og þess 1 pet 1.
saklausa Lambsins JESV Christi sem v. 19.
var lytalaus/ þad er Syndalaus. Vm
þetta skriþar so S. Paull/ Vier (christner 1 Cor 5
menn) hóþum og lyta Paskalamb/ þad v. 7.
mykiu ædra og haleitara er ein Gydingar-
ner høþdu/ Þviad vort Paskalamb er
JESVS Christus/ sem fyrer oss er form-
færdur. So kallar og Spamadurenn
Christum eitt Lamb/ og seiger/ Þa hann var Es. 53.
sleigenn og pijndur/ lauk hann ecke upp sijn v. 10.
um Munne/ eins og Lambed sem leidt
verdur til ad aflijfast/ Og so sem Lambed j
gamla Testamentenu hlaut ad verda Ex 12.
steikt/ so vard Christus steiktur a Kross- v. 9.
enum med Bruna og Nita Guds Grimd-
ar Reide. Item/ lyta so sem þeir j gamla
Testamentenu/ neru eda slæktu Blodenu
Lambsins a Dyratried og bæda Dyrustafa-
na/ s eru sierligustu Trie j hverju Nysse/

Svo skulum vier vita og Nugleida/ ad vier erum Guds Nxs/ so sem S. Paall
1 Cor 6 v. 19. skrifar seigiande/ Vite þier ecke ad ydar Limer eru Mustere heilags Anda sem i ydur er? So eigū vier ad stockva JESU Christi Blode a Oyrustaþe vors Nxss/ þad er vort Niarta og vor Munnur/ so ad vier med Muñenum til vor tokum þetta heilaga Sacramentum/ og med Niartanu truum þvi sem Ordenn uppa hlyda. Item/ Liká so sem Drottins Eingell gierde engvañ Skada j þm Nxstū sē audkiend voru gierd/ og a var stockt Lambsins
Exþ 12. v. 13 29 Blode/ þa hann slo j Nel þa oumskornu Egiptalands Frumgetninga/ So vill Gud ecke ad eilifþu þordiarfast lata eda straffa þa sem audkiender og innsiglader eru med JESV Christi Nollds ꝛ Blods Hluttekningu/ og þeirra eru Hluttakarar ordner. Item/ eins og Gydingar
v. 24. urdu ad halda þessa Skickū til æþenligar Miñingar allra Guds Velgierninga/ sem þeim hxfdu vered veitter/ So eigū vier og eirneñ med Bergingu og medtekningu þessa Sacramentis/ ad miñast allra

JESu

JESu Christi Velgiørninga/ og þacka Herranum JESu Christo/ sem med sinne Pynu og sijnum Dauda oss hefur endurleyst og þrelsad/ svo ad vier skyllum þ hñ og j honũ verda eilijfliga Saluholpner.

Vier lesum og eirnen/ hvørsu ad Gud fædde sitt Folk med Numna Meisle / umm þisrutyge Ar j Eydemørkunne/ so veit er og gefur þesse Nimneskur JESus oss j sinne Kvollmaltiid þad sanna Numna Braud/ sem er hans Nollo/ so sem hann sagde til Gydinga/ Ndar Fedr mtu Manna j Eydemörku / og eru dauder. Petta er þad Braud sem komed er aþ Himnum/ so ad hvör sem etur þar af hañ skal ecke deya. J anare Bok Mopsis lesum vier / hvørsu ad DROTTen stod a einum Steine/ og gaf Folkenu aþ honum Vatn ad drecka. Svo er Christur sa riette Hornsteinn / umm hvorn David talar seigiande/ Steinen hvörium Byggingarmenn burtkøstudu / hañ er ordenn ad Hyrningarsteine. Hañ gefur oss þad dyrmæta edla Vatn / umm hvørt hañ talade vid Samversku Konuna/ seigiande/ Hvör sem dreckur af þvi Vatne sem eg mun gefa / þann

Exod 16 v. 35.

Joh 6. v. 49 50

Exod 17 v. 6.

Act 4. v. 11. ps. 118 v. 22.

Joh. 4 v. 14.

skal ecke

skal ecke þyrsta ad eilýfu. Þannen var nu Ninina Mieled og Vatned sem aþ Steinenum rañ/ein Figura og Merking til þessa JESu Christi Sacramentis.

Siotta Greinen.

Hvörsar Greiner oss eige upp ad vekia til þess/ad ganga til Guds Bords/og med taka þetta heilaga Sacramentum.

I. Þar er þyrst JESu Christi Skipañ ℔ Biþalning/ þar hañ so seiger/ Taked/ eted/ drecked/ Ef ad Menn hlýda Bode og Bañe Veralldligs Kongs og Høfdingia/þad ecke er j mote Guds Løgmale/℔ þad sem þm Vndergeþnu er til Gagns ℔ Goda/ hvad miklu þramar hæþer þa ad vier hlýdũ JESu Christi Skipan og Biþalningu. Og eþ Meñũ er skyllugt ad hallda vid Magt Testamente daudligs Mans/ Hvad miklu þramar ættum vier þa ad hallda JESu Christi Guds Sonar Testament/og rinþa þad ecke. Þar þyrer hvør helst þad þyrerlýtur og þorsmar/sa ma vænta sier allrar Olucku og Reþsingar til Lýfs og Sælar.

Gal 3. v. 15.

Þar næst

Þar næst/ líka so sem omøguligt er ad II.
sa Madur lifve leinge og sie osiukur / sem
hverke etur nie dreckur/ so verdum vier
andliga daudsiuker / ef ad vier þorsomum
ad taka til vor þessa Himneska Sælare-
fædu/sem þælen er j þessu heilaga Sacra
mente. A Døgum Postulana / þegar
Menn medtoku heilaga Skírn og rietta
Tru / þa voru þeir so hlídner / þessare
Bifalningu og Skipan/ad þeir medtoku
þetta Sacramentum dagliga dags/Slík
Gudrækne hefur vered j ondverdu christn-
enar/ þo ad þetta sem þleyra annad kiæme
um sídder j Misbrúck hia þm Krisnu/þa
Stunder lidu fram. Ad vísu / vier
sem dagliga Syndgum/ ættum ad hyxa
til ad hafa Angur og Idran Syndanna
vegna/ og opt og osiallan þorlíka oss vid
Gud.

Þridia Grein/ þvi vier eigum ad Berg- III.
ia þessu Sacramente optar en sialdnar
er þesse/ad Guds Otte med sanre Gud-
ræckne/og ødrum godum Verkum/ mættu
j oss uppvekiast / aukast og eflast/ og ad
vier mættum þvi heldur þordast Synder
og Glæpe/

og Glæpe/ þviad lyka so sem þeir Menn sem opt og Gudrækeliga ganga til heilags Sacramentis/uppvekiast meir og meir/af heilögum Anda/ til Gudligs Framferdis i allra godra Verka. So þ^r a mote skedur þad/ad þeir sem ecke hirda um Guds Ord/og leinge halldva sier þra N. Sacramente/ þeir falla meir og meir þra Gude j Olucku og eilyfa Fyrerdæming.

IIII. Med þvi Christur byder oss og bifalar þetta Sacramentum ad medtaka j syna Minning/ þa ber oss ad syna Herranum JESV Christo þacklæte/ hvar ed var Gud/ og er/ þo villde hann verda Madur vorra vegna/ og minkade sialfan sig/ sem S. Paall seiger/ og var Hlydurnum hlydenn allt til Krossens Dauda/Hann hefur Refsingena lided a Sialu og Lyka-ma/so vier skyllum ecke verda pynder og refster/Hann er dæmdur til Dauda/so vier skyllum ecke med Oløflenum dæmder verda til eilyfs Dauda. Hann er ecke alleinasta daenn fyrer oss/ helldur og so uppriseñ/ og uppfareñ til Himna vorra vegna/ og vill þadann koma med Magt og mykl-u

Phil 2. v. 7. 8
Esa 53.
Luc 21. v. 27.

Dyrdar-

Dyrdar vellde/ og taka oss til sýn/ inn í
það Ríked sem Guds útvöllduð var þyrer Mat 25
búed fra Upphafe. Nuer er nu þa ecke v. 24.
skyllugur ad packa hønum/ lofa hann og
dyrka þyret soddañ Belgiørninga og alla
adra?

Í þrimtu Grein eigum vier vel og vand V.
liga ad yfirvega Ordeñ Christi/ þar hañ
seiger/ ad þetta sie sitt Holld ok Blod/
huer Ord oss ameiña/ so haleita Himneska
Hlute med allre Æru og Audmykt og Lýte
læte ad medtaka/ so ad hañ verde í oss og
vier í hønum. So sem hann sialfur lofar
ar og heiter ollum þm sem hans Ord hey-
ra og vardveita/ ad hann med Födurnum Joh 14.
og H. Anda vilie til þeirra koma/ og v. 23.
bliúfa vg vera hia þeim.

Þa er í siøtta lage su Grein/ sem oss ætte VI.
upp ad vekia til ad neyta Herrans JEsu
Hollds og Blods/ ad þegar vier tokum
það til vor verdugliga/ þa bindum vier
oss í Brædralag ok Samfielag allra hei-
lagra/ hafande med þeim alla Hlute sam
eigenliga/ og verdum aller eitt med þeim
so sem S. Paull kienner oss/ seigiande/

So sem

So sem þad er eitt Braud/ so erum vier
1 Cor 10 marger eirn Lykame/ epter þvi vier neyt-
v. 17. um aller af einu Braude. Og til Ephe-
Eph 4. sios aminner hann oss ad lifa j Brodurlig-
v. 2. um Kærleika/ seigiande/ So aminne eg
nn ydur/ jeg Bandinge j Drottne/ad hier
ganged so sem hæfer ydvare Kallan/ þar
þier erud inne kallader/ med öllu Lýtelæte/
og allre hogværd/ og med Polemmæde/
og umlijded hvór annann j Kiærleika/ og
vered kostgiæfner ad halda Eindrægne j
Andanum/ fyrer Band Fridarens/ eirn Ly-
kame og eirn Ande/ so sem þier erud kall-
ader/ uppa eina Von ydar Kallanar/ E irn
Drottenn/ ein Tru/ ein Skýrn/ eirn Gud
og Fader vor allra/ sa sem ad er yfer ydur
öllum/ og fyrer ydur öllum og j ydur öllū.
Eph 5. Og enn aptur seiger svo S. Paull/
v. 30. ad vier sieum aller Limer Christi af hans
Joh 13. Holde og af hans Bloode/ Hanneñ eigum
v. 34. vier nu ad styrkiast og stadfestast og verda
so sem saman bundner j Kiærleika ℣ Vit
attu/ hver vid annann nær vier riettelega
medtökum þetta Sacramentum/ lýka sem
hver Lidur a Lýkamanum þionar odrum.
1 Joh 3 A þetta hid sama aminner oss hinn hei-
v. 16. lage Johannes/ seigiande/ Af þvi þeck-
ium vier

sum vier hans (JESV christi) Kiærleika/ ad hann liet sitt Líf fyrer oss/ Og vier skulum og so lata vort Líf fyrer vora Brædur. Og þegar nockur hefur þessa heims Audæfe/ ok sier sín Brodur (sinn sam christenn) lifa Neyd ok byrger sitt hiarta fyrer hönum/ hvörnenn kann Guds Kiærleike ad vera med hönum? Sonakorn elsk um ecke med Ordunum eda med Tungune heldur med Verke og Sannleika.

I siaundu Grein a oss þ ad uppvekia til ad medtaka þetta Sacramentum optar enn sialdnar/ ad vier vitum ei nær Stund og Tíme kiemr vorrar Burtferdar ver þessum Heime. Þviad eins og Israels Syner/ þegar þr neyttu sýns Paska lambs/ þa voru þeir belltader um Lendarnar/ höfdu Sko a Fotum/ og Staf j Hende/ og so var þeim boded ad neyta þess fliotliga/ eins og ættu þeir þa strax Ferd fyrer Hendum. Svo eins eigum vier ad neyta þessarar Kvøldmaltýdar DROTTens optliga/ svo sem þeir ed hverke vita Stund nie Tíma/ nær vier fliotum hiedan ad fara/ og nær Daudenn kemr ok kallar/ ad vier sieu þa reidubuner. VII. Exo 12. v. 11.

VIII. Ad sijdustu skulum vier hyxa um Straff og þa Refsing sem koma skal yfer alla þa ed þetta Sacramentum og Herrans Ord og Skipun fyrirlijta ꝛ forsma/þvi ad so sem Gud lætur engvar Synder j mote hans Bilia og Bodordum giordar/ vera orefstar / svo lætur hann og ecke þa ostraffada nie orefsta blijfa/sem af Ohlijdne og Illsku og Idranarleyse halda sier j þra þessu Sacramente/og þad forsma og forackta.

Sidsunda Greinen.

Hvörium þetta Sacramentum skal gefed verda.

Þetta hæleita Sacramentū skal gefast ollū þm s̄ af Syndū eru þvingader ꝛ þiader/ꝛ hræddast Guds Reide ꝛ Riettlæte med Audmykt og Lijfelæte/ þvilijka kallar Christur sialfur til sijn og seiger/Komed aller til mijn sem Ervided og erud af þungu (Syndana) þreyttir/jeg vil endurlijfga ydur. Þar næst skal Sacramentum verda gefed ollum þeim sem æ og alla Tijma hafa hans Velgiærninga j Minne epter Innsetningar Ordana Nidan/ þar

Matt 11 v. 28.

so stendur

so stendur/Giored þad j mijna Minning Þar þyrer a Sacramentum ad geþæfft Þin sem aþ Hiarta Hug og Sinne / loþa og dyrka Almæltugañ Gud/og þacka honum þyrer alla hans Velgiorninga j hans elskuliga Syne oss veitta z geþna. Snøgt ad seigia/ Aller þeir sem Jata og medkeña sijnar Synder og giøra Jdran og Yferboot aþ øllu Hiarta/ og hafa Tru til Guds / ad hañ mune þyrer JEsu Naþns skulld þyrergeþa Syndernar/ og asetia sier ad bæta og betra sijn Lijfnad og sitt Framferde/þeir eiga ad takast til þessa Sacramentis. Vm soddañ jdrande Mañeskiur talar Gud stalþur þyrer Munn Spæmañsins/ seigiande/ Jeg alijt hijn Fætaka/og þañ sem hefur Sorgfullt Hiarta og hrædest Ord mijn. Vm sljka Menn talar David/ þar hañ seiger/ Hryggdarfullur Ande/ er þad Offur sem Gude er þægt/ hrygt og sorgfullt Hiarta fyrerlijtur Gud ecke. Sljka Geste vill Gud haþa til sijns Bords / þegar Menn bergia þessu Sacramente. Esa 66. v. 2. Psal 51. v. 19.

Attunda Greinen.

Hvörium Presiarnir eiga ad vijsa þra þessu Sacramente.

Sañer Christi Þienarar eiga ecke ad geþa þetta heilaga og dyrmæta Sacramentum nockrum openberligum Gudlestrum / eda Guds Ords Foreckturum / ecke
Matt 7 helldur þeim sem liggia Idranarlauser í
v. 6. liootum Lifnade ⁊ Syndum. Eñ samt ber þad so til opt og tijdum / ad marger Munnchristner og Hræsnarar eru í bland þeirra Gudhræddu / so sem var Judas / ⁊
Mat 26 kuña Guds Ords Þienarar ecke ad ganga
v. 25. þar nær / eñ ad heyra þeirra Jatning / og sia þeirra Athæfe og Sidu sem Sacramentum medtaka vilia / Niartad kuña þr ecke ad sia nie helldur ad ransaka. Meñ geta ecke so litad / ad þar þiñest ecke Mañ ligur Breyskleike medal Maña / og hvad veiker ad vered hafe Herrans Christi Læresveinar í þyrsta sinne þeir medtoku þetta Sacramentum / þad keñer oss Gudspiallig
Joh 15. v. 6. 9. Historia / þo leid Herrañ JESus þann
Joh 17 v. 25. þeirra Veikleika / af því þeir trwdu a hñ og þeckti Fodureñ sem hañ hafde utsendt

Eñ hvor hañ er sem geingur til þessa

Sacramentis

Sacramentis/hñ hyxe nñ ad giora sína Jatning/og ganga so til Skripta/og heilags Altaris / ad hann a sídasta Deige þinnast meige skryddur þvi sanna Brullaups Klæde/þegar Konguren geingur sñ ad sia þa Geste sem þeiged haþa hñs Kvøllðmaltíð hier j Neime. Eñ samt skulu Prestarner sia vel og vandliga til/ad geþa ecke Sacramentum þeim Mønum sem þad eiga ecke ad medtaka / þyrr eñ peir rekka og betra sig/og giora saña Jdran t Yþerbook. Mat 22 v. 11.

Þad eru þyrst þeir sem hier j Neime liþa so sem Hundar og Svín/ um hver ia Christur talar seigiande/ Þier skulud ecke giefa Hundum Helgedomeim/ og ecke kasta Perlum þyrer Svín. Nu er eingen helgedomur ædre/ og engvar Perlur dyrmætare enn þetta Sacramentum Hollds og Blods Herrãs JESV Christi/ So skal nu þar þyrer Sacramentũ ecke giesast fllum og ogudligũ Mennum sem lifa og liggia j Syndũ sem Svín j Saure. I. Matt 7 v. 6. 2 pet 2. v. 22.

Þar næst skal og þeim ecke leyþast ad ganga til Guds Bords ẽ eru þardsvíra-

ader/ og vilia ecke læta ad Ordum og Ammningum godra manna/ um hværia Mat 18 v. 17. Christur talar og seiger/ ad þeir skulu hallðner verda so sem Tollheimtumenn og Heidingiar.

III. Þeir sem hafa Neipt og Natur a sijnū samchristnū/ þeim ber ecke ad vera Christi Giester j þessare Kvellmaltijd. Sie Christur vor Gud og Herra/ og eþ vier Joh 13. v. 15. erum hans Læreſveinar/ þa hæþer ad vier þylgium hans Epterdæme/ so sem S. Petur kienner oss seigiande/ Hann for. 1 Pet 2. v. 23. mællte ecke/ þa hönum var þormællt/ hū hotade ecke þa hann leid/ helldur sette hū þad til hans sem riett dæmer. Soddañ Natur og Neiptarord aþ ad leggia/ þad kieñer oss Christur j Gudspiallenu/ tak. ande Dæme aþ þeim j gamla Testamentenu sem j Musterenu þærdu sijn^r Forner Matt 5 v. 23 24 Nær þu ofþrar þijna Gaþu til Alltaris/ og þier kiemur til hugar ad þinn Broder hefur nockud til þijn ad tala/ þa lat þijna Gafu hia Alltarenu/ og far og forlijka þig vid þinn Brodur/ og kom sijdann ad opfra þijna Gaf. Hier aþ kantu sialfur ad dæma/ ad a medann þier er illa vid

þiñ sam-

þiñ samchristenn/ bakmæler honum hatar hñ ę lastar/ ka mættu ecke medtaka þetta hæleita Sacramentum.

Fiorda slags Menn sem þrauðsad a ad vera þra H. Sacramente/ eru aller Myskunarlauser/ hardbriostader Menn/ um hvoria S. Jacob talar og seiger/ Vægdarlaus domur mun ganga yþer þam sem öngva Myskun syner öðrum/ Þar þyrer aminner og kienner Christur oss j Gudspiallenu/ ad vera myskunsömum/ liķa sem vor Fader er myskunsamur. Og hvørnenn þessu Myskunarleyse sie hættad/ þad kiennir oss Christur med Epterdæme þess þions sem omildur og strangur var vid sinn Samlags þion vegna lķtellrar Skulldar/ og gleymde þeirre mykla Nad og Myskun sem honum var veitt aþ sjnum Herra. IIII. Jacob 2 v. 13. Luc 6. v. 36. Mat 18 v. 28.

J þimta mæta skal heilagt Sacrament um ecke giefaſt þeim sem liggia og liþa j hneyxlunarligum liotum Lifnade/ yfer hvør iū Herrann Christ hropar Vei/ ę seiger/ Þad være betra/ ad Kvarner steinn være bundenn vid þeirra hals/ og være j Sio kastader/ þar hann er diupastur/ Sliķer V. Ibidem v. 6.

Nneyxlunar Menn eiga ecke ad takast til Sacramentis/ sem bixa j openberum Lestū og Glæpum/ Nordomsmeñ/ Frillulyfismeñ/ Pioxar/ Ranesmenn/ Strakar/ og adrer þvilykier/ um hveria S. Paall talar/ ℣ þyrerbydr ad samneyta þm seiglande Eþ ad nockur sem kallast Broder (þad er christenn) er Frillulyfesmadur/ Agiarn/ Afgudadyrkare/ Hædgiarn/ Dryckfurwtare/ eda Ræninge/ med þeim skulu þier ecke Matar neyta. og þyrst þad slykier Menn eru ecke verduger ad samneyta odrum riett christnum Mønum/ mykiu sydur eru þr verdiger ad ganga til Guds Bords.

1 Cor 5 v. 11.

Niunda Greinen.

Hvört Gagn vier høfum af þessu Sacramente þegar vier þad verdug liga medtækum.

It. Þad þyrsta Gagn sem vier høfum þar af/ ad bergia Kvøllmaltid Drottens er þad/ ad þar med audsynum vier oss ad vera hlydenn Born JESV Christi/ sa oss skipad hefur ad eta og drecka sitt Nollld og Blod j þessu Sacramente/ og þa giørum vier so sem Gud Fader høfur ax

himnū

Himnum opann skipad og sagt/ hlyded hönum/ Þessa Hlydne veitum vier Guds Syne/ þegar vier giørum epter hȳs Orde og Biꝑalningu. Mat. 17 v. 5.

Þar næst þegar Madur rietteliga og verdugliga medtekur þetta Sacramentū/ þa ma hann vera viss og eꝑalaus þar um og hugga sig vid Nad og Myskun Guds ad honum eru allar hans Synder þyrer giefnar/ ecke þyrer Medtekning ꝛ Berga ing Sacramentesins/ helldur þyrer Nad og Biæsku Guds og hans Myskun/ Oh/ hvad sæll er sa Madur sem þær og edlaſt Syndanna Fyrergiefning fyrer JESum Christum/ Hann ma vel seigia med David/ Sæll er sa/ hvörium Syndernar eru þyrer gefnar/ Og sæll er sa madur hvörīu Drottin tilreiknar ecke Misgiörderner. II. Psal 32. v. 1. 2. Rom 4. v. 7 8.

Ꝛ þridia Mata hafa þeir alla Tȳma eina goda og rooliga Samvitsku/ sem mꝛ godþwsu Hiarta ganga til þessa Guds Bords/ þviad lȳka so sem þeir Ogudligu ꝛ Idranarlausu eru ætȳd Eꝑasamer/ hrædder/ hafande illa Samvitsku/ so ad marger aꝛ þeim drepa sialfa sig/ soo sem skiede III.

Mat 27 v. 4 5 2 Reg 17 v. 23. 1 Reg 31 v. 4. Gen 4. v. 13. Judas þa hañ sagde/ Illa giörda eg/ ad eg sveik Saklaust Blood/ þoor sýdañ og heingde sig sialfur. Eins giörde Achitophel Raadgiafe Davids Kongs / og Saul og fleyre adrer/ Cain j sama Maata þordæmde sialfañ sig og sagde/meire er Synd mýn/ eñ hun meige fyrergefaſt.

So hafa þeir Gudhræddu þar a moote eina goda og rooliga Samvitsku / þeir vita Syndernar eru sier fyrergefnar/ eru glader j Gude og heilogum Anda/ elskast

Luc 2. v. 29. Phil. 1. v. 23. jñbyrdis/ og giora gott hvorium Manne/ gyrnast med Simeone og Paule/ Ad fara j burt med Fride / og vera hia Christo.

IIII. Þa er hid fiorda Gagn Gudligs Bords þetta/ad hvor sem geingur þar til verdug liga/ hañ blifur j Christo / og Christur j honum/sa same veit ad hugga sig þar med ad eingeñ Motgangur/Sorg eda Neyd/

Rom. 8 v. 38 39 Kvol eda Pýnsl kañ ad vera so þung ẽ stor hier j Neinne/ad hun kuñe Skada giora/so sem S. Paall seiger/ Sie Gud med oss/

v. 31. hvor kañ þa ad vera j mote oss/ hañ sem ecke hlifde sýnum eigeñ Syne/heldur gaf hañ vt fyrer oss alla/hvi skylde hañ þa ecke gefa oss alla hlute med honum?

Hvar

Hvór vill asaka Guds Utvalda / Gud er sa sijn þa giórer Riettlæta? Hvór vill for dæma þa? Christur er sa sem dæin er. Ja miklu framar sa sem upp er risen/ og situr til Guds hægre Handar ⁊ biður fyrer oss.

I þimtu Grein styrkest/ eykst og eplest Trwen j oss / ad Bergungu þessa Sacramentis/ so ad vier verdum ohræddder og full hugader j mote ollu vorū Dvinū /Diøfleinū ⁊ þessū Nreckvijsa Neimi/ so ad vier kunnum ad seigia med S. Paule/ Pad eg nu life j Holldenu/ þad life eg j Truñe til Guds Sonar/ sem mig elskade/ og gaf sig sialfañ vt fyrer mig. I þeñan mata skulum vier opt og tijdum medtaka þetta H. Sacramentum j Otta ORDTEns/ med sañre Trw/ vera vakande og stadfast er j Truñe/ og lata alla Hlute skie af Kiærleikanum. V. Galat 2. v. 20. 1 Cor 15 v. 13 14

I sidstu Grein er þesse Fæda ein Endrlijfgun og Næring Salna vorra hin allra besta/ Þviad lijka so sem lijkamlig Fæda styrker og hresser og endurlijfgar lwenn og þreyttañ Lijkama/ Og lijka sem Gud gaf Elia Spæmanne Krapt og Styrk af einum bokudum Braudleif og Kønnu Vatns V. VI.

3 Reg. 19 v. 8. Vatns/ ad ganga j 40. Daga og 40. Nætur/ So styrker JEsus Guds Son ur og vid Magt helldur Kroptum Sælna vorra/med þessare haleitre Fædu/ sem er søn Medicina og Lækning / til ad giøra heilbrygdar Mañaña Sæler/ og eþ ad vi er giørum þetta med Guds Otta og sañe re Tru/og lifum j brodurligū Kiærleika vid vora Samchristna med godum Verk um/og erū so stadþaster allt til Æþeloka/ þa er þesse Fædan Styrking og Jnnsigle uppa alla JEsu Christi Velgiørninga/ eitt hialpsamligt Vegarneste/þa vier skul um þara biedan/ j þad himneska Fodurland eilyþs Lyþs.

Tiunda Greinen.

Vm̃ Proþ eda Reynslu sem S. Paull talar um̃/ ædur en Madur geingur til Sacramentis.

Marger skilia ecke riett Ord hins H. 1 Cor 11 v. 28 29 Pals/ þar hañ seiger/ Hvór og eirn Mad ur reine sialþañ sig/og ete so aþ þessu Br aude/og drecke so af þessum Kaleik / þvi hvór hañ etur og dreckur overdugliga/hañ etur og dreckur sialfum sier Afellis Dom/

aþ þvi

aþ þvi hñ giörer ecke Greinarmun a mille Lÿkama DROTTens (og añarar Fœdu) Hvor sem vill proþa sialfan sig/ hann skal umhuga ᵗ yfervega sialfs sins Overdug leika ad hann aþ sialfum sier til/ sie vegna sinna Synda og Misgiærda med ollu Overdugur ad medtaka þetta Sacramentū v. 27. med þvi S. Paall seiger/ hvor overdugliga etur af þessu Braude/ eda dreckur af Kaleik DROTTens/ hann er sekur j Hollde og Bloode DROTTens. Eñ vier skulū v. 29. hugleida S. Pals Ord þau sem standa þar hia/ þar hann bydur/ ad hvor Madur skule proþa sialfan sig/ og eta so aþ þessu Braude/ ᵗ dreckа so af þessum Kaleik.

Og uppa þad ad vier ecke skeytum oss a þessu Prope/ eda soddan Reynslu/ og þordunst þar þyrer ad medtaka þetta heilaga Sacramentum/ vegna þess vier erū so Overduger/ þa skulum vier giæta ad þvi sem S. Paall skrifar/ hvar med hñ utleggur sÿn Ord um þessa Reynslu eda 2 Cor 13 Proþan/ seigiande/ Ransaked ydur sialfer v. 5. hvort þier erud j Trunne/ reyned ydur sialfer/ eda þecke þier ecke sialfa ydur? Soddan Reynsla eda Ransakan er ecke añad eñ

þad S.

þad S. Paall vill/ ad vier skulum giefa giætur ad vorū Lifnade & umlidnu Fram ferde. Og er slyk Reynsla þalen j þessū epterfylgiande Greinum.

I. Ad þu fyrst medkienner og jmter þig fyrer Gude/ad vera eirn aumaū Syndara og ad þu hafer med þūnum Syndū verdskulldad og forpient Daudaū og eilifa Fyrerdæming/ og ad þu kunner ecke sialfur j nockurn mata ad hialpa þier eda frelsa þig fra Syndene og Fyrerdæminguñe.

II. Par næst skallstu audmykia þig med Angre og Idran/& giora so sem S. Petur giorde/ epter sitt Nidsunar Fall/ þar stendur ad hann gieck ut & griet beyskliga. So skallstu bidia Gud um Nad & Myskun/og Syndanna Fyrergefning j JESU Christi Nafne/ ad Gud vilde medtaka þig so sem þann tynda villurafarande Saud og þenn fortapada Son.

Luc 22. v. 62.
Esa 52. Luc 15. v. 4. etc

III. J þridiu Grein/ þa þu hefur af Guds malsbu heyrt og medteked þa N. Afslausn þa skallstu stadfastliga trua/ ad Gud hafe fyrergiefed þier allar þūnar Synder/epter þvi ad hann hefur giefed sīn Eingietenn

Son

Son j Daudañ þyrer þig/so ē S. Paall
seiger/ So skal nu (goder Brædur) öllū Act 13.
vera vitanligt/ ad Syndanna fyrergefning v. 38.
bodast ydur þyrer þessum JESVM.
Og j odrum stad stendur so/ þessū JEsu Act 10.
Christo bera aller Spamenn Vitne/ad aller v. 43.
þeir sem a hann trua þae fyrer hans Nafn
Syndanna fyrergiefning.

Sydañ liggur a j þiorda mata/ ad þu IIII.
hafer gott Asorm t alvarligañ Asetning
ad bæta og betra þinn Lifnad og þitt
Framferde bæde vid Gud og Menn og
lofer Gude ad þu vilier þadañ j þra all-
drei vera honum ohlydenn/ eda syndga a
mote honum/ Helldur deyda og nidur kefe
ia þann gamla Adam j þier/ hans sllar Eph. 4.
Nyzaner Ord og Giorder/og verda so nyr v. 22.
Madur og ny Skiepna. Nafer þu nock Col 3.
rum Drietl eda rangt giort/ þa forlyka v. 9 10
þig vid hann/ hafer þu rangliga nockud
hafst af einhverium/ þa giallde hönū þad
aptur/Sia aumur a þeim þatæka Lazaro Syr 7.
og sönum Gudshackamönum. þu hlytur v. 36.
og ad fyrergiefa af Niarta allum þeim
sem þier hafa a mote giort og broted/
Snuggt ad seigia/ Natte og Neipt/Dvilld

Qvinnattu

og Dvinættu og Øþund/ og allre Illsku hlyta þu ad burtu sla ur þinu Hiarta.

V. Jtrimta mæta/ er og þad vel hugleidande Ad þo Gud alleina þyrergiese Syndernar/ so sem hann talar þyrer Munn Esa 43. Spæmannsins seigiande/ Jeg/ jeg er hann v. 25. sem Syndernar fyrergefur/ Þa skalltu þo samt huxa um Christi Ord/ og hans Bipalningu ı Skipan/ þar hann hefur giefed Guds Ords Þienurum Magt og Bipalning/ hier a Jordu Syndernar ad fyrergiefa/ so og ikka aptur ad halldа og þyrergiefa ecke. Þessu skalltu pulikomliga trua/ ad hvad hellst Guds Ords Þienare/ epter Guds Bifalningu/ og ap hans Alfu og j hans Vmbode hier a Jorduñe þyrergiefur/ þad sama er j Himnenum ap Gude Joh 20 þyrergiefed/ so sem Christur seiger hia v. 23. Gudspiallamannenum/ Og hvorsu 'ikkelmotligur og hvorsu þorsmædur og þyrerlikenn eirn Presimadur er/ eda verda kann þyrer þessum Heime þa skalltu calla þa Stund hann sendur riettelega og byggeliga j sinu Vmbode og Embætte halldа hann fyrer Guds Þienara/ sem S. Paull skrifar ı bidia

ar ᵵ bidia hañ ad hann ſijus Embættis vegna tilſeige þier aþ Guds alþu Fyrer giefuning þinna Synda. Þegar þu hefur nu reint og ranſakad þig ſialfann (ſem ſagt er) og ſaktad og vidurkient þynar Synder/med Hiartans Angre og ſannre Jdran/ þa mattu ganga þram j JESV Chriſti Nafne/ ᵵ epter Chriſti bifalningu og medtaka þad H. Sacramentum j þullu Trunadartrauſte/ uppa Guds Nad og Myſkun/ þa mun þad þier luckuſamt og gagnligt verda til eilijfrar Sæluhialp ar/og ſkallttu hugga þig ſafnann med Ord um S. Pals þar hañ ſeiger/ JESVS Christ er komen j heimen/ad giora Synduga Sæluholpna / a medal hvorra eg er hiñ helſte/eñ eg hefe Myſkun odlaſt/uppa þad ad DROTTen JESus vilde lata ſia a mier alla Polenmæde/ þeim til Epterdæmis ſem truande verda a hans Nafn/ til eilijfs Lijfs

Cor 4. v. 1.

1 Tim 1 v. 15. 16

Ellefta Greinen.

Hvad vier eigum ad hyra og giora/epter þad vier hefum medtekid þad heilaga Sacramentum.

Þegar þu hefur med Hiarta ᵵ Muñe

giort þin Skriptamal þ Gude ꝛ þinū Soknarpreste/ hefur medteked þa heilogu Aflausn og þ heilaga Sacramentū. Þa
I. skalltu fyrst packa Gude himneskū Fodr hvor so Myskunsamliga hefur þgefed þier allar þinar Synder ꝛ Misgiorder/ þ sins Sonar Jesu Christi Nafns skulld-
II. Þar næst skalltu ꝛ packa þinū Endurlausnara Jesu Christo/sa s̄ þig hefur so myskunsamliga endurleyst og þrelsad mz sine beysku Þinu og bitrū Dauda/ꝛ hefr þgefed þier Syndernar/og þorlyft þig vid sin himneska Fodur/og ad hn̄ hefur nu mz sinu Nolde ꝛ Blode þig endurnært ꝛ lyfs
III. gad. I þridia lage skalltu ꝛ giora Packer þm̄ H. Anda/sm̄ þig hefur helgad og upplyst til ad peckia þin Lausnara JEsū Christū/ꝛ hns Velgiorninga/ og hefur leidt þig þra Syndunū/og til Guds / ad ottast hann̄ og elska. Epter allt petta og
IIII. j þiorda Mata skalltu lifa Christeliga ꝛ Gudliga j þinu Kalle og Embætte / til
2 Cor 7 v. 20. hvors þu ert af Gude kalladur/med Gudhræddslu/Riettvyse/Tru ꝛ Dygd/so s̄ þu villt þ Gude Reikning standa ꝛ vakta þig vel/ꝛ sia þig um̄ kryng. I þrimta

J þimta mata sia þu til ad þu Mañspill V.
eſt ecke aþ vondra Manna Vmgeingne/
til jllra Orda og Giørda/ og hafþ Rad
hins H. Pals þar hann seiger/ Latet 1 Cor 15
ecke villa ydur/ jll Samrœda spiller god v. 33.
um Sidum. Þar næst hugsa þu um þad VI.
þu hefþur Gude lofad/ ad betra og bæta
þin Lifnad og þitt Framferde/ þallar ecke
til þyrre Synda/ sosem Svijn j Saur/ prov 26
eda Hundur til Spyu sinar/ giør alldrei v. 11.
nockurn Hlut vijsvitande og viliande j
mote Guds Bodordum/ Stattu helldur
Diofslenum j mote/ med þeim Vopnum
og Verium sem S. Pall kienner oss/ Eph. 6
Snøgt ad seigia/ Treystu Gude og for- v. 11.
lat þig uppa hann/ og bid um Rad og
Vpplysing hins H. Anda/og ad Gud vill
de lata sijna H. Engla vardveita þig
þyrer Diofslenum og ollu Illu/ þa mun
þier vel vegna bæde til Lijfs og Sælar
þessa Heims og annars. Og epter þvi s
David seiger/ Myskum Drottens varer Psa 103
þra Eilifd til Eilifdar yfer þm sem hann v. 17.
ottast/ Þvi viliu vier bidia med hinu H.
David/ og seigia sem hn sagde/Drotten Psal 33.
þijn Myskun sie yfer oss/ epter þvi sem v. 22.

vier vonū a þig. Og allan peñann þyrr skriþadan Lærdom/ vilium vier enda med
1 Tim 1 v. 17. S. Pals Ordum þar hann seiger/ Gude eilýfū Konge Odaudligum og alleina výsum/ sie Lof og Dyrd ad eilýfu/ AMEN.

Med þvi ad a Spatium výsar til þeirra Boaka sem eru j Bibliuñe/ og ecke verda mz þullum Ordum settar/ þa a þau so adskilia.

Gen/ þad er fyrsta Book Moysis. Exod/ þad er ønnur Bok Moysis. Levit/ er þridia B M. Num/ er 4. B Moysis. Deut/ er 5. Bok Moysis. Jos/ þad er Bok Josue. Judic/ Domara Bokenn. Reg/ Kongabokenn þaral/ Croniku B. psalm/ þad er psallt arenn. pro eda Prover/ Ordzkvider Salomonis. Eccles/ Predikan Salomonis. Esa/ Esaias. Jer/ Jeremias. Ezech/ Ezechiel Dan/ Daniel. Hose/ Hoseas. Jon/ Jonas Sap/ þad er Bok Spekenar. Tob/ Tobias. Syr/ Syrach. Maccab/ Maccabeorum. Matth/ Matthæus. Mar/ Marcus. Luc/ Lucas. Joh/ Johañes. Act/ Gisrninga Bok Postulaña. Rom/ til Romverja. Cor/ til Corinthios. Gal/ Galatas. Eph/ til Ephesios. Phil/ til Philippenses. Col/ til Colossenses. Thess/ Thessalonicenses. Tim/ til Timotheum. Tit/ til Titum. Hebr/ til Hebreos. Apoc/ Openberan S. Johañis.

Stutt

Stutt Registur uppa nockud þad fierligasta/ sem þesse Book hefur inne ad halldа.

A

Adams Skopun og Fall/ pag 5. 494 495
Aggrnd þyrerboden̄/ pag. 457. 458
Amen hvad merke/ pag. 491. 492
Andlat Riettlatra/ pag. 379

B

Bakmælge þyrerboden̄/ 189 193
Bilæte þyrerboden og þeirra dyrkun/ 39 40 42
Børn hvad Forelldrunū skyldug sieu/ 123 etc.
Børnen̄ hlyde þramar Gude en̄ Ogudligum Forelldrum/ 126
Børn hlyden̄ og þeirra Laun/ 127
Børn ohlyden̄/ 125/ Og þeirra Straff/ 128 etc.
Brudkæde og Nefndargyrnd bønud/ 147 464
Braud Dagligt/ 451 etc.
Brkfsorg þyrerbodenn 329
Bæn Christelig hvad sie/ 401 402
Hvad margfølld hun sie/ 402 403
Hvar þyrer Bidia skule/ 403 etc.
Hvørn Bidia skule/ 407 etc.
Nær Bidia skule 409
I hvørium Stad Bidia skule/ 410 411
Hvørnen̄ sa skule vera skyckadur sem bidur/ 412
Hvad Bænena þorhindrar/ 414 etc.
Hvada huggun Madur skule hafa/ ef Banhyr

ſlæſt undandregſt/ 416/ etc.
Hvørs Bidia ſkule/ 419
Fyrer hvørn/ eda j hvørs Nafne bidia ſkule/ 420
Hvørt Madur mune verda Bænheyrdur/ 420 421

C

Catechiſmus hvad þýdeſt/ pag. 1. 2.
Hvad hann ſie/ 3.
Catechiſmi Nøtzudgreiner/ 4.
Christelig Kyrkia/hvør og hvilýk ſie/ 350 etc.
Heſtar Nøfn og Samlýkingar/ 352 etc.
Heſtar Sambland af illu og godum/ 354/ 355
Heſtar Gſtyrkur af Syndum og Villum/ 356
Heſtar Reflexcikn jnn og ytre þra þre þólsku/ 357
Christus hvad þýdeſt og hans Embætte/ 261
Ad hann ſie Eingetenn Guds Sonur/ 264/ etc.
Ad hann ſie vor DROTTenn/ 267. 268
Hans Getnadur af heilugum Anda/ 269
Hans Fæding/ 270/ etc.
Hans Skyrn/ 522/ etc.
Hans Pyna/ 277/ etc.
Hans Krossfesting/ 286
Hans Daude/ 287
Hans Greptran/ 288/ etc.
Hans Nidurstigning til Helvýtis/ 293 294.
Hans Upprisa þra Daudum/ 293/ etc.
Hans Vald a Himne og Jørdu/ 504/ etc.
Hans Himnafør/ 308/ etc.
heſtar Nytſeme/ 311/ etc.
Hans Seta til Guds hægre Handar/ 315/etc.
Hans Apturkoma til Doomſins/ 317 etc.

D

Deilur þyrerbodnar/ 193 194
Doomar ranger/ 141
Dooms Dagur/ 333 etc.
Hans Varatekt/ 330 etc.
Hans Skyndeligleike/ 338
DROTTen ſañur Gud/ 29. 248

E

Ecktaſkapur andligur Christi og hañs Saþnadar/ (537 538
Eilyþt Lyþ/ 381 382
Hvad þad ſie/ 383.
Hvar þad ſie/ 384 385
Hvørier þad ǿdliſt/ 386
Hvør Sæla þvi þylge/ 387/ etc.
Eydar Leiþeliger/ og Oleiþeliger/ 75. etc.
Eydar dærliger ſkulu ei halldaſt/ 78.
Eydar Onaudſynliger bañader/ 82. 84.
Eydatokur athugande/ Jbidem
Eyda ranga þeir ed taka/ Syndga eins og hiner ed Sveria/ Jbidem

F

Falſkleike þyrerboden/ 194/ etc.
Faſta/ 326/ 327
Fatækt og heñar Ordſaker/ 181/ etc.
Fordæmdra Pyſſler/ 336. 337/ 387

Forelldrar hvorier sieu/ 116
Hvad Børnunum skyllduger sieu/ 117 etc.
Freisting sem skiedur aþ Gude 474. 475
Af Diøplunum/ 475 476
Illum Mønnum/ 476
Eigen Fysu/ Ibidem.
Peirra Tilefne Imislig/ 476 477
Fyrermyndaner uppa Skírnena/ 518 etc.
Vppa Kvøllmaltydar Sacrament. 551 etc.
Christi Vppriſu/ 297/ etc.
Hans Himnaþer/ 311

G

Galldrar og Giekningar f peirra Straff/ 72.
Galldra Mana skal ei leita/ 50 51 72 482
Grefstran edur sydasta Dionusta Naungans/ 290
Guddomsins Eining og Preuing/ 389 etc.
Gud er Almattugur/ 249 etc. 487 etc.
Vor Fader/ 422/ 424
Og er a Himnum/ 426/ etc.
Hans Vilugleike/ 490 491
Hans Mad og Myskun/ 61. etc.
Hans Vilie/ 446/ etc.
Hans Dyrd/ 488. 489
Gudet anarliger fyrerbodner 38 etc.
Gyrnd Syndsamlig fyrerboden aþ Gude/ 206
Hennar Straff/ 215/ 216

H

Heilagur Ande hvad sie/ 341 etc.

Ad hann

Ad hañ sie su þridia Persona Guddomsins/ 344.
Hans Embætte og Verk þorn og ny/ 345/etc.
Af hvørium og þyrer hvørn hañ veitist/ 347
Hvørium hañ veitest/ 348/ 349
Heimele edur Niu añara/ eiga ei ad þalast/ 209
Heimureñ hvad sie/ 438
Hervopn christeña Maña j Freystingū 472. 473
Hialp Guds j Freystingunum/ 477
Hiarta hreint vill Gud hafa/ 160. 161
Himen og Jørd ny/ 337
Hønd hægre Guds hvad sie/ 315. 316
Høfuldardagur hvad sie/ 88.
Hans Helgun/ 89. etc.
Þeir eru þernstags/ 91 etc.
Hvørt nockud meige vitna a Hvitsunnudøgū/ 104. 105

I

IESVS hvad þydest/ 259 etc.
Hvar þyrer hann skyrdest/ 424. etc.
Hvørt Gagn vier hafū af hans Skyrn/ 530

K

Kauphøndlan ærlig/ 209
Keñeteikn Guds Barna er Freistne/ 478
Kiærleike brodurligur/ 146. 361
Kvolldmaltydar Sacramented hvør jnnsett hafe/ 547. 548
Hvør Nafn þvi sie af Christo og Postulunum giefenn/ 544 etc.

Hvar þyrer medtakast skule/ ℞ hvad Christen Mann eige ad tilkinna þad optar enn siallonar ad bruka/ 556 etc.
Hvøriu þ skule veitast/ 562 Hvørium ei/ 564 etc.
Gagn vort aþ þess verdugri Medtekningu/ 568 etc.
Prof edur Reinsla sialfs sins adur enn Madur medtekur þad/ 572 etc.
Hvad giøra skule epter þess Medtekning/ 577 etc.
Kyrkiulogmal/ 19 etc.

L

Lastyrde vid Naungañ ℞ þeirra Straff/ 148
Laun þeirra sim hallda Bodordeñ/ 213 etc.
Logmaled/ hvar þyrer utgiefed sie/ 5 etc.
Hvad margfaldt sie/ 8
Mer utgiefed sie/ 8 9
Þess Setning og Medtekning/ 9 etc.
Hvar þyrer skrifad sie a Steinspiallð/ 13
Hvar þyrer skrifad sie med Guds Fingre/ 13 14
Hvørt nockur Kunne þad fullkomna/ aþ sialfum sier til/ 14 15
Hvar til þad þiene/ 15 etc.
Hvørt heidnar Pioder hafe vitad aþ þvi/ 17 18
Hvørt Sialuhialp veitest þyrer Logmaled/ 18 19
Logmal Veralldligt/ 22
Lyge og heñar Straff/ 200 etc.
Lærdomur aþ ollu Bodordunum/ 220 etc.

M

Mañdrap hvad margvisligt sie/ 137
Þad skiedyr med Hende/ ibidem
Tungu

Tungu/ 7 slags/ 139 etc.
Og skarta/ 144 145
Þess Straff/ 146 etc.
Maria Moder Christi/ 274 275
Að hun hafe verid Jomfrw eðr Mey/ 276 277
Medlæte Ranglætra/ 319
Motlæte Riettlætra/ 319 320 361 438 443
Munnþiapur/ 73 359

N

Nafn Guds/ 250 etc. 432 433
Þess helgun/ ibidem etc.
Naungalig Fyrergefning. 463 etc.

O

Ofdryckia og heñar Straff/ 327 etc.
Ofneitsla og heñar Straff/ 324 325
Ofsokn ᵉ Foraktan Guds þienara/ 513 514
Og hennar Straff/ 515
Olucka sum kemur af Gude/ 481 482
Hun er Syndastraff/ ibidem
Heñar Vorcipligleike/ 480 481
Openberan leindra hluta þboden/ 193
Ovinum skal gott giora/ 150
Opacklæte og þess Straff/ 73

P

Pontius Pilatus hvar þyrer nefndur sie j Trwe
argreinungum/ 283 etc.

Koogbur-

R

Rogburdur þyrerboden̄/ 193 194
Ryke Heimſins edr Veralldarenn̄ 439 440
Sathans/ 440 etc.
Guds/ 442 etc. 485 etc.

S

Saduceanna Villulærdomur um Vppriſuna / 376. 377
Sanleikur aþ Gude boden̄/ 196 etc.
Saurlyfþi fyrerboded/ 153
Þad ſkiedur med Augunum/ 154 155
Med Ordunū/ 155
Med Hiartanu/ 156 157 211
Med Verkenu/ 157 158
Ordſaker til þeſſ̄ Tilepne er Jdiuleiſe/ 158 159
Vþdreyckia/ 159 Aþmoranyſur/ 160
Skamaryrde þyrerboden̄/ 193 194
Skurdgoda dyrkan verdur þboden 42 etc.
Hennar Straff/ 46 47 etc.
Skurdgod ukmalaſt/ 52
Skyrnen hvad ſie/ 516 517
Heñar Gagn og Nytſeme/ 530 etc.
Aþ hvorium jnnſett ſie/ 517 520 etc.
Heñar Kraptur er komen̄ ſ̄ Hlutū/ 527
Vatne/ 527 Orde/ 528
Jnnſetningu Chriſti/ 529
Hun er Jnſigle vorrar Sakuhialpar/ 539
Spott og Hadne/ 143
Stodugleike j Freiſtingunum 477 478

Svik/ 142
Sunna og Jnnehalld Bodordanna/ 22 etc.
Symbolū hvad þyde og hvar fyrer að Postulunū
sie samsett/ 231 etc.
Syndernar hvad sieu/ 365 366
Hvør þær þyrergiepe/ 366 etc.
Hvørium þær þyrergiepest/ 368 etc.
J hvørn mæta þær þyrergiepest/ 370 371
Med hvørium Skimæla þær þgiepest/ 372 373
Hvørt allar Synder þyrergiepest/ 373
Synd a mote heilsugum Anda/ 374 375

T

Teikn sydasta Dags er reiknast/ 15. 320 etc.
Trv rietta/ 242 etc.

V

Valldsmenn og þeirra Skyldur/ 132 etc.
Vantruarennar Straff/ 393 etc.
Vpptekt raung æ aklagun þyrerbodeñ/ 190
Vtsending Læresveinaña æ til hvørs/ 57 etc.
Vtsendararner hvilikar sieu ad Personu/ 509
þeirra Vidrekt að Heimenum/ 513
Vtvaldra Glede/ 337. 338. 387. etc.
Vielakaup þyrerbodenn/ 208 209
Vitnisburder þalsker/ 142
Vppriſa Nolldsins/ 376 etc.

Þ

Þiofnadur hvor ed skiedur med 15 hattū 171
Hans Straff 183. 184.

Ad Virum Nobilissimum & Excellentissimum,
Dn. THEODORVM THORLACIVM
Episcopum Schalholtensem, ut Vigilantissi-
mum, ita meritissimum,
Cum magnum Catechismum LVTHERI,
magno Ecclesiæ Thulensium bono typis suis
Schalholtinis descriptum in lucem de no-
vo daret.

EN redivivus adest magnâ cum luce LV-
THERVS,
Qvem dat sollicitâ lector amice, manu
Vndiqve Vir magnus THEODORVS Epi-
scopus orbi
THORLACIVS, Patriæ lumen uterq; suæ
Magna viri pietas, pietas qvâ singula tractat
Qvæ tenet hoc scriptum dogmata sacra
DEI.
Illius auspiciis dat sacra SCHALHOLTIA
sedes
Plurima calcographi scripta polita typis.
Vivat in æternum felix cum stemmate Præsul
THORLACIVS, nobis qvi bona tanta
tulit.

O ſi mente piâ plures hæc ſacra foverent!
Certus erunt ductor culmen ad uſqve Poli,
Cretica falſa fides abſit, ſed vera manebit,
Salvum te faciet, qvam docet iſte liber.
Hunc lege corde bono, lectum ſervare memento.
Qvod ſupereſt, moneo, fac age, VIVE PIVS.

SKALHOLTI.
prid. Non. Mart.
Anno 1692.

Dn. Genero ſuo, omni honoris & amoris officio colendo, animo benevolo gratulabundus, poſuit.

GISLAVS MAGNI F.
Nomarch. Rangarv. Præf. Regius.

ERRATA

ERRATA.

Pag 6. lin. 18. Suds/ les Guds. Pag 13. lin. 22 23. Vytsamligt/ les Vytsamlig. Pag 21. lin. 1. þeirra/ l. þeirrar. P 51. lin. 11. seigiane/ l. seigiande. P 61. lin. 7. tyunda l. nyunda. Pag 183. l. 11. ynergeþa/ l. ypergeþa. Pag 272/ l. 5. noskurn l nockurn. Pag 282 l 5. meg/ l. med. P 287 l. 11. Rittinguñe/ l. Ritninguñe. P 465 lin. 2. Typtunarmeistarar/ l. Typtunarmeistara. Pag 513. l/ 21 lxxg/ l/ lxx.

Pag 12/ Exod. 19. les Exod. 32/ v 19. P 29. skal vera 3 Reg. 18/ v 21. Pag 30. Exod 12. v 29. l. Exo/ 1. v 16. Pag 64/ Esa/ 44. v 15. l. Esa. 49. v 15. Su Citatia vtum/ 16. P 94. ma burttakast ei aptur Citerast Lev. 16. v 34. Pag 105/ Luc. 24/ v 5. les. Luc. 14. v 4/5. Pag 120/ Rom. 3 v 4/ les/ Rom. 13 v 4. P 126. Matth/ 20 v 37. l/ Matth. 10/ v 37. Pag 144. Joh/ 13/ v 15/ l/ 1. Joh. 3 v 15. Pag 148/ 2/ Joh/ 3 v 15/ l/ 1 Joh. 3/ v 15. Pag 151 2/ Joh/ 3/ v 16/ l/ 1/ Joh/ 3/ v 18. Pag 161. 2 Cor 6/ v 16/ les/ 1. Cor/ 6/ v 19. Pag 166/ Judic. 19/ v 2/ 20 og 35/ l/ v 25/ og 20/ v 35. Pag 175. Exod. 22/ v 16/ l. Exod. 21/ v 16. Pag 177. 2. Thessalon/ 2/ v 3/ 11/. les/ 2/ Thessal/ 3/ v 11. Pag 196/ Matth/ 21/ v 15 16/ les/ Matth 22/ v 13 16. Pag ead. Deut 17/ v 6/ ei 19 merker Capitula.

Þetta og aðrad þvilýkt sem yþer hefur matt siast í þryckinguñe/ bidium vier godþusañ Lesara ad Leidrietta og lagþæra.

Ender Bokareñar.